12. BASKI

felsefe

EZOTERİK-BATINİ DOKTRİNLER TARİHİ

CİHANGİR GENER

YURT
KİTAP-YAYIN

Kitap Üzerine

Ezoterik Batıni Dortrinler Tarihi, bir alternatif tarih kitabı. Tarihi olayları okullarda hiç anlatılmayan yönleriyle ele alan çalışma, pek de iyi bilinmeyen batık uygarlıklar "Mu" ve "Atlantis" ile başlıyor ve Tektanrı inancının köklerini, ilk Tektanrı inanırlarının kimler olduğunu irdeliyor. Tufan öncesi bu uygarlıkların Mısır ve Mezopotamya'ya aktardıkları, oradan Yunan uygarlığı ve Yahudilik üzerinden Hıristiyanlık ve İslamiyet'e aktarılan, gizli kalmış pek çok felsefi görüş ve dini uygulamaların ele alındığı çalışma, binlerce yıl öteden gelen Ezoterik öğretilerin günümüz akılcı düşünce sistemini nasıl etkilediklerini ortaya koyuyor. Yazarın kendi deyimi ile bu kitap, "Tanrı sevgisinin en yüce ifadesi olan" öğretileri, belli kesimlerin tekelinden çıkartılıp geniş kitlelere ulaştırıyor.

Yazar Üzerine

1957 Ankara doğumlu. TED Ankara Koleji'ni ve Ankara Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi'ni bitirdi. Özgür İnsan dergisinde, Anka ve Anadolu Ajansı'nda muhabir olarak çalıştı. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nda, Bölgesel ve Yerel Yayınlar Koordinatörü olarak görev yaptı, buradan emekli oldu. Halen Türkiye Televizyonlar Birliği'nin Genel Başkanlığı'nı yürütüyor. Cihangir Gener'in 1993 yılında yazdığı "Ezoterik Batıni Doktrinler Tarihi"nin birinci cildi 8 baskı yaptı. Eserin 2. cildinin 2003'te yayınlanmasının ardından iki çalışma birleştirildi ve genişletilmiş basım olarak 4 baskı daha yaptı. Bu çalışma halen 12 üniversitede yardımcı ders kitabı olarak öneriliyor ve 100'ün üzerinde kitaba da kaynakça olmuş durumda. Yazarın ayrıca, 2. baskısı yapılmış olan "Menkıbelere Farklı Bakışlar" adlı felsefe ve tarih çalışmaları içeren bir eseri daha var. Yazar halen, İsa'nın yaşamının bilinmeyen yönlerini konu alan "O'nun Oğlu" adlı roman tarzında kaleme aldığı bir araştırmanın yazımını sürdürüyor. Gener bu eserinin Hıristiyanlık alemini karıştıracağını ve Don Brown'un, Da Vinci Şifresi kitabından daha çok ses getireceğini iddia ediyor. Cihangir Gener evli ve üç çocuk babası.

© Ezoterik Batıni Doktrinler Tarihi
Cihangir Gener

© 2007 Yurt Kitap-Yayın

ISBN 978-975-9025-31-1
12. Baskı (Yurt Kitap-Yayın'da 1. Basım) Şubat 2007, Ankara

(1-3 Baskı Gece Yayınları, 4-8. Baskı Odak Ofset,
9-11. Baskı Piramit Yayınları)

Kapak Ali İmren
Cantekin Matbaası, Ankara

Yurt Kitap-Yayın
Konur Sokak No: 26/3
Kızılay-ANKARA
Tel: (0 312) 417 35 49
Fax: (0 312) 425 36 40
e-mail: yurtkitap@yurtkitap.com
www.yurtkitap.com

EZOTERİK-BATINİ DOKTRİNLER TARİHİ

CİHANGİR GENER

felsefe

PAGAN

YURT KİTAP-YAYIN

İÇİNDEKİLER

Önsöz 7
Başlarken 11
Birleştirilmiş ve Genişletilmiş Basım İçin Not 13

I. BÖLÜM
Ezoterik-Batıni Doktrinler 15

II. BÖLÜM
Mu Uygarlığı ve Naacaller 20

III. BÖLÜM
Atlantis ve Osiris 33
Maya ve Uygur Kolonileri 46

IV. BÖLÜM
Mısır ve Hermes Okulu 73

V. BÖLÜM
Musa ve Yahudi Ezoterizmi 108

VI. BÖLÜM
Antik Yunan Ezoterizmi: Orfeus-Pisagor-Platon 130

VII. BÖLÜM
Farklı Bir İnisiye: İsa 159

VIII. BÖLÜM
İslamiyet ve Batıniler 206

IX. BÖLÜM
Mutasavvıflar, Aleviler, Bektaşiler 233
Yesevilik 257
Bektaşilik 277
Ahilik 292
Mevlana 306
Yunus Emre 311

X. BÖLÜM
Batı Dünyası ve Ezoterizm 323
Templierler 323
Sion 364
Rose Croix 372

XI. BÖLÜM
Ezoterizmin Zaferi: Hümanizm ve Rönesans 379

XII. BÖLÜM
Masonluk ve Ezoterizm 407

Sonuç 419

ÖNSÖZ

Cihangir Gener Kardeşimin kitabını ilk ele aldığımda, bu kadar çekici ve öğretici bir eserle karşılaşacağımı doğrusu düşünmemiştim. Ancak, sayfaları çevirdikçe, kültür tarihimize yeni bir ışık tutulduğunu anladım ve kitabı elimden bırakamadım.

İnsan, kendi varlığının bilincine eriştiği andan itibaren, iki sorunun cevabını aramaya koyulmuştur; bunlardan birincisi "nasıl" varolduğuna, ikincisi ise "niçin" var bulunduğuna ilişkindir. Birinci soruya çeşitli şekillerde, fakat daima insanüstü bir iradenin var oluşu emretmesi veya hiç değilse buna izin vermesi suretiyle cevap veren insanlık, bu iradenin böyle bir varoluşu hangi sebeple istediği sorusuna cevap bulmakta güçlük çekince, belirli gerekçelere "inanmak"tan gayri bir yol bulunamayacağı sonuç ve kanaatine varmış ve bu inanışın sonucu olarak da, varoluşun dünyadaki bedensel yaşayışla sınırlı olamayacağını, ruhun bedenden ayrı ve bir derecede bağımsız bir varlığı olduğunu, bu bağımsız varlığın da ya başka bir insan veya yaratığın bedenine girip yeniden doğmak, ya da ahiret denilen bir mekânda bedenden tamamıyla bağımsız olarak sonsuza kadar bir başka yaşayış şeklinde sürdürmek suretiyle devam ettiğini kabul etmiştir. Bu böyle olunca, ruhun bedenle birlikte geçirdiği sınırlı hayat dilimi, aynı ruhun tek başına sürdüreceği sınırsız yaşayış tarzına onu hazırlayan, bu ikinci yaşayışın sonsuz azap ve ıstırap veya yine sonsuz saadet ve refah içerisinde geçmesine yol açan, adeta bir imtihan dönemi olarak telakki edilmiştir.

Ancak meselenin bu şekilde vazedilmesi, insanın hayatı boyunca ölümü düşünmesine, ahireti kazanmak ve hak etmek için dünya nimetlerini tepmesine sebebiyet verdiği gibi, insanlar arasında ayrılık tohumlarını da serpmiştir. Gerçekten, tek Allah'a inanan çeşitli dinlere mensup olanlar, hayatları boyunca mabetlerini, kutsal kitaplarını, bayram günlerini, hatta tatillerini, giyim ve kuşamlarını farklılaştırdıkları gibi, bununla yetinmeyerek, mezarlarını, hatta ahireti bile ayırmış ve "senin mabedin-benim mabedim", "senin mezarlığın-benim mezarlığım" dedikleri gibi, "senin cennetin-benim cennetim" demek suretiyle, o tek Allah'ın, o tek cennetini (veya cehennemini) bile parsellemeye kalkışmışlardır.

İşte Ezoterik düşünce bunların üstüne çıkmayı, kutsal kitapları sözleriyle değil, özleriyle yorumlamayı, "iman"ın "akıl"a aykırı olmayacağını ve insanların akıllarıyla doğruluğunu kabul edemeyecekleri birtakım olay ve buyruklara inanmak zorunda bırakılamayacağını ifade eden bir akımı temsil etmiştir. Ancak bu akım, dinin özünü değil de şeklini anlayabilenler tarafından daima reddedilmiş, bu akıma taraftar olanlar dinden çıkmakla her zaman ve her yerde suçlanmıştır. Ezoterik düşünceyi Ortaçağın en karanlık günlerinde bile açığa vurmaktan çekinmeyen Dante, İlahi Komedya"nın "Cennet" kısmında şöyle der:

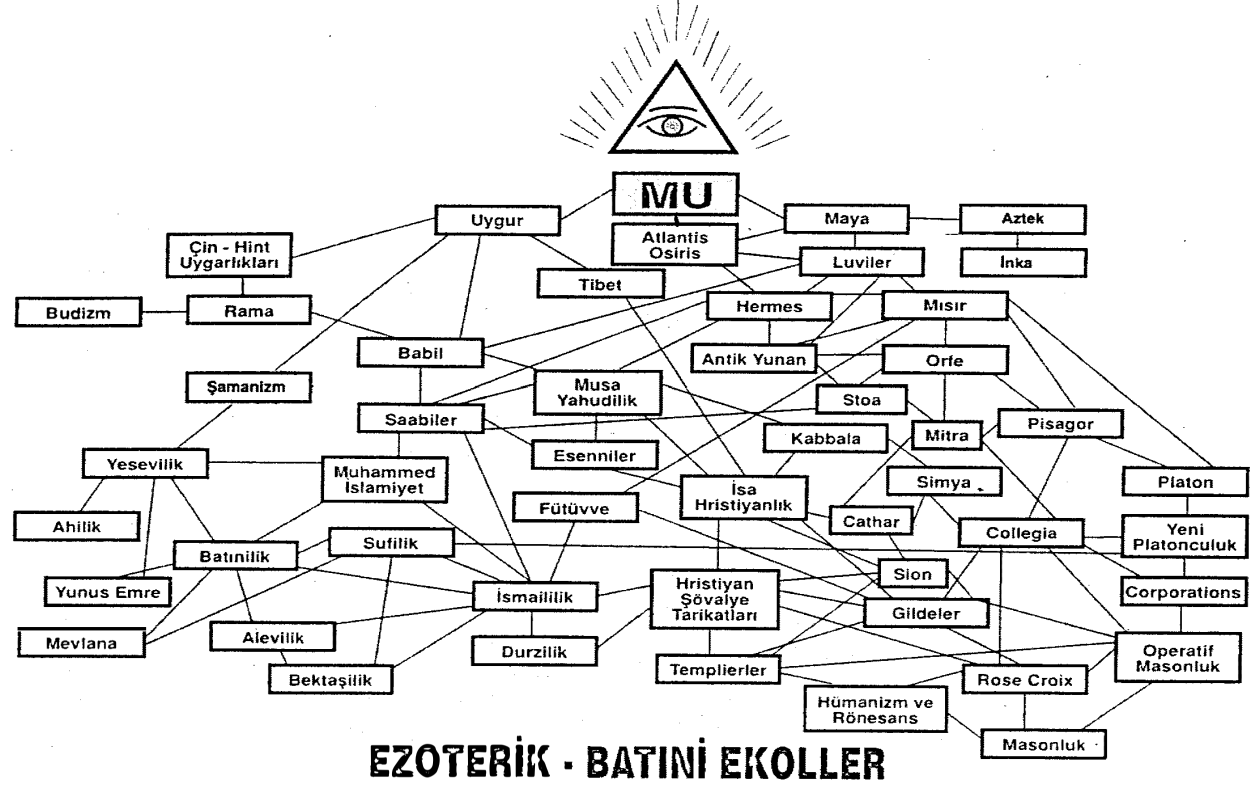
"Bak, onlar ki daima İsa,
İsa diye bağırırlar,
Mahşer'de İsa'ya,
İsa'yı tanımayandan,
Daha az yakın olacaklardır!"

Çünkü cennete gitmek için, sadece şu dinden veya bu dinden olmak, hatta sinagoga, kiliseye, camiye devam edip, dua etmek yeterli değildir. Dürüst, müşfik, merhametli ve cömert olan bir kimse, bütün bunları yapmış olmasa da, öldükten sonra, hayatları boyunca sadece "İsa, İsa" diye bağırıp duranlara nispetle, İsa'ya daha yakın olacak, yani yine de cennete gidecektir.

İşte esasta, bütün dinlerin tek Allah'ının kulları, yani kardeş olduklarını kabul ve ilan ettiği insanlar arasında bugün dahi sürüp giden din kavgalarına yol açmaları karşısında, Ezoterik düşünce büsbütün önem kazanmakta ve bu düşünce sayesindedir ki insanlar, mutluluğa, barışa, günahsızlığa götüren dini, yani GERÇEK KELAMI kavrayabilmekte ve onun isteği doğrultusunda yaşamanın faziletine erişebilmektedir. Kabala'dan başlayan, Templier'lerce sürdürülen ve İslam tasavvufunda en güzel ifadesini bulan bu çizgi, çeşitli yönlerden gelen baskılara rağmen, "düşünen insan" var oldukça devam edecek ve Namık Kemal'in "çalış, idraki kaldır mümkün ise ademiyetten" dediği gibi, bu idraki kaldırmak imkansız olduğu için de insan, bu baskıları daima yenecektir.

Bütün bu hususları dile getiren Cihangir GENER kardeşimin bu eserini bütün aydınlara hararetle tavsiye ederim.

Prof. Dr. Sahir ERMAN

EZOTERİK - BATINİ EKOLLER

Başlarken...

Bu kitabı yazma nedenim, insanlık tarihi kadar ve hatta, bilinen insanlık tarihinden de eski, onu en derinden etkilemiş bir akımı olabildiğince gerilerden ele alıp günümüze getirmek, bu akımın günümüzdeki en önde gelen savunucusu olan Masonluk ile halen yaşayan veya tarihin derinliklerine gömülmüş olan diğer örgütler arasındaki benzerlik ve ayrılıkları göstermektedir. "Ezoterik" ya da "Batını" doktrinler adı verilen bu akım varoluşun, ancak sevgi ile algılanılabilecek ve akılcılıkla ortaya konulacak sebeplerini savunan ve yegane hedefi, insanın tekamül ederek Kâmil İnsan haline dönüşmesi ve böylece Tanrı ile birleşmesi olan bir akımdır. Felsefi alanda "Panteizm", İslami kültür içinde tasavvuf adını alan Ezoterik doktrinler, Masonluk ile çağdaş dünya üzerindeki en büyük etkisini göstermiş ve günümüz batı uygarlığının oluşumunda büyük rol oynamıştır.

Ezoterik doktrinler ile ilgili binlerce yıldan bu yana pek çok şey söylenmiş, yazılmıştır. Ancak bu öğretiler ve onların kurumları bugüne kadar belli bir kronolojik sıralama ile ele alınmamıştır. Benim yazdıklarımın hiçbirisi yeni değildir. Zaten, eskilerin dediği gibi, "Güneş altında, söylenmemiş hiçbir söz yoktur." Benim amacım, felsefi birçok akımın yanı sıra, pek çok dinin de doğuşundaki başlıca unsur olan bu akı-

mı insanlık tarihi içerisinde, tarihin karanlık sayfalarından başlayarak, belli bir düzen içinde günümüze ulaştırmaktır. Bunu yaparken, mümkün olduğunca bir tarihi süreç izlemeye ve Ezoterik inançlı bir topluluğun bir diğerini nasıl etkilediğini göstermeye önem verdim.

Bu kitabın yazılabileceği en mükemmel noktada, Türkiye'de doğmuş olduğum için kendimi şanslı addediyorum. Bu topraklar tüm insanlık tarihinin bir buluşma noktasıdır. Kim bilir, bu zamanda, bu mekânda bulunmamın bir sebebi vardır! İnsanlık tarihinden, Ezoterik doktrinleri soyutlamak mümkün değildir. Birçok felsefi ekolün yanı sıra, Tektanrılı dinlerin de doğduğu bölgenin ortasında bulunan bu topraklar bana birçok akımı yerinde inceleyebilme fırsatı tanıdı.

Bu kitabı yazarken, dipnotların ve faydalanılan eserlerin sayfanın altında belirtilmesinden, okuyucunun dikkatinin dağılmaması amacıyla özellikle kaçındım. Faydalanılan eserler, her bölümün sonunda ayrıca verilmiştir.

Kitabın olgunlaşması için değerli katkılarını esirgemeyen Sayın Prof. Sahir Erman'a, Sayın Can Arpaç'a, Sayın Kaya Güvenç'e, Sayın Prof. Bozkurt Güvenç'e teşekkür borçluyum. Kitabımı, çalışma ortamımı güzelleştiren eşim Seda ve kızlarım Ayşim, Burcu ve Ece'ye ithaf ediyorum.

Dilerim kitabım güncel Ezoterik öğretiye ışık tutmakta başarılı olur ve Yüce Varlığın nuru bu yönde çalışacakları aydınlatır.

Cihangir Gener
10 Ekim 1993, Ankara

Birleştirilmiş ve Genişletilmiş Basım İçin Not

1993 yılında Ezoterik-Batını Doktrinler Tarihi'ni yazarken, Türkiye'de konu ile ilgili kaynaklar oldukça kısıtlı, bu konuda üretilen teoriler bugünküne kıyasla nispeten sınırlı idi. İçine girdiğimiz yeni bin yılın bir aydınlanma çağı olduğu, aradan geçen dokuz yılda okuyucunun dikkatine sunulan eserlerin çokluğu ve bu eserlerin içerik zenginliği ile ispatlanıyor gibi. Bu yoğun bilgi akışı benim de, eserimi sürekli gözden geçirmemi ve kimi bölümler üzerinde eklemeler yapmamı zorunlu hale getirdi.

Zamanla, eklemeler o denli kapsamlı hale geldi ki, kitabın içeriği, daha önceki baskılara kıyasla ikiye katlandı. Böylece Ezoterik Batını Doktrinler Tarihi'nin ikinci cildi ayrıca yayımlandı. Ancak, konular birbirine o denli bağlantılı, basamaklar birbirini o denli iç içe geçmiş biçimde takip ediyordu ki, ikinci bir cildin konular açısından ayrıştırılması bazı zorlamaları ya da kopuklukları beraberinde getirdi. Bunun yerine, birbirini takip eden ekoller biçiminde, dokuzuncu basımın, genişletilmiş basım olarak, iki cildin bir arada yayınlanması tarzında siz okurlara ulaştırılmasının uygun olacağı görüşü ağır bastı. Takip eden her basımda yeni ilaveler yapılarak, süreç içerisinde çalışmanın bir ansiklopedi niteliğine dönüşmesi hedeflendi.

Okurlar her genişletilmiş basımda, Ezoterik ya da Batını ekollerin zaman içerisindeki basamak basamak yükselişini, tarihi kopukluklardan daha az etkilenmiş olarak bulacaklar. Yıllar içinde okuyucudan aldığım son derece olumlu tepkiler, Türk düşünce dünyasında bu alanda önemli bir eksiklik olduğunun

göstergesi niteliğinde. Ayrıca, konuyla ilgili gerçekleştirilen çok sayıda çalışmada, eserimin kaynak olarak gösterilmesi, benim için sonsuz bir mutluluk oldu.

Eserin ilk baskısına önsöz yazmak lütfunda bulunan değerli büyüğüm Prof. Dr. Sahir Erman üstadım, dünyadan zamansız ayrılığı ile bizleri derin bir acıya boğdu. Tek tesellim, o kâmil insanın şu anda, lâyık olduğu makamda bulunuyor olmasından emin olmamdır. Anısını bir kez daha, en derin saygılarımla yad ediyorum.

Ayrıca, genişletilmiş basımın "Bektaşilik" bölümünde bana "Mürşid" olan ve daha ayrıntılı bilgileri aktarmamı sağlayan Halife Baba, Muhterem Teoman Güre üstadıma teşekkürlerimi iletmeyi bir borç biliyorum.

M.S. 4. yüzyılda yaşamış olan Süryani din adamı Mor Efrem, "Susuz insan, su içtiğinde mutlu olur. Fakat, içtiği kaynağı kurutamadı diye üzülmez. Kaynak susuzluğunu gidersin ama susuzluğun kaynağını yok etmesin. Eğer susuzluğun, kaynak yok olmadan giderilmişse, her susadığında o kaynaktan tekrar içebilirsin. Susuzluğunu giderdiğin anda kaynağı kurutursan, kaynağa galip gelmen ileride senin zararına olur. Alabildiklerin için şükret ve geriye kalanlar için şikâyet etme. Alabildiğin senin payındır ve geriye kalanlar, yine senin mirasın olabilir" demişti. Biliyorum ki bu çalışmam, susuzluğu gidermekten hayli uzak. Kendi susuzluğumu gidermek için sürekli çabalıyor ve alabildiklerime şükrediyorum. Aynı ihtiyaç içinde olanların susuzluklarının giderilmesi adına, bir yudum daha sunmayı görev addederek, benzeri çalışmaların bir çığ gibi büyümesi dileğiyle, genişletilmiş basımı siz okurlarımın takdirlerine sunuyorum.

Cihangir Gener
Ankara

I. BÖLÜM

EZOTERİK-BATINİ DOKTRİNLER

İnsanoğlu, zekâ pırıltılarını ilk göstermeye başladığı günden bu yana nereden geldiğini, ne olduğunu ve nereye gideceğini sürekli düşünmüş, cevabı bulduğunu zannettiği anda, bulduğu bu kutsal cevap için, başka bir kutsal cevaba inananlarla savaşmış, onları öldürmekten çekinmemiştir. Kitleler bu kutsal cevaplara, diğer bir deyişle dinlere, konulan kurallar çerçevesinde bağnazca bağlanırken, kutsal cevabın gerçek anlamını kendilerine saklayan ilk Ezoterik öğretinin yaratıcısı rahipler, sıradan insanların yetersiz bilgileri ile bu cevabı anlayamayacaklarını düşünerek, bir sırlar sistemi oluşturmuşlardır.

Ezoterik-Batıni sırların, sadece bu sırları elde etmeye hak kazanan belli bir zümreye verilmesi, bu doktrinin hem zayıf yanını, hem de bugüne kadar ulaşıp günümüz uygarlığının oluşmasında büyük rol oynamış güçlü yanını aynı anda içinde barındırır. Öğretilerin ancak belli bir eğitim ve bireysel gelişimden geçen kişiler için sırlarını ortaya koyması, kitlelerden kopuk doktrinler olarak kalmasına neden olmuştur. Öte yandan, sırların semboller dili bünyesinde son derece

iyi saklanması ve sembollere her çağda, gelişen uygarlık doğrultusunda farklı anlamlar yüklenebilmesi, tüm insanlık tarihi boyunca bu sırları saklayarak, günümüze kadar ulaştıran kardeşlik örgütlerinin varolmasını mümkün kılmıştır.

Bu sırlar nelerdir? Günümüz uygarlığının oluşumunda büyük etkisi olan ve çağımızın laik bir akıl çağı olmasını sağlayan bu doktrinin içeriği nedir?

Ezoterik-Batıni doktrinler, felsefi alanda Panteizm olarak ifade edilir. Tektanrılı dinlerde yaratan-yaratılan ikilemi varken Panteizm'de bu ikilem yoktur. Varolan her şey Tanrı'dan sudur etmiştir ve onunla özdeştir.

Evren ve Tanrı birdir. Tanrı yaratan değil, varolandır ve evrenin toplamıdır. Önsüz ve sonsuz olan Tanrı, Makrokozmos'da da, Mikrokozmos'da da bulunur. Tanrısal Nur'un bir cüzü olan ruh, hiçbir zaman ölmez ve yegane amacı ayrıldığı ana kaynağa, yani Tanrı'ya dönmektir. Bunun da tek yolu, evrensel bir yasa olan evrim, yani tekâmüldür. Aslolan ruh ve ruhun tekâmülüdür. Madde onun kullanıp attığı, bir üst düzeye geçme aracı ve zaman içerisindeki varoluşunun ifadesidir. Tanrısal fışkırmanın neticesinde başlayan ve ancak ona dönüş ile son bulacak olan yaşamda insan, Tanrısal varoluşun bilinen en üst düzeydeki ifadesidir. Ruh-can-beden üçlüsünü barındıran insan Mikrokozmos'tur. Mikrokozmos, baba-ana ve oğul veya öz cevher ve hayat'ı kapsayan Makrokozmos'un, yani Tanrı'nın özdeşidir.

Ruhun tekâmülünü, yani çıktığı ana kaynağa dönmesini sağlayan evrensel yasa, yeniden doğuş yasasıdır. En alt düzeydeki varoluşun ifadesi olan cansız varlıklardan, en üst düzeydeki Kâmil İnsan'a kadar ruhun oluşmasını sağlayan yeniden doğuş zinciri ancak, ruhun mükemmelliğe ulaşması ve Tanrı'ya dönmesi ile kırılabilmektedir.

Evren, Tanrı ile özdeş olduğu ve Tanrı'dan başka hiçbir varoluş bulunmadığı için, iyilik ve kötülük kavramları da Tanrı'nın ifadeleridir. Ancak, aslolan sevgidir, iyiliktir. Tanrısal fışkırmanın bilinen en üst düzey ifadesi olan insan, iyi ve kötünün savaştığı alandır. Aslolan iyilik olduğu, evrenin tümü sevgi üzerine kurulu bulunduğu için, ancak iyi bir insanın ruhu, Kâmil İnsan'a dönüşebilir ve Tanrı ile bütünleşebilir. Yaşamı boyunca iyi olanlar, bulundukları düzeyin üstünde yeniden doğarlar. Kötü davranan insan ise yeniden doğuş yasası uyarınca, tekâmülün insandan bir önceki aşaması olan hayvansal varlığa geri döner. Ne tür bir hayvan olarak doğacağı, bir önceki yaşamındaki tavırlarına bağlıdır.

Tekâmül yasası nedir ve nasıl işler? Tanrısal fışkırmanın veya bilimsel deyimi ile büyük patlamanın (Big Bang) neticesinde, cansızlar alemi meydana gelmiştir. Evrenin fizik kuralları içerisinde, zamanla güneş sistemleri oluşmuş ve en azından bir gezegende, bizim dünyamızda, yaşamın ortaya çıkması için gerekli koşullar bir araya gelmiştir. Bu, başka sistemlerde, başka yaşam tarzlarının olmadığı anlamına gelmez. Zaten, Tanrısal püskürmenin yegâne hedefinin, yalnızca insanoğlunu meydana getirmek olduğunu iddia etmek, sadece insana has bencilliğin bir göstergesi olur. Bugün, bilim adamları da, milyonlarca başka gezegende, başka canlıların bulunabileceklerini, en azından teorik olarak kabul etmektedirler. Ancak bugünkü teknolojimiz, bu teoriyi doğrulamaya henüz yeterli değildir. Bu nedenle, ruhun Tanrısal Nur'a ulaşmasındaki son durağı Kâmil İnsan mıdır, yoksa başka bir yerde daha üstün nitelikli ve Tanrı'ya daha yakın başka varlıklar bulunmakta mıdır, bilemiyoruz. Zaten, böyle varlıklar var ise, Kâmil İnsan'ın bunlardan biri halinde yeniden doğması doğaldır. Artık bundan sonrası da, o varlığı il-

gilendiren bir meseledir. Bu nedenle kitabımız, Kâmil İnsan'a kadarki tekâmül ile sınırlı kalmak zorundadır.

Yapılan bilimsel araştırmalar, cansız varlıklar olarak kabul edilen kimyasal elemanların, uygun ortam bulduklarında, hayatın yapı taşları olan "RNA" ve "DNA" moleküllerine dönüştüklerini göstermiştir. Bu moleküller, tek hücreli ilk canlıları, bu canlılar da, zaman içerisinde, daha karmaşık yapılı diğer canlıları meydana getirmiştir. İlk kez Darvin ile bilimsel bir izaha kavuşan bu tekâmül yasasının son aşamaları, memeli hayvanlar, maymun türleri ve son olarak da insandır.

Peki, Tanrı'nın bu tekâmül yasasını harekete geçirmekteki amacı nedir? Bu soruya Tektanrılı dinler ile Ezoterik doktrinler farklı cevaplar vermektedir. Tektanrılı dinler, her şeyi bilen ve tek yaratıcı olan Tanrı'nın, kendisine tapınılması ihtiyacı içinde olduğu için evreni yarattığını iddia etmektedirler. Ancak, hiçbir şeye muhtaç olmayan Tanrı'nın, niçin tapınılma ihtiyacı duyduğuna ve böyle bir ihtiyaç içinde olsa dahi, niçin sadece kendisine tapacak kulları değil de, tüm evreni yaratmış olduğuna, mantıklı bir cevap getirememektedirler.

Ezoterik doktrinler ise Tanrı'nın tek amacının, kendisini daha iyi tanımak olduğunu öne sürmektedir. Tanrı, kendi bünyesindeki sonsuz varlıkların, varoluş ve yaşayış deneyimleri ile kendi niteliklerinin bilincine daha çok varmakta ve daha yüksek bir bilince ulaşmaktadır. Tanrı'nın kendini tanıma süreci içindeki birincil kaynağı, engin tecrübesi ve düşünce kapasitesi ile insanın en üst düzeydeki temsilcisi olan Kâmil İnsan'dır. Bu aşamada şunu da belirtmekte fayda vardır; Tanrısal bir sudur olan insan, dolayısıyla Tanrı'nın bir ifadesidir. Bu nedenle, insan Tanrı'dır ya da "Ben Tanrı'yım" demek doğrudur. Ancak, Tanrı insan değildir. Tanrı, tüm

varlıkların, evrenin tümü olduğu için, insan Tanrı'dır demek ne denli doğru ise Tanrı insandır demek de o denli yanlıştır.

Ezoterik doktrinlere göre, Tanrısal bilincin artmasının en öncelikli aracı Kâmil İnsan olduğu için, yegane hedef Kâmil İnsanlar yetiştirmek olmalıdır. Kâmil İnsanlar yetiştirmek ise ancak üst düzeyde bir öğretiyi algılayabilecek, seçilmiş insanların eğitilmesi ile mümkündür. İşte bu Kâmil İnsanları yetiştirmek için, binlerce yıldan bu yana çeşitli örgütler kurulmuş ve bir sırlar sistemi oluşturulmuştur.

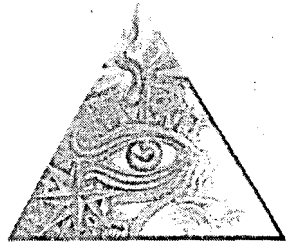
Bu öğretinin kullandığı dil "semboller dili" olagelmiş ve bu sembollerin, simgesel anlatımlarının imkânlarından yararlanılmış, hemen her kavimde, her millette binlerce sene korunarak, uygarlıktan uygarlığa aktarılması mümkün olmuştur.

Sembollerin dili ile öğretisini inisiyelerine* kuşaktan kuşağa aktaran, hakkında bilgi bulabildiğimiz ilk kardeşlik örgütü "Naacal Kardeşliği"dir. Bu örgüt, insanlığın ilk bilinen büyük uygarlığının beşiği olan ve günümüzden 12 bin yıl önce sulara gömülen, Pasifik'teki "Mu" kıtasında kurulmuş bulunan yönetici rahipler örgütüdür.[1]

Kaynakça

1. Churchward James, *The Children of MU* (Mu'nun Çocukları), Londra 1931.

**İnisiye: Sırlar öğretisine bir tören ile kabul edilen kişi.*

II. BÖLÜM

MU UYGARLIĞI ve NAACALLER

Batık Mu Kıtası ve Mu uygarlığı hakkındaki bilgilerin çok büyük bir bölümü, 19. yüzyılda yaşamış olan İngiliz araştırmacı James Churchward'ın incelemeleri neticesinde gün yüzüne çıkmıştır. İngiliz Silahlı Kuvvetleri'nde albay olan Churchward, 1880'li yıllarda Hindistan ve Tibet'te görevli bulunduğu sıralarda bu kıta hakkındaki ilk bilgileri edinmiş, emekliliğinden sonra da, Orta Amerika'da araştırmalarını tamamlayarak, bu batık uygarlık hakkında beş eser yazmıştır.

Churcward'ın kaynakları, Batı Tibet'te bir mabette, bu mabedin baş rahibi tarafından kendisine verilen "Naacal Tabletleri" ile Amerikalı Jeolog William Niven'in 1921-23 yılları arasında Meksika'da ortaya çıkardığı tabletler olmuştur.[1]

Ortodoks* bilim adamları, gerek Churchward'ın ortaya çıkardığı Mu uygarlığının, gerekse bir diğer batık kıta olan Atlantis'in varlıklarını kuşkuyla karşılamaktadır. Ancak yine bilim dünyası, bu iki kıtanın battığı öne sürülen tarih olan 12 bin yıl önce, dünyada büyük bir jeolojik olayın yaşandığını onaylamaktadır. Kaldı ki, dünyanın hemen her yerindeki ka-

* *Ortodoks: Muhafazakar*

vim ve milletlerin tufan efsaneleri de, büyük bir felaketin yaşandığını doğrulamaktadır ve Ortodoks bilim dünyası ister kabul etsin, ister etmesin; Mısır, Maya kalıntıları, Paskalya Adası heykelleri gibi bugün nasıl ortaya çıktıkları izah edilemeyen birçok eser, bu batık kıta uygarlıklarının varlığı ile mantıklı izahlara kavuşabilmektedir.

Evrim kuramları ve genel bulgulara göre, günümüzden 200 ila 500 bin yıl önce, iki ayağı üzerinde dik olarak durabilen "Homo Erectus" yerini, düşünebilen insan "Homo Sapiens"e bırakmıştır. Homo Sapiens'in ortaya çıkış tarihini 200 bin yıl önce olarak kabul etsek dahi, o günden bu güne kadar insanoğlunun sadece günümüz uygarlığını yaratmış olduğunu düşünmek, insanlık adına büyük bir bencilliktir. 200 bin yıl önce dünyaya gelen ve uzmanlarca beyin ağırlığı ve düşünme kapasitesi günümüz insanı ile aynı olarak kabul edilen Homo Sapiens, ne olmuştur da, 194 bin yıl bekledikten sonra, günümüzden 6 bin yıl önce, birdenbire dev adımlar atmaya karar vermiştir? Nitekim, günümüz bilim çevreleri, tekerleğin ve yazının, M.Ö. 4 binlerde bulunduğunu öne sürmektedir. Ancak, dünyanın geçirdiği tufan felaketi nedeniyle çok az belge ve bulgunun kalmış olmasına rağmen, bu belge ve bulgular, insanoğlunun dünya üzerindeki uzun geçmişinde, günümüz uygarlığının dışında, en az bir büyük uygarlık daha yaratmış olduğunu ve hatta bugünkü uygarlığın temellerinin de, bu eski uygarlıkta atıldığını ortaya koymaktadır.

James Churchward 1883'te, Batı Tibet'te bir manastırda bu belgelerin en önemlilerini gün yüzüne çıkarttı. Tibet'te görevli olarak bulunan Churchward, eski dinlerin kökenleri hakkındaki araştırmaları doğrultusunda Tibet'teki manastırları dolaşırken, yolu Batı Tibet'te bir manastıra düştü. Bu ma-

nastırın, "Büyük Rahipler Kardeşliği'nin" önde gelen üyelerinden olan baş rahibi Rishi, Churchward'a, günümüzden 15 bin yıl önce yazılmış "Naacal Tabletleri"ni gösterdi.[2]

Rishi'nin, Churchward'a binlerce yıldır sır olarak saklanan tabletleri niçin gösterdiği bilinmiyor. Ancak, kendisi de bir inisiye olan Rishi'nin, başka kanallardan da olsa Ezoterik doktrini bünyesinde yaşatan bir diğer kardeşlik örgütüne, Masonluğa üye olan Churchward'ı kendisine yakın bulduğu ve bazı sırların Batı dünyasına açıklanması zamanının geldiğine inandığı tahmin ediliyor.

Rishi, bu düşüncelerle Churchward'a iki yıl boyunca üstatlık yaptı ve sadece büyük rahiplerin bildiği, Naacal Tabletleri'nin yazıldığı ölü dili kendisine öğretti.[3] Naacal dilini öğrenen ve tabletleri inceleyen Churchward, bu tabletlerin ışığı doğrultusunda, batık kıta Mu ve uygarlığının izlerine rastlamak umuduyla, 50 yıl süren araştırma gezilerine başladı.

Pasifik Okyanusu'ndaki hemen bütün adalarda, Sibirya ve Orta Asya'da, Avustralya'da, Mısır'da incelemeler yapan Churchward'a, yeni nur kaynağı Meksika'da parladı. Amerikalı Jeolog William Niven, 1921-23 yılları arasında Meksika'da yaptığı kazılarda, 11 bin 500-12 bin yıl önce yazıldıkları saptanan 2 bin 600 dolayında tablet buldu.[4] Bu tabletlerdeki yazılar, ne Niven tarafından, ne de tabletler üzerinde uzun bir inceleme yapan Carnegie Enstitüsü uzmanlarından Dr. Morley tarafından okunamadı. Tabletlerin varlığını duyan Churchward, Meksika'ya gitti ve Tibet'te öğrenmiş olduğu Naacal diliyle yazılı olduklarını ispatladığı Meksika tabletlerini çözmeyi başardı. Tibet tabletlerinde eksik kalan bilgilerini, Meksika tabletleri ile tamamlayan Churchward, batık uygarlık Mu hakkında büyük yankılar getiren eserlerini yazdı.[5]

Churchward ve Niven'in bulguları, Mu Kıtası'nın bugünkü Pasifik Okyanusu'nun oldukça büyük bir bölümünü kapladığını, Hawaii, Haiti, Fiji, Paskalya adaları ile diğer Polonezya adalarının, bu batık kıtadan arta kalan parçalar olduklarını ortaya koydu. Danimarkalı araştırmacı ve yazar Eric Von Daniken de, birbirlerinden binlerce kilometre uzakta olan bu adaların kültürlerinin, şaşılacak derecede benzediğine işaret ediyor.[6]

Churchward'a göre Mu Kıtası, doğudan batıya 8 bin kilometre, kuzeyden güneye de 5 bin kilometre uzunluğunda, dev bir ada kıtaydı. Naacal Tabletleri bu kıtanın, uygarlığın beşiği olduğunu öne sürmektedir. Yaklaşık 70 bin yıllık bir uygarlık geçmişine sahip olan Mu, zaman içerisinde tüm dünyada birçok koloniler ve büyük imparatorluklar oluşturmuştur.[7]

Mu uygarlığının kolonileştirdiği ve daha sonra bağımsızlaşarak birer imparatorluğa dönüşen en önemli iki devlet, Atlantis ve Uygur imparatorluklarıdır.[8] Ayrıca, bugün Antik Mısır, Çin, Hint ve Maya uygarlıkları diye bilinen uygarlıkların kökeninde de, Mu uygarlığı yatmaktadır.

Mu uygarlığının ne zaman başladığı bilinmiyor. Naacal Tabletleri ve Meksika'da bulunanlar, bu konuda aydınlatıcı olamadı. Ancak tabletler, Mu'nun kolonileşme ve uygarlığının temelini oluşturan dinini yayma aşamasına, 70 bin yıl önce geçtiğini gösteriyorlar.

15 bin yaşında oldukları belirlenen Naacal Tabletleri, evrenin başlangıcı ve ortaya çıkışı konusunda ayrıntılı öngörüler kapsamakta. Bu tabletlere göre, evrenin başlangıcında sadece ruh vardı. Daha sonra bu ruhtan, bir kaosun hakim olduğu uzay var oldu. Zamanla kaos, yerini giderek düzene bırakmaya başladı ve uzaydaki şekilsiz ve dağınık gazlar bir

araya geldi. Bu gazlar, güneş sistemlerini ve gezegenleri oluşturmak için katılaştı. Katılaşma sırasında önce hava, sonra su oluştu. Sular dünyayı kapladı. Güneş ışıkları, havayı ve suyu ısıttı. Bu ışıklar ve toprak altındaki ateş, üzerinde su bulunan toprakları yükseltti ve bunlar açık toprak oldu. Güneş ışıkları, suyun içinde ve balçıkta kozmik hayat yumurtalarını (RNA-DNA) oluşturdu. İlk hayat sudan çıktı ve tüm yeryüzüne yayıldı.

Günümüzde geçerli evren ve yaşamın oluşumu teorilerine bu denli benzerlik, tesadüf olamaz. Zaten, en az 70 bin yaşında olan bir uygarlıktan, daha farklı bilgiler ummak da saçmalık olur. Mu uygarlığının ulaştığı seviyeyi başka kaynaklardan da izleyebiliriz. Günümüzden 3 bin yıl önce Hindistan'da yazılmış Mahabharata'da, uzak geçmişte insanoğlunun kullandığı bir silah tarif ediliyor: "Dumansız bir ateşin ışıltısına sahip olan ve alevler saçan bir mermi atıldı. Birden, her yer karanlığa gömüldü. Daha sonra, gözleri kör eden bir ışık ve kulakları sağır eden bir gürültü çıktı. Ardından meydana gelen büyük ısıda, sular buharlaştı. Filler, atlar, insanlar bir anda kavruldu. Ağaçlar tamamen yandı. Her yer yeniden aydınlandığında, koca ordudan geriye sadece bir avuç kül kalmıştı..."

Hint Samsaptakabadha yazıtlarında da, göksel kuvvetlerle yol alan uçaklardan ve patlama kuvveti on bin güneşe denk bir silahtan bahsedilmektedir. Sanskritçe yazılmış Mausola Purva'da da, tüm bir kavimi kül eden bir demir yıldırımdan bahsedilmektedir. Sağ kalan çok az insanın saçları ve tırnakları dökülmüş, cesetler tanınmayacak ölçüde yanmış, kuşlar bembeyaz kesmiş ve yiyecekler yenmez olmuştur.

Bu efsane ve anlatımlar, atalarımızın ulaştığı uygarlık düzeyinin yanı sıra, onların dünyasının da bugün olduğu gibi,

barıştan yana pek nasibini almadığını gösteriyor. Hint efsaneleri ile Sodom ve Gomora'nın yok oluşu gibi, diğer bazı efsaneler, Atlantis ve Mu kıtalarının batışı teorilerinden birisini destekler niteliktedir. Ancak bu konuya daha sonra değinileceği için, şimdi Mu uygarlığının yönetiliş biçimine ve bunun aracı olan ilk Tektanrılı dine, "Mu Dini"ne göz atalım.

Mu uygarlığı bir imparatorluktu ve imparatorların unvanı, Güneşin Oğlu da denilen "Ra Mu" idi. Mu İmparatorluğu'nun bir diğer adı da, "Güneş İmparatorluğu"ydu. Mu dilinde "Ra" kelimesi, güneş anlamına geliyordu. Mu'nun kolonisi olan Mısır'da da, Güneş Tanrı'ya "Ra" adı verilmiştir. Kökleri Mu uygarlığına kadar uzandığı sanılan Japonya'da da, imparatorun unvanı "Güneşin Oğlu"dur. Bunun yanı sıra, eski Maya ve İnka uygarlıklarında da krallar aynı unvanı kullanmışlardır.

İmparatorun altında, hem bilim adamı hem de rahip olan "Naacaller" bulunuyordu ve bunlar yönetici sınıfı teşkil ediyordu.[9] "Kutsal Sırlar Kardeşliği"nin üyesi olan Naacallerin tüm dünyaya yaymış oldukları "Mu Dini", belki de insanlığın tanıdığı ilk Tektanrılı dindi. Naacaller bu dini, sıradan insanlara, anavatan ve koloniler halklarına anlatırken, anlaşılması daha kolay olan semboller dilini kullanmayı tercih ediyorlardı. Bu sembollerin Ezoterik anlamlarını, sadece inisiye edilmiş kardeşler ve İmparator Ra-Mu bilmekteydi.

Naacallerin sembolleri, daha çok geometrik şekilleri kapsıyordu. Naacal öğretisi, evrenin ortaya çıkışında en önemli görevin, Tanrı'nın geometri ve mimarlık vasıflarına düştüğünü öngörmekteydi. Mu dinine göre, Tanrı o kadar kutsal bir varlıktı ki, doğrudan ağıza alınamazdı. Naacal Tabletleri'nde yaratıcı için, "Yaradan, insan için kavranılabilecek bir şey değildir. O resmedilemez, ona isim de verilemez. O, adsız

olandır" denilmektedir. Bir sembol vasıtasıyla ifade edilmezse, sıradan insanlar tarafından idrak edilemezdi. İşte bu Yüce Varlığın sembolü, Göksel Baba Güneş, yani "Ra" idi.[10] Tanrı'nın güneş olduğu iddiasındaki tüm saptırılmış iddiaların ve güneş kültü diye nitelendirilen inanışların kökeninde yatan olgu budur.

"Göksel Baba" tapınımı, dinlerdeki ortak olgulardan birisidir. Hint Vedalarında, Göksel Baba'nın adı "Dyaus Pitar", Eski Yunan'da, sonradan Zeus olarak değişen "Zue Pater", Roma'da, "Jupitar", aynı anlamı taşımaktadır.[11] Naacal Tabletleri'nde de, Tanrı'dan "Gökteki Babamız" diye bahsedilmektedir. Nitekim, öğretisini bu kadim dini esas alarak yayan İsa da, Tanrı'dan, "Gökteki Babamız" olarak bahsetmektedir. Churchward, İsa'nın öğretisi ile Osiris'in öğretisinin kelimesi kelimesine aynı olduğunu, her ikisinin de Mu'nun kutsal metinlerinden faydalanmış olduklarını ifade etmektedir. Bu konular daha sonra ele alınacağı için, Naacal öğretisini incelemeyi sürdürelim.

Naacal öğretisinde Güneş, doğrudan Tanrı değil, onun birliğinin ve tekliğinin, kitleler tarafından daha iyi anlaşılması için seçilmiş olan bir semboldü. Sembollerin kullanılmasındaki bir diğer amaç da, belirli ifade tarzlarının kalıplaşmasını önlemek ve gelişmeler doğrultusunda sembollere yeni anlamlar yükleyerek, dinin bağnazlıktan ve dogmalardan kurtulmasını sağlamaktı. Ancak, uygarlık çöküp, ana kaynak yok olunca, zaman içinde bu sembollerin kendileri putlaştı ve çoktanrılı dinlerin doğmasına neden oldu.

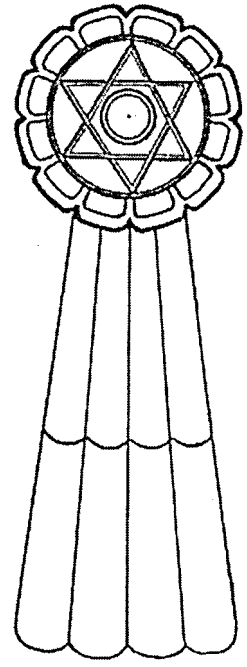
Semboller vasıtasıyla Tektanrıya tapınımı öğreten dinin büyük rahibi, dolayısıyla kutsal kardeşlik örgütünün de başı, Ra Mu'nun kendisiydi. Ancak imparatorun, hiçbir Tanrısal kişiliği yoktu ve sadece konumu nedeniyle, sembolik olarak "Güneşin Oğlu" unvanını taşıyordu.

Naacal Kardeşleri'nin, öğretilerini yaydıkları ve yeni üyeleri inisiye ettikleri mabetler, kıtanın her yerine ve kolonilere dağılmış vaziyetteydi. Dev blok taşlardan yapılan bu mabetlerin damları yoktu ve bunlara "şeffaf mabetler" deniliyordu. Güneş ışıklarının inisiyeler üzerine doğrudan ulaşması için mabetlere dam yapılmıyordu. Bu da bir tür semboldü ve Ezoterik anlamı, Tanrı ile insan arasında hiçbir engel olamayacağı şeklindeydi. Günümüz Masonluğunda da aynı sembol kullanılmakta ve Mason mabetlerinin tavanları, sanki üstü açıkmış gibi, gökyüzünü sembolize eder biçimde düzenlenmektedir.

Mu dini sembollerinin en önde geleni ise "Mu Kozmik Diyagramı"dır.[12]

Bu diyagramda, tam merkezde bulunan daire güneşin, "Ra"nın, yani Tektanrının kolektif simgesidir. Üçgen içindeki daire, Tanrı'nın gözünün daima insanların üzerinde olduğunun, iç içe geçmiş iki üçgen, iyiliğin ve kötülüğün bir arada bulunduğunun simgesidir. Bu üçgenlerden yukarı dönük olanı iyiye, yani Tanrı'ya ulaşmayı, aşağı bakanı ise yeniden doğuş yasası uyarınca geriye dönüşü remzeder. Her ikisinin birlikte oluşturduğu altı köşeli yıldız, Tanrısal adaletin sembolüdür.

Ayrıca bu yıldızın her bir ucu, bir fazileti remzeder ve insan ancak bu faziletlere sahip olunca Tanrı'ya ula-

Mu Kozmik Diyagramı

şabilecektir. Altı köşeli yıldızın dışındaki çember, dünyadan başka alemlerin de bulunduğunu, bunun dışındaki 12 fisto ise insanın uzak durması gereken 12 kötü eğilimi simgeler. İnsan ruhu, diğer alemlere geçmeden önce, bu 12 dünyasal kötü eğilimden kurtulmak zorundadır.

Aşağı doğru inen sekiz şeritli yol ise ruhun Tanrı'ya ulaşması için tırmanması gereken aşamaların ifadesidir. Ruh, en alt kademeden, cansız varlıktan mükemmele, yani Kâmil İnsan'a ulaşmak zorundadır.

Naacal mabetlerinde ay, bir sembol olarak güneşin hemen yanında yer alır. Hem baba, hem ana olan Tanrı'nın eril sembolü Güneş, dişil sembolü de Ay'dır. Kozmik diyagram üzerinde de görüleceği gibi, üçgenin ve üç sayısının Naacal öğretisindeki yeri büyüktür. Üç sayısına verilen önem, Mu Kıtası'nın kendisinden kaynaklanmaktadır. Mu Kıtası üç parçadan oluşmuş ve aralarında dar boğazların bulunduğu adalar topluluğudur.[13] Bu nedenle üçgen, hem Mu Kıtası'nı, hem de, Tanrı'nın eril ve dişil yönleri ile onlardan sudur eden İlahi Kelamı, yani evreni simgeler. Üçgen içindeki göz, ana kaynağın, yani Tanrı'nın, varlığını insan üzerinde daima hissettirdiğini, bir biçimde onu gözlediğini remzeder. Gözetleme işlevi, Tanrı'nın öğretisinin bekçileri olan Naacaller tarafından yapılır. Bu sembol, Osiris ile önce Atlantis'e, buradan Hermes ile Mısır'a, Mısır'dan Pisagor ile Yunanistan'a ve nihayet günümüzde Masonluğa kadar ulaşmıştır.

Birçok sembol gibi Ezoterik Sırlar Öğretisi'nin üyelerini kabul ettiği inisiasyon törenlerinin kökeni de, Mu Naacal Okulu'ndadır. Değişik örgütlenmeler vasıtasıyla günümüze kadar ulaşmış bu inisiasyon töreninde aday, uzun bir hazırlık ve soruşturma döneminden sonra, layık görülmesi halinde kardeşliğe kabul edilirdi. Naacal Kardeşlik örgütüne üyelerin

seçilerek alındıkları dışında, kabul töreni ile ilgili herhangi bir bilgi bulunmamakta. Ancak, Naacal Kardeşliği'nin son durağı olarak da kabul edilebilecek Mısır'ın Hermetik Kardeşliği'ne kabul töreninin, Naacallerin uyguladıkları törenden daha farklı olduğunu varsaymak için hiçbir neden yok. Bu törenin ayrıntılarına Mısır uygarlığını incelerken dönüleceği için, şimdi Naacal öğretisinin diğer kavramlarına geri dönelim.

Mu dininin dört temel kavramı vardır:

1. Tanrı tektir. Her şey ondan varolmuştur ve ona dönecektir.

2. Ruh ile beden birbirinden ayrıdır. Beden ölür ve ayrışırken, ruh ölmez.

3. Ruh, mükemmelliğe ulaşmak için değişik bedenlerde yeniden doğar.

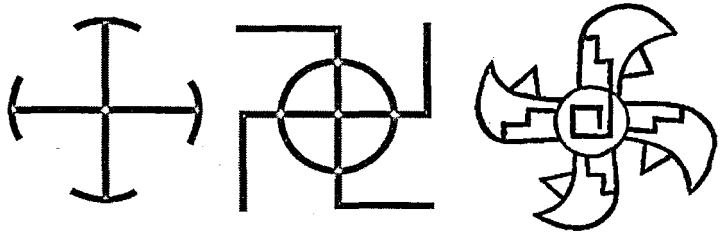
4. Mükemmelliğe ulaşan ruh, Tanrı'ya döner ve onunla birleşir.[14]

Naacal öğretisine göre Tanrı, sevginin ta kendisidir ve tüm evreni de sevgi üzerine kurmuştur. Ancak bu evrensel sevgiyi kavrayabilecek vasıfta olan ruhlar, ona geri dönebilecek yeterliliktedir. Bu vasıflara sahip bir insan olabilmek, ancak Naacal Kardeşi olmakla ve kardeşlerin de öğretiyi derece derece sindirmeleri ile mümkündür. Naacaller, yalnızca üstat rahiplerin bu aşamaya ulaşabileceklerini kabul ederler.

Naacal öğretisinin bir diğer temel dayanağı, Tanrısal Nur'dan çıkmış olan dört temel gücün, kâinatı kaostan düzene geçirmiş oldukları teorisidir. Tanrı'nın kendi asli nitelikleri olarak kabul edilen bu dört temel güç, "dört büyük inşaatçı", "dört büyük mimar", "dört büyük geometri üstadı" olarak adlandırılır. Bu dört temel eleman, ateş, yel (hava), su ve topraktır.[15]

Semavi dinlerin doğuşu ile bu dört temel eleman, "dört baş melek" olarak adlandırılmışlardır. Naacaller bu dört temel gücü, gamalı haç ile sembolize etmişlerdir. Jeolog Niven'in bulduğu tabletler üzerinde rastlanan bu haçlardan, kollarının dördü de aynı uzunlukta olanının dört gücün eşitliğini, uçları kıvrık gamalı haçlardan ağızları sola dönük olanların iyiliği, sağa dönüklerin ise kötülüğü simgeledikleri-ni görüyoruz. Bu konular üzerinde derin araştırmalar yapmış olan Hitler'in, imparatorluğuna sembol olarak, ucu sağa dönük gamalı haçı seçmiş olması bir tesadüf değildir. İsa'nın da, öğretisinde kullandığı haç sembolü aynı kaynaktan, Mu'dan gelmektedir.

Brahman rahipleri, "Neferit" adı verilen kutsal tabletlere göre dinlerini oluşturduklarını ve bu tabletlerin yazıldığı "Hanferit" dilinin, dünyanın en eski dili olduğunu söylemektedirler. İngiliz araştırmacı W. Robertson, 1794'te kaleme aldığı Hint Tarihi çalışmasında, Brahmanların bu dili ve dini Nagalardan öğrendiklerini yazmaktadır.[16] Nagaların, Mu İmparatorluğu'nun Hindistan kolu olduğu, Churchward tarafından kaydedilmektedir. Naacal öğretileri, yine Hindistan vasıtasıyla, Yukarı Mısır'a ve Mezopotamya'ya ulaşmıştır. Her iki uygarlığın kurucuları Nagalardır. Curchvvard'a göre,

Niven tarafından gün yüzüne çıkarılan,
dört temel gücü simgeleyen sembollerden bazıları.

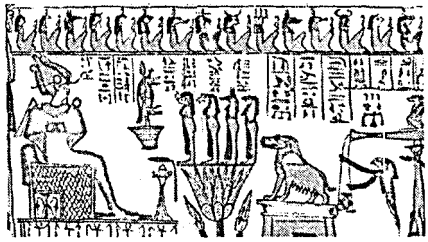
Musa'nın taş tabletleri de Mu dili ve yazısıyla kaleme alınmış Naga metinlerinin kopyasıdır. Churchward, Musa'nın öğretisi ile ilgili olarak, "Musa'nın dinsel yasalarını, Toth'un öğrettiği şekliyle, saf Osiris dinine dayandırdığına şüphe yoktur. Ölüm sonrası ruhun hesap verdiği Osiris Mabedi'nde ruha, fiziksel yaşamı ile ilgili sorulan 42 soruyu sembolize eden Tanrı figürü bulunmaktadır. Musa, bu 42 soruyu 10 Emir'e çevirerek, halkının anlayacağı hale getirmiştir. Musa'nın en büyük farkı, bu emirlerin ölülere değil, hayattakilere uygulanmasının sağlanmasıdır. On Emir'in ihtiva ettikleri, Mu'nun kutsal metinlerinde de yer almaktadır. Tek farkı, onların soru tarzında olmasıdır" demektedir.[17]

Naga öğretileriyle Osiris dini, aynı kökene dayanmaktadır. Mısır'ın birleşmesi sonucu her iki din birbirine karışmış ve tek bir öğretiye doğru evrilmiştir. Musa'nın yazıları, kısmen Naga, kısmen de Mısır dilinde kaleme alınmıştır. Babil sürgünü sırasında Ezra, Babil'de kullanılan Naga dilini öğrenmiştir, ancak Mısır'ın kutsal hiyeroglif yazımının gerçek anlamlarını kavrayamaması nedeniyle, Tevrat'ın yazımı sırasında birçok hata ortaya çıkmıştır Bu konular, ileriki bölümlerde ayrıntılarıyla ele alınacaktır.

Kaynakça

1. Bilim Araştırma Grubu, *MU, Tarih Öncesi Evrensel Uygarlık*, Bilim Araştırma Merkezi Yayınları, İstanbul 1978, s. 15.
2. Santesson Hans Stephan, *Batık Ülke MU Uygarlığı*, RM Yayınları, İstanbul 1989, s. 2.
3. Santesson H.S., İe, s. 15.
4. Bilim Araştırma Grubu, İe, s. 15.

5. Churchward James, *The Sacred Symbols of MU* (MU'nun Kutsal Sembolleri), Londra 1933, s. 225.
6. Von Daniken Erich, *Aussaat und Kosmos* (Kozmos ve Ötesi), Amsterdam 1978.
7. Santesson H.S., le, s. 87.
8. Santesson H.S., le, s. 95-99.
9. Santesson H.S., le, s. 19.
10. Bilim Araştırma Grubu, le, s. 52.
11. Churchward J., le, s. 29.
12. Santesson H.S., le, s. 70.
13. Bilim Araştırma Grubu, le, s. 12.
14. Santesson H.S., le, s. 125.
15. Santesson H.S., le, s. 142.
16. Churchward J., le, s. 33.
17. Churchward J., le, s. 96.

III. BÖLÜM

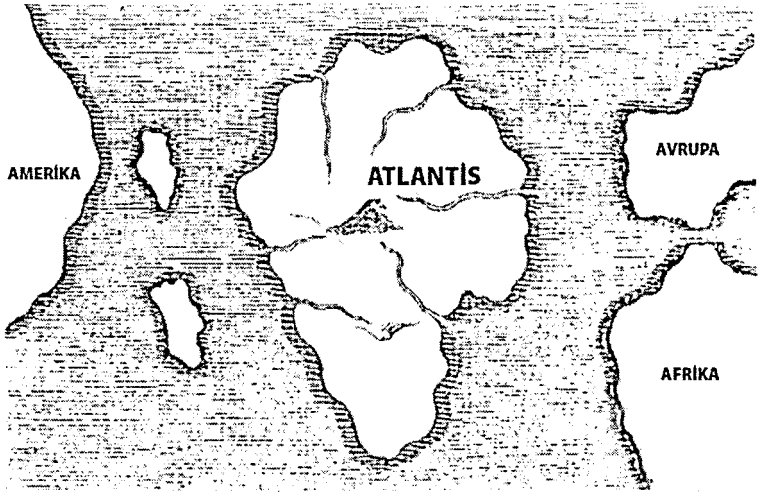
ATLANTİS ve OSİRİS

Mu uygarlığı gibi, insanlık tarihi üzerinde etkili olmuş bir diğer batık kıta uygarlığı da Atlantis uygarlığıdır. Kuzey Afrika Berberileri arasında, günümüzde okyanusun dibine gömülmüş, ancak kehanete göre yeniden yükselecek olan bir "Attala" ülkesi efsanesi bulunmaktadır. Keltler, atalarının Avalon olarak adlandırılan, batıdaki bir ülkeden geldiklerine inanmaktadır. Basklar, Atlantika dedikleri bir ülkeden geldiklerini, eski Atlantislilerin torunları olduklarını söylemektedir.[1] 1882 yılında Ignatius Donnelly tarafından yayınlanan "Tufan Öncesi Dünya" adlı eserde, Bask halkının, hem fiziki özellikler, hem de dil açısından, diğer Avrupa ulusları ile hiçbir benzerliğinin olmadığına dikkat çekilmektedir. Donnelly'e göre de Bask halkı, tufan sonrası, Atlantis'ten İber Yarımadası'na göç etmiştir. İbrani ve Arap efsanelerinde, "Ad" isimli bir ülkeden söz edilir. İlk insan olarak kabul edilen Adem isminin, Ad-Ami yani Ad halkından türetildiği savı düşündürücüdür. Kuran'ın açıklamalarına göre bu ülke halkı, günahları nedeniyle Tanrı'nın gazabına uğramıştır. Hindistan efsanesi Mahabharata'da, okyanusun ortasında

yer alan "Attala" adlı bir kıtaya atıfta bulunulmaktadır. Aztekler, kendilerinin doğudaki okyanusta bulunan Aztlan adlı büyük bir adadan geldiklerini ifade etmişlerdir. İskandinav efsanelerinde, Atland adlı bir ülkede yaşayan, sarışın, mavi gözlü bir ırkın, kendi ataları olduğundan bahsedilmektedir.[2] Atlantik Okyanusu'nun üzerinde olduğu iddia edilen ve varlığı, James Churchward'dan yüzlerce yıl önce, Mısırlı rahipler tarafından, Yunanlı filozof Platon aracılığıyla insanlığa duyurulan Atlantis, kuşkusuz uygarlığın ilk beşiği değildi. Atlantis, Mu uygarlığının bir kolonisiydi ve zaman içinde bağımsızlığını kazanarak, bir imparatorluğa dönüştü. Peki, Mısırlı rahipler, durup dururken Platon'a bu sırrı niye verdi? Çünkü, Platon da Mısır'da inisiye edilmişti ve kardeşleriydi.[3]

Platon, Atlantis'i, Solon ve Kritias'ın ağzından anlatmıştır. Bu iki filozof arasındaki konuşmaya göre, Firavun Amosis döneminde (M.Ö. 570-525) Sais şehrini ziyaret eden Solon, burada bir üstat rahip tarafından Atlantis hakkında bilgilendirilmiştir. Mısırlı Rahip Suchis, Solon'a, eskiden Cebelitarık Boğazı ötesinde çok büyük bir kıta olduğunu, Mısır'dan hareket eden bir kişinin denize ulaştığında, adadan adaya geçerek okyanusu aştığını ve karşı kıyıdaki bir diğer kıtaya ulaşabildiğini söylemiştir. Rahibin ifadesine göre bu kıta, 9 bin yıl önce (günümüzden 12 bin yıl önce) büyük bir tufan ve deprem neticesinde sulara gömülmüş ve kolonisi olan Mısır ile ilişkisi kesildiği için Mısır uygarlığı gerilemiştir.[4]

Mısır'da 10 yıl kadar kalan Solon'un, yönetici rahiplerle yakın temasına rağmen, onların kardeşlik örgütüne inisiye edilip edilmediği hakkında bilgi yoktur. Öte yandan, bir diğer Yunanlı tarihçi Heredot da Mısır'ı ziyareti sırasında yine rahiplerle konuşmuş ve bu rahipler kendisine, örgütlerinin 11 bin yıldan bu yana varlığını sürdürdüğünü söylemişlerdir.

Platon'un anlatımına göre, Mısırlı Rahip Suchis, Solon'a şunları söylemiştir:

"O günlerde (tufan öncesi) okyanusta gemi yolculukları yapılıyordu. Sizin Herkül sütunları dediğiniz boğazın önünde bir ada vardı. Bu ada, Küçük Asya (Anadolu) ve Libya'nın toplamından daha büyüktü. Bu adadan geçerek, esas okyanusu çevreleyen karşıdaki kıtaya ulaşılabilirdi. Çünkü, adayı çevreleyen deniz dar bir geçittir fakat diğeri, gerçek denizdir. Onu çevreleyen topraklar da, kıta olarak anılmayı hak eder.

Eski geleneklerden, zamanın aşındırdığı bilimlerden size bir şey aktarılmış değil. Tufan 9 bin yıl önce oldu. Şimdi bir efsane gibi görünüyor, ama gerçekte, dünyanın çevresinde ve gökyüzünde dönen cisimler sapmaya uğradı. Şiddetli depremler ve su baskınları oldu. Atlantis adası denize gömüldü. Tanrılar dünyayı tufan afetine uğrattıklarında, dağlarda çobanlık yapanlar yakayı kurtarırken, kentlerde yaşayan-

ları sular sürükledi. O kesimlerde halen denizin geçilemez halde olmasının nedeni, adanın suya batışı sonucu, deniz yollarının sığ balçıkla kaplanmasıdır. Ama bu ülkede ne o zaman, ne de başka bir zaman, su tarlaların üstüne çıkmaz. Dolayısıyla, buradaki her şey, en eskilerdir. Eskiden, önemli ne olay olmuşsa, bunlar yazılıp, tapınaklarımızda muhafaza edildiler. Kutsal kayıtlarımıza göre bizim kentimiz (Sais) 8 bin yıl önce kuruldu.

Atlantis'te, Poseidon'a adanmış kutsal bir tapınak vardı. Dış cephesi gümüşten, kuleleri altından ve çatısı da fil dişindendi. Poseidon'un, Atlantislilere verdiği yasalar, ilk insanlar tarafından Orichalcum bir sütun üzerine yazılıp, tapınağın içine yerleştirilmişti."[5]

Yunanlı filozof, Mısırlıların Nil kıyılarına ilk yerleşiminin 23 bin yıl önce olduğunu iddia etmektedir. Platon, Suchis'in Solon'a, büyük felaket öncesi Atlantis adasından gelen orduların Akdeniz'e kıyısı olan ülkeleri istila ettiği, ancak en sonunda Atinalılar tarafından püskürtüldükleri bilgisini verdiğini söylemektedir. Atinalılar, Atlantislileri kendi adalarına kadar kovalamışlar ve bu sırada, büyük tufanın meydana gelmesi ile hem Atlantis, hem de Atina orduları yok olmuştur. Platon, Solon ile Suchis arasında geçen bu diyalogları, Mısırlı öğretmeni Rahip Seknuphis'in kendisine aktardığını söylemektedir. Yunanlı tarihçi Heredot, Mısırlıların, Osiris'in zamanı ile kendi aralarında 15 bin yıl olduğunu söylediklerini ifade eder. Aristo da, bazı anıt yapıların ve bu arada piramitlerin 10 bin yaşında olduğuna inanmaktadır.[6]

Atinalıların, Atlantis ordusunu yenmiş ve ülkelerine kadar kovalamış olmalarından, her iki gücün de, teknolojik olarak en azından aynı düzeyde bulundukları sonucu ortaya çıkmaktadır. Tüm Asya ve Avrupa toprakları, Mu İmparator-

luğu'nun müttefiki Uygur İmparatorluğu'na ait olduğuna göre, Atina'nın da, bu imparatorluğun gücü ile rakibini yenmiş olması, kuvvetle muhtemeldir. Bu savaş, Mu ile Atlantis arasında süren bir dünya savaşının parçası gibidir ve savaşın nihai aşamasında Tufanın meydana gelmiş olmasından, istiladan korkan Atlantis'in son çare olarak en güçlü silahları denediği ve güçlerin karşılıklı bu silahları kullanımı neticesinde, büyük felaketin meydana geldiği sonucuna ulaşılabilir.[7] Okyanus bilimcilere göre, günümüzden 11 bin yıl önce tüm dünyada deniz düzeyi, bugünkünden 90 metre daha alçaktı. Örneğin, Amerika Kıtası'nın doğu kıyısı, bugünkü topraklardan 150 km. daha ilerideydi. Ancak buzulların apansız erimesi neticesinde, tüm dünyada, alçak kıyı bölgelerinin tamamı sularla kaplandı.[8]

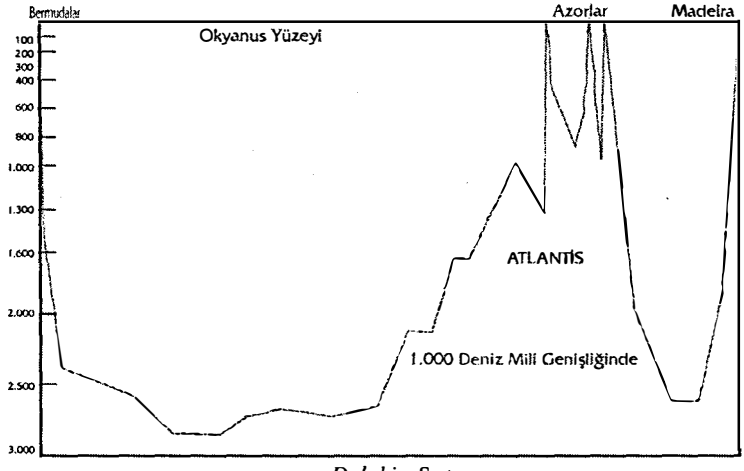
Churchward, Atlantis'in, Amerika ile Afrika arasında yer aldığını söylüyor. Diğer bazı araştırmacılar, bu batık kıtayı başka yerlerde arıyorlarsa da, kıtanın battığı okyanusla aynı adı taşıması, Atlantis'in Atlantik Okyanusu üzerinde olduğu savlarını güçlendiriyor. [9]

1898 yılında, Azor Adası açıklarında deniz altına telgraf hatları döşenmesi sırasında, denizin dibinde camsı lav kalıntılarına rastlandı. Bu lavların, ancak hava ile teması, böyle bir camsı yapıya yol açabilirdi. Deniz suyunun lav katmanlarını 15 bin senede ayrıştırabildiği gerçeği, lavların aktığı bu bölgenin 15 bin seneden önceki bir tarihte yüzeyde olduğu sonucunu ortaya çıkardı.[10]

ABD tarafından 1949 yılında gerçekleştirilen bir okyanus tabanı araştırması sırasında, kıyıdan bin 600 kilometre açıkta yer yer kıyı kumunun varlığı saptandı. Sadece kıyılar boyunca, sığ sularda oluşabilecek nitelikte olduğu görülen bu kumların, 20 bin ila 10 bin yıl önceden kaldığı belirlendi.

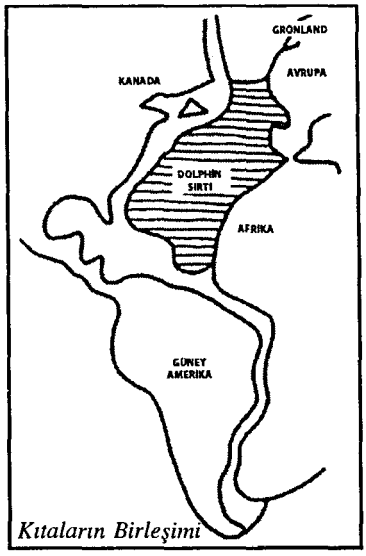
Aynı şekilde derinlerde, 15 metreden daha derinde büyümesi olanaksız olan mercan kalıntılarına da rastlandı.[11] Atlantik Okyanusu'nun dibi bugüne kadar, birçok gemi tarafından tarandı. İngiltere'nin güneyinden, Güney Amerika'nın Orange Burnu açıklarına kadar uzanan, güneydoğuya doğru Afrika Kıtası açıklarına ulaşan bir yükseltinin varlığı tespit edildi. Bu yükselti, çevresindeki okyanus tabanına kıyasla 2 bin 750 metre daha yüksekti. Dolphin Sırtı adı verilen ve bin 600 kilometrekare genişliğinde olan bu yükseltinin en üst noktası, Azor Adaları'nda okyanus üzerine çıkmaktadır. Halen suların altında olan yükseltinin yüzeyinde, okyanus ortamında ortaya çıkması mümkün olmayan dağlar ve vadiler bulunmaktadır. Bu yer engebeleri, bu toprakların tarihin uzunca bir döneminde su üzerinde kaldıklarının ispatıdır.[12]

200 milyon yıl kadar önce, yeryüzünün tüm kıtaları Pangaea adı verilen tek bir kara kütlesini oluşturmaktaydı. Yer kabuğu hareketleri sonucunda zamanla kıtalar birbirinden

Dolphin Sırtı

ayrıştı ve uzaklaştı. Atlantik Okyanusu'nun her iki tarafındaki toprakların çizimlerinin üst üste getirilmesi sonucu, Güney Amerika ve Güney Afrika'nın birbirleriyle mükemmel örtüştüğü, Kuzey Amerika ve Avrupa'nın ise örtüşmedikleri görülmektedir. Kuzeybatı Afrika ve Avrupa ile Kuzey Amerika arasında bir delik bulunmaktadır. Bu delik, bu noktada bir zamanlar bir kara parçasının bulunduğunu ve bu parçanın sonradan çöktüğünü göstermektedir. Dolphin Sırtı'nın bu deliğe yerleştirilmesi ile delik örtülmekte ve kıtalar birbirleriyle mükemmel örtüşmektedir. [13]

Kıtaların Birleşimi

Piri Reis tarafından 1513 yılında çizilen haritanın, harita çiziminde halen kullanılan trigonometri esaslarına mükemmel uyduğu görülmektedir. Haritada, Amerika Kıtası'nın kıyıları son derece doğru biçimde çizilmiştir. Düz bir satıhta, Amerika kıyılarının haritada doğru yerleştirilmediği kanaati uyanmasına karşın, harita bir küre üzerine yerleştirildiğinde ölçüler oturmaktadır. Bu haritayı ilk çizenlerin, dünyanın bir küre olduğu bilgisine sahip oldukları açıkça ortadadır. Hem bu haritada, hem de 1531 yılında çizilen bir diğer harita olan Oronteus Fienus'ta, halen buzlar altında olan Antartika Kıtası'nın kıyı şekilleri ayrıntılı biçimde yer almıştır.[14] Günümüz bilim adamları, bugünkü teknolojiyi kullanarak, bu eski çizimlerin son derece doğru olduğunu, buzlar altında yer

alan koylar ve haliçlerin yerlerinin tam tespit edildiğini belirlemişlerdir. 1487 yılında yayınlanan İbni Ben Zara haritasında da, Kuzey Avrupa'nın buzullar altında olduğu görülmektedir. Bu haritaların, 2 bin yıl önce İskenderiye Kütüphanesi'nde bulunan bir dünya haritası parçalarının kopyaları olduğuna ve Avrupa'nın buzlarla kaplı, Antartika'nın buzsuz olduğu bir dönemde, dünyaya kuşbakışı olarak bakabilen, küresel harita çizme tekniğini uygulamayı bilen bir uygarlık tarafından çizildiğine inanılmaktadır.

1927 yılında bir Amerikan ekibi tarafından Maya Harabelerinde yapılan kazılar sırasında, tek parça kristalden oyulmuş bir kuvartz kafatası bulundu. Maddeye karbon testi uygulanamaması nedeniyle kafatasının yaşı belirlenemedi, ancak uzmanlar, teknolojik açıdan bu mükemmellikteki bir kesimin, günümüz koşullarında dahi mümkün olmadığı, bu eserin bizden daha gelişmiş bir uygarlık tarafından yapılabileceği kanaatine vardıklarını bildirdiler. Halen Londra'da British Museum'da bulunan kafatasının mikroskobik açıdan incelenmesi sonucu, kuvartzın oyma işleminin metal bir araç ile yapılmadığı saptandı.[15]

1882 yılında bir İngiliz ticaret gemisi, Azor Adaları'nın 200 mil güneyinde, denizden yeni yükselmiş bir ada buldu. Volkanik kalıntılarla kaplı ve bitkiden yoksun bu adada bazı duvar kalıntıları olduğu görüldü. Duvarın yakınlarında, taş bir lahit içinde bir insan mumyası, tunç kılıçlar, hayvan figürleri, insan başı kabartmaları, yüzükler, çekiçler bulundu. Ada, denizden çıktığı süratle yine sulara gömüldü ve bir daha görülmedi. İngiltere'ye götürülen buluntuların akıbeti ise bilinmiyor.[16] Bu tarihten itibaren, Atlantik'in çeşitli bölgelerinden yapı, duvar ve yol buluntularına ilişkin çok sayıda haber gelmeye başladı. Atlantik üzerinde uçan pilotlar, su al-

tında kent kalıntıları, yollar ve hatta bir piramit gördüklerini söylüyorlardı.[17] 1947 yılında gerçekleştirilen bir Sovyet sualtı araştırması da bu bulguları doğrular nitelikteydi. Aniden ortaya çıkan ve yeniden sulara gömülen adanın olduğu söylenen bölgede yapılan incelemede, denizin 3 bin metre derinliğinde, insan yaşam ve faaliyetlerini çağrıştıran izler tespit edildi. 75 cm genişliğinde, 1,5 metre uzunluğunda bir duvar ve insan yapımı olduğu açıkça görülen beş adet basamak belirlendi ve fotoğrafları çekildi. Bölgede dağlar yer yer 400 metre derinliğe kadar yükseliyordu.[18]

Amerikalı Paleontolog ve Jeolog Manson Valantine, 1968 yılında Bahama sahanlığında yaptığı incelemeler sonucunda, deniz dibinde insan yapısı devasa taşların bulunduğunu gördü. Çeşitli binaların ve taştan yolların kalıntıları olan bu taşlar, üst üste paralel biniyor ya da düz ve dik açılarla kesişerek dümdüz uzanıyordu. Araştırmaları sürdüren Valantine, düzgün kesilmiş bir yapı bloğu ve 100 kilo civarında bir kedi başı buldu.[19] Taşların her birinin, en az 25 ton ağırlığında olduğu görüldü. Yine Meksika, Küba, Florida ve Venezüella'da, deniz içinde, kimileri kilometrelerce uzunlukta olan duvarlar bulundu.[20]

Amerikalı yazar Charles Berlitz, Bahama kıyılarında balıkçı ve pilotların, okyanus tabanında sualtı piramitleri gördüğünü söylemektedir. 1978 yılında bölgede yapılan bir incelemede, 200 metre derinden başlayan ve tepesi 50 metreye kadar yükselen bir piramit bulunmuştur. Araştırmayı düzenleyen Ari Marshall, bu piramitin tabanından, gaz ya da enerji kristallerinden kaynaklanmış olabilecek yeşil bir ışık yayılmakta olduğunu söylemiştir. [21]

İngiliz araştırmacı Churchward, Naacal Tabletleri'nde Atlantis'e önemli bir yer verildiğini ve önceleri Mu'nun koloni-

si olarak uygarlaşan Atlantlıların, zaman içinde bağımsızlıklarını kazanarak kendi imparatorluklarını kurduklarını belirtiyor. Tabletler, Mu kolonisi Atlantis'te, Mu Kozmik Dinini öğreten okulların bulunduğunu, ancak bağımsızlık sonrası ana dinden uzaklaşıldığını ifade ediyor. Naacal Tabletleri'ne göre Atlantlı rahipler, kendi güçlerini artırmak için ana dini yozlaştırmayı çıkarlarına uygun bulmuşlardır.

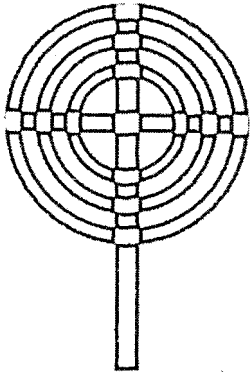
Atlantis'te dini yozlaştırma, Osiris'in ortaya çıkışına kadar sürdü. Naacal Tabletleri'nden ikisi, günümüzden 22 bin yıl önce Atlantis'te doğan bu büyük insana ayrılmıştır.[22] Tabletlere göre Osiris, genç yaşında, doğduğu yeri terk ederek Mu'ya gitti ve burada "Bilgelik Okulları"ndan birisine girdi. Mu Kıtası'nda, Naacaller arasında "üstat rahip ve kutsal kardeş" unvanını alana kadar kalan Osiris, dini bir reform başlatma göreviyle ülkesine geri döndü. Yozlaşmış Atlantis dinine ve rahipler sınıfına karşı savaş açan Osiris, güçlü kişiliği ile halkı da yanına aldı ve yozlaşmış rahipleri, itibarını yitiren mabetlerden temizledi. Ölene kadar ülkesinin ruhani lideri olan Osiris, kendisine teklif edilen imparatorluk unvanını reddetti. Öldükten sonra takipçileri ve rahip kardeşleri onun anısına, yaydığı dine "Osiris Dini" adını verdiler.

Osiris adı, Mısır tanrıları arasında geçmektedir. Bu adın Mısır'a, Hermes (Toth) tarafından getirildiği, ancak zaman içerisinde bu saf dinin yozlaşması ile Osiris'in de, ilkel tanrılardan birisi haline dönüştüğü sanılmaktadır. Mısır Tanrıları Panteonu'nda adı daima Osiris ile birlikte geçen İsis, aynı Tanrı'nın dişil ifadesi, her ikisinin oğulları olan Horus da, kutsal kelamın ifadesidir. Hermes de, Osiris ve İsis gibi, bir süre geçtikten sonra tanrılaştırılmıştır.[23]

Amerikalı yazar Shirley Andrews'a göre, Atlantis'te, ruhun ölmezliğine ve yeniden doğuşa, ruhun çeşitli hayatlar-

da yaşadığı deneyimler ile olgunlaştığına ve tekâmül ederek, Yüce Tanrı ile özdeşleştiğine inanılırdı. Daire, her şeyin kaynağı olan Yüce Tanrı'yı sembolize ederdi. Bu nedenle, tapınaklarını ve şehirlerini daire biçiminde inşa ederlerdi. Yeni yıl törenleri, 21 Haziranda Poseidon Tapınağı'nda, açık havada yapılırdı. Güneş yeni yıla ilk doğuşunda tapınakta bir araya gelen halk, doğuya dönük olarak güneşin ışıklarını selamlardı. Güneş en yüksek noktasına ulaştığında, baş rahip elindeki kristali güneşe tutar, bu ışınlar tüm katılanlara yansıtılırdı. Güneş battıktan sonra, güneşin değeri, karanlığın kötülükleri anlatılır, baş rahibin "Aydınlık Gelsin" emri ile tüm tapınak görkemli ışıklarla aydınlatılırdı. Atlantisliler güneşe, yaşamın kaynağı olarak Yüce Tanrı'nın sembolü gözüyle bakarlardı. Ayrıca, Yüce Tanrı'nın kuralları doğrultusunda hareket eden ikincil derecede tanrıların da varlığına inanılırdı.[24]

Rahiplik, ömür boyu süren ve devamlı meditasyon yapılmasını gerektiren bir meslekti. İlk aşama bedensel temizlik, ikinci aşama zihinsel temizlikti. Rahipler, önce kendi iç dünyalarını tanır, sonra da zihinlerini evrensel bilgiye açarlardı. Yapılan ritüelik uygulamalar ile kısmi ölüm deneyini yaşadıkları bir sınavdan geçirilir ve bu dünyayı terk etme korkusundan tamamen arınırlardı. Bu sınav sonucunda, yeniden doğdukları ve farklı güçler edinmiş oldukları kabul edilirdi.[25] En üst düzeydeki rahiplerin giysisi beyazdı. Günümüzde halen uygulanmakta olan Şaman ritüellerinde de, Şa-

Atlantis Kozmik Diyagramı

manlar önce beden temizliği, sonra zihinsel temizlik yapmakta ve karanlık bir ortamda günlerce aç susuz kalarak, derin trans haline geçmektedir. Bu trans halinde, ruhun bedeni terk ettiğine ve daha üst boyutlarda olgunlaştığına inanılır.

Amerikalı yazar Lewis Spence, "Atlantis'teki Okült Bilimler" adlı eserinde, Atlantisli rahiplerin üç aşamadan geçtiklerini iddia etmektedir: İnisiasyon, Ustalık ve Magnus. İnisiye olacak kişi bir yeraltı labirentine sokulur; sonra toprak, hava, su ve ateşle sınanarak, yeniden doğuş aşamasına gelirdi. Bu aşamaya ulaşabilen aday, yoğun bir ışık huzmesinin içinden geçirilerek, yeniden doğardı. Sınavları geçen, Poseidon Tapınağı'na kabul edilir ve eğitimine başlanırdı. 20 yıl çeşitli bilim dallarında eğitim alanlar önce usta olur, sonra meditasyonla geçen ikinci bir 20 yılı tamamlayanlar da layık bulunmaları halinde rahipliğin en yüksek mertebesi olan Magnus derecesini elde ederlerdi. Spence, Magnusların istedikleri zaman bedenlerinden ayrılma ve evrenle birleşme yetenekleri olduğunu yazıyor.[26]

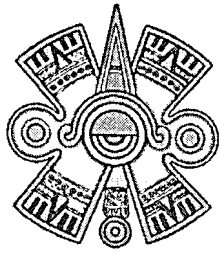
Amerikalı psişik Edgar Cayce, Atlantislilerin elektriği ve atomu bildiklerini, güneş enerjisini dizgine aldıklarını öne sürmektedir. Cayce'ye göre, Atlantislilerin enerji kaynakları, ateş taşı adı verdikleri dev yansıtıcı kristallerdir. Poseidon Güneş Tapınağı'nda bulunan bu kristaller, her türlü enerji gereksinimi için kullanılmış ve çevrenin korunması, bu kristallerle mümkün olmuştur. Ancak, tufan felaketine de, bu dev kristallerin hatalı kullanımı neden olmuştur.[27] Bir diğer psişik olan Gareth Knight, Atlantis'in bir kral tarafından yönetildiğini ve kralın sadece, güneş baş rahibine karşı sorumlu olduğunu söylemektedir. Güneş dini, halkın dünyevi dinidir. Uygarlığın son günlerine doğru rahip kastı giderek yoz-

laşmış, çoktanrılı din güçlenmiş, rahipler sahip oldukları güçleri kötüye kullanmaya başlamışlardır. Son günlerde dahi, öğretinin gerçek yolundan ayrılmayan, ancak azınlıkta kalan "Işık Rahipleri" ise öğretilerini gizli sırlar perdesi ardında sürdürmüşlerdir. Tıpkı bu rahiplerin öğretileri gibi, zanaatkârların teknolojik bilgileri de, bir sır olarak kitlelerden gizlenmiştir.[28] Amerikalı yazar Murry Hope da, bu görüşe katılmakta ve örneğin, ana enerji kaynağının sonik olduğunu, ancak bunun bir sır olarak gizlendiğini ve sadece "rahip sınıfının bilim adamı olan 'Mason' kanadınca" bilindiğini söylemektedir. Hope'un bu anlatımından, Atlantis'te, Mason kelimesinin, "Bilim Adamı Rahipler" için kullanıldığı gibi bir sonuca ulaşmak mümkün görünmektedir.[29]

Knight'ın, azınlıkta kalan "Işık Rahipleri" ve Hope'un, "Bilim Adamı Rahipler" dediği rahip sınıfı, uygarlığın son dönemlerinde yeniden etkin hale gelen çoktanrılı yozlaşmış dinin baskıları neticesinde yeraltına çekilmek ve faaliyetlerini gizli sürdürmek zorunda kalan, Tektanrılı Osiris Dini'nin rahipleridir. Mason kelimesi, bu rahipler tarafından kendilerini tanımlamak için Ezoterik öğreti doğrultusunda oluşturulmuş, Tanrı'nın eril ve dişil yönleri ile ilahi kelamı gösteren, üçlü sisteme dayandırılan bir kelimedir. Mason kelimesinin içinde yer alan "M" harfi, öğretinin geldiği ana kaynak olan Mu Kıtası'nı sembolize etmektedir ve bu yönü ile erildir. "A" harfi, öğretinin yeniden yüceltildiği ve geliştirilerek tüm kolonilere yayılmasını sağlayan Atlantis'i göstermektedir ve bu yönü ile dişildir. Kelimenin son bölümü oluşturan "SON" ise, M ve A'nın bileşimi sonucu ortaya çıkan ilahi kelamı sembolize etmektedir ve "Oğul" anlamında kullanılmıştır, Osiris'in ta kendisidir. "Son" aynı zamanda, kendi fiziksel güneşimizi de remzetmektedir. Bu kelime, günümüz batı

dillerinde küçük değişikliklerle, "Oğul (Son)" ve "Güneş (Sun)" anlamlarını sürdürmektedir. Diğer bir deyişle, Atlantis'in Masonları, tıpkı Mu'nun Naacalleri gibi, Tanrı'nın her şeyi gören gözleri olarak, toplumu yönlendirmiş ve öğretinin sürmesini sağlamış Osiris rahipleridir. Uygarlığın son dönemlerinde, çoktanrılı din inanırları, "MA"yı, en yüce tanrı olan Atlas'ın kızı "Maia", yani Ana Tanrıça olarak benimsemiş, bu inanış biçimi, tufan sonrasında da, daha sonra ele alacağımız Atlantis'in kolonilerinde varlığını sürdürmüştür.

Ortodoks bilim çevreleri, gerek Mu, gerekse Atlantis uygarlığından günümüze hiçbir şey kalmamış olmasını, bu uygarlıkların varolmadıkları görüşüne temel olarak öne sürmektedirler. Ancak, aradan geçen sürenin 10 bin yıldan fazla olduğu göz önüne alınırsa, üzerinden büyük bir savaş ve dünyanın çehresini değiştiren tufan felaketi geçtiği de dikkate alındığında, meydana gelen tahribat sonucu, sadece az sayıda taş bulgunun günümüze ulaşmış olması son derece olağandır. Granit, doğanın en zor etkilediği maddedir ve bugün yaptığımız beton bloklar dahil olmak üzere, günümüzden 10 bin yıl sonraya, uygarlığımızdan hemen hiçbir şey kalmayacaktır. Bizi anlamak için 10 bin yıl sonraki insanoğluna da, sadece taş kalıntılar kalacaktır.

Herşeyi Gören Tanrı Sembölünün Maya Versiyonu

Maya ve Uygur Kolonileri

Mu uygarlığının, Atlantis dışındaki en önemli kolonileri Maya ve Uygur kolonileridir.[30] Bunlardan, Amerika Kıtası'ndaki Maya kolonisi, Mu ve Atlantis'in varlıkları hakkındaki pek çok bulgunun kaynağını teşkil etmesi açısından önemli-

dir. Mu'nun ilk kolonilerinden birisi olduğu sanılan Mayaların ve onların devamı niteliğinde olan Aztek ve İnkaların, imparatorlarına "Güneşin Oğlu" demeleri, tapınımlarının birer güneş kültü olması tesadüf değildir. Ayrıca, Mısır ve Maya piramitlerinin benzerliği, her iki ülkede bunların törenler için kullanılması ve yeniden doğuş inancının yozlaşmış bir biçimi olan mumyalama işleminin aynılığı, bu iki uygarlığın aynı kökten geldiklerinin ispatıdır. Peru'da güneşe, "Raymi" adı verilmektedir ki, bu deyim ile Ra-Mu'nun benzeşmeleri ortadadır. Aztekler, kendi isimlerinin "Aztlan"dan geldiğini söylemişlerdir. Onların dilinde "Az" su, "tlan" da ülke anlamına gelmekte ve ikisinin bileşimi, bir adayı tarif etmektedir. Bu anlatımdan, Maya İmparatorluğu'nun halklarının, genellikle Mu kökenli olmalarına karşın, Azteklerin, tufan sonrası bu kıtaya gelen Atlantisliler olabileceği anlaşılmaktadır.[31]

Halen British Museum'da bulunan Maya yazıtı "Codex Troanus"da, Mu uygarlığının, kitabın yazıldığı tarihten 8 bin 60 yıl önce, Zac ayının 13'ünde, 64 milyon nüfusu ile birlikte okyanusa battığı ifade edilmektedir. Bu ifadeden Codexin, M.Ö. 2 binlerde yazıldığı anlaşılmaktadır ki, bilimsel olarak da bu doğrulanmıştır. Codex'te, Mu'dan "anavatan" olarak bahsedilmektedir. Maya dilinde "Ma" kelimesi, "ülke" ya da "yeryüzü" anlamına gelmektedir. Eski bir Havaii efsanesinde de, "Anavatanımız, krallar, okyanusun dibinde yatıyor" denilmektedir. Maya kutsal kitabı Popul Vuh'ta (Bir Buket Yaprak), tufan sırasında gökten yapışkan maddeler, ateş ve kül yağdığı, suların kabardığı ve karaların denize göçtüğü yazmaktadır.[32]

Amerikalı arkeolog ve yazar Augustus Le Plongeon, Maya uygarlığına ait Xochicalho Piramidi'nin duvarlarındaki ya-

zıların, Atlantis'in batışını anlattığını iddia etmiştir. Ancak Le Plongeon, 19. yüzyılda yaptığı araştırmalarda Pasifik'te batan bir diğer kıta olan Mu'dan haberdar olmaması nedeniyle, batan kıtanın adını yanlış yorumlamıştır. Le Plongeon'a göre, bu kıtaya Mayalar "Mu", Yunanlılar ise "Atlantis" demektedirler. Çevirisi Le Plongeon'a ait bu kitabenin anlatımının, Platon'un aktardığı bilgilerle uyumlu olduğu belirtilmektedir. Yerliler bu yazıta, Akabdzip (Kara Yazı) adını vermektedir. Bu yazıya göre Tufan, Zac ayının 13. Chuen (Cuma) günü meydana gelmiş, Atlantis'teki 64 milyon insan, bir gecede sulara gömülmüş ve suların yüksekliği, en yüksek dağlara kadar ulaşmıştır. Bu anlatımdan, her iki kıtanın aynı tarihlerde battığı anlamı da çıkarılabilir. Le Plongeon'a göre, tufan öncesinde Maya ülkesinde ondalık sistem kullanılmaktayken, "Mu Ülkesi"nin batmasından sonra, tüm matematik sistemi 13 sayısı baz alınarak, değiştirilmiştir. Ayrıca, 13 sayısının uğursuzluğu inancının altında da, büyük tufan yatmaktadır.[33]

Mayalar için, Yüce Yaratıcı'nın gözle görülebilir tek temsilcisi, mükemmel bir daire olan ve her şeye hayat veren güneştir. Tüm tapınımları güneşe yöneliktir. Güneş, Yüce Ruhun görünen tezahürüdür. Mayalar tarafından, her şeyi var eden Yüce Ruha "Ku" adı verilmiştir. O, "Lahun"dur. Yani, Bir'deki Bütün, her şeyi içeren Bir'dir. Her şey, Ku'nun yüce iradesi ile, Uol'la yaratılmıştır ve eylem, mükemmel bir daire olan kozmik yumurta ile sembolize edilmiştir. Uol, gözle görülür evreni yaratmak için işe, kendisini bir yumurtada kopyalayarak başlamıştır. Bu yumurta artık hasıl olmuş, vücut bulmuş olarak, Meneh adıyla anılır ve sembolü de ağzıyla kuyruğunu tutan, böylece mükemmel bir daire meydana getiren yılandır. Bu sembole, Chicken'deki bir tapınağın

ön yüzünde rastlanmaktadır. Yerlilerin "Kana" yani, Tanrı'nın Evi diye adlandırdıkları bu yapının kapı girişinin üzerinde, Yaratıcının kozmik yumurtası Meneh sembolize edilmiştir. Mısırlıların, Yüce İnşaatçı olarak tanımladıkları ve babası Kneph'in ağzından bir yumurta olarak çıkan yaratıcı tanrıları Ptah'ın diğer bir ismi de Meneh'tir.

Hint Brahma öğretisine göre de, Yüce Ruh, tüm evreni kozmik bir yumurtadan ortaya çıkarmıştır. Manava-Dhrama-Sastra kitabında, "Kendi maddesel öz cevherinden evrenin ortaya çıkmasını tasarlayan Yüce Ruh, önce suları meydana getirdi ve oraya üretken bir tohum yükledi. Bu tohum, bin ışıklı bir yıldız gibi ışıldayan bir yumurta oldu. Yüce Varlık, tüm varlıkların atası olan Brahma formunda, bu yumurtada kopyalanmıştı" denilmektedir. Brahmanist inanca göre, tüm varlıklar, böylece ortaya çıkan Brahma ile tabiatın dişil güçlerinin kişiselleştirilmesi olan Maya'nın birleşmesi sonucu meydana gelmiştir. Brahmanların güneş duasının, "O, Tanrıların topyekûn kuvveti, göğü, yeri ışıltılı ağıyla kaplar. O, her şeyin ruhudur. Sen kendinden var olansın. Sen en harika ışınsın. Işığını bana da bağışla" şeklinde olmasından, bu inancın kökeninde de Yüce Varlığın sembolü Güneş inancının yatmakta olduğu anlaşılmaktadır.[34]

Yucatan'da bulunan ve bir adı da "Kutsal Sırlar Mabedi" olan Uxmal Mabedi, burasının, tıpkı Mısır'daki benzerleri gibi inisiasyon törenleri için kullanıldığını göstermektedir. Mabedin içinde, adayların sınandığı ateş odasının bulunması, tufandan sonra yapılan bu mabedin, Mu dini uygulamalarının ilkel bir devamının gerçekleştirildiği mekân olduğunu ortaya koymaktadır.

Churchward'ın araştırmalarına göre Maya rahiplik örgütünde inisiye töreni yedi aşamalıdır.[35] Kutsal sırların inisiye

adayları birinci aşamada, birisi çamur, diğeri kandan olu
iki ırmağı geçmek zorunda kalmakta ve ancak büyük te
kelerle dolu bu ırmakları geçmeleri halinde, kendilerini l
leyen rehber rahiplere ulaşabilmekteydiler. Adaylar bu r
tadan itibaren rehberlerinin yardımı ile kırmızı, yeşil, s
ve beyaz olan dört değişik yolda yolculuk etmekte ve k
dilerini bekleyen 12 üstat rahipten oluşan konsey ön
gelmekteydiler. Burada adaylara, oturmaları söylenirdi.
cak yanılıp da oturan aday, oturduğuna hemen pişman c
du. Çünkü oturduğu taş, daha önce ateşte iyice ısıtılm
Aday ayrıca, konseye gereken saygıyı göstermediği ge
çesiyle törenden atılırdı.

Oturmayı reddedenler ise karanlık bir eve götürülürle
Işığın hiç girmediği bu evde adaylar, bir gece boyunca k
dı. Adaylar burada, kendilerine daha önce verilmiş olan
şaleyi, diğer bir deyişle kutsal nurun kaynağını sabaha ka
söndürmeden muhafaza etmek zorundaydılar. Meşa
söndürenler, törenden çıkarılırdı.

Bir sonraki sınavda, adaya çok değerli bir bitki verili
bu nadide bitkiyi mızraklı savaşçılardan koruması isten
Dördüncü aşamada aday, buz evi denilen çok soğuk bir
tamda bir gece kalmak zorundaydı. Bir sonraki aşam
vahşi hayvanlarla karşı karşıya kalan adaylar, buradan
kurtulurlarsa, ateş evi denilen fırın sıcaklığındaki ortam
bir gece daha geçirmek zorundaydılar. Tüm bu sınavları
çebilenler, son olarak Yarasa Tanrısı'nın evinde gecelerle
Çeşitli öldürücü silahlarla dolu olan bu evde, adaylar sür
tetikte durmazlarsa, bu silahlardan birisi tarafından kafa
uçurulabilirdi.

Mayalar, dikilitaşlar ve onların geliştirilmiş modeli o
piramitleri, görünmeyen Tanrı'nın yasalarının sembolü

rak görüyorlardı. Yapıtlarında kullanılan üçgen kemerler için de aynı kutsallık söz konusuydu. Maya inancında üçgen, Tanrı'nın erkek ve dişil vasıfları ile bunların bileşiminden doğan evreni sembolize etmektedir. Ufuk Dairesi'ni, sonsuz evrenin amblemi olarak kabul ettiler. Yüce Tanrı kavramını da daire içine yerleştirilebilecek en kusursuz ve basit şekil olan eşkenar üçgen ile sembolleştirdiler. Yukarı bakan üçgen, ateşi, aşağı bakan üçgen, suyu temsil ediyordu. Bunların birleşmesiyle, tüm varlıklar meydana gelmişti. İç içe geçmiş ters üçgenler, yaratıcı Tanrı'nın bir diğer suretiydi. Kaldeliler de yaratıcıyı, eşkenar üçgenle tanımlamışlardı. Işık saçan bir üçgen içinde Tanrı'nın her şeyi gören gözü, Kaldelilerin kozmik diyagramını oluşturuyordu. Kalti, Maya dilinde, çitle çevrilmiş alan demektir. Kalde kelimesinin kökeninin de, yerleşim birimlerinin etrafının çitlerle ya da duvarlarla çevrilmesinden geldiği düşünülebilir.[36]

Maya rahipleri, öğretileriyle ilgili sırları, mabetlerinin gizli bölmelerinde saklar, bu sırları sadece kendi çocuklarına ya da seçilmiş bazı prenslere emanet ederlerdi. Aynı sistem Mısır ve Babil'de de görülmektedir. Maya başrahibinin unvanı, Manek Maya ya da Hakmak idi ve Kâmil İnsan anlamına geliyordu. Babil kelimesinin etimolojisi "Ba" ve "Bel" bileşik kelimelerine dayanmaktadır. Kadim Maya dilinde bu kelimeler, Yol ve Ata anlamına gelmektedir ve bileşimi, "Uzaktan gelen atalarımızın şehri" olarak tanımlanabilir. Kalde başrahiplerinin unvanları, "Rabmak"tır. Bu kelimenin anlamı da, tıpkı Mayalıların Hakmak'ı gibi, Kâmil İnsan demektir.[37] "Hak" ve "Rab", Yüce Tanrı'nın isimleri olarak semavi dinlerde varlığını sürdürmektedir.

Atlantis'teki, Osiris dini rahiplerine Mason dendiğini daha önce ifade etmiştik. Tufan sonrasında, "Mason" kelimesi-

nin bilinen ilk kullanımına, M.Ö. 7 binli yıllarda Batı Anadolu'da rastlanmaktadır. M.Ö. 2 binli yıllarda Anadolu'da güçlü bir devlet kuran Hititliler aracılığıyla günümüze ulaşan ve Hititçeden farklı, sembolik bir dille yazılmış olan kil tabletlere göre, Batı Anadolu kıyılarının en eski yerleşimcileri, kendilerine "Luvi" adını veren ve günümüzden 9 bin yıl önce yaşamış bir topluluktur. "Luvi" kelimesi, bu halkın dilinde, "Işığın İnsanları" anlamına gelmektedir. Luvi yazıtları ile Miken yazıtlarındaki resim ve sembollerin birbirine çok benzeş oldukları tespit edilmiştir. Luvice, Hint-Avrupa dil grubundandır. Luvilerin tapındığı Ana Tanrıça'nın adı, "Ma"dır. Ma, Anadolu'da varlığı bilinen en eski Ana Tanrıça'dır.[38]

James Churchward, "Mu'nun Çocukları" adlı kitabında, Mu'dan çıkarak dünyaya dağılan İnsanların doğuya giden kolunun, ilk önce Maya uygarlığını ve Maya İmparatorluğu'nu kurduklarını, buradan Atlantis'e geçtiklerini ve Atlantis üzerinden de, Akdeniz kıyılarına kadar ulaştıklarını ifade etmektedir. Ege Denizi adalarına yerleşen Maya-Atlantis kolonicileri, anavatanlarına duydukları sevgiyi, okyanusun öbür tarafına taşıdılar ve başta Hermes olmak üzere tüm tanrıların annesi ve Atlas'ın Kızı "Maia"yı (Ma) Ana Tanrıça yaptılar. Maia'nın Tanrıçalığı uzun yüzyıllar boyu yaşamış ve Batılı dillerdeki Mayıs ayına da adını vermiştir. Halen Hıristiyan dünyasında kutlanmakta olan ve Meryem Ana'ya uyarlanan Mayıs Festivalleri, Maia inancından kaynaklanmaktadır.[39]

Miken uygarlığı, Ege'ye ulaşan Atlantis sömürgecilerinin öğretilerine dayanarak kurulmuştur. Bu İnsanların bir kolu, Aşağı Mısır kolonisini kurarken, bir diğer kolu da, Girit Adası'nda "Miken" kolonisini oluşturmuş ve Batı Anadolu kıyılarına yerleşmiştir. İşte Luviler, Batı Anadolu'ya yerleşen bu

Maya-Atlantis insanlarıdır. Aynı halkın bir başka kolu da Fenikelilerdir. Fenikeliler kendilerine "Carou halkı" demekteydi. Fenike adının, eski Yunancada kırmızı anlamına gelen "phoiniks"den türetildiği, bu tanımın da, derilerinin rengi nedeniyle yapıldığı sanılmaktadır. Fenikeliler, kızıl tenli bir ırktı. Maya dillerinde "Ma" kelimesi, daha önce ifade edildiği üzere, ilk gelinen ülkeye bir atıftır. Mısır'a batıdan gelen yerleşimcilerin, Nil kıyısındaki bu yeni ülkeye verdikleri isim "Maui" idi. "Ma" kelimesi Mısırcada da, "Batı" ve "Yer" anlamına gelmektedir.[40] Ana Tanrıça "Ma", Pasifik'e gömülmüş olan Mu Kıtası'nı ve Atlantik'e gömülmüş olan Atlantis Kıtası'nı sembolize etmektedir. Luvicede "Mara", deniz anlamına gelmektedir ve halen kullanılmakta olan Marmara adı, "Ana Tanrıça Ma'nın Denizi" anlamındadır. Luviler, geldikleri uygarlığa işaret edercesine, yerleştikleri bölgedeki en yüksek dağa, halen aynı isimle tanınan "Maya" Dağı adını vermişlerdir. En önemli eril tanrıları, Apollon'dur. Bir Anadolu Tanrısı olan ve sonradan Yunan Tanrılar Panteonu'na katılan Apollon, "Işığın Tanrısı" olarak bilinir ve sembolü de "Güneş"tir. Batı Anadolu'daki en eski yerleşim birimlerinden birisi olan Pitane'de bulunan bakır paraların üzerinde, ortasında bir nokta bulunan, beş köşeli yıldız sembolü vardır. [41]

Yeniden doğuşa inanan Luvilerde en gelişmiş meslek, yapı işçiliğidir. Bilinen en eski duvar örme tekniği onlara aittir. Suda yüzen tuğlaları çok ünlüdür. Taştan çatı kurma tekniğini bölgede ilk onlar uygulamış, bu teknik ileride, çembersel kemere evrilmiştir. Yerleşim yerlerinin etrafına, bilinen ilk duvarları çekenler onlardır. Ana Tanrıça'ya ait evleri yapan, yine onlardır.

Eski Mısır dilinde "Bethes", ev anlamına gelmektedir. Tanrı Amon'a adanmış büyük mabedin bulunduğu Thebes

kenti, Tanrı'nın Evi demektir. Genel olarak Tanrı anlamında kullanılan "The" kelimesi, Çin uygarlığında Tao, kadim Türkçede Teo olarak kullanılmıştır. Teo-Man, Tanrı İnsanı yani Kâmil İnsan demektir. İbraniceye Tau olarak geçmiştir ve İbrani alfabesinin son harfidir. Tanrı'nın sonsuzluğuna işaret eden bu harfin sembolü, ileride Hıristiyanların kullanacağı ünlü Haç'tır. Tanrı Bilimi anlamına kullanılan Teoloji de aynı kökten türetilmiştir.

Luvilerde de Beth, ev anlamında kullanılmaktadır. Ma-Beth, Ana Tanrıça Ma'nın evidir ve dilimize Tanrı'nın kutsal mekânı mabet olarak geçmiştir. Kâbe'nin bir diğer adı, Allah'ın Evi anlamına gelen Beytullah'tır.[42]

Ma kelimesi, Batı dillerine "matter-anne" olarak geçmiştir. Oğul anlamına gelen "Son", daha önce ifade edildiği gibi, aynı dillerde halen kullanılmaktadır. Ma rahipleri ile Ma için tapınaklar inşa eden taşçı ustalarının adı, tıpkı Atlantis'te olduğu gibi, "Mason"dur. Mason, Ma'nın, yani Ana Tanrıça'nın çocuklarıdır. Ma, öğretinin ilk doğduğu ana kıtaları temsil ettiğine göre, Masonlara, Mu'nun ve Atlantis'in çocukları ya da bir diğer deyişle, öğreti doğrultusunda, "güneşin-ışığın çocukları" demek de doğru olacaktır. Işığın çocukları deyimi, günümüz Masonlarının, halen kendilerini tanımlamak için kullandıkları bir deyimdir. Masonların kendilerini tanımlamaları için kullandıkları bir diğer ifade olan, "Dul Kadının Çocukları" deyiminin bilinen ilk kaynağının da, Luviler olduğu görülmektedir. Ana Tanrıça Ma'nın kocası Tanrı Atti'nin, bir ölümlü kadınla ilişki kurması üzerine, ikili şiddetli bir kavgaya tutuşur. Atti, eşinin kıskançlık krizinden kurtulabilmek için, kendi erkeklik organını keser ve kan kaybından ölür. Ma'nın çocukları Masonlar, artık dul kadının çocuklarıdır. Atti, bir akarsu kenarına gömülür ve gömüldüğü

noktadan, ulu bir çam ağacı yükselir. Bu ağaç, yeniden doğuşun bir sembolü olarak görülür. Ma rahipleri her yıl, yeniden doğuş için Tanrı Atti'ye adak olarak, rahipliğe yeni kabul edilenlerin erkeklik organlarının ucunu keser, toprağa gömer ve akar suya girerek, kendilerini arındırırlar. Diğer bir deyişle, sünnet ve vaftiz uygulamalarının da, Luvilere kadar dayandığı görülmektedir.[43]

Ana Tanrıça Ma'nın oğlu Heredot, Hermes'in ilk olarak, Atina yakınlarına yerleşmiş olan ve madencilik, metalurji gibi ateş unsurunun güçlü olduğu alanlarda yetkinleşmiş, "fırının ustaları" diye tanınan göçer Pelasgların tanrısı olduğunu yazmaktadır.[44] Heredot'a göre Hermes'in anayurdu Arkadia'dır. Pelasglar, Ege'nin kuzeyinden Mora yarımadasına M.Ö. 3 binlerde göç etmiştir ve Anadolu'daki Luvilerin bir koludur.

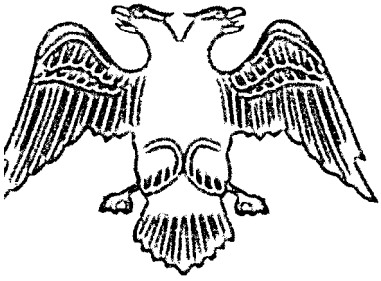
Uygurlar

Mu'nun en büyük kolonisi ve Churchward'ın deyimi ile "Mu'dan sonraki, insanoğlunun en büyük uygarlığı", Uygur İmparatorluğu'ydu. Uygur İmparatorluğu hemen hemen tüm Asya'yı ve Avrupa'yı kaplıyordu. Doğuda Pasifik'ten, batıda Atlantik Okyanusu'na kadar uzanıyordu ve güneyde İran, Mezopotamya ve Hindistan'ı içeriyordu. Churchward, tüm Ari ırklarının köklerinin Uygurlara dayandığını iddia ederken, Fransız araştırmacı ve yazar Edouard Schure de, günümüzden 5 bin yıl önce, Avrupa Kıtası'nın kadim İskit ülkesi olduğunu yazıyor.[45]

Bu kadar geniş bir alana yayılmış olmasına karşın, Uygur İmparatorluğu'nun merkezi, Orta Asya düzlükleri idi. Tüm doğu efsaneleri, büyük tufan felaketinden önce Orta As-

ya'nın bugün çöller ve bozkırlarla kaplı alanlarının, son derece bereketli topraklar ve ormanlar ile örtülü olduğunu iddia etmektedirler. O günlerde güçlü bir imparatorluğa merkez olabilecek nitelikte bulunan bu topraklar, büyük tufan ile denizden gelen dev dalgaların altında kalmış ve çölleşmiştir. Gobi Çölü'nün hemen altında bol miktarda tatlı su kaynağının varolması, bir zamanlar buraların ne denli bereketli topraklar olduğunun bir işaretidir. Churchward, Uygurların beyaz tenli, renkli gözlü ve sarı veya siyah saçlı olduklarını yazıyor.[46] Naacal arşivlerine göre Uygur kolonisi, 70 bin yıl önce Mululuların kurdukları ilk kolonidir. Tabletler, Mu dininin, Uygurların tüm ülkesinde hakim olduğunu ve bağımsız bir imparatorluğa dönüşmesinden sonra da Naacal Kardeşlik Örgütü rahiplerinin, yönetici sınıf olarak varlıklarını sürdürdüklerini belirtmekte.

İngiliz araştırmacı, Mu ve Atlantis'i batıran tufan sırasında Uygur ülkesinin büyük bölümünün sular altında kaldığını ve imparatorluğun da son bulduğunu yazıyor. Churchward, tufandan ancak Tibet yaylalarında yaşayan Naacal Kardeşleri ile her iki okyanusa da oldukça uzakta bulunan ve bu nedenle su baskınını en az zararla atlatan Babil Kardeşlerinin kurtulabildiklerini belirtiyor. Bu örgütlerden Tibet'te bulunanında bilgilerin daha saf bir biçimde günümüze ulaşması, Tibet Naacallerinin, suların çekilmesinden sonra Uygur arşivlerini ele geçirmeleri ve saklamaları ile mümkün olmuştur. Rahip Rishi'nin, Churchward'a gösterdiği tabletler de bu arşivlerin bir bölümüdür. Öte yandan Babil Kardeşliği, her ne kadar orijinal öğretiyi bir ölçüde yozlaştırmışsa da, Mısır "Hermes" Kardeşliği ile birlikte, Ezoterik öğretinin tüm dünyaya yeniden yayılmasında ve günümüz uygarlığını etkilemesinde büyük rol oynamıştır.

Çift Başlı Uygur Kartalı

Uygur İmparatorluğu, tufan sonrası kurulan uygarlıklarda gerek sembolleri, gerek dini yapısı ve inançları, gerek yaşam biçimi ile birçok iz bırakmıştır. Sadece Asya ve Avrupa'da değil, neredeyse tüm dünyada iz bırakan Uygur sembollerinin başında, imparatorluk arması olarak kullanıldığı sanılan, tek veya çift başlı kartal gelmektedir.

Pek çok araştırmacı, çift başlı kartalın tarihte bilinen ilk kullanımına, Sümer'in Lagaş kentinde rastlandığını ve kalıtların M.Ö. 5 binli yıllara işaret ettiğini savunuyor. Ancak Orta Asya'da ve Kuzey Amerika'da kimi mezarlarda bu sembole rastlanıyor ve arkeologlar, bu mezarların tarihinin M.Ö. 8 binler olduğunu söylüyor. Yine Mısır'da, firavunların ülkeyi yönetmeye başlamalarından yüzyıllar öncesine ait insanların mezarlarından çıkarılan kimi taşlar üzerinde çift başlı kartal süslemeleri bulunuyor. Mısırologlar, bu mezarların da, en azından M.Ö. 7 binli yıllara ait olduklarını ifade ediyor.

Orta Asya ve Avrupa Şamanları, bu sembolü kutsal olarak kabul ediyor. Tıpkı, Kuzey ve Güney Amerika Şamanları gibi. Japonya'dan başlayarak, tüm Asya, Avrupa ve Amerika halkları, bu sembolü kendi dünyaları içerisindeki en üst yönetimin sembolü olarak, kimi kabile totemi, kimi de imparatorluk arması şeklinde kullanıyor. Binlerce yıl önce kullanıldı, bugün hâlâ kullanıyor.

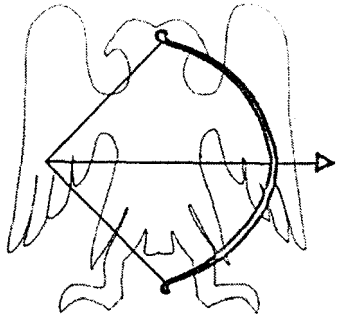
İncelememize, bugünkü bilimin bizlere, insanlığın en eski uygarlığı olarak tanıttığı Sümerlerden başlayalım. Sümer uygarlığının kuruluşu, arkeologlar tarafından M.Ö. 5-6 bin-

ler olarak veriliyor. Ancak unutmayalım ki, yüzyıl önce Sümer uygarlığı tanınmıyordu ve tarih, uygarlığın daha yeni bir döneminden, M.Ö. 3 bin 500'lerin Mısır'ından başlatılıyordu. Tarihin Sümer'de başladığı tezini, bizatihi Sümerlilerin kendileri yalanlıyor. Sümer çivi yazısı kil tabletlerinde, sıklıkla, büyük bir tufanın meydana geldiği ve çok az insanın bu felaketten kurtulduğundan bahsedilmektedir. Bu tabletlerin en önemlilerinden olan Sümer Kraliyet Listesi'nde, tufan öncesi en az on krallığın yaşadığı ve her birinin 10 bin yıl ile 60 bin yıl arasında varlığını sürdürdüğü ifade edilmektedir. Liste, şu sözlerle sona erer: "Tufandan sonra krallık, yücelerden aşağıya gönderilmiştir." Bu sözlerden, tufandan önceki uygarlık düzeyinin çok daha yüksek olduğu ve tufan sonrası, yeni bir başlangıç yapıldığı anlamı çıkarılmaktadır. Tufandan sonra, Uygurların bir kolu olan İskitler, merkezden koptular ve Mezopotamya'ya yerleşerek Sümer Devleti'ni kurdular.

Çift başlı kartalın tüm Asya'da, Avrupa'da ve hatta Amerika'da binlerce sene öncesinden bu yana görülüyor olmasının altında, bu sembolün Uygur İmparatorluğu'nun arması olmasının yatması kuvvetle muhtemeldir. Uygur çift başlı kartalının bir başının doğuya, Pasifik'teki Mu İmparatorluğu'na, diğer başının batıya, Atlantik'teki Atlantis İmparatorluğu'na baktığı söylenebilir.

Uygur İmparatorluğu'nun merkezi, Orta Asya'dır. Yani Türk boylarının ana yurdu. Adriyatik'ten Kamçatka'ya, Yakutlar, Kutluklar, Uygurlar, Moğollar, İskitler, Hunlar, Kumanlar, Uzlar, Peçenekler, Macarlar, Bulgarlar, kısacası çok sayıda Türk boyu, çift başlı kartalı, kabile ya da kraliyet ongunu olarak kullanmıştır. Daha yakın tarihlerde de Oğuzlar ve Selçuklular bu sembolü imparatorluk arması olarak kabul etmiştir.

Bir İskit boyu olarak genel kabul gören Sümerler ile yine Anadolu'ya kuzeyden gelen Hititlerde aynı sembol, tanrıların yeryüzündeki temsilcisi olarak kullanılmıştır. Türk Tanrısı Ülgen'in, Yunan Tanrısı Zeus'un ve Sümer Tanrısı Şamaş'ın özel ulağı hep kartaldır. Tıpkı Mısır'da Horus'un, yani ilahi kelamın özel ulağı olması gibi.

Selçuklu İmparatorluk Bayrağı

Amerikalı araştırmacı Arthur Parker, Orta Asya'da Türklerin M.Ö. 4 binli yıllardan bu yana tek ya da çift başlı kartal sembolünü kullandığını, çift başlı kartal sembolünün Türkçe adının "Hamca" olduğunu ifade etmektedir. Büyük Hun İmparatoru Atilla'nın bayrağında, "Tuğrul" adı verilen bir kartal, kraliyet arması olarak yer almaktadır. Göktürkler de kuvveti simgelemek üzere arma olarak, boynuzlu ve uzun kulaklı kartalı kullanmışlardır. Kartalın keskin görme yeteneğine, puhu kuşunun kulakları eklenerek, gece duyma yeteneği de kazandırılmıştır. Ünlü Göktürk İmparatoru Gültekin'in, Ural Batur Müzesi'nde sergilenen büstündeki miğferin ortasında, tek başlı bir kartal arması yer almaktadır. Bulgarlar ve Peçeneklerin 7. yüzyılda kartalı bir arma olarak kullandıkları bilinmektedir. Macarların 2. hanedanı olarak bilinen Arpadların unvanı, kartal boyudur. Altay Türklerinden Merkit boyunun sembolü kara kartal, Yurtas boyununki beyaz kartal, Yakutlarınki ise "kartal baba"dır.

Orta Asya Türklerinde tek başlı kartal yalnızca hakanın sembolüdür. Çift başlı kartal ise devletin yönetiminde kadının da erkek gibi söz sahibi olduğunu simgeler. Başlardan

birisi erkek, diğeri kadın cinsiyetini temsil eder ve birlikte, kudretin ve neslin sürekliliğinin ifadesidir. Doğu Türkistan'daki bir Budist mabedinde, Uygur Türklerinden kalan bir çift başlı kartal figürü, M.S. 8. yüzyıla tarihlendirilmektedir. Bir Türk boyunun, tufan öncesi imparatorlukla aynı ismi taşıyan bir devleti binlerce yıl sonra kurmuş olması çok dikkat çekicidir.

Türk devletlerinde ve boylarındaki bu uygulamalar, çift başlı kartalın diğer Avrasya uygarlıklarındaki yeri ile birlikte, bu sembolün bir tek kaynaktan kök aldığı, bunun da, tüm kıtayı kaplayan tufan öncesi Uygur İmparatorluğu olduğu görüşünü destekler mahiyettedir.

Türklerde çift başlı kartalın, dini ve felsefi olarak hangi anlamlarda kullanıldığını ileride ele almak üzere, tarihi kronoloji açısından Sümer ve Hitit uygarlıklarında tek ve çift başlı kartal sembollerini inceleyelim.

Sümer çivi yazılı tabletlerine göre, insanlığın tufan sırasında tamamen yok olup gitmemesini, Tanrı Ningersu sağlamıştır. Tanrılar, insanların kendilerine benzeme gayretlerine sinirlenerek tüm dünyayı sularla kaplamış, ancak Tanrı Ningersu, tüm insanlar yok olmadan önce diğer tanrıları ikna ederek, suların çekilmesini sağlamıştır. Bu anlatım, tufan olgusunun Sümerlerdeki ifadesinden başka bir şey değildir. Ningersu aynı zamanda, Lagaş kentinin kurucu tanrısı olarak bilinir. Ningersu'nun sembolü, İmgig adı verilen aslan başlı kartaldır. M.Ö. 2850'den kalan ve bugün Louvre Müzesi'nde sergilenmekte olan bir gümüş vazo üzerinde, dört tane aslan başlı kartal görünmektedir. Ancak yine Ningersu'nun bir rahibine ait Babil silindir mührü üzerinde İmgig'in, çift başlı kartal olarak çizildiği görülmüştür. Bu mühürde, Ningersu'nun karısı Tanrıça Bau'ya, bir rahip ya da

rahibe tarafından takdim edilen çıplak bir gencin resmi kazınmıştır. Bu sahne, rahipliğe katılma törenini, inisiasyonu sembolize etmektedir. Tanrıça'nın hemen arkasında, bir başı Ningersu'yu, diğer başı Bau'yu temsil eden çift başlı kartal arması bulunmaktadır. Lagaş'ta bulunan bir diğer tanrı heykeli, Guda'nın etrafında yer alan kimi avadanlık sembolleri M.Ö. 4 binlere tarihlendirilmektedir. Lagaş kentinin Koruyucu Tanrısı Ninutra'dır. Kanatlarını açmış dev bir kartal ile sembolize edilir. Fırtına kuşu da denilen bu Tanrı'nın iki fonksiyonu vardır. Birincisi, yağmur yağdırmak ve bolluk, bereket sağlamak; ikincisi, yıldırım ve gök gürültüsü silahları ile orduların başına geçmek ve savaşçıları yüreklendirmek.

Kartal avını kilometrelerce ötelerden görebilir. Tek eşlidir. Yavrularına iyi bakar. Gerekirse onlar için savaşmaktan kaçınmaz. Kartal, kuvvet, kudret ve yüceliğin sembolü, bütün gök yaratıklarının kralı ve göklerin tek hakimidir. Güneşe en yakın uçabilen ve gözünü kırpmadan güneşe bakabilen tek canlı olması nedeniyle, güneşin sembolüdür. Kartal güneşe uçabildiği gibi, yüce insanlar da hakikate doğru uçacak, Tanrı ile bir olacaktır. "Işığın Oğlu" olarak kartal, yüce kralı temsil eder. Gökyüzünün yedinci katının bekçisidir. Yüce ruhları, kanatlarında taşıyarak Tanrı'ya götürür. Nura doğru yükseliştir. Ruhsal ve sosyal yükselmenin sembolüdür. Çift başlı kartal 360 derecelik bakış açısına sahiptir. Başlarından biri dünyaya, diğeri öte aleme çevrilidir ve iki dünya arasındaki habercidir. Kartal, Sümer'de, Tanrı'nın simgesi olduğu gibi, hızı ve gücü nedeniyle aynı zamanda tanrılar ile insanlar arasındaki ulaktır. Kimi Sümer kartallarının gücünü pekiştirmek için, kartal başının yerine aslan başı motife yerleştirilmiş, böylece aslan başlı kartal doğmuştur. Kartal en yükseğe en hızlı uçan varlıktır. Uzun ömürlüdür. Bu yete-

nekleri ile hem insanlar dünyasında, hem de tanrılar katında dolaşabilir. Daha önce ifade edildiği gibi Güneş Tanrısı Şamaş'ın özel ulağıdır. Sümer tabletlerinde sıklıkla kullanılan bir diğer kartal motifi de kanatlı güneş kursudur. Bu kurs, kartal ile güneşin özdeşliğinin bir ifadesidir.

Sümer'in ardılı olarak kabul edilen Babil'de gerçekleştirilen yeni yıl törenlerinde canlandırılan efsaneye göre, Baş Tanrı Marduk'un, üzerinde "Güç Kelimesi" yazılı olan Kader Tableti, Yeraltı Tanrısı Zu tarafından çalınır. Gücünü kaybeden Marduk ölür ve gömülür. Marduk'un eşi Ana Tanrıça İştar ile oğlu Tanrı Nabu, Marduk'u kurtarmaya çalışır ancak başarılı olamaz. Babil'de kuraklık ve kıtlık başlar. Çift başlı kartal aracılığıyla, Güneş Tanrısı Şamaş ve Ay Tanrıçası Sin'den yardım istenir. Ortaklaşa çalışma sonucu, tablet Zu'nun elinden kurtarılır ve Marduk yeraltı dünyasından tekrar yeryüzüne döner. Yeniden doğuş gerçekleşmiştir. Kıtlık ve kuraklık kaybolur, bolluk ve bereket Babil'e geri döner.

Asur'un Horşabat kentindeki Tanrıça Sin Mabedi'nin cephesinde yer alan kutsal hayvan figürleri arasında, kartal da yer almaktadır. Fransa'da sergilenen bir Asur-Babil silindiri üzerinde, Baş Tanrı Marduk ile Ana Tanrıça İştar'in arasında bir kartal figürü vardır. Marduk'un oğlu Nabu sıklıkla, elinde bir gönye ve belinde bir önlükle betimlenmiştir. Kalde kültünde, Ay Tanrıçası Sin'in sembolü kartaldır. Buradan antik Yunan'a geçmiş ve Tanrıça Diana'nın sembolü olmuştur. Çift başlı siyah-beyaz kartal, Babil, Yunan ve Roma'da ölüm meleğini ve ebediyeti simgelemiştir.

Hititçede kartal, "Hara" olarak okunur. Ay Tanrıçası Sin'in sembolü kartal olduğu için, Ay Tanrıçası'nın Mabedi'nin bulunduğu kente de Harran adı verilmiştir. Haranili, kartal gibi anlamına gelmektedir. Harran'a yakın Hatra yerleşkesinde,

Marren Naşr (Efendi Kartal) adlı bir kült merkezinin olmasından, kartalın Harraniler tarafından kutsal kuş olarak kabul edildiği anlaşılmaktadır. Bir Hitit arındırma ritüelinde şu ifadeler yer alır:

"Kartalı göğe bırakacağım. Git Güneş Tanrısı'na, Fırtına Tanrısı'na söyle, Güneş Tanrısı ve Fırtına Tanrısı eğer ebedi iseler, kral ve kraliçe de ebedi olsunlar..."

Görüldüğü gibi kartal, rahipler ve kraliyet ailesi ile tanrılar arasındaki ulaktır.

M.Ö. 2 binlerde Anadolu'ya gelen Hititlilerin, Fırat Nehri kıyısında bulunan İmkuşağı kentine giriş kapılarının bazıları kartal başı şeklinde oyulmuştur. Hititlilerde İttinu, baş yapı ustası anlamına gelmektedir ve Sümerce aynı anlama gelen "Tın" kelimesinden türetilmiştir. Heykel yapımcılarının ve taş yontucularının unvanı esi ya da eru'dur. Kralî sanat olarak betimlenen bu mesleğin sırları, ustadan çırağa aktarılan öğretilerde gizlidir. Esiler tarafından gerçekleştirilen çok sayıda yontu, kabartma ve heykel arasında çift başlı kartallar da bulunmaktadır. Bunlar, tarihi yapım sırasına göre, Kültepe ve Boğazköy çift başlı kartalları, Alacahöyük çift başlı kartalı ve Yazılıkaya çift başlı kartalıdır. Hititlerde, çift başlı kartalın adı "Teşup"tur.

İlk çift başlı Hitit kartalı M.Ö. 1900'lerden kalmadır. Çeşitli ticaret merkezlerinde kullanılan mühürlerde görülmüş, daha sonra kent kapılarında egemenlik ve koruyuculuk sembolü olarak kullanılmıştır.

Kaneş Karumu (Bugünkü adıyla Kültepe), M.Ö. 1900-1700 arasında en önemli Hitit ticaret merkezlerinden birisidir. Kültepe'de yapılan kazılar sırasında bulunan silindir biçimli kil mühürler üzerinde çok sayıda çift başlı kartal sembolü bulunduğu görülmüştür. Benzeri mühürler ve damga mühür baskılarına, Boğazköy Karumu'nda da rastlanmıştır.

Tarsus'ta bulunan benzeri bir mühürde ise çift başlı kartalın bir tanrıyı sırtında taşıdığı görülmektedir. Buralarda bulunan silindirler üzerindeki bir diğer kartal sembolü, Sümer'de de kullanılmakta olan kanatlı güneş kursudur.

Alacahöyük'teki çift başlı kartal kabartması, bulunan en eski çift başlı kartal yontusudur. Mısır ile Hitit arasındaki ilişkilerin en yoğun olduğu dönemde, M.Ö. 1400'ler ile 1200'ler arasında yapıldığı sanılmaktadır. Kabartmaların yapım tarzında Mısır etkisi açıkça görülmektedir. Çift başlı kartal, kentin giriş kapılarından birisinin iç kısmına oyulmuştur. Kanatlar ve kuyruk, simetrik olarak çizilen yedişer telekten meydana gelmiştir. Başlar, gövde ve bacaklar son derece güçlü çizilmiştir. Kartal, her iki pençesi ile iki tavşanı kavramaktadır. Alacahöyük çift başlı kartalı, halen Türk Tarih Kurumu tarafından amblem olarak kullanılmaktadır.

Hattuşaş (bugünkü adıyla Boğazköy), M.Ö. 1650 ile 1200 yılları arasında, 450 yıl boyunca Hitit Devleti'nin başkenti olmuştur. Boğazköy'ün 2 kilometre uzağında, Yazılıkaya Açıkhava Mabedi yer alır. İki bölümlü mabedin toplam uzunluğu 50 metreye yakındır. Duvarlarına, kabartma tekniği ile 63 adet tanrı, tanrıça ve kutsal hayvan figürleri işlenmiştir. Doğu duvarlarındakiler tanrı, batı duvarlarındakiler tanrıçadır. Profilden ve grup halinde yürüyorlarmış gibi tasvir edilmişlerdir. Kabartmaların boyları 2.5 metre ile 80 cm arasındadır. İki Tanrıçanın ayakları altında betimlenen Yazılıkaya çift başlı kartalı, Alacahöyük kartalına kıyasla daha narindir. Kanatları, Sümer güneş kursu kanatlarına benzer. Kuyruğundaki telekler çizilmemiştir. Çift başlı kartal, Hitit Tanrı Ailesi'nin haberci kuşudur. İnsanların ve tanrıların dünyası arasında rahatlıkla gidip gelmekte, ilişkiyi sağlamaktadır. Hatta, ölen insanların ruhlarının tanrı katına taşınması

görevinin de kartalın olduğu kabul edilir. Kartalın bir diğer görevi sürekli uyanık olması, kötülüklere ve düşmanlara karşı Tanrıları ve İnsanları zamanında uyarmasıdır.[47]

Uygur İmparatorluğu'nun bu yaygın sembolünün, başta Türk uygarlıkları olmak üzere tüm dünyadaki kullanımı, daha sonraki bölümlerde ele alınacaktır.

Uygur uygarlığının günümüze bir diğer etkisi, Zerdüştlük, Brahmanizm ve Budizm'in ana kaynağı olan Rama öğretisi ile oldu.[48] Tufandan sonra, Uygurların bir kolu olan İskitler merkezden koptular ve Avrupa'da giderek yozlaşan bir devlet kurdular. Bu devlette de yönetici sınıf, rahiplerdi. Ancak, "Druidler" adı verilen bu rahipler, ana dinden o denli uzaklaştılar ki, işi, kadim uygarlıklarda en değerli şey olan insan hayatını Tanrı'ya kurban etmeye kadar götürdüler. Aynı türdeki yozlaşmalar, Mezopotamya ve Orta Amerika devletlerinde de ortaya çıktı.

İşte bu aşamada, günümüzden 5 bin yıl kadar önce, belki de o güne kadar varlığını sürdürebilmiş bir Naacal Okulu'nun öğrencisi olan Rama ortaya çıktı. Adının dahi, Mu imparatorları Ra-Mu'dan geldiği görülen Rama, Tektanrılı dinin yeniden egemen olması için Druidler ile savaşa başladı. Ancak bunda başarılı olamadı ve yandaşları ile birlikte doğuya göç etmeye zorlandı. Edouard Schure, İran ve Afganistan'a göç eden Rama ve yandaşlarının, burada İskitlerin diğer boyları ve sarı ırkla karışmış haldeki Turanlılar ile birleştiğini ve büyük bir güç haline gelerek, birlikte Hindistan'ı işgal ettiklerini belirtiyor. Ancak, Rama öldükten sonra, zaman yine etkisini gösterdi ve ortaya, Tektanrılı dinin yozlaşmış versiyonları olan Brahmanizm, Budizm, Şamanizm ve Zerdüştlük çıktı.

Hindistan'ın ilk yerleşikleri Nagaları yenerek ülkeye ege-

men olan halkın adı, geldikleri kuzey ülkelerini işaret edercesine, eski inançları doğrultusunda Dravidler (Druid)'dir. Naga ve Druid inançlarının karışımından oluşan ve M.Ö. 1600'lerde meydana gelen Aryan işgali ile son şeklini alan Brahma karma öğretisinde, iyi iş yapanların daha iyi koşullarda, kötü iş yapanların daha kötü koşullarda yeniden doğacağı inancı hakimdir. Yalnız tek bir yüce gerçek vardır; o da Brahma'dır. Her yerde var olan odur. Bütün evren, Brahma'dan başka bir şey değildir. Tanrıları da, dünyaları da, tüm varlıkları da bir arada tutan Brahma'dır. Maya, Brahma'nın madde şeklindeki görünümünün, yani dünyanın adıdır. Brahma'dan çıkan Maya, ateşten çıkan sıcaklığa benzer. Ateşin olmadığı yerde, sıcaklık da olmaz ama sıcaklık, ateş değildir. Ölümsüz gerçek ruh, Brahma'dır. En yüce amaç, bu ezeli ve ebedi ruh ile birleşmektir. Brahma, "Trimutri"dir. Yani, tekteki üç Tanrı. Brahma yaratıcı, Vişnu koruyucu, Şiva yıkıcıdır. Ruh ölümsüzdür ve gene doğumlar ile ana kaynağa dönme çabasındadır.

Brahmanizm'de toplum, kast sistemine bölünmüştür. Kast (Varna) Sistemi: 1. Brahman: Keşişler (Guru), din adamları; 2. Kşatriya: Krallar, savaşçılar, soylular; 3. Vaişya: Tüccar ve meslek sahipleri; 4. Şudra: Köylüler, işçiler, hizmetçiler; 5. Dokunulmazlar ve kölelerden oluşur. Brahmanlar açık renkli Aryanlar, Kşatriya genellikle Aryanlar ve az sayıda esmer tenli soylulardır. Bireysel ruhların evrensel ruha dönüşü, yani kurtuluş yolu, ancak Brahman kastı için açıktır. Öteki kastlarda doğanların yegâne amacı, yeniden dünyaya geldiklerinde daha üst bir kastta doğabilmek için çaba harcamaktır. Kadınlar ancak, bir sonraki yaşamlarında erkek olarak doğabilmeyi umarlar.

Brahmanistler, ölüm ile insan vücudunun dağıldığına,

bitkilerin, insan vücudunun bir bölümünü emdiğine, onları yiyen hayvanların da, insanın bir bölümünü içine aldıklarına inanır. Sığırlar, bu nedenle kutsal sayılır.

Brahmanizm'de, kutsal kitaplar olan Vedaların tanrılar katından geldiğine inanılır. Dört Veda vardır: Rig Veda; Yacur Veda; Sama Veda ve Atarva Veda. Brahma dininde, tanrıları kendi çıkarları için kullanmanın yegâne yöntemi, onlara kurban sunmaktır. Sunulan kurbanın kabulü için törenin Vedalarda belirtilen yönteme tamı tamına uygun olarak yapılması zorunludur. Bunu yapabilecek olan yegâne ekol, Brahman rahipleridir. İnisiasyon töreni ile verilen bu ayrıcalık sonucu, rahiplere, tanrılara istediklerini yaptırabilme olanağı tanınmış ve onların tanrılardan dahi güçlü olmaları gibi bir netice ortaya çıkmıştır. Brahma dini, Aryanların inançları ile Aryanlar öncesi Hindu inançlarının karışımından ortaya çıkmıştır.

Vedalar kadar kutsal kabul edilen bir diğer kaynak da Upanişadlardır. Aryanlar öncesi, Hint dini düşüncelerinin ürünü olan Upanişadlar, evrenin yaratılmadığını, içinde varolan nedensel zorunluluklardan ötürü, kendi kendine oluştuğunu savunur. Ulu Baba, Tanrı Pracapati'dir. Pracapati, kendini sayısız parçalara bölerek, ama bir yandan da bu parçacıklarla bütünlüğünü yitirmeden, evreni kendi özünden oluşturmuştur. Varolan her şey, değişik görünümler sergilese dahi, tek olan ve hep aynı kalan özü paylaşırlar. Birlik ve bütünlük içinde olan evrenin çokluk ve çeşitlilik olarak görünmesi, bir yanılsamanın sonucudur. Pracapati, Vedalar ile birlikte yerini Brahman'a bırakmıştır. Upanişadlara göre Atman, Brahma'nın bireylerdeki parçacığına verilen addır. Atman, Brahma'nın kendisi olduğu kadar,evrensel bilincin ve zihnin gücünün de kendisidir. Kendisini bilen, Tanrısı'nı bilir.

Upanişad'ın sözcük anlamı, "Gizli Öğreti"dir. Upanişad

öğretileri, sınanmış olanlara, eriştirme töreni ile verilir. Varoluşun gizleri, olağan öğrenme yöntemleri ile öğretilemez. Ancak bir rehber Guru aracılığıyla verilebilen bu eğitim, Yoga'dır. Meditasyon yoluyla kendini tanıma ve birliği anlama anlamına gelen Yoga, Aryanlar öncesi uygarlıktan kalmıştır. Kurtuluşa (moşka) ulaşmak ve yeniden doğum döngüsünden kurtulabilmek için Yoga eğitimi şarttır. Yoga ile yaşarken dahi kurtuluşa (Nirvana) erişmek mümkündür. Yaşarken Nirvana'ya erişenlere Civanmukti (Kâmil İnsan) denir. Upanişadlarda kadınlar ve erkekler eşittir.

Buda, İ.Ö. 563'de doğmuş, 80 yıl yaşamış, İ.Ö. 483'de ölmüştür. Gerçek adı, Sidharta Gotoma'dır. Buda, aydınlanmış kişi anlamında bir lakaptır. Buda, Upanişadlardan etkilenmiştir. Buda öğretisi, Upanişadların devamı olarak düşünülebilir. Brahmanizm, Buda'nın yaşadığı yıllarda, yetiştiği Pencap ve Ganj bölgelerinde yerleşmediği için, bu yeni akıma yeterince güçlü karşı çıkamamıştır.

Buda, kurban törenlerine karşı çıkmıştır. Et yeme yasağı, sadece kurban edilen hayvanların etiyle sınırlıdır. Brahmanizm'de inisiasyon ile verilen öğretiyi, Buda hiçbir ayrıcalık gözetmeden, herkese açık tutmuştur. Tıpkı Hıristiyanlık gibi, Budizm'in evrenselleşmesine bu görüş neden olmuştur. Öğretinin yaygınlaştırılması dinsel görevdir. Efsaneye göre, Buda, cinsel ilişki sonucu ana rahmine düşmemiştir. Buda'nın annesi, rüyasında beyaz bir fil görmüş, bu filin hortumu ile hamile kalmıştır. Buda, öğretinin yaygınlaştırılmasına faydası olmayacağı gerekçesiyle, öğrencilerine her türlü mucizeyi yasaklamıştır. Birey, kendinden başka ışığı hiç kimsede aramamalıdır. Ancak, kendinde varolan ışığı görebilenler Nirvana'ya ulaşabilir. Işığı bulmak için birey kendini ne dünya nimetlerine bırakmalı ve ne vurdumduymaz olmalı,

ne de çileciliğe yönelip, kendine eziyet etmelidir. Orta yol, Nirvana'ya ulaşmak için yegâne yoldur. Dünya nimetlerine bağlanmadan, ancak çileciler gibi ıstırap çekmeden kendi benliğini araştıran insan, Nirvana'yı bulacak ve yeniden doğumun kısır döngüsünü kıracaktır. Yeniden doğuşa neden olan, insanların tutkuları ve düşüncelerini içeren inatçı enerjileridir. Yeniden doğuşa neden olacak arzuları olabildiğince azaltmak ile ruh göçü zinciri kırılabilir. Ruh, gelip geçici bir yanılsamadır.

Nirvana'ya giden orta yol 8 basamaklıdır. Bu basamaklar, tam görüş; tam anlayış; doğru sözlülük; tam davranış; doğru yaşam biçimi; tam çaba; tam uygulama; tam bilinçlilik; tam uyanıklıktır. Nirvana'nın önündeki en önemli engel ıstıraptır. Istırabın kaynağı, insanı bir doğumdan ötekine sürükleyen istekler ve tutkulardır. İstekler ve tutkular yok edildiği ölçüde, ıstıraptan da kurtulunur. Dört Yüce Gerçek bulunur: Yaşamda ıstırap vardır. Istırabın nedeni vardır. Neden yok edilirse, ıstırap da yok edilir. Nedeni yok etmeyi sağlayan bir yöntem vardır. Kasttan, soydan gelen ayrıcalıklara yer olmadığı gibi, tanrılara da yer yoktur. Tanrıların tahtına oturtulan Brahma, dünyanın da, insanın da yazgılarından sorumlu değildir. Her birey, kendi yazgısına sahip çıkmalıdır.

Hindistan'ı işgal eden Aryenler ile Persler aynı soydan gelmektedir. Aryan inancının büyük tanrısının adı Mazdek'tir. Mazdek adı, "Yaşamın Efendisi" anlamında Ahura Mazda'ya dönüşmüştür. Ahura Mazda, yaradılışa ruh veren, her yana yayılan yaşamdır. Evrenin hakimi, doğruluğun Tanrısı, doğanın yasasını oluşturan varlık ve her şeyin babasıdır. Hint Vedaları ile Perslerin kutsal kitabı Avesta arasında birçok ortak nokta bulunmaktadır. Aryanların efsanevi anayurdu, Mazda'nın yarattığı ilk topraktır.

İran Tanrılar Panteonu'nda Mitra, güneşi temsil eder. Ölümün ötesinde ruhları bekleyen ve hüküm veren yargıçtır. İran ateş rahipleri sınıfının adı Athravan'dır. Doğan tüm çocuklar, yeniden doğum (Navjote) töreninden sonra Zerdüşt dininin üyesi kabul edilirler. Kutsal gömlek, kutsal kuşak ve başlık takarlar.

Zaradustra, "altın ışığın çocuğu" anlamına gelmektedir. Spitama olan adı, peygamberliğini ilanından sonra Zerdüşt'e dönüşmüştür. Kutsal ışığın sembolü, ateştir ve dolayısıyla ateş de kutsaldır. Tapınaklarında sürekli ateş yanar. Ateşin yanı sıra toprak ve su da kutsaldır. Bu kutsalları kirletmemek için ölülerini yakmaz, suya atmaz ya da toprağa gömmezler. Çürümek üzere, sessizlik kuleleri denilen yüksek kulelerin üzerine bırakırlar. İki farklı yaratıcının varlığına inanılmaktadır. İyiliğin yaratıcısı Ahura Mazda'nın yanı sıra, kötülüğün yaratıcısı Angre Manyu. Dünya, iyi ile kötünün çatışması üzerine kuruludur, ancak sonuçta, İyilik Tanrısı galebe gelecektir. Dünyada yaptıkları işlere göre, ruhlar Mitra'nın önüne çıkacak ve iyi olanlar cennete, kötü olanlar cehenneme gidecektir. Bu nedenle düşünce, söz ve davranışlarda iyi olmak, bir insanın amacı olmalıdır.

Şamanizm'i ve Şaman uygulamalarını daha sonra ele almak üzere, eski Mısır uygarlığını inceleyelim.

Kaynakça

1. Hope Murıy, *Atlantis, Efsane mi Gerçek mi?*, AD Kitapçılık, İstanbul 1994, s. 19.
2. Andrevvs Shirley, *Atlantis, Llewellyn P.*, USA, 1997, s. 299.
3. Schure Edouard, *Büyük İnisiyeler*, RM Yay.ı, İst. 1989, s. 541.

4. Bilim Araştırma Grubu, MU; Tarih Öncesi Evrensel Uygarlık, Bilim Araştırma Merkezi Yayınları, İstanbul 1978, s. 58.
5. Andrews S., le, s. 96.
6. Santesson Hans Stephan, *Batık Ülke Mu Uygarlığı,* RM Yayınları, İstanbul 1989, s. 93.
7. Hope M, le, s. 24-25.
8. Hope M, le, s. 58.
9. Churchward James, *The Children of Mu,* Londra 1931.
10. Cayce Edgar, *Tufan Öncesi Atlantis,* RM Yay., İst.1989, s. 15
11. Andrews S., le, s. 36.
12. Hope M., le, s. 61.
13. Hope M., le, s. 66.
14. Hope M., le, s. 194.
15. Hope M., le, s. 196.
16. Hope M., le, s. 70.
17. Andrews S., le, s. 136.
18. Hope M., le, s. 73.
19. Hope M., le, s. 173.
20. Andrews S., le, s. 227.
21. Hope M., le, s. 196.
22. Churchward James, *Sacred Symbols of Mu,* Eng., 1935, s. 240.
23. Churchward J., le, s. 238.
24. Andrews S., le, s. 74.
25. Andrews S., le, s. 114.
26. Spence Lewis, *Occult Sciences in Atlantis,* Sannel Weiser Inc., 1978, s. 119.
27. Hope M., le, s. 209.
28. Hope M., le, s. 214.
29. Hope M., le, s. 222.
30. Santesson H.S., le, s. 95.
31. Hope M., le, s. 19.

32. Hope M., İe, s. 54.
33. August Le Plonge, *Mısırlıların Kökeni,* Ege Meta Yay., İstanbul, s. 72.
34. August L.P., İe, s. 180.
35. Churchward J., *Children of Mu*, Londra 1931.
36. August L.P., İe, s. 91.
37. August L.P., İe, s. 58.
38. Umar Bilge, *Türkiye'deki Tarihsel Adlar*, İnkılap Yay., İstanbul 1999, s. 530.
39. August L.P., İe, s. 85.
40. August L.P., İe, s. 147.
41. Taşkın Sefa, *Mysia Işık İnsanları*, Sel Yayıncılık, İst.1997, s. 72.
42. Bobaroğlu Metin, *Batını Gelenek*, Ayna Yayınevi, İstanbul 2002, s. 23.
43. Taşkın S., İe, s. 91.
44. Sibel Özbudun, *Hermes'ten İdris'e Bir Dinsel Geleneğin Dönüşüm Dinamikleri,* Ütopya Yay., Şubat 2004 Ankara, s. 55.
45. Schure E., İe, s. 53.
46. Churcward James, *Lost Continent of Mu*, Londra 1931, s. 123.
47. Ayan Tamer, *Çift Başlı Kartal,* İtidal Olgunlaşma Yayınları, İstanbul 1998, s. 131.
48. Schure E., İe, s. 78.

IV. BÖLÜM

MISIR ve HERMES OKULU

Günümüz bilim dünyasının, nasıl olup da ortaya çıktığını açıklayamadığı Mısır uygarlığı ile ilgili olarak Ernest Renan şu saptamayı yapar:

"Mısır, gençliğini hiç yaşamamıştır. Daha başlangıçta, olgun ve yaşlıdır. Uygarlığın çocukluk dönemi hiç olmamıştır."[1]

Mısır'da dil, Firavun Menes (M.Ö. 5 bin) zamanından çok önce mükemmelliğe ulaşmış görünmektedir. Mısır'ın, tarihi tam olarak saptanamayan en eski yazıtlarında kullanılan dilin, son derece düzgün bir formatta kullanıldığı görülmektedir. Bu dilin, Asya ya da Afrika dillerinin hiçbirisiyle akrabalığı yoktur. Tıpkı Mısır uygarlığı gibi, Mısır dilinin de ne bir başlangıcı, ne de bir gelişme dönemi vardır. Aynı yazı karakterlerine farklı anlamlar yüklenebilmektedir. Halkın anlayabileceği günlük kullanım dilini içeren hiyeroglifin, sadece inisiyelerin anlayabileceği, sembolik karakterler altına gizlenmiş kutsal anlamları da mevcuttur. Yazılar, ideografik, sembolik ve alfabetik olarak üç farklı tarzda okunabilir. Mısır uygarlığında, Yukarı Mısır ya da Teb diyalektiği ile Aşağı Mı-

sır ya da Menfis diyalektiğinin birlikte kullanıldığı görülür. Bunlardan Aşağı Mısır diyalektiği, gelişiminin zirvesinde ortaya çıkmış gözükmektedir.[2]

Menes öncesi Mısır'ı yöneten kralların listesini veren Turin Papirüsü'nde, on tanrılık bir liste bulunmaktadır. Bu listeden sonra, dokuz sülalenin adı geçmektedir. Büyük bölümü okunamayacak kadar yıpranmış papirüsün, son iki satırında şu ifadeler yer almaktadır:

"Shemsu-Hor'a (Horus'un Yoldaşları olarak çevrilmiştir) dek hükümdarlar: 23 bin 200 yıl. Shemsu Hor ihtiyarları: 13 bin 420 yıl."[3] Sümer'in güneş tanrısı Şamaş ile "Shems" kelimesinin benzerliği dikkat çekicidir.

Rakamların toplamı 36 bin 720 yılı vermektedir. Aşağı Mısır'ın tufan öncesi Atlantis kolonisi olduğu düşünülürse, yukarıda bahsedilen Mısır krallarının aynı zamanda Atlantis kralları da oldukları sonucu çıkmaktadır. İki ayrı dönemin tanımlanmış olmasından ve ayrıca Horus'un, Osiris'in oğlu olmasından, Osiris dininin uygulanması öncesi ve sonrasının ayrıldığı, bir anlamda Osiris'in milat olarak kabul edildiği anlamı doğmaktadır.

M.S. 1. yüzyılda yaşayan Romalı tarihçi Diodorus Sicilus, "Mısırlılar, çok eski zamanlarda anavatanlarından uygarlık, yazı sanatı ve gelişmiş bir dil getirerek, Nil kıyılarına yerleşmiş yabancılardı. Güneşin battığı yerden gelmişlerdi" derken, 3. yüzyılda yaşayan meslektaşı Ammianus da, eski gizemler konusunda ustalaşmış insanların, tufanı önceden öngörüp, kadim bilgi ve gizli törensel uygulamaların yitip gitmemesi için, yeraltı sığınakları ve gizli yollar inşa ettiklerini iddia etmiştir. [4]

Mısır'da, sülaleler öncesi döneme ait mezarlarda bulunan kafatasları ve kemiklerin bir bölümünün, yerlilerinkine kıyas-

la daha iri oldukları görülmüştür. Mısır'ın kuzey kısmında bulunan bu mezarlarda yatanlara geleneksel olarak, "Horus'un İzleyicileri" adının verildiği ve kendi dönemlerinde toplumun yöneticileri konumunda bulundukları görülmektedir.[5] Yazıyı Mısır'a getiren Toth da, bir "Horus İzleyicisi"dir. Fenike efsanelerinde, alfabe ve yazının bulucusu olarak "Taut" adı geçmektedir. Mısırlı rahip Manehto, Toth'un (Hermes Trimagistus) tufan öncesinde, tüm eski bilgileri, kutsal yazı ile tabletler üzerine kaydettiğini ifade etmektedir.

Mısır uygarlığı, hem Mu, hem de Atlantis imparatorluklarının bu topraklar üzerinde kurdukları iki ayrı koloninin tufandan sonra, zaman içerisinde birleşmeleri ile meydana geldi. Her iki kolonide de başlangıçta Tektanrılı din ve Ezoterik öğreti geçerliyken, Mu kolonisi bir süre sonra yozlaştı ve çoktanrılı inanca geçti. Atlantis kolonisi ise Hermes (Toth) tarafından kurulmuştu ve Osiris Dini'ni uyguluyordu.[6]

Osiris'in müritlerinden olan ve ondan 6 bin yıl sonra yaşayan Hermes, günümüzden 16 bin yıl önce, beraberindeki bir güç ile Atlantis'ten Nil deltasına çıktı. Burada bir Atlantis kolonisi kurdu ve Osiris Dini'ni Mısır'da yaymaya başladı. Aşağı Mısır'ın o dönemde müstakil bir krallık olmadığı görülmektedir. Sais'de bir tapınak inşa eden Hermes için, Mısır'ın ünlü "Ölüler Kitabı"nda, "ilahi kelamın efendisi ve ilahi sırların sahibi" denilmektedir. Kuzey Mısır, Hermes döneminden, Firavun Menes dönemine kadar (M.Ö. 5 bin) Hermetik rahipler tarafından yönetildi. Daha sonraları İdris Peygamber olarak Tektanrılı dinlerin kutsal kitaplarına giren Hermes'e, Mısırlılar, aynı zamanda hem kral, hem büyük rahip, hem de din kurucu olması nedeniyle, üç defa büyük anlamına gelen "Trimagistus" sıfatını layık gördüler.

M.Ö. 4. yüzyılda yaşayan Mısırlı Manetho, Hermes Tri-

magistus'un deyişlerinin ve yazıtlarının günümüze ulaşmasını sağlamış bir rahiptir. Manehto'ya göre, 13 bin 420 yıl süren tanrıların saltanatı Horus İhtiyarları ile sona ermiş, yerini Menes ile başlayan insan krallara bırakmıştır. Manetho, Akaşa kayıtlarının saklayıcısı, Mısır'ın Yazı Tanrısı ve zamanın efendisi olarak tanımladığı Toth'un, kadim bilgiler içeren 36 bin 525 kitap yazdığını söylemektedir.[7] Akaşa, maddenin özü olan ve evrenin içinde yüzdüğüne inanılan sıvıya verilen addır. Başlangıçtan bu yana tüm olaylar bu sıvıya kaydedildiğinden, Akaşa aynı zamanda evrensel bellektir. Yeterli yetkinliğe ulaşmış kişilerin Akaşa ile aynı dalga boyutuna ulaşabildiğine ve gerekli bilgileri buradan aldığına inanılmaktadır.

Manetho'nun özgün yazımından günümüze ulaşmayı başaran ender papirüslerden olan Sothis'te, "Ben, Mısır'ın kutsal tapınaklarının yüksek rahibi ve yazıcısı Manetho, efendim Ptolome'ye selamlarımı iletirim. Atamız, üç defa büyük Hermes tarafından kutsal harflerle kaleme alınan kitaplar, dünyaya ne olacağını sana gösterecektir" denilmektedir.[8] Bu yazıttan, Firavun Ptoleme'nin, Manetho'ya, geleceği görüp göremeyeceğini sorduğu anlaşılmaktadır.

Hermes Trimagistus'un efsanevi Zümrüt Levhalarında, "Şurası gerçek, doğru ve kesindir ki; altta olan, üstte olan gibidir ve üstte olan da altta olan gibidir ve bu bir tek şeyin mucizesini gerçekleştirmek içindir. Mevcut olan her şey, bir olduğu ve birden kaynaklandığı gibi, her şey, uyarlama yoluyla, bir tek şeyden doğmuştur" dediği, "Hermetika Külliyatı"nda, ifade edilmektedir. Hermetika, Hermes'e atfedilen özdeyişlerden oluşmuştur ve Eski Yunan kanalıyla, Floransa'daki Platon Akademisi'ne, oradan da günümüze ulaşmıştır.[9] Hermetizm inancına göre Hermes, yedi kadim bilgiyi, bu zümrüt levha üzerine yazmıştır.

Hermes'e atfedilen Stobeaus kutsal kitabında, "Aranızda, daha kutsal bir evrenin eşiğinde duran, hakkaniyetli krallar, filozoflar, devlet kurucuları, yasa yapıcıları, gerçek kahinler, gerçek şifacılar, tanrıların yetkin nebileri, usta müzisyenler, yetkin gök bilimciler olacaktır" ifadeleri yer almaktadır.

Yine Hermes'e atfedilen ve Mısır'ın en eski felsefi eseri olarak kabul edilen Primarder'de, yaradılışla ilgili olarak şu ifadeler bulunmaktadır:

"Kaostan, saf ve ışıklı ateş çıktı. Yükselince, havanın içinde dağıldı ve özü ateş içinde sinmiş olan su, ara bölgeyi işgal etti. Ateş ve su öyle iç içeydi ki, suyla kaplı olan karalardan eser yoktu."

Fransız araştırmacı yazar Francois Lenorment. "Antik Tarih" adlı eserinde, bir diğer Mısır papirüsünde şu ifadelerin yer aldığını söylemekte:

"O, gök ve yerlerin yegane hasıl edicisidir. O, hasıl edilmemiş, doğurulmamıştır. O, başlangıçta da vardı. Her şeyi yaratandır, fakat kendisi yaratılmamıştır. O, kendisinden kendisini hasıl eden tek diri Tanrıdır."[10]

Mısır Ölüler Kitabı'nın en eski bölümlerinden olduğu kabul edilen 64. bölümün, Hermes'in kendisi tarafından günümüzden 16 bin yıl önce, demir bir küp bloğun üzerine lapis lazuli taşları ile kakma olarak yazılan metinde, "Ben dünüm, bugün ve yarınım. Ben yeniden doğma yetisine sahibim" sözlerinin yer aldığı, M.Ö. 3 bin 730 yılında yazılan bir Mısır papirüsünde ifade edilmektedir.[11] Papirüsteki çizime göre, söz konusu küpün bir kenarında, daire içinde çizilmiş bir üçgen sembolü bulunmaktadır. M.Ö. 4 bin 260'da yazıldığı tahmin edilen bir diğer papirüste, Firavun Menkara döneminde, kralın baş mimarının söz konusu küp bloğu çok eski bir türbede, Tanrı Toth'un ayakları altında, bir sunağın üzerinde bulduğu belirtilmektedir.

Toth, tıpkı Babilli Sin gibi bir ay tanrısıdır.[12] Devlet düzeninin kurucusu ve kutsal tapınımın başlatıcısıdır. Mısır kaynaklarında, "Sözleriyle iki Mısır'ı kuran" diye adlandırılmaktadır. İki Mısır'ın birleşerek merkezi idare kurulması onun öngörüleri sayesinde mümkün olmuştur. En eski yasa koyucu, insanlara yasaları veren, diğer bir deyişle "Yasaların Efendisi" odur. İlahi kelamın, ilimlerin, yazının, kitapların yaratıcısı, dinsel düzenin, ayinlerin, tapınakların kurucusu hep Toth'tur.

Denderah ve Philae tapınağı arşivlerinde Toth, büyülü ve gizli bilimlerin efendisi, tapınak inşaatının ustası, belagat ve güzel sanatlar ilahı, tabipler üstadı, zanaatçı tanrı gibi unvanlarla tanımlanmaktadır.[13] Memphis teolojisine göre Toth, terennüm yoluyla kendini var eden kelamdır. Kendisi de sözcükten varolan Toth'tur. Horus ile birlikte, Ptah'tan ortaya çıkan sekiz sudurun ilkidir. Horus ile birlikte, kelam aracılığıyla var eden, kaosu düzene getiren, yöneten kutsal sözcüklerin efendisidir. Aşağı ve Yukarı Mısır ülkelerini birleştiren, uzlaştırıcı tanrıdır. Ölüler Kitabı'nda, Toth'un ağzından, "Ben iki yoldaşın kavgalarına son verdim, acılarını sildim" denmektedir.

Başlangıçta, Aşağı Mısır ve Yukarı Mısır olarak, iki ayrı krallık şeklinde kurulmuş olan Mısır, Toth'un asırlar önceki tavsiyeleri doğrultusunda M.Ö. 5 binlerde, Firavun Menes döneminde, Yukarı Mısır'ın, Aşağı Mısır'ı ele geçirmesi neticesinde, tek bir krallığa dönüşmüştür. İki krallığın birleşmesi sonucunda, her iki krallığın tanrıları, tek bir panteon bünyesinde birleşmişlerdir. Yaratıcı Tanrı'nın adı, Aşağı Krallık'ta Aton, Yukarı Krallık'ta ise Amon'dur.[14] Mısırlı rahip ve tarihçi Manetho, 1. Hanedanlık Dönemi'nde tek bir yaratıcıya inanıldığını ve tanrı sembollerine de bu yaratıcının farklı va-

sıfları olarak bakıldığını, 2. Hanedanlık Dönemi'nde Rahipler Örgütü tarafından alınan bir karar ile Yaradanın kendisine tapınım yerine, iktidarı elinde bulunduran Yukarı Mısır sülalesinin inançları doğrultusunda, kutsal sembollere tapınınım başladığını ve zamanla her sembolün birer tanrıya dönüştüğünü söyler. Alınan bu kararın sonucu olarak, Mısır uygarlığı çoktanrılı sisteme geçmiştir. Yeni inanış biçimi çerçevesinde yaşayan firavunun, Tanrı Horus olduğu, ölen firavunun Tanrı Osiris'e dönüştüğüne inanılır. Bir firavunun ölümü sonrasında uygulanan ritüeller hakkındaki ana bilgi kaynağı, "Piramit Metinleri" adı verilen ve Sakkara'da bulunan beş piramidin içinde bulunan yazıtlardır. Bu yazıtlardan en önemlisi, Kral Unas'a ait olan piramitte bulunmaktadır. Bu piramit, 5 piramit içinde en genç olanıdır. Bazı Mısırologlar, ritüelik törenin uygulandığı bu piramidin yaşını 4 bin 300 olarak vermektedirler. Ancak içinde yazılı bulunan ritüelin yaşı ise 5 bin 300 olarak açıklanmıştır. Bu çelişkiden de anlaşılacağı üzere, piramitlerin kesin yaşı hakkında bir bilgi yoktur.[15]

M.S. 2. yüzyılda Yunanca yazılan ve İskenderiye'de toplanan, Hermes'in öğretilerini kapsadığı ifade edilen Hermetika Külliyatı'nda Aton'dan, her şeyin yaratıcısı, saf iyilik ve Saf Sevgi Tanrısı olarak bahsedilmektedir.[16] Aton, evreni kendisinden var eden kutsal ışık kaynağı ve her şeyin ilk sebebidir. Şiir formunda yazılı Hermetika'da yer alan bazı ifadeler şöyledir:

"Felsefe ruhsal çabadır, sürekli tefekkür yoluyla, Tektanrı Aton'un hakikat bilgisine ulaşmak için. Felsefeyi öğrenen kişi, araştırır Aton'a adanmış bilgiyi. O bilgidir ki, ifşa eder sırlarını, sayıların gücüyle düzenlenmiş evrenin. Ben üç kere yüce Hermes, erişmeniz için yüce bilgiye, kazıdım tanrıların sırlarını bu taş tabletler üzerine, kutsal semboller ve hiye-

rogliflerle. Tefekkür yoluyla eriştim hakikat bilgisine. İşte bu bilişle yazıyorum tüm mısraları.

Bedenimden kurtulup, düşüncelerimle uçtum. Engin ve sınırsız bir varlık seslendi bana, 'Hermes, ne arıyorsun? Ben Tektanrı Aton'un düşünceleriyim. Seninleyim, her zaman ve her yerde.' Bir anda açıldı Hakikat, gördüm sınırsız görüntüyü. Her şey Işığın içinde eridi. Sevgiyle bütünleşti.

Aton'un Kelamı, yaratıcı fikirdir. O, kendi vasıtasıyla yaratılmış olan her şeyi besleyen; yüce, sınırsız kudrettir. O, Yücelerin Yücesi, mutlak gerçektir. Her şeyde vücut bulmuştur. Her şeyin kaynağıdır. Aton, bir sayısı gibi tamdır. Çoğalsa da, bölünse de, o kendisi kalır. Evren birdir. Güneş, ay ve dünya birdir. Birçok tanrı olduğunu mu sanıyorsun? Tanrı birdir. Aton'dan daha görünür sanma hiçbir şeyi. O, her şeyi yaratmıştır. İşte onlar vasıtasıyla görebilirsin onu. Tefekkür et Kozmos'u, kadim bedeni olarak onun. Gizli olan o, apaçık bütün eserlerinde.

Bir an düşün, nasıl oluştuğunu ana rahminde. Aklına getir o usta işçiliği ve ara o sanatçıyı, Tanrı benzeri böyle güzel bir görüntüye şekil veren. Her şeyin ilkidir Aton. İkincisi Kozmos'tur, Aton'un suretinde yapılmış olan. İmkânsızdır, ölmesi onun. Hiçbir şey varolmamıştır, cansız olan, ölü olan, Kozmos'un içinde. Aton ışıktır, sonsuza dek tükenmeyecek enerji kaynağı. Hayatın ta kendisinin sonsuz dağıtıcısı. Ruhlarımız beslenir ışığıyla Aton'un. Ra, yalnızca tefekkür yoluyla bilinen Aton'a benzemez. Ra, uzay ve zamanda var olur ve görebiliriz biz onu gözlerimizle. Güneş, bir suretidir Yüce Yaratıcının, insan ise, güneşin.

En Yüce Baba, hayat ve ışık olan, doğurdu insanlığı, kendi suretini taşıyan. Başlangıçta, ölümsüzdü insan. Ama Aton gördü ki, emeğini katamazdı yeryüzüne, onu maddi bir zarf-

la sarmadan. Ölümlü bir beden gerekti insana, ölümsüz bir ruh yanında. Aton birdir. Kozmos birdir ve insan da öyle. Kozmos gibi, o da, farklı parçalardan oluşan bir bütündür. Usta, insanı yaptı, Kozmos'un düzeninde. Aton'un sureti denilen parçası, ruhsal ve sonsuzdur. Diğer parçası ise, dört maddesel elementten oluşmuştur ve ölümlüdür. Aton, Kozmos, insan. Kozmos, Aton'un oğlu, insan ise torunudur. Kozmos'un ruhunun parçasıdır bütün ruhlar. Hayatın başlangıcı değildir doğum. Ölüm, bir yok oluş değildir. Ölüm, çözülmesidir, yıpranmış bir bedenin. Yalnızca iyi bir ruh, Aton'u bilir hale gelir. İşte böyle bir ruh, tamamlamıştır koşusunu. Terk ettikten sonra fiziki formunu, ışık bedenli bir varlık olur.

Anla ölümsüz olduğunu. Her şeyin birlikte var olduğunu gör, zihninin içinde. Bileceksin, o zaman Aton'u. Bazıları, Tanrı benzeri olur zihin yoluyla. Osiris de, bunu öğretmiştir. Tanrılar, ölümsüz insanlardır ve insanlar da, ölümlü tanrılar. Ruh beslenir, ateş ve havayla. Beden ise, su ve toprakla. Beşinci parçadır zihin, Işık'tan gelen ve sadece insana bahş olunan. Söz tek başına aktaramaz hakikati. Oysa, muhteşemdir Zihnin gücü. Söz, yol gösterdiği zaman ona, bulabilir gerçeği ve huzuru.

Aton bir müzisyendir, besteleyen Kozmos'un ahengini ve aktaran her bireye, kendi müziğinin ritmini. Ahenksiz hale geldiğinde müzik, suçlama sen müzisyeni. Belki gevşemiştir, çaldığın lirin teli. Tatsız bir ses vermektedir, bozarak melodinin kusursuz güzelliğini. Bir sanatçı, ilgi kurduğunda soylu bir tema ile, yayılır şahane bir müzik, dinleyenleri hayrette bırakarak. Aton'un gücü, kusursuz yapacaktır, senin de müziğini.

Ben, yerde ve gökteyim, suda ve havadayım. Ben, her

yerde var olan, varoluşum. Zihnimle görüyorum, Zihin'i. Biliyorum, Bir'i. Hayatla kaynayan bir pınar görüyorum. Ben Zihin'im. Şimdi sen, bu sırları öğrenmiş olduğuna göre, söz vermelisin sessiz kalacağına. Bu öğretiler, özel olarak kaydedilmiştir, yalnızca Aton'un, bilmelerini istediği kişiler tarafından okunsun diye."

Hermetika'ya göre, Aton, ilk ışık kaynağıdır. Evreni, kendisinden var etmiştir ve evren ile özdeştir. Ra, bu kutsal ışığın fiziki sembolü olan, kendi güneşimizin adıdır. Evrene hayat veren Aton, dünyamıza hayat veren ise Ra'dır. Dünya üzerindeki kutsallığın simgesi durumundaki firavuna da aynı nedenle Ra unvanı verilmiştir. Ra, gözle görülen fiziki ışığın kaynağının adıdır. Aton ise gözle görülemeyecek olan ruhsal ışık kaynağı. Diğer bir deyişle Ra, Aton'un fiziki plandaki temsilcisidir. Aton, nasıl tüm evrene hayat vermişse, Ra da dünyamıza hayat vermektedir. Hermes, bir Atlantis kolonisi olarak ortaya çıkan Aşağı Mısır'ın kurucusudur. Bu nedenle Aton, Atlantis kökenlidir ve Tektanrının, Osiris Dini'ndeki ifadesidir.

Amon ise aynı Tanrı'nın, bir Mu kolonisi olarak kurulmuş olan Yukarı Mısır'daki adıdır. Ra, her iki devlette de Tanrısal gücün fiziki ifadesi olan, kendi güneşimizin sembolüdür. Aşağı Mısır'ın, Yukarı Mısır tarafından işgali sonucunda, Mısır tek bir devlet haline gelmiş, bu arada galiplerin Tanrısı Amon ön plana çıkarken, mağlupların Tanrısı Aton, geride kalmıştır. Bir başka ifadeyle Amon da, Aton da yaratıcı Tanrı'nın isimleridir. Bu en eski yaratıcı Tanrı, bir güneş kursu ile sembolize edilir. Güneş Tanrı "Ra" ile özdeşleştirilmiş ve ikili Amon-Ra adı altında, başındaki bir güneş kursu ile tahtta oturan şahin başlı firavun olarak sembolleştirilmiştir.

Ar.. ·-Ra ve Horus'un Gözü

Aton adına kayıtlarda, Kraliçe-Firavun Haçepsut döneminde de rastlanmaktadır. Firavun 2. Tutmosis'in (İ.Ö. 1492-1479) dul karısı olan Haçepsut, firavunun ikinci dereceden bir eşinden olma küçük oğlu, 3. Tutmosis'in tahta geçmesinden sonra naiplik görevini üstlenmiş, naipliğinin 7. yılında, kendisini Kraliçe-Firavun ilan etmiştir. Kraliçe Haçepsut tarafından, Karnak Tapınağı'na şu ifadelerin yazdırıldığı görülmektedir:

"Ben, canlıyı yaratan, toprağa gücünü veren ve dünyanın yaradılışını tamamlayan Aton'um..."

Kraliçe Haçepsut'un döneminde, güneşe tapan Yemen Sabalarının, Gize Yaylası'ndaki büyük piramide hacca gittikleri bilinmektedir. Sabalara göre, inşasına yardım ettikleri piramitler, yıldızlara ve gezegenlere adanmıştır ve kendi soylarının atası ve piri olarak kabul edilen Hermes'in oğlu olan ve kavime adını verdiğine inanılan Sab, büyük piramidin altında gömülüdür. Diğer bir deyişle, Saabilerin kökeni, Hermes'in oğlu Sab'a dayanmaktadır. İleride görüleceği gibi, Harran Saabileri, Hermetik bir inanca sahiplerdir. Harran Saabilerinin bir kolu olan Yemen Sabaları da, Hermes'e inanmaktadır. Her üç halkın da en önemli tanrısı "Güneş"tir. Döneminin Saba Melikesi ile ilişkisi olduğu anlaşılan Kraliçe Haçepsut'un, Sabaların inançlarından etkilenmiş ve Aton'u öne çıkartmış olması kuvvetle muhtemeldir. Ancak bu dönemde Aton, Tektanrı değil, sadece Mısır Tanrılar Panteonu'ndaki önemli Tanrılardan birisidir.[17]

Mısır'da Maat Yasası geçerlidir. Doğruluk, adalet ve hakikatin her alanda hakim olmasına dayanan Maat felsefesi, bir din değildir. Herhangi bir dini inanca dayanmayan adalet kavramı, insanlık tarihinde kolay kolay görülmeyen bir uygulamadır. Dini bir inanca dayanmayan adalet kavramı, Mısır'ın Maat felsefesinden hareketle birçok Ezoterik ve Batıni ekolün düşünce tarzını oluşturmuştur.

Başlangıçta düzeni ve felsefeyi temsil eden Maat, giderek bir tanrıça olarak algılanmış ve Tanrılar Panteonu'ndaki yerini almıştır. Bu Panteon'a göre, Tanrıça Maat'ın erkek kardeşi, Ay Tanrısı Toth'dur. Başında ay küresi, elinde bilgelik asası taşıyan bir İbis Kuşu olarak sembolize edilir. İnşaat sanatı ve dinin öğreticisi, İlahi Kelam'ın efendisi ve İlahi Sırlar'ın sahibi odur ve insanlığa okumayı, yazmayı ve tıp bilimini o öğretmiştir. Mısır tanrılarının en eskilerinden bir diğeri de, Ptah'tır. Başlatıcı anlamına gelen bu tanrının diğer adları, "İlahi Sanatçı, İlahi İnşa Edici"dir. Sembolü, iki kenarı açık karedir. Bu tanrının Yukarı Mısır inancında, Mu dinindeki, evreni kaostan düzene geçiren dört temel elemana tekabül ettiği düşünülmektedir.[18]

Mısır'ın dini inanış biçimi, ruhun ölmezliği inancı ve yeniden doğuş felsefesi, Firavun 2. Seti döneminde, İ.Ö. 1320 yılında, baş kâtip Anana tarafından yazılan ve kendi adıyla bilinen "Anana Papirüsü"nde açıkça görülmektedir:

"Şahit olun bu tomarda yazılanlara. Okuyun, ey siz onu doğmamış günlerde bulacak olanlar, eğer tanrılar size okuma yeteneğini bahşetmişse. Okuyun, siz geleceğin çocukları, sizden hem çok uzakta, hem de çok yakınınızda olan geçmişin sırlarını, okuyun.

İnsanlar, yalnızca tek bir kere dünyaya gelip, sonra da burayı ebediyen terk etmezler. Birçok kereler, birçok yerler-

de yaşarlar. Hepsi de, mutlaka bu dünyada olması gerekmiyor da. Her bir yaşamla diğerlerinin arasında, karanlık bir perde vardır. Nihayetinde kapılar açılacak ve başlangıçtan itibaren ayaklarımızla girdiğimiz bütün odalar, gözlerimizin önüne serilecektir.

Dinimiz bize, ebediyen yaşadığımızı öğretir. Şimdi, ebediyette son olmadığına göre, başlangıçta da olmaz. O bir dairedir. Dolayısıyla, eğer sonsuza kadar yaşıyorsak, sonsuzdan beri, hep yaşıyor idik.

İnsanların gözünde, Tanrı birçok yüzler alır ve her birey yalnızca kendisinin gördüğünün, gerçek Tanrı olduğuna yemin eder. Oysa hepsi yanılmaktadır, çünkü hepsi de haklıdır.

Ka'larımız, yani ruhsal bedenlerimiz, kendilerini bize çeşitli yollarla gösterirler. Her insanın içinde saklı, sonsuz bilgelik kuyusuyla temas etmek, gerçeğe göz atmamızı sağlar ve talimatla gelen bizlere, harika işler becerme kuvvetini verir. Ruh hakkında bedenle ya da Tanrı hakkında eviyle, hüküm verilmemelidir.

Mısırlıların Skarabe Böceği bir Tanrı değildir. O, Yaradanın sembolüdür. Çünkü o, bacaklarının arasındaki çamur topağını yuvarlayarak, oraya yumurtalarını bırakır. Tıpkı Yaradanın, yuvarlak olduğu anlaşılan dünyayı, kendi etrafında yuvarlaması ve bu suretle, orada hayatın meydana gelmesini sağlaması gibi.

Tüm Tanrılar yeryüzüne sevgi gönderirler ki, dünya onsuz ayakta duramaz. Benim inancım, sizinkilerden belki daha açık olarak, hayatın ölümle sona ermediğini ve bu yüzden, hayat sürdükçe onun ruhu olan sevginin de süreceğini öğretir.

Görünmeyen bağların gücü iki ayrı ruhu, dünyada öldükten çok sonra da, bir araya getirecektir. Bir varoluşta, bir

arada olan ruhların, bir diğerinde de buluşmaları olasıdır ve hangi nedenden olduğunu bilmeksizin, bir araya getirilebilirler. İnsan, birçok kere doğar. Fakat geçmiş yaşamlarını bilmez. Ara sıra, bir gündüz düşü ya da aniden zihnine gelen bir düşünce, onu geçmiş yaşamlarındaki bir sahneye götürebilir. Bu sahne ona tanıdık gelse de, onu ne zaman ve nerede yaşadığını zihninde belirleyemez. Bununla beraber, en sonunda, tüm geçmiş yaşamları kendilerini ifşa edeceklerdir."[19]

Ölüler Kitabı'nda, her ruhun, en sonunda gökyüzüne doğru uçacağı ve ısınmaları canlıların vücutlarına yaşam veren, yeri güneş olan, Evrensel Ruh'ta eriyeceği yazmaktadır.[20] Evrensel Ruh, tüm ruhların kaynağı olan Ruh, bütün yaratıkların ilk menşeidir ve diğer tüm tanrıları da o yaratmıştır. Bu tanrılar, Evrensel Ruh'un sadece birer tezahürüdür. Evrensel Ruh'un sembolü, Horus'un Gözü'dür. Bir kişinin ölümü sonrası okunan duada, "Ey ölü, Osiris, rahibin açtığı gözüne, Horus'un gözünü koyuyorum" denilmektedir. Kuş şeklini alan ölünün ruhu, Horus'un Gözü'nde eriyip, bu yaratıcı ışıkla birleşecek ve kendisi de, hayat kaynağının bir damlası olacaktır.

Hermes kelimesi Mısır dilinde, "Aydınlanmış-Nurlanmış İnsan", yani Kâmil İnsan anlamına gelmektedir. Kelimenin HeRa-Smus şeklindeki yazılımında yer alan Ra, Güneş Tanrı'yı, yani ışığın kaynağını işaret etmektedir. Bu kelime İbraniceye, yine Kâmil İnsan anlamında "Hiram", Türkçeye de "Erme-Ermiş" olarak geçmiştir. Arapçadaki Rahim ve Rahman kelimelerinin de aynı kökten geldiği sanılmaktadır.

Daha önce ele aldığımız kartal sembolü Mısır uygarlığında da görülmektedir. Eski Mısır'da "a" harfinin, Yunancadan daha iyi tanıdığımız biçimiyle Alfa'nın, yani önsüzlüğün

sembolü tek başlı kartaldır. Beyaz kartal Hermetizm'de, gökyüzü ile ilintili olan her şeyin ve özellikle de kemale ermiş insanların ruhunun sembolüdür. İlahi krallığa yaklaşmış ruhun yeniden doğuş simgesidir. Ayrıntılarını daha sonra ele alacağımız Hermetizm ekolünde, inisiasyonu izleyen 33 Ezoterik yükselme derecesi vardır. En üst derece olan 33. dereceye sadece 3 kişi, firavun, vezir ve baş rahip sahip olabilir.

Bu noktada, Hermes ve Mısır'daki kardeşlik örgütünün gelişimi ile Mısır inançlarına kısa bir ara verip, büyük yıkıma, bir dönemin sonra erip, yeni bir dönemin açılmasına yol açan Tufan'a değinmek gerekiyor.

Tufan olgusu, dünyanın her köşesindeki tüm insanların hafızalarına, silinmeyecek bir felaketin anısı olarak kazınmış gibidir. Tufan, bazı bilim adamlarının iddia ettikleri gibi, sadece Mezopotamya ve Ortadoğu ile sınırlı değildir. Aksine, bu felaketten en az etkilenmiş bölgelerin başında, Ortadoğu gelmektedir. Aynı anda, iki dev kıtanın sulara gömülmesine neden olan felaketten söz etmeyen, dini efsanelerinde, mitoslarında ona yer vermeyen millet ya da kavim yok gibidir. İskandinavyalılar, Hintliler, Yunanlılar, Yahudiler, Türkler, Kızılderililer, Polonezyalılar kısacası dünyanın dört bir köşesinden tüm kavimler, tufan olayından, oldukça ayrıntılı biçimde bahsetmektedirler. Bunun yanı sıra, kutup buzullarının da, en son 12 bin yıl önce çözüldükleri bilinmektedir. Tüm dünyanın değilse bile, okyanuslara uzak bölgeler ve yüksek yerler hariç her yerin, dev dalgalar ve çözülen buzul suları altında kalmasına yol açan bu felakete ne sebep olmuştur?

Tufanla ilgili bulunan en eski belgeler, yazılma tarihleri M.Ö. 6 bin yılına kadar çıkarılan Sümer çivi yazısı kil tabletlerdir. Bu tabletlerin en önemlilerinden olan Sümer Kraliyet

Listesi'nde, tufan öncesi en az on krallığın yaşadığı ve her birinin 10 bin yıl ile 60 bin yıl arasında varlığını sürdürdüğü ifade edilmektedir. Liste, şu sözlerle sona erer: "Tufandan sonra krallık, yücelerden aşağıya gönderilmiştir."

Bu sözlerden, tufandan önceki uygarlık düzeyinin çok daha yüksek olduğu ve tufan sonrası, yeni bir başlangıç yapıldığı anlamı çıkarılmaktadır. Yine çok sayıda Sümer tabletinde, tufanın nasıl meydana geldiği ayrıntıları ile anlatılmıştır. Babil uygarlığı, Sümer uygarlığının devamıdır. Bilgileri, Sümer yazıtlarından aldığı anlaşılan Babilli Tarihçi Berrossus, M.Ö. 13. yüzyılda, Khasisatra'nın 64 bin 800 yıl hüküm sürdüğünü, tufanın bu dönem sonunda olduğunu yazmaktadır.[21] Bu tarihin, Uygur İmparatorluğu'nun varlık süresini göstermesi kuvvetle muhtemeldir. Tanrı Kronos, Kisturos adında birine uykusunda görünerek, tüm insanları selde boğacağını açıklamış ve bir tekne yaparak tüm sevdiği insanları ve hayvan türlerini tekneye bindirmesini söylemiştir. Anlatımın bundan sonrası, kutsal kitaplardan çok iyi bildiğimiz, Nuh efsanesinin Babilli türevidir. Kutsal kitapların, bu efsaneyi Sümer bilgilerinden aktardığı ortadadır. Berrossus ayrıca, Mezopotamya'ya uygarlığın, tufan sonrası, Oannes adlı bir liderin komutasında, 6 kişi tarafından getirildiğini, bu kişilerin yerli halka yazı yazma, şehirler inşa etme sanatlarını, tüm bilimleri ve bu arada gök bilimini öğrettiklerini, dinsel sistemi de kurumsallaştırdıklarını yazmaktadır.

Çin ve Eskimo efsaneleri, tufan sırasında dünyanın şiddetle yana yattığını iddia etmektedir. Çin efsaneleri, dünya sarsıldıktan sonra, gökyüzünün kuzeye doğru devrildiğini, Güneş, Ay ve gezegenlerin yönlerinin değiştiğini söylemektedir.[22] Mısır'ın kadın firavunu Haçepsut'un mimarı Senmouth'un mezarında iki farklı yıldız haritası bulunmaktadır. Ha-

ritalarda yıldızların konumu, birbirlerinden tamamen farklı yerleştirilmiştir ki, bu durum dünyanın geçmişte, bir eksen kaymasına uğradığını ifade etmektedir.[23] Eski İskandinavların kutsal kitabı Oera Linda'da, tufan sırasında, dünyanın ölüyormuşçasına titrediği, dağların açılıp alevler kustuğu, bazı dağlar batarken, başka yerlerde yenilerinin yükseldiği, tufan sonrasında, güneşin uzun zaman bulutlar arkasında gizlendiği, iklimin değiştiği, nemin havada asılı kaldığı ifade edilmektedir.[24]

Bu anlatımlardan, tufan ile birlikte Dünyanın Güneş etrafındaki yörüngesinde kayma olduğu, kutupların yer değiştirdiği, tufan öncesinde Güneş'e dik olan ekliptiğin eğildiği, güneşe olan uzaklığın arttığı sonuçlan çıkarılabilir. Ayrıca, tufan öncesi buzullarla kaplı olan alanlar erimiş, kutupların yer değiştirmesi sonucu, yeni bölgelerde buzullar meydana gelmiştir. Piri Reis haritası başta olmak üzere, eski haritalarda Antarktika'nın kıyılarının buzulsuz olarak görünmesi, bu olguyu ispatlar niteliktedir. Yine tufan sonucu, eskiden verimli birer ova olan Gobi ve Sahra bölgeleri, çölleşmiştir. Ani ısı değişiminin, mamutların yok olmalarına neden olması kuvvetle muhtemeldir. Tufandan önce, dik ekliptik nedeniyle yeryüzünde mevsimsel değişimlerin yaşanmadığı, iklimin her yerde sürekli sabit olduğu düşünülmektedir. Ekliptiğin eğilmesi sonucu, mevsimler ortaya çıkmıştır.

Kadim bilgiler, tufan öncesi Dünya'nın Güneş'e daha yakın olduğunu göstermektedir. Mısır, Kalde, Hint, Maya, İnka ve Çin kadim yazıtlarında hep, her biri 30 gün çeken 12 aylık yıldan bahsedilmektedir. Bir güneş yılı, daima dairesel mükemmeliyeti ifade eden 360 gün olarak verilmiştir. Tufan ile birlikte yörüngedeki kayma nedeniyle Güneş'ten uzaklaşma sonucu, bir yıllık sürenin 5 gün arttığı ve 365 günlük yı-

la çıkıldığı anlaşılmaktadır.[25] Tufan sırasında binlerce ton toz atmosfere yayılmış, bu durum, dünyanın çeşitli bölgelerinde buzullaşma sürecinin başlamasına neden olmuş, tüm dünya soğuk ve yağışlı bir iklimin etkisine girmiştir. Soğuk ve yağışlı dönem, günümüzden 6 bin yıl öncesine kadar devam etmiştir. Uygarlık, bu ortamda tamamen gerilemiş ve ancak iklim koşullarının düzelmesi ile birlikte, yeniden ayaklarının üzerine kalkmaya başlamıştır.

İnsanlığın neredeyse sonunu getirecek nitelikte olan bu felaketin nedeni hakkında üç ayrı teori öne sürülmektedir.

Bunlardan ilki, uzaydan gelen çok büyük bir meteorun, dünyanın, güneş yörüngesindeki ekseninde dahi sapmaya yol açacak kadar büyük bir şiddetle Mu Kıtası'na çarptığı teorisidir. Bu teoriye göre, Pasifik çukurunun oluşması ve Mu Kıtası'ndan bu denli az belirti kalmasının nedeni, bu meteordur. Ancak bu teori, eksendeki sapma nedeniyle Atlantis'in de battığını öne sürerken, diğer kıtaların bu sapmadan niçin çok fazla etkilenmediklerine açıklık getirmemektedir. Yukarıda bahsedilen kadim efsanelerin hiçbirisinde de, dünyaya yaklaşan bir gök cisminden bahsedilmemektedir. Ayrıca, 65 milyon yıl önce dünyaya çarpan ve dinozorları yok eden göktaşı, ender bulunan metallerin oranında önemli artışlara yol açmışken, 10 bin yıl önce meydana gelen tufan sonrası, bu yönde herhangi bir oluşumun varlığı görülmemektedir. Atlantik çökeltisinde yapılan incelemeler, bir meteor çarpmasından daha çok, devasa bir nükleer patlama olduğu kanaati doğuracak bulgular içermektedir.[26]

İkinci teori ise James Churchward'ın öne sürdüğü, jeolojik nedenlerle kıtaların batması teorisidir.[27] Churchward, Atlantis ve Mu kıtalarının denizden yükselmelerine, bu kıtaların altındaki büyük gaz kütlelerinin sebep olduğunu ve za-

manla bazı noktalardan yeryüzüne çıkan gazların, içinde bulundukları ceplerin boşalmasına neden olduklarını öne sürüyor. Churchward'a göre, içleri boşalan bu ceplerin üzerindeki topraklar çökmüş ve kıtalar da bu nedenle batmıştır. Ancak İngiliz araştırmacı, bu olayın, iki kıtada birden aynı anda ya da çok kısa aralıklarla nasıl meydana geldiğini izah edemiyor. Günümüz teknolojisi de kıtaların yükselmesine, dev gaz kütlelerinin neden olmadığını ortaya koymuş bulunuyor.

Üçüncü teori, uygarlık ve teknolojide çok büyük aşamalar kaydeden Mu ve Atlantis'in, birbirleriyle savaşmaları ve kendi sonlarını kendilerinin hazırlamaları teorisi. Büyük tufandan sadece 12 bin sene, kendi uygarlığımızın başlangıcı olarak kabul ettiğimiz tarihten itibaren de sadece 6 bin sene sonra, atomik güçleri kullanabilecek aşamaya geldiğimiz düşünülürse, en az 70 bin yıl yaşamış olan uygarlıkların, bilim ve teknoloji alanlarında hangi boyutlarda olabilecekleri tasavvur edilebilir. İnsanoğlunun hırsının, geçmiş dönemlerde, bugünkünden daha az olduğunu düşünmek için hiçbir sebep bulunmamaktadır. Dünya hakimiyetini sağlamak için, aynı düzeydeki iki kuvvetin çekişmesine, sadece günümüzde rastlanabileceğini iddia etmek saçma olur.

Çeşitli mabetler ve piramitlerdeki duvar yazılarından oluşan Mısır Ölüler Kitabı'nda, dünyaların yıkılmasından önce meydana gelen gökteki savaşlardan ve "Evren Yıkıcı Tiranlardan" bahsedilmektedir. Kitabın en önemli dualarından birisinde, şu ifadeler yer almaktadır:

"Ben, zamanların ve mekânların Tanrısı'yım. Beni, hiç kimse doğurmadı. Gök hiyerarşisini ve kendini yeniden yaratan maddeyi yarattım. Ben Aton'um. Kozmik okyanusta hiçbir şey yokken, ben gene mevcuttum. Ben, evrenin, baş-

langıcı ve sonu olacak olanım. Ben Aton'um ve biliyorum ki ölüler, Osiris'te ebedidirler. Büyük Yıkım'dan sonra, Osiris'in organları oraya buraya dağıldıktan sonra, dünyalar çöktükten sonra, gök alemlerinin dengesini yeniden kurdum. Onların parlaklığını iade ettim ve ışığı, ışığım olan Ra'nın doğuşunu gördüm."[28]

Bu ifadelerde, Osiris ile sembolize edilenin Atlantis olduğu açıktır. Tufanın meydana gelmesinden sonra Tanrı, dünyanın dengesini yeniden kurmuştur.

Bazı eski Tibet, Maya, Hint belgeleri ile Tevrat ve Kuran gibi Tektanrılı din kitaplarında, bu iki uygarlık arasındaki savaşta kullanılan silahlar hakkında, efsane ile karışmış nitelikte çeşitli bilgiler günümüze kadar ulaşmıştır. İşte bu atomik ve bugünkü teknolojimizin henüz bulamadığı, bilinmeyen daha güçlü bazı silahların topyekûn kullanımı, iki kıtanın karşılıklı olarak aynı anda batmasına, eksen kaymasına ve buzulları dahi eritecek bir sıcaklık şoku ile dev dalgaların oluşmasına neden olmuştur. Dev dalgalar tüm dünyayı kaplarken, sadece çok yüksek bölgeler ve her iki felaket noktasına da hemen hemen aynı uzaklıkta bulunan; Akdeniz, Karadeniz, Kızıldeniz gibi nispeten kapalı bir denizin iç kesimlerinde olan yerler, sel sularından daha az etkilenmiştir. Nitekim, Nuh efsanesi ve benzeri efsanelerde görüldüğü gibi, kimi insanlar, basit tahtadan teknelere binerek dahi, bu büyük felaketi atlatabilmişlerdir.

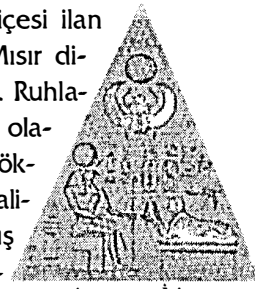
Ancak, tufan sonrasında, uygarlıkta gerileme kaçınılmaz olmuştur. Tibet, Maya, Mısır ve Mezopotamya'da, tufanın nispeten daha az etkili olması, buralardaki uygarlıkların belli bir düzeyde varlıklarını sürdürmelerini sağlarken, dünyanın büyük bir bölümünde korkunç bir gerileme yaşanmıştır. Buralarda, boğulmaktan her nasılsa kurtulmuş olanlar, iklim

koşullarının da etkisiyle taş devrine geri dönmüşlerdir. İşte, günümüz biliminin, 5-6 bin yıl önce yaşandığını iddia ettiği taş devrinin altında yatan gerçek, bu gerilemedir.

Öte yandan, Güneş'ten uzaklaşan gezegenlerin soğuması gibi, ana ışık kaynağından yoksun kalan, ayakta kalabilen tüm kardeşlik örgütleri ve dini öğreti okulları da benzeri bir gerilemenin içine girmiş ve giderek yozlaşmışlardır. Bu yozlaşmayı nispeten yavaşlatabilen Tibet, Maya, Mısır ve Babil gibi merkezler ise bugünkü uygarlığın beşiği olmuşlardır.

Mayalara ait günümüze ulaşan ender el yazmalarından olan Torana el yazmasında ve Cortesianus Kodeksi'nde, Mu ülkesinin batışı nakledilmiştir.[29] Torana el yazmasında ayrıca, Can Hanedanlığı döneminde yaşayan, Prens Coh ile kız kardeşi ve eşi Kraliçe Moo'dan bahsedilmekte, Coh'un erkek kardeşi Aac'ın, krallığı ele geçirmek için Prens Coh'u öldürüşü anlatılmaktadır. Bu efsane, Mısır terminolojisine, Osiris-İsis ve Set üçlüsü olarak geçmiş görünmektedir. Firavun Osiris, iktidarı ele geçirmek isteyen Set tarafından öldürülmüş ve cesedi parçalanarak, dünyanın dört bir yanına dağıtılmıştır. Osiris'in karısı İsis, kocasının parçalarını bir araya getirmiş, onun yeniden doğmasını sağlamış ve cinsel ilişkiye girmiştir. Bu ilişki sonrası Osiris tekrar ölerek tanrılar alemine dönerken, İsis, oğlu Horus'u doğurmuştur. Horus, amcası Set ile savaşarak, onu yenmiş ve yeraltı alemine çekilmeye zorlamıştır. Bu andan itibaren, ölen her firavun Osiris, yerine geçen de Horus olarak anılmıştır. Amerikalı araştırmacı Augustus Le Plongeon, kendi araştırmalarını yayınladığı "The Origin of Egyptians" adlı eserinde, eşinin ölümü ve krallığın Aac'ın eline geçmesi üzerine, Kraliçe Moo'nun, kendine sadık olanlarla birlikte Mısır'a geçtiğini ve burada daha önce yerleşmiş olan Mayalarla birleştiğini yazmakta-

dır. Moo, İsis adı ile bu yeni ülkenin kraliçesi ilan edilmiş, zamanla tanrıçalaşmıştır. İsis'in, Mısır dilindeki diğer adı da "Mut" veya "Tmau"dur. Ruhların göçtüğü batıdaki Amenti diyarının kralı olarak, Osiris'in sembolü, ayaklarının üzerine çökmüş leopar, yani Sfenks'dir. Amenti'nin kraliçesi olarak, İsis'in sembolü de diz çökmüş leopardır. Bu ifadelerden de anlaşılacağı gibi Sfenks, Aşağı Mısır'ın, Atlantis kolonisi olduğu dönemde yapılmıştır. Peki ya ilk piramitler?

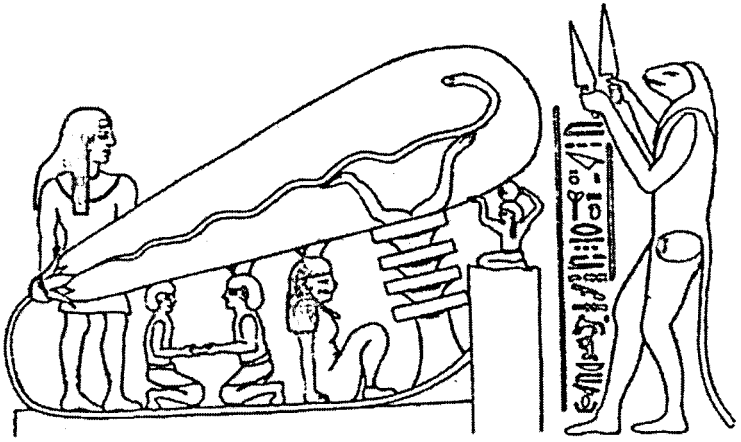
Amon ve İsis

Günümüz Mısırologlarınm büyük bir bölümü, Gize'deki Keops, Kefen ve Mikerinos piramitlerinin yapım tarihi olarak, M.Ö. 3 bin yıllarını verirler. Ancak, bu tarih kesin değildir ve bazı uzmanlar, bu piramitlerin söz konusu tarihten çok daha önce yapılmış olabileceklerini kabul etmektedirler.[30]

Eski Mısırlıların, piramitlerdeki yeraltı odalarını, bunlardaki incelikli sanat yapıtlarını gerçekleştirmek için nasıl aydınlattıkları anlaşılamamıştır. Meşale ya da yağ lambası kullanıldığına dair, duvarlarda hiçbir is izi bulunmamaktadır. Derinliklerde ayna kullanımı da mümkün değildir; çünkü, bu derinliklere ulaşana kadar ışığın yansıması, giderek azalacaktır. Mısır'daki Denderah Tapınağı duvarlarında, ilginç bir çizim bulunmaktadır. Araştırmacı yazar Charles Berlitz, bu tuhaf şekli şöyle tanımlamaktadır:

"İçinde uzun, yılansı bir tel bulunan ve bir transformatöre bağlı, örgülü kablolara ve yüksek gerilimli yalıtıcılara tutunan, 1.5 metre uzunluğunda ampuller..."[31]

Sadece Keops Piramidi'nin yapımında, 2 milyon 600 bin adet dev blok taş kullanılmıştır. Bu dev bloklar, yüzlerce mil ötedeki taş ocaklarından çıkartılmış, yüzeyleri pürüzsüz de-

Denderah Tapınağındaki Tuhaf Şekil

necek ölçüde düzeltilmiş, yapı alanına kadar taşınmış ve burada metrelerce yükseğe çıkartılarak, birbirlerinin üzerine pürüzsüz bir şekilde oturtulmuştur.[32] Bu imkânsız inşaat, 3 bin yıl önceki teknoloji ile nasıl gerçekleştirilebilmiştir? Uzmanlar, günümüz teknolojisini kullanarak dahi, böyle bir yapının en az, bir yüzyılda bitirilebileceğini söylemektedirler.

Piramitlerin yapımıyla ilgili bir Arap efsanesine göre, dev taş bloklar, bir rahibin, elindeki asayı üzerlerine vurması ile ağırlıklarını yitiriyor, tüy kadar hafif olarak havada hareket ettirilebiliyor ve tam yerlerine yerleştiriliyorlardı.[33] Burada ifade edilen, günümüz teknolojisinin henüz ulaşamadığı, Sonik Enerji biliminin, inşaatlarda kullanımıdır. Babil tabletlerinde de, taşların kaldırılmasında sesin kullanıldığına yönelik işaretler bulunmaktadır.

Arap filozof ve bilim adamı İbni Batuta, piramitlerin, sanatları ve bilimleri tufandan korumak için inşa edildiklerini yazmaktadır. Bir Kıpti papirüsünde de "piramitlerin duvarları

üstüne, bilimin, gök biliminin, geometrinin, fiziğin gizleri ve çok yararlı bilgiler yazıldı" ifadesi yer almaktadır. Kıpti Tarihçi Mesudi, Keops Piramidi'nin, Tufandan 300 yıl önce kadim bilgileri muhafaza etmek amacıyla, Firavun Surid tarafından yaptırıldığını iddia etmektedir. Ancak, kadim bilgilerin üzerine yazıldığı kaplamalar, zamanla yok olmuş ve bu bilgiler de yitirilmiştir.[34] Fransız yazar Gerard De Nerval, bir Türk hikâye anlatıcısından aktardığı, "Saba Melikesi Belkız" menkıbesinde, aynı iddiayı dile getirmiştir. Hikâyede, Adem'in torunu, Kain'in oğlu Tubal Kain, kendisinin tufan sırasında yaşamakta olduğunu, kadim bilgileri korumak amacıyla inşa edilmiş olan piramitlerin içinde saklanarak, felaketten kurtulduğunu söylemektedir. Tubal Kain, kendi ırklarının, dünya varoldukça duracak çok büyük bir piramit diktiğini, bu piramidin, Menfis şehrinin yakınlarındaki Gizeh Ovası'nda olduğunu söyler. Tubal Kain, "Bu piramidin dışarıya açılan dar bir kapısı vardı. Eski dünyanın son günü olan Tufanda, bu kapıyı ben kendi ellerimle ördüm" der. Atası Enoch'tan (Hermes) gelen bu kadim bilgiler, birisi taştan, diğeri madenden, iki sütun üzerine kazınmıştır ve tufandan sonra, bilgiler bir sonraki uygarlığa emanet edilmiştir.[35]

Büyük piramitler, tufan öncesi teknolojisi kullanılarak Hermes rahipleri tarafından inşa edilmiştir ve bugün sanıldığı gibi sadece birer firavun mezarı değildirler. Firavun mezarları olmalarının yanı sıra, piramitlerin asıl işlevleri, kadim bilgilerin saklandığı ve inisiasyon törenlerinin yapıldığı birer mabet olmalarıdır. Tufan sonrasında yapılmış olan ve ilk piramitlere kıyasla çok daha küçük ve basit, adeta çocukça birer taklit niteliğinde olan diğer piramitlerin yegane işlevi ise firavun mezarları olmalarıdır.

Yunanlı Tarihçi Heredot, ilk piramitlerin ve sfenks gibi bir-

çok gizemli eserin tufan öncesinde yapıldığını doğruluyor.[36] Mısırlı rahipler Heredot'a, bu piramitleri, tufandan önce Mısır'ı yöneten Firavun Surid döneminde, Hermes rahiplerinin, "üstatlık sırlarını" daha sonraki nesillere ulaştırmak amacıyla inşa ettiklerini ve aradan 341 nesil geçtiğini söylemişlerdir. Mısırlı rahiplerin verdiği bilgiler doğrultusunda yapılan kabaca bir hesaplama, piramitlerin, günümüzden en azından 12-13 bin yıl önce yapıldıklarını ortaya koymaktadır.

Bu ilk piramitlerden, özellikle Keops Piramidi ile ilgili bulgular, bu piramidin çok özel bir yapı olduğunu ve bulunduğu noktaya da özellikle yerleştirildiğini gösteriyor. Piramidin yapımında kullanılan ölçüler, binlerce yıldan bu yana matematik ve geometri bilimlerini kullanan büyük mimarların eseri olduğunun ispatı niteliğinde.

Edouard Schure'nin, inisiasyon törenleri için özel inşa edildiğini söylediği[37] Keops Piramidi'nin yüksekliğinin 1 milyon ile çarpımı, Dünya'nın, Güneş'ten yaklaşık uzaklığı olan 149 milyon kilometreyi vermektedir. Piramidin tam uç noktasından geçen meridyen, kara ve denizleri iki eşit parçaya böler. Keops, aynı zamanda 30. paralel üzerindedir ve bulunduğu nokta, dünyanın diğer gizemli noktaları ile büyük bir uyum içinde birleşir. Piramidin tepesinden doğuya uzatılan dümdüz bir çizgi, Tibet'in başkenti Lhassa'ya ulaşır. Bu noktadan 180 derecelik bir açıyla dönüldüğünde, Atlantik Okyanusu'na, yani batık kıta Atlantis'e varılır. Yine bir 60 derece dönüldüğünde ise ulaşılan yer, Yukatan Yarımadasındaki Maya piramitleridir.[38]

Hermes mimarlarınca inşa edildiği bu denli açık olan Keops piramidinin içinde varlığı saptanan çeşitli odalar, bunların ateş ve ölüm odaları olarak törenlerde kullandıklarını ortaya koymaktadır.

Keops Piramidi'ndeki bu gizemli mabetten kimler geçmedi ki? Musa, Orfe, Pisagor, Platon ve niceleri...

Hermes ve onun devamı olan baş rahiplerin yönetimindeki Mısır, Ezoterik doktrinin barınağı ve okulu olageldi. Yönetici firavunların, aynı Mu'da ve Atlantis'te olduğu gibi inisiye edildikleri ve rahipler örgütünün sembolik lideri oldukları Mısır'da, Ezoterik sırlar, bu güçlü örgütlenme sayesinde rahatlıkla korunabildi. Ölüler Kitabı'nda, yalnızca inisiyelerin bildiği sırların varlığından bahsedilmekte, eski Mısırlıların, Keops Piramidi'nin yapımından çok önce, yaradılışın sırlarına inisiye edildikleri yazmaktadır. Tüm rahipler, sırların dışarı çıkmaması ve öğretinin yozlaşmaması için, ketumiyet yemini ederlerdi. Yemine titizlikle uyulmasını sağlamak için, en küçük sırrı dahi ifşa edenlerin derhal öldürülmesi cezası konmuştu. Bu inisiasyondan geçmiş olduğu anlaşılan Heredot, Sais Tapınağı'ndaki bir töreni anlatırken, "Sırları iyi tanırım ve onları ifşa etmekten kaçınırım. Tıpkı, Ceres'teki enstitülere ilişkin olanları, aleniyete dökmekten kaçınacağım gibi. Ancak, dinimin izin verdiği kadarını anlatabilirim" demektedir.[39]

Hermes'de sırların korunmasıyla ilgili inisiye olmuşlara şöyle seslenmektedir:

"Eşyanın içi dışı gibidir. Küçük, büyük gibidir. Tek bir yasa mevcuttur ve faaliyet halinde olan da Bir'dir. Bundan dolayı Tanrısal düzende hiçbir şey küçük olmadığı gibi, hiçbir şey de büyük değildir. İkinci anahtar ise şudur: İnsanlar ölümlü Tanrılardır, Tanrılar ise ölümsüz insanlardır. Ne mutlu bu sözleri anlayabilene, çünkü bunları anlamak demek, her şeyin anahtarına sahip olmak demektir. Sır yasasının yüce hakikati içerdiğini, tam bilginin ancak bizim geçtiğimiz sınamalardan geçmiş olanlara verileceğini sakın aklından çı-

karma. Hakikati zekalarla orantılı miktarda açıklamak şarttır. Bu nedenle Hakikati duyunca yoldan sapabilecek kadar zayıf olanlar ile ancak bir bölümünü kavrayıp kötü maksatlar için kullanabilecek kadar kötü olanlardan saklamayı unutma. Hakikati gönlüne göm, Hakikat sadece eserinde görünsün, eserinde konuşsun. Bilim, gücün; iman kılıcın; sessizlik de kırılmaz zırhın olsun…"

Mısırlı Rahip Suchis, Solon'a, Mısır'da bir rahipler kastının ve kendi başlarına zanaatlarını uygulayan bir zanaatkârlar grubunun varolduğunu, bunların, diğerleriyle asla karışmadığını anlatmıştır. Bunların dışında ayrıca, savaşçılar, avcılar ve hayvancılar da vardır.[40] İlk örgütlenmelerinin Mu ve Atlantis kıtalarında başladığı sanılan zanaatkâr kuruluşları ve özellikle de inşaat loncaları, piramitlerin ve diğer mabetlerin yapımında aktif rol oynadılar. Mısır'daki bu loncaların devamı niteliğinde olan Yahudi loncalarının, Süleyman Mabedi'nin inşasında oynadıkları rol, daha yakından bilinmektedir.

Mısırlı tacir ve zanaatkârlar, tapınaklara bağlı loncalarda, tapınak için üretim ve mübadele yapan bir sistem çerçevesinde gelişmişlerdir.[41] Hermes/Toth'un hem büyü hem de rahipler kitaplarının olması nedeniyle rahipler bizatihi birer astrolog, büyücü, kahin ve simyagerdir.

Bu rahip, tüccar ve zanaatkârlar, farklı kültürlerle sürekli kurdukları ilişkileri sayesinde, her türlü iletişim ve etkileşime açık, dönemlerinin en kültürlü bireyleridirler. Bu durum, resmi ideolojinin baskılarından ve siyasalardan bağımsız konumlarını korumalarını olanaklı hale getirmiştir.

Toth'un, Simya biliminin de ilk uygulayıcısı olduğu ifade edilmektedir. Tıpkı Hiyeroglif yazısı gibi, Simya uygulamalarının kökeni de bilinmemektedir. Ancak İ.Ö. 4 binlere tarihlendirilen ve daha da eski olabileceği ifade edilen saf bakır-

dan bir silindirin bulunması, yapım tarihi kesin olarak saptanamayan Keops piramidinin içinde demir avadanlıklara rastlanması ve İ.Ö. 1600'lere tarihlendirilen kimi Mısır mezarlarında beyaz altın, civa, kurşun ve camdan yapılma eserlerin bulunması, Mısır'da metalurjinin tarihinin çok eskilere dayandığının göstergesidir.[42]

Daha eski orijinallerinin kopyası oldukları kendi içlerinde ifade edilen Grekçe yazılı iki papirüste metallerin eritilmesi, ayrıştırılması, saflıklarının korunması ve taklitleri hakkında çok sayıda reçetenin bulunduğu görülmüştür. Papirüslerde, bu bilgilerin sadece ehil işçiler için olduğu yazmaktadır. Leyden papirüsleri adı verilen bu papirüslerden birinde, "Bitkiler ve diğer şeyler öyle adlandırılmıştır ki, anlamayanlar yanlış bir yol izleyip boşuna çabalarlar. Ancak bilgilerin gizli anlamlarını bilenler ve doğru yorumlayanlar onları kullanır" şeklindeki anlatım, kullanılan dilin ehil olmayandan gizli, alegorik bir dil olduğunu ve yetkin bir kimya uygulamasının mesleki giz olarak korunduğunu göstermektedir.

Ölüler Kitabı'nda anlatıldığına göre,[43] inisiye edilmeyi isteyen rahip adayı, gözleri bağlanarak, önünde Osiris'in dişil ifadesi olan İsis'in yüzü örtülü heykelinin bulunduğu bir mabedin kapısına getiriliyordu. Burada adaya, İsis'in yüzünü şimdiye kadar hiçbir inisiye olmamışın göremediği belirtiliyor ve dönmesi için halen şansı olduğu söyleniyordu. Adaya, eğer bir zaaf sonucu ya da menfaat beklentisi ile geldiyse, bulacağı şeyin çıldırma ya da ölüm olacağı açıklanıyordu. Mabedin kapısında, biri kırmızı diğeri siyah, iki sütün vardı. Kırmızı sütun Osiris'in nuruna ulaşma şansını, siyah sütun ise ölümü simgelemekteydi.

Aday mabetten içeri girme konusunda ısrarlıysa, rehberi onu dış avluya götürüyor ve gözlerini açtıktan sonra, orada-

ki görevlilere teslim ediyordu. Burada bir hafta kadar kalan aday, basit ruh arındırma işlemleri uyguluyordu.

Sınav akşamı aday, iki çırak rahip tarafından alınıyor ve içinde bir dizi heykel ile bir mumya ve bir iskeletin yer aldığı, loş bir koridordan geçiriliyordu. Çırak rahipler, adaya halen geri dönme şansı olduğunu söylüyorlar, aday ilerlemekte ısrarlı ise onu duvardaki çok dar bir delikten içeri sokuyorlardı. İçinden ancak bir kişinin sürünerek geçebileceği bu geçit, Osiris Tapınağı'nın, yani büyük piramidin giriş kapısıydı. Bu kapıdan içeri giren, hiçbir zaman geri dönemezdi. Ya başarmak ya da yok olmak zorundaydı.

Aday bu geçitte zorlukla ilerlerken, derinlerden gelen bir ses, "bilim ve kudrete göz diken akılsızlar, burada telef olurlar" diye uyarılarda bulunuyordu. Geçit, giderek dik bir yokuş halini alıyordu. Yolun sonunda aday kendisini, dibi görünmeyen bir kuyunun başında bulurdu.

Adayın buradan yegane kurtuluş şansı, tam başının üstünde bulunan ve zorlukla seçilebilen dik bir merdivendi. Kuyuya düşmeyen veya ne yapacağını bilemeyerek, orada aciz kalmayan adaylar, merdiveni tırmanırlar ve kendilerini dev heykellerin bulunduğu geniş bir salonda bulurlardı.

Burada adayı, "Kutsal Semboller Muhafızı" adı verilen görevli rahip karşılar ve birinci sınavı başayla tamamladığı için kendisini kutlardı. Bu salonda yer alan 22 dev heykelin altında, 22 temel sırrı ifade eden aynı sayıdaki harfler ile bunların sayısal sembolleri vardı. Bunlardan 1 sayısı ve "A" harfinin, Tanrı'nın ve onun yeryüzündeki en yüksek ifadesi olan insanın sembolü olduğunu öğrenen adaya, diğer sırlar da sırasıyla verilirdi.

Bu mabetteki tüm sırları öğrenen aday, daha sonra, merkezi ateş odasına götürülürdü. Bu odada dev alevlerin oldu-

ğunu gören adayda doğan tereddütü, rehberi, bir zamanlar kendisinin de aynı alevlerden geçmiş olduğunu söyleyerek giderirdi. Alevlerin arasına dalan aday, bunların gerçek alevler olmadığını, bir göz yanılgısı olduğunu görürdü. Ateş sınavını, su sınavı izler, aday çok karanlık ve içinde derin çukurların bulunduğu bir su birikintisinden, ürpertiler içinde, boğulmadan geçmeye çalışırdı.

Bu sınavı da başarıyla tamamlayan adayı, iki görevli rahip karşılar ve içinde rahat bir yatağın bulunduğu odaya bırakırlardı. Burada aday, derinden gelen rahatlatıcı bir müzik sesinin de etkisiyle kendinden geçerdi. Aday uyandığı zaman, karşısında çok güzel bir kadının, çırılçıplak durduğunu görürdü. Kadın, adaya içki sunar ve kendisinin, sınavları başarıyla geçenlere sunulan bir ödül olduğunu söylerdi. Aday, kadının bu sözlerine kanıp da kendisiyle cinsel temasta bulunursa, az önce içmiş olduğu içkinin içinde bulunan uyku ilacının etkisiyle uyur ve uyandığında yalnız olduğunu görürdü. Kısa bir süre sonra odaya, unvanı "Hyorofan" olan, mabedin baş rahibi girer ve adaya, daha önceki sınavlardan başarıyla geçmiş olmasına rağmen, kendisini yenmeyi başaramadığını, nefsine hakim olmayı bilmeyen bir kimsenin, duygularına esir olacağını ve karanlık içinde yaşamaya mahkûm olduğunu söylerdi. Bu adaylar, bir daha çıkmamacasına bu küçük odalarda hapis hayatı yaşarlardı.

Ancak aday içkiyi ve kadını reddederse, ellerinde meşaleler ile 12 görevli rahip kendisini alır, Hyorofan'ın ve görevliler kurulunun beklediği, siyah ve beyaz taşlarla döşeli Osiris Mabedi'ne götürürlerdi. Burada Osiris'i simgeleyen bir heykel ile onun eşi olarak kabul edilen ve kucağında oğlu Horus bulunan İsis'in bir heykeli vardı. Hyorofan, adaya, burada göreceği tüm sırları hayatı pahasına saklayacağına dair yemin ettirir ve onu, kardeş rahip olarak ilan ederdi.

Böylece aday, çırak rahip unvanını alırdı. Ancak önünde, çok uzun bir öğrenme dönemi vardı.

Çıraklık süresi, kişiden kişiye değişirdi. Bir çırak, ancak rehberi olan üstat rahibin kararı ile bir üst dereceye geçme hakkına sahip olabilirdi. Yıllarca sürebilen bu dönemde çırak, rehber üstadından sürekli ders alır ve hücresinde meditasyon yapardı. Bu uzun bekleme döneminde çırağın görevi, bilmek değil, öğrenmekti. Devamlı gözaltında tutulan, sert kurallara büyük bir disiplin içinde uyan ve sürekli itaat eden çırak, yavaş yavaş kendisinde bir başkalaşım hissederdi. Çıraktaki başkalaşımı kendisi de gözlemleyen rehberi, zamanın geldiğine karar verir ve hakikatin yakında ifşa edileceği müjdesini verirdi.

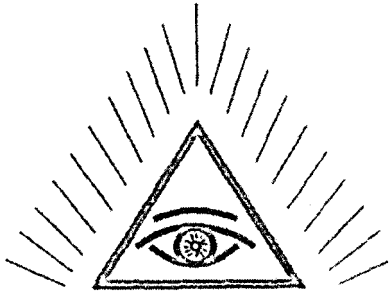
Hyorofan, çırağa, hakikatin nuruna ulaşması için ölmesi ve yeniden doğması gerektiğini, aksi takdirde Osiris'in yüce meclisine kimsenin katılamayacağını söylerdi. Çırak, "kendimi feda etmeye hazırım" cevabını verirse, görevliler tarafından, içinde bir köşesinde açık bir mezarın bulunduğu, "yeniden doğuş odası"na götürülürdü.

Hyorofan burada, ölümün herkes için olduğunu, ancak her canlının da yeniden doğacağını söyleyerek, çırağı mermer mezarın içine sokar ve kapağını da kapatırdı. Mutlak karanlık içinde kendisiyle baş başa kalan çırak, mezarda ne kadar kaldığını bir süre sonra algılayamaz hale gelirdi. Gerçekte, sadece bir gece mezarda kalan çırağa, bu süre çok daha uzunmuş gibi gelirdi. Çırak ancak sabaha karşı, başının hemen üstünde küçük bir deliğin olduğunu fark ederdi. Beş köşeli yıldız şeklindeki bu delik öylesine ayarlanmıştı ki sabah olunca, Seher yıldızı "Sotis"in ışığı tam bu deliğe vuruyor ve onun pırıl pırıl parlamasına neden oluyordu. Bu yıldız, çırağa, Tanrı'nın varlığının ispatı ve Hakikatin Nuru gibi görünürdü.

Işığın yavaş yavaş azalmaya yüz tuttuğu anda mezar kapağı açılır ve Hyorofan, çırağa müjdeyi verirdi:

"Sen dün akşam öldün ve Osiris'in ışığını görerek, yeniden doğdun. Artık, büyük sırlarımızı öğrenmeye hak kazanan bir inisiye kardeşimizsin..."

Bu açıklamadan sonra yeni üstat rahip, "büyük doğu" denilen ve tüm üstat rahiplerin hazır bulundukları geniş bir salona götürülür, tören burada devam ederdi. Kapı, içeri girenlerin başlarını eğmelerini gerektirecek kadar alçaktı. Doğuda, Hyorofan'ın kürsüsünün hemen üstünde, bir eşkenar üçgenin ortasındaki gözün içinden çıkan, kaynağı belli olmayan güçlü bir ışık bulunurdu. Bu sembole, her şeyi gören Osiris'in gözü adı verilirdi.[44]

Tanrı Osiris'in "Herşeyi Gören Gözü"

Hyorofan, bu aşamada şöyle konuşurdu:

"Bu noktaya kadar gelmeyi başaran sen, büyük sırların da eşiğine dayanmış oldun. Bundan önce sana verilen sırlar; küçük sırlar, yani İsis'in sırlarıydı. Şimdi ise büyük sırları, yani Osiris'in sırlarını elde edeceksin.

Tanrı Osiris, kendisi, karısı İsis ve onların oğlu olan Horus'tan oluşan bir üçlemedir. Osiris, yaşamın kendisinden doğduğu kutsal babayı, İsis onun dişil ve üretken yanını,

Horus ise İlahi Kelam ve maddi alemi remzeder. Tanrı bir bütündür ve tektir. Bu üç kişilik bölünme, zaafın değil, mükemmelliğin ifadesidir.

Bu Yüce Varlık'tan çıkan insanlar da birer ölümlü Tanrı'dır. Yüce Tanrı'ya ulaşmalarına çok az kalan Kâmil İnsanlar ise ölümsüz insanlardır. İlahi düzende hiçbir şey küçük olmadığı gibi, hiçbir şey de büyük değildir. Ne mutlu bu sözleri anlayabilene. Çünkü bunları anlamak demek, yüce sırlara sahip olmak demektir. Bu sırları kalbine göm ve onu ancak kendi eserlerinde ifşa et..."

Bu sözlerden sonra yeni üstada, özel üstat kıyafeti giydirilir ve yemin ettirilirdi. Eğer yeni üstat Mısırlı ise yönetici rahip olarak mabette görev yapar, yabancı uyrukluysa da din kurmak veya kendisine verilecek başka bir görevi yerine getirmek üzere ülkesine gönderilirdi. Ancak bu tür inisiyelere, ayrılmadan önce, mabedin sırlarını inisiye edilmeyenlere vermeyeceklerine dair bir kez daha ketumiyet yemini ettirilirdi. Aksine davrananlara, nerede olurlarsa olsunlar kendilerini ölümün beklediği hatırlatılırdı.

Kendisi de bir inisiye üstat rahip olan Musa'nın,[45] öğretisinde mutlak gerçeği açıklayamamasının ve doktrinini ancak üç kat sır perdesi altında ifşa etmesinin arkasında yatan neden, bu ketumiyet yeminidir. Musa, kuşkusuz ölüm korkusuyla değil, bir Kâmil Üstadın ettiği yeminden dönmesinin şerefsizlik olacağı bilinciyle, bu şekilde davranmak zorunda kalmıştır. Kaldı ki Musa, öğretisini tüm gerçekliği ile açıklayamayacağının da farkında idi. Ezoterik öğretiye ne denli yakın olurlarsa olsunlar, yine de bu konularda nispeten cahil olan müritlerine, dinini öğretebilmek için tüm söylemlerini basitleştirmek zorundaydı.

Kaynakça

1. Hope Murry, *Atlantis, Efsane mi Gerçek mi?,* AD Kitapçılık, İstanbul 1994, s. 156.
2. August Le Plonge, *Mısırlıların Kökeni,* Ege Meta Yay., İst., s. 153.
3. Hope M., le, s. 161.
4. Hope M., le, s. 44.
5. Hope M., le, s. 44.
6. Santesson Hans Stephan, *Batık Ülke Mu Uygarlığı,* RM Yayınları, İstanbul 1989, s. 91.
7. Hope M., le, s. 237.
8. Hope M., le, s. 183.
9. Hope M., le, s. 160.
10. Hope M., le, s. 163.
11. Gener Cihangir, *Hiram Menkıbesine Farklı Bakışlar*, Barış Yay., Ankara 2001, s. 138.
12. Özbudun Sibel, *Hermes'ten İdris'e Bir Dinsel Geleneğin Dönüşüm Dinamikleri*, Ütopya Yayınları, Şubat 2004 Ank., s. 128.
13. Özbudun S., le, s. 130.
14. Gener C.,le, s. 147.
15. Gener C., le, s. 126.
16. Freke Timothy/Gardy Peter, *Hermetika*, Ege Meta Yay., İstanbul 1997, s. 26-159.
17. Gener C., le, s. 148.
18. Schwarz Femand, *Maat*, Yeni Yüksektepe Yay., Ank. 2001, s. 74.
19. Gener C., le, s. 139.
20. Champdor Albert, *Mısır'ın Ölüler Kitabı,* RM Yayınları, İstanbul 1984, s. 78.
21. Hope M., le, s. 167.
22. Hope M., le, s. 87.
23. Hope M., le, s. 90.

24. Hope M., le, s. 84.
25. Hope M., le, s. 116.
26. Hope M., le, s. 187.
27. Churchward James, *Lost Continent of Mu,* England 1931, s. 257.
28. Champdor A., le, s. 56.
29. August L.P., le, s. 101.
30. Schure Edouard, *Büyük İnisiyeler,* RM Yayınlan, İst. 1989, s. 172.
31. Hope M., le, s. 167.
32. Scognamillo Giovanni, *Dünyamızın Gizli Sahipleri,* Koza Yayınları, İstanbul 1973, s. 38.
33. Hope M., le, s. 182.
34. Hope M., le, s. 185-186.
35. De Nerval Gerard, *Doğuya Seyahat,* Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 1984, s. 171.
36. Von Daniken Erich, *Tanrıların Arabaları,* Milliyet Yayınlan, İstanbul 1973, s. 147.
37. Schure E., le, s. 178.
38. Von Daniken E., le, s. 133.
39. August L.P., le, s. 198.
40. Hope M., le, s. 25.
41. Özbudun S., le, s. 123.
42. Özbudun S., le, s. 177.
43. Schure E., le, s. 180.
44. Santesson H.S., le, s. 117.
45. Bilim Araştırma Grubu, Mu, *Tarih Öncesi Evrensel Uygarlık,* Bilim Araştırma Merkezi Yay., İstanbul 1978, s. 61.

V. BÖLÜM

MUSA ve YAHUDİ EZOTERİZMİ

Amerikalı araştırmacı Augustus Le Plongeon'a göre, Mısır'da, iki din anlayışı mevcuttur. Bunlardan ilki, sırlara inisiye olan rahipler içindir ve tamamen Tektanrıcıdır. Bu dinde, imgeler ve çoktanrılı dinin putları yoktur. Plongeon, en eski piramitlerde bunlara rastlanmayışını, iddiasına ispat olarak göstermektedir. Plongeon'un tarif ettiği bu din, kadim Osiris dinidir. Diğer din olan Amon-Ra dini ise yozlaşmıştır; çoktanrılıdır, şatafatlıdır ve çeşitli törenlerle, halkın gözlerini ve zihinlerini oyalamak içindir.[1] Mısır'da büyük bir gizlilik perdesi altında saklanan Tektanrı öğretisi, hiçbir zaman kitlelere mal olmamış ve sadece inisiye edilmiş rahiplerin tekelinde kalmıştır. Bu durum, biraz öğretinin yapısından kaynaklanmışsa da, biraz da tarihi gelişmeler, gizliliği zorunlu hale getirmiştir.

Milattan 4 bin yıl kadar önce, dünyanın hemen her yerinde, dinlerde büyük bir yozlaşma olduğu ve birçok bölgede çoktanrılı dinlerin ortaya çıktığı, eski sembollerin her birinin putlaştırıldığı görülmektedir. Bu yozlaşmadan, kadim Uygur İmparatorluğu'nun önde gelen eğitim merkezlerinden Babil gibi, Mısır da kurtulamamıştır.

Babil'de gerileme doğaldı. Çünkü ana kaynak Mu'nun ışığı, uzun zaman önce yok olmuştu ve rahipler, kitleler üzerindeki güçlerini daha da artırmak için dini yozlaşmaya çanak tutmuşlardı. Ancak durum, Mısır'da daha farklıydı. Aşağı Mısır'daki okul, Mu'ya değil Atlantis'e dayalıydı ve öğretiyi bu ülkeye, Naacallere kıyasla çok daha yeni olan Osiris'in bir müridi, Hermes getirmişti. Peki ama ne oldu? Hermes rahipleri ile Tektanrılı din öğretisinin hakim olduğu Mısır'da, bu ekol niçin geriledi? Bunun cevabını, Mu ve Atlantis arasındaki savaşta aramak gerekiyor.

Tufandan uzun zaman önce Atlantisliler, Nil Deltası'nda bir koloni kurunca, Mu'nun Hindistan kolu Nagalar da, bunu dengelemek ve stratejik önemi olan bu ülkenin tamamen Atlantis eline geçmesini engellemek için, Güney Mısır'da bir başka koloni kurdular. Tufan öncesinde, bu iki koloni arasında savaş, taraflardan herhangi birinin üstünlüğü olmaksızın devam etti. Anakıtaların batmasından sonra da bu koloniler arasındaki savaş, bölgenin tufandan fazlaca etkilenmemesinden olacak, Firavun Menes dönemine kadar devam etti. Savaş, dini yozlaşmanın daha yoğun yaşandığı, güneydeki krallığın galibiyeti ile sona erdi.[2] Tanrı Amon'a, Tanrı Ptah'a ve yanı sıra pek çok ikincil tanrıya inanan Güney Mısır dini, tüm ülkenin resmi dini olarak kabul edildi. Hermes rahipleri, yeraltına çekildiler ve öğretilerini de gizli olarak sürdürme kararı aldılar.

Her şeye rağmen Kuzey Mısır halkı, Osiris, İsis ve Horus üçlemesi ile Hermes'i unutmadı. Zaman içerisinde, bunların her biri, ayrı birer tanrı ya da tanrıça olarak, Mısır Tanrıları Panteonu'ndaki yerlerini aldılar. Yenilgiye kadar, Kuzey Mısır'da yönetici firavunlara, Osiris'in oğlu Horus unvanı sadece bir sembol olarak verilirken, bu dönemden sonra tüm

Mısır firavunları, kendilerinde bir ilahi güç görmeye, birer tanrı olduklarına inanmaya başladılar.

Bu düzene, sadece bir tek firavun, gizli Osiris dini rahiplerince inisiye edilmiş olması kuvvetle muhtemel olan, 4. Amonhotep (M.Ö. 1353-1335) karşı çıktı. Amonhotep, çoktanrılı dini kaldırmaya ve "Aton Dini"[3] adını verdiği, Tektanrılı bir din oluşturmaya çalıştı. Daha önce ifade edildiği gibi Osiris, günümüzden 22 bin yıl önce Atlantis'teki, Mu Tektanrılı dininin kurucusuydu. Mu'da, kıtanın adı olan Mu'ya atfen Amun (Amon) olarak tanınan Yüce Tanrı'nın adı, Atlantis'te, kıtanın ismine uygun olanak Atun'a (Aton) dönüşmüştü. Mu kolonisi olan Yukarı Mısır'ın, Atlantis kolonisi olan Aşağı Mısır'ı işgali sonucu Amon, Aton'u yenmiş, Aton-Ra olarak kullanılan firavunların unvanları da, Amon-Ra'ya dönüşmüştü.

İki ülkenin birleşmesinden binlerce yıl sonra, Firavun Amonhotep, ilk Tektanrılı Aton Dini'ne dönmeye çabaladı, ancak çoktanrılı dinin rahipler örgütünün engelleri ve halk yığınlarının bilgisizliği nedeniyle çabalarında başarılı olamadı. Amonhotep, halka kabul ettirmeye çalıştığı dini inancı doğrultusunda adını değiştirdi ve "Aton'un Işığı" anlamında Akhenaton adını aldı.[4] Kendisini, Aton'un peygamberi diye nitelendiriyordu. "Ank em Maat", "Maat (hakikat, doğruluk ve adalet) içinde yaşamak", Akhenaton'un ilkesi buydu. Akhenaton, yaşamı boyunca, Amon inancını yıkmak ve rahiplerini yok etmek için elinden geleni yaptı. Ancak, güçlü Amon dininin çoktanrılı rahiplerini yok edemedi. Halk, kendi inançlarının yok edilmeye çalışıldığı düşüncesiyle, şiddetle karşı koydu. Akhenaton'un adı, halk arasında "Kafir Kral"a çıktı. Ölümünden hemen sonra yerine oğlu Smankare geçtiyse de, Amon'un yobaz rahipleri, içine cinler girdiği iddia-

sıyla yeni firavunu beyninden ameliyat ettiler. Beyinciği çıkarılan Smankare kısa süre sonra öldü. Akhenaton'un firavunluğu döneminde Aton rahipleri olarak ortaya çıkan Osiris rahiplerinin büyük bölümü de çoktanrıcılar tarafından öldürüldü. Tahta geçen Akhenaton'un ikinci oğlu Tutankhaton, henüz çok küçüktü ve Amon rahiplerinin baskısı ile adını Tutankhamon olarak değiştirdi ve eski çoktanrılı dine dönüldü. Tutankhamon'un, çok genç yaştaki şaibeli ölümü ile Aton inancı tarihin tozlu yaprakları arasına katıldı.

Hayatta kalan Osiris rahipleri, Aton adını kullanmaktan vazgeçerek, daha önce olduğu üzere, çoktanrılı dinin rahipleri gibi görünmeyi sürdürdüler. Onlar, görünüşte Amon rahipleri, ancak gerçekte Tektanrılı kadim dinin savunucularıydı. Mısır'ın, Babil ve Pers istilalarına uğraması da, kardeşlik örgütünün faaliyetlerini, büyük bir gizlilik altında sürdürmek zorunda bıraktı.

İşte Musa, bu üç kat sır perdesinin altına saklanmış olan Tektanrı'ya inanan kardeşlik örgütünün inisiye bir üyesiydi.[5] Bir Osiris rahibi olan Musa ile Tektanrılı semavi dinlerin uzun yolculuğu başladı. Musa'nın, eski Tektanrılı inancı ihya etmesi ve meydana çıkardığı Musevi dininden, önce Hıristiyanlık sonra da İslamiyet'in etkilenerek doğması ile dünya, anlatımları biraz daha karışık ve amaçları daha farklı da olsa, yeniden Tektanrılı dinlerin büyük çoğunlukça benimsendiği bir yer haline geldi.

Musa'nın ortaya koyduğu öğretinin en büyük özelliği, Tanrı fikrini semboller vasıtasıyla değil, kitlelere doğrudan anlatmaya çalışmasıydı. Sembollerin, cahil insanlar veya çıkarcı rahipler tarafından, gerçek anlamlarından saptırıldığını ve putlaştırıldıklarını gören Musa, farklı bir yaklaşımı denemek istedi. Soyut Tanrı kavramına kitleleri inandırmak için

Musa, İnsanların bu Tanrı'dan korkmalarını sağlamak zorundaydı. Tek Yaratıcı'ya inanan ve ibadet edenlerin ödüllendirileceğini, inanmayanların ve kötülük edenlerin ise cezalandırılacaklarını söyleyen Musa, Tanrı eliyle cezalandırma yöntemini, kendisi uyguladı. Alıştıkları gibi bir sembol vasıtasıyla Tanrı'ya tapınıma geri dönmeye çalışan İbranileri, Musa ve yandaşları tamamen kılıçtan geçirmekten çekinmediler.[6] Musa'nın kimliğine ve öğretisinin Ezoterik yönüne göz atmadan önce, onun dinini kabul eden kavimin, İbranilerin nereden geldiklerini ve Musa ile yollarının nasıl kesiştiğini görmemiz gerekiyor.[7]

İbraniler, Mezopotamya'da ve özellikle de Harran Ovası'nda yaşayan bir kavimdi. Göçebe krallıklar şeklinde örgütlenen ve Asur Devleti'ne bağımlı olan İbraniler, Saabi dinine bağlıydılar. Tektanrılı inancın yozlaşmış bir biçimi olan bu din, kadim Babil Okulu öğretisinin, halk arasında yayılmış şeklinden başka bir şey değildi. İ.Ö. 2000 ile 1800 arasında bir tarihte, Ur'da yaşayan Abram, daha iyi bir yaşam umuduyla kuzeye, Harran'a gitti. Abram'ın, kuzeyden gelen işgalci, tanrısız göçebelerin hakimiyetini kabul etmeyişinin, Ur'u terk etmeye iten nedenlerden biri olabileceği düşünülmektedir.[8] Bazı kaynaklar, Abram'ın, Ur'u, daha geç bir dönemde, İ.Ö. 1700 ile 1600 arasında terk ettiği kanaatindedirler. Ur kentinin, bugünkü Urfa olması kuvvetle muhtemeldir. Urfa'da, Hıristiyanlık öncesi Güneş, Ay, Jüpiter, Merkür, Satürn ve Mars'a tapınıldığı bilinmektedir. [9]

Tevrat'ın anlatımına göre Abram'a, yerleştiği Harran'da Tanrı görünür ve oradan ayrılmasını, Kenan diyarına yerleşmesini söyler. Tanrı, kendisinden zürriyet çoğaltacak ve onu milletlerin atası yapacaktır. Bu nedenle de, adını Abram'dan, Abraham'a çevirir. Abraham, İbranicede, "Milletin

Babası" anlamına gelmektedir.[10] Kuran'ın anlatımına göre İbrahim, Tektanrılı Hanif dinin peygamberidir ve etrafındakileri, Tektanrı dinine davet etmektedir. Ancak, başta babası olmak üzere, güneşe, yıldızlara ve putlara tapan topluluğun büyük bölümü, onun bu çağrısını reddeder. İbrahim'in başına gelmeyen kalmaz. Kral Nemrud, İbrahim'i yok etmek için ateşe atar, fakat Tanrısı onu koruduğu için İbrahim yanmaz. İbrahim, karşılaştığı güçlükler nedeniyle, karısı ve birkaç yakın akrabasıyla, Kenan diyarına göç eder.

Bazı araştırmacılar, İbrahim'in bir Saabi Rahibi olduğu inancındadırlar.[11] Saabilik'teki diğer tanrıları inkâr etmiş ve inancın ilk şekline yakın olan, sadece güneş tapınımına dönmüştür. Arkeolojik bulgular doğrultusunda bir başka varsayım, Harran ve civarında meydana gelen büyük kuraklık nedeniyle, bazı Saabilerin, Abraham liderliğinde Kenan'a geçtikleri, oradan daha ilerilere, Mısır'a kadar gittikleri şeklindedir. M.Ö. 2000'li yıllarda büyük bir kuraklığın olduğunu gösteren arkeolojik buluntular ve Hiksosların, Mısır'ı bu dönemlerde işgal etmesi gibi olgular, bu varsayımı güçlendirmektedir.[12] Hiksos, Mısır dilinde "Çöl Prensi" anlamına gelmektedir ve Mısır'a kuzeyden göç eden kavimleri ifade eder. Mısır, M.Ö. 2 bin ile M.Ö. 1800 arasında, bu kuzeyli kavimlerin boyunduruğu altına girmiştir. [13]

Kutsal Kitapların anlatımına geri dönersek, Harran'dan Kenan'a giden Abraham'a, Tanrı bir kez daha seslenir ve bu toprakların zürriyetine vaat edildiğini bildirir. Kenan diyarı artık İbraniler için, "Vaat Edilmiş Topraklar"dır. Abraham, Tevrat'ta ifade edildiğine göre, kıtlık nedeniyle Kenan'dan da ayrılır ve Mısır'a geçer. Firavun, Abraham'a bir cariye verir ve Hacer adlı bu cariyeden oğlu İsmail doğar. Bir süre sonra da karısı Sarah, İshak'ı doğurur. İbrahim'in, yeni vata-

nının yöneticilerine hoş görünmek amacıyla oğullarına, Tanrıça İsis'e ithafen "İshak" ve "İsmail" adlarını verdiği öne sürülmektedir. İbrani geleneklerine göre, kabilenin liderliği ilk oğula geçecektir. Ancak İsmail, özgür bir kadından değil, bir köleden dünyaya gelmiştir. Sarah, oğlu İshak'in gelecekteki hakimiyetini garanti altına almak amacıyla, Hacer ve oğlunun, kabileden uzaklaştırılmasını ister. Abraham, Hacer ve oğlunu Hicaz'a götürür. Buraya yerleşen İsmail, yüzyıllar sonra ortaya çıkacak İslamiyet'in kurucu atası olur. Bu arada, Mısır'daki Hiksos işgalinin sona ermesi ve Hiksosların ülkeden kovulmaları sonucu, göçebe Saabiler de, İshak'ın oğlu Yakub liderliğinde Kenan'a döner. Yakub'un, Kenan diyarında, üzerinde Tanrı ile konuştuğunu iddia ettiği merdivenin, Babil'in ünlü kulesine ve "Ziggurat" adı verilen mabetlerine atıftan başka bir şey olmadığı, bunun da İbranilerin, Asur kökenli olduklarının bir ispatı olduğu iddia edilmektedir.[14]

Aton dininin ortaya çıkmasıyla ilgili bir diğer iddia, bu dinin doğmasına, Yusuf'un, Saabi inançlarının neden olduğu yolundadır.[15] Bu iddiaya göre, Abraham, Ur'u, İ.Ö. 1700 ile 1600 arasında terk etmiştir. Bu hesaba göre de, aradan 300 yıl geçtiği göz önüne alınırsa, Yusuf'un vezirliği, 18. Hanedanlık dönemine (İ.Ö. 1550-1307), Mısır'daki Tektanrılı Aton dininin doğması sürecine uygun düşmektedir. Yusuf, her üç semavi dinin de atası olarak kabul edilen Abraham ile başlayan peygamberler soyunun önemli bir üyesidir. Bu Semitik soy ağacına göre Yusuf, Abraham'ın oğlu, İshak'ın oğlu, Yakub'un oğlu, 4. kuşaktır. Kenan'a dönmüş olan Saabileri yeniden Mısır'a getiren ve kıtlıktan kurtaran Yusuf olmuştur. Mısırlıların, Haribu adını verdikleri Saabiler, daha sonra Hebrew (İbrani) olarak adlandırılırlar.[16] Göçebe İbranilerin yerleştikleri uygar Mısır'da, dini inançları olmasa bile,

yaşam biçimleri ve kültürleri değişir. Silah yapımı ve inşaat işlerinde çalışırlar ve bu etkileşim, ileride Yahudi devletlerinin kurulmasında büyük rol oynar.

Bu iddiaya göre, kişisel yeteneği ile firavunların veziri mertebesine kadar yükselen Yusuf, Mısır'da ortaya çıkan Tektanrı inancı olan "Aton" dininin kurucusudur. Kendi Tektanrı inancı, Akhenaton üzerinde son derece etkili olmuş ve kimilerine göre "İlk Tektanrılı Din" olan Aton, böylece doğmuştur. Musa'nın, kendi Tektanrı inancını, İbranilerin Saabi kökenli inançları ile birleştirerek, Musevi dinini oluşturduğu düşünülmektedir. Yusuf, Mısır'da yaşamamış olsa, Musa'nın ve Tektanrı inancının ortaya çıkıp çıkmayacağı, Semavi dinlerin var olup olmayacağı şüphelidir.

Bu bilgilere kısaca göz attıktan sonra, Saabi inançlarına ileride değinmek üzere, Musa'ya geri dönelim.

Tevrat'ın, bir Yahudi kadının oğlu olduğunu iddia ettiği, aslında Firavun 2. Ramses'in öz yeğeni olan Musa[17] Ezoterik öğretiyi ve Tektanrı inancını, Osiris rahiplerinden almış bir üstattı. Osiris rahipleri bünyesinde varlığını sürdürmekle olan Tektanrı inancını Mısır halkına kabul ettiremeyeceğini, Akhenaton'un başarısız tecrübesi ile gören Musa, bir başka kaynağa, Yusuf un Mısır'da yaşayan akrabalarına, o sıralarda tuğlacılık ve taşçılık işleriyle uğraşan İbranilere yöneldi. Bir kısmı farklı tanrılara inansalar da, İbranilerin önemli bir bölümü arasında, atalarının Saabi Tektanrı inancı sürmekteydi. İbraniler, Mısır'a geldikten sonra, çeşitli mabet ve diğer yapıların inşasında çalışmışlar ve zamanla, taşçı ustalarını barındıran Mısırlı loncalarda önemli bir çoğunluk elde etmişlerdi. İbraniler, lonca sistemini göç ettikleri ülkelere de götürdüler ve Ortadoğu'da bu sistemin yayılmasında etkin oldular.

Son derece iyi yetişmiş olması ve Osiris rahiplerince kabul edilecek vasıflara sahip bulunması, Musa'nın güçlü bir aristokrat soydan geldiğinin göstergesidir. Osiris rahiplerinin, firavunun yeğeni olan Musa'yı inisiye ederek, yönetim çevresinde güçlenmeye çalıştıkları tahmin edilmektedir. Nitekim Musa, firavuna yakınlığı sebebiyle, kısa sayılabilecek bir sürede, oldukça önemli bir görev olan, Osiris Mabedi Kutsal Yazı Katipliği'ne getirilmiştir.[18]

Musa'ya verilen bu görev, onun, ancak baş rahiplerin elde edebileceği sırlara ulaşmasını sağlamıştır. Bu görevini yürütürken, bir yandan da İbraniler ile diyalogunu güçlendiren Musa'nın, bu kavimle olan yakınlığı firavunu korkutmuştur. Musa'nın, kendisine İbranilerden bir ordu kuracağı ve tahtta hak iddia edeceği kuşkusuna kapılan 2. Ramses, Musa, İbranilerle birlikte Sina'ya çekilmek üzere harekete geçtiği zaman, arkalarından askerlerini bu sebeple göndermiştir. Halbuki, Musa ve yandaşlarını Mısır'dan kaçmaya zorlayan sebep, Musa'nın tahta göz dikmesi değil; bambaşka bir olaydı.

İbranileri, hemen her ortamda Mısırlılara karşı elinden geldiğince koruyan Musa, bir gün, bir İbrani'nin, Mısırlı bir görevli tarafından dövüldüğünü görünce olaya müdahale etmiş ve itiş kakış sırasında, Mısırlı görevliyi öldürmüştü.[19] Osiris yasaları çok açıktı. Bir insan öldüren kişi, kim olursa olsun, mabetten kovulur ve yargılanırdı.

Mısır'da kendisine bir gelecek kalmadığını gören Musa, yandaşı İbranilere birlikte, Sina'ya çekildi. Musa burada, Saabi "Elohim" inancı ile Osiris dinini birleştirerek, "On Emir" adı altında, kendi öğretisinin temellerini attı. Ancak, on temel başlık altında yazılan bu eserde Musa'nın kullandığı dil, Osiris Mabedi'nde öğrendiği sembolleri içeren, Hiyeroglif dildi.

Musa'nın kullandığı bu dili, İbranilerin çok büyük bir bölümü bilmemekteydi. Musevi dininin handikabı da burada başlar. Çünkü, anlatımda ve yazımda muazzam bir kısalık ve kolaylık getiren bu dilin gerçek anlamını, sadece inisiye edilmiş özel yol mensupları bilebilir ve Musa'nın yandaşları arasındaki bu kişilerin sayıları, son derece azdır. Bu yazım tarzı, sıradan insanlar için hiçbir ifade taşımamaktadır. Örneğin, Musevilerin Tanrı'ya verdikleri ad olan "Yehova", köken olarak "Y", "H" ve "V" harflerinden meydana gelmektedir ve Ezoterik doktrindeki Tanrı'nın eril ifadesi olan "Yod" ile, dişil ifadesi olan "Eve"in, yani Osiris ile İsis'in birleşimidir.[20] Bu durum, ileriki yüzyıllarda, Museviliğin biçim değiştirmesine ve dinin içine birçok efsanenin karışmasına yol açmıştır.

Musa, aldığı eğitim nedeniyle başka türlü yazamazdı. Bu dili de sadece inisiye edilmişler anlayabilirdi. Nitekim, Musa'ya inananlar arasında, çok küçük bir azınlık olan inisiye edilmişler, diğerlerinden farklı bir yol izlediler ve Tevrat'ın, Ezoterik yorumu "Kabbala" üzerinde çalışarak, diğer Yahudi gruplarından ayrıldılar.

Öte yandan, Kral Süleyman döneminde Fenike diline tercüme edilen Tekvin, ilk anlatımından büyük ölçüde saptı. Yahudilerin Babil tutsaklığı sırasında, Arami dilinde yeniden derlenen Tevrat'ta, orijinale biraz daha yaklaşıldıysa da, yer yer anlaşılmayan bölümlerin yerine, farklı inançlardan gelen kimi efsaneler yerleştirildi. Tevrat'ın yeniden derlenmesi zarureti, Yahudi rahiplerinin, Babil tutsaklığı sırasında, "Kaldi" adı verilen Babil Ezoterik Okulu'nda inisiye edilmeleri ve bu inisiasyon sayesinde rahiplerin, Musa'nın gerçek öğretisi hakkında daha gerçekçi görüşlere sahip olmaları neticesinde, ortaya çıkmıştı.

Ancak, Musa'nın kullandığı dil, Mısır Hiyeroglif diliydi ve

Yahudi din adamları tarafından hiç bilinmiyordu. Musa'dan 800 yıl sonra, Tevrat'ı yeniden yazan Yahudi rahiplerin başı Ezra, varoluşu dahi yanlış algılamış ve Tanrı'yı, kendisinden sudur edilen değil, tüm alemin yaratıcısı olduğu tezini savunmuş ve Tevrat'a da böylece geçirmiştir. Bunun neticesinde, birlik ortadan kalkmış; yaratan ve yaratılanın olduğu bir ikili sistem üzerine din oturtulmuştur. O güne kadar Tanrı'nın birliğini savunan Tektanrılı inanç temellerinden değişmiş ve amaç, insanların Tanrı'ya ulaşması çabasından, birer kul olan yaratılmışların, ödül olarak cennete gitmelerine dönüşmüştür. Benzeri bir yanlış yorumlama da, Tanrı'nın cinsiyeti konusunda ortaya çıkmış, o güne kadar hem eril, hem de dişil yanlarının varlığı kabul edilen Tanrı'ya; Ezra, tamamen eril bir görüntü vermeyi uygun bulmuştur. Bunun neticesinde, hem Yahudilikte, hem de onun etkisindeki İslamiyet'te, kadın daima ikinci plana itilmiştir. Ezra'nın Tevrat'ındaki, diğer birçok efsane gibi, kitaba sonradan eklenmiş olan Adem ile Havva efsanesinde, Havva'nın, Adem'in kaburga kemiğinden yaratılması, kadının doğrudan Tanrı'dan değil, Tanrı tarafından topraktan yaratılmış erkekten geldiği düşüncesini doğurmuş ve kadınların toplum içinde tamamıyla ikinci sınıf yaratığa dönüşmeleri ve erkek tahakkümüne girmeleri sağlanmıştır.

Efsanelerdeki batıl inançların, gerçek bilginin eksikliği yüzünden Tektanrılı dinlerin bünyelerine girmesi, bu öğretilerin dogmalaşmalarına, giderek son derece tutuculaşmalarına ve akılcılıktan uzaklaşmalarına yol açmıştır. Tektanrılı dinin gerçek anlamını bilen ve Ezoterik öğretiyi savunanlar ile daha sonra ortaya çıkan yaradancı dinlerin Ortodoks inanırları arasındaki amansız çatışma da bu tarihten sonra başlamıştır. Bu çatışma, Yahudilerin Kabbalacıları, Katolik Kilise-

si'nin Ezoterik inançlı Şövalyeleri, Sünni Müslümanların da Mutasavvıfları sapkın olarak nitelendirmelerine yol açmıştır. Bu yöndeki tavırlar, Yahudilerin Kabbala'yı sapkınlık olarak görmelerine, Papalığın Templierleri yok etmesine, Masonluğu aforozuna, Sünni Müslümanların "Enel Hak" diyen Hallac-ı Mansur'un derisini yüzmelerine, İsmaililer ve Babailer gibi, Batıni görüşü savunanları daima ezmeye çalışmalarına neden olmuştur. Ancak bu konular, daha sonraki bölümlerin anlatıları olacağı için, şimdi Yahudileri incelemeye devam edelim.

Musa'dan sonra Yahudiler, ancak Davut döneminde güçlü bir krallık kurabildiler. Mitolojide, Davut'un dev Goliat'ı yenmesi şeklinde ifade edilen olay, Davut'un idaresindeki Yahudi kavimlerinin, kendisinden sayıca çok daha fazla olan diğer kavimleri yenmesine ve vaat edilen topraklarda krallığını oluşturmasına bir atıftır. Davut, krallığı ile birlikte, kendilerini bir arada tutan en önemli şey olan Tektanrılı din inancını da pekiştirmek istemiş ve başkenti Kudüs'te, bu Tektanrı için çok görkemli bir mabet yapılmasını emretmiştir.[21]

Bu mabedi yaparken Yahudiler, Mısır'daki 400 yıllık yaşamları sırasında öğrenmiş oldukları taşçılık ve duvarcılık sanatını konuşturdular. Bu denli büyük bir mabedin yapımı için zorunlu olan örgütlenmeyi de Mısır meslek loncalarını kopya ederek sağladılar. Mabedin yapımı için hazırlıklar hızla sürerken Davut öldü ve yerine oğlu Süleyman geçti. Kadın ve içkiye düşkünlüğüyle tanınan Süleyman[22], mabedin yapımıyla çok ilgili değildi. O nedenle de, çevresinde inşaatın başına geçirilebileceği yetenekli bir insan aradı. Aradığı insanı, Sur kentinde buldu: "Hiram"...

Kadim Sami dillerinde "Hi" kelimesi, "Tanrı ve Yaşayan"

anlamları taşımaktadır. Arapçaya bu kelime "Hu" olarak geçmiştir. Yine aynı dillerde "Ram" kelimesi de, "Yücelmiş, yukarıda olan" anlamlarını ihtiva eder. İkisi bir araya getirildiğinde, "Yücelmiş canlı" ya da "İnsanda tecelli eden Tanrı" (Kâmil İnsan) anlamları ortaya çıkmaktadır ki, bu ifade tarzı, Tanrı-Evren-İnsan özdeşliğini savunan Ezoterik doktrine son derece uygun bir ifade tarzıdır.

Hiram, son derece yetenekli bir örgütleyici ve bronz işçiliği konusunda bir deha idi. Mabedin yapımında binlerce kişi çalışıyordu. Çeşitli meslek dallarının loncaları, çıraklar, kalfalar ve ustalar şeklinde, üç dereceli olarak örgütlenmişlerdi ve sorumluluk da ustalar arasında pay edilmişti. Her görevli, derecesine göre ücret alıyordu. Binlerce insanın hangisinin, hangi derecede olduğunun ezberlenmesi imkânsızdı.

Yürürlükte olan lonca sistemine göre, çıraklar ancak belli bir süre eğitildikten sonra kalfa olabiliyorlar ve sadece çok yeteneklileri ustalığa terfi edebiliyordu. Hiram, bu sistemi biraz daha geliştirdi ve ücret dağıtımında kolaylık olması için, aynı meslek sırları gibi, her derece salikinin, hayatı pahasına saklayacağı birer parola verdi. Bu sistem, işlerin hızlanmasını sağladıysa da Hiram'ın da sonunu hazırladı. Daha önce kendilerini usta gibi gösterip haksız yere yüksek ücret alanların, bu yolu kapanmıştı. Haksız kazanca alışmışlardan bir grup kalfa, Hiram'dan ustalık parolasını zorla almaya karar verdiler. Ancak bunların çoğu korkup eylemden vazgeçti. İçlerinden sadece üçü, Hiram'ı mabette sıkıştırıp parolayı zorla almaya çalıştılar. Hiram parolayı vermeyi reddedince de, onu öldürdüler.

İşler bir süre için aksadıysa da, Süleyman, ölen Hiram'ın yerine başkasını buldu ve mabet bitirildi. Mabedin yapısı, Mısır'daki mabetlerin bir benzeri olduğunu ortaya koymak-

tadır.[23] Kapının girişinde iki sütun bulunması, içeride üçgen içinde göz, güneş, ay sembollerinin varlığı, yerin siyah ve beyaz taşlarla kaplanması, sunak ya da mikap taşının bulunması, bu mabedin Mısır'dakiler örnek alınarak yapıldığını göstermektedir. Bu benzerlikler, Hiram'ın Surlu değil, Mısırlı bir mimar olabileceği ve dönemin firavunu tarafından, özel olarak görevlendirildiği iddialarının ortaya atılmasına neden olmuştur.[24]

Dinle ve mabetle pek ilgisi olmayan Kral Süleyman, bir süre sonra tek bir Tanrı'ya mı, yoksa birçok Tanrı'ya mı inandığını dahi unuttu ve sefahat içinde yaşamını sürdürdü. Yahudi Devleti de giderek zayıfladı ve Süleyman'ın ölümünden bir süre sonra, M.Ö. 587'de, Babil Kralı Nabukadnezar tarafından yıkıldı. Ülkede yaşayanların önemlice bir bölümü, işgalciler tarafından köle olarak kullanılmak üzere Babil'e götürüldü. Tapınak, işgalciler tarafından yıkıldı. [25]

Yahudiler, Babil'de 50 yıl yaşadılar. Babil'de, Sümerlerden kalma Ezoterik inanışlar yozlaşmış biçimde süregeliyordu. Tektanrılı din, yerini çoktanrılı inanışa bırakmış, eski sembolik öğretilerin hepsi, birer efsane haline gelmişti. Babil Okulu, çoktanrılı dine, inisiasyon yöntemi ile "Caldi" rahibi yetiştiriyordu. Yahudi toplumuyla birlikte Babil'e getirilen Musevi rahipler, inisiasyonun yabancısı değildiler. Yine, lonca sistemi tamamıyla inisiasyona dayalıydı. Bu nedenle ne Babil yöneticileri, ne de Yahudi rahip ve yöneticilerin kendileri, bu okula devam etmelerinde mahzur görmediler. Böylece, Yahudi din adamları, ne denli yozlaşmış olursa olsun, Ezoterizmi ve Musa'nın Ezoterik öğretisinde ne demek istediğini daha iyi anladılar. Ancak, Tevrat'a getirdikleri yeni yorumda, pek çok efsanenin öğretiye karışmasına da neden oldular.

Yahudilerin Babil tutsaklığı Pers Kralı Kyros'un, Babil'i işgali (M.Ö. 530) ile son buldu. Kyros, Yahudilere, ülkelerine geri dönerek mabetlerini yeniden yapmaları için izin verdi. Bazı kaynaklar, Pers kralının, o dönemde oldukça yaygın olduğu anlaşılan inisiasyon yöntemlerini, Ezoterizmin Zerdüşt dinindeki yorumunu bildiğini ve bu nedenle, mabetlerini yapmak için Yahudilere izin verdiğini belirtmektedirler.

Kudüs'e dönen Yahudiler, eskisi kadar görkemli olmasa da, Kyros'un sağladığı maddi katkı ile yeni bir mabedin yapımına başladılar. Mabet yapılırken, Yahudi rahipleri tüm kutsal metinlerin ve Musa'nın On Emri'nin yazılı hale getirilmesi gerektiğine, aksi takdirde yeni bir kölelik halinde, tüm dinin yok olup gideceğine karar verdiler. Böylece Ezra ve arkadaşları, daha önce değindiğimiz Tevrat'ın yazımı işlemine başladılar. Kutsal kitaba Babil'de öğrenilen bir sürü efsanenin sokuşturulmasına çok küçük bir grup karşı çıktı, ancak seslerini yeterince duyuramadılar. Bu grup, Musa'nın eserini Mısır Hiyeroglif diliyle üç kat sır perdesi altında yazdığını ve öğretinin sırlarını da, kendi seçtiği ve inisiye ettiği 70 kişilik bir gruba verdiğini açıkladı. "Kabbalacılar" denilen bu küçük grup ve onların inanırları, bir süre sonra Yahudi toplumundan tamamen tecrit edildiler ve sapkın olarak nitelendirildiler. Peki, bu Kabbalacılar kimlerdi ve Musa'nın gerçek öğretisi neydi?[26]

Osiris Mabedi'nde inisiye edilmiş olan Musa, yeni dini de Osiris dini üzerine inşa etmiş, Saabi inançlarından da bir ölçüde faydalanmıştı. Ancak Osiris dininin gerçek sırları, sadece inisiye edilen ve belli bir eğitimden geçen kişilerin anlayabileceği nitelikte olduğu için, Musa da öğretisini müritlerine anlatabilmek maksadıyla nispeten basitleştirmiş, basitleştiremediğini de, semboller kullanarak anlatmaya çalış-

mıştı. İşte Ezra'nın anlayamadığı ve değiştirerek Musa dininin bambaşka bir hüviyete dönüşmesine neden olduğu semboller bunlardı. Musa, öğretisinin yozlaşmaması ve sembollerin gerçek anlamlarının yok olup gitmemesi için, eski bir yöntemi kullandı. Müritleri arasından en uygun gördüğü 70 kişiyi seçti ve onları inisiye etti. Zaman içerisinde eğitimlerini tamamladı ve sırların gerçek manalarını öğretti. Onlara, İbrani dilinde "kabul edilmişler" anlamında, Kabbalacılar ismini verdi.

Kabbala öğretisini benimseyen ve zorunlu göçler sırasında Yahuda Çölü'nde kalan gruba, Esseniler adı verilir. Ancak bu konu ileride inceleneceği için, Kabbala öğretisine geri dönelim.

Oldukça uzun bir süre, Musa'nın gerçek öğretisini inisiasyon yöntemi ile takipçileri arasında yayan Kabbalacılar, yaşadıkları yerlerin İsmaililer tarafından işgal edilmesinden sonra, daha özgür davranabileceklerini gördüler. Ezoterik içerikli Müslüman Sufi tarikatların ortaya çıktığı bu çağda, Kabbalacılar da, ortamın özgürlüğünden yararlanarak öğretilerini basılı hale getirdiler. Kabbalacıların en önemli iki eseri, M.S. 1200'lerde İspanya'da yazıldı. Müslüman Endülüs Devleti'nde ortaya çıkan bu eserler, "Zohar" ve "Seferitsire" idi. Bazı araştırmacılar, İslami tasavvuf hareketinin, Kabbala'nın da kökeni olduğunu öne sürmektedir. Ancak tam aksine, İslami tasavvufu yaratan kaynakların başında, Mısır Hermetik inançları, Yunan Ezoterik felsefesi kadar, Kabbala felsefesi de gelmektedir.

Kabbalistik öğretiye giriş törenine Tiferet adı verilir. Tiferet, sembolik olarak ölüm ve nefsini aşma törenidir. Bu tören ile insanın içindeki bireysellik yok edilmiş ve yeni bir boyutta, yeniden doğum gerçekleşmiş kabul edilir.[27]

Kabbala'nın önde gelen kitabı Seferitsire'ye[28] göre, Evren, çeşitli elemanların aracılığıyla Yüce bir Varlık'tan tezahür etmiştir. Bu elemanların ilki, Tanrı'nın ışıksal varlığı olan Ateş'tir. İkinci eleman, bu Yüce Işık'tan çıkan Ruh'tur ve sembolü Hava'dır. Üçüncüsü Su'dur ve havadan doğan su, oksijen ve hidrojenin bileşimidir. Bu sembolün Ezoterik anlamı, suyun, yaşamı bünyesinde barındırdığıdır. Dördüncü eleman ise ateşin katılaşmış türevi olan Toprak'tır. Seferitsire, dünyanın oluşumunda bu dört temel elemanın yanı sıra, altı yan gücün de kullanıldığından bahsetmektedir. Bunlar dört yön, yani kuzey, güney, doğu ve batı ile iki kutup, yani aşağı ve yukarı yönlerdir.

Tüm evren, Yüce Varlık'tan sudur etmiştir, halen onun içinde yüzmektedir ve her şey, sonunda ona geri dönecektir. İşte bu nedenle tüm varlıklar birdir ve tüm insanlar kardeştir. Kabbalacılar, Tanrı için, insanın idrakinin dışında anlamına gelen, "EnSoph" kelimesini kullanmışlardır. Tanrı'nın, önsüz ve sonsuz olduğunu ifade eden bu kelimenin Mısır kökenli olduğu ve Yunancada, "akıl ve hikmet" anlamına gelen "Sophus" kelimesiyle aynı kökten geldiği sanılmaktadır.

Kabbalacıların diğer önemli eseri Zohar'da, aynı Ezoterik anlatı daha da geliştirilmiştir. Zohar'a göre, yaşamın üzerine kurulu olduğu tüm sistemin amacı, Tanrı'dan bir parça olan ruhun, tekâmül ederek, yine ona dönmesidir. Ancak Kâmil İnsanın, yani "Adam Kamon"un, Tanrı'ya ulaşması mümkündür. Her devirde, mutlaka bir veya birkaç Adam Kamon bulunmuştur.

Adam Kamon olmak, bireylerin sürdürdüğü yaşam tarzına bağlıdır. Evrende en güçlü yasa, tekâmül yasasıdır. Ama bir diğer yasa daha vardır; o da, varlıkların kendi iradeleri ile hareket edebilmeleri yasasıdır. Bu nedenle, bir insanın

Adam Kamon haline gelebilmesi, kendisine bağlıdır. Ancak hiç kimse, bir tek yaşam içinde Kâmil İnsan olamaz. Ölümsüz olan ruh, bedenden bedene geçerek, mükemmeli arar. Mükemmeli, yani İlahi Sırrı, ancak ona layık ise bulabilir.

Zohar'da yer alan aşağıdaki bölümler, öğretinin niteliğini açıklamaktadır:[29]

"Rabbi Siemon şöyle dedi: 'Torah (Tevrat), her kelimesiyle ilahi gerçekler ve yüce sırlar içerir. Ama Torah'taki hikâyeler, sadece dış giysilerdir. Vah, dıştaki giysiyi, Torah'ın kendisi olarak görenlere. Çünkü böyle bir insan, öbür dünyadaki payından mahrum edilecektir.'

Ve Davud şöyle dedi: 'Siz gözlerimi açtınız. Sizin kanunlarınızla, harikulade şeyler gördüm, yani alttaki şeyleri.'

Bir insanın en görülebilir yeri, üstündeki giysilerdir. Anlayıştan yoksun olanlar, insana baktıkları zaman kıyafetlerinden daha fazlasını göremezler. Aslında, giysilerin gururunu oluşturan, insanın bedenidir. Bedenin gururunu da ruhu oluşturur. Bu, Torah için de böyledir. Torah'ın, dünya ile ilgili hikâyeleri, onun bedenini giydiren giysileri oluşturur. Beden, Torah'ın ilkelerinden meydana gelir. Anlayıştan yoksun insanlar, sadece hikâyeleri, yani giysiyi görür. Ama aslında, Yüce Krala hizmet edenler ve Sina Dağı'nda duranlar, ruh ile her yere ve bütün her şeyin asıl prensibi olan Torah'a nüfuz ederler. Bunların aynısı ileride, Torah'ın ruhunun tam ruha işlemesi için lütfedilecektir. Bunların hepsi birleşince, Adam Kamon, yani ruhun ruhu olan kadim kutsal kişi ortaya çıkar.

Tanrı "ışık olsun" dedi ve Işık oldu. Bu, Tanrı'nın yarattığı temel ışıktı, bu gözün ışığıydı. Sonra ışığın aktığı doğunun kapısını açtı ve bütün ışıkların kaynağı, ışıl ışıl parladı. Yaradılışta Tanrı, dünyayı ışıkla aydınlattı. Ama daha sonra, dün-

yanın günahkârlarını ışıktan mahrum bırakmak için, onu geri aldı ve doğru olanlar için sakladı. Yazıldığı üzere, "Işık adiller içindi."

Alttaki ışık, doğası gereği, bir tahrip aracıdır. Yakınına gelen her şeyi yok eder. Ama yukarıdaki ışık, beyazdır. Ne tükenir, ne tahrip eder, ne de değişir. Işık, Yüce Özdür, bilgeliğin ilahi esrarıdır.

Tanrı'nın kutsal ismi olan Y H V H, durmaksızın artan kutsal varoluşun dört aşamasını ifade eder. Kutsal denizin kaynağından, ilk akım olan Yod çıkar. Sonra, engin bir havza oluşur ve kaynaktan çıkan sularla dolar. Engin havza, yedi kanala bölünür ve sular bu kanallara gider. Bu kanallar, Büyüklük, Kuvvet, Şan, Zafer, Kraliyet, Kurtuluş ve Egemenliktir. Kaynak, deniz, akım ve yedi kanal, on rakamını oluşturur. Sefirot olarak bilinen nedenlerin nedeni, kendi varoluşunun 10 yönünü çıkarttı ve bu taca, Kaynak adını verdi. Bu kaynak, ışığın hiçbir zaman tükenmeyecek çeşmesidir. Kaynağı, En Soph olarak tayin etti; Yani sonsuzluk. Onun ne şekli, ne görüntüsü, ne onu anlayacak bir araç, ne de onu içine alacak bir kap vardır. Kendi özünde o, hem bilgelik, hem de kavrayıştır. Bilge olan, kavrayışı ile bilgelik sıfatını ileri süremez. Bunu kendi özüyle doldurması gerekir.

İnsan ruhunun isimleri ve rütbeleri üç tanedir: Nefs (Yaşamsal Ruh), Ruah (Ruh), Neshemah (En içteki Yüce Ruh). Üçü birdir ve gizemli bağlarla kuşatılmış bir birlik ihtiva eder. Ruh'a, Jonah (incinmiş) denmiştir. Çünkü o, beden ile bir ortaklığa girdiği zaman, her çeşit üzüntüye maruz kalır. Nefs, bedene hayat veren en alt canlandırıcıdır. Ruh ve beden, her zaman yakın ilişki içindedir. Ruah, bedeni destekleyerek, adeta onu besler. Ruah'ın yardımı ile yükselen beden, gereken seviyeye ulaştığında, ruhun altında, onun din-

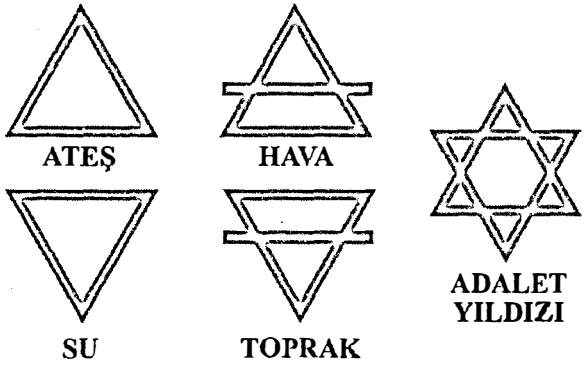
leneceği bir taht olur. Ruh ve beden tümüyle olgunlaştıklarında, Ruah, bedenin üstündeki üstün ruh, Neshamah olmayı hak eder. Tam olarak tutuştuğunda, kusursuz bir ışık doğar. Bu durum, mükemmelliğe ulaşıp, kutsallaşan insanlar için geçerlidir. Ruhun özelliklerinin bilinmesi, yüksek bilgiye sahip olmakla mümkündür. Ruhun, tüm kalbiyle Tanrı'ya yönelmesi ve derinliklerinden dua etmesi bir görevdir. Kişi, sadece mükemmel olunca, "Tek" adını alır. Tanrı, insanı yarattığı ve onu büyük bir onurla kuşattığı zaman, kendisine sevgiyle bağlanmasını zorunlu kıldı. Böylece o, temiz kalpli, tek amaçlı inanç bağıyla, Tanrı'ya bağlanacaktı.

Abraham ülkeye geldiğinde, Rab ona Nefs'i verdi. Abraham, güneye doğru seyahatinde, Ruah'a sahip oldu. En sonunda, Rabbe bağlanışın zirvesine ulaştığında, Neshemah'ın, asla kelimelerle anlatılamayacak mertebesine ulaştı. Abraham, bilgeliğin en büyüğüne ulaşmış ve Tanrı'ya bağlanmıştır. Abraham, bütün sahip olduklarını, İsaac'a vermiştir. Bununla, Abraham'ın üstün bilgeliği kastedilmiştir; çünkü o, Tanrı'nın kutsal isminin bilgisine sahiptir. Solomon'un bilgeliği, doğunun bütün çocuklarının bilgeliğinden üstündür. Ona, Abraham'dan miras kalmıştır.

Bir insanın bu dünyadan ayrılma vakti geldiğinde, büyük bir parçalanma ile ruh-beden ayrılığı gerçekleşir. Adamın ruhu, onu bıraktığında Eden bahçesine gelir. Lâyık bulunursa, girer. Onu orada, dört sütun beklemektedir. Zion Dağı'nın oturulan yeri diye adlandırılan, üç renkli bir sütun ortaya çıkar. Bu sütun ile ruh, Kudüs'ün namusluluk kapısına yükselir. Daha yükseğe ulaşmaya lâyık görülen ruh, Kral'ın Bedeni ile birlik olur. Bir ruha, daha da yükselmesi söylenirse, Kral'ın ihtişamı, kendisine görünür. Sevgi Sarayı diye bilinen saray, çok gizli bir semada bulunur. Kutsal kişi tarafından sevilen her ruh, bu saraya girer."

Kabbalacılar, bir yandan İslam, diğer yandan da Hıristiyan dünyasındaki Ezoterik öğreti ekollerini etkilemişlerdir. Avrupa Yahudileri arasında Kabbala inancı, Haddisimler ile su yüzüne çıkmıştır. Halen günümüzde varlığını sürdüren Kabbalacılığın, bu halka inmiş şeklinin din kitaplarında, Panteist inançlar açıkça gözlemlenebilmektedir.

Kabbala'nın Ezoterik Hıristiyan ekolleri üzerindeki etkilerine ileride değinmek üzere, Ezoterik doktrinler tarihinin bir başka koluna, Antik Yunan'daki inanç biçimlerine göz atalım.

Dört Temel Güç

Kaynakça

1. August Le Plonge, *Mısırlıların Kökeni*, Ege Meta Yay., İst., s. 198.
2. Santesson Hans Stephan, *Batık Ülke Mu Uygarlığı*, RM Yayınları, İstanbul 1989, s. 92.
3. İnan Afet, *Eski Mısır Tarihi*, İstanbul, 1956, s. 108.

4. Gener Cihangir, *Hiram Menkıbesine Farklı Bakışlar*, Barış Yay., Ankara 2001, s. 152.
5. Schure Edouard, *Büyük İnisiyeler*, RM Yay., İsta. 1989, s. 221.
6. Örs Hayrullah, *Musa ve Yahudilik*, Remzi Kit. İst. 1966.
7. Hooke Samuel Henry, *Ortadoğu Mitolojisi*, İmge Yayınları, Ankara 1991, s. 122.
8. Gener C, le, s. 113.
9. Gener C., le, s. 113.
10. Gener C., le, s. 114.
11. Gener C, le, s. 115.
12. Erentay İbrahim, Hiram Abif, Irmak Yay., İst. 2000, s. 145.
13. Erentay İ., le, s. 143.
14. Gener C, le, s. 113.
15. Gener C, le, s. 143.
16. Erentay L, le, s. 141.
17. Schure E., le, s. 229.
18. Schure E., le, s. 233.
19. Schure E., le, s. 235.
20. Schure E., le, s. 246.
21. Büyük *Dinler ve Mezhepler Ans.* İstanbul 1964, s. 172.
22. De Nerval Gerard, *Doğuya Seyahat*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 1984, s. 97.
23. Örs Hayrullah, le, s. 232.
24. Jacq Christian, *Hiram Usta*, Süleyman Peygamber, Arion Yay., İstanbul 2000.
25. Örs Hayrullah, le, s. 265.
26. Örs Hayrullah, le, s. 338.
27. Baigent Michael/Leigh Richard, *Kutsal Kâse*, Kutsal Kan, Emre Yay., İstanbul 1996, s. 301.
28. Türk Mason Dergisi, Sayı 21, İstanbul 1956, s. 1095.
29. Scholem Gershom, Zohar; *İhtişamın Kitabı*, Drahma Yay., İstanbul 1994.

VI. BÖLÜM

ANTİK YUNAN EZOTERİZMİ ORFEUS-PİSAGOR-PLATON

Günümüz uygarlığının temel iki beşiği olan Mısır ile Yunan uygarlıkları arasında, uzun bir süreç içerisinde büyük bir etkileşim meydana gelmiştir. Bu etkileşim daima tek taraflı; yeninin eskiden, öğrencinin öğretmenden alması gibi, Yunanistan'ın, Mısır'dan etkilenmesi şeklinde gerçekleşmiştir.

Yunan uygarlığının kurucularından Orfeus ile uygarlık yolunda çok önemli birer taş olan, Euclides, Çiçeron, Heredot, Pisagor ve Platon gibi filozoflar, felsefe okulu ve din kurucuları, hep Mısır'ın o ünlü mabedinde, "Osiris Mabedi'nde" inisiye edildiler. Günümüz uygarlığı üzerinde, özellikle Pisagor ve Platon son derece etkili olmalarına rağmen, Pisagor ve Platon okullarının temellerinde Orfeik inanç yattığı için, bu ilk ünlü Yunanlı inisiyeye değinmeden geçemeyeceğiz.

Orfeus'un babasının, Trakya Kralı Oiagros olduğuna inanılır. Müzik aleti çalmasını Apollon'dan öğrenmiştir. Çaldığı

müzik aleti, Apollon'un Hermes'ten aldığı ve kendisine verdiği 7 telli lirdir. Kral Midas'a, Eleusis gizemlerini ve ayinlerini öğrettiği söylenir. Ancak, Tanrı Apollon'a tapındığı için bir Baküs ayininde öldürülmüştür. Orfeus, Apollon dininin reformcu lideri ve Diyonisos kültünün kurucusudur.[1] Hermetik inancı Yunanistan'da ilk tesis eden kişi olan Orfeus, Osiris rahiplerinin ilk Yunanlı öğrencisidir.

Tufandan sonra çok büyük bir gerileme yaşayan insanoğlu, yeniden başlamak zorunda kaldığı için, ilkel kabileler dönemini bir kez daha yaşadı. Dönem, anaerkil bir dönemdi ve dolayısıyla bu kabilelerde hakimiyet, kadınların elindeydi. Mu dininde Tanrı'nın dişil yönünün sembolü olan "Ay", kadınların yönettiği bu toplumlarda, Baş Tanrıça sıfatına yükseltildi.[2] Dinsel yozlaşma neticesinde, kimi yerlerde Güneş Tanrı için insanlar kurban edilirken, bu kez de, Ay Tanrıçası için insan kurban edilmeye başlandı.

Apollon, daha önce görüldüğü üzere, Anadolu'da ilk uygarlığı kuran halk olan Luvilerin, Güneş Tanrısı'dır. Yunanistan'da, Ay Tanrıçası'na tapınımın geçerli olduğu Baküs dini ile, Anadolu'da Güneş Tanrısı'na tapınımın ön planda tutulduğu Apollon dini taraftarları arasında, sürekli bir çatışma yaşanıyordu. Aslında savaşın gerekçesi, düzenin anaerkil mi, ataerkil mi olacağı idi.

Apollon kelimesi, Fenike dilinde, "Evrensel Baba" anlamına gelen "Ap 0 Len"den türetilmiştir.[3] Fenikeliler ile Luvilerin, akraba oldukları hatırlanacaktır. Apollon'un, ilk kez Anadolu topraklarında ortaya çıkmış olması da[4] onun kadim Atlantis kültürü ile bağlantısının bir göstergesidir. Ayrıca, Apollon'a ithafen yapılan Delf Mabedi'nde, inisiasyon töreninin bir türevinin uygulanması, bu bağlantının bir diğer delilidir.

Yaygın halk inancına göre Orfeus, Apollon'a adanmış Delf Mabedi'nin bakire rahibelerinden birisinin oğludur. Bu mabette görevli rahibelerin bakire olması zarureti, söz konusu rahibenin, Tanrı Apollon'dan hamile kaldığı iddiasını ortaya çıkartmıştır ki, aynı yöndeki iddia, diğer birçok dini inanışta da akislerini bulmuştur. İsa'nın, bakireden doğduğu inancının kökeninde yatan, Apollon ile ilgili bu söylencedir.

M.Ö. 700'lerde Yunanistan'da, Apollon inanırları azınlıktaydı. Çoğunluktaki Baküs taraftarlarınca yok edilmek üzereydiler. İşte bu ortamda Orfeus, Yunanistan'dan kaçtı ve Mısır'a geçerek Osiris rahiplerine sığındı. Burada inisiye edilen ve Osiris rahipleri arasında 20 yıl geçirerek, sırlar öğretisini alan Orfeus, Apollon dinini ihya etmek ve ona yeni bir çehre vermek göreviyle, ülkesine geri gönderildi.

Osiris'in, Atlantis'te yaptığı gibi, güçlü kişiliği ve bilgeliği sayesinde kısa sürede çevresine birçok yandaş toplayan Orfeus, Baküs dini yandaşlarını yendi. Ancak Orfeus, kendi dinini öğretirken, Mısırlı rahiplerin yöntemini kullandı ve öğretisini varolan inançlar üzerine, bu arada Baküs dini üzerine kurdu. Bunun sonucu olarak, ortaya çoktanrılı Zeus dini ve ayrıca, Diyonizos kültü çıktı.

Orfeik inanışa göre ruh, bedende bir mezardaymış gibi hapistir. İnsanın görevi, ruhunu arındırmak ve özgürleştirmektir. Ruh, hem bu dünyada, hem öte dünyada günahtan ancak ritüelik uygulamalar ile arınabilir. Ölümden sonra ruh, doğru bir hayat sürdüyse cennete, kötü ise cehenneme gönderilir. Ödül veya ceza aşamasından sonra ruh, yeni bir bedende, yeniden doğar. Ancak üç kere doğru yaşam süren bir ruh, yeniden doğuş döngüsünü kırabilir ve özgürleşebilir. Yedi telli lirin müziği eşliğinde, göğün yedi küresinden geçer ve Yüce Tanrı katına ulaşır. Orfeik öğretiye göre,

tüm tanrıların en büyüğü olan Zeus, tüm evrenin kendisinden varolduğu Tanrı'dır. Diyonizos ise onun oğlu, yani tezahür etmiş İlahi Kelam'dır. Bir diğer adı ile Horus'tur. İnsanlar, Diyonizos'dan birer parçadır. İnisiyeler ise insanoğlunun Hermesleri, yani ikincil tanrılarıdır. Orfeus, "Tanrılar bizde ölür, bizde dirilir" der. Yeniden doğuşa inanan Orfeus, gerçek Tanrı'nın tek, ancak ikincil tanrıların sonsuz sayıda ve çeşit çeşit olduklarını söyler. Orfeus'a göre yarı tanrılar, Kâmil İnsan statüsüne erişerek, yeniden doğuş zincirinden kurtulmuş ilahi ruhlardır.[5]

Orfeus, Menfis'te öğrendiklerini aynen uygulamış ve yandaşlarından uygun gördüğü kişileri seçerek, onları inisiye etmiş, böylece kendi okulunu kurmuştur.[6] Orfeik inançta "Yüce Tanrı" fikrinin açıkça ortaya konmuş olması, erken Hıristiyanlık döneminde Orfeus'un, çoktanrılı inançtan, Tektanrı inancına dönen ilk öğretici olduğu düşüncesine neden olmuş ve bir ikon olarak, muhtelif Hıristiyan mozaiklerinde resmedilmiştir. Tıpkı Apollon gibi, bakire bir anneden doğmuş olduğu inancı da Orfeus'un, Hıristiyanlarca benimsenmesinin bir diğer nedenidir. Ancak, Hıristiyan dünyasından, Mitra inanırlarının temizlenmesi aşamasında, Orfeus kültünden ve mozole yapımından vazgeçilmiş görünmektedir.

"Evohe" kelimesi, Orfeik inisiyelerin parolası haline gelmiştir. Mısır'da "İod-He Vau He" şeklinde telaffuz edilen bu kelimenin, Musa tarafından kullanılış biçimine, daha önce değinmiştik. Burada İod'un Osiris'i, He Vau He'nin de İsis'i temsil ettiğini hatırlatmakla yetinelim. Aynı kutsal kelimeyi, Pisagor da parola olarak kullanmıştır.

Bu arada, aynı dönemlerde, tıpkı Orfeik inanç gibi mesleki kuruluşlar da, Mısır yoluyla Yunanistan'a girdi. Adları, Hermes'e atfen, "Hetairies"[7] olan bu kuruluşlar, inisiyatik

yöntemle üye alırlardı. Hermes'i pirleri olarak kabul eden ve ona, tıpkı Mısırlılar gibi, üç defa ulu anlamında "Trimejit" sıfatını layık gören bu kuruluşların yandaşları, kendilerini "Diyonizos İşçileri" olarak da çağırmaktaydılar. Devlet düzeni ve dinin, kelamın, yazının, teknik ve Batıni ilimlerin, büyünün, ölülerin efendisi Toth'un, aynı özelliklere sahip Hermes ile özdeşleştirilmesi, Mısır teolojisinin Grek teolojisi ile bağdaştırılması bu kardeşlik örgütü sayesinde oldu. Bugün hayranlıkla izlenen Antik Yunan eserlerinin ve İyonyen başlıklı sütunların altında, bu taşçı üstatlarının imzası vardır.

Bu kuruluşların üyelerine Diyonizos İşçileri denilmesi, onların Orfeik inançlarının bir göstergesidir. Birbirlerini tanımak için gizli kelime ve işaretlerden yararlanan Diyonezyen işçilere, işlerini rahat görebilmeleri için, Solon Kanunları ile birçok imtiyazlar tanınmıştı. Diyonizos kültü, kadınlar ve köleler dahil olmak üzere, toplumun tüm kesimlerine açıktır. Ahlak sınavından geçip giriş hakkını ödeyen ve yıllarca sürebilecek olgunlaşma ayinlerini göze alabilen herkes, Diyonizos'un kardeşlik örgütüne girmeye hak kazanır. Solon yasaları ile bu örgütlenme biçimine büyük bir özgürlük tanınmıştır. Solon Yasaları, "Aynı Fratrinin üyeleri, resmi herhangi bir yasaklama kararı bulunmadıkça, aralarında her türlü tasarrufta bulunabilirler" hükmünü tüm Yunanistan için geçerli kılmıştır.8 İ.Ö. 4. yüzyılda örgüt üyelerine kimi vergi muafiyetleri dahi uygulanmıştır. Ancak bu kardeşlik örgütlerinin asıl işlevi, gizli ayin ve öğretiler ile bir aidiyet duygusu yaratmak, zanaatkârlar ve tacirler arasında iç dayanışma sağlayarak toplumu güçlendirmektir. Kardeşler arasında sır olarak saklanan ve özel tanımlayıcı işaretlere sahip olmayanlara asla verilmeyen mesleki gizler sayesinde gezgin maden arayıcılar, demirciler, keresteciler, taş ustaları ve diğerleri "yarı

kutsal kişi" statüsüne erişmişlerdir. Hatta meslek gizleri ile büyücülüğün, sihirbazlığın aynı anlama geldiği dahi düşünülmüştür. Fratrie üyeleri özgürdür. Krallara karşı sadece sözleşmeleri ile yükümlüdürler ve Solon Yasaları ile kendilerine her türlü hareket serbestisi tanınmıştır.

Diyonizos örgütlenmesi zaman içinde Roma'nın korporasyonlarına ve Collegia'larına dönüşmüştür.[9] Kendi özel binalarında (Schola) toplanan bu zanaatkâr korporasyonları ve Collegiaları, tıpkı öncülleri gibi, gizemli mesleki sırları sayesinde her türlü özgürlük ve seyahat haklarından yararlanmışlardır. Kökeni Antik Yunan'a, belki de Mısır'a kadar inen bu imtiyaz tanınması geleneği, ortaçağda Hıristiyan Avrupa'sında da devam etmiş ve Masonluğun varlığını sürdürebilmesine imkân tanımıştır.

Diyonizos-Eluisis kültüne göre Hermes, Olympos Baştanrısı Zeus ile Atlas'ın kızı Arkadyalı Maia'nın oğludur.[10] Güneş Tanrısı Apollon'un erkek kardeşidir. Homeros'un anlatımına göre annesinin bir nymph olması nedeniyle Olympos'un ölümsüz tanrıları arasına kabulü mümkün görünmemektedir ve Hermes'in doğduğu andaki ilk isteği, "Apollon'un sahibi olduğu ayine kendisinin de kabulüdür." Bu isteğine kavuşabilmek için, bir lir yapar ve müziği ile Apollon'un inek sürülerini kandırarak bir kısmını çalar. Çaldığı bu sürüleri de yakarak, ölümsüz tanrılara kurban eder.

Olanları öğrenen Apollon, Hermes'i Zeus'a şikâyet eder. Hermes kurtuluşu müzikte bulur ve kendi yaptığı lir ile şarkı söyleyerek, ağabeyinin kalbini yumuşatır. Apollon müzik bilgisini kendisine öğretmesi karşılığında, kardeşi Hermes'e ölümsüzlük, yüce bilgelik ve tanrılar ile ölüler dünyası arasında bilgi iletimi görevlerini verir. Böylece Hermes gizli ilimlerin öğreticisi, sözün, belagatın, müziğin, büyünün ve

tüm gizli ilimlerin tanrısı haline dönüşür.[11] Zeus ile diğer tanrılar arasında iletişim kurma görevi de Hermes'tedir. Böylece, düşmanlıkları sona erdiren uzlaşmaların, sözleşmelerin, dolayısıyla da Barışın tanrısı olmuştur. İnsan yaratıldığında ona konuşmayı Hermes öğretmiştir. Hermes'in yegane silahı ikna ve müziktir. Yunan şehir devletleri arasındaki siyasal ilişkileri düzenleyen Olimpiyat oyunlarının tanrısı da Hermes'tir. Süreç içerisinde bu görevlerine yazılı anlaşmalar ve dolayısıyla yazı, simya, astroloji ve giderek akıl ve hikmet tanrısı olma özellikleri de eklenmiştir. İ.S. 4. yüzyıla tarihlenen Hermoupolis kaynaklı Strasbourg Kozmogonisinde, Hermes'in, babası Zeus'un da yardımı ile nasıl Kaosa düzen verip, Kosmos'u yarattığı ve dünyanın ilk kentini (Hermoupolis) Mısır'da nasıl kurduğu anlatılmaktadır.[12]

Orfeus'un Diyonizos'u, Apollon'dan başkası değildir. Güneş Tanrısı olan Apollon, Işık'tır, Tanrısal Nur'dur. Apollon'a ithaf edilen Delf Mabedi'nin kapısında, "Kendini Bil" ibaresi yer almaktadır. Dört Dorik sütun üzerindeki üçgen bir çatıdan oluşan Delf Mabedi, Ezoterik öğretinin temellerini bünyesinde barındırmaktadır. Mabedin üzerine inşa edildiği dört sütun, Mu dinindeki dört büyük yaratıcı gücün, Mısır ve Kabbala Ezoterizmlerindeki dört temel elemanın simgeleridir. Bu dört sütun aynı zamanda, insanın var olduğu fiziki ortamı, dünyayı ve Mikrokozmos'u temsil eder. Dört sütunun üzerindeki, ucu yukarı, yani Tanrı'ya dönük olan üçgen tavan ise insanın ulaşmaya çalıştığı Tanrı'nın, yani Makrokozmos'un sembolüdür. Çatının üçgen olması, Tanrısal üçlemeyi, eril ve dişil prensiplerle, Kutsal Kelamı, yani Oğul'u ifade eder.

Hermetik Eluisis gizemlerinin merkezinde, ölen ve yeniden doğan bir Tanrı-İnsan miti vardır. Eluisis kültünün en

önemli törenleri, Ana Tanrıça ve Diyonizos için yapılan "Yeniden Doğumu Kutlama Törenleridir." İlkbahar gün dönümünde gerçekleştirilen bu kutlamalara her yıl yaklaşık 30 bin hacı katılırdı. Kutsal Eluisis tapınağına yalınayak 30 kilometre yürünür, yürüyüş boyunca oruç tutulur, tanrılara kurbanlar sunulurdu. İnisiye olacak olanlara kutsal yol boyunca, yüzlerine maskeler takılmış daha önceki inisiyeler tarafından tacizlerde bulunulur, bazen sopalarla vurulurdu. Bu uygulamanın amacı, yeni inisiyelerin sabırlarını sınamak ve onları mütevazı davranmaya alıştırmaktı. Alayın başında, inisiyelere ve hacılara rehberlik eden Diyonizos'un bir heykeli taşınırdı. Çıplak olarak denizde yıkanma ve diğer arınma törenlerinden sonra, inisiasyon töreninin gerçekleştirileceği mabedin Telesterion salonuna ulaşılırdı. Bu salona yalnızca eski inisiyeler ile adaylar girebilirdi.

Bu kapalı kapılar ardında antik dünyanın büyük filozoflarını, sanatçılarını, devlet ve bilim adamlarını bu kadar derinden etkileyen hangi huşu verici tören yapılıyordu? Tüm inisiyelere, kendilerine verilen sırları saklamak için Hermes ve Diyonizos üzerine yemin ettiriliyordu. Törene katılanların tamamı yeminlerine sadık kaldıkları için, bu törenle ilgili yazılı bir belge bulunmamaktadır. Ancak çok sayıda ima ve ipucundan, onların yüce bir teatral törene tanıklık ettiklerini biliyoruz.

İnisiyeler güçlü bir müzik eşliğinde içeri giriyor ve ışıklarla gözleri kamaşıyordu. Onlar dev bir ateşin alevinde yıkanıyorlar, kulaklarını sağır eden bir gonk sesi ile ürperiyorlardı. Töreni yöneten baş rahibin adı, tıpkı Mısır'daki ardılları gibi Hyorofan'dı. Hyorofan, törenin baş karakteri olan Diyonizos gibi giyiniyor, onun ölüm ve yeniden doğuşunu konu alan rolü canlandırıyordu. Yaşamın önünde sonunda ölüme

galip geldiğini, her ıstırabın ardından neşenin doğduğunu tasvir eden bu ilahi dramanın asıl amacı, her inisiyenin Diyonizos'un yazgısını paylaşması düşüncesiydi. Eluisis'te inisiyeler Diyonizos'un huşu verici trajedisine tanıklık ederek, onun acısını, ölümünü ve ölümden dirilişini paylaşıyor, böylece ruhsal bir arınma yaşıyorlardı.

Hermetik Diyonizos felsefesinin temelinde, tüm şeylerin Bir olduğunun kavranması vardır. Gizemler, inisiyenin içinde yüce bir birlik deneyimi uyandırmayı amaçlamaktadır. Diogenes, inisiasyon için şunları yazmaktadır: Her inisiasyon, dünya ve Tanrı ile birleşmeyi amaçlamalıdır. Bu, takip edilmesi güç bir yoldur. Ancak bir Üstad size rehberlik ederse, inisiasyon güneşin parlaklığından bile daha aydınlık hale gelir."

Antik Yunan Hermetik öğretisinde inisiasyonun hedefi, törene katılanların bir şeyler öğrenmesi değil, değişik bir farkındalık halini deneyimlemelerini sağlamaktı. Aristo, bu deneyimi şöyle ifade etmiştir: "İnisiye olanlar bir şey öğrenmeye değil, belli bir zihinsel duruma erişmeye çabalamalıdır. İnisiyeler, fiziksel bir beden içine hapsedilmiş ölümsüz ruhlar olduklarını deneyimlemelidirler. Diyonizos'un ölümünü paylaşmak yoluyla, ruhsal olarak yeniden doğarlar ve kendi ölümsüz Tanrısal özlerini deneyimlemiş olurlar. Yaşam ve ölüm sonsuz bir ödül ya da cezaya sebep olan bir defaya özgü olaylar değil, yinelenen bir döngüsel sürecin parçalarıdır. Her ruh, bu yeniden doğuşlar sayesinde, Tanrıya geri dönüş yolunu tamamlama şansına sahiptir."

Girit ve Kapadokya'da bulunan iki mezar yazıtı, Hermes kültünün Yunan uygarlığı bünyesinde ne denli yüceltildiğinin göstergesidir. Girit'te bulunan ve İ.S. 2. yüzyıla tarihlenen mezar yazıtında Hermes için "Kadir-i Mutlak" ifadesi,

aynı dönemli Kapadokya yazıtında da "Rab ve Mesih" ifadelerinin kullanıldığı görünmektedir.[13]

Orfeus'un ölümünden sonra, kendilerini gizlemeyi başarmış olan eski Baküs dini yanlıları ortaya çıktılar ve Orfeik inançların yok olmasını sağlamak için ellerinden geleni yaptılar. Orfeus karşıtlarının bu sistemli çalışmaları meyvesini o denli verdi ki, bir süre sonra "Orfeus" adı dahi efsanevi bir varlığın adı haline geldi. Günümüz Antik Yunan araştırmacıları bile Orfeus'un yaşayıp yaşamadığı konusunda hemfikir değildirler.

Bu sistemli yok etme girişimi neticesinde Diyonizos Mabedi büyük ölçüde gerilerken, Apollon'a ait olan ve zaten Orfeus'tan önce de varlığını sürdürmekte olan Delf Mabedi ayakta kalmayı başardı. Diyonizos rahipleri, Apollon rahipleri hüviyetine büründüler ve kendilerini çoktanrılı sistemin rahipleri gibi gösterirken, bir yandan da Orfeik inisiasyonlara gizlice devam ettiler.

İşte bu ortamda, Orfeus'dan iki yüzyıl sonra, M.Ö. 570'de doğan Pisagor[14] Delf Mabedi'nde inisiye edilerek, Ezoterik doktrin dünyasına ilk adımını attı. Orfeik öğretiyi tamamıyla öğrenen Pisagor, bununla yetinmedi ve sırlar öğretisini aynı Orfeus gibi kaynağından öğrenmeye karar verdi. Genç yaşta Menfis'e giden ve Ezoterik doktrin hakkında bilgisinin zaten var olduğu Mısırlı rahiplerce görülen Pisagor'un, Osiris Kardeşlik Örgütü'ne kabulü de kolay oldu.[15] Burada 22 yıl kalan ve Osiris dininin en gizli sırlarını da öğrenen Pisagor'un dikkatini, özellikle sayıların Ezoterik kullanımı çekti. Pisagor, ileride oluşturacağı sistemin öğrencilerince daha iyi anlaşılması için, bu yöntemi kullanmaya karar verdi.

Pisagor'un adının Ezoterik açılımı, onun kişiliğini ve üst-

lendiği misyonu gözler önüne sermektedir. Yunancada Pithagoras olarak yazılan ismi, üç kelimenin birleşiminden oluşmuştur. İlk kelime olan Pi, Güneş Tanrı'yı, ışığı sembolize eden Dairenin, çemberin uzunluğunun çapına oranını ifade eden sabit sayıyı göstermektedir. Mısır'ın Yaratıcı Tanrısı Pytha'ın adı, kelimenin ikinci bölümü olan Tha ile ortaya çıkmaktadır. Tha kelimesi, düzenleyici ilk ilkeye işaret etmektedir. Kelimenin son bölümünü oluşturan Goras kelimesi de, Ra'ya kavuşan, karanlıktan aydınlığa çıkan insana işaret etmektedir ki, bir bütün olarak ele alındığında kelime, Kâmil İnsan anlamına gelmektedir.

Mısır'ın, Babil Kralı Kambiz tarafından işgalinden sonra Pisagor, diğer birçok Menfisli rahiple birlikte Babil'e götürüldü. Esir olarak getirilen bu rahipler, yozlaşmış olmasına rağmen asırlardır varlığını sürdüren Babil Okulu için de taze kan oluşturdular. Diğer rahiplerle birlikte Babil Okulu'na kabul edilen Pisagor, burada hem bu okulun farklılaşmış öğretilerini, hem de Babil'in Persler tarafından işgali sırasında resmi din olarak kabul edilmiş bulunan Zerdüşt dinini inceleme fırsatı buldu. Babil'de bulunduğu sırada, bir kez Hindistan'a, bir kez de Kudüs'e seyahat eden Pisagor, Hindistan'da, Kadim "Rama" dininin öğretilerini savunan "Gimno Sophistler"le, Kudüs'te de Kabbalacılarla temas kurdu. Mistik sayı tekniğinin Kabbala'daki yorumunu da inceleyen Pisagor, Babil'de 12 yıl kaldı. Daha sonra, Babil Okulu'ndan kardeşi olan, kralın özel doktoru Demodes adlı bir inisiyenin özel girişimleri ile kraldan özgürlüğünü elde etti ve ülkesinden ayrıldıktan 34 yıl sonra, Yunanistan'a döndü.

Pisagor, Yunanistan'da ilk iş olarak, Mısır'a gitmek üzere ayrıldığı Delf Mabedi'ne geldi. Delf rahiplerine, Mısır ve Babil'de öğrendiklerinin bir sentezini sunmaya çalışan Pisagor,

Ezoterik doktrininin sadece Mısır ekolünü tanıyan Apollon rahiplerine, kendi yorum ve fikirlerini kabul ettirmekte güçlük çektiği için, bir yıl sonra İtalya'ya geçti ve Yunanistan'a ait Cratona kolonisinde kendi okulunu kurdu.[16] Pisagor'un hedefi, sadece inisiasyon yöntemi ile seçilmişlere Ezoterik doktrini öğretmek değil, bu doktrini kullanarak, yeni bir siyasi örgütlenmeyi gerçekleştirecek ilk nüveyi, bir enstitüyü kurmaktı. Pisagor, bu hedefine kısa sürede ulaştı. Kurduğu enstitüde inisiye edilen tüm kardeşler, sadece Ezoterik doktrin ile sınırlı kalmayarak; dönemin fizik, psişik, dini ve siyasi tüm bilimlerini öğreniyorlardı. Bu tür eğitim tarzı, bilim çağının başlaması için ilk adımı oluşturdu ve yüzyıllar sonra İtalya'da, Rönesans'ın doğmasını sağladı.

Pisagor, enstitüye girmek isteyen adayları çok uzun süre, bazen yıllarca gözetim altında tuttuktan sonra, aralarından ancak lâyık olduklarına inandıklarını alırdı. Enstitünün girişinde, Hermes'in bir heykeli bulunmaktaydı ve kaidesinde, "inanmayan uzak dursun" yazıyordu. Enstitüye girmeye lâyık olduklarına inanılanlar, bazı denemelere tabi tutuluyordu. Bu sınavlar, Mısır'daki inisiasyon sınavlarını andırsa da, bunların çok daha yumuşatılmış şekilleriydi.[17] Mesela, aday tek başına gecelemek üzere bir mağaraya bırakılıyor, bunu reddedenler veya mağaradan kaçanlar, enstitüye kabul edilmiyordu.

Bir sonraki sınavda adaya, hiç tanımadığı bir Pisagor sembolü gösteriliyor ve bunun hakkında yorum yapması isteniyordu. "Bir dairenin içindeki üçgen neyi anlatır" ya da, "... sayısının anlamı nedir?" gibi. Adaya, bu soruların cevabını hazırlaması için 12 saat verilir, bu arada da aç ve susuz bırakılırdı.

Üçüncü ve en zor sınav, adayın gururunun ve benliğinin,

enstitüye daha önce kabul edilmiş çıraklar tarafından kırılması sınavıydı. Bu sınavda adayla alay edilir, küçültücü sözler söylenir, kızdırılırdı. Aday, kendisine hakim olmayı başarmak zorundaydı. Aksine davranır ve öfkelenir, ağlar veya terbiyesizce cevaplar vermeye başlarsa, kendisini uzaktan izleyen Pisagor tarafından derhal kovulurdu. Bu yöntem, son derece kişilikli ve olumlu insanları okula kazandırmış olmasına rağmen, enstitünün yıkılış sebebini de oluşturdu. Enstitüye kabul edilmeyen ve bu arada gururu da kırılan adaylar, Pisagor'a ve müritlerine düşman kesildiler. Enstitünün yıkılmasına ve Pisagor ile yüzlerce yandaşının öldürülmesine neden olan olayların hazırlayıcılarının başında, işte bunlardan birisi, Silon yer aldı. Bu konuya daha sonra dönmek üzere, şimdi Pisagor enstitüsünü ve okulun üzerine kurulduğu dört dereceli kardeşlik sistemini inceleyelim.

Sınavlardan geçen ve yapılan özel bir törenle kardeşliğe alınan adaya, acemi ya da çırak anlamına gelen "Novice" unvanı verilirdi. Novice dönemi, kişinin yeteneğine bağlı olmak üzere en az iki, en çok beş yılla sınırlandırılmıştı. Novicelerden beklenen şey, hiç konuşmamaları, soru sormamaları, tartışmaya girmemeleri ve sadece derslerini sükunet içinde dinlemeleriydi. Bundan amaç, öğrencinin sezgi yeteneğini geliştirmekti. Görünen âlemin üstünde bir başka görünmez âlem olduğu gibi soyut bir fikrin, sadece sezgi ile algılanabileceğini söyleyen Pisagor, çıraklarından, önce Tanrı'nın varlığını sezmelerini, sonra da onu sevmelerini isterdi. Tüm evrenin sevgi üzerine kurulu olduğunu belirten Pisagor, sevgiyi öğrenmenin ilk adımının, aile içinde, anne-baba sevgisi ile başladığını, babanın, Tanrı'nın eril, annenin de dişil ifadeleri olduklarını öğretirdi. Pisagor'a göre, bu ikisinden doğan insan, Tanrı'nın yeryüzündeki temsilcisiydi.

Pisagor ayrıca, Novicelerden ikişerli gruplar oluşturmalarını ve her iki Novice'in, birbirlerini çok iyi tanımalarını, dost olmalarını isterdi. Dostluğun, karşılıksız sevginin en mükemmel ifadelerinden olduğunu öğrenen Novice'e, "Dost bir başka sensin. O ve sen aslında birsiniz" şeklinde özetlenebilecek Ezoterik yorum öğretilirdi. Novicelerden ayrıca, üstatlarına sonsuz itaat ve bağlılık göstermeleri, disiplinli davranmaları, sağlık kurallarına uymaları ve devamlı temiz olmaları istenirdi. Ruhun arındırılması amacında olan Pisagor müritleri, ruhla beraber, bedenin de temiz olması gereğine inanır ve bazen günde birkaç kez yıkanırlardı. Müritlerin, bedenleri gibi giysileri de tertemizdi ve saflığın sembolü olan beyaz renkteydi. Ezoterik inanışlarını Pisagorculuk'tan alan İsmaili tarikatı müritlerinin ve onların Hıristiyan dünyasındaki devamı niteliğinde olan Templier Şövalyeleri'nin giysileri de, aynı Pisagorcular gibi beyazdı.

Pisagor müritlerinin evlenmesi zorunluydu. Tanrı'nın, eril ve dişil ikili varlığını kabul eden ekol, bunun uzantısı olarak, evlilik müessesesini ve aileyi kutsal kabul ediyordu. Yine aynı görüş doğrultusunda, enstitüde hem erkekler, hem de kadınlar inisiye edilebiliyordu. Müritlerden evlilik konusunda uymaları beklenen yegâne kural, kendisi gibi bir inisiye ile evlenmeleri idi. Çünkü, inisiye edilmemişlerde, "Erdemi" bulmak çok zordu.

Novice'e öğretilen son şey, tüm Tanrıları bir ve tek olarak mütalaa etmesiydi. Öğretinin bünyesinde önemli bir yer tutan hoşgörü sayesinde, tüm dini inançların hoş görülmesi gerektiğini öğrenen Novice, aslında tüm tanrıların bir ve tek olduğunu, tüm dini çabaların da bu Tektanrı'ya ulaşmak için olduğunu görürdü.

İkinci derece saliklerine, "Nomoteth" unvanı verilir ve bu

derecedeki inisiyelere, "Kutsal Sayılar Bilimi" öğretilirdi. İkinci dereceye geçiş için özel bir tören yapılır ve Pisagor'un da ifade ettiği gibi, gerçeklerin öğretilmesine, bu törenle birlikte başlanırdı.

Matematikçiler de denilen Nomotethlerin ve daha yukarı derecelerdekilerin girebildikleri, Novicelere yasak olan bir mabet vardı ve adına da, "Müzler Mabedi" deniliyordu. Yuvarlak olan bu mabedin içinde, dokuz Müzün ve ilahi prensibin muhafızı Vesta'nın bir heykeli bulunuyordu. Müzlerin her biri, birer bilimin koruyucusuydular. Bunlardan en önemli üçü, Astronomi ve Astrolojinin koruyucusu Uraniye, öte alem bilimleri ve kehanet sanatının koruyucusu Polimniya ve hayat ve ölüm bilimi ile Yeniden Doğuş biliminin koruyucusu Melpomen'di. Ortada duran Vesta'nın bir elinde ateş vardı ve diğer eliyle de gökyüzünü göstererek, her şeyin göklerdeki ateşle başladığını anlatıyordu. Bu mabette öğreti, tüm bu Müzlerin ve Vesta'nın sembolize ettiklerinin tamamının, insanın yapısında bulunduğu açıklamasıyla başlardı. Pisagor, evrenin tüm anlamının sayılar sembolizması içinde varolduğunu söyleyerek, Nomoteth'i eğitmeyi sürdürürdü.

"Sayılar evrene hükmeder" diyen Pisagor, bu ifade ile Tanrı'nın sayıları özellikle bir prototip semboller dizisi olarak ortaya koyduğunu, bu nedenle sayıların her birinin, karakterleri olan birer simge durumunda bulunduğunu belirtirdi. Pisagor, sayıları bir, iki, üç, vs. şeklinde değil, kendi karakterleri ile, "Monad", "Diad", "Triad" diye ifade ederdi.

Pisagor'a göre 1 sayısı, "Monad"dı, yani tekti. Hiçbir benzeri olmayan, önsüz-sonsuz yaşamı, tüm varlıkların bünyesinden çıktığı eril ateşi, Tanrı'nın kendisini simgelerdi. Sembolü bir nokta idi ve Yüce Varlığın yanı sıra, İlahi Aklın,

yani Hikmetin de simgesiydi. Hikmeti sayesinde, kendisinden dışarı bir şeyler veren, ancak bu sırada hiç değişmeyen ve değişmez niteliğiyle eril olan Monad, Tanrı ile birlikte, onun yeryüzündeki tezahürü olan insanın da sembolüydü. Diğer bir deyişle Monad, hem Makrokozmos'u, hem de Mikrokozmos'u bünyesinde barındırıyordu. Mikrokozmos'un yegâne hedefinin, Makrokozmos ile birleşmek olduğunu söyleyen Pisagor, "Bu ancak inisiyatik eğitimle, kişinin kendisini olgunlaştırması ile mümkün olur. Bunun için bir ömür yetmeyebilir. Ama ruh, hedefine ulaşmak için ne kadar gerekiyorsa, o kadar yeniden bedenlenecektir" diyordu.

1'den sonra gelen 2 sayısı "Diad", evrende varolan düaliteyi gösteriyordu. Bölünmez öz ile bölünebilir cevher; hayatı bahşeden aktif eril prensip ile hayatın oluşumunu sağlayan pasif dişil prensip; Osiris ile İsis. Bir çizgi ile sembolleştirilen "Diad", hikmetten doğan fikirdi. Doğurgandı ve bu vasfıyla dişildi. Hayatı içinde barındıran suydu. Tanrı'nın dişil yönünün ifadesiydi.

Monad ve Diad'ın birleşiminden ortaya çıkan 3 sayısı, yani "Triad", hikmetten çıkan fikirle oluşan eserdi. Osiris ve İsis'in oğlu Horus'tu. Sembolü bir üçgendi ve yaşam skalasının tüm yasalarını ve özellikle de Yeniden Doğuş Yasası'nı içinde barındıran anahtardı. Triad, İlahi Kelâm'dı, evrenin kendisiydi ve topraktaki yaşam cevheriydi. İnsan da, Ateş, Su ve Toprak'tan meydana gelmemiş miydi? Tanrı'nın tüm tezahürlerinde, ruh, can ve beden üçlemesi bulunmaktaydı. Ruh Ateş'ten; can Su'dan; beden de Toprak'tan türetilmişti.

4 sayısı, yani "Tetrad", sonsuzluğun ve ölümsüzlüğün sembolü idi. Kare ile sembolize edilen Tetrad'ın, kainatı kaostan düzene geçiren dört temel gücün ifadesi olduğu kabul edilirdi. Daha önce de değindiğimiz bu dört temel güç,

yani ateş, su, toprak ve hava'yı, semavi dinler dört baş melek ya da mahşerin dört atlısı olarak isimlendirdiler.

"Pentad" olarak adlandırılan 5 sayısı, "İnsanın" ve üzerinde yaşadığı "Dünyanın" simgesiydi. Beş köşeli yıldızla sembolize edilirdi. Naacaller döneminden bu yana kullanılan ve Mısır kanalıyla, Pisagor Okulu'na geçen beş köşeli yıldızın her bir ucu, Ateşi, Suyu, Toprağı, Havayı ve bunların toplamından oluşan Dünya'yı gösteriyordu. Diyad ile Triad'ın toplamı olan Pentad, dünyasal sevginin ve evliliğin de sembolü olarak görülürdü.

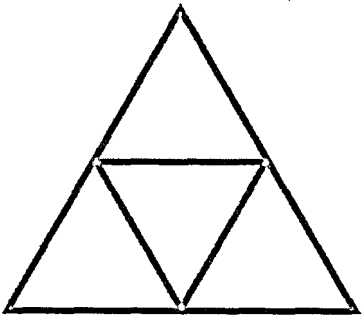
6 sayısı, evrenin altı yönünü, kuzey, güney, doğu ve batı ile yukarı ve aşağıyı simgeliyordu. Altı köşeli yıldızla sembolize edilen bu rakam, aynı zamanda, İlahi Adaletin de ifadesiydi. Günümüzde, Hz. Süleyman yıldızı olarak tanınan altı köşeli yıldızın da Süleyman'ın adaletini remzettiği kabul edilmektedir.

7 sayısının, Pisagorcular için önemi çok büyüktü. Kutsal üçlü Triad ile düzeni oluşturucu Tetrad'ın bileşiminden meydana geldiği için, tekâmül yasasının simgesiydi ve sembolü de dörtgen üzerine kurulu üçgenlerden oluşan piramitti. Pisagor, böylece Mısır'daki piramitlerin yapılış nedenlerine de bir açıklama getirmiş oluyordu: "İlahi Tekâmül" sembolleri... Ayrıca, evrende her şeyin bir armoni içinde olduğunu ispat eden Müzik bilimi de 7 nota üzerine kurulmuştu. Işığın yedi renginin bileşiminin, beyazı, saflığı oluşturması gibi, müziğin yedi notasının da ritmik ölçülerle çalınması, müzikteki mükemmel saflığı ve armoniyi meydana getiriyordu.

Ruhun akort edilmesi gereğine ve armonisine inanan Pisagorcular, bu nedenle, tıpkı Orfeus ve Diyonizos törenlerinde olduğu gibi, tüm törenlerinde müzik kullanırlardı. Bu inanç, klasik anlamdaki ritim ve armoni bilgisinin ve armonik müziğin de gelişmesini sağladı.

Bu sayılar dışında ve onların üstünde en önemli sayı 10'du. "Kutsal Tetraktis" adı verilen ve dört bölümlü üçgen şekliyle sembolize edilen 10 sayısı, ilk dört sayının, yani Monad, Diyad, Triad ve Tetrad'ın toplamından oluşuyordu. Kutsal Tetraktis, bu vasfı nedeniyle mükemmelliğin, Kâmil İnsan'ın Tanrı ile bir olmasının sembolüydü. 10, ahengin tezahürü olan Makrokozmos'un da sayısal sembolüydü. Tüm varlıkların, Makrokozmos'ta büyük bir ahenk içinde yeniden bir araya geleceklerini remzederdi. 10 rakamı, tıpkı Pisagorcular gibi Kabalacılar için de Yaratıcı'nın ilk harfinin sembolüdür. Kabbala'ya göre Yehovah, Y ve H harflerinden müteşekkil'dir ve ebced hesabı ile bunlardan Y=10, H=5'dir. Mükemmel olan yaratıcı 10'dan kainat, yani 5 ortaya çıkmıştır. Yehovah kelimesi, Tanrı ile evrenin özdeş olduklarını vurgulamaktadır. Diğer sayılar ise ilahi zekâdan hasıl olan yayılımlardır.

İşte bu sayılar bilimini tam anlamıyla öğrenen mürit, ruhun takâmülü yolunda bir adım daha atmaya hak kazanıyor ve üçüncü dereceye yükseltiliyordu. Sayılar bilimi ile inisiyatik sırların önsözüne vakıf olan mürit, titizlikle saklanan bu tehlikeli sırları öğrenmeye artık hazırdı. Üçüncü dereceye yükseltme töreni, ancak bu dereceye sahip müritlerin girmelerine izin verilen, "Seres" Mabedi'nin, "Properzin" Salonu'nda yapılmaktaydı.

Kutsal Tetrakis

Bu derecede, evrenin yapısı, insanın yeryüzündeki varoluşu, ölüm hali ve ölümden sonraki yaşam, öte dün-

ya, Kâmil İnsanların yarı tanrılara dönüşümü ve yaşam skalasının son durağı olan, Tanrı'ya dönüş konuları üzerinde müritler bilgilendirilmekteydi.

Pisagor'a göre, evrenin merkezinde ateş vardır. Güneş, bu dev ateşin küçük bir yansımasından ibarettir. Yeryüzü yuvarlaktır ve diğer gezegenlerle birlikte, güneşten sadır olmuşlardır. Bu gezegenler ve dünya, güneşin etrafında dönmektedir. Yıldızlar, bizim güneş sistemimizi yöneten aynı yasalara tabi olan, diğer güneş sistemleridir. Uzaydaki tüm varlıklar gibi, gezegenler ve güneşler de, evrensel ruhun birer cüzüne sahiptirler. Her gezegen, Tanrı düşüncesinin değişik bir ifadesidir ve her birinin özel bir fonksiyonu vardır. Tüm varlıklar gibi bu gezegenler de, dört elemandan müteşekkildir: Maddenin katı hali olan toprak, sıvı hali olan su, gaz hali olan hava ve ölçüye, tartıya gelmez hali olan ateş.

Pisagor bu aşamadaki kardeşlerine, yeryüzünde yaşamın ortaya çıkışını da anlatırdı. Ona göre bitki ve hayvan âlemleri, dünya üzerinde hemen hemen aynı zamanda ortaya çıktılar. Pisagor hayvanların evriminin, sadece doğal ayıklanma yasasına bağlı olmadığını, bu temel yasanın yanı sıra, "Şok Yasası" adını verdiği, bir ikinci yasanın da yürürlülükte olduğunu iddia ederdi. Pisagor'a göre, yeryüzünden farklı yerlerde yaşayan üstün varlıklar, zamanı geldiğinde, evrensel yasalar uyarınca bazı hayvan türlerinin yapı taşlarını değiştirirler ve yeni bir türün ortaya çıkmasını sağlarlardı.

İşte insan da, bu üstün varlıkların, maymun türü üzerindeki böyle bir uygulamaları neticesinde ortaya çıkmıştı. Yerküresel tekâmül açısından insan, önceki türlerin son aşamasıdır ve Kâmil İnsan modeli ile de dünyadaki ruhların son durağıdır.

Pisagor, dünya insanını yaratan varlıkların, Semavi İnsan-

lık adını verdiği, çok üst düzeydeki ruhlar olduğuna inanıyordu.

Yerküredeki değişimler hakkında, Mısırlı rahiplerden çok şey öğrenen Pisagor, bir önceki medeniyeti, Atlantis ve Mu uygarlıklarını tanıyordu. Bundan önce dünyanın, altı kez tufan olayları ile sarsıldığını iddia eden Pisagor'a göre, her tufan arası dönemde, insanlık büyük uygarlıklar kurmayı başarmıştı ve bugünkü uygarlık da aynı akıbetle son bulacaktı.

Pisagor, Yüce Varlığın bir denize benzediğini ve denizdeki dalgalanmaların, denizin niteliğini değiştirmemesi gibi, evrendeki olayların da Tanrı'nın niteliğini etkilemediğini savunurdu. Yüce Varlığın, tüm alemleri ve tüm varlıkları sürekli izlediğini, bunun farkına, ancak ruhunu en üst düzeyde geliştirmiş Kâmil İnsanların varabileceğini söylerdi. Pisagor'un en büyük düsturu, "Kendini bil, bu yolla Tanrılar Alemi'ni de bilirsin" idi.

Pisagor'a göre ruh, yaşam skalasının en alt basamağından, cansız varlıklardan başlayarak, yukarı tırmanırdı. Yaşadığı hayat, bir üst düzeye geçmeye yeterli ise ruh, bir sonraki yaşamda, daha üstün bir varlık olarak dünyaya gelir, aksine ise yaşam skalasının bir alt basamağına geri dönerdi. İnsanlar, tüm yaşam skalasını kat ederek insan olmaya hak kazanmışlardı. Ancak büyük çoğunluk bunun farkında olmadığı için, geri dönmeye mahkûmdu. Pisagor, ölünce ruhu semaya çıkan ve yeniden doğarken de ruhu semadan gelen yegâne varlığın insan olduğunu söylerdi. Hermes ve Orfeus gibi Pisagor da müritlerine, "Tanrı'ya, ancak kendi çabalarınızla ulaşabilirsiniz" demekteydi.

Pisagor, tüm yaşamların doğum ile ölüm arasında sınırlı bulunduğunu ve bedenin, sadece ölümsüz olan ruhun bir vasıtası olduğunu söylerdi.

Ölüm anında, ruhun bedenden ayrıldığını ve yaşamı sırasındaki davranışları nedeniyle, bir üst basamağa mı, yoksa bir alta mı gideceğine karar verilen, bir geçici âleme gittiğini savunurdu. İslamiyet'in Araf, Yahudiliğin Horeb, Hıristiyanlığın da Pürgatuar (arınma yeri) dediği bu geçici âlemde kalma süresi, bireyin yaşamı sırasında yaptıklarına bağlıydı.

Bu noktada, bir diğer evrensel yasa daha devreye giriyordu ki, bu yasa, yaşamların birbirlerine yansıması yasasıydı. Bir örnek vermek gerekirse, bir önceki yaşamını bir hayvanın varlığında yaşamış insanın, kendi yaşamında, o hayvanın bazı davranışlarını göstermesi doğaldı. Eğer birey bu davranışlarını düzeltirse, bir sonraki yaşamında daha üstün bir insan olabilir, düzeltmezse de hayvansal bedene geri dönebilirdi. Bu durumu Pisagor, "Her yaşam bir öncekinin ödül veya cezasıdır" diye ifade ederdi.

Pisagor'un, bir başka iddiası daha vardı: "Hayvanlar, nasıl insanların akrabası ise insanlar da tanrıların akrabalarıdır" diyordu. Bitkiler aleminden hayvanlar alemine, oradan da insanlar alemine, birçok yaşam sürecinden geçerek ulaşan insanları, sonuçta tanrılar alemine geçiş bekliyordu. Çok uzak bir gelecekte, insanların tüm evliliklerde spiritüel seçicilik yasasını uygulayarak, insanlığın en olgun düzeyine erişeceği umudunda olan Pisagor'un takipçilerinden Platon, "O uzak gelecekte Tanrılar, insanların mabetlerinde ikâmet edecekler" demiştir.

Pisagor'a göre, mükemmel yani Kâmil İnsan artık yeniden bedenlenmeyecek olan, bu kısır döngüyü kırmış insandır. Böyle insanların ruhları, tamamen saflaşmış ve Tanrısal Işığa ulaşmıştır. Genelde Kâmil İnsanlar, Tanrı'ya son kez ölümlerinin neticesinde ulaşırlar. Ancak bazen, Tanrısal Işığı bünyesinde yaşarken barındıran insanlar da vardır. Bu tür insanlar, çok özel görevler için dünyaya geri gönderilmiş yarı

tanrılardır. Bu yarı tanrılar, dünyaya güzelliğin ve hakikatin ışığını saçarlar.

Pisagor'la birlikte inisiasyonun zirvesine varan üçüncü derece kardeşlere, el almış mürit ve üstat olarak, dördüncü ve son derece tevdi edilir. İnisiasyonla ilgili artık öğrenecek bir şeyi kalmamış olan üstatların vazifesi, kendi iç varlıklarının derinliklerine inerek, Tanrısal Işığı görmek, hakikati zekâda, fazileti ruhta ve temizliği bedende tahakkuk ettirmektir. Üstatların ikincil görevleri de alt dereceli kardeşlerine gözetimcilik ve rehberlik yapmak, idari işleri yürütmektir.

Ulaştıkları seviyeyi, tüm yaşama aktarmaları beklenen üstatların unvanı, aydın kişi anlamına gelen "Intellectuel"dir. Tüm insanları İntellectuel'lerin yönetmesi gerektiğine inanan Pisagor, bu düşüncesini, önce enstitünün bulunduğu Crotona kentinde, sonra da tüm Güney İtalya'da uygulamaya soktu. Crotona'da 30 yıl yaşayan Pisagor, aristokrat bir yönetime sahip bu kentte, birçok reform gerçekleştirdi. Kenti, yalnız aristokratların üye olabildikleri, Binler Meclisi yönetiyordu. Pisagor, bu Binler Meclisi'nin üzerinde ve sadece İntellectuel'lerin girebildikleri bir, Üçyüzler Meclisi oluşturdu. İçeride görüşülen konular üzerinde ketumiyet yeminine kesinlikle uyan Üçyüzler Meclisi, kent yönetimini üstlenen hükümeti de, bünyesinden çıkartıyordu. Crotona, bir süre sonra Güney İtalya'nın başkenti konumuna yükseldi. Böylece Pisagor da, adeta bu devletin başkanı oldu. Pisagorcuların, gittikleri her yere adalet ve uyumu da beraberlerinde götürmeleri, kitlelerin, onların sistemini gönüllü olarak kabul etmelerini sağlamıştı.

Bünyesindeki sırların, halkın merakını çektiğinin ve bu sırların aleyhte birçok dedikodunun doğmasına yol açtığının farkında olan Pisagor, bunları engin sabrı ve hoşgörüsü ile

karşılamaya çalıştı. Ama 80 yaşındaydı ve yorulmuştu. Enstitüdeki seçkinler ile halk arasında büyük bir kopukluk vardı. Halk, enstitüdekilerin kendilerini üstün gördükleri kanaatindeydi. Bu arada, okula katılmak için başvuran, ancak çeşitli sebeplerle reddedilmiş olan bir grup demagog da, sürekli olarak enstitü aleyhinde propaganda yapıyordu. Bu grubun başında olan Silon, kamuoyundaki, enstitü aleyhtarı havayı çok iyi değerlendirip, muhalif bir klüp kurdu.

Demagogların yanı sıra, halk liderlerini de kulübüne alan Silon, Pisagor'u halkın özgür iradesini kısıtlamakla, devleti canının istediği gibi yönetmekle, kısacası diktatörlükle suçladı. Silon, enstitü için, "Onlar ortadan kalkmadıkça, Crotona'lıların özgür olmaları mümkün değildir" diyordu.

Silon'un ve yandaşlarının bu yoğun propagandaları, kısa sürede meyvesini verdi ve bir gece, başlarında Silon olan oldukça kalabalık bir kitle, okulu bastı. Enstitü ateşe verildi. Pisagor dahil olmak üzere, içerideki yüzlerce kişi yanarak can verdiler. Aynı gözü dönmüşlük, tüm Güney İtalya'da tekrarlandı ve Pisagoryenlerin çok büyük bir bölümü yok edildi. Sağ kalmayı başaran çok az sayıda Pisagorcu, Sicilya'ya sığındı. Olaylar yatıştıktan bir süre sonra, bunlardan bazıları İtalya'ya geri döndülerse de, güçleri, enstitüyü yeniden canlandırmaya yetmedi. Bu Pisagoryenler, İtalya'da varlıklarına ilk kez M.Ö. 700'lü yıllarda rastlanan duvarcı loncalarına, "Collegia"lara katıldılar.[18] Yunanistan'daki "Hetairies" örgütünün devamı niteliğinde olan Collegialar, Yunan duvarcılarının yaptıklarının aynısını İtalya'da gerçekleştirmişler ve ünlü Roma mimarisinin altına imzalarını atmışlardır. Pisagorcuların bu derneğe katılımı ile Collegialar, doktriner açıdan çok daha güçlenmiş ve ileride ortaya çıkacak Rönesans için, fikri bir nüve oluşturmuşlardır. Collegia-

lar'ın, Roma ve daha sonraki Hıristiyan uygarlıkları üzerindeki rollerine daha sonra değinilmek üzere, Yunanistan'a geri dönmek ve Pisagor'dan etkilenen bir başka büyük ismi, Platon'u incelemek gerekmektedir.

Platon, M.Ö. 427'de Atina'da doğdu.[19] O sırada Yunanistan, Isparta ile Atina arasındaki savaşlarla kaynıyordu. Platon'un ilk öğretmeni, Sokrat oldu. Sokrat'ın iyiyi, güzeli ve özellikle hakikati arayışı, aynı arayışın, Platon'un yaşamında en belirgin unsur haline gelmesine neden oldu. Sokrat, hakikati aramak ve hiçbir gerçeği halktan saklamamak şeklinde özetlenebilecek felsefesi nedeniyle, kendisine teklif edilen, ünlü Delf mabedine inisiye edilme onurunu, ketumiyet yemini etmesi zorunluluğu olduğunu öğrendiğinde geri çevirmişti.

Sokrat, hakikati arama yolunda o denli ileri gitmişti ki, toplumun oturmuş tüm manevi ve dini değerlerini sorgulamaya başlamış ve bu tutumundan vazgeçmediği için, ölüme mahkûm edilmişti. Sokrat'ın haksız yere öldürülmesi, Platon'u derinden yaraladı ve "Onun hakikati ifade etmekteki aczini şimdi daha iyi anladım" diyerek, Yunanistan'ı terk etti.

Platon, hocası gibi değildi. Gerçeğin, sadece akıl yürütmekle, mantık kullanmakla bulunamayacağının farkındaydı. O nedenle, daha Sokrat sağ iken, Delf mabedinde inisiye edilmeyi kabul etmiş ve onun ölümünden sonra da, hakikati kaynağından edinmek üzere, Mısır'a geçmişti. Pisagor gibi, Platon'un da, Osiris mabedine kabulünde bir güçlük çıkmadı. Ancak Platon, Pisagor gibi en üst derecelere ulaşamadı, çünkü mabette yeterince kalmadı. Kısa bir süre Mısır'da kalan Platon, ancak üçüncü dereceye kadar yükselebildi. Mısır'dan İtalya'ya geçen Yunanlı filozof burada, varlıklarını ha-

len sürdüren Pisagorcularla tanıştı. Pisagor'un, Yunan bilgelerinin en üstünü olduğunu bilen Platon, müritlerinden, onun öğretisini öğrendi. Ancak, o bir Pisagoryen değildi ve bu nedenle, tüm sırların kendisine verilmesi imkânsızdı.

Osiris rahiplerinden ve Pisagoryenlerden, gerçeğin sezgi yoluyla kavranabileceğini öğrenen Platon, her şeye karşın, gerçeği bulmaktaki tek yolun mantık olduğunu savunan Sokrat'ın etkisindeydi. Platon'un Ezoterik öğretiye katkısı da, akılcılığı, öğreti içerisinde daha sağlam bir zemine oturtmak olmuştu. Ezoterik doktrin, kullandığı semboller diliyle, zaten her türlü dogmadan uzak kalmayı başarıyordu. Ancak Platon ile olaylara mantıksal yaklaşım ve tüm gerçeklerin akılcılıkla bağdaşmaları gibi kavramlar, daha bir güçlenmiş oldu.

İtalya'dan sonra Atina'ya dönen ve "Akademia"yı kuran Platon, kendi felsefesini yaymaya başladı. Platon, Atina'da, Ezoterik öğretinin üstü kapalı ve yumuşatılmış bir tarzı olan, "Diyaloglar"ını yazdı. Bu şekilde davranmak zorundaydı, çünkü o da, ettiği ketumiyet yemini ile bağlanmış durumdaydı. Gerçek, güzel, iyi gibi soyut kavramları halka anlatma hususunda çok başarılı olan Platon, bu üç niteliğin, Tanrısal nitelikler olduğunu söylemekte, "iyiyi, doğruyu ve gerçeği arayan kişinin, ruhu arınır ve ölümsüzlüğe ulaşır" demekteydi.

Platon, nispeten daha kolay anlaşılır ve sırlardan, sembollerden arınmış Diyalogları ve İdealar Kuramı ile kendisinden sonra gelen nesilleri büyük ölçüde etkilemiştir. Kadim İskenderiye okulunun, "Yeni Platonculuk" olarak adlandırılan felsefeyi kabul etmesine ve dönemin pek çok düşünürünün de aynı fikirler altında toplamasına onun öğretileri neden olmuştur. Platon'un, Hıristiyan Teozofları ile İslam Mutasavvıfları üzerinde büyük etkisi vardır.

Mısır'ın, İskenderiye kentinde MÖ. 305'de kurulan ve en tanınmış temsilcileri Plotinos, Porfir ve Jamblik olan "İskenderiye Okulu"nda, Platon'un ve Pisagor'un düşüncelerinin etkileri büyüktür.[20] Ayrıca, İskenderiye ekolünün doğmasında, Mısır'daki şu eski okulu, Osiris mabedini de unutmamak gerekir. Osiris mabedi, M.Ö. 385 yılında, Romalı komutan Teodosius tarafından imha edilmiştir. Mabet imha edilirken, inisiasyon törenleri sırasında kullanılan mekanik aletler ve sınavların yapıldığı odalar, o günlerin dünyasında büyük sansasyonlar yaratmıştır. Mabedin imhası, Osiris müritlerine büyük bir darbe olmuş ve inisiasyonlar artık yapılamaz hale gelmiştir. Ancak buna rağmen, Osiris rahipleri varlıklarını, kurdukları İskenderiye Okulu bünyesinde sürdürmüştür. Bunun gibi bölgedeki diğer Ezoterik okullarda, Harran, Bağdat ve Basra'da, öğretinin yaşamasını ve İsmaililer, Fatimiler gibi devletlerde, resmi din olarak Ezoterik doktrinin kabulünü, Osiris rahiplerinin koruduğu fikirler sağlamıştır.

İskenderiye okulu, Mısır'ın Yunan kökenli firavunu, Potolemi Soter (Batlamyus) tarafından kurulmuştur. Bu okulda, tüm bilim dalları, astronomi, kozmogoni, matematik, doğa tarihi, coğrafya, tıp öğretiliyor ve aralarında Euclides ve Archimed'in de bulunduğu, tüm dünyanın ünlü bilginleri burada ders veriyordu. Potolemi okulu bünyesinde 700 bin eseri toplamıştı. Bunlardan 400 bini, müze adı verilen bir bölümde tutuluyor, 300 bini de Serapis Mabedi'nde saklanıyordu. Julius Sezar'ın MÖ. 47'de İskenderiye'yi fethi sırasında müze ve içindeki 400 bin eser, bir kaza sonucu yandı.[21]

Hıristiyanlığın bu topraklara ulaşmasından sonra, MS. 408'de İskenderiye Patriği Teophilus, putperest tanrılarına ait, halen varlığını sürdüren mabetlerin kapatılması emrini verdi. Tüm mabetler ortadan kaldırıldı ve Mısır'ın çoktanrılı

din inanırları katledildi.[22] Kadim hiyeroglif yazısının kullanımı yasaklandı. MS. 416 yılında Piskopos Cyril, diğer mabetler gibi, Serapis Mabedi'nin ve içindekilerin de yakılması emrini verdi ve kalan 300 bin kitabın büyük bir bölümü de bu yangın sonucu ortadan kalktı. Yine de gizli bir grup, eski öğretileri sürdürdü ve kadim yazı formunu, okuyup yazmaya devam etti. Yangından kurtarılabilen birkaç bin kitap ise MS. 642 yılında, Müslüman istilası sırasında, Halife Ömer'in emri ile yakıldı. Bu istila ve yangın sonrasında, eski öğretilere bağlı kalan son grup da dağıldı ve kadim yazı, 19. yüzyılda, yeniden ortaya çıkarılıp deşifre edilene kadar, tarihin tozlu sayfalarına gömüldü. Kimi Batını çevreler, bu yangından da kurtarılan birkaç yüz eserin, gizli bir yerde halen saklanmakta olduğunu iddia etmektedirler. İskenderiye Kütüphanesi'nin başına gelenler, Maya kütüphaneleri ve kitaplarının da başına gelmiştir. İspanya'nın Güney Amerika'yı istilası sırasında, MS. 1565'te Psikopos Diggo De Landa, tüm Maya yazılı eserlerinin imhası emrini vermiştir.[23]

Serapis Mabedi'nin yıkımından sonra, simyager bir grup Mısır'lı rahip, Kudüs'e gittiler. Burada, Musevi Esenniler tarikatına katılan bu rahipler ile simya bilimi Kabbalacılar arasına da girmiş oldu. Kudüs'ün, M.S. 1188'de Selahaddin Eyyubi tarafından işgali üzerine, bu kentte yaşamlarını sürdüren simyagerlerin üyesi olduğu tarikat, Hıristiyan şövalye tarikatları ile birlikte Avrupa'ya geçti ve burada kendilerine, "Şark Şövalyeleri" adı verildi.[24] Bu teşkilatın, daha sonra, diğer Şövalye tarikatları gibi, Masonluğa katıldığı söylenmektedir.

Kaynakça

1. Tülek Füsun, *Efsuncu Orpheus*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 1998, s. 8.
2. Schure Edouard, *Büyük İnisiyeler*, RM Yay., İst., 1989, s. 301.
3. Schure E., le, s. 349.
4. Eyüboğlu İsmet Zeki, *Tasavvuf, Tarikatlar, Mezhepler Tarihi*, Der Yayınları, İstanbul 1990, s. 45.
5. Tülek F., le, s. 9.
6. Halikamas Balıkçısı, *Anadolu Tanrılan*, Yeditepe Yayınları, İstanbul 1975, s. 21.
7. Boucher Jules, Noudon Paul, *Masonluk*, Bu Meçhul, Okat Yayınevi, İstanbul 1966, s. 9.
8. Özbudun S., *Hermes'ten İdris'e Bir Dinsel Geleneğin Dönüşüm Dinamikleri*, Ütopya Yayınları, Şubat 2004 Ankara, s. 91.
9. Özbudun S., le,, s. 123.
10. Özbudun S., le,, s. 49.
11. Özbudun S., le,, s. 53
12. Özbudun S., le,, s. 173.
13. Özbudun S., le, s. 174
14. Eyüboğlu İ.Z., le, s. 53.
15. Schure E., le, s. 376.
16. Schure E., le, s. 411.
17. Schure E., le, s. 415.
18. Naudon Paul, *Tarihte ve Günümüzde Masonluk*, Varlık Yayınları, İstanbul 1968, s. 24.
19. Schure E., le, s. 525.
20. Eyüboğlu İ.Z., le, s. 75.

21. Akin Asım, *Tarih Boyunca Masonluk*, Hacettepe Yayınları, Ankara 1998, s. 72.
22. August Le Plonge, *Mısırlıların Kökeni,* Ege Meta Yay., İstanbul, s. 132.
23. August L.P., İe, s. 55.
24. Ülke Faruk/Yazıcıoğlu A. Semih, *Dünyada ve Türkiye'de Masonluk,* Başak Yayınevi, İstanbul 1965, s. 27.

VII. BÖLÜM

FARKLI BİR İNİSİYE: İSA...

İsa'nın doğduğu sırada, o gün bilinen dünyanın büyük bir bölümü, Roma İmparatorluğu'nun egemenliği altındaydı. Dinsel açıdan, çoktanrılı inanç sistemini kabul eden Romalılar, kendi tanrılarına karşı hoşgörülü olunması halinde, işgal ettikleri toprakların halklarının inancına karışmıyorlardı. Bu sistem, birbirinden farklı birçok inancı, imparatorluk bünyesinde barındırmakta son derece faydalıydı. İnançlarında özgür bırakılan kavimler, yönetimin başına büyük dertler açmıyorlardı. Bir tek istisna dışında: Yahudiler.

Yahudiler, son derece katıydılar. Onlara göre, bir Tektanrı vardı ve onun dışında başka tanrılar olduğunu söylemek, en büyük günahtı. İşte bu tutum, Romalılarca, kendi tanrılarının aşağılanması olarak görüldü ve büyük tepki doğurdu. Öyle ki, Roma yöneticileri, Yahudileri dinsizlikle suçladılar ve imparator Septim Severus, Yahudiliği, yani kendilerince dinsizliği yasaklayan bir emir yayınladı. Roma lejyonları, Yahudi halkın üzerine gönderildi. Baskı artırıldı. Yahudilik gibi, daha sonraki yıllarda, Tektanrı inancını savunan Hıristiyanlık da aynı suçlamadan kurtulamadı. Ta ki, imparatorluğunu kar-

maşa ve bölünmeden kurtarmak için Hıristiyanlığı resmi din kabul eden, Bizans imparatoru Constantin dönemine kadar.

İşte, İsa böyle bir ortamda dünyaya geldi. Roma baskılarından yılmış olan Yahudi halkı, kurtuluşu mucizelerde arıyor ve kendilerine Tevrat'ta geleceği bildirilen kurtarıcı Mesih'i, dört gözle bekliyordu.

İsa, Musa'nın öğretisinin Ezoterik yönünü yüzyıllardır bünyesinde barındıran Esenniler arasında dünyaya geldi. Yahudilikteki dinsel yozlaşmadan uzak kalabilmek için, Esenniler Yehuda çölündeki Kumran'a çekilmişlerdi. İsa'nın bir Esenni olduğu, doğduğu tarih olduğu iddia edilen, 25 Aralık gününden de bellidir. Bu tarih, Esennilerin, Elohim adına düzenledikleri kutsal ayin günüdür.[1]

1947 yılında, Kumran'da bulanan bakır levhalar üzerine el yazmaları, bu gizemli tarikat hakkında bugün bilinenlerin en önemli kaynağını oluşturmaktadır. Esenni, İsiyim kelimesinin çoğuludur. İsiyim, İbranice'de "Ketum Kişi" anlamına gelmektedir. Mezhep mensupları kendilerine, tıpkı Luvi'ler gibi, "Işığın Çocukları" derken, diğer Yahudiler dahil olmak üzere, tüm haricileri, "Karanlığın Çocukları" şeklinde tanımlarlar. Savaşa şiddetle karşı oldukları için, savaş araçları veya savaşta kullanılabilecek nitelikte herhangi bir eşyaları yoktur. Onlar için, bütün insanlar Tanrı'nın birer tezahürüdür ve bu nedenle, "Allah'a isyan" olarak nitelendirdikleri köleliğe karşıdırlar. Felsefeleri, ahlak, fazilet ve uluhiyet üzerine kuruludur. Yüce Tanrı'nın diğer tezahürleri olan hayvanları kurban etmek en büyük günahtır. Varolma sebepleri, insanlara yardım etmektir. Yardıma muhtaç olan herkesin yardımına koşarlar. Kesinlikle mal mülk edinmez, tüm varlıklarını topluluk ile paylaşırlar. Evleri, tüm mezhep üyelerine açıktır. Seyahate çıktıklarında yanlarına bir şey almazlar. Her Yahudi

şehrinde teşkilatın görevlileri bulunur ve bunların görevi, şehri ziyaret eden kardeşlerinin ihtiyaçlarını karşılamaktır. Tanrı adına yemin etmek, onlar için Tanrı'ya hakarettir.[2]

Mezhebe katılmak isteyenler, toplulukta doğmuş olsun, ya da harici olsun, kendi yaşamlarına uyum sağlayıp sağlayamayacağını görmek için bir yıl süreyle bekletilir. Hariciye beyaz bir keten elbise verilir ve aralarında yaşamaya davet edilir. Yeterliliğini ispatlayan harici, aday statüsünü kazanır ve iki yıl daha bekletilir. Bu iki yılın sonunda da iyi puan alırsa, bir tören ile mezhebe kabul edilir. Tanrı'ya hizmet edeceğine, adalet için mücadele edeceğine, hiç kimseye fenalık etmeyeceğine, mezhep mensuplarından hiçbir şeyi gizlemeyeceğine ve ölüm tehdidi altında dahi olsa, haricilere mezhebin hiçbir sırrını açıklamayacağına yemin ettikten sonra, "Çömez" olarak topluluğa katılır. İnisiasyon üç derecelidir ve "Işığın Oğlu" adı verilen üçüncü dereceye yükselmek için, liyakat en önemli meziyettir. Ruhun ölümsüzlüğüne, vücudun tekamül için yeniden dirileceğine, ancak Kâmil hale gelen müritlerin Tanrı'ya ulaşabileceğine inanılır. Mezhebi, üç kişilik bir başkanlar kurulu yönetir. İdari kurul, üç kişinin başkanlığında, toplam 12 kişiden oluşur. Mevakrim adı verilen müfettişler, düzenli bir teşkilat ile tüm Yahudi yerleşim birimlerinde temsil edilirler. Mezhebin felsefesi ve örgütlenme yapısı, Mısır Ezoterik ekolünün bir devamı gibidir.[3]

Hıristiyan dininin kurucusu İsa'nın adı da, Esennilerin bir üyesi olduğunun ispatı gibidir. İsa'nın adını, İsiyim olan mezhebin adından almış olabileceği görünmektedir. İsa, 30 yaşlarında Mesih olarak ortaya çıkmadan önce, iki yıl boyunca, gezgin vaiz olarak faaliyet göstermiştir. Vaizliği öncesi yaşamı hakkında çok az şey bilinmektedir. İsa'nın, bir

peygamber olarak geleceğini bildiren Vaftizci Yahya'nın da bir Esenni olduğu düşünülmektedir, çünkü vaftiz uygulaması da mezhebe ait bir uygulamadır. Üstün zekâsı sayesinde, çok genç yaşta mezhebin en üst derecesine yükselen İsa, bununla yetinmemiş ve dönemin en güçlü Ezoterik ekollerinin yaşadığı, Hindistan ve Tibet'te öğrenim görmüştür. İsa, Esenniler tarafından reddedilmiştir, çünkü mezhebin sırlarını, mezhep üyesi olmayanlara duyurmuştur. Bugün Kuzey Irak'ta yaşayan ve Esennilerin ardılları olduğunu ifade eden Nazaryenlere göre, İsa da bir Nazaryen'dir, ancak kendisine emanet edilen sırlara ihanet etmiş bir sapkındır.[4]

Peki İsa'nın gerçek öğretisi günümüze, resmi Hıristiyan kaynaklarınca doğru olarak aktarılmış mıdır? Yoksa Museviliğin başına gelenler Hıristiyanlık içinde mi geçerlidir? Öğretinin Ezoterik boyutu, ne denli aktarılabilmiştir?

1958 yılında, Kudüs yakınlarında bir manastırda, 4 resmi İncil'den biri kabul edilen Markos'un İncil'inden bazı bölümlerin çıkarılmış olduğuna ilişkin bir belge bulunmuştur. Bu belgede, 2. yüzyıl filozoflarından İskenderiyeli Clement, Markos'un İncil'inin bazı bölümlerinin yayınlanmamış olduğunu söylemektedir. Clement, bir başka rahibe yazdığı anlaşılan mektubunda, bazı bilgilerin bilinçli olarak sır perdesi altına alındığını belirtmektedir. İskenderiye Kütüphanesi'nde saklandığı söylenen İncil'in, resmi Hıristiyan söylemlerinin ötesinde, Gnostik bilgiler içerdiği ortadadır.[5] Mektupta, şu ifadeler yer almaktadır:

"Markos, Petrus'un Roma'da yaşadığı zamanlar, Rabbin (İsa) yaptıklarını yazdı. Bununla beraber, hepsini yayınlamadığı gibi, ipucu da vermedi. Markos, İskenderiye'ye, kendi notlarını getirerek katıldı. Peter'in notlarını, daha önceki kitabına geçirmişti. Bilgiye doğru ilerleme yaptırmaya uygun

şeyleri, kitabına aktardı. Dolayısıyla, Kâmil İnsan olma yolundakiler için kullanılacak, daha ruhsal bir İncil meydana getirdi. Buna rağmen, söylenmeyecek şeyleri, henüz ifşa etmedi. Ne de, Tanrı'nın hiyerofanik öğretilerini yazdı. Bu bilgiler, marifet bilgisi için iyi olmuştu. Markos, bu bilgilerin kullanımı ile mükemmel Batıni yönü ağır basan bir İncil derlemiş oldu. Zaten yazılmış hikâyelere, yenilerini ilave etti. Öyle bazı ifadeler getirdi ki, bunların yorumlanmasının, dinleyenleri, gizlenen o hakikatin en iç hücresine doğru yönelteceğini biliyordu. Bununla beraber Markos, ifşa edilmemesi gereken şeyleri açıklamadı. Rabbin sihirli öğretisinden de bahsetmedi. Diğerleri gibi, daha önce yazılmış hikâyeleri o da yazdı. Anlamını bildiği bazı sözleri, dini sırlar kendisine açıklanan ve öğreten birisi olarak, hakikatin yedi sırla kaplandığı mabedin en iç kısmındaki habercilere getirip bıraktı. Derlemeyi, İskenderiye'deki kiliseye bıraktı. Buraya sadece, büyük sırlara vakıf olmak isteyenler kabul edilmekteydi. Orada, çok dikkatle muhafaza ediliyor. Sadece, büyük sırlara tekris edilmiş kişilere okunuyor... Kutsal sırlar, sadece yüksek mertebelere erişen rahiplere ve yükseleceği belli olan varislerine teslim edilir... Tanrı'nın Akıl Hikmetinin tavsiyesi, Hakikatin Nurunun, zihinsel bakımdan kör olanlardan saklanması gerektiği şeklindeki öğretisidir. Bizler, Işığın çocuklarıyız. Yücelerdeki Tanrı'nın Ruhunun doğan güneşi ile aydınlatıldık. Tanrının Ruhunun olduğu yerde, özgürlük vardır. Çünkü her şey, safların safıdır."[6]

Clement'in bir diğer mektubunda, söz konusu bu gizli İncil'de, İsa'nın bir mezar taşını kaldırarak, bir gencin elinden tuttuğu ve onu mezardan çıkardığı, İsa'nın bu gence, Tanrı'nın esrarengiz krallığını ve neler yapması gerektiğini öğrettiği yazılıdır. Bu ifadelerden, mezardaki kişinin canlı oldu-

ğu ve bir tür ritüelik uygulamanın söz konusu olduğu anlaşılmaktadır. Ortadoğu'da o zaman çok yaygın olan, bir çeşit ölüm ve yeniden doğuşun ritüelik ayini gerçekleştirilmiş görünmektedir.

Yukarıdaki mektupta bahsedilen Gnostik İncil'in ele geçmesi mümkün olmamıştır. Çünkü İskenderiye Kütüphanesi bağnaz Hıristiyanlar tarafından yakılmıştır. Ancak 1945 yılında, Yukarı Mısır'da, Nag Hammadi'de, Gnostik İncillerin örnekleri ortaya çıkarılmıştır. Gnostik karakterdeki Kitabı Mukaddes metinlerinin bir koleksiyonu olan Nag Hammadi yazmaları, Thomas İncil'i, Doğruluk İncil'i ve Mısırlıların İncil'i gibi el yazmalarını içermektedir. Bu eserler, 1977 yılında İngilizceye çevrildi. Yazım tarihleri MS. 4. yüzyıl olarak verilen bu İncillerin, asıllarından kopya edilmiş yazmalar oldukları, metinlerin asıllarının MS. 150'den sonra yazılmamış olduğu konusunda, günümüz bilim adamları hem fikirdirler. Nitekim bunlardan Thomas İncil'inin, havari Thomas'ın kendisi ya da onu tanıyan bir arkadaşı tarafından kaleme alındığı düşünülmektedir. Bu vesikalar, Roma sansüründen kurtulmuş olmaları ve üzerlerinde herhangi bir düzeltme yapılmamış olması nedeniyle, İsa'nın gerçek öğretisini ortaya koymaktadır.[7] Nag Hammadi bulgularının en ilginç yanı, Gnostik İnciller ile birlikte, aynı yerde, çok sayıda Hermetik dokümana da ulaşılmış olmasıdır. Bu dokümanların incelenmesi ile İ.S. 2 yüzyılda yazılan, 5 bin yıldan daha eski Mısır belgelerinden kaynak aldığı söylenen ve Hermes'e atfedilen Corpus Hermeticum'un (Hermetika Külliyatı) daha kolay anlaşılabilmesi mümkün olmuştur.

Toth ile Hermes'in özdeşleşmesi süreci, Büyük İskender'in fetihleri ve İskender sonrası Mısır'da kurulan Potolemius hanedanı sayesinde hızlanmıştır. Hem Mısır uygarlı-

ğında, hem de Yunan uygarlığında işlevleri nedeniyle yönetici sınıflar ile en yoğun teması kuranlar mesleki loncalardır ve bu durum Potolemiuslar devrinde de değişmemiştir. Bu sayede Hermes'e atfedilen Hermetika Külliyatı, tapınak geleneklerini muhafaza eden ancak dünyevi ilişkileri de koruyan tacir ve zanaatkâr loncalarının ürünü olarak ortaya çıkmıştır.[8]

Hermetika Külliyatı, bir yüce varlık ve ilahi sistemi referans alan dini görüşün devamı niteliğindedir. Potolemilerin Mısır'da oluşturduğu Osiris, Apis, Zeus, Helios, Mithra ve Aesculapius kültlerinin bir karışımı olan Serapis tapımı, Mısır dinsel kurumları ile yönetici Grek-Makedon unsurları arasında bir uzlaşma arayışının sonucudur. Mısırlı tarihçi rahip Menetho'nun, Potolemilerin 2. firavunu Philadelphius'a gönderdiği mektupta, "Hermes-Toth tarafından kutsal hiyeroglifler ile tufandan önce yazılan ve tufandan sonra Grekçeye çevrilen kutsal kitaplardan sana gelecekle ilgili bilgiler vereceğim. Atan Hermes Trimegistus'un Mısır tapınaklarına yazdığı, öğrendiğim kutsal kitapları sana sunacağım" ifadelerinin, Hermetika Külliyatı olarak tarihe geçen külliyatın ilk yazılımına işaret ettiği düşünülmektedir.[9]

İ.Ö. 1. yüzyıl ile İ.S. 3. yüzyıl arasında Mısır'da kaleme alındığı sanılan bu Hermetik literatür, bir kadim bilgiler ansiklopedisi, bir simya ve astroloji gibi okült bilimler kaynakçası niteliğindedir. Hermes tarafından yazılmış olduğu söylenen Kadim Kitap Cyranides'e dayandırılmaktadır. "Kuranides" olarak okunan bu kelime ile İslamiyet'in kutsal kitabı Kuran'ın ismi arasındaki benzerlik dikkat çekicidir. Kuranides'in, İlahi Akıl'dan gelen vahiy ile aydınlanmış bir bilgenin bu vahiyleri halka duyurmasının ifadesi olduğu ve diyaloglar şeklinde yazıldığı söylenmektedir.[10]

Toplam 17 Grekçe felsefi risaleden oluşan Hermetik külliyat, "Corpus Hermeticum" adıyla anılmaktadır. Çoğunlukla ilahi, insani ve maddi varlıkların kökeni, doğası ve ahlaki özellikleri üzerine teolojik söylemler içeren külliyatta, "Kendi çocuğu gibi sevdiği yaratısı insanı tüm zanaatlarla donatan bizzat Tanrıdır. Sanat ve bilgi, insanın Tanrısal ışığının tezahürleridir. Tanrısal ışık olan enerjiler nasıl kozmosa ve insana etki ediyorsa, sanat ve bilgi aracılığıyla da insan, doğaya etkir. Tek ve her şey olan Tanrı, her iki cinsiyetin de bereketiyle yüklüdür ve ne zaman üremek isterse, doğurur" gibi ifadeler yer almaktadır.

İskenderiyeli Hıristiyan filozof Clemens, İ.S. 2. yüzyılda, eski Mısır dinini sürdüren rahiplerin 42 kutsal Hermes kitabı bulunduğunu ve ayinlerinin bu kitaplara dayandığını ifade etmektedir. Bunlardan ilki tanrılara ilahiler, ikincisi bir firavunun yaşamının nasıl olması gerektiğini anlatan kitaptır. Bunların dışında güneş, ay ve yıldızlarla ilgili 4 adet astroloji kitabı, tapınak inşası ve kullanılan gereçleri anlatan 10 cilt, eğitim üzerine 10 cilt, ruhbanın eğitimi üzerine 10 cilt ve hastalıklar ve ilaçlar üzerine 6 cilt daha kitap bulunmaktadır. Bunlar içerisinde yer alan Asclepius kitabı, insan ile evren, yani Mikrokozmos ile Makrokozmos arasındaki ilintileri ele alan bir astrolojik tıp kitabı niteliğindedir.[11]

Corpus Hermeticum, Grekçe kaleme alınmış olsa dahi, tamamen "Mısırlı" bir çalışmanın ürünüdür. "Mısırlılık", Corpus Hermeticum'un birçok yerinde gururla vurgulanmaktadır. Asclepius'un Kehanetler kitabından bölümler bu gerçeği ortaya koyacaktır:[12]

"Grekler dilimizi kendi dillerine çevirmeyi arzuladıklarında yazıda çok büyük bir çarpıtma ve belirsizlik yaratacaklar. Ama kendi ata dilimizde ifade edilen bu söylev, sözcüklerin

açık anlamlarını korumaktadır. Bizatihi konuşmanın niteliği ve Mısırlı sözcüklerin sesi, kendi içlerinde sözünü ettikleri nesnelerin enerjisini barındırır. Bu nedenle kralım, gücün yettiği sürece bu söylevin yorumlanmasına izin verme ki, böylesine büyük gizemler Greklerin eline geçmesin, abartılı, gevşek ve züppe Grek terimleri, azametli ve özlü bir şeyi, geleneksel Mısırlı enerjik deyimlerini söndürmesin. Çünkü Greklerin konuşması boştur, ey kral, yalnızca gösterdikleri konusunda enerjiktirler ve Greklerin felsefesi budalaca bir boş konuşmalar yutturmacasıdır.

Bir zaman gelecek ki, Mısırlıların ilaha sadık bir akıl ve eza dolu bir saygıyla boşuna tapındığı ortaya çıkacak. Tüm kutlu tapınmaları boşa çıkıp sonuçsuzca dağılıp gidecek; çünkü ilah yeryüzünden gökyüzüne çekilecek ve Mısır terk edilecek. Saygı yatağı olan ülke kudretlerden ayrı düşecek. Yabancılar ülke ve toprakları işgal ettiğinde, yalnızca saygı ihmal edilmekle kalmayacak, ama saygı, sadakat ve ilahi tapınmaya karşı yasayla dayatılan bir yasak geçirilecek. O zaman tapınak ve sunakların yatağı olan bu kutlu ülke tümüyle mezarlıklar ve cesetlerle dolacak. Ey Mısır! Mısır'ın saygı değer işlerinden geriye yalnızca öyküler kalacak ve onlar da çocuklarına inanılmaz gelecek ve İskitli, Hintli ya da başka bir barbar komşu Mısır'da yaşayacak. İlah gökyüzüne döndüğünden, Tanrı ve insanlar Mısır'ı terk edecek. Sana sesleniyorum ey ulu ırmak ve geleceğini söylüyorum; kıyılarını kan girdapları dolduracak ve onlar üzerinde patlayacaksın; kan yalnızca ilahi sularını kirletmekle kalmayacak, onları aynı zamanda paramparça da edecek; ve ölülerin sayısı dirilerinkinden çok daha fazla olacak. Sağ kalanlar ancak dilleri bakımından Mısırlı olarak tanınacaklar; eylemleri bakımından birer yabancı olacaklar. Ey Mısır! Gelecek kuşaklara senden

hatıra olarak, sadece inanılmaz masallar kalacak ve seninle ilgili olarak geriye, taşlara oyulmuş kelimelerden başka bir şey kalmayacak...

Neden ağlıyorsun, Asclepius? Mısır'ın kendisi bunlardan çok daha kötü işlere ikna olacak ve bundan çok daha beter kötülüklere batacak. Bir zamanlar kutsal ilaha olan saygısı nedeniyle tanrıların yerleştiği tek ülke olan, kutluluğu ve sadakati öğreten ülkenin kendisi, tam bir imansızlık örneği haline gelecek. İnsanlar gölgeleri ışığa, ölümü yaşama yeğleyecekler. Kimse gökyüzüne bakmayacak. Saygılı kişiler deli, saygısızlar akıllı, çılgınlar cesur, sahtekârlar saygın sayılacak. Yine de ben, dedi Hermes, insan doğasını bilgelik, ılımlılık, ikna ve hakikat ile donatacağım. İnsanların ölümlü yaşamını sonsuza dek koruyacağım..."

Hermes, öğrencisi olan Asclepius'a İlk Sebeple ilgili olarak da şunları söylemiştir; "Düşüncelerimizin hiçbiri, Tanrı kavramını açıklayamadığı gibi hiçbir lisan da onu tasvir edemez. Gayri maddi, görünmez ve şekilsiz olanı, duyularımız kavrayamaz. Ezeli, ebedi olan, şu sınırlı zaman kavramıyla ölçülemez. Demek ki Tanrı söze, dile sığmaz olandır. Tanrı, mükemmelliği hakkında bir nebzecik bir şeyler sezip algılayabilsinler diye bazı seçkin varlıklarına, doğal şeylerin üzerine yükselme yeteneğini lütfedebilir, ama bu seçkin insanlar kendilerini tepeden tırnağa ürpertmiş olan gayri maddi rüyeti (görünümü) anlatacak, tasvir edecek söz bulamazlar. Bu seçkin insanlar diğer insanlara ancak gözlerinin önünden evrensel hayatın imajları halinde geçen yaratılışların ikincil nedenlerini anlatabilirler. İlk sebep daima perdeli durumdadır ve biz onu ancak ölümü kat edip onu gerilerde bıraktığımızda anlamaya başlayabiliriz."[13]

Mısır'ın İskenderiye kentinde gelişen Neoplatonculuk,

kadim Osiris dininin Yunan felsefesiyle kaynaşmasının İ.S. 3. yüzyıldaki sonucudur. Mısır'a yerleşen Grekler aracılığıyla, Yunan toprakları üzerinde güçlenen ezoterik yapıyı eski Mısır öğretilerine bağlayarak yeşeren Neoplatonculuk, Hıristiyanlık ve İslamiyet'in Ortodoks öğretilerine karşı en güçlü entelektüel direncin odak noktasını oluşturmuştur. Neoplatonculuğun dili haline gelen Kopt dili, Grek harfleriyle ifade edilen eski Mısır diyalektidir. İ.S. 3. yüzyılda ortaya çıkmıştır ve bu kaynaktan Gnostik Hıristiyanlık beslenmiştir.

Hermes'in eserlerinin ve Gnostik İncillerin bir arada bulunmuş olması, ilk Hıristiyanların, Hermetik öğretiden ne denli etkilendiklerinin bir göstergesidir. Nitekim, Gnostik İncillerde yer alan pek çok Hermetik ifadeye, resmi İnciller içerisinde rastlamak mümkün değildir.[14]

İsa'nın, Thomas için, "Kardeşim" dediği yolunda bilgiler günümüze ulaşmıştır. Hiçbir İncil'de, İsa'nın, Thomas isimli bir kardeşinden söz edilmemektedir. Bu ifadeden, Thomas'ın, İsa ile Esenni kardeşi olduğu ve İsa'yı destekleyen bir grup Esenni'nin, onunla birlikte hareket ettiği anlamı çıkarılabilir. Nitekim, Vaftizci Yahya da bir Esenni'dir ve İsa'nın propagandasını yapmıştır. 12 Havarinin büyük çoğunluğunun aynı konumda olmaları kuvvetle muhtemeldir. Bu anlatımdan, söz konusu İncil'in, İsa'nın "Kardeşim" diye tanımladığı, havarisi Thomas tarafından yazılmış olduğu ve ilk ağızdan anlatım olduğu gerçeği ortaya çıkar. Thomas İncil'indeki ifadelerden bazıları şöyledir:

"Melekut, hem içimizdedir, hem dışımızdadır. Kendi kendinizi bilince, Babanın oğulları olduğunuzu bileceksiniz... Başlangıç nerede ise son orada olacaktır. Mesut o kimsedir ki, başlangıçta duracak, sonu bilecek ve ölümü tatmayacaktır... Mesut o kimsedir ki, var idi, mevcut olmadan

önce... İkiyi bir, içinizi dışınız, dışınızı içiniz, yukarıdakini aşağıdaki gibi yapınca, bir suretin yerine tek suret yapınca, o zaman Melekut'a gideceksiniz... Nur'dan bir varlığın içinde, bütün dünya aydınlanır... Kardeşini, ruhun gibi sev... Eğer beden, ruhtan dolayı olmuşsa, bu harikadır. Fakat bu kadar büyük zenginlik, bu fakirliğe nasıl konmuştur?.. Seçkinler, mutlusunuz çünkü Melekut'u bulacaksınız. Ondan geldiniz, oraya döneceksiniz... Nur'dan gelmekteyiz. Nur'un, kendiliğinden doğduğu yerden. Nur ayağa dikildi ve kendi suretinde tezahür etti. Biz oğullarıyız. Babanın seçkinleriyiz...

Şakirtleri ona dediler: Sünnet faydalı mı, değil mi? Onlara, eğer faydalı olsaydı, dedi, babaları onları, analarından sünnetli doğurturdu. Fakat ruhtaki hakiki sünnet, çok faydalı bulundu... İsa, ben eşit olandan gelenim. Bana babamdan gelen verildi, dedi... Sırlarıma layık olanlara, sırlarımı söylüyorum... Hepsinin üzerinde olan Nur, benim. Bütün, benim. Bütün, benden çıktı. Ve bütün, bana erişti. Ağacı yarın, ben oradayım. Taşı kaldırın, beni orada bulursunuz... İsa dedi: Suretler, insanda tezahür ediyor ve onlarda olan Nur saklıdır. Babanın Nur'unun suretinde, o kendi örtüsünü açacak ve kendi sureti, kendi Nur'uyla saklanacak... Diriden gelen diri, ne ölüm, ne korku görecek. Kendini bulan kimseye, dünya ona layık değildir... Ruha bağlı olan vücutlar zavallıdır..."[15]

Bu ifadeler, İsa'nın, Esenni öğretisini yaydığının ispatı gibidir. Esenniler, üç dereceli bir inisiasyon örgütü oluşturmuşlardı.[16] Bu örgütün kurallarına göre, Esenniler arasında doğan ya da dışarıdan Esenniler'e katılmak isteyen kişiler uzunca süre gözetim altında tutulurlar ve layık görülürlerse, özel bir törenle örgüte alınırlardı. Toplulukta doğup layık

görülmeyenler, örgüte alınmazlar ve ancak topluluğun ayak işlerini yapmalarına izin verilirdi. Örgüte kabul edilen kişi, iki yılını çömez olarak geçirirdi. İkinci derecede de, aynı süre geçerliydi. Müridin "İsrail'in kutsal seçkini" ya da "Işığın oğlu" adı verilen üçüncü dereceye geçmesi, ancak bu sürelerin sonucunda göstereceği yeteneğe bağlıydı. İkinci derecede bekleme süresinin uzatılması mümkündü.

Esenniler, tarikat sırlarını açıklamamak üzere ketumiyet yemini ederlerdi. Ruhun ölümsüzlüğüne, insanın tekamülüne, tüm insanların kardeşliğine ve iyilik yapmanın en önemli ilke olduğuna inanan Esenniler, günlük yaşam sırasında yemin etmeyi, en büyük suç olarak görürlerdi. Ayinlerde temizlik esastı. İnsan sevgisinin ön plana çıkarılması, yalandan nefret edilmesi, mülkiyetin ortaklığı Esenniler'in başlıca özellikleriydi. Kabul töreninde yeni üye, kendisine verilecek sırları ifşa etmeyeceğine dair, ölümüne yemin ederdi.[17] İşte Esenniler'in, İsa'yı reddetmelerinin arkasında, bu yemine uymamış olması yatmaktadır.

Esenni öğretisi, Musa'nın, Ezoterik Kabbala doktrininden başka bir şey değildi. Esenniler arasında en üst dereceye kadar çıkan İsa, kişiliği gereği bununla yetinmedi ve daha fazla şey öğrenmek istedi. Ancak Mısır'ın o eski Osiris Okulu yoktu. Yine de, öğrenimini ilerletmek için, Esenniler arasındaki öğretmeni ve kendinden yaşça büyük olan kuzeni Yahya ile birlikte İskenderiye'nin yolunu tuttu. Daha sonraki yıllarda Vaftizci Yahya olarak ünlenen ve İsa'nın "Mesih" olarak geleceğini Yahudilere ilk duyuran kişi olan kuzeni ile birlikte, İskenderiye'de bulunan Yahudi topluluğuna katıldı. O dönemde İskenderiye'de, sayıları oldukça fazla olan bir Yahudi topluluğu yaşıyordu. Yahudiler kentin ticaret ve kültür hayatında çok etkindi. İskenderiye Okulu'nun başında bulu-

nan Philon, kentin ileri gelen Yahudilerinden birisiydi ve Esenniler ile sıkı ilişkileri vardı. İ.Ö. 25 yılında doğan ve İ.S. 50 yılında ölen Philon, Kabbala öğretisi ile Pisagor öğretisini bağdaştıran karma bir öğretim sistemi ile öğrenci yetiştiriyordu. İsa'daki cevheri fark eden Philon, onu da öğrencileri arasına almakta hiç tereddüt etmedi.

Philon, "Tanrı, Logos ile kendini dünyaya yansıtır. Logos, Ruhül Kudüs (Tanrısal söz) olarak, Tanrısal insanın (Oğul) idesidir. Tanrı, oğlu Logos aracılığıyla, Kaostan Kozmosu yaratmıştır. Yeryüzündeki bütün yaratıkların en yetkini insandır. Çünkü Tanrısal İdeyi, bir başka deyişle Logos'u kendi bünyesinde toplamıştır. Algıladığımız şeyler, içe ait Logos olan ruhumuzda saklıdır. Logos'un dışa vurumu, söz ile olur. Sezgi ise söze getirilemez ve içe ait olarak kalır. Tanrı'nın yüzü ancak sezgi ile içte bir nur olarak görülebilir. Bunun için insan kendini arındırmalı ve ruhunu bilgi ve nur ile yüceltmelidir" demektedir.[18]

İskenderiye'de üç yıl kalan İsa, öğretmeninin bilgisinin tamamını elde etmişti. Ancak hem Philon, hem de İsa, bu kadarının ona yetmeyeceğinin farkındaydı. Mısır tarihi üzerinde yoğun incelemeleri olan Philon, İskenderiye Kütüphanesi'ndeki belgelerin, ışığın kaynağı olarak doğuyu, Hindistan ve Tibet'i gösterdiğini biliyordu. Öğrencisine, ışığın kaynağına ulaşması gerektiğini söyledi.

Bunun üzerine İsa da bilgisini artırmak için Ezoterik öğretinin bir başka kaynağına, Doğu'ya yöneldi. Hindistan üzerinden Tibet'e giden İsa, burada yaklaşık 10 yıl kaldı ve Ezoterik öğretinin yanı sıra, doğu bilimleri hakkında da en üst düzeyde bilgi sahibi oldu.[19] İsa bu bilgilerini, Hıristiyan dünyasının mucize diye adlandırdığı olaylarda ortaya koydu.

James Churchward, İsa'nın, Tibet'te bulunduğu yıllar ile ilgili bilgiler veriyor. Kendisini Naacaller hakkında aydınlatan rahip Rishi, İsa'nın, Tibet rahipleri arasında en üst dereceye kadar çıkmış olduğunu söyledi. Churchward'a göre İsa, Tibet'te Naacal dilini öğrendi ve ilk Tektanrılı dini, Mu dinini ana kaynağından gördü. İngiliz araştırmacı, İsa'nın, ölürken söylediği son sözlerinin, Naacal dilini bildiğini ispat ettiğini öne sürüyor. İsa'nın son sözleri, "Eli, eli lama sabachtani" (Allah'ım, Allah'ım beni niçin bıraktın) olmuştu. Churchward, bu sözlerin yanlış anlaşıldığını, İsa'nın gerçekte, Ortadoğu'da hiç kimsenin anlamasına imkân olmayan Naacal dilinde, "Hele, hele lamat zabac ta ni" (tükeniyorum, tükeniyorum yüzümü karanlıklar kaplıyor) dediğini iddia ediyor.[20]

İsa'nın öğretisine sembol olarak seçtiği Haç da, Mu kökenlidir. Naacaller'in bu kutsal sembolünü, İsa da kullanmıştır. Rishi, Churchward'a, İsa'nın, Himalaya manastırlarındaki misafirliği sırasında, Vahyedilmiş Kutsal Metinleri, yani Naacal Tabletlerini, anavatanın dilini, yazısını ve Kozmik Güçlerin kullanımını öğrendiğini anlatmıştır.

Rus araştırmacı Nikolaus Notowitsch, "İsa'nın Hayatındaki Boşluk" adlı kitabında, Tibet'teki Mulbek Manastırı'nı ziyareti sırasında, Manastırın baş rahibi lamanın kendisine, "Ruhsal bir varlık olan Buda, dinimizi tüm dünyaya yayan kutsal kişi İsa'nın şahsında, ete kemiğe bürünmüştür. İsa, büyük bir mesihtir. Buda'nın, 22 peygamberinden sonra gelen en büyük peygamberdir. Bütün Dalai-Lamalardan çok daha büyüktür; çünkü o, efendimizin ruhsal varlığının bir parçasıdır. Onun ismi, bizim kutsal kitaplarımızda da yazılıdır" dediğini yazmaktadır. Bir diğer lama, İsa'nın yüksek düzeyli lamalar tarafından tanındığını ve öğretisini, Filistin'in yanı sıra, Hindistan'da da yaymış olduğunu söylemiştir. La-

manın iddiasına göre bu kutsal çocuk, belli bir yaşa geldikten sonra, Hindistan'a gelmiş ve büyük Buda'nın tüm yasalarını öğrenmiştir. Onun hakkındaki bilgiler sırdır ve halk tarafından bilinmemektedir. Sadece, üst düzey rahipler, İsa'nın Hindistan ve Tibet'teki yaşamını, eski yazılı belgelerden öğrenmektedir.[21]

Tibetli rahiplerin, Notowitsch'e verdiği bilgiler, Yahudilerin Mısır maceraları ve Musa ile kutsal topraklara göçüyle başlamaktadır. İsa'nın doğumu ve çocukluğu anlatılmakta, 13 yaşında, Tanrı'ya yaklaşabilmek için evini terk ettiği ve tacirlerle birlikte Kudüs'ten Sind'e gittiği yazmaktadır. Amacı, Yüce Varlığa ulaşabilmek için ruhunu arındırmak ve mükemmele ulaşmaktır. İnsanlara, ruhu kaba kılıfından, bedeninden nasıl kurtarmaları gerektiğini kendi yaşamı ile göstermek istemiştir. Aryan ülkesinde, Brahma'nın beyaz rahipleri öğretmeni olmuş, Vedaları okuyup anlamayı, Nagaların kadim kutsal yazılarını okumayı ve ruhsal gücü sayesinde insanları iyileştirmeyi öğrenmiştir. Altı yıl süren öğreniminin son yıllarında, Vedaların Tanrısal kaynaklı olmadığını iddia etmiş ve Brahma rahipleri ile ters düşmüştür. Ona göre ebedi hakim, kainatı yaratan ve yaşatan yegane bölünmez olan evrensel ruhtur. Sutra'nın kutsal el yazmalarını incelemesi sonucu artık Brahma inancını paylaşmayan İsa, Nepal ve Himalayaları terk etmiştir. Hindistan'da incelediği Hinduizm inancına da karşı çıkmıştır. Dönüş yolunda, Zerdüşt dinini incelemiş ve bu dinin de eksik yönlerini görmüştür. Gelirken bir öğrenci olan İsa, dönüş yolunda artık bir öğretmendir. Ülkesine döndüğünde, 29 yaşındadır. Diğer bir deyişle, öğretisini 16 yılda geliştirmiştir.[22]

Filistin'e dönen İsa, giderken terk ettiği Esennilere, tekrar katılmıştır. Ancak bir yıl sonra, 30 yaşında, Esennilerden ye-

niden ayrılmış ve öğretisini kitlelere yaymak için, vaazlara başlamıştır. Tibet'ten ülkesine dönen İsa, öğretisinin geniş kitlelere ulaşmasını ve tüm Yahudi halkının kurtuluşunun bu yolla olmasını tasarlıyordu. Halkın mesih beklentisini değerlendiren İsa, kendisini "Tanrının Oğlu" olarak tanıttı. Ezoterik doktrin uyarınca İsa, Kâmil bir İnsandı ve Tanrı'yla bir olmuştu. İşte onun kullandığı, "Tanrı'nın Oğlu" sembolü, bu gerçeğin ifadesiydi.

İsa'nın hayatını ve öğretilerini anlayabilmek için, yaşadığı dönemin koşullarını anlamak zorunludur. M.Ö. 63'de, Filistin, Roma ordularınca işgal edildi. Roma, ülkenin yönetimi için, Yahudi olmayan kukla krallar atadı. M.S. 6 yılında, ülke idari yönden, Judea ve Galile olarak ikiye bölündü. Galile, yine kukla krallar tarafından yönetilirken, Judea doğrudan, Kayseri'deki Roma valisine bağlandı. Büyük toprak sahibi Sadukiler, Romalılarla işbirliği yaparken, Ferisiler adı verilen bir grup, yönetime karşı pasif direniş içindeydi. Başta Esenniler olmak üzere, çeşitli mezheplerden ihtilalcilerin bir araya geldikleri Ferisiler, faaliyetlerini kesintisiz sürdürdüler. M.S. 44 yılında, silahlı çatışma kaçınılmaz hale geldi. Başlayan ayaklanma Roma lejyonlarınca acımasızca bastırıldı. Binlerce Yahudi öldürüldü. Romalılar, Kudüs'ü işgal ederek kenti ve Süleyman Mabedi'ni yaktılar. Yahudiler kitleler halinde Filistin'den sürüldü. M.S. 132 yılında çıkan ikinci bir ayaklanma da aynı acımasızlıkla bastırıldı ve Roma İmparatoru Hadrian, tüm Yahudilerin Filistin'den çıkartılması için bir emir yayınladı.[23]

İsa'nın doğduğu sırada Yahudi halkı, kendilerini zalimlerin elinden kurtaracak bir mesih bekliyordu. Beklenen bu mesih, uhuliyeti olmayan, sadece geleneksel biçimde Mesh Yağı ile yağlanarak, İsrail Kralı olduğu tescil edilmiş bulunan

birisiydi. Davut, bu Mesh Yağı ile yağlanarak mesih unvanını almış, ondan sonraki tüm krallar da aynı yöntem ile aynı lakabı korumuşlardı. Halkın gözünde mesih, ilahi değil, fiziki olarak kendilerini kurtaracak, beklenen kraldı. Lukka İncil'inde, İsa'nın soyunun Davut'tan geldiği yazmaktadır. Matta İncil'inde, İsa'nın, doğumu sırasında krallar tarafından ziyaret edildiği, İsa'nın ailesinin hali vaktinin her zaman iyi olduğu yazmaktadır. Yine Matta'da, İsa'dan, güçlü bir kral olarak bahsedilmektedir.

İsa öğretisini, cümleler haline getirilmiş sembollerle, mesellerle geniş halk kitlelerine sundu; çünkü halkın, bu öğretiyi, başka türlü benimsemeyeceğini iyi biliyordu. İsa'nın hayatı ve öğretileri, 4 resmi İncil bünyesinde günümüze ulaştı. İncillerin yazılış tarihi, Judea'daki önemli ayaklanmalar dönemine tekabül etmektedir. İlk İncil, M.S. 66-74 yılları arasında yazıldığı sanılan, Markos İncil'idir. Kudüslü olduğu bilinen Markos'un, doğrudan İsa'yı tanımadığı, ancak Havari Paul'ün arkadaşı olduğu görülmektedir. Aziz Paul'ün amacı, Hıristiyanlığı Roma dünyasında yaymaktır. Grek-Roma kitlelerine hitaben, Roma'da kaleme alınmış bu İncil'de İsa'nın, Roma karşıtı olarak gösterilmesinden özenle kaçınılmıştır. Bu doğrultuda İsa'nın ölümünden, Romalılar temize çıkartılmış ve sorumluluk Yahudilere yüklenilmiştir. Aksine bir tutumun, Hıristiyanlığın tamamen yok olmasına neden olacağı düşünülmüştür.

Lukka İncil'i de aynı görüş doğrultusunda, M.S. 80'de, Kayseri'de kaleme alınmıştır. Matta İncil'inde de bu politika muhafaza edilmiş ve yarısından çoğu Markos İncil'inden kotarılan bu İncil'de de, Romalılar teskin edilerek suçlamalar başka bir mecraya çevrilmiştir. Her üç İncil'in, tek bir kaynaktan geldiği intiba doğmaktadır ve bu kaynak da, Aziz Paul'dür.[24]

Dördüncü İncil olan Yuanna İncil'i ise M.S. 100 civarında, bir Yunan kenti olan Efes'te derlenmiştir. Efes, çarmıha germe olayından sonra, İsa'nın annesi Meryem'in yerleştiği ve burada öldüğü kenttir. Bugün, hacı olmak amacıyla binlerce Hıristiyan, Meryem'in mezarının bulunduğuna inanılan mekânı ziyaret etmektedir. Diğer İncillerden daha mistik özellikler taşıyan Yuanna İncil'i, genelde Ezoterik karakterlidir ve Gnostik İncillere daha yakın ifadeler ihtiva etmektedir. Çarmıha gerilme olayı, ilk üç İncil'de ikinci şahıslardan aktarılırken, Yuanna İncilinde detaylıca anlatılmaktadır. Yine Yuanna'da, diğer İncillerde bulunmayan, Kana'da Nikah, Arimatlı Yusuf ve Lazarus'un Yükselişi gibi farklı anlatımlar mevcuttur. Günümüz bilim adamları, tarihsel olarak en doğru İncil'in, Yuanna İncili olduğu noktasında hem fikirdirler. Sevginin ve kardeşliğin ön plana çıkarıldığı İsa öğretisindeki Ezoterik içerik, Yuanna İncilinde açıkça görülmektedir. "Kimse yeniden doğmadıkça, Tanrı katını göremez" veya, "herkes sudan ve ruhtan doğmuştur" gibi cümleler, Yuanna İncil'inin, Ezoterik içerikli cümlelerinden sadece ikisidir. (Yuanna 3:2-5)

Bu İncil, doktrinin iç yüzünü, Ezoterik yönünü ortaya koymaktadır. Bu nedenle Yuanna İncili, Ezoterik öğreti yanlısı Şövalye tarikatlarınca kabul edilen yegane İncil olmuştur. Protestanların benimsediği, Mason olan Hıristiyanların üzerine yemin ettikleri İncil, hep Yuanna İncilidir.[25]

İsa'nın evli olup olmadığı konusunda, İncillerde açık bir bilgi yoktur. İlk üç İncil'de, evlilik konusu hiç ele alınmamış, 4. İncil'de ise kime ait olduğu açık olarak belirtilmeyen, Kana'daki bir nikâhtan bahsedilmiştir. Bir Esenni olan İsa'nın, Esenni geleneğine uygun olarak evlenmemiş olması muhtemelse de, Mesihlik iddiası ile birlikte, Esennilerden ayrılmış

olduğu da unutulmamalıdır. Yahudi geleneğinde, bir insanın ve özellikle de bir Hahamın evlenmesi mecburidir. İsa için sık sık Haham unvanı kullanılmıştır. İsa'nın verdiği vaazlar ve yaptığı tartışmalar, bilgi düzeyinin çok yüksek olduğunun ispatıdır. Talmud'da, evlenmemiş birisinin öğretmen olarak toplum tarafından kabul edilmeyeceği açıkça belirtilmektedir.

İsa'nın Havarilerinden Aziz Peter evlidir. İsa evlenmemiş olsa, bekâr olmasının meydana çıkaracağı karışıklıklar nedeniyle, bunun izlerinin İncillerde görünmesi gerekirdi. Ancak Matta İncil'inde İsa, "İnsan anasını, babasını bırakacak, karısına yapışacaktır" demektedir (Matta 19:4-5). Bu ifadeden, İsa'nın kendisinin evlilikten yana bir tavır takındığı görülür.

Yuanna İncil'inde, Kana'da yapılan bir düğünden bahsedilir. Gelin ve güveyin isminin saklı tutulduğu bu düğünde, İsa ve annesi bulunmaktadır ve her ikisi de ev sahipleri gibi hareket etmektedir:

"İsa'nın annesi, ona dedi: Şarapları yok. Annesi, hizmetçilere dedi: Size söylediklerimin hepsini yapın. (Yuanna 2:3-4-5) Ziyafet reisi, güveyi çağırıp ona dedi: Herkese, önce iyi şarabı ve çok içtikleri zaman, kötüsünü koy. (2:9)"

Bu ifadelerden, İsa ve annesinin misafir olmadıkları, ev sahipliği yaptıkları ve damada söylenen sözlerin de İsa'ya hitap ettiği anlaşılmaktadır. Ayrıca, bir ziyafet reisi ve çok sayıda hizmetli bulunmasından, düğünün, asiller arasında yapılan görkemli bir tören olduğu ve şarabın azalmış olmasından da çok sayıda davetlinin bulunduğu ortaya çıkmaktadır. İsa, kalan şaraba su katmış ve elindeki şarap şişesi sayısını 800 şişeye çıkartmıştır.

İsa'nın yaşamında, Bünyamin kavminin önemli bir rolü olduğu görülmektedir. Bünyamin kavmi, Mısır'dan Filistin'e

göç eden 12 Yahudi kavminden birisidir. Vadedilmiş topraklara ulaştıklarında, Yahudilerce işgal edilen bu topraklar 12 kavim arasında paylaştırılmış, Bünyaminlerin payına da içinde Kudüs'ün de bulunduğu topraklar düşmüştür. O dönemde önemsiz bir kasaba olan Kudüs giderek gelişmiş, Davut ve Süleyman döneminde İsrail'in başkenti olmuştur.[26] Davut, Kudüs'ü Bünyamin kraliyet soyundan Saul'den, bir savaş sonucu almıştır.

Mısır'dan çıkış sırasında, Musa'nın Tektanrı inancı ile eski çoktanrılı inanç taraftarları arasında bir çatışma yaşanmıştır. Musa, Tanrısal vahiy almak üzere göç eden kabilelerden ayrılıp dağa çıktığında, eski inançlara dönülmesinde ısrar edenler bir ayaklanma başlatmış, kadim Baal kültünün sembolü olan bir altın buzağı heykeli yapılmıştır. Ayaklanmanın başını çekenler arasında, Bünyaminler ağırlıktadır. Musa dağdan döndükten sonra iki grup arasında çatışma meydana gelmiş, çoktanrı inanırlarının büyük bölümü katledilmiş ve geri kalanların, Musa ve inancına biat etmeleri sonucu göç devam etmiştir.

Ancak vaat edilen toprakların paylaşımı sonrasında da, Bünyaminler arasında Tanrı Baal'e olan inanç varlığını sürdürdü. Kadim Sümer kültü ile Yahudi öğretisini harmanlayarak yeni bir kült oluşturan Bünyaminler, buzağıya tapınım ayinlerine devam ediyordu. Bünyamin hahamların diğer Yahudi kavimlerine mensup kişilerce öldürülmesi sonucu, 11 kabile ile Bünyaminler arasında savaş başladı. Bu savaş, Bünyaminlerin yenilgisi ve kadın ile çocuklar dahil, büyük bölümünün yok edilmesi ile sonuçlandı. Geriye kalanların çoğu, müttefikleri olan Fenikelilerin yanına sığındılar. Fenikeliler, bu mültecileri gemilerle Yunanistan'a taşıdı. Yunan mitolojisinde yer alan, Kral Belus'un oğlu Danaus'un, yan-

daşlarıyla beraber Yunanistan'a geldiklerine dair bir hikâye de bu göçü doğrular niteliktedir.[27] İleride ayrıntılarıyla ele alacağımız Sion Manastırı vesikalarında da, "Bir gün Bünyamin nesli topraklarını terk etti. Bazıları kaldı. 2 bin yıl sonra, 4. Godfroi (de Bouillon) Kudüs Kralı oldu ve Sion Tarikatı'nı kurdu" ifadeleri yer almaktadır.

Yunanistan'da, Peloponnes'e yerleşen Bünyaminler burada, Arkadia kraliyet soyu olan Spartalılar ile evlilikler yaptı. Hıristiyanlığın ortaya çıktığı dönemlerde Yunanistan'dan Tuna ve Ren bölgelerine geçen Yahudi Arkadia soylularının yönetimindeki Bünyaminler, buralara yerleşti, Teutonik kabileleri ile karıştı ve Movorenjlerin ataları olan Frank halkı ortaya çıktı. Spartalılar ile Yahudilerin kardeş halklar oldukları, Apokrif Makkabi kitaplarında da yer almaktadır. I. Makkabi'de, her iki halkın İbrahim ailesinden oldukları yazmaktadır. Ayrıca, Frank kültürü üzerinde güçlü Yahudi etkileri olduğuna dair bazı arkeolojik kanıtlar da mevcuttur. Frankların, Hıristiyanlık üzerindeki etkileri ve meydana gelen olaylar daha sonra ele alınacaktır.

Matta İncil'inde, İsa'nın, kraliyet kanından olduğu söylenmektedir. Bu kan, Davut'a kadar dayanmaktadır. Davut'un, kraliyeti Bünyamin kabilesinden Kral Saul'dan aldığı yukarıda belirtilmiştir. Bünyaminlerin Filistin'den kovulmalarına rağmen kabilenin az sayıda üyesi Filistin'de kalmıştır. Aziz Paul, kendisinin Bünyamin ailesinden olduğunu söylemiştir. Davut soyu Yahuda kabilesindendir ve Bünyaminlerden krallığı gasp ederek, miraslarına sahip çıkmıştır. İsa'nın, Bünyamin soyundan asil bir kadın ile evlilik tesis etmesi, bir hanedan dostluğu ortaya çıkaracak ve eski bir davanın kapanmasını mümkün kılarak, İsa'nın, rahip-krallık için güçlü bir aday olmasını sağlayacaktır. Bu evlilik ile Bünyaminler

kendi topraklarına dönmüş olacak, İsa'nın da tahtı sağlamlaşacaktır. Ortadoğu menkıbelerinde, İncillerde adına sıkça rastlanan Magdalena'nın, Bünyamin kabilesinden olduğu ve soyunun Kral Saul'e dayandığı yolunda anlatımlar mevcuttur.

İncillerde, İsa'nın annesi Meıyem'in dışında iki kadının adı geçer. Bu kadınlardan ilki Magdalena'dır. İsa'nın, Galile'de vaizlik yaptığı ilk yıllarda ortaya çıkar. Jehuda'ya gelirken ona eşlik eder. O dönemde, bir kadının yanında akrabadan birisi olmadan seyahat etmesi mümkün değildir. Yine İsa çarmıha gerilirken, Magdalena müritleri arasındadır. Luka'da, Magdalena için, "Yedi Şeytanla baş etmiş kadın" tasfiri bulunmaktadır. Baal kültü, yedi derecelik bir inisiasyon önermektedir. Magdalena'nın köyü olan Magdala'nın adı, Güvercinler köyü anlamına gelmektedir ve güvercin, Baal kültü Ana Tanrıçası Astar'ın sembolüdür. Luka ve Markos İncillerinde, ismi verilmeyen bir kadının İsa'yı yağladığından, mesh ettiğinden bahsedilmektedir. Bu yağlama ayininden sonra İsa, bir Mesih olarak genel kabul görmüştür.

İncillerde geçen diğer kadın ismi de, Lazarus'un kardeşi Beytanyalı Maria'dır. Lazarus'un, evinin bahçesinde bir mezar olduğu İncillerde yer alır. O dönemde, sadece aristokratların evinin bahçesinde böyle özel mezarlıklar bulunmaktadır. Bir iddiaya göre Magdalena ve Beytanyalı Maria, aynı kişilerdir. Nitekim, çarmıha germe esnasında, Beytanyalı Maria'dan hiç bahsedilmemektedir. İsa'nın müridi olarak tanımlanan birisinin, bu önemli olay sırasında yanında bulunmaması düşünülemez. Nitekim Yuanna İncil'inde, Lazarus'un akrabası Beytanyalı Maria'nın, İsa'yı meshederek yağlayan kişi olduğu ifade edilmektedir. (Yuanna 11:12) Yine bir bab sonra, İsa'nın Lazarus'u, ölülerden kaldırdığından

bahsedilmektedir. Eğer Maria ya da Magdalena adlı kadın, İsa'nın karısı ise, Lazarus da kayınbiraderi demektir. Lazarus İsa'ya, diğer şakirtlerinden daha yakın görünmektedir. Yuanna İncili'nde, Lazarus'tan, İsa'nın halefi olarak bahsedilir.

Yine Yuanna İncilinde, Lazarus'un Yükselişi'nde, İsa, Lazarus'un ölümünün bazı amaçlara hizmet edeceğinden bahsetmektedir: "Dostumuz Lazar uyumuştur ve onu uyandırmak için gidiyorum." (11:11) Thomas, diğer arkadaşlarına seslenir: "Biz de, onunla ölmek için gidelim." (11:16) Bu ifadelerden açıkça anlaşılmaktadır ki, Lazarus fiziki olarak ölmemiş, sadece yeniden doğumun gerçekleştirildiği bir Ezoterik ayin ile İsa'nın okuluna inisiye edilmiştir. İsa'nın, uzun süre yaşadığı Beytanya'da, Ezoterik öğretinin inisiyelere verildiği bir okul kurduğu, havarilerin bu okulda özel eğitim aldıkları rivayet edilmektedir.

Yuanna İncilinin yazarı, kendisini "İsa'nın sevdiği kişi" şeklinde tasvir etmektedir. İsa, Lazarus'a o denli güvenmektedir ki, çarmıha gerilmeden önce annesini ona emanet eder; "İsa, anasını ve sevdiği şakirdini yanında görünce, anasına dedi: Kadın, işte oğlun. Ondan sonra, şakirde dedi: İşte anan. O saatten sonra şakirt, onu kendi evine aldı." (Yuanna 19:26-27) İsa'nın ölüme mahkûm edildiği duyulduktan sonra Lazarus ortadan yok olur. İsa, diğer havarilerine, dünyanın çeşitli yerlerine dağılmaları ve öğretiyi yaymaları görevi verirken; en sevdiği şakirdine özel bir görev verdiği anlaşılmaktadır. İsa, çarmıha gerilmeden önceki hafta, bir kral gibi Kudüs'e gider ve Aziz Şakirdine, kendisi dönene kadar oyalanması emrini verir. Öyle görülüyor ki İsa'nın bir planı vardır ve bu plan, ailesini korumak içindir. İsa'nın annesinin Efes'te ölmesinden ve Yuanna İncil'inin de burada kaleme alınmış olmasından, Yuanna İncil'inin, İsa'nın kayın-

biraderi olan Lazarus tarafından kaleme alındığı ve olayların ilk ağızdan anlatımı olduğu ortaya çıkar.

Ortaçağ menkıbelerine göre, İsa'nın çarmıha gerilmesinden sonra, ailenin geri kalanı; Magdalena, Marta ve Arimatlı Yusuf gemiyle Marsilya'ya gelmiştir. Arimatlı Yusuf, burada Aziz Philip tarafından takdis edildikten sonra, İngiltere'ye gönderilmiş ve Glastonburg'da bir kilise kurmuştur. Magdalena ise Güney Fransa'da, Aixen Provence'de kalmış ve orada ölmüştür. Lazarus'un kız kardeşi, Kutsal Kâse'yi, yani kraliyet kanını taşıyan kişi olmuştur. Kutsal Kâse, Magdalena'nın rahmidir.[28]

İsa'nın İsrail Krallığı talebi, iddia edildiği gibi ruhani bir krallığı değil, dünyevi bir krallığı öngörmektedir. Tahtın kendi hakkı olduğunu söyleyen Davut soyundan bir adam, Saul soyundan bir kadından olma çocukları ile oluşturduğu hanedan nedeniyle, Roma yönetimi için ciddi bir tehdit unsuru olmuştur. Romalı yönetici Pilatus ile konuşmalarında, İsa'ya hep "Yahudilerin Kralı" diye hitap edildiği görülmektedir. Markos İncil'inde, "Pilatus ona sordu: Sen, Yahudilerin kralı mısın? O da cevap verdi: Söylediğin gibidir" ifadeleri yer almaktadır. İncillerde Pilatus, İsa'nın çarmıha gerilmesini engellemeye çalışan bir yetkili gibi gösterilmiş olmasına karşın, İsa, Roma yönetiminin bir kurbanıdır. Çarmıha germek, Yahudilerce uygulanan bir yöntem değil, Roma'nın, düşmanlarına karşı ve sadece imparatora karşı işlenmiş suçlar için uyguladığı bir infaz yöntemidir.

İsa ile birlikte çarmıha gerilecekken son dakikada affedilen Barrabas'ın kimliği hakkında da tereddütler vardır. Barrabas, bir "Lestai" olarak tanımlanmıştır. Bu deyim, Grekçe çeviride, "Haydut" biçiminde yer almıştır. Ancak bu haydut, ahlâk dışı suçlar işleyen birisi değil, Matta İncil'ine göre, "iti-

barlı" bir mahkûmdur. Markos ve Luka'ya göre de Barrabas, isyana kalkışmış olan asi bir siyasi mahkûmdur. Romalılar, "Lestai" kelimesini fanatik Yahudiler için kullanır. Luka'ya göre Barrabas, Kudüs'teki bir ayaklanmaya katılmış olması nedeniyle mahkûm edilmiştir. İsa ile birlikte çarmıha gerilmiş olan iki kişi de Lestai'dir. Yine, Simon Petrus, James ve John da, aynı lakapla tanınır. İsa gibi kraliyet üzerinde hak iddia eden bir mahkûmun yanında çarmıha gerilen iki kişinin de onunla aynı görüşü paylaşan müritleri olması son derece doğaldır.

Barrabas isminin, "Bar Rabbi" kelimelerinin bileşiminden ortaya çıkmış olması kuvvetle muhtemeldir. Bu deyim de, Haham (Rabbi) çocuklarını tanımlamakta kullanılır. İsa, bir Haham olarak bilinmektedir. İncillerde İsa Barrabas ismine rastlanmaktadır. Diğer bir deyişle İsa Barrabas, "Haham İsa'nın Oğlu" şeklinde açılabilir. İsa'nın çarmıha gerilme yaşı, 33 ile 36 arasında verilmektedir. Yahudi geleneğine göre erkekler, 13-16 yaşlarında evlendirilir. Bu durumda İsa'nın, yetişkin, genç bir oğlunun bulunması, fiziki olarak mümkündür. 13 yaş, bir çocuğun ergen sayılması için yeterlidir ve İsa'nın oğlunun da yaşı itibarıyla, silahlı bir mücadelenin içine girmiş olması ve mahkûm edilmesi normaldir. Yahudi ileri gelenlerine, İsa'nın mı, Barrabas'ın mı affedilmesinin istendiği sorulmuş ve sonuç Barrabas olmuştur. Amaç, İsrail Krallığı talebinin sürdürülebilmesi için, hanedanın devamının sağlanmasıdır.

Çarmıhta infaz yönteminde, insanların ölümünü çabuklaştırmak için, ayaklar çarmıha raptedilmez ve ayak bilekleri kırılır. Ancak İsa'nın ayak bilekleri kırılmadığı gibi, ayakları da çarmıha çivilenerek, kalp üzerindeki baskı azaltılmış ve yaşamın devam etme süresi uzatılmıştır. Ayak bileklerinin

kırılması halinde dahi, çarmıha germe yöntemi ile infazda mahkûmun ölmesi, genelde 2-3 gün sürebilmektedir. Halbuki İsa'nın, çarmıha gerilmesinden birkaç saat sonra öldüğü açıklanmıştır. İsa'nın öldüğünün bildirilmesi, Pilatus'u dahi şaşırtmıştır. Romalı yönetici, "Bu kadar çabuk mu?" diye sorma ihtiyacı hissetmiş ve İsa'nın gerçekten ölüp ölmediğinin kontrolü için bir Romalı askeri görevlendirmiştir. Romalı asker, İsa'nın vücuduna bir mızrak saplamış, herhangi bir tepki almayınca öldüğüne hükmetmiştir. Bu sırada Magdalena, İsa'nın akan kanını bir kâse içinde toplamış, bu kâseden de, Kutsal Kâse efsanesi doğmuştur.

Ancak, mızrağın saplandığı yerin kanamasından, İsa'nın henüz yaşamakta olduğu sonucu çıkmaktadır. Bir ölünün vücudundan kan çıkması mümkürı değildir. İsa, büyük bir olasılıkla, Tibet'te öğrendiği yöntemler ile ağır transa geçmiş ve kendisini ölü gibi göstermeyi başarmıştır. Ardından, İsa'nın bedeni, Arimatlı Yusuf'a teslim edilmiştir. Bu olay da bir başka ilginç durumu gösterir. Çarmıha gerilenlerin vücutları, genelde ailelerine teslim edilmez ve akbabaların insafına terk edilir. Ancak, oldukça zengin olduğu bilinen Yusuf'un, İsa'nın ölü sanılan bedenini almak için Romalı yetkililere oldukça yüklü rüşvet ödediği anlaşılmaktadır.

İsa'nın çarmıha gerildiği yer de olayın bir diğer ilginç yönüdür. Yuanna İncil'ine göre, çarmıha gerildiği yer, insanların her zaman infaz edildikleri noktadan uzakta, bir bahçenin içidir ve bahçede, içinde kimsenin olmadığı bir mezar vardır. Bu bahçe ve mezar, Arimatlı Yusuf un şahsi malıdır. Aynı rüşvet yöntemi ile İsa, kendi müridi olan birisinin özel mülkünde çarmıha gerilmiş görünmektedir. Yahudi Ulular Meclisi Sandherin'in bir üyesi olan Yusuf, oldukça nüfuzlu birisidir ve İsa'nın yandaşı olduğunu, Roma yönetiminden

ve Yahudi muhaliflerinden gizlemeyi başarmıştır. Yusuf, İsa'nın bir aristokrat olduğunun bir diğer ispatıdır.[29]

İsa'nın ölü olduğu varsayılan bedeni, çarmıha gerilmesinden üç saat sonra mezara konmuş ve 2-3 gün sonra ceset, mucizevi bir biçimde kaybolmuştur. Markos İncil'inde, beyaz giysiler içindeki bir gencin, İsa'nın kabrinde göründüğü, Luka'da da, yine beyaz giysili iki meleğin kabre geldiği yazmaktadır. Bu insanlar, çarmıhtan sağ olarak kurtarılan İsa'ya ilk müdahaleyi yapan, onu tedavi eden, beyaz giysileri ile ünlü Esenni mezhebi üyesi doktorlardır.

Çarmıha gerilmeden sonra İsa, mucizevi olarak pek çok yerde görülmüştür. Bu görünüşler, onun ruhani bedeninin geri döndüğü şeklinde yorumlanmıştır, ancak bu ruhani beden yemek yemekte, müritleri ile fiziki temasta bulunabilmektedir. Arimatlı Yusuf, çarmıh olayından sonra Filistin'de bir daha görünmez. Yusuf, Magdalena ve İsa'nın en az bir oğlunu alarak Fransa'ya kaçmıştır. Bir iddia, İsa'nın da onlarla birlikte olduğu ve M.S. 45'e kadar Fransa'da yaşamını sürdürdüğü yolundadır. Çocuklarının soyu burada devam ederek, Graal efsanelerinin doğmasına yol açar. Bu efsanelerde, San Graal'in, yani Kutsal Kâse'nin, İsa'nın kanını taşıdığı savunulmaktadır. San Graal'ın, "Sang Real" (Kraliyet Kanı) olarak okunması sonucu, İsa soyunun varislerinin Kudüs'ün ve tüm Hıristiyanlığın kralları olduğu iddiaları ortaya çıkmıştır. Mısırlı bilgin Ormus, İsa'nın mumyalanmış vücudunun Rennes Şatosu civarında saklanmakta olduğunu öne sürmüştür.[30]

İsa'nın da tıpkı Musa gibi, öğretisini iki ayrı yoldan yaydığı görülmektedir. Bunlardan ilki, gizli hakikatlerin sır olarak verildiği, çevresindeki sınırlı sayıda yandaşları aracılığıyladır. Bu kişiler, inisiyasyon yöntemi ile üyeliğe kabul edilmiş çe-

kirdek kadroyu oluştururken, cahil halk kitleleri meseller aracılığı ile bu yeni öğretiyi kabul etmişlerdir. Çekirdek kadro için Magdalena ve Kraliyet Kanı'nın korunması, Kudüs Krallığı için çaba harcanması ön plana çıkarken, aynı kadroda yer almasına rağmen kendisine öğretiyi kitlelere yayma görevi verilen Aziz Paul, farklı bir yöntem uygulamıştır. Aziz Paul ekolü için, kan bağının muhafaza edilmesinin önemi yoktur. Ortodoks Hıristiyanlık, bu ekolün uygulamalarının bir ürünü olmuştur. Hıristiyanlığın çoğunluğunu oluşturan bu ekolün yandaşları, öğretinin yaygınlaşması için Roma yönetimi ile uzlaşmaya gitmekten kaçınmamıştır.

Hıristiyanlık'taki Baba-Oğul ve Kutsal Ruh üçlemesi, Tanrı'nın üçlü niteliğinden başka bir şey değildir. Ancak bu kutsal üçleme gibi birçok kavramın daha değiştirilmesi, öğretinin aslından çok şey yitirmesine neden olmuştur. İsa öğretisinin Ezoterik içeriği, bugün pek çok Hıristiyan tarafından bilinmemektedir. Ancak iyilik, doğruluk, güzellik gibi kavramlarla, insanların kardeşliği gibi duyguların, geniş kitlelerce kabul görmesini sağlayarak Hıristiyanlık, Ezoterik öğretinin bu anlatılarının evrenselleşmesinde önemli bir rol oynamıştır.

İsa'nın, çarmıhtan kurtarıldıktan sonra, yeniden Hindistan'a döndüğü ve burada Keşmir'e yerleştiği bir diğer iddiadır. Bu iddianın sahibi, İranlı Tarihçi Molla Nadiri'dir. "Tarik-i Kaschmir" adlı eserinde Nadiri, "Yus Asaf'in (Hintçe; Birleştirici İsa), Filistin'den Keşmir'e geldiğini ve Keşmir halkına Tanrı'nın sözünü getirdiğini yazmaktadır.[31]

Hindistan'da, "Süleyman'ın Tahtı" adlı bir tapınakta, "Yus Asaf, M.S. 54 yılında mesih olarak ortaya çıktı. Kendisi İsrail nesillerinden gelmedir" yazmaktadır. Bu tapınak, Shirinagar'ın doğusundaki bir dağın tepesinde bulunmaktadır. Shirinagar'ın merkezinde, Ranzabal Khaynar denilen bir kutsal

yapı bulunmaktadır. Bu kelime, "Peygamberin Mezarı" anlamına gelmektedir.[32] Yapı; cami, kilise ve Hint tapınağı karışımı bir mimariye sahiptir. Yapıda iki mezar bulunmaktadır. Bunlardan biri, Seyid Nasruddin adlı bir din büyüğüne aittir. Seyid Nasuriddin'in mezarı yanında bulunan diğer mezarın, Keşmir halkınca bir peygamber mezarı olarak kabul edildiği, 200 yıl önce yazılmış olan, "Tarik-i Azim" adlı tarih kitabında yazmaktadır. Kitapta, bu peygamberin adının Yus Asaf olduğu ve kendisine Tanrı tarafından, Keşmir'de vaaz verme görevi verildiği anlatılmaktadır. 1903 yılında mezarları inceleyen Rahip Weitbrecht, mezar bekçisinin, bu mezarlardan birisinin "İsa Sahip"e ait olduğunu söylediğini bildirmiştir. Mezarın üzerinde, Arapça olarak "Ziyarat Yus Asaf Khaynar" ifadesi yer almaktadır. Yani, Peygamber Birleştirici İsa'nın Mezarı. Erich Von Daniken tarafından da incelenen mezarın hemen üzerinde yer alan taşın üzerindeki ayak izlerinin de İsa'nın ayak izleri olduğuna inanılmaktadır.

M.S. 115 yılında Sanskrit dilinde yazılmış bir kitapta, Keşmir Kralı Shalevain'in, İsa ile karşılaşmasından bahsedilmektedir. Kral, Himalaya Dağları'na giden yolda, beyaz giysili bir yabancıyla karşılaşır. Kim olduğunu sorar. Yabancının cevabı, "Ben, bakireden doğma, 'Tanrı'nın Oğlu' diye bilinirim" olur. Kralın bu cevap üzerine şaşırması sonucu, yabancı kendisini daha fazla tanıtmak ihtiyacı hisseder. "Kötülüğün sınırı olmayan, yabancı bir ülkeden gelmekteyim. Amelikanların ülkesinde mesih olarak ortaya çıktım. Onların elinden ıstırap çektim." 80 yaşlarındaki yabancı, adının İsa Mesih olduğunu söyler.[33]

İsa'nın, Filistin tarihinden bir şekilde çekilmesi ile Yahudi ülkesinde olaylar durulmadı. M.S. 66 yılında başlayan ilk Yahudi ayaklanması, 74 yılında Masada Kalesi'nin düşmesi ile

son buldu. Kaleyi savunan 960 kişi, Romalılara teslim olmaktansa intihar etmeyi tercih etti. Kaleyi savunanlar arasında Esenniler, Kabbalacılar, diğer Yahudi mezheplerinin üyelerinin yanı sıra, başta Barbaros olmak üzere çok sayıda Hıristiyan da vardı. Kalenin komutanı olan Eleazar'ın, toplu intihar öncesi yaptığı bir konuşma, kalede bulunan ve her nedense intihar etmeyen bir kadın tarafından tarihin notlarına düştü. Bu konuşmada, yaşamın insan için bir bela olduğu, ölümün ruhlara özgürlük verdiği ve ruhların, asli vatanlarına dönmesine imkân tanıdığı, ruhların fâni vücutlara hapsedilmiş olduğu, bedenin ölümlü, ruhun ise ölümsüz olduğu gibi tamamen Ezoterik-Batıni felsefelerin söylemleri yer almıştı.[34] Kabbalacılar ve Esenni mezhebinin dışında, Yahudilik'te ruh ve ruhun ölümsüzlüğü kavramları yer almamaktadır. Ruhun bedene üstünlüğü ve ölüm sonrası Tanrı ile birlik olma düşünceleri, Yahudi geleneklerinde olmayan hususlardır. Bu konuşma, Masada direnişçilerinin ve bunların arasındaki Hıristiyanların, Ezoterik felsefe yanlısı olduklarını, Hıristiyanlığın ilk öğretilerinin Batıni olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

İlk ayaklanma sonrası, Filistin'de giderek güçlenen Ebinoitler adlı Yahudi-Hıristiyan bir mezhep, İsa'yı peygamber olarak kabul ediyordu. Mezhebin söylemleri; Hermetik, Pisagoryen ve Mitraik menkıbelerden oluşuyordu. Onlara göre İsa, Tanrı değil, onun bir peygamberiydi. Benzer görüşler, M.S. 136'da İskenderiye'de de dile getirilmeye başlandı. İskenderiye Okulu'nun bir mensubu olan Valentinus, İsa'nın sırlar öğretisine inisiye edildiğini söylüyordu. İskenderiye'den Roma'ya geçen Valentinus, Roma'nın dini otoritesini reddederek, Ezoterik bilimi savundu.[35] M.S. 140 yılında, Roma'da, aynı görüşleri savunan bir diğer filozof da

Markinon idi. Bir başka İskenderiyeli filozof, Basilides de İsa'nın çarmıhta ölmediğini, kendisi yerine Sireneli Simon'un çarmıha gerildiğini iddia ediyordu. Filistin'de çıkan ayaklanmalar ve yapılan katliamlar, çok sayıda Hıristiyan Ezoterik düşünürün İskenderiye'ye kaçmasına yol açtı. Böylece İskenderiye, her zaman olduğu gibi Ezoterizmin Hıristiyan koluna da ev sahipliği yapmış oldu. Nitekim, Nag Hammadi'de gün ışığına çıkarılan "Gnostik İnciller"in, Mısır'da ortaya çıkmış olması da bu gerçeği doğrulamakta.

Gnostik İncillerden olan Doğruluk İncil'inde, İsa'nın şu sözleri yer alır: "Onların planladığı şekilde mağlûp olmadım. Görünüşte olabilir. Suçlanarak konulduğum çarmıhta, gerçekte ölmedim."

Nag Hammadi koleksiyonunda yer alan Maria İncil'inde, Petrus'un, Magdalena'dan şikâyetçi olduğu anlatılmakta, ikisinin arasında görüş ayrılıkları bulunduğu ifade edilmektedir: "Bacı, biliyoruz ki, kurtarıcı Rab, seni diğer kadınlardan daha çok seviyor. Şimdi biz, bu kadını dinleyecek miyiz? Rab, bu kadını, bize tercih mi etti?"

Şakirdlerden biri, Petrus'a cevap verir: "Elbette Hz. İsa, kadını iyi tanıyor. Bunun içindir ki kadını bize tercih etti."

Gnostik İncil grubunda yer alan bir diğer el yazması olan Philip İncil'inde, konuyla ilgili olarak, "Rab her şeyi, esrarengiz şekilde, vaftiz ayini ile kutsal mesh yağıyla, şarap ve ekmekle, kefaretle ve zifaf odasıyla yaptı. Rab ile beraber, devamlı yürüyen üç kişi vardı. Bunlar, İsa'nın annesi Meryem, kız kardeşi Meryem ve Magdalena idi. Magdalena, İsa'nın Yoldaşı olarak bilinirdi" açıklamaları bulunmaktadır ve tüm bu söylemler, Magdalena'nın, İsa'nın karısı olduğunu ispatlar niteliktedir. İsa'nın sık sık Magdalena'yı dudağından öptüğü belirtilen Philip İncil'inde, evlilik müessesesi de övül-

müş ve dünyanın varoluşunun insana, insanın varoluşunun da evliliğe bağlı olduğu yazılmıştır. Bu İncil'in sonunda yer alan, "İsa Mesih'in oğlu vardır. Ve İsa Mesih'in torunu vardır. İsa Mesih'in oğlu, Mesih'in sulbünden gelen kişidir" açıklaması[36] ileride ele alacağımız Movorenjlerin ve Sion Manastırı'nın iddialarını destekler niteliktedir.

M.S. 70 yılında, Kudüs'ün Roma ordusunca bir kez daha yağmalanması ve tapınağın yıkılması sonrası, Avrupa'ya büyük bir Yahudi mülteci akını olmuştur. M.S. 132 yılında tüm Yahudilerin Filistin'den sürülmeleri ile Frankların yönetimindeki Güney Fransa, Yahudiler için bir sığınma merkezi haline gelmiştir. Bunu takip eden yıllarda, 2. yüzyılda Roma'da bir Yahudi kolonisi oluşmuştur. Bu Yahudiler arasında Kabbalacılar da vardır ve Kabbalacı görüş, Bünyaminler aracılığıyla gelen kadim Ezoterik öğretilerle birleşerek, Cathar düşüncelerinin güçlenmesini, öğretilerinin yaygınlaşmasını sağlamıştır.

İsa'nın Yahudi ruhban sınıfınca sapkınlıkla suçlanması ve Roma'nın bu durumu fırsat bilerek, onu İsa'nın Filistin'i terk etmesinden sonra, Hıristiyanlık uzunca bir süre bocaladı. Yandaşları Roma tarafından sürekli takip edildi ve öldürüldü.

İşte bu aşamada, Romalı Hıristiyanlar, kendileri gibi kardeşlik, doğruluk, iyilik gibi mefhumları savunmakta olan Collegia mensupları ile karşılaştılar. Roma İmparatorluğu'nun son dönemlerinde, Mimarlar Koleji'nde eğitim görenlere geleneksel olarak "Comacine Masonları" adı verilmiştir.[37] M.Ö. 1. yüzyılda, Romalı Mimar Vitrivius, inşaat ustalarının ortak yararlar sağlayacakları Kolejlerde yapılanmaları gerektiğini ifade etmiştir. Mimar, tüm insanlık bilgisini yakından bilen, evrenin temelini oluşturan yasaları tanıyan bir tür sihirbaz olarak tanınmaktadır. Görüldüğü gibi, Kolej mensupları sadece basit birer inşaatçı değil, dönemin

tüm bilgilerini edinmiş aydın insanlardır. İlk Kolej, Koma Gölü yanında bulunmaktadır ve bu ilk örneğin ardından, çeşitli kentlerde Collegialar kurulmuştur. Roma'nın düşmesinden sonra, buradan tüm Avrupa'ya dağılan Kolej mensupları, öğretileri nesilden nesle aktarmıştır. İngiliz Athelsan Sarayı'ndan, Bizans Ayasofya Kilisesi'ne kadar çok sayıda mimari yapının altında onların imzaları vardır. 643 yılında, Kral Rotharis tarafından yayınlanan bir bildiride, Comanice Masonlarının gerçekleştirdikleri yapıtların övüldüğü görülmüştür. Comacine Masonlarının ilkeleri, daha sonra Mason Misterleri olarak adlandırılmıştır.

Collegia öğretisine göre Tanrısal varlık, şekil ve sayıların prensipleri ile sezinlenebilir. Bu nedenle, şekil ve sayılarla oluşturulmuş büyük yapılar, Tanrı'nın varlığının en önemli göstergeleridir. Fizik ve sayıların sentezi, geometridir. Geometrik modellerin düzenli yinelenmesi; uyumun, düzenin, yasaların, kısaca Tanrı'nın ifadesidir. Geometri, master plandır ve her yerde, her zaman hazır bulunur. Bu nedenle geometri, Tanrısal Zanaat olarak da adlandırılır. Bu düşüncelerde, Pisagor'un öğretilerinin izleri açıkça görülmektedir. Koma Koleji'nin ve benzerlerinin, bu öngörü doğrultusunda oluşturulduğu anlaşılmaktadır.

Collegia mensupları, Roma İmparatorluğu içinde, sanatlarını rahatça ortaya koymaları için, her yerde dolaşmalarına izin verilen hür insanlardı. Avrupa'nın, Roma İmparatorluğu dışında kalan bölgelerinde dahi, yapı işleri için Collegia mensupları özellikle aranıyorlardı. Ancak bir süre sonra, Avrupa'da derebeylik sistemi ortaya çıktı ve bu hür sanatkârların dahi, birer serf durumuna düşmeleri söz konusu oldu. İşte o zaman Collegialar, manastırlara iltihak ettiler ve din adamlarına tanınan haklardan faydalanabilmek için, inşa-

atçı rahiplerden kurulu olan manastır dernekleri "Gildeleri" oluşturdular.[38] Gilde Manastırları, Gotik katedrallerin yapımında önayak olmuşlardır. Gotik katedraller, "İşin Ustası" adı verilen baş mimarların yönetiminde inşa edilmiştir. İnşaatlarda görev alan her usta, diğerleriyle uyum içerisinde, kendi geometrik bilgilerini kullanmıştır. Ustaların hepsi, yetenekli zanaatkâr olmalarının yanı sıra, birer teknik ressamdır. Yapıtları, aldıkları yüksek eğitimin derecesini göstermektedir. Onlar için katedral, Tanrı'nın Evi'nin ötesinde bir şeyleri sembolize etmektedir. Birer filozof olan ustaların, Pisagor ve Hermes bilimlerini yakından tanıdıklarından, 1410 tarihli bir el yazmasında açıkça bahsedilmektedir.[39] Ancak bu öğretiler, Hıristiyan dogmalarına ters oldukları için, tıpkı mesleki sırlar gibi, sır perdesi altında gizlenmişlerdir.

Apollon, Diyonisos, Orfeus, Pisagor ve Platon gibi Ezoterik ekollerin yakından tanındığı Collegialarda, sadece kadim Yunan öğretileri değil, Saabi inancından ortaya çıkan Stoacılığın ve İran Mitra inancının karışımı olan Mitra kültü de etkin olarak uygulanmaktaydı. Pisagor Okulu'nun İtalya'da dağılmasından sonra, Anadolu ve Avrupa'da, Yunan-Roma dünyasının çeşitli kentlerine dağılan okul mensupları, öğretinin buralarda yaygınlaşmasını sağlamış ve Mitra kültünün ortaya çıkmasına zemin hazırlamışlardır. Pisagor Okulu'nun başına gelenlerden ders çıkaran Mitra inanırları, öğretilerini çok sıkı bir giz perdesi altında saklamış ve hemen hiç yazılı belge bırakmamışlardır. M.S. 1. yüzyılda varlığının doruk noktasına ulaşan Mitraizm, ismini İran'ın kadim Güneş Tanrısı Mitra'dan almıştır.[40] Ancak öğretinin, İran Mitra öğretisi ile bir güneş kültü olmasının ötesinde, uygulama bakımından bir benzerliği yoktur. Yüce Tanrı'nın gerçek isminin kullanılmamasına yönelik sır nedeniyle, isim gizli tutulmuş,

gerçek isim saklanarak, İran Güneş Tanrısı Mitra'nın adı kullanılmıştır.

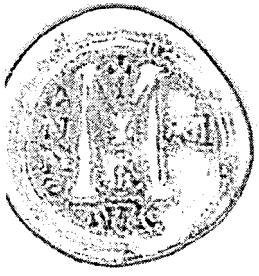
Mitraizmle ilgili bilgilerin çoğunluğu, bu ekolün yarattığı tapınaklardaki kabartma ve mozaiklerden elde edilmektedir. Öğretinin gizliliği ve üye alımı ile ilgili bir dizi üst aşamanın varlığı bilinmektedir. Tapınaklardaki kabartmalarda, Tanrı Mitra'nın, elindeki bıçakla bir boğayı öldürdüğü motifine sıkça rastlanmaktadır. Tauroktoni adı verilen bu motifin üzerinde ya da çevresinde yer alan kemerde, üzerine 12 burcun resmedildiği Zodyak motifi bulunmaktadır. Astrolojik sembolizmin, Mitra inancında çok önemli bir yeri olduğu görülür. Kabartmalarda, Zodyak'ın yanı sıra gezegenlerin ve toprak, su, hava ve ateş elementlerinin sembolleri de yer alır. Bütün Tauroktonilerin üst köşesinde, Güneş ve Ay'ı temsil eden büstler bulunmaktadır. Güneş, tıpkı Tanrı Apollon gibi baştan yayılan ışık demetleri, Ay ise hilal biçimi ile temsil edilmektedir. Gezegenler de, Pisagor Müzler Mabedi'nde olduğu gibi, 7 büst biçiminde, bazen de Mitra'nın pelerini üzerinde gösterilmiştir. Mitra sisteminde 7 sayısı önemlidir. Mitra, Yaratıcı Tanrı'dır. 7 gezegen ise Mitra üyelerinin aşmak zorunda oldukları 7 dereceyi sembolize eder; 1. Karga; 2. Nimphuse (Su perisi); 3. Asker; 4. Aslan; 5. İranlı; 6. Güneş; 7. Baba dereceleri.[41]

Mitra mabetlerinde, bu 7 dereceyi gösteren, 7 adet kapı bulunmaktadır.

Birinci derecenin sembolü kargaydı, çünkü insanlığa Tanrısal tüm bilgiler, kuşlar tarafından getirilmişti. İkinci derecede, Tanrı'ya olan hayranlığın sembolü olarak bir gelin gibi süslenmiş su perisi kullanılırdı. Üçüncü derecede, adaya bir kılıç ve taç verilirdi. Aday, maddi imkânları reddettiğinin sembolü olarak tacı kabul etmezdi. Dördüncü derecede

sembol, elinde bir kürek kor kömür tutan, kırmızı bir kıyafet giyen aslandı. Ateşe hükmetmeyi ifade ederdi. Beşinci derecenin sembolü bir ay ve yıldız ile harptı. Yine, gümüş bir tunik giyen ve elinde bir tırpan bulunan İranlı'nın, sembol olarak görüldüğü bu derecede, insanın saflığı ve evren ile özdeşliği öğretilirdi. Altıncı derecede semboller, kamçı, meşale ve bir küre idi. Son derece olan 7. derecenin sembolü de göz, eğri bir bıçak ve Frig başlıklarıydı. 7. dereceye sahip olan Babaların görevi; mabetleri korumak, törenleri idare etmek, adayların kabulü için karar vermek ve Mitra bilgeliğini yaymaktı. Tüm Mitra örgütünün başkanının unvanı ise "Babaların Babası" idi.

Mitra örgütüne girmek isteyen adaylar, öncelikle Tanrı-Evren-İnsan özdeşliğini kavrayabilmek için Astroloji bilimi üzerinde eğitim görmek zorundaydı. Adaylar, bu uzun süreli eğitimden sonra bir inisiasyon töreni ile külte kabul edilirdi. Törende, tamamen çıplak olarak mabede getirilen adayın gözleri ve elleri de bağlıydı. Aday, itilerek yere düşürülür, böylece öldüğü remzedilirdi. Görevliler, adayı ayağa kaldırarak yeniden doğmasını sağlamış olurlardı. Aday, toprağa bulanır, kuvvetli bir rüzgâra tabi tutulur, su ile dolu bir çukurdan geçirilir ve son olarak da yanan bir odun kümesinin üzerinden atlatılırdı. Diğer bir deyişle; toprak, hava, su ve ateş ile imtihan edilirdi. Tören sonunda aday, külte ait tüm sırları hayatı pahasına saklayacağı üzerine yemin ederdi.

Resimde, Mitra (Sol Invictus) inancının yaygın olduğu Bizans'ta kullanılan bir parada, gönye ve pergelin, bugün Masonlukta kullanıldığı şekliyle kullanılmakta olduğu görülmektedir.) Justinianus I Dönemi (M.S. 527-565)

Mitra kültünde kullanılan ve dönemin Gallo-Romen mezarlarında kabartmaları tespit edilen pergel, gönye, şakul, terazi, kuru kafa gibi semboller, daha sonraki tarihlerde, Masonluk tarafından da kullanılmıştır.[42]

Tauroktonilerde, Mitra daima boğayı öldürürken, onun üzerinde gösterilmiştir. Başında, Frigya takkesi olarak tanınan bir külah bulunur ki, bu onun bir Anadolulu olduğunun göstergesidir. Frigler, Luviler sonrası Batı Anadolu'da yaşamış bir halktır. Gökyüzü haritalarında, Boğa burcunun üzerinde duran ve öldürücü bir darbe ile onun etkisini yok eden takım yıldızının, Yunan mitolojik kahramanlarından Perseus'un adı verilen takım yıldızı olduğu görülmektedir. M.Ö. 4. bin yılda, Zodyak'in başlangıcı olan ilkbahar ekinoksu Boğa burcunda iken, ekinoks noktalarının Zodyak'ta geri gitmeleri sonucu, ilkbahar ekinoksu Koç burcuna geçmiştir. Diğer bir deyişle Boğa'nın önderliği, etkisi yok olmuştur. Tauroktoni'de Mitra'nın boğayı öldürmesi ile sembolize edilen astronomik hadise budur.[43]

Mitra Tauroktonisi

Perseus da tıpkı Mitra gibi, bir Frig külahı giymektedir. Mitolojiye göre bu külah ona, görünmez olması ve en önemli görevi olan Medusa'yı öldürmesi için verilmiştir. Eski İran efsanelerine göre Perseus, göksel ateşi dünyaya indirmiş

ve bu ölümsüz kutsal ateşi, tapınakta korumuştur. Kadim İran ateşe tapma ayinlerinin altında bu inanç yatmaktadır. Perseus, yetenekli kişileri rahip olarak seçmiş, ateşle arındırmış ve onlara sır olarak, ateşi nasıl saklayacaklarını öğretmiş, ateşi korumakla görevlendirmiştir.

Tarihçi Pluark'a göre Mitraizm'in kökenleri, M.Ö. 1. yüzyılda Anadolu'nun Klikya bölgesinde, Tarsus'ta yaşayan insanlara kadar gitmektedir.[44] Tarsus'un adı, Yunanca boğa anlamına gelen, Taurus'tan gelmektedir. Anadolu'nun güneyinde yer alan Klikya, Perseus kültünün etkin olduğu bir yöredir. Ancak Perseus burada, göçmen bir Tanrı olarak kabul edilmektedir. Perseus kültü, eski yerel kült ile birleştirilmiştir.

Perseus kültünde, Perseus sürekli olarak Tanrı Apollon ile birlikte gösterilmektedir. Mitra'da da, Mitra'nın yanında, Apollon'un Romalı türevi olan Güneş Tanrısı Helios bulunmaktadır. Perseus'un Apollon'la özdeşleştirilmesi gibi, Mitra da Helios ile özdeşleştirilmiştir. Peki, Perseus kültünün yegâne kaynağı, Apollon inancı ve diğer kadim Yunan Ezoterik öğretileri midir? Astronomi ile bu denli uğraşı, kadim Yunan teolojisinde görülmemektedir. Bu sorunun cevabını Klikya bölgesinde yerleşik eski bir inançta, Saabilik'te aramak gerekmektedir. Büyük İskender'in bölgeyi istilası sırasında, daha sonra inceleyeceğimiz kadim Saabi inancı, Pisagoryen öğretiden etkilenirken, Yunanlı filozoflar da Saabi inanışlarının etkisi altında kalmışlardır. Saabi inançlarından etkilenen akımların başında da Stoacılık gelmektedir.[45]

M.Ö. 4. yüzyılda, İskender fetihlerinin hemen ardından, Atina'da, Zeno tarafından kurulan Stoacılığın, Klikya ve Tarsus'taki etkisi çok geniş ve güçlüdür. Tarsus, Saabilerin en önemli kenti olan Harran'a çok yakındır. Stoacı düşüncenin

savunurlarının önemli bir bölümü, binlerce yıldır Saabi öğretileriyle yoğrulmuş olan bu bölgeden çıkmıştır. Stoacılığın kurucularından olan Arato (M.Ö. 315-240), bir Klikya kenti olan Soli'dendir. Zeno'dan sonra Stoacı düşünce, Krisippus (M.Ö. 280-207) tarafından sistematize edilmiştir. Yine aynı akımın temsilcileri, Atenodorus (M.Ö. 74-M.S. 7) Tarsusludur ve en ünlü Stoacılardan olan Posidonyus (M.Ö. 135-50) ile sürekli temas halinde olduğu bilinmektedir. Atenodorus, uzun süre Roma'da bulunmuş ve Mitra kültünün ortaya çıkmasında da önemli bir isim olmuştur. 30 yıl Roma'da kaldıktan sonra, İmparator Augustus'un resmi temsilcisi olarak Tarsus'a geri gönderilmiş ve kent yasalarını düzenlemiştir.[46]

Tarsuslu Zeno'dan sonra Stoa Okulu'nun önderliğini, Dicleli Seleukos ve sonra da Babilli Diogenes yaptı. Tarsus'ta kurulan üniversite Stoacı felsefenin en etkin temsilcisi haline geldi. Stoacılar, astronomi ve astroloji ile derinden ilgilenmiş ve Saabiler gibi, bir astral din inancı oluşturmuşlardır.[47] Stoacı düşünceye göre, Mikrokozmos'un yani insanın kaderi, Makrokozmos yani evrende meydana gelen olaylarla doğrudan bağlantılıdır. Başta Güneş ve Ay olmak üzere tüm gezegen ve yıldızların insanlar üzerinde etkisi bulunmaktadır. Stoacı kâhinler, yıldız falları ve kehanetleriyle ünlenmiştir. Kadere karşı çıkılamayacağı düşüncesi ön plandadır. Evrendeki tüm varlıklar canlıdır. Gezegenler ve yıldızlar da canlı ve kutsal varlıklardır. Güneş'in, Dünya'nın, tüm gezegenlerin ve yıldızların ruhları olduğuna inanılmaktadır. Uzay, bir tanrıdır. Yıldızlar tanrıdır. Dünya da tanrıdır. Ancak en büyük Tanrı, cennette bulunan Akıl'dır. Stoacı filozof Krisippus, "Tanrıya Dair" adlı eserinde, evrenin ruhu ve aklı olan canlı bir varlık olduğunu savunmuştur. Ünlü Yunanlı düşünür Çiçero, Stoacıların bu konudaki düşüncelerini şöyle açıklar:

"Evren, kutsal olduğuna göre, cennetin en saf ve canlı maddesinden yapılan yıldızlar da kutsaldır. Her zaman sıcak ve parlak olmaları, bilinç ve zekâ yüklü olduklarının ispatıdır."

Stoacı Posidonyus, yıldızların her şeyin kaderini belirlediği düşüncesinin en ateşli savunucusu olmuştur. Bu düşüncesini, "Kozmik Sempati" adı altında teoriye dökmüş ve Güneş'in, Ay'ın ve gezegenlerin tüm hareketlerini gösteren bir gök küresi yaparak, teorisini kanıtlama çabasına girmiştir. Kurban edilen bir hayvanın ciğerlerinden, bir savaşın kaderinin okunabileceğine dönük eski Babil inançlarını da savunmaktan geri kalmamıştır.

Stoacılar, evrensel döngüye ve bu döngü sonucu, belirli dönemler ile her şeyin yok olduğuna, yeniden yaratıldığına inanmaktadır. Tüm evren, periyodik olarak bir kıyamet sonucu tamamen yok olmakta, daha sonra bir diğer kıyamete kadar sürecek olan yeniden yaratma dönemi başlamaktadır. Stoacıların düşüncelerinin günümüze aktarılmasını sağlayan Çiçero'nun anlatımına göre, evren kutsal bir ateşle yok edilerek, başlangıç noktasına geri dönmekte, sonra hiçbir değişiklik olmaksızın aynı yaşam süreci tekrarlanmaktadır. Kleantes ve Krisippus, evrenin bir tohum olduğunu, içinden çıktığı kutsal ateşe dönüşmesinin kaçınılmaz olduğunu savunmuşlardır.[48] Stoacılar, bir Babil öğretisi olan "Büyük Yıl" kavramını da kullanmışlardır. Güneş, Dünya ve diğer beş gezegenin, tüm devirlerini tamamlayarak, evrende başlangıç noktalarına geri döndükleri ana kadarki süreyi kapsayan "Büyük Yıl"ın uzunluğu üzerine çok tartışma vardır, ancak belirli bir süresi olduğu üzerinde tüm Stoacılar hemfikirdir. Stoacılar, birçok tanrıyı ve mitolojik figürleri, kozmik ve doğal güçleri alegorize ederek yaratmışlardır. Çiçero, "Tanrılar, doğa teorilerine dayanarak türetilmişlerdir" demektedir.

Mitra inancında, Satürn, mevsimlerin ve tekrarlanan zaman dilimlerinin; Jüpiter, gökyüzünün; Juna ise havanın tanrılarıdır. Güneş Tanrısı Helios, ateşten arabasına binerek gökyüzünde seyahat etmektedir.

Astronom Hipparkus, ruhlarımızın, tüm evreni yaratan kutsal ateşin bir parçası olduğunu savunur. Tüm maddi varlıklar gibi ruhlarımız da ana kaynağı olan kutsal ateşe dönecektir. Hipparkus, tüm evrenin hareket halinde olduğunu keşfetmiş ve bu hareketin kutsal bir anlamı olduğunu söylemiştir. Hipparkus'a göre, tüm evrenin bu hareket sonucu, Büyük Yılı oluşturan döngüsü, 36 bin yılda tamamlanmaktadır.

Hipparkus ve onunla birlikte Rodos'ta yaşayan çağdaşı Posidonyus, Stoacı felsefenin ve öğretilerinin Roma İmparatorluğu'nda gelişmesinde önemli isimler olmuşlardır. Bu etkileşimler sonucu Mitra kültü adını alan Stoacı felsefe, başta Collegia ekolü olmak üzere tüm Avrupa'ya yayılmış ve Hıristiyanlığın, Mitra inanışlarını kendi bünyesi içinde erittiği 4. yüzyıla kadar, en etkin dini inanış biçimi olarak varlığını sürdürmüştür.

Hıristiyanlar, Mitraist Collegia mensuplarının tanrılarını, birer aziz olarak kabul ettiler ve Collegialarda kendilerine sığınacak yer bularak varlıklarını sürdürebildiler. Bizans'ta, Collegialaların himayesinde varlığını devam ettiren Hıristiyanlar, zaman içerisinde güçlü bir örgütlenmeyi başardılar ve dinlerini resmi devlet dini olarak kabul ettirdiler. Sol İnvictus (Yenilmez Güneş), Hıristiyanlık öncesi Bizans'ın en önemli tanrısı konumundaydı. Sol İnvictus, Mitra'nın Bizans'taki adıydı. Kendisi de Sol İnvictus'un inisiye bir üyesi olan Bizans İmparatoru Konstantin, aynı zamanda bu dinin baş rahibi idi.[49] Mitraist Konstantin'in iktidarı boyunca, Bizans'ın diğer adı "Güneş İmparatorluğu" idi. Yenilmez Güneş figürü,

tüm imparatorluk bayraklarında ve paralarının üzerinde yer almaktaydı. Bu kültte Sol İnvictus'a, tüm tanrıların her türlü vasfını bünyesinde barındıran Yüce Tanrı olarak bakılıyordu. Diğer bir deyişle Sol İnvictus, Tektanrıcı semavi dinler ile bir ölçüde örtüşmekteydi ve çoktanrıcılıktan, Tektanrıcılığa geçiş aşamasıydı. Bu ortamda Bizans'ta boy göstermeye başlayan Hıristiyanlık, ülkede yaygın konumda faaliyet gösteren Collegialar aracılığıyla, büyük bir tolerans şemsiyesi altında büyüdü gelişti.

Konstantin, M.S. 321 yılında, Güneşin Kutsanması günü olan pazar gününü, dinlenme günü olarak ilan etti. O güne kadar, Yahudi geleneğine uyarak cumartesi günleri dinlenen Hıristiyanlar da bu uygulamayı benimsedi ve pazar günü, kutsal dinlenme günü olarak kabul edildi. 25 Aralık tarihi, Sol İnvictus kültünde, Güneş'in yeniden doğduğu gün olarak en kutsal gündü. Bu uygulama Hıristiyanlarca da benimsendi ve İsa'nın doğum günü olarak kutlanmaya başlandı. Böyle böyle Hıristiyanlık, kendisini mevcut dine adapte etti ve giderek onun yerini almaya başladı. Mitraizm içinde yer alan yeniden doğum ve ölünün dirilmesi inançları, İsa için uyarlandı. Konstantin, ömrü boyunca Hıristiyanlık ile Mitraizm arasındaki farklılıkları ortadan kaldırmak için uğraştı ve bunda da başarılı oldu. Böylece Konstantin, İsa'yı, Sol İnvictus'un dünyevi tezahürü olarak benimsedi ve halkına da benimsetti. Konstantin için inanç, politik bir araçtı ve ülkenin bütünlüğüne yardımcı olan her türlü inanç, serbestçe yaşamalıydı.[50]

Konstantin, M.S. 325 yılında İznik Konsili'ni topladı. Hıristiyan dininin kuralları, rahiplerin çizdiği çerçevede benimsendi. İznik Konsili, İsa'nın fâni ve ölümlü bir peygamber olmadığına, bir Tanrı olduğuna karar verdi ve böylece Tanrı ve

Rab olarak Sol İnvictus, İsa'ya dönüştürüldü. Konsil toplantısı sonucunda, "İznik İman İkrarı" Yayınlanarak, değişik Hıristiyan grupları arasındaki farklılıklar ortadan kaldırıldı.[51] İznik Konsili'nden bir yıl sonra Konstantin, Ortodoks öğretilere karşı çıkan bütün çalışmaların yok edilmesi kararı verdi. Bizans Kilisesi'ne sabit bir gelir tahsis etti ve ayrıca Roma Kilisesi'nin de kurulmasına karar verdi. Daha sonra, Roma piskoposu ilk kez 384 yılında, kendi "Papa"lığını ilan etti. Konstantin, Hıristiyanlığı Sol İnvictus ile özdeşleştirdikten sonra, ölüm döşeğinde vaftiz edilmeyi ve bir Hıristiyan olmayı kabul etti.[52] Ortodoks Kilisesi'nin çalışmaları sonucu, bugün Yeni Ahit olarak tanınan kitap ortaya çıktı. 4. yüzyıl öncesi, Yeni Ahit'ten bahsetmek mümkün değildir. Eski Ahit'e bağlı olan, ancak İbranice el yazmaları olmadığı için Mukaddes Kitap'a dahil edilmeyen muhtelif kitaplar, "apokrif" ilan edildi. Bunlar, Petros İncil'i ve İsa'nın Çocukluk İncil'i gibi, İsa'yı Tanrılaştırmaya çabalayan kitaplar olmasına rağmen, Ortodoks Kilisesi'nce yeterince güvenilir görülmedi. Ayrıca, çok sayıda kutsal el yazması da Gnostik ilan edilerek, Hıristiyanlık inancından uzaklaştırıldı.[53]

Batı Hıristiyan Kilisesi, Hıristiyanlığın kutsal metinlerini, Kanonik, yani kabul edilenler ve Apokrif, yani doğru olmayanlar şeklinde ayırabilmek için 400 yıl uğraşmıştır. Kanonik metinlerin, toplam 27 kaynaktan alındığı öne sürülmektedir. Doğu Kilisesi'nin kimi Apokrif metinleri de kutsal kabul etmesi, iki kilise arasındaki en önemli farklılığı meydana getirmektedir.[54]

Romalılarda yöneticiler ilahlaştırıldığı için, İsa'nın da yeni ortaya çıkmış bir Tanrı olması gerekiyordu. İsa, rahip-kral, yani Mesih olarak değil Tanrı olarak vücut bulmalıydı. İsa'nın, Tanrı olarak ortaya çıkması için yeniden doğmuş ol-

ması zorunluydu. İsa böylece Osiris, Attis ve Temmuz gibi, yeniden doğan tanrılar ile eşit konuma getirildi. Aynı düşünce doğrultusunda, bakire anneden doğum doktrini ortaya atıldı. Kutsal Baba, Oğul ve Ruhül Kudüs'ten oluşan bu yeni üçlü Tanrı sisteminde, Tanrı'nın cismani ailesi gereksiz, gereksizin de ötesinde sakıncalıydı. Böyle bir aileye bağlı kalmak, İsa'nın evrensel olma iddiasına ters düşecekti.

Bu gelişmeler sonucu Hıristiyanlığın gelişmesini sağlayan uygun ortamı yaratan Mitraizm, 4. yüzyılın sonunda, kendi elleriyle geliştirdiği Hıristiyanlığa yenik düştü ve bu yeni dinin içinde eridi. Yine de Mitra öğretileri halk arasında tamamen yok edilemedi ve ileride ortaya çıkacak Catharlar ve Arianizm gibi ekollerde varlığını sürdürdü. Ancak, bu noktada tarihte geriye dönmek ve Ortadoğu'da çıkan yeni bir dinin, İslamiyet'in, Ezoterik-Batıni Doktrinler Tarihi üzerindeki yerini incelemek gerekmektedir.

Kaynakça

1. Schure Edouard, *Büyük İnisiyeler,* RM Yay., İstanbul 1989, s. 60.
2. Santesson Hans Stephan, *Batık Ülke Mu Uygarlığı,* RM Yayınları, İstanbul 1989, s. 137.
3. Kutluay Doç. Dr. Yaşar, *İslam ve Yahudi Mezhepleri,* Anka Yay., İstanbul 2001, s. 238.
4. Erentay İbrahim, *Hiram Abif,* Irmak Yay., İst. 2000, s. 88.
5. Erentay İ., İe, s. 80.
6. Baigent Michael/Leigh Richard, *Kutsal Kâse,* Kutsal Kan, Emre Yayınları, İstanbul 1996, s. 313.
7. De Suarez Philippe, *Thomas'ın İncil'i,* RM Yay., İst. 1988.
8. Erentay İ., İe, s. 63.

9. Özbudun Sibel, *Hermes'ten İdris'e Bir Dinsel Geleneğin Dönüşüm Dinamikleri*, Ütopya Yay., Şubat 2004 Ank., s. 148.
10. Özbudun S., le, s. 156.
11. Özbudun S., le, s. 155.
12. Özbudun S., le, s. 163
13. Özbudun S., le, s. 164.
14. De Suarez P., le, s. 27.
15. Kutluay Y., le, s. 239. II.
16. Kutluay Y., le, s. 242.
17. Bobaroğlu Metin, *Batını Gelenek*, Ayna Yayınevi, İst. 2002, s. 64.
18. Churchward James, *Sacred Symbols of Mu*, England, s. 52.
19. Churchward J., le, s. 55.
20. Obermeier Siegfried, *İsa Keşmir'de mi Öldü?*, RM Yay, İstanbul 1996, s. 30.
21. Obermeier S., le, s. 52.
22. Baigent M./Leigh R., le, s. 319.
23. Baigent M./Leigh R., le, s. 324.
24. Nauodon Paul, *Tarihte ve Günümüze Masonluk*, Varlık Yayınları, İstanbul 1968, s. 122.
25. Baigent M./Leigh R., le, s. 271.
26. Baigent MVLeigh R., le, s. 273.
27. Baigent MVLeigh R., le, s. 343.
28. Baigent MVLeigh R., le, s. 310.
29. Baigent M./Leigh R., le, s. 350.
30. Baigent M./Leigh R., le, s. 303.
31. Obermeier S., le, s. 137.
32. Obermeier S., le, s. 165.
33. Obermeier S., le, s. 156.
34. Baigent M./Leigh R., le, s. 378.
35. Baigent M./Leigh R., le, s. 381.
36. Baigent M./Leigh R., le, s. 383.

37. Baigent Michael/Leigh Richard, *Mabet ve Loca*, Emre Yayınları, İstanbul 2000, s. 147.
38. Naudon Pau, İe, s. 28.
39. Akin Asım, *Tarih Boyunca Masonluk*, Hacettepe Yayınları, Ankara, s. 136.
40. Ulansey David, *Mitras Gizlerinin Kökeni,* Arkeoloji ve Sanat Yay., İstanbul 1998, s. 15.
41. Ulansey D., İe, s. 48.
42. Akin A., İe, s. 74.
43. Ulansey D., İe, s. 60.
44. Ulansey D., İe, s. 50.
45. Ulansey D., İe, s. 82.
46. Ulansey D., İe, s. 83.
47. Ulansey D., İe, s. 85.
48. Ulansey D., İe, s. 96.
49. Baigent M./Leigh R., İe, s. 369.
50. Baigent M./Leigh R., İe, s. 370.
51. Baigent M./Leigh R., İe, s. 371.
52. Erentay İ., İe, s. 73.
53. Erentay İ., İe, s. 75.
54. Obermeier S., İe, s. 14.

VIII. BÖLÜM

İSLAMİYET ve BATINİLER

Musa ve Yahudi Ezoterizmini incelerken, Mezopotamya'da ve özellikle Harran Ovası'nda yaşayan Saabi inançlı kavmin bir bölümünün, liderleri İbrahim komutasında çeşitli sebeplerden ötürü göç ettiklerini ve göç edenlerin Mısır'a yerleştiklerini görmüştük. İbrahim'in bir cariyeden olma oğlu İsmail ve yanındaki küçük bir grup, İbrahim'in karısı Sarah'ın büyük tepkisi nedeniyle, ana gruptan uzaklaştırıldılar. Sarah, kavmin liderliğinin varisi olarak, sadece öz oğlu İshak'ın kalmasını ve İsmail'in gelecekte, veraset için hak iddia edememesini sağlamak üzere, İsmail ve beraberindekileri uzak Arabistan çöllerine sürgün göndertti.

Saabi inançlı olan İsmail, Arabistan Yarımadası'nın güney ucuna yerleşti ve burada Yemen Sabaaları Devleti'nin ilk nüvesini oluşturdu. Kısa sürede Arap Yarımadası'nın önemli bir bölümünü kontrolü altına alan bu kavimin yoğun çalışmaları sonucunda, barajlar ve su yolları yapıldı. Çöl, yeşile dönüştürüldü ve bir güneş kültü niteliğindeki Saabi inancının gereği olan çok sayıda tapınak inşa edildi. İşte Kâbe de bu tapınaklardan birisi, Güneş'e atfen yapılmış olması nedeniyle, belki de en önemlisiydi.[1]

M.Ö. 2 binlerden kalan Babil yazıtlarında, Mezopotamya'da Magan halkının yaşadığı belirtilmektedir. Birinci Babil Devleti'nin, M.Ö. 18. yüzyılda yıkılmasından sonra Maganlar, Arabistan'ın güneyine inerek, burada Main Devleti'ni kurmuştur. Main yazıtları, Yemen'de, M.Ö. 700'lerde kurulan ve 115 yılına kadar varlığını sürdüren Saba Devleti'nin, tıpkı Fenike gibi bir ticaret devleti olduğunu, devletin genişlemesinin savaşlarla değil ticaret sayesinde meydana geldiğini, Sabalıların, "Mekrup" ya da "Mukarrip" adı verilen hükümdarlarının, birer rahip-kral olduklarını göstermektedir. Aynı yazıtlar, Saba dini inançlarının gök cisimlerine tapınma olduğunu göstermektedir. Tapınılan tanrılar, Güneş Tanrısı Şems, Ay Tanrısı Sin, Zühre Tanrısı Astar, Merih Tanrısı Nekruh ve benzerleridir. Bu tanrılar için kurulan, sayıları 100'ü bulan mabetlere, yılın belli dönemlerinde hac ziyareti yapılır; her biri tavaf edilir, kurban kesilir. Kâbe de bunlardan birisidir ve Güneş Tanrısı'na adanmıştır.[2] Güneş Tanrısı, her şeyin ilk sebebi ve yaratıcısı olarak, en yüce Tanrıdır. Her şey onun emrindedir ve ona tabidir. Diğer bir deyişle, Sabaların dini, Tektanrılı bir dindir. Diğer tanrılar, onun yarattığı ve emri altında olan ikincil varlıklardır.

Yerli halkın, Arabul Baide (Kuzeyden Gelen Araplar) dediği Sabalıların kurdukları barajların yıkılması sonrası meydana gelen büyük kuraklık sonucu, vahalara doğru bir göç meydana geldi ve mabetlerin etrafında, Mekke, Taif ve Medine gibi ticari prenslikler ortaya çıktı.[3] İslam Peygamberi Muhammed'in ailesi, kuşaklar boyu bu Güneş Mabedi'nin, Kâbe'nin yönetimini elinde tutan rahiplerdi. Zaman içerisinde Kâbe'nin içine pek çok kavmin putları dolsa da, Muhammed'in ailesine ve savundukları dini inanca, Tektanrı inanırları anlamına gelen "Hanif Din" inanırları deniyordu.[4]

Kureyşliler, kendilerinin İsmail neslinden olduklarını söylerler. İsmail, Hicaz'a yerleştikten sonra, Cürhum kabilesinden bir Sami kadınla evlenmiş ve babası İbrahim ile birlikte Kâbe'yi inşa etmiştir. İbrahim ve oğulları, Kâbe'nin korunması amacıyla, "Kâbe Tarikatı" adı altında, Batıni bir örgüt kurmuştur.[5] Yemen Saba yöneticileri ve Muhammed'in atalarının kökleri, bu örgüte dayanmaktadır.

Nitekim, ailesi yüzyıllarca Kâbe'yi koruyan Muhammed'in de Kâbe ve civarını emniyet altına almakla görevli, şövalye tarikatları benzeri bir tarikatın inisiye üyesi olduğu yolunda bilgiler günümüze kadar ulaşmıştır. İbrahim tarafından kurulan Kâbe Tarikatı'nın amacı, Tektanrılı din inancının korunmasıdır. Bu dinin inanırlarına Hicaz'da, Hanif Din inanırları denilmiştir.[6] Muhammed'in amcalarından Ez Zübeyr, Hac döneminde kabileler arasında çıkabilecek çatışmaları engellemek, ticareti geliştirebilmek ve sulhu korumak amacıyla, "Hılfül Füdul" (Allah'ın Sulhu Ayları) teşkilatını kurmuştur. Hıristiyan Şövalye Tarikatları benzeri bir kuruluş olan ve kökleri İbrahim'in Kâbe Tarikatı'na dayanan Hılfül Füdul, zalimlere karşı mazlumların hakkını savunmak için yemin edenlerden oluşmuştur. Hılfül Füdul yemin metni: "Bundan böyle Mekke'de, yerli olsun, olmasın zulme uğrayan hiç kimse bırakmayacağız. Zulme asla meydan vermeyeceğiz. Zalimlerden haklarını alıncaya kadar, mazlumlarla birlikte olacağız. Denizlerin, bir kıl parçasını ıslatacak suları kalmayıncaya kadar ve Sebir Dağı yerinden silinip gidinceye kadar, bu karar üzerinde olacağız" demektedir. İnisiye üyelerinin tamamı, Hanif Din inanırıdır. Üyelere, savaş sanatının yanı sıra Hanif Dinin öğretileri de verilmiştir. Muhammed'in ailesi Beni Haşim, Muhammed'in annesinin ailesi Beni Zühre, Ebu Bekir'in ailesi Beni Teym ile akraba Beni Muttalip ailesi, bu teşkilatın bel kemiğini oluşturmuşlardır.

Mekke halkı arasında lakabı "El Emin" olan Muhammed'in, bu teşkilata üye olmaktan gurur duyduğunu sık sık ifade ettiği belirtilmektedir. Muhammed, peygamberliği sonrasında kendisine, Hılfül Füdul ile ilgili görüşü sorulduğunda, "Şayet bugün de böylesi bir sözleşmeye davet edilsem, hiç şüphesiz icabet ederim" demiştir.[7]

Muhammed'in karısı Hatice'nin amca oğlu Varaka bin Nevfel, Muhammed'in hala oğlu Ubeydullah bin Cahş, Hatice'nin amca oğlu Osman bin Huveyris, Ömer'in amca oğlu Zeyd bin Amr hep Hanif Din inanırları ve teşkilatın üyesidir. İslamiyet'in zorlu ilk yıllarında da Muhammed'e, bu hatırı sayılır bir kuvvet olan teşkilatın büyük yardımları olmuştur. Öğretiyi yayma aşamasında, Muhammed karşıtlarının onu öldürme girişimleri bu teşkilatın üyelerinin yardımı ile atıl kalmıştır. Varaka bin Nevfel, Şam'a giderek, Hıristiyanlık dini üzerinde araştırma yapmış, Tevrat ve İncil'i Arapçaya çevirmiştir.

Kureyşliler Muhammed ile ilk Müslümanları "Sabi" olarak adlandırmaktadırlar. Bu sözcük Arapçada "meyleden, dönen" anlamına, Arami dilinde de "suyla yıkanan, vaftiz olan" anlamına gelmektedir. El Şehristani Sabileri, İbrahim Peygambere bağlı Hunefa'nın mukabili olarak anlatır.[8]

Kuran'ın Ali İmran suresinde, "İbrahim ne Yahudi ne de Hıristiyan'dı. O bir Hanif ve Müslimdi" denmektedir. Kuran'da Sabi ve Hanif terimleri, anlamdaş olarak kullanılmıştır. Hanif, köken itibarıyla Arapça "Hanpe" (Pagan) kelimesinden doğmuştur. El Yakubi, "Yıldızlara tapan Filistinliler, 'Hunafa' olarak adlandırılır. Rum kralları, Hıristiyan olmadan önce Hunafa ve Sabilerdendi" demektedir.

İslamiyet'in kutsal kitabı Kuran dışındaki en önemli kanun koyucusu, Hanif Dinin, uygulanmakta olan ilkeleridir.

Çocuğun sünnet edilmesi, öldükten sonra yeniden dirileceğine inanılanların kefenlenerek gömülmesi, üçü farz, altı vakit namaz kılınması, namaz öncesi boy abdesti alınması gibi uygulamalar, tamamıyla Hanif Dinin uygulamalarıdır. Bu uygulamalar, bazılarına yeni formatlar verilerek, bazıları aynen korunarak İslamiyet'e geçirilmiştir. Saabilerin dili olan Aramcadan, Allah, Rahman, Kuran, Furkan, melek, insan, kitap, Adem, Havva, Nebi (peygamber), Savm (oruç), Salat (namaz) gibi, Arapçaya geçmiş olan kelimeler de Saabiliğin İslamiyet üzerindeki etkilerini göstermektedir.[9] İşte bu nedenle, zaman içerisinde çok farklılaşmış olsa da ilk kaynağın Ezoterik olması nedeniyle, İslamiyet'te de bu öğretinin izlerine sıkça rastlanır.

İslamiyet'in Ezoterik öğreti ile ikinci karşılaşması, Mısır'ın Müslüman güçlerce fethi sırasında meydana geldi. İslamiyet'in Arap Yarımadası'ndan çıkıp tüm Ortadoğu'ya yayılmaya başladığı sırada, Mısır'da, halkın bir bölümü Hıristiyan, bir bölümü Yahudi, ama büyük çoğunluğu eski çoktanrılı din taraftarıydı. Gerçi Osiris Mabedi yıkılmış ve rahiplerin büyük bölümü Kudüs'e geçmişlerdi; ancak, Ezoterik doktrin varlığını kuşaktan kuşağa sürdürüyordu. Doktrinin başlıca kaynağı, her şeye rağmen varlığını sürdüren İskenderiye'deki Yeni Platoncu İskenderiye Okulu idi.

Uzun zamandır güçlü bir devlet yapısından uzak olan Mısır, güçlü İslam orduları karşısında fazla direnmeden teslim oldu. Halka iki seçenek tanındı; "Ya Müslüman olun, ya da kılıçtan geçirilmeye rıza gösterin"... Onların, Hıristiyanlar ya da Yahudiler gibi kendi dinlerini koruma lüksleri yoktu. Çünkü Müslümanların gözünde, Tanrı yoluna döndürülmesi gereken putperest kâfirlerdi. Başka çareleri yoktu, Müslüman oldular.[10]

Halife Ömer döneminde fethedilen Mısır'da, Müslümanların ilk işi İskenderiye Okulu'nu dağıtmak ve bu okul tarafından, daha önceki yangınlardan artan eserlerin de aralarında bulunduğu, asırlar boyunca toplanmış olan İskenderiye Kitaplığı'nı bir kez daha yakmak oldu. Okulun üyesi filozofların yapabilecekleri tek şey vardı: Müslüman gibi görünerek, öğretilerine İslami bir kılıf geçirmek. Bunun için filozoflar, İslamiyet'in içindeki muhalefetten yararlandılar ve böylece İslam'ın katı kurallarından bir nebze sıyrılmayı başardılar. Hilafet iddiaları nedeniyle, Ömer'in karşısında olan peygamberin damadı Ali'nin yanını tuttular. Bu filozoflar, Ali yandaşları görünümü altında, İslamiyet'e bambaşka bir boyut getirdiler.[11] Alevilik olarak adlandırılan bu mezhebin bünyesinde, İslam dininin önerdiği anlam değişti. Yaradana tapınma olgusu, yerini Tanrı-evren-insan üçlemesinden oluşan varlık birliğine bıraktı. Sünni Ortodoks Müslümanlar, bu durumu derhal sapkınlık olarak nitelenirdi. Ama yapabilecekleri bir şey yoktu. Karşılarındakiler, peygamberin damadının yandaşıydılar ve hepsi de görünüşte Müslüman'dılar.

Bu inanış biçimi, Arapların zorla Müslüman yaptığı halklar arasında öyle yayıldı ki, Şiilik-Alevilik adı altında, birbirine hiç benzemeyen, Zerdüşt İranlılar, Mısırlı Fatımiler, Şamanist Türkler aynı çatı altına toplandılar. Hepsinin de Ali yanlısı görünmesine karşın, Şiiliğin Alevilikle, Batınilikle ve Dürzilikle benzeşmemesinin altında yatan gerçek budur. Zerdüşt yanlıları, kendi dinlerinin birçok normunu koruyarak Şii, Şamanist Türkler Alevi ve Mısırlılar ile Ali'yi savunan diğer bazı Arap kavimlerinin bugünlerdeki ardılları da Fatımi, Dürzi ya da diğer bazı Batıni mezheplerin üyeleri olmuşlardır.

Şamanist Türklerin İslamiyet'teki rolünü daha sonra incelemek üzere, Batıniliğe geri dönelim.

İslamiyet'i kabul eder görünen İskenderiye Okulu mensupları, derhal Yunanlı filozofların ve özellikle de Pisagor ve Platon'un eserlerini yaymaya başladılar. Kuran'daki bazı deyişlerden faydalanmasını iyi bilen filozoflar, "Tanrı'nın sıfatlarından birisi de Alim'dir. Bu yüzden Tanrı'ya en yakın kişiler bilginlerdir" diyerek, kendilerine bir koruma kalkanı kurdular ve öğretilerini bu hüviyetleri çerçevesinde daha da rahat yayma fırsatı buldular. Bu filozoflardan Veysel Karani, öyle bir mertebeye yükseltildi ki onun peygamberin öğretmeni olduğu söylentisi dahi çıktı.[12]

İskenderiye Okulu'nun 9. yüzyıl temsilcilerinden Du'l Nun, Yunan felsefesini, İslamiyet içerisine sokan filozof olarak tanınmaktadır. Bir diğer Mısırlı filozof olan Tustari de Mısır'dan Basra'ya geçmiş ve Sufi doktrininin kurucularından olmuştur.[13] Allah'ın, Hz. Muhammed'i, tüm varlıklardan önce nurdan bir ışık olarak yarattığını, bu dünyada mukaddes işler yapanların Allah ile birlik olacağını ilk söyleyen filozof, Tustari'dir. Tasavvufta önemli kavramlar olan Nur-el Yakin, İlm-el Yakin, Ayn-el Yakin ve Hakk-el Yakin gibi terimleri de ilk kullanan odur. Tustari gibi, çok sayıda İskenderiye Okulu mensubu filozof, başta Harran, Basra ve Bağdat olmak üzere, İslam dünyasına yayılmış ve Batıni görüşlerini yaymaya başlamıştır.

Yeni Platoncu filozofların etkileri, kuşaktan kuşağa yayılarak sürdü. Onların görüşlerinden etkilenen birçok kişi ve mezhep oldu. Filozoflar bu akıma Tasavvuf, kendilerine de Sufi adını verdiler. Bazı kaynaklar, Sufi kelimesinin, bu filozofların giydiği kıyafetten doğduğunu öne sürmektedir. Ancak bu, hem zamanın en güçlü bilginleri olan filozofları küçük düşürmek, hem de Ezoterik öğretiyi küçümsemek için Sünni Müslümanlarca uydurulmuştur. Sufilerin isminin, Suf

adı verilen giysiden geldiği iddiası tamamen geçersizdir. Bugüne kadar hangi felsefi ekol, müritlerinin giydiği elbisenin adını almıştır? Aksine Sufi kelimesi, bu düşünce akımının kaynağının Yunan felsefesi olduğunun, köklerinin Pisagor ve Platon'da bulunduğunun delilidir. Yunancada, Sofos kelimesi, Akıl-Hikmet veya Bilgelik anlamına gelmektedir. Aynı kökten gelen sufi kelimesi de İskenderiye Okulu yandaşlarınca bu anlamları nedeniyle seçilmiştir.[14] Yine, filozof ve felsefe sözcükleri de aynı kökten türetilmiştir. Bu kelimeler, Yunancada sevgi ve güzellik anlamına gelen "Pilos" ile Sofos'un birleşiminden doğmuştur. Diğer bir deyişle felsefe, akıl ve hikmetin önderliğindeki güzellik ve sevgidir. Bu arada Yunanistan'da, çok akıllı ve bilgili olduklarını göstermek için kendilerine "Sofistler" diyen bir grubun, aslında çok tutucu ve hatta bağnaz kişiler olması, bir başka kelimenin, "Sofuluğun" doğmasına yol açmıştır. Sofu, hemen her dinde aşırı bağnazlara verilen ad olmuştur.

Mısır'da bu gelişmeler olurken ve Sufilik tüm İslam alemine yayılırken, İran'da, İslamiyet'e karşı bir başka tepki kaynağı ortaya çıktı. O dönemde İran'da, Zerdüşt inanırlarının yanı sıra Yuanna İncil'ine inanan ve "Sen Jan Babtist" Hıristiyanları denilen bir grup yaşıyordu.[15] Müslüman istilacılar, kendilerine karşı gelen İran kökenli grupların hepsine birden, "Hariciler" adını verdiler. Hariciler ve özellikle de Sen Jan Babtist Hıristiyanları, zamanla İslamiyet'i kabul eder göründülerse de İran'da yayılan İsmaililiğin ve 10. yüzyılda ortaya çıkan Mutezile akımının önde gelen bir kaynağı oldular.

Hariciler, Muhammed'in kutsal kelam olduğunu, diğer bir deyişle, İsa'nın bir yeniden doğuşu olduğunu savunurlardı. Kutup yıldızını uhuliyetin simgesi olarak gören ve "Nubuka" adını verdikleri bir Tanrı üçlemesine tapınan Hariciler,

Pisagor'un Üçyüzler Meclisi'ni andırır şekilde, üç yüz rahipten oluşan ve "Ahyar" adı verilen bir meclis tarafından yönetilirlerdi. Ahyar'ın içinden seçilen yedi kişilik hükümete de "Abrar" denilirdi.

Sufiler, Mısır'ın yanı sıra Mezopotamya'da da son derece etkiliydiler. Eski Babil Okulu'nu andırır biçimde, Basra'da çok güçlü bir sufi merkezi, "İhvan-ı Safa" oluşmuştu.[16] "Temizliğin Saflığın Kardeşleri" anlamına gelen İhvan-Safa, Kadim Yunan, İran ve Hint Batını öğretilerini birleştirdi ve bunlardan bir ansiklopedi tarzında metinler oluşturdu. Gizli dernekler haline getirdikleri tarikatlarda bir araya gelen Sufiler, Bağdat'ta da aynı merkezi kurdular. 52 risalelik yazı külliyatında, Pisagorcu ve Yeni Platoncu görüşlerin yanı sıra Saabi dini inançlarının, Aristo mantığının ve Mutezile akımı ile İsmaili düşüncelerin bir harmanının yapıldığı görülmektedir.[17] Pisagor'un sayılar sistemini İslamiyet'e adapte eden İhvan-ı Safa, sır perdesi altında dörtlü bir derece sistemi oluşturdu. Derneğe 15 yaşında alınan müritlere birinci derecede, fiziki madde temizliği öğretilir; 2. derecede, insanlara şefkat gösterilmesi; 3. derecede de tekâmül yöntemleri üzerine dersler verilirdi. Ancak 50 yaşından sonra ulaşılabilen, en âli derece olan Kemal mertebesinde ise müritlerin Hakka ulaştığına inanılırdı. İhvan'a göre; İbrahim, Yusuf, İsa ve Muhammed gibi peygamberlerin yanı sıra Pisagor, Sokrat ve Platon gibi filozoflar da bu dereceye ulaşmış Kâmil İnsanlardı.

İnsanların, "Temiz Kardeşler" olmaları için pek çok neden vardır. Kendi kemallerine engel olan hasletlerinden kurtulmaları, mükemmelliğe ulaşmaları şarttır ve cehaletlerinden ancak kardeşlerinin bilgileri sayesinde kurtulabilirler. İhvan'a göre, insanın sürekli bilgi edinmesi, tekâmülün yegâne ara-

cıdır. İnsanlar, doğuştan bilgiyle doğarlar; ancak bu bilgi, onların ruhunda gizlenmiş, soyut bir bilgidir. Bu bilgi dışarıya ancak bir rehber, bir öğretmen aracılığıyla çıkar. Öğrenme kabiliyeti yalnız ruha aittir. Öğrenim ilerledikçe, ruhlar arınır. İlim, ruh için bir gıda, hayattır. Bilginin kaynağı üç çeşittir. Bunlardan birincisi duyular, ikincisi ise akıldır. Ancak akıl, Allah'ın bilgisini edinmek için yeterli değildir ve burada devreye üçüncü kaynak, yani sezgi girer. Sezgiyi geliştirmenin yegâne yöntemi ise yetkin bir öğretmenden bilgileri edinmektir. Öğretmen bilgiyi İmamdan, İmam da Peygamberlerden almıştır ki, onların bilgi kaynağı da, Allah'tır.[18]

İhvan'a göre, felsefi ilimler dörde ayrılır; 1. Matematik; 2. Mantık; 3. Tabiat; 4. İlahiyat.

"Felsefe ilimlerine matematik ile, matematiğe ise sayıların özelliklerinin bilinmesiyle başlanır" diyen İhvan, matematiğin ardından geometriyi, ondan sonra da, sırasıyla mantık, fizik ve metafizik öğretileri müritlerine vermiştir. İhvan için, Sayılar Bilimi'nin yaratıcısı olarak kabul ettikleri Pisagor, "Muallim-i Ekber", yani en yüce öğretmendir. İhvan'a göre, varlıkların asılları, sayıların tabiatına bağlıdır. Sayı Bilimi, bütün bilimlerin temeli, hikmetin esasıdır. Pisagor öğretilerini Saabiler kanalıyla almış olan İhvan'a bu nedenle, "Yeni Pisagorcular" da denilmiştir.[19]

Sistemi dörtleme üzerine kurulu olan İhvan'a göre, ilk dört sayı, tüm evrenin üzerine kurulu bulunduğu, asli, temel sayılardır. Diğer tüm sayılar, bir, iki, üç ve dört sayılarından türemiştir. Bir, Yüce Allah'tır. İki, ondan ortaya çıkmış olan İlk Akıl, üç ise bir ile ikinin bileşiminden meydana gelen Evrensel Ruh'tur. Dört, yaratılan ilk maddeyi, dolayısıyla Tanrısal adaleti, Evreni temsil eder. Tabii düzen içerisinde, dörtlü bir derecelendirme vardır; 1. Yaratıcı; 2. Evrensel Akıl, 3. Evrensel Ruh ve 4. İlk Madde.

Sayılar sayesinde, evrende var olan ahengi anlamak ve çokluğu birliğe, yani tevhide bağlamak mümkün olur. Tanrı'nın evren ile olan ilişkisi, birin diğer sayılarla olan ilişkisidir. Bu nedenle sayılar bilimi, insanları, tevhidi anlamaya götüren yoldur. İhvan, geometrik şekilleri, ortak merkezli sayılar olarak açıklamış ve geometrik şekilleri de tevhidin göstergesi olarak kabul etmiştir. İhvan'a göre, üçgen ahenk, kare sebatın sembolleridir.

İhvan-ı Safa, ilk dokuz sayıyı şöyle açıklar:

1. Tanrı: Ezeli ve ebedidir.

2. Akıl: İki çeşittir; yaradılıştan olan ve sonradan kazanılan.

3. Ruh: Üç türe sahiptir; nebati, hayvani ve insani.

4. Madde: Dört çeşittir; ilk madde, külli madde, fiziki madde ve el ürünü madde.

5. Tabiat: Beş çeşittir; semavi tabiat ve dört elemente bağlı olan tabiatlar.

6. Cisim: Altı yönü vardır; yukarı, aşağı, ön, arka, sağ, sol.

7. Gök: Yedi gezegene sahiptir.

8. Elementler: Sekiz nitelikleri vardır. Dört niteliğin ikişer ikişer birleşmesinden meydana gelir; Toprak: Soğuk ve kuru; Su: Soğuk ve nemli; Hava: Sıcak ve nemli; Ateş: Sıcak ve kuru.

9. Dünya Varlıkları: Her biri üç parçadan oluşan mineral, bitki ve hayvanlar alemi.[20]

İhvan-ı Safa, Sudur teorisini benimsemiştir. İhvan'a göre evren, Tanrı'dan sudur etmiştir, ama direkt olarak değil. Vasıtalar arasında ruhani bir hiyerarşi vardır. Tanrı'nın yarattığı ilk şey, İlk Akıldır. Bu akıl cevherinden, Külli Nefs (Evrensel ruh) doğmuş, bu evrensel ruhtan da İlk Madde meydana gelmiştir. İlk Madde ikinciyi doğurmuş ve böyle sürerek ev-

ren meydana gelmiştir. Bu nedenle, bütün evren yaratıcıya âşıktır ve sürekli onu arar.

İhvan, din konusunda liberal bir anlayışa sahiptir. Müntesiplerine, herhangi bir din konusunda ön yargılı olmamalarını öğütlemektedir. Ancak üyeler, mutlaka bir din seçmelidir. En kötü din, dinsizlikten daha iyidir. Ateizm asla kabul edilemez. Kendileri açısından, en son din olduğu için İslam, en iyi dindir. İhvan'in bu konudaki ve diğer konulardaki görüşlerini, kendi risalelerinden izleyelim:

"Kardeşlerimize gerekli olan şudur: İlimlerden sadece birine, kitaplardan sadece birine yönelmesinler. Mezheplerden birine taassup göstermesinler. Çünkü bizim görüşümüz ve mezhebimiz, bütün mezhepleri içine alır, bütün ilimleri kapsar.

Ey kardeş; Bil ki, bizim kardeşlerimiz en şanslı insanların, en doğru ve faziletlileridir. Sultan, emir, vezir, memur, soylu, çiftçi, tüccar, bilgin, edip, fakih, din büyükleri, zanaatkâr ve insanların kendilerine en güvenilenleridirler. Ey kardeş, gördüğün her şeyi aklınla incele ve basiretinle onlardaki iyiyi kötüden ayır. Herhangi biriniz, bir sultanın ya da emirin emri altında çalışıyorsa, yanında bulundukları sultana nasihatte bulunsunlar ve isabetli görüşlerini onlara arz etmekten çekinmesinler.

Ey kardeş; şunu da bil ki, biz yeryüzü sultanlarından korktuğumuz için veya İnsanların bize rahatsızlık vermelerinden çekindiğimiz için sırlarımızı gizlemiyoruz. Allah'ın bize verdiği mevhibeleri korumak için sırlarımızı gizliyoruz. Nitekim, Hz. Mesih'e Allah şöyle tavsiyede bulunmuştur: 'Hikmeti, ehlinin dışında birinin yanında söyleme, zira Hikmete zulmetmiş olursun. Hikmeti ehline vermekten de kaçınma, zira bu kez de hikmet ehline zulmetmiş olursun.'

Biz, yeryüzünün saltanatlarına değil, semavi saltanata ve meleki mertebelere talibiz. Bu dünyada, tabiatın esareti altındaki garipleriz. Dünya ehli arasındaki yardımlaşma, bedensel güçlerledir. Bizim kardeşlerimiz arasındaki yardımlaşma ise din işleri ve ahireti taleplerledir ki, bunlar ancak ilim ve marifet ile elde edilebilir. Dini ve ahreti isteyenlere de uygun olan budur. Bizim gayretimiz, insanı bu dünyada ıslah etmeyi ve ahirette onun mutluluk ve kurtuluşunu temin etmesini sağlayacak her şeyi kapsar.

İnsan, elinden geldiğince Allah'a benzemeye çalışmalıdır. Felsefe, yeryüzündeki seçkin insanları Yüce Yaratıcıya yaklaştıran bir araçtır. Felsefe ile insan, kendi faziletlerinin farkına varır. Felsefenin başı, ilimlere sevgidir; ortası, insanın gücü nispetinde varlıkların hakikatlerini bilmesi; sonu ise ilmin gereği olan amel ve düşünceye sahip olmaktır. Peygamberler, Allah ile yarattıkları arasında elçi; âlimler, peygamberlerin mirasçısı; filozoflar da âlimlerin en faziletlileridir. Filozof, kendinde şu yedi özelliği bulundurmalıdır: 1. Yaptığı işler bilgece olmalıdır. 2. Sanatları yeterli ve yetkin olmalıdır. 3. Sözleri doğru, 4. Ahlakı güzel, 5. Görüşleri isabetli, 6. Amelleri temiz, 7. Bilgileri hakiki olmalıdır.

Ey kardeş; bil ki peygamberi olan seri bilimler ile felsefi bilimlerin ikisi de ilahidir. Amaçları bir, ihtilafları ayrıntılardadır. Felsefede en son gaye, mümkün olduğunca Allah'a benzemektir. Bunun elde edilmesi için, şu dört niteliğin olması gerekir: 1. Varlıkların hakikatlerinin bilinmesi, 2. Doğru görüşlere inanılması, 3. Güzel ahlâka sahip olunması, 4. Temiz ve güzel ameller yapılması.

Neticede, bütün bunlardan amaç, nefsi temizlemek ve onu noksanlıktan kemale çıkarmaktır."[21]

Abbasiler döneminde, Bağdat'ın İslam dünyasının baş-

kenti haline gelmesi, Sufiliğin de tüm Müslüman dünyasında yaygınlaşmasına neden oldu. Sufi önde gelenlerinin üyesi bulunduğu Karamiler Mezhebi,[22] İskenderiye, Kahire, Bağdat, Basra'nın yanı sıra Kudüs'te, Türkistan'ın birçok kentinde ve Gazze Sultanlığı'nın hemen her köşesinde tekke kurdu. İslamiyet'in katı Ortodoks Sünni taraftarlarına karşı, Sufiler son derece akılcı ve gizli bir savaş sürdürürken, Sünnilerin karşısına açıkça çıkan Şiiler bir süre sonra yenilmekten kurtulamadılar. Buna karşın, Emevilerin saltanatları sırasında uyguladıkları baskı ve zulüm, zoraki Müslümanların, Sünnilere karşı nefretlerinin içten içe sürmesine neden olmuştu. Bu nefret, İsmaili ve Fatımi ayaklanmaları ile doruk noktasına ulaştı.

İsmaililik, İslami muhalefet hareketi olan Ali yandaşlığının bir türevidir. Muhammed'in ölümünün akabinde, yeni dinin Batınilik yanlısı grubu olan Hanifler, halifeliğe, damadı Ali'nin seçilmesini istemiş, ancak Sünni çoğunluğun kabulü ile Ebubekir halife seçilmiştir. Ali yandaşları, Ömer ve Osman'ın halifeliğini de kabul etmemiş, Ali'nin kısa süreli ve iç çatışmalarla geçen halifelik döneminden sonra, oğullarının katledilmeleri ile İslamiyet, günümüze kadar süren bölünme ve çatışmalara sürüklenmiştir. İsmaililik de, Ali'nin katliamdan kurtulan torunu Zeynelabidin'in soyundan gelen Cafer Sadık'ın oğlu İsmail'in imamlığını kabul eden Batınilerin örgütü olmuştur. İsmaililik ve diğer Batıni ekoller, Ali yandaşlığı vasıtasıyla Müslümanlığı kabul etmiştir. Ancak, bu ekollerin genel tutumu, Müslümanlığın Ortodoks Sünni sistemini kabul etmeyen farklı inanç ve ideolojilerin, Müslümanlık bünyesi içerisinde, kendi inançlarını sürdürme çabalarının ifadesinden başka bir şey değildir. Nitekim, İsmaili öğretisinin felsefi ve örgütsel boyutu, kadim Babil ekolüne ve Pisa-

goryen öğretilere dayalı Saabi inançlarının, Maniciliğin, Neo Platonculuğun, Hermetizmin, kısaca o güne kadar varolan Batıni ekollerin bir devamı olduğunu açıkça göstermektedir.

Ali'nin iki oğlunun ve pek çok yandaşının Kerbela'da öldürülmelerinden sonra, sağ kalan tek torunu Zeynelabidin'in ve onun soyundan gelenlerin Şii mezhebi inanırlarına İmam olmalarını, Sünni yöneticiler kabul ettiler. Ancak bunu, Şiileri kontrol altında tutabilmek için yapıyorlardı ve İmamların hepsi yönetimin elindeki birer kuklaydı. "İsmaililer", İmam Cafer Sadık'ın oğlu İsmail'in imamlığını kabul eden Karamilere verilen ad oldu. Öte yandan, köklerini peygamberin Sünnilerce öldürülen kızı, Ali'nin karısı Fatma'ya kadar götürmeleri nedeniyle de, Mısırlı Ali yandaşlarına "Fatımiler" adı verildi.[23]

İsmaililerin hedefi, filozof Farabi'nin deyimi ile "gerçek akıl devletini, kardeşliğe ve eşitliğe dayanan bir cumhuriyeti kurmaktı." İmam İsmail'in ölüm yılı, M.S. 760 olduğuna göre, İsmaili mezhebinin de bu tarihlerde kurulduğu sanılıyor. Ancak, 7 dereceli inisiasyona dayanan İsmaili örgütlenmesine, İsmaili Şeyh El Cebel'i, Meymun oğlu Abdullah döneminde başlandığı biliniyor.[24]

İlk İsmaili Devleti, M.S. 874'de, Hamat Karmat tarafından, İran Körfezi'nin güneyindeki Lasha'da kuruldu.[25] Yaklaşık 150 yıl kadar varlığını sürdüren bu devlet, tamamıyla laikti. Lasha'da, oruç tutulmaz, namaz kılınmazdı ve bir tek cami yoktu. Karmatiler adı verilen ve bir meclis tarafından yönetilen bu devletin orduları, M.S. 929'da Mekke'yi işgal etti ve Kâbe'deki kutsal kara taş, "Haceri Esved"i alarak, Lasha'ya götürdü. Bu arada, mezhebin Ortadoğu'ya yayılmış diğer kolları da boş durmuyor; başta Bağdat olmak üzere, tüm büyük İslam kentlerinde, gizli İhvan-ı Safa dernekle-

ri halinde örgütleniyorlardı. Karmatlar, bir süre sonra Bağdat ve tüm Mezopotamya'yı kontrol eder hale geldiler. Bağdat'taki halife, tam anlamıyla bir kuklaya dönüşmüştü ve ipleri de Lasha'daydı. Mutezile akımının Bağdat'ta ortaya çıkışı, işte böyle bir ortamda gerçekleşti.[26] Sünni İslami otoritenin yokluğundan faydalanan Sufiler, her türlü dini ve siyasi fikri tartışır hale geldiler. Öyle ki Müslüman topraklarında Tanrı'nın varlığı dahi, ilk kez tartışılabildi. 10. yüzyılda Bağdat hilafeti, yönetimi laikleştirmek zorunda kaldı. Halifeler, teokratik birçok ayrıcalıklarının yanı sıra, örneğin cuma namazında adlarına hutbe okutmaktan bile vazgeçtiler. Namaz kılma, oruç, hac gibi ibadet zorunlulukları kaldırıldı. Alkollü içkilerin satışı serbest bırakıldı ve hatta İslami kurallar çerçevesinde yenilmesi yasak olan domuz etinin satılmasına izin verildi. Bu arada, kadınların da erkekler ile eşit olduğu ilan edildi.

Karmatlar, Bağdat hilafetinin ricası üzerine, Haceri Esved'i Kâbe'deki eski yerine koymayı kabul ettiler. Bağdat'ta yönetim, "Ümera" denilen, İhvan-ı Safa derneklerine dayanan Sufilerin elindeydi.[27] İslamiyet'in başkentindeki bu ortam, İran'dan Türkistan'a ve Endülüs'e kadar birçok yerde yankılarını buldu.

M.S. 909'da, İsmaili inançlı bir başka devlet, Fatımiler, Mısır'da kuruldu. Karmetiler gibi Fatımiler de İsmaililiğin 6. derecesine sahip kardeşlerden kurulu bir meclis tarafından yönetiliyordu. Bu meclislerin başında, 7. dereceye sahip İsmaili şeyhleri, devlet başkanı konumunda yer alıyorlardı.

Fatımiler, piramitleri ve mabetleri inşa eden Mısırlı eski zanaatkâr loncalarını ihya ettiler ve yeni bir örgütlenme ile bu loncaları kalkındırdılar. "İzciler" anlamına gelen "Fütüvve" adı altında, genç İsmaili zanaatkârlardan kurulu muaz-

zam bir askeri güç oluşturuldu.[28] Diğer tüm Batıni örgütlenmelerde olduğu gibi, Fütüvve'de de, derecelere dayalı bir sistem esastı. Toplam 9 dereceden oluşan Fütüvve teşkilatının ilk derecesi Nazil, ikincisi Tim Tarik, üçüncüsü Meyan Beste derecesi idi. 4. derece Nakip Vekili, 5. derece Nakip ve 6. derece de Baş Nakip dereceleriydi ki, bu derece müntesiplerinin en önemli görevleri, askeri örgütlenmeyi düzenlemek ve her türlü töreni yürütmekti. 7. derece saliklerine, kardeş anlamına gelen "Ahi" adı verilirdi.

Türkler arasında yaygınlaşan Fütüvve'nin yan kuruluşu Ahilik, adını bu kaynaktan aldı. Ahilik adını alan örgüt, kısa bir sürede Türkler arasında hızla gelişti. Fütüvve içinde Ahilerin görevleri şeyh yardımcılığı mertebesindeydi. 8. derece, her biri kendi teşkilatının başında olan şeyhlerin derecesiydi. 9. derece ise tıpkı İsmaili örgütlenmesinde olduğu gibi, sadece bir tek kişiye, şeyhlerin şeyhine verilirdi. Tüm Fütüvve teşkilatının lideri olan ve sadece devlet başkanı konumundaki Şeyh el Cebel'e karşı sorumlu olan bu kişinin unvanı, "Şeyhüssüyun" idi. Fütüvve'nin, o sıralarda giderek güçlenen Sünni inançlı Selçuklulara karşı koyabilecek bir kuvvet olması amaçlanmıştı.[29] Bu kuruluş daha sonra, Selahattin Eyyubi döneminde Sünni Müslümanlarca da benimsendi ve aynı adlı örgütlenmeyi Sünniler de uyguladı.

İsmaililik'te de diğer Batıni inanç kurumları gibi ketumiyet esastı ve yemin, işkence altında dahi bozulmazdı. İsmaililik'te, İmam'ın, Tanrı'nın yeryüzündeki tezahürü olduğuna inanılırdı. İmamlık soydan soya geçerdi ve İmam'ın söylediği her şey doğru, yaptığı her hareket haklıydı. Tarikatın lideri olan Şeyh el Cebel (Doğanın Şeyhi), İmam soyundan gelmekteydi. İsmaililiğin kutsal kitabının adı, Umm el Kitab (Ana Kitap)'dı ve İhvan-ı Safa risalelerinin de ana kaynağını bu kitap oluşturuyordu:

İsmailililik inancına göre gökler ve yerler yedi kattır.[30] Bu nedenle, tarikatta mükemmelliğe, 7. ve sonuncu derece ile ulaşılır. Bu derecenin sadece Şeyh el Cebel'e verilmesi, onun mükemmelliğine ve Tanrı ile bir olduğu inancına dayanmaktadır. Diğer İsmaililer, en çok 6. dereceye kadar ulaşabilirlerdi. Yani, ancak mükemmelliğe yaklaşabilirler, fakat hayattayken onu elde edemezlerdi.

İsmaililer, Tanrı'nın salt ışık olan Yüce bir Varlık olduğuna, ondan çıkmış olan tüm ruhların yine ona döneceğine inanırlardı. Onlara göre, 6. dereceye malik olabilmiş kişilerin ruhları, ölümden sonra Tanrı'ya dönme mutluluğuna erişirken, daha düşük dereceli kardeşlerin ve sıradan insanların ruhları, gövdeden gövdeye geçerek, dünyada acı çekmeye devam ederlerdi. Ancak, görevini tamamlamış bir kardeşin ruhunun bir sonraki yaşamında, tekâmül etmiş olarak dünyaya geldiğine inanılırdı. İsmaililer için yeryüzü, cehennemin ta kendisiydi. Bu nedenle de şeyhlerinin emri üzerine kendilerini feda etmekten çekinmezlerdi; çünkü daha iyi bir hayata doğacaklarına ya da dereceleri yeterliyse Tanrı'ya ulaşacaklarına inanırlardı.

Hasan Sabbah dönemi ve sonrasında, İsmaili fedailerin, kendi ölümleri pahasına Sünni yöneticilere karşı gerçekleştirdikleri suikastların altında bu düşünce yatmaktadır. Daha iyi bir yaşam için kendi canını feda etme düşüncesini anlamayan Sünni yöneticiler, bu tür eylemlerin, ancak bilinci yerinde olmayan dimağların eseri olabileceğini var saymışlardır. Bu nedenle de fedailerin, eylemlerinden önce Haşhaş içtikleri ve sahte bir cennet ile kandırıldıkları söylentileri yayılmıştır.

İsmaili öğretisi, ruhun gövdede bulunduğu süre içinde yaptıklarından sorumlu olduğunu savunmaktadır. İyi bir kişi

olarak yaşanmışsa, bir sonraki hayatta daha üst düzey birisi olarak dünyaya gelinecek ve böylece tüm aşamaların tamamlanması mümkün olacaktır. Şeriatın iddia ettiği gibi bir öte dünya, cennet veya cehennem yoktur. Cennet de, cehennem de bu dünyadadır. Yaşamını mutlu geçirmiş kişi cennette, mutsuz kişi ise cehennemdedir. Kuran'da iddia edildiği gibi, Tanrı'nın yargılayıcı bir gücü de bulunmamaktadır. Namaz, oruç, hac, zekât gibi ibadetler gereksizdir. Sünni yönetimin baskısı nedeniyle gerçek inancın gizlenerek, Müslüman görünme âdeti "takkiye"nin ilk uygulayıcıları, Sünni topluluklar içinde yaşayan İsmaililer olmuştur.[31] İsmaililer, Fütüvve teşkilatlanmasını da geliştirmiş ve İslami kuvvetler tarafından fethedilen tüm topraklarda, loncalar sistemi ile yaygınlaşmasını sağlamıştır.

İsmaililik, Pisagorculuğun bir nevi devamı gibidir. İsmaililer, 7 sayısının kutsallığının yanı sıra birçok görüşlerini ve bu arada beyaz kıyafetlerini, Pisagorculuğun, Makedonyalı Büyük İskender'in Mezopotamya'yı işgal ettiği sırada, öğretisinden son derece etkilenen Saabilik'ten almışlardır.

İsmaililerin giysileri, beyaz tunik üzerine takılan kırmızı kuşaktan ibarettir. Bu kıyafet, İsmaililerden etkilenen Templier Şövalyelerine geçmiş, onlarda beyaz kıyafet üzerine ilave edilen kırmızı bir haça dönüşmüştür.

İsmaili öğretisi 7 dereceli bir tekâmül zincirini içermektedir. Örgüte üye olmak isteyen aday, bir yıl boyunca incelemeye alınmakta, uygun görülmesi halinde özel bir törenle kabulü yapılmaktaydı. Örgüte kabul edilenlere beyaz elbise giydirilir, sonsuz itaat ve ketumiyet yemini ettirilirdi.

Birinci derecenin adı, "Müminler" derecesiydi. Bu derecede, İslamiyet ve Kuran öğretilirdi. İsmaililer için, semavi bir dini tam manasıyla tanımayan kişi, bu dinin ötesindeki

öğretileri anlayamazdı. Bu derecenin adı "Şeriat Kapısı" idi. Müminler derecesinden ikinci dereceye, en erken iki yılda geçilebilirdi.

İkinci derece sahiplerine, "Mükellefler" adı verilirdi. Mükelleflere, İslam dininin yanı sıra diğer dinler de öğretilir ve tek geçerli dinin İslamiyet olmadığı, aksine, tüm dinlerin aynı hedefe yöneldikleri gösterilirdi. Mükelleflerden beklenen, dış dünyada aday olabilecek kişilerle temasa geçmeleri ve onları yanlarına çekmeleriydi. Bu derecede de yükselme süresi iki seneydi. Daha sonraki derecelerde müritler, altıncı dereceye kadar en erken birer sene arayla yükselirlerdi.

Üçüncü derece "Dailer" derecesiydi. Sır saklama ve ketumiyetin öğretildiği bu derecede, müritlere Muhammed ve ondan önceki yedi peygamberin yaşam ve görüşlerinin yanı sıra tarikatın sırları da yavaş yavaş verilmeye başlanırdı. "Marifet Kapısı" denilen bu dereceye haiz Dailer, tarikata girmek isteyenler hakkında araştırma yapar, haklarında karar verirlerdi. Dailerin bir başka görevi de mezhep hakkında propaganda yapmaktı.

"Dai" kelimesi, Arapçada "Çağıran" anlamına gelmektedir. Dailer, kendilerinden önceki iki dereceli müritlerden sorumluydular ve aralarında kimin yükseleceğine de onlar karar verirlerdi. Dailer, tam bir gizlilik içinde çalışırlar, Mecalis el Hikme adı verilen toplantılarda, tarikatla ilgili kararlar alınırdı. Mezhebe yeni giren müritler, bağlılık yemini ettikten sonra İsmaili kıyafetini kuşanırlardı. Hiyerarşik örgütlenmede sır saklamak esastı. İsmaili öğretisi, kitleleri değil, tek tek bireyleri hedef alırdı. Bu nedenle adaylar, Dailer tarafından özenle seçilirdi. Ancak gerekli eğitime sahip, ahlâk düzeyi yüksek bireyler mezhebe kabul edilirdi.

Bir Dai'nin, entelektüel düzeyi yeterli, dinler ve mezhepler konusundaki bilgileri tam olmalıydı. Görevlendirildiği

bölgedeki dillere hakim olmalı, gelenekleri bilmeliydi ki İsmaililiği yeterince temsil edebilsin. Bu nedenle, Dailerin tamamı, dönemin üstün nitelikli filozofları olmuşlar ve önemli felsefi eserler yaratmışlardır.[32] İsmaililik'te, aşamalı bir eğitim sistemi uygulanmış ve zahiri bilimlerden Batıni bilimlere dereceli bir silsile izlenmiştir. Batıni bilimlerin öğretildiği dönemin en önemli eğitim müessesesi, Kahire'deki El Ezher Üniversitesi olmuştur.

Dördüncü derece "Daiyi Ekber" yani, Büyük Dai derecesiydi. Daiyi Ekber derecesini alan müritlere "Baba" da denirdi. Onlar, gerçek kapısından, Tarikata girmeye hak kazanmışlardı. Daha sonraki yüzyıllarda, Yesevilik'te ve Bektaşilikte, en üst mertebeye ulaşanlara verilen "Baba" lakabı, İsmaililerin bu geleneğine dayanmaktadır. Daiyi Ekberler, tüm Dailerin başı durumundaydılar. Onlar, Mecalis el Hikmelere de başkanlık ederlerdi.

Tarikatın gerçek sırlarının verilmeye başlandığı derece "Tarikat Kapısı" adı verilen beşinci dereceydi. Bu derecede tüm dinlerin, bu arada İslamiyet'in, sadece, gerçeğe ulaşmak için yetersiz kalan birer yöntem olduğu anlatılır ve saliklerine, "bir yudum emenler" anlamına gelen "Zu Massa" denilirdi.[33]

Hüccet adı verilen ve "Hakikat Kapısı" denilen altıncı derece, bir İsmaili'nin ulaşabileceği son dereceydi. Bu derecede, evrende varolan ikilik, Tanrı'nın üçlü vasfı ve kâinatı meydana getiren dört büyük güç gibi, Batıni doktrinin en önemli sırları verilir, tüm peygamberlerin, diğer bütün din kurucular gibi sadece birer Kâmil İnsan oldukları öğretilirdi. Tanrısal nurun, "Işık" olduğunun belirtildiği bu derecede, ona ulaşmak için, derece salikleri ruhlarını arındırmak ve Kâmil İnsan konumuna yükselmekle mükelleftiler. İsmaililer,

Tanrı'ya ancak altıncı derece sahiplerinin, mükemmel bir yaşam sürdükten sonra, öldükleri zaman ulaşabileceklerine inanırlardı. Yedinci derece en mükemmel dereceydi ve Tanrısal bir niteliği vardı. Bu dereceye sadece, Tanrı'nın yeryüzündeki tezahürü olduğuna inanılan, Şeyh el Cebel (Doğanın Şeyhi) sahipti. Tüm İsmaililerin lideri olan şeyhin diğer unvanları da, "Belag-ı Azam (Kutsal Kelam Üstadı)" ve "Namus-ül Ekber (Büyük Sır Üstadı)" idi.

İsmaililik'te, dinler daima ikinci planda kalmış, Batıni öğreti üstün tutulmuştur. Öğretiyi o günün bilinen dünyasına yaymak için dünya 12 bölgeye ayrılmıştır. Cezire (ada) adı verilen bu bölgeler; El Arab (Arabistan), El Berber (Berberiler), El Rum (Bizans), El Türk (Türkistan), El Deylem (İran), El Hazar (Hazarlar), El Hind (Hindistan), El Sind (Pakistan), El Zenc (Afrika), El Habeş (Habeşistan), El Sind (Çin) ve El Sekalibe (Hıristiyan Avrupa)'dır. Her bölge, bir Bölge Baş Dai'si olan ve doğrudan Dai El Duat'a karşı sorumlu olan Hüccelerin yönetimine bırakılmışur.[34] İsmaililerin, Tamplier Büyük Üstadı'nı, El Sekalibe'nin Hüccesi olarak kabul etmiş olmaları kuvvetle muhtemeldir.

İsmaililer, Müslüman dünyası üzerindeki etkilerini uzunca süre devam ettirdilerse de, Sünni inançlı Selçukluların kontrolü ele geçirmeleri karşısında giderek gerilediler. Karmeti Devleti'nin yıkılmasından sonra, Fatımiler de önce Haçlıların saldırıları, sonra iç isyanlar ile sarsıldı ve nihayet Selahattin Eyyubi komutasındaki Sünni kuvvetlerince tamamen yok edildi.

Bu gelişmeler karşısında İsmaililer küçük kalelere sığınmak zorunda kaldılar. Bu kalelerin en ünlüsü, Hasan Sabbah'ın komutasındaki Alamut Kalesi'ydi.[35] Sabbah ve emrindeki fedaileri, Selçuklu yönetimine karşı sürekli mücadele

ettiler ve hem Arap, hem de Türk Sünni ileri gelenlerinin korkulu rüyası haline geldiler.

M.S. 874'ten 1256'ya kadar Ortadoğu'da, İsmaililer son derece etkin oldular. Güçleri o denli artmıştı ki, 1164 yılında, İsmaili İmamı 2. Hasan, Ramazan ayının ortasında şeriatı kaldırdığını açıklamıştı. Oruç tutmanın yanı sıra namaz kılma ve diğer ibadet zorunluluklarının da kalktığını duyurmuştu. Oğlu, İmam 2. Muhammet de onun sistemini devam ettirdi.[36] Sünni İslam anlayışının öngördüğü zorunlu ibadetlere, ancak Selçuklu yönetiminin, Bağdat hilafeti üzerindeki İsmaili baskısını kaldırması ile geçilebildi.

Selçuklu işgalinden sonra, İsmailliğin İran'da önemli bir güç olarak varlığını sürdürmesini mümkün kılan kişi Hasan Sabbah oldu. İslamiyet öncesi Yemen'i yönetmiş olan Himeyri krallarının soyundan geldiği iddia edilen Sabbah, Fatımi Devleti'nin himayesindeki, Kahire'deki El Ezher Üniversitesi'nde eğitim gördü. 1090 yılında Mısır'dan İran'a döndü ve çevresine topladığı İsmaili müritlerinin yardımı ile Tebaristan'da bulunan Alamut Kalesi'ni ele geçirdi.[37]

Alamut'u alan ve İsmaili müritlerini birer fedaiye dönüştüren yeni bir sistem uygulayan Sabbah, Abbasi hilafeti ile Selçuklu yönetimini devirmek için girişimlerine başladı. Sabbah, örgüt üyelerine "Assasins" adını verdi. Arapçada "Bekçiler" ya da "Sır Bekçileri" anlamına gelen bu kelime, yukarıda izah edildiği şekilde, Sünni Müslümanlar tarafından, "Haşhaş içenler" manasına, "Haşhaşiler" olarak saptırılmaya çalışıldı. Fedailerin Sünni yöneticilere karşı giriştikleri suikastlar nedeniyle aynı kelime batı dillerine, "Suikastçı" anlamında girdi.[38]

Sabbah'ın sır bekçileri, yeniden doğuş inancı ile sınırsız itaat koşuluyla yetiştirilmiş birer fedai idiler. Bu nedenle, ör-

gütün bir diğer adı da "Fedayiin" oldu. Dönemin Selçuklu Sultanı Melikşah'ın elçisinin gözünü korkutmak için seçilmiş birkaç fedainin, kendilerini kale burçlarından aşağı atmaları, ayrıca fedailerin yöneticilere karşı hayatları pahasına giriştikleri suikast eylemleri, o günün dünyasında büyük yankılar uyandırdı. Selçuklu yönetimi, Hasan Sabbah'ı ve örgütünü yasadışı ilan etti ve Sabbah'ın şehirlerdeki binlerce yandaşını temizledi. Sabbah'ın en önde gelen düşmanı Vezir Nizamülmülk, komutasında bir Selçuklu ordusu Alamut Kalesi'ni kuşattıysa da, Nizamülmülk'ün bir fedai tarafından öldürülmesi, bu arada da Sultan Melikşah'ın ölmesi nedeniyle kuşatma kaldırıldı.

Bu karışıklığı iyi değerlendiren Sabbah, İsmaililiği tüm İran'da, Suriye'de ve başta Horasan olmak üzere tüm Türk illerinde yaydı. İsmaililik, 1124'de Hasan Sabbah ölene kadar, gücünün doruklarında varlığını sürdürdü. Sabbah'ın ölümünü fırsat bilen Vezir Kaşani, nerede görülürse görülsün tüm Batıni inançlıların öldürülmelerini emretti. Yine, binlerce İsmaili kılıçtan geçirildi. Amaç, sapkın kabul edilen bu inancı yeryüzünden silmekti. Ancak İsmaillilerin intikamı da büyük oldu ve başta Vezir Kaşani olmak üzere yüzlerce Sünni lider, fedailer tarafından öldürüldü. İsmaililer için sorun, varlığını sürdürme ya da yok olma sorunuydu. Fedailerin, tam yok oldukları zannedildiği sırada gerçekleştirdikleri bu eylemler yüzünden Selçuklu Sultanı Sancar, İsmaililer ile barış istemek zorunda kaldı. Böylece, Batınilik bir mezhep olarak resmen tanındı ve Moğolların Alamut'u almalarına kadar da etkin bir güç olarak varlığını sürdürdü.[39]

Sabbah'ın fedailerinin, yaşamları pahasına Sünni liderlerine suikastlar düzenlemeleri, İsmaililer ile ittifak halinde olan Haçlı Şövalyelerinin ve özellikle de Templierlerin, onlardan büyük ölçüde etkilenmelerine neden oldu.

İsmaililerin bir tür bugünkü devamı niteliğinde olan Dürzilerin tarihi de, onların Hıristiyanlar ile ittifakından ve özellikle Templier Şövalyeleri ile iyi ilişkilerinden bahsetmektedir.40 Batını doktrinden, kurucuları El Hakim'in Tanrı olduğu dogmasına saplanarak uzaklaşan Dürziler, öncülleri İsmaililer gibi beyaz giyinirler. İnsanları, akıllılar ve cahiller olarak ikiye ayıran Dürzilere göre, akıllılar kendileri, cahiller de diğer insanlardır. Mezhebe kabul edilenlere, "Akel" adı verilir. Dürzilerin "Darasin" denilen ritüellerinde, gerçek kimliklerini özellikle sakladıkları ve Müslüman olarak göründükleri açıkça belirtilmektedir.

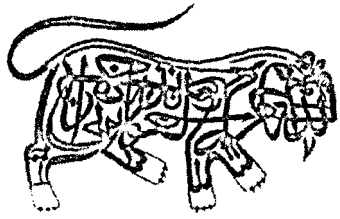
İsmaililerin, Templierlerle olan ilişkilerini ve bunların sonuçlarını daha sonra ele almak üzere, bu mezhebin Şamanist inançlı Türkler üzerindeki etkilerine göz atalım.

Kaynakça

1. Bulut Faik, *Allah Devleti'nde Demokrasi*, Tüm Zamanlar Yay., İstanbul 1993, s. 71.
2. Bulut F., İe, s. 61.
3. Bulut F., İe, s. 56.
4. Şeşen Ramazan, *Harran Tarihi,* Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 1996, s. 41.
5. Hamidullah Muhammed, *İslam Peygamberi Hayatı*, İrfan Yayınevi, İstanbul 1966.
6. Hamidullah M., İe, s. 36.
7. Yıldınm Remzi, *İlkeli Hayat*, Moralite Yayınları, İs.,I 2004, s. 113.
8. Özbudun Sibel, *Hermes'ten İdris'e Bir Dinsel Geleneğin Dönüşüm Dinamikleri,* Ütopya Yay., Şubat 2004 Ank., s. 198.

9. Bulut F., İe, s. 101.
10. Dursun Turan, *Din Bu,* Kaynak Yayınlan, İst., 1991, Cilt 2, s. 52.
11. Eyüboğlu İsmet Zeki, *Tasavvuf, Tarikatlar,* Mezhepler Tarihi, Der Yayınları, İstanbul 1990, s. 94.
12. Eyüboğlu İ.Z., İe, s. 5.
13. Baldick Julian, *Mistik İslâm,* Birey Yayıncılık, İst., 2002, s. 56.
14. Sever Erol, *Yezidilik ve Yezidiliğin Kökeni,* Berfin Yayınları, İstanbul 1991, s. 48.
15. Mezaheri Ali, *Ortaçağda Müslümanlann Yaşayışlan,* Varlık Yayınları, İstanbul 1972, s. 6.
16. Mazaheri A., İe, s. 7.
17. Sarıkavak Doç. Dr. Kazım, *Düşünce Tarihinde Urfa ve Harran,* Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 1997, s. 112.
18. Sankavak K, İe, s. 127.
19. Sarıkavak K, İe, s. 120.
20. Sankavak K, İe, s. 124.
21. Sankavak K, İe, s. 115.
22. Eyüboğlu İ.Z., İe, s. 385.
23. Mazaheri A., İe, s. 11.
24. Eyüboğlu İ.Z., İe, s. 379.
25. Mazaheri A., İe, s. 119.
26. Eyüboğlu İ.Z., İe, s. 409.
27. Mazaheri A., İe, s. 122.
28. Mazaheri A., İe, s. 133.
29. Köprülü Fuad, *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar,* Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 1984, s. 213.
30. Doğrul Ömer Rıza, *Hasan Sabbah 'in Cennet Fedaileri,* Can Kitabevi, Konya 1982, s. 18.
31. Daftary Farhad, *İsmaililer, Tarih ve Kuram,* Rastlantı Yayınları, Ankara 2001, s. 368.
32. Daftary F., İe, s. 265.

33. Doğrul Ö.R., le, s. 20.
34. Daftary F., le, ş. 262.
35. Bulut Faik, *Hasan Sabbah Gerçeği,* Berfin Yay., İst., 2000, s. 150.
36. Dierl Anton Josef, *Anadolu Aleviliği*, Ant Yay., İst. 1991, s. 33.
37. Zelyut Rıza, *Öz Kaynaklarına Göre Alevilik*, Yön Yayınları, İstanbul 1992, s. 42.
38. Eyüboğlu İ.Z., le, s. 343.
39. Bulut F., le, s. 184.
40. Daftary F., le, s. 235.

IX. BÖLÜM

MUTASAVVIFLAR, ALEVİLER, BEKTAŞİLER

Mutasavvıflar, bunların Türkler arasındaki temsilcileri ve Batını doktrinin günümüz Türkleri arasındaki izleyicileri olan Aleviler ve Bektaşilere geçmeden önce, Ortadoğu, Anadolu ve Orta Asya'daki inanç sistemlerini irdelememiz gerekmektedir.

Mezopotamya ve Anadolu'nun, bilinen en eski uygarlığı olarak kabul edilen Sümer uygarlığının nasıl ortaya çıktığı, tıpkı Maya ve Mısır uygarlıkları gibi bir muammadır. Daha önce belirtildiği gibi, çivi yazısıyla yazılan en önemli belgelerden olan Sümer Kraliyet Listesi'nde, tufan öncesi en az on krallığın yaşadığı ve her birinin 10 bin yıl ile 60 bin yıl arasında varlığını sürdürdüğünün ifade edildiği görülmektedir.[1] Sümer ve onun ardılı olan Babil uygarlıklarında, Ezoterik inisiasyona ve sırlar öğretisinin rahipler örgütünce ve yöneticiler tarafından korunması olgusuna sürekli rastlanmaktadır.

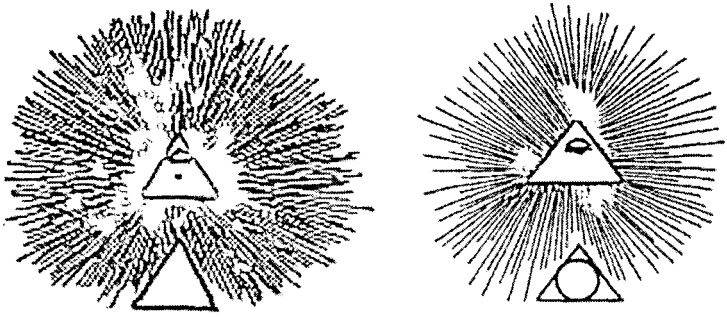
Müzik, yazıcılık, marangozluk, demir işçiliği, duvarcılık gibi bilgelikler, tanrılar tarafından insanlığa armağan edilmiş ve bu bilgeliklerin korunmasından, "Göğün Hizmetkârları" adı verilen rahipler örgütü sorumlu tutulmuştur. Bu örgüt,

ileriki tarihlerde, Babil ve Kalde okullarına dönüşmüştür. Ünlü Zigguratların yapımında ön ayak olan bu okullarla ilgili bulunan bir yazıtta, "İster prens, ister köle olsun, kapı herkese açıktı. Doğudan, mabede geçerlerdi. Göksel babanın, herkesin babasının önünde eşittiler. Burada gerçekten, kardeştiler" ifadelerinin bulunduğu görülmektedir.[2]

Babil Kralı Hammurabi, M.Ö. 1750'de, ünlü kanunlarını Güneş Tanrısı Şamas'tan almış ve insanlara duyurmuştur. Tıpkı, Musa'nın On Emri gibi. Asur'un başkenti Ninova'da bulunan ve Kral Asurbanipal'e atfedilen bir tablette şu ifadeler yer almaktadır:

"Kâtiplerin Tanrısı, bana sanatının bilgisini lütfedip, hediye etti. Yazının gizlerine inisiye edildim. Sümerce yazılmış olan tabletleri bile okuyabilirim. Tufandan önceki günlerin muammalı sözlerini anlıyorum."

Babil Okulu'nun adını aldığı Babil kelimesi, "Tanrıların Kapısı", Kalde Okulu'nun adını aldığı Kaldi kelimesi de "Yıldızları gözleyenler" anlamına gelmektedir.[3] Babil ve Kalde ekollerinin tanıtıcı sembolü olan kozmik diyagramlarında, her iki ekolün de "üçgen içerisinde göz" sembolünü seçtikleri görülmektedir.

Babil ve Kalde Kozmik Diyagramları

Astrolojiye büyük önem verilen Sümer'de, merkezdeki büyük ışık olan güneş ile birlikte, toplam 7 gezegenin kutsallığına, gökyüzünün 12 burca bölünmesine, dünyanın ve etrafını çevreleyen evrenin küresel olduğuna inanılıyordu. Yer, Gök, Hava ve Su Tanrıları yaratıcı, diğerleri yönetici ve koruyucu tanrılardı. Daire ve düzine gibi kavramlar, tufan sonrası ilk kez Sümer'de kullanıldı. Yine çift başlı kartal ve bugün Templier Haçı olarak tanımlanan haç sembollerine, ay, güneş ve yıldız sembollerinin üçlü kullanımına Sümer tabletlerinde rastlanmaktadır.

Dünya üzerindeki bütün güneş kültlerinde görüldüğü gibi, Sümer inançları da zamanla değişmiş ve Güneş tapınımından yola çıkılarak, giderek tanrı sayısının arttığı çoktanrılı bir dine dönüşmüştür. Ancak, Sümer uygarlığının bir parçası olduğu bilinen Harran'da, ilk inanç biçimine çok daha yakın olan Saabi inancı varlığını sürdürmüş ve uzun bir süreç sonrasında, yeryüzünde Tektanrılı düzene dönüşte etkin bir rol oynamıştır.

İslamiyet'in yayılma yıllarında, Anadolu'da ve Mezopotamya'da, Batıni doktrinden kaynaklanan Saabilik inancı hüküm sürmekteydi.[4] Anadolu'nun, Bizans yönetimindeki topraklarında Hıristiyanlık ön plandaysa da, özellikle Doğu Anadolu'da, Fırat çevresinde Saabiler çoğunluktaydı. Saabilik, çok eskilere, kadim Uygur İmparatorluğu'na kadar dayanan Babil Okulu öğretisinin halka mal olmuş şekliydi. Tüm Tektanrılı semavi dinlere, şu ya da bu şekilde kaynaklık etmiş olan Saabilik, Büyük İskender'in bu toprakları fethi sırasında Pisagorculukla tanışmış ve Saabi öğretisi yeni bir ivme kazanmıştı. Pisagoryen öğreti, Saabiler arasında zaten varolan Batıni inançların yenilenmesinde ve her iki akımın birleşerek, sonradan İsmaililik denilen müessesenin oluşmasında

rol oynamıştır. Büyük İskender'in, M.Ö. 4. yüzyılın sonlarında bölgeyi işgali sırasında çok sayıda Yunanlı bölgeye yerleşmiştir. Yunan işgali ile birlikte, Yunan düşünce akımları da bölgeye ulaşmış ve başta Stoacılık ve Pisagoryen öğreti olmak üzere, pek çok felsefi akım, Saabi dini üzerinde etkili olmaya başlamıştır.

Saabilik, ileride inceleyeceğimiz Şamanizm gibi ilk Tektanrılı din olan Mu dininin, Yüce Tanrı'nın Sembolü olarak kabul ettiği Güneşi Tanrı'nın kendisi yerine koymuş bir Güneş Kültüdür. Saabiler, başta Güneş olmak üzere, Yedi Yıldız'a tapınırlardı. Bunlar, en yüce tanrı olan Güneş Tanrısı "Şamaş", onun eşi olarak kabul edilen Ay Tanrıçası "Sin" ile, Merkür Tanrısı "Nabu", Venüs Tanrıçası "İştar", Mars Tanrısı "Nergal", Jüpiter Tanrısı "Marduk" ve Satürn Tanrıçası "Ninutra" idi. Bu tanrıların tamamı Babil tanrılarıdır. Saabiler, bu tanrı ve tanrıçaların yanı sıra Hermes'i, Pisagor'u, Orfe'yi de birer yarı tanrı olarak görüyorlardı.[5] Saabilik'te Sin, Şamas ve diğer yıldızların cisimlerine değil, ruhlarına tapılırdı. Saabilerin günümüzdeki ardılları olan Yezidilerde, bu inancın izlerinin halen sürdüğü görülmektedir.

Yöre halkı arasında dolaşan rivayetlere göre Harran şehri, tufandan sonra yeryüzünde kurulan ilk yerleşim merkezidir. Nuh peygamberin torunu Kaynan tarafından inşa edilmiştir.[6] Harran'dan, tarihi kaynaklarda ilk kez Kültepe'de ve Mari'de bulunan Hitit tabletlerinde bahsedilmektedir. M.Ö. 6 bin yıllarına dayanan Harran'da bulunan Sin (Ay) Tanrısı Mabedi'nde bir anlaşmanın imzalandığı, bu tabletlerde yer almaktadır. Sin, Harran'ın koruyucu Tanrısıdır. Yine M.Ö. 2. binin ortalarında, Hititliler ile Mittaniler arasında, Harran'da imzalanan barış anlaşmasına Ay ve Güneş Tanrılarının şahit tutulmuş olduğu, Hitit kil tabletlerinden anlaşılmaktadır. Sa-

abi inançlarının ilk kaynaklarından birisinin Luviler olduğu görülmektedir. Hititlilerin yönetimi sırasında Luvi inançları, kadim Babil öğretisiyle karışarak, Saabi kültünü yaratmıştır. Nitekim Saabi öğretisinin adını aldığı "Saba" kelimesi, Mandancede, "Vaftiz Olmak" (Boy Abdesti Almak) anlamına gelmektedir ki tamamıyla Luvi kökenlidir.[7] Saabilerin, semavi yıldızların şekilleri adına yaptıkları mabetler vardır. Bunların en büyüğü, İlk Sebep Mabedi'dir. Güneş Mabedi de denir. Bundan sonra sırasıyla Akıl Mabedi, Siyaset Mabedi, Suret Mabedi ve Nefs Mabetleri bulunur. Bunların hepsi, daire biçimindedir. Satürn Mabedi kare; Çoban Yıldızı (Venüs) Mabedi karenin ortasında üçgen; Merkür Mabedi dikdörtgen içinde üçgen; Ay Mabedi sekizgen şeklindedir.

1950 ile 1959 yılları arasında, Arkeolog W.C. Brice tarafından, camiye çevrilmiş olan Ay Mabedi'nde kazılar yapılmıştır.[8] Mabedin üç girişi bulunmaktadır. Her üç girişin üzerinde, M.Ö. 5. yüzyıldan kalma, Babil döneminde yapıldığı sanılan taş rölyefler olduğu görülmüştür. Bunlar, Ay Tanrısı Sin; Güneş Tanrısı Şamaş ve Üçgen İçinde Göz sembolleridir. Mabetlerde minarenin ilk kullanımının da Saabilere ait olduğu görülmektedir. Saabi literatüründe, "Hauran" kelimesi, ruhların mükemmelliğe ulaştığı yüce ve ilahi ülkeyi ifade etmektedir. Saabiler, eski Mısırlıların Saabi dininden olduklarını iddia ederler. Hermes'i peygamber kabul etmelerinin altında bu inanç yatmaktadır. Harranlılara Hermetikler de denir.

Sümer-Asur-Babil geleneğinde Ay yani Sin, bilginin efendisi ve tanrıların yazıcısı Nebo'nun, ilahi buyrukları üzerine yazdığı tablettir. Nebo aynı zamanda yazının bulucusu ve tüm sanatların koruyucu tanrısıdır. Hermes/Toth figürünün Sümerli karşıtıdır. Büyük İskender fethi ile Mezopotam-

ya'ya ulaşan Hermes kimliği bu nedenle Harranlılarca derhal benimsenmiş ve yüceltilmiştir.[9]

Saabilik'te, her gezegen için, her gün namaz kılınmasının yanı sıra haftanın günlerinin her biri, bir gezegene özel ayinler düzenlenmesi için ayrılmıştır. Pazar günleri Güneş ayinlerine, pazartesi Ay ayinlerine, salı Mars, çarşamba Merkür, perşembe Jüpiter, cuma Venüs ve cumartesileri de Satürn ayinlerine ayrılmıştır. Latince kaynaklı batı dillerinde günlerin isimleri, bu güneş kültünün günümüze yansımasından başka bir şey değildir. Örneğin pazar "sunday" Güneş günü; pazartesi "monday" Ay günü ve cumartesi "saturday" de Satürn günüdür.

Bu tapınım şekli, İskender işgali döneminde Pisagoryen öğreti ile karşılaşılınca bir nebze değişmiş ve Saabilik, bir Yüce Varlık ve onun yönetimi altındaki altı yardımcısına inanmak şekline dönüşmüştür. Aynı dönemde hava, su, toprak, ateş gibi dört temel elemana, cansız varlıkların, bitkilerin ve hayvanların da ruhları bulunduğuna, Yüce Varlığa yalnız sevgi ile ulaşılabileceğine inanmak gibi Batıni inanç biçimleri de Saabiliğe yerleşmiştir. Saabiler için artık; Azimun, Hermes, Orfeus ve Pisagor, Ulu Tanrı ile bir olmayı başarmış yüce ruhlar, yarı tanrılardır.

Saabilik'te de, diğer Batıni ekollerde olduğu gibi sır saklamak esastır. Saabiler, kendilerinden olmayanlara sırlarını kesinlikle vermezler. Saabiliğin yozlaşmış bir devamı niteliğinde olan günümüz Yezidiliğinde, aynı sır saklama prensibi olduğu gibi korunmakta ve yabancılar, topluluk içine kesinlikle alınmamaktadır.

Saabilerin sır ayinleri, gezegenlere ithaf edilmiş mabetlerin altındaki salonlarda yapılırdı. Bu salonlar, önce aslına tapınılan, Pisagoryen etkileşimden sonra birer sembol haline

dönüşmüş olan gezegenlerin heykelleri ile doluydu. Saabiliğin bir kolu da Arap Yarımadası'ndaydı. Mısır'a göç eden Saabilerin bir kolu Yemen'e gitmişti. Yahudi Kralı Süleyman'ın karşılaştığı ve âşık olduğu Saba Melikesi Belkıs, bu Yemen Saabilerinin kraliçelerinden birisiydi.[10] Kuran'da da, bu Yemen inanışına değinilmekte ve onlardan Tektanrıcı "Hanif Din" inanırları olarak bahsedilmektedir. İslamiyet üzerinde, öğretileriyle etkili olan da Saabiliğin bu koludur.

İslami, Vefayat el Ayan ve Kutr el Muhit tesfır kitaplarında, Saabi kelimesinin Hanif kelimesiyle aynı anlama geldiği ifade edilmektedir.[11] Kitaplarda, Kureyş kabilesi mensuplarının, Muhammed için Saabi dedikleri, İbrahim'in de bir Saabi olduğu ifade edilmektedir. İbrahim'in, Harran'ı terk etmesi sırasında, bazı yakınları Harran'da kalmıştır. Nitekim İbrahim'in oğlu İshak, büyüyünce evlenmesi için Harran'a gönderilmiştir. Yine İshak'ın oğlu Yakub da Harran'a gelerek dayısına hizmet etmiş ve onun kızları ile evlenmiştir. M.S. 1327'de ölen El Dımışki, gerçek Saabilerin aslında Güney Arabistan'da yaşayan bir topluluk olduğunu, bunların Harranlılarla bir ilgisi olmadığını yazmaktadır. Ona göre, Arabistan'da yaşayan Saabiler, Tektanrı inanırı Hanif iken, Harranlılar putperesttir."[12]

Kuran'da, Tektanrılı dinler arasında Saabilik de sayılmaktadır.[13] Bunun nedeni, İslamiyet'in birçok söyleminin ve tapınım tarzının Saabilikten geliyor olmasıdır. Namaz kılma, oruç tutma, kurban kesme ve kutsal yerleri ziyaret etme, yani hac gibi ibadet tarzlarının yanı sıra, her namaz öncesi abdest alma gibi âdetler, hep Saabi kökenlidir. Saabilik'te, yedi gezegenin her biri için, günde yedi kez namaz kılınırken, bu sayı İslamiyet'te beşe indirilmiştir. Ay görününce oruca başlanması ve izleyen ayın başında bitmesi geleneği, İslamiyet'ten önce Saabiler arasında görülmektedir.

Halife Memun döneminde Müslüman işgalciler, Harran'da Saabilerle karşılaşmışlar; ancak diğer güneş kültü inanırlarının hepsini putperest diye nitelendirerek İslamiyet'i kabule zorlamışlarken; Saabilere, Hıristiyan ve Yahudilere tanındığı gibi belli bir miktar para vermeleri karşılığında, kendi inanç sistemleri içinde kalmaları hakkı verilmiştir. Harran, M.S. 640 yılında Müslümanlar tarafından fethedilmiş ve Sin Mabedi camiye dönüştürülmüştür. Sabi ve Hanif deyimleri, Harran'da yaşayan ve Magan halkına akraba olan topluluğu tanımlamak için kullanılmıştır.[14] Hıristiyanların kendilerine yaptıkları baskılar nedeniyle Harranlılar bölgeyi işgal eden İyad İbn-i Ganam komutasındaki İslam ordularına hiç zorluk çıkarmadan teslim olmuşlardır. İslami tarih kaynaklarında, Hıristiyanlığı terk ederek Mitra dinine dönen Bizans İmparatoru Julian'a gizli Sabi ve Hanifi tanımlaması yakıştırılmıştır.

Tektanrı inanırı olarak kabul edilen Saabilere, mabetlerinin yeniden inşası için başka bir yer gösterilmiş, yapılan bu yeni mabet 11. yüzyıl sonlarına kadar ayakta kalmıştır. 1081 yılında bu son mabet, Numeyriler tarafından yıkılmış, kentteki Saabiler sürülmüştür.[15]

İbni Nedimi, Saabilerin iki önemli din kitapları bulunduğunu söylemiştir: "Malakatu Hermes (Hermes'in Deyişleri)" ve "Safvet el Ukala."[16] El Kindi, Saabilerin kutsal kitabı Malakatu Hermes'i gördüğünü, bu kitabın Tektanrı inancına tam anlamıyla uygun olduğunu ve hiçbir düşünürün bu kitapta bir eksik bulamayacağını yazmaktadır.

El Kındi'nin talebesi Tayyib el Serahsi'nin, Saabiler hakkında verdiği bilgiler şöyledir: "Işık küresi olan ilahi kata ulaşmak için, başlangıçtan kemale doğru, bireyin ruhunu temizlemek üzere çalışması esastır. İlahi Varlık, her şeyin haki-

midir. Canlı, cansız her şeyin bir ruhu vardır. Güneş, Ay ve diğer beş gezegenin ruhları, Tanrı huzurunda şefaatçidir. İnsanlar, kendi ruhlarını tekâmül ettirmek için, bu şefaatçi ruhlarla, onlara adanan mabetlerde ilişkide olmalı, ibadet yoluyla ruhlarını temizlemelidir. Cansızdan canlıya, canlıdan da kemale doğru, bu şefaatçi ruhlar vasıtasıyla ilahi ışığa ulaşılmalıdır. Ateş, su, hava ve toprak kutsal olarak kabul edilir. Gök katındaki şefaatçi ruhlara "Yüksek Babalar", dört temel elemana ise "Aşağıdaki Anneler" denilir. Yüksek Babalar, Aşağıdaki Annelere etki ederek, Üç Doğmuşlar denen Cansızlar, Bitkiler ve Hayvanları meydana getirmiştir. İnsanların davranışlarını etkileyen; fırtınaları, depremleri, her türlü dünya olayını yaratan Yüksek Babalardır. Onun için insanlar, göksel kuvvetler olan 7 gezegene ve diğer göksel unsurlara ibadet etmelidir. Bu nedenle Astroloji, Saabi kültüründe önemli bir yer tutar. Astroloji ve fizik kanunları üzerinde çalışmalar yapılmış, Aristo'nun fizik kuralları benimsenmiştir.

Güneş doğarken, tam tepedeyken ve batarken olmak üzere üçer rekatlık, üç namaz kılınır. Kıble, kutup yıldızıdır. İbadet için kullanılan dil Süryanicedir. Her namaz öncesi abdest alınır. Sünnet yasaktır. Cinsel temastan sonra ya da bir ölüye dokunmaları halinde mutlaka yıkanılır. Âdet gören kadın ile cinsel ilişki yasaktır. Kadın ve erkek eşittir. Tek eşle evlilik zorunludur. Akraba evliliği yapılmaz. Boşanmaya, ancak rahip kararı ile izin verilir. Boşanılan eş ile tekrar evlenilemez. Kadın-erkek eşit miras alır. Her yıl, 30 gün oruç tutulur. Yüce Babalara kurban kesilir. Kurbanın mutlaka şah damarı kesilmelidir. Sığır, koyun ve keçi kurban edilebilir. Kesilmeyen hayvanın eti yenmez. Domuz, köpek, yırtıcı kuşlar ve güvercin eti de yenmez."[17]

El Bruni, Saabiler için, "Bunlara Harranlılar da denir. Allah'ın birliğine, noksan sıfatlardan münehhez olduğuna inanırlar. Allah, iyi ve kötüyü ayırdetme yeteneği verdiği insanlara, Tanrılığını kabul ettirmek için, rehber olarak peygamberler göndermiştir. Bu peygamberleri aracılığıyla, iyilik yapmaları, kötülükten uzak durmaları emredilmiştir. Saabi peygamberleri, Allah'a itaat edenlere nimetler verileceğini, asi olanların ise cezalandıracağını söylemişlerdir. Bu inançlar, Allah ve Haniflik yolunda olanlara hastır. Peygamberleri, Arani, Agathedemon ve Hermes'tir" demektedir.[18] Nedimi, bazı Saabilerin, Platon'un ana tarafından dedesi olarak kabul edilen Solon'u da peygamber olarak gördüklerini söyler.

Şehristani, Saabilikte yeniden doğuşa inanıldığını söylemektedir. Şehristani, "El Milel Vel Nihal" adlı eserinde Saabilik'le ilgili şu bilgileri verir:

"Saabiler üçe ayrılır; Ruhaniler, Mabetçiler ve Harraniler. Saabiler arasında bazı fikir ayrılıkları meydana gelmiştir. Bu fikir ayrılıklarından Saabiliğin çeşitli kolları kurulmuştur. Yaratıcı Tanrı birdir ve çoktur. Varlığı, ezeli ve ebedi olması, zatı itibarıyla birdir. Diğer taraftan çoktur; zira insanlarda çoğalır. İnsanlar, tüm canlılar içinde en değerliler, bilenler ve faziletlilerdir. Tanrı, bunlarda görünür. Onların varlıklarında, şahıs haline gelir. Bununla, varlığındaki birlik bozulmaz.

Allah, kötülükleri, çirkinlikleri yaratmaktan uzaktır. Bütün bunlar, yıldızların uğursuz ilişkilerinin, bulanık birleşmelerin sonucudur. Yaradılışın gayesi hayır ve saflıktır. Allah, gökyüzünü, orada olan cisimleri ve yıldızları yaratmıştır ve bunları âlemin yöneticileri yapmıştır. Gökteki varlıklara Babalar denir. Yerdeki unsurlar ateş, su, hava ve toprak ise Analardır. Babalar ile Anaların birleşmesinden meydana gelen cansız-

lar, bitkiler ve hayvanlara Doğmuşlar denir. Bu Doğmuşlardan, tam saf ve mürekkep bir şahıs oluşunca, bu şahısın yüksek kabiliyetli bir mizacı meydana gelir. Bu Kâmil İnsanın varlığında Allah, bu dünyada ortaya çıkar.

Dünyanın her devri 36 bin 425 yıldır. Her devrin sonunda, kıyamet kopar ve yeni bir devir başlar. (Bu inanışın Stoacılar tarafından da benimsenmiş olduğu, daha önce ifade edilmiştir.)

Saabiler için ruh bir cisim değil cevherdir. Beden ölür. Ölen bedenin dirilmesi veya canlanması düşünülemez. Ancak cevher, bir bedenden bir diğerine geçer ve yeniden doğar. Ruh, İlahi Işığa ulaşmak için yeni bedenlerde defalarca doğar ve ölür. Hulul, bir başka varlıkta cevherin vücut bulmasıdır.

Ceza ve ödül bu dünyadadır, başka bir dünyada değil. Bizim yaşadıklarımız, bizden önce gelenlerin, geçmişte yaptıklarının karşılığıdır. Bu hayatta yaşadığımız rahat, sevinç ve bolluk; geçmiş devirlerde bizim elimizden çıkan iyi şeylerin karşılığıdır. Gam, keder, sıkıntı ve güçlükler ise daha önceki devirlerde işlediğimiz kötülüklerin cezasıdır. Geçmişte böyleydi, gelecekte de böyle olacak."[19]

Birer Saabi olan Sabit bin Kurra, Cabir bin Hayyan, İbni Vahşiyye, Ebu Cafer el Hazin gibi filozof ve âlimler, matematik, astronomi, tıp, felsefe ve doğa bilimlerinin, Yunancadan Arapçaya tercümesinde ve gelişmesinde önemli rol oynamışlardır. İslam kaynaklarında, bu felsefe okuluna ve yandaşlarına Deysaniye adı verilmiştir. Kadim Harran Okulu'nun devamı niteliğinde olan bu ekol, M.S. 4. yüzyılın başlarında, Urfa Mektebi adı altında Hıristiyan Okulu haline gelmiş, M.S. 640'da, İslamiyet'in bölgeye gelmesinden sonra Hıristiyanların, Saabilerin, Mani yandaşlarının ve Müs-

lümanların düşüncelerinin bir arada harmanlandıkları, yorumlandıkları bir okula dönüşmüştür. İskenderiye Okulu'nun yıkılması üzerine, bazı filozofların Harran'a geçtikleri ve Harran Okulu'nda ders vermeyi sürdürdükleri bilinmektedir. İskenderiyeli filozofların katılımı ile okul güçlenmiş ve Harran'dan Bağdat ve Basra'ya geçen filozoflar sayesinde Saabi düşünce sistemi, İslamiyet içerisinde etkin bir yere sahip olmuştur.[20] Basra, Bağdat, Küfe, Semerkant, Horasan, Kahire ve Kurtuba gibi İslami merkezlerde yeni okulların doğmasına, Sufi düşünürlerin, İhvan-ı Safa adı altında, bu kentlerde ortaya çıkmasına Harran kökenli düşünürler önayak olmuştur.

Bir diğer söyleme göre "Hanif", Harran Sabi inancında, en büyük Tanrılardan biri olan ay tanrısı Sin'in karısının adıdır. Hıristiyanlar da pagan Harranlıları Hanif olarak tanımlamışlardır. En ünlü Harranlı bilim adamı ve Grekçe eserleri Arapçaya çeviren kişi olan Sabit bin Kurra, inancıyla ilgili olarak şunları söylemektedir: "Bizler dünyaya muzafferane yayılmış olan Hanif dinin çocukları ve mirasçılarıyız. Sabilik uğruna yükünü yorulmadan taşıyan kişi, ne mutlu kişidir. Dünyayı uygarlaştıran ve kentleri inşa eden Sabi şefleri ve kralları değil midir? Limanları kim yaptı? Kanalları kim kazdı? Tüm bunları muzaffer Sabiler kurdu. Ruhları arındırmanın sanatını bulanlar, bedeni sağaltmanın sanatını tanıtanlar ve dünyayı uygar kurumlarla ve hayırların en büyüğü olan hikmetlerle donatanlar onlardır. Hanif din olmasaydı, dünya bomboş ve yoksulluk içinde olurdu."

Sabit bin Kurra'nın oğlu Ebu Sait Sinan'ın 932 yılında Horasan'a gittiği ve İsmaili Horasan tekkesinde ders verdiği bilinmektedir.[21]

Süreç içerisinde Harran inancı ile Yemen inancı arasındaki kimi farkları tespit eden Müslüman tarihçiler, Sabi kelime-

sini yıldızlara tapan Harranlılar için, Hanif kelimesini ise Tek Tanrıya inanan İbrahim soyundan Yemenli Sabalılar için kullanmışlardır.[22] Hermes/İdris inancı her iki ekolde de son derece önemlidir.

İ.Ö. 2. yüzyılda yazılan ve Ethiopya dilindeki yazılımı günümüze ulaşan Hanok kitabında, Hanok'un (Hermes) henüz ölmemişken cennet ve cehennemi gördüğü ve ruhunu teslim etmeden cennette kalmasına Tanrının izin verdiği yazmaktadır. Aynı kaynakta Hanok, astrolojinin kurucusu olarak görünmektedir.

Kuran'da da Adem'in oğlu Şit'ten sonra peygamber olan oğlu İdris'e (Hermes) otuz kitap indiği, kendisine göklerin esrarının açıldığı ve henüz diri iken Allah tarafından göğe alındığı söylenmektedir. Kimi Arap kaynaklarına göre de, İdris Şit'in değil, Kabil'in oğludur. Fransız yazar Gerar De Nerval, Osmanlı İmparatorluğu'nu ziyaretinde yazdığı "Doğuya Seyahat" adlı eserinde Hiram Menkıbesinin Sabiler aracılığıyla gelen anlatımını kaleme almıştır. Bu anlatıma göre Hiram'a atası Enoch (Hanok)/Hermes tarafından Masonluk sırları verilir. Bu sırların Adem'in oğlu Kabil'den ve onun oğlu ilk demirci Tubal Kain'den öğrenildiği anlatılır.

İdris kelimesinin etimolojisi, bu isimin bilgi ve tekniklerin aktarımına gönderme yapan Arapça DSR kökenine bağlı ortaya çıktığı sonucunu vermektedir. Örneğin "Ders" sözcüğü Arapçada inceleme ve tefekkür anlamları taşımaktadır. Dilimize de öğreti olarak yerleşmiştir. İdris kelimesi, dini yasaların incelenmesi, derinleştirilmesi şeklinde de anlatılabilir.[23]

Hermes geleneğinin İslamiyet'e ulaşmasındaki ilk kaynaklardan birisi, Mısır'da Lonca faaliyetlerini sürdüren, Hermetik geleneğe bağlı Hristiyan gnostik "Koptlar"dır. Bugün-

kü Kıpti inancının öncülleri olan Koptlar aracılığıyla İslamiyet'e geçen lonca sistemi, fütüvve adını alarak uzun yıllar varlığını sürdürmüştür.[24]

Hermes/İdris öğretilerinin İslam dünyasındaki aktarımı, tıpkı öncülleri gibi mesleki örgütlenmeler (loncalar) ve sufi tarikatlar aracılığıyla olmuştur. Batıni sufî tarikatlarının kimi zaman meslek birliklerini de bünyesinde barındırdıkları ya da kentli esnaf-zanaatkârların bir araya geldikleri meslek birliklerinin bizatihi sufi tarikatlar oldukları görülmektedir. Taberi'ye göre, İdris'e yakıştırılan zanaatkârların piri rolü, bizzat onun zanaatkâr kimliğinden kaynaklanmaktadır. İdris'in, loncaların kabul ettiği yedi pirden birisi olduğunu ifade eden Sohraverdi, şunları söylemektedir: "İdris peygamber olarak da bilinen Mısırlı Hermes'in çağından Platon'un zamanına dek tüm bilgelerin gizemli deneyimleri olmuştur. Bunların arasında yaşayan başlıca bilgeler Empedocles, tilmizi Pythagoras, onun öğrencisi Socrates ve nihayet bunun öğrencisi ve bilgelerin nihai mührü Platon'dur. İdris'e baba denmektedir çünkü Hikmet Külliyatını ve olağandışı pek çok bilgiyi ilk örgütleyen o olmuştur. Hikmetini öğrencilerine geçirmiş ve bunlar aracılığıyla, yukarıda adını andığımız ustalara ulaşmıştır. Tüm yapı ve çatı, onun kurduğu sütunlar üzerinde durur. Onun öğretileri, tüm Hikmet Yapısının desteğidir. Bu desteklere 'Hikmet Sütunları' denmesinin sebebi budur."[25]

Müslüman tarihçi El Nedim ünlü eseri "Fihrist"te, Hermes'in aslen Babilli olduğunu, çeşitli nedenlerle Mısır'a yerleştiğini ve oranın kralı olduğunu, öldüğünde Abu Hermes olarak bilinen binaya gömüldüğünü yazmaktadır.[26] Bu bölge daha sonra El Harameyn (çifte piramitler-Keops ve Kefren) olarak tanınır. Bu piramitlerden birinde Hermes, diğerinde karısı ile oğlu yatmaktadır. Yemen Sabaları kaynakları-

na göre piramitte gömülü olan Hermes'in oğlu olan firavunun adı Sab'dır (Sab ibn-i Hermes) ve kendileri de onun soyundan gelmektedirler. Mısır Kraliçesi Haçepsut döneminde Yemen Sabalarının piramitlere haç ziyareti yaptıkları ve her iki piramidin etrafını tavaf ettikleri kaydedilmiştir. Sabi kelimesinin firavun Sab'dan gelmiş olması muhtemeldir. İslamiyet tarafından Kâbe olarak anılan kutsal mekâna haç ziyareti geleneği bugün de devam etmektedir. El Kindi, Sabilerin de Harran'dan haç için piramitlere gittiklerini, El Makrazi ise Sabilerin piramitlerden birinde Hermes, diğerinde oğlu Agathodemon'un gömülü olduğuna inandıklarını yazmaktadır. Markizi Sabiler'in Büyük Sfenks'e "Ebul Hul" adını verdiğini ve adaklar adadıklarını yazmıştır.

Ünlü İslam coğrafyacısı İdrisi (M.S. 1100) Hermesle ilgili şunları aktarmaktadır: "Tufandan önce şanlı Hermes'in inşa ettiği El-Berba denen bir yapı vardı. Sanatları sayesinde dünyanın bir felaket ile yok olacağını öngörmüştü. Ancak bunun suyla mı, ateşle mi olacağını bilmiyordu. Bu nedenle duvarları yanmayan toprak ile çevrili bir tapınak yaptı ve bunları resimlerle, ilmi sembollerle doldurdu. Dünya ateşle kavrulsa dahi, bu bilgiler kalacaktı. Daha sonra da, taşlarla tamamen su geçirmez bir bina yaptı ve içine insanlar için yararlı tüm bilgileri koydu. Eğer felaket sudan gelirse toprak bina çökecek ancak taş bina sağlam kalarak bilimleri yıkımdan koruyacaktı. Her şey Hermes'in öngördüğü gibi oldu."

Kaldelilerin Hermes için kullandıkları unvan, "Büyük Üstat"tır. Araplar da Hermes'e, "Hermes ül Ekber (Büyük Hermes) ve El Müselles (Üç defa büyük)" demektedir.[27] Arapça yazılı, Hermes'in gizli sözlerini içeren "Esrar Kelam Hermes" adlı bir kitap bulunmaktadır. İbn ül Arabi, Hermes'i, "Filozofların Peygamberi" diye niteler. O aynı zamanda zanaatkâr loncalarının ve fütüvvenin koruyucu şeyhidir. Arabi,

Hermes'in ünlü Zümrüt Levhasından, "Tabula Stigmata'dan da eserinde bahsetmektedir. Özgün biçiminin Hermes Trimegistus'un bir mağarada ölüsünün elinde bulunduğu ve Fenike dilinde yazılı olduğu söylenen Zümrüt Levha'daki deyişler önce Süryaniceye, buradan da Grekçeye çevrilmiştir. Grekçe'den Arapçaya çevrilerek Cabir Külliyatı içerisinde günümüze ulaşan Zümrüt Levhada şunlar yer almaktadır:

"Hakikattir. Yanlışsızdır. Kesin ve doğrudur. Yukarıda olan aşağıda gibidir ve aşağıda olan yukarıda gibidir ve bir şeyin mucizesini gerçekleştirirler. Ve her şeyin Bir'in temaşasından olduğu gibi her şey tek bir uygulama ile bu bir şeyden türemiştir. Onun babası güneş, anası aydır. Rüzgâr onu rahminde taşımış, toprak da emzirmiştir. Dünyadaki tüm harikaların babasıdır. Kudreti yetkindir. Yeryüzüne atılacak olsa, toprağı Ateşinkinden, inceyi kabadan ayırır. Büyük bir bilgelikle yeryüzünden, gökyüzüne doğru süzülür. Yeniden yeryüzüne iner ve kendinde yüksek şeylerin ve alçak şeylerin kuvvetini birleştirir. Böylece tüm dünyanın parlaklığına sahip olursun ve bütün karanlıklar senden kaçar."[28]

Sabit bin Kurra, İslam matematiğine Pisagorcu sayı ve aritmetik anlayışını soktu ve sayı mistisizminin yerleşmesini sağladı. Sayı mistisizmi, daha sonra İhvan-ı Safa tarafından geliştirildi. Sabit bin Kurra'nın oğlu Sinan bin Sabit ise Saabiliğin temel kitabı olan Kitabül Hermes'i, Arapçaya çevirdi.[29]

Harranlı bilim adamı Teymiye El Harrani (M.S. 1261-1327), Saabilerin yurdu olan Harran'da, "İlk Neden"; "İlk Akıl"; "Tümel Nefs"; Zühal; Müşteri; Merih; Güneş ve Ay'a ithaf edilmiş mabet ve heykeller bulunduğunu, Saabilerin, Hanif Saabiler ve Müşrik Saabiler olarak ikiye ayrıldığını, Hanif Saabilerin imamının İbrahim Peygamber olduğunu yazmaktadır. Müşrik Saabilerin inançları ise Hint müşriklerinin inançlarına çok benzemektedir. Teymiye, Türk filozofu Ebu-

nasır el Farabi'nin (870-950), Harranlı bir Saabi olan, Yuanona bin Haylan'dan ders aldığını da bildirmektedir. Farabi, Harran ekolünün Bağdat'a yerleşmesine önayak olanlar arasındadır. Bağdat Okulu'nu meydana getiren bilgin, filozof ve tercümanların önemli bir kısmı Bağdat'a Harran'dan gelmiştir.

Düşünceleriyle İslam dünyasını olduğu kadar Hıristiyan dünyasını da etkileyen bir filozof olan Farabi, Yeni Platoncu Batıni felsefe ile Sünni İslami düşüncenin bir sentezini yapmaya çalışmıştır.[30] Batıni sudur teorisiyle, Tanrısal vahiy düşüncesini harmanlayan Farabi'ye göre Allah birdir ve her şeydir. Kâinatın üstünde ve ötesinde olan aşkın bir varlıktır. Kendisinden başka her varlığın, kendisinden zuhur etmesi bakımından evvel, her varlığın gerçek amacı olması bakımından da sondur. Her varlıkta ondan bir parça vardır. Madde, ondan zuhur etmiştir. Allah, sudur ile evrene bağlıdır. Sudurun devam etmekte olması nedeniyle, aslında sonlu gibi görünen madde de ezeli olarak kabul edilebilir. Allah, bütün varlığın temelidir. Bu tek ve mutlak varlıktan; önce akıl, sonra semavi ruhlar, daha sonra insan ruhu ve en sonunda da evren, yani maddi âlem çıkmıştır. Özü birlik olan ve "Bir"den çıkan bu âlem, yine mutlaka "Bir"e dönecektir.

Her şey Allah'tan sudur etmiştir. Farabi'ye göre, sudur sırası şöyledir: 1. Allah; 2. İlk Akıl; 3. Faal Akıl; 4. Nefs; 5. Suret; 6. Madde.

Madde, dört temel elemanın ortak esasıdır. Ondan ilk meydana gelen şey, İlk Akıl'dır. İlk Akıl'ın sonucu olan Faal Akıl ise dört temel elemanın yani evrenin varoluşunun sebebidir. Bedenin varlığının kemalini ruh, ruhun varlığının kemalini ise akıl sağlar. Ruh, soyutlar alemindendir ve suretten ayrıdır. Bedenden sonra da ruh devam eder. Faal Akıl,

ilk sebebin varlığından çıkmıştır. Kâmil bir insana, Faal Akıl ile kendisi arasında başka bir aracı kalmadığı zaman Vahiy gelir. Dolayısıyla, Faal Akıl aracılığıyla, bir Kâmil İnsana vahyedenin İlk Sebep, yani Allah olduğu söylenebilir. Bilge bir insan, Tanrısal aklı kullanan mükemmel bir filozof olur. Peygamberler ise haber verici, bilgi veren, uyaran Kâmil İnsanlardır. Peygamberler vahiy ile, filozoflar ise akılla hakikate ulaşır. Hem peygamberlerin, hem de filozofların amacı, hakikati insanlara göstermektir.

Farabi'ye göre, bedenin yaratılmasından önce, ruhun tek başına varlığı söz konusu değildir. Ruh, beden yaratıldıktan sonra, Faal Akıl aracılığıyla bedene üflenir. Beden öldükten sonra da ahirete göçer. Yeniden doğuş söz konusu değildir.

Bir yandan Mısır İskenderiye Okulu kökenli Sufilerin görüşlerine, diğer yandan da Saabiliğe dayanan İsmaililik, Batıni inancın tüm İslam dünyasına yayılmasında etken olmuştur. İsmaililik, Şamanist Türkler arasında çok daha çabuk yayılmıştır; çünkü, Şamanizm'de Batıni bir yön zaten vardır. Türkistan'a ve Türk mutasavvıflarına geçmeden önce, İslam dünyasında büyük etkiler yapmış diğer bazı Sufileri incelemek gerekir.

Bu Sufilerin başında, "Enel Hak" (Ben Tanrıyım) diyen ve bu sözünden geri dönmediği için, Sünni yöneticiler tarafından derisi yüzülerek öldürülen Hallac-ı Mansur gelmektedir.[31] M.S. 850'lerde dünyaya gelen Mansur, M.S. 922'de, Halife Muktedir'in emri ile Bağdat'ta öldürüldü. Mansur, Tanrı-Evren-İnsan üçlemesini içeren varlık birliğini savunuyordu. Gençliğinde Kahire'de bulunan Mansur, burada İskenderiye Okulu ardılları ile tanıştı ve onların görüşlerini benimsedi. Daha sonra tüm Türkistan'ı dolaştı ve buradaki Sufi tekkelerinde görüşlerini yaydı.

Mansur'a göre, gerçek olan "Bir"dir. Çokluk, bu "Bir"in, değişik biçim ve nitelikteki yansımalarıdır. Evren ve insan, "Bir"in dışında değil içindedir ve onunla özdeştir. Bu nedenle, insanın "Enel Hak" demesi doğrudur. İnsan Tanrı'dır, Tanrı'dan bir cüzdür. Ancak Tanrı, sadece insan değildir, tüm evrenin bütünüdür. Mansur'a göre evren yaratılmamış, bir ışık ve sevgi yumağı olan Tanrı'dan fışkırmıştır. Onun kullandığı "Işk" kelimesi, hem Tanrısal nuru, hem de Tanrısal sevgiyi, birlikte içinde barındırmaktadır.

Tüm semavi dinlerin ileri sürdüğü yaradılış, varoluşun yanlış yorumlanmış bir biçimidir. Gerçeği kavrama gücünden yoksun olanlar, tüm varlıkların, Tarıı'dan ayrı birer birim olduğunu öne sürerler. Bunun bir yanılgı olduğunu anlamak, ancak sezgi ile mümkündür ki, her birey kendi içine dönerek, bu sezgi gücünü ortaya çıkarabilir. Bu içe kapanış sonucu önce Tanrısal sevgi uyanır, sonra da gönülde Tanrısal nur açık seçik görülür. İşte gerçek sır, Tanrı'yı gönülde görmektir.

"Kendini bilen Tanrı'yı bilir. Kendini seven Tanrı'yı sever" diyen Mansur, Sünni otoritelerce sapkın olarak tanımlanmış ve düşüncelerinden vazgeçmesi için önce kamçılanmış, sonra derisi yüzülmüş ve en sonunda da Sünni inanırlar tarafından taşlanarak öldürülmüştür:

"65 yaşındaki Mansur, binlerce kişi önünde Bağdat'ta Tak Kapısı Meydanı'nda çarmıha gerildi. Taşlamak serbestti. Bir seans taşlama, sonra kamçılar çalışmaya başladı. Kan çıkmaya başlamıştı fakat yetersizdi, ellerini kestiler, sonra dilini ve gözlerini oydular. Çarmıhtan indirdiler, bir darbe ile başını kopardılar ama sadece iki parça olmuştu. Kollarını ve bacaklarını da kestiler artık altı parça olmuştu ama yine tehlikeli idi. Vücudunun parçalarını bir büyük ateşte yaktılar, küllerini de Dicle Nehri'ne savurdular."

Rivayet odur ki: Mansur'un böyle hunharca katline sebep kendisinden "sırrı" isteyen Muktedir'e verdiği şu cevaptı:

"Sözü ehline bildirmek gerek. Ta ki Tanrı'nın Sırrı ayağa düşmesin. Ehil olmayana sır vermek, ona taşıyamayacağı bir yükü yüklemektir."[32]

Mansur'un inancı uğuruna ölümü seçmesi, Sufiler arasında derin izler bırakmış ve onun ölümü ile Sufi akım, içine kapanacağına şahlanmıştır.

Bütün düşüncelerini İnsan-Evren-Tanrı özdeşliği konusunda birleştiren Mansur'un etkisi yüzyıllar boyunca, bütün İslam ülkelerinde yayılmış, tasavvufun bütün kollarını, onlara bağlı yazın ürünlerini beslemiştir. Özellikle İran, Türk şiirinde tasavvuf konularını benimsemiş bütün aydınlar Mansur'dan esinlenmiş, ışıklanmıştır. Yunus Emre, İmâdeddin Nesimi gibi Türk ozanları, Senai, Attar, Sadi, Camii gibi İran ozanları onun izinden yürümüş, onun savunduğu görüşü şiirlerinin odağı durumuna getirmişlerdir. Bektaşilikte "Dar-ı Mansur" denen tören, Mevlevilerde "Nay-ı Mansur" adlı çalgı, Hallac-ı Mansur'un anısını sürdüren araçlardır.[33]

Özellikle Anadolu Sufileri üzerinde etkisi bakımından önemli olan bir başka İslam filozofu da Feradettin Attar'dır.[34] M.S. 1119'da Nişapur'da doğan ve 1193'de aynı yerde ölen Attar'ın önemi, Batıni görüşleri içeren "Mazhar'ül Acaib" adlı bir eser bırakmış olmasıdır. Bu eseri nedeniyle, dönemin yetkililerince putperestlikle suçlanan Attar, öldürülme tehlikesi altında ülkesinden bir süre için ayrıldı. Yöneticilerin değişmesinden faydalanan Attar Nişapur'a geri döndü ve öğretisini yaymaya devam etti.

"Vahdet-i Vücud" (varlık birliği) kavramının Sufiler arasında yaygınlaşmasında son derece etkili bir rol oynamış olan Attar'a göre varolmak, yüce bir nur olan Tanrı'dan fış-

kırmak, görüş alanına çıkmaktır. Oluş, Tanrı'dan çıkış ve yine ona dönüştür. Tanrısal ışık, en yüceden en aşağı kata doğru, basamak basamak görüş alanına çıkar. Bu basamaklar, değişik nitelikli varlık türlerini oluşturur. Varoluş, yoktan yaratılış anlamına gelmez. Görünmeyenden, görünür duruma geçme eylemini belirtir. İnsan, Tanrı ile özdeştir, Tanrısal bir varlıktır. Varlık türleri içinde, Tanrı'ya en yakın olanı insandır ve bu nitelikleriyle de varlık birliğinin, "Vahdet-i Vücud"un merkezidir. Bireysel irade, topyekûn iradenin bir cüzüdür.

Ruh ölümsüzdür. Tanrı'dan gelmiş ve ona geri dönecektir. Beden ise ruhun yeryüzündeki aracı durumundadır. Ruh, tekâmülü ve Tanrı'ya ulaşması için ne kadar bedene ihtiyacı varsa, o kadarını eskitecektir.

Attar, ünlü eseri "Mahzar-ül Acaib"de, "Tanrı, görünmeyen durumda iken, kendisine olan sevgisi yüzünden görünür olmak istedi. Böylece, Tanrısal sudur başladı ve tüm varlık türleri oluştu. Sevgi, bu oluşun kaynağıdır, ilk nedenidir" demektedir. Attar da diğer Batıni doktrin yanlıları gibi, ruhun çeşitli aşamalardan geçerek olgunlaştığını ve en sonunda Kâmil İnsan olarak, Tanrı'ya kavuştuğunu savunmaktadır. Attar'ın bu görüşleri, Anadolu mutasavvıfları Yunus Emre ve Mevlânâ'yı derinden etkilemiştir.

Bir diğer Batıni inançlı düşünür olan 9. yüzyıl filozoflarından İshak el Kindi, Basra'da doğmuş, Bağdat'ta eğitim görmüştür.[35] Tekâmül için, ruhun arındırılması gerektiğine inanan Kindi de, Farabi gibi Batıni düşünce ile Sünni felsefesini uzlaştırmaya çabalamıştır. Ancak Kindi, Vahiy'in akıldan üstün olduğunu savunarak, Sudur teorisini reddetmiş, Tanrı'nın yoktan vareden olduğunu savunmuştur. Allah'ın, Âlim ve Kadir sıfatlarını açıkça kabul ettiğini ilan etmesine rağ-

men, Sünni düşünürler tarafından Allah'ın niteliklerini inkâr etmekle suçlanmıştır.

Mutezile akımına yakın olan Kindi, cismin sonlu olduğunu, ezeli olmadığını söyleyerek, cismin yaratılmış olmasının zorunlu olduğu görüşünü savunmuştur; "Yaratılan varsa bir Yaratıcı da var demektir. Yaratıcı Bir'dir, yaratılanlar çoktur. O sürekli, diğerleri ise değişkendir. Zatı bakımından tamdır, mükemmeldir, mutlak Bir'dir, ezeli ve ebedidir. İlk sebep Allah'tır. Ruh, Allah'tan sudur eden ilahi bir özdür ve maddeyle ilgili değildir. Geçici olarak bedenle birleşse dahi bağımsızdır. Ruh, bedenden ayrılınca akıl dünyasına geri döner ve Allah'la birleşir."

İslam Batıni felsefesi için önemli olan bir diğer isim, Buhara'da 980 yılında doğan İbni Sina'dır. Geleneksel dindarlığa ve çileciliğe küçümser bakışı ile tanınan İbni Sina, kısa sembolik anlatımları ile Yeni Platonculuğun İslam dünyasındaki en önde gelen savunucularından birisi olarak ortaya çıkar.[36] Onun için, "Şarkiyatçı Aydınlanma" olarak tanımladığı felsefesi, ancak üst düzey seçkinlerin anlayacağı bir düşünce yapısıdır. Bu görüşleri nedeniyle, Sünni ulemanın yanı sıra birçok Sufi'nin de tepkisini çekmiş, Yunan felsefesinin temsilcisi olarak suçlanmıştır. Tıbbi çalışmalarının yanında Zooloji ve Botanik üzerine de araştırmalar yapan İbni Sina, ruhun ölmezliğini savunmaktadır. Beden ölür, ruh olgunlaşır. Beden, ruhun tekâmülü için bir araçtır. Tekâmül için insanın kullanacağı en önemli hasleti aklıdır. İnsanın, bedeni tutkularından aklıyla uzaklaşması, ruhi yetisinin güçlenmesini sağlar. Beden ölünce, Kâmil İnsanın ruhu Yüce Allah'ın yanında sonsuz olarak yaşar.

Sufi geleneğinin en önemli sistematikçisi olarak tanınan İbni Arabi, 1165 yılında İspanya'nın Sevilla kentinde doğ-

muş, 1202'de doğuya geçmiş ve 1240'da Şam'da ölmüştür.[37] Yeni Platonculuk ile İslam teolojisini harmanlayarak bir sentez ortaya çıkaran İbni Arabi, varlığın tamamında, tek bir nihai hakikat olduğunu savunmaktadır. Varlık birliği (Vahdet-i Vücut), bu nihai hakikatin, bazen El-Hakk'ı (Her şeyin özü olan Allah), bazen de Mahlukat'ı (Yaratılmışlar) ifade etmektedir. Evrendeki her şey Allah'tır. Fakat o, bu yaratılmışların hiçbirisine, benzeşme olarak dahi indirgenemez. Allah, kendisini meydana getiren parçaların toplamı olan tüm evren ile de bir tutulamaz. Alemde tek bir öz vardır, o da Allah'ınkidir. Hakikate, ancak Kâmil İnsan ulaşabilir. Allah'ın bütün vasıflarını kuşanacak şekilde mükemmelleşebilen Kâmil İnsan, Allah ile yeıyüzü arasındaki bağı oluşturur. Dolayısıyla Kâmil İnsan, tek başına evrenin varoluşunun gerçek sebebidir. Ancak, Kâmil İnsanın da ulaşabileceği en üst seviye, Öze ait olan Ahadiyet (teklik) seviyesi değil, Vahidiyet (birlik) seviyesidir.

Batıni görüşün, geniş kitlelerce tanınmasına ve sevilmesine önayak olan bir başka Sufi de, düşüncelerini şiire döken ve rubaileri nesilden nesile halen söylenmekte olan Ömer Hayyam'dır.[38]

Hayyam, İran'ın o dönemde ışık kaynağı olan Nişapur kentinde, M.S. 1050 yılında doğdu. Sanatkâr ruhlu Hayyam, diğer Sufilerden daha farklı bir yaşamı seçti. Şaraba düşkünlüğüyle tanınan ve Sufi tekkeleri yerine şaraphaneleri ziyaret eden Hayyam, Türk illerini, Semerkant ve İsfahan'ı gezdi. Hayyam'in, cebir dalında çalışmaları olduysa da, görüşlerini günümüze şiirleri yani rubailer ile ulaştırdı.

M.S. 1122'de ölen Hayyam'ın dörtlükler şeklinde yazdığı bazı rubailerini, peşpeşe sıralarsak başka söze gerek kalmayacak:

“Yaşamın sırlarını bileydin,
Ölümün sırlarını da çözerdin.
Bugün aklın var, bir şey bildiğin yok,
Yarın akılsız neyi bileceksin?

Bu dünyadan başka dünya yok, arama.
Senden benden başka düşünen yok, arama.
Vazgeç ötelerden, yorma kendini.
O var sandığın şey yok mu, o yok, arama.

Kimi dinde, imanda buldu yolu,
Kimi akıl, bilim yolunu tuttu.
Derken bir ses geldi karanlıklardan;
Gafiller, doğru yol ne odur, ne bu...

Hep arar dururdum dünyaya geleli,
Alın yazısını, cenneti, cehennemi.
Hocam kesti attı sağlam bilgisiyle;
Alın yazısı, cennet, cehennem sende dedi.

Biz aşka tapanlarız, Müslüman değil,
Cılız karıncalarız, Süleyman değil.
Biz eskiler giyen benzi soluklarız,
Pazarda sırma satan bezirgan değil.

Ben kendiliğimden var değilim bu varlığımla,
Kendim çıkmış değilim elbet bu karanlık yola.
Bir başka varlıktan gelmiş bendeki varlık.
Ben dediğin kim ola, nerede, ne zaman var ola?

Güneşi balçıkla sıvamak elimde değil,
Erdiğim sırları söylemek elimde değil.
Aklım düşüncenin derin denizlerinden,
Bir inci çıkardı ki, delmek elimde değil.

Yetmiş iki millet, bir o kadar da din.
Tek kaygısı, seni sevmek benim milletimin.
Kafirlik, Müslümanlık neymiş, sevap, günah ne?
Maksat sensin, araya dolambaçlar girmesin.

Dün özledim de seni, coştum birden bire,
Çıktım, senin yerin dedikleri göklere.
Bir ses yükseldi ta yukardan, yıldızlardan;
"Gafil" dedi, "Bizde sandığın Tanrı sende."

YESEVİLİK

Batıni doktrinler tarihi açısından önem taşıyan bir başka mutasavvıf, kendisinden sonrakilerin yönünü çizmiş olan Türk Sufisi Ahmet Yesevi'dir. Yesevi'nin yaşamına ve görüşlerine geçmeden önce, Orta Asya Türklerinin, İslamiyet'in yayılma yıllarındaki durumlarına ve inançlarına göz atmak gerekir.

Kadim Uygur İmparatorluğu'nun mirasçıları olan Orta Asya Türkleri, bir güneş kültü olan Şaman dinine bağlıydılar.[39] Naacal öğretisinin, binlerce sene içindeki bozulmuş bir ifadesi olan Şaman dinine göre Türkler, aynı Tanrı'nın eril ve dişil ifadeleri olan Güneş ve Ay'dan doğmuşlardır. Şamanizm'in rahipleri Şamanlar, Güneş ve Ay tapınım törenlerinde kırmızı külah giyerler, kopuz ve davul çalarlar ve dans ederlerdi. Benzeri uygulama, Şamanist Türklerin devamı olan, Anadolu Alevilerinde ve ayrıca Mevlevilerde de görülmektedir.

Şaman olabilmek, uzun bir inisiyatik yolu takip etmeyi gerektirirdi. Şaman adayları, özel törenlerle rahipliğe kabul edilir ve ancak uzun yıllar içinde, görsel sırları aldıktan sonra, Şaman sıfatını kazanabilirlerdi. Şamanizm'e göre, evrende her şeyin bir ruhu, canı vardı. Dağlar, göller, ırmaklar, ormanlar, hep canlı olarak kabul edilir ve ağaçlara kutsallık yüklenirdi. Güneş ve Ay, onların ortaya çıkmasına sebep olan en büyük Tanrı'nın, Kara Han'ın oğlu olan Gök Tanrı "Ülgen'in birer sembolüydü."[40] Şamanlar, Gök Tanrı Ülgen'e ulaşılabilmek için içlerine kapanır ve vecde ulaşmaya çalışırlardı. Şaman deyimi de rahiplerin bu hallerinden gelmekteydi ve "kendinden geçmiş kişi" anlamındaydı.

Gök Tanrı'yı, akılla algılamak mümkün değildi. Onun için, Güneş ve Ay'ın, Tanrı Ülgen'in temsilcileri olarak saygı görmeleri, onlara tapınılması gerekliydi. İnsan ile doğa arasındaki ilişkilere, insan ile insan arasındaki ilişkiler kadar özen göstermek gerekirdi; çünkü bir taş, ağaç ya da nehrin ruhu, bir insanın ruhundan daha aşağıda değildi.

Daha önce, tufan öncesi Uygur İmparatorluğu'nda ele aldığımız çift başlı kartal sembolü, doğada bulunmayan kudret ve kuvvetin insan düşünce gücü ve sezgileriyle yeniden yaratılması sonucu ortaya çıkmış görünmektedir. Normal kartala bir baş daha eklenerek türetilen sembol, kartalın görme ve sezme gücünü, bazı türevlerine eklenen abartılı kulaklar da işitme gücünü artırmıştır. Bir başı bu dünya; diğer başı öteki dünya ile ilişkilidir. Çift başlı kartalın her iki dünya ile olan bağlantısı en yoğun biçimde Şamanlık uygulamalarında gözlemlenmektedir.

Şaman geleneğine göre, güçlü varlıklar tarafından yenmeyen, etleri kemiklerinden ayrılmayan ve kemiklerin etlendirilmesi suretiyle en az iki kez yeniden dünyaya gelmeyen

hiç kimse iyi bir Şaman olamaz. Türk İlmen boyunun "Er Töşük" yaradılış efsanesinde, Şaman'ı yiyerek yeniden dünyaya getiren güçlü varlık, çift başlı bir kartaldır. Bu kartal o kadar büyüktür ki, sol kanadı ayı, sağ kanadı güneşi örtmektedir. Güneş doğunun, ay batının sembolü olduğu için, kartalın iki başı bu yönlere bakmaktadır. Yedi gün gökyüzünde, yedi gün yeraltında (öte alemde) avlanır. Şaman adayı Er Töşük'ü avlar ve yutar. Sonra ona can vererek, tekrar dünyaya getirir. Amaç onun iyi bir Şaman olmasını, ruhlar alemi ile dünya varlıkları arasında iletici olmasını sağlamaktır. Ancak işlem tamamlanmaz. Er Töşük'ü, kemiklerini çelik gibi sağlamlaştırmak ve yaralanmaz hale getirmek için bir kez daha yutar. Uzun süre yeraltında kalan Er Töşük, aylar sonra kartalın sırtında bir kez daha dünyaya geri döner ve çok güçlü bir Şaman olur. Kartal ona, kendi kanadından bir tüyü dostluk göstergesi olarak armağan eder. O günden sonra tüm Şamanlar, her türlü sıkıntının bertarafı için kartal tüyleri kullanmaya, yıldırımın zararlarından korunmak için başlarına kartal tüyü takmaya başlarlar.

Aynı gelenek Kuzey Amerika yerlileri arasında da görülmektedir. Sibirya'da yaşayan Yakutlar ile Kuzey Amerika Kızılderililerinin kullandığı çift başlı kartal sembolleri birbirinin aynıdır. Hida Kızılderilileri, çift başlı kartalı kutsal kuş olarak kabul eder. Totemlerinin en üstünde yer alan bu sembolün adı Helinga'dır ve tıpkı Sümerlerde olduğu gibi Fırtına Kuşu anlamına gelmektedir. Aynı sembolü kullanan Zuni kabilesindeki çift başlı fırtına kuşunun adı ise "Sikyati"dir. Kartal, ışığın kaynağı olan güneşle ilgili görüldüğü için, Kuzey Amerika Kızılderilileri için fiziksel ve ruhsal aydınlanmanın, ışığın sembolü olarak kabul edilmiştir. Aynı zamanda, gök krallığının görevlisidir.

Amerika'da eski İnka, Aztek, Maya uygarlıkları başta olmak üzere çok sayıda kabilede çift başlı kartal figürüne rastlanmaktadır. Aztek ve Kuzey Kızılderili Şamanları, güneş tapınım ayinlerinde, tıpkı Japon, Moğol ve Türk Şamanları gibi kartal kemiğinden yapılan düdükleri ve kartal tüylerini kullanırlar. Kartal tüylerinden yapılan kanatlar takılarak, gökyüzünde uçmayı remzeden danslar yapılır. Kutsal kuş olan kartalın tedavi edici özelliği bulunduğu kabul edilir. Aztekler-deki en güçlü iki tarikattan birisi Panter, diğeri Kartal Kardeşliği tarikatlarıdır. Panter Kardeşliği dünyevi kuvvetlerin, Kartal Kardeşliği ise ruhani kuvvetlerin sahipleridir. Aztek imparatorları, ruhani güçleri nedeniyle, kartal tüyleri ile kaplanmış olan tahtlara otururlar.

Moğolların Büryat boyunda ilk Şaman'ın doğuşu efsanesi şöyle anlatılır:

"Tanrı, insanlara yardım etsin, hastalıklardan korusun diye yeryüzüne kartalı göndermiş. Ancak insanlar, kartalın konuştuğu dili anlamamış. Bunun üzerine kartal, bir kadını kendine eş tutmuş. Kadın hamile kalmış ve bir erkek doğurmuş. Bu çocuk, kartal babasından kartal dilini öğrenmiş ve Şamanlığa ait tüm sırları ondan almış. Zamanla büyüyen çocuk, yeryüzünün ilk büyük Şamanı ve tüm Şamanların da atası olmuş."

Şaman ritüellerinde kartal, Şaman'ın ruhlar katına uçuşunu sembolize eder. Şaman dans ederken yere düşer ve sembolik olarak ölür. Şaman'ın ruhu, kartallar tarafından çekilen bir araba ile gökyüzüne çıkarılır. Kartal tüyleri ve kemikleriyle süslü olan Şaman'ın elbisesinin kanatlı oluşu, hayali uçuşunu sağlamaktadır. Kartal kanatlı elbiseyi giyen Şaman, gökyüzünün dilediği katına gidebilir. Asya mitolojilerinde kartal, güneşin sembolü olarak betimlenmektedir. Do-

layısıyla Şaman, en büyük Tanrı'nın yetkin sembolü olan güneşe kadar ulaşabilmektedir.

Orta Asya Şamanizm'inde, dünya sütunu denilen direğin tepesinde çift başlı kartal bulunur. Tüm yerleşim yerlerinin ortasına bu sütun dikilir. "Sahip Kuş" anlamına gelen Hamca adı verilen çift başlı kartalın bulunduğu bu sütunun hiçbir zaman çürümeyeceği ya da yıkılmayacağı kabul edilir. Bu sütun, "Tanrı'nın kuvveti ve kudreti ile daima ayakta kalacak..." anlamını taşır. Dünya direği, gök direği ya da gök sırığı adı verilen bu sütunun bazı türevlerinin yedi ya da dokuz kollu oldukları da gözlemlenmiştir. Bu kollar, gökyüzünün katlarını simgeler. Gök direkleri, kozmik hayat ağacının özdeşidir. Dünyanın hemen her kültünde yer alan hayat ağacı sembolünün üzerindeki çift başlı kartal figürüne, "Gök Kuşu" da denilmektedir. Kızılderili totemlerinde de aynı uygulama görülmektedir. Dünyanın temel dayanağı kabul edilen gök direği, Tanrı'nın kudret ve kuvvetini ifade etmektedir. Üzerindeki çift başlı kartal, iki tarafa açılan büyük kanatları ile yer ve gök arasındaki kapıyı insanlara kapalı tutmaktadır. Bir çocuk dünyaya geleceği zaman çift başlı kartal, öte alemden bir ruhu bir gagası ile almakta ve diğer gagasına geçirerek bu ruhu, çocuğun bedenine koymaktadır. Bu nedenle çift başlı kartal, çocukların koruyucusu olarak kabul edilir.

Hintlilerin, adı "Daruga Han" olan çift başlı kartalı da hayat ağacı üzerinde, göğün beşinci katında tünemektedir ve gökleri koruyan Tanrı'nın en güçlü bekçisidir. Bir başı kuzey, beyaz, soğuk, kuru ve erkek; diğer başı güney, kırmızı, sıcak ve dişidir.

Hint mitolojisinde ateşi ilk taşıyan ve insanlığa getiren yaratık da bir kartaldır. Sembolü güneş olan bu yaratığın adı

"Garuda"dır. Güneş Tanrısı Vişnu'nun onurunu temsil eder ve onun koluna tüner biçimde betimlenmiştir. Garuda'nın başı, gagası, kanatları ve pençeleri kartal, bedeni, kolları ve bacakları insan biçimindedir.

Kartal, Pers kültüründe de çok önemli bir yere sahiptir. Kanatlı güneş kursu amblemi, Zerdüşt dininin İyilik Tanrısı Ahura Mazda'nın sembolüdür. Bu nedenle de Pers Kralı Dara tarafından, hükümdarlık armasında kullanılmıştır. Mazdek dininde kartal, zaferin ve şanın sembolüdür. İran Sasanileri çift başlı kartalı imparatorluk arması olarak kullanan bir diğer devlettir. Sasanilerde Çift Başlı Kartalın bir başının aydınlık doğuya, diğer başının karanlık batıya baktığı kabul edilir. Sasani kralı aynı zamanda din kültünün de baş rahibidir. Sasani çift başlı kartalının bir başının dünyevi, diğer başının uhrevi yetkilerini sembolize ettiği kabul edilir. Gazneliler de aynı sembolü kullanmıştır.

Büyük Selçuklular, daha sonra Anadolu Selçukluları, İlhanlılar ve bazı Anadolu beylikleri, çift başlı kartalı imparatorluk ya da beylik arması olarak kullanmıştır. Bu armanın, Sultan Alaaddin Keykubat tarafından, Sultan'ül Azam unvanını elde ettikten sonra kullanılmaya başlandığı bilinmektedir.

Dünyanın hiçbir yöresinde ve hiçbir devresinde, Anadolu Selçukluları kadar yoğun biçimde bu sembolün kullanıldığı, duvarlara ve diğer süslemelere, bayraklara ve armalara işlendiği görülmemiştir. Türk boylarında genelde olduğu gibi, Anadolu Selçukluları çift başlı kartalları çoğunlukla, büyük kulakları olan kuşlar tarzında, bazen de puhu kuşu kafasına sahip kartallar tarzında işlenmiştir. Diyarbakır, Urfa, Konya, Beyşehir, Denizli, Sivas, Kayseri, Erzurum, Niğde, Amasya ve daha birçok yerleşkede, kısaca tüm Anadolu'da çift başlı kartal motiflerine sıklıkla rastlanmaktadır. Bu motiflerden ba-

zılarında, kartalın kanatları ejderha başları olarak çizilmiştir. Çift başlı kartal ve ejderha ile birlikte genellikle resmedilen diğer bir sembol, hayat ağacıdır. İslamiyet'in kabulünden sonra yapılan çift başlı kartal motifleri genelde aşırı stilize tarzda olmasına karşın, figürlerin kaynağında Şamanizm'in etkileri ve inanç yapısı son derece belirgindir.[41]

Eski bir Türk destanı olan "Oğuz Kaan Destanı"nda, Türklerin doğuşu efsanesi şöyle anlatılmaktadır:[42]

"Oğuz Kaan, Tanrı Ülgen'e yakarırken, gökten bir ışık belirdi. Bu göksel ışığın ortasında bir kız vardı. Bu kız, Oğuz'a üç çocuk doğurdu. Adlarını Güneş, Ay ve Yıldız koydular."

Bunlar, gökten yere inen ruhu remzetmek üzere, ucu aşağı dönük bir üçgenle sembolize edilmiştir.

"Daha sonra, Oğuz Kaan ormanda dolaşırken, bir ağaç kovuğundan bir başka kız çıktı. Bu kızdan da üç çocuğu oldu. Bunlara da Gök, Dağ ve Deniz adlarını verdiler. Bu altı çocuktan Türk nesli doğdu."

Destanın ikinci bölümünde yer alan, ağaç kovuğundan çıkan kız, doğanın, dolayısıyla evrenin sembolüdür. Ondan doğan üç çocuk da, Gök havanın; Dağ toprağın ve Deniz de suyun sembolüdürler ve üç çocuğun simgesi de ruhun gökyüzüne, yani Tanrı'ya döneceğini gösteren, ucu yukarı bakan üçgendir. Her iki üçgenin birleşimi, eski bir Mu simgesi olan altı köşeli yıldızı, Tanrısal adalet yıldızını verir.

Tüm bu ipuçları, Orta Asya Türklerinin, Tektanrılı bir inanış olarak kabul edilebilecek "Gök Tanrı" dinine inandıklarını göstermektedir. Ülgen'in altındaki tanrılar, ancak ikincil dereceli tanrılardır. Buna karşın, bu Tektanrı inancı, Müslümanları tatmin etmemiştir. Zaten İslam Peygamberi Muhammed, kendisi Türkleri tanımamasına rağmen, onları düşman

ilan etmiştir. "Kıtat Ül Türk" başlığı taşıyan bir hadisinde, Muhammed, Türklerle savaşmanın özel bir anlamı olduğunu, kıyametin ancak Müslümanların Türkleri öldürmelerinden sonra kopabileceğini söylemiştir.[43] Buhari'nin, "Es Sahih Kitabül Cihad" adını taşıyan, peygamber hadislerini derleyen eserinde, Muhammed'in, "geniş yüzlü, küçük gözlü, basık burunlu, yüzleri kalkan gibi Türklerle öldürüşmedikçe kıyamet kopmaz" dediği belirtilmektedir. Bu hadis uyarınca, Arap orduları Türk topraklarına girmiş ve "kâfir Türklerle öldürüşmüşlerdir." Ancak, kıyamet kopmamış; netice, Türklerin çoğunluğunun Müslümanlığı kabulü olmuştur.

Emevilerin yönetimi sırasında Türkistan'a giren Arap orduları, son derece ırkçı davranmışlar ve onların bu tutumu, Türk halkının büyük tepkisine yol açmıştır.[44] İki ulus arasında, çok uzun süren kanlı savaşlar meydana gelmiştir. Kentlerde yaşayan Türk halkı, işgalci Arapların bazı vergi muafiyetleri tanıması neticesinde ve yoğun baskılar altında, daha çabuk İslamiyet'e geçerken; göçebelerin, Şamanlık'tan kopmaları ve Müslüman olmaları, daha uzun bir süreç almıştır. Sonunda, kabul ettikleri Müslümanlık da sadece görünürde Müslümanlık olmuştur.

Arapların, zengin Orta Asya kentlerini işgali, M.S. 630'larda başladı. Özellikle Halife 2. Yezid döneminde, Türk Hakanı Su-Lu'nun Arap ordularına yenilmesi, Müslümanlığın Türk topraklarına, bir daha çıkmamacasına yerleşmeye başlamasına yol açtı.[45] Araplar, Orta Asya Türklerinden bir bölümünü, köle-asker olarak kullanmak üzere ülkelerine götürdüler. Arapların bu tutumu, hiç de ummadıkları bir neticeye yol açtı. Büyük bir Türk göçü başladı ve zaman içerisinde, Arap egemenliğindeki toprakların tamamı Türklerin yönetimine geçti. Araplar için, geçen yüzyılın sonuna kadar bitmeyecek Türk egemenliği başlamış oldu.

Türklerin, Emevilerin getirdiği sömürgeci İslamiyet'e direnmeleri, iki ulus arasında kanlı savaşlara ve düşmanlığa yol açtı. Bu kuvvetli direncin altında, eski inançlarını koruma isteğinin yanı sıra Emevilerin, aşırı Arap milliyetçiliği gütmeleri de yatıyordu. Türkleri, yok edilmesi gereken ırk, kendilerini de üstün ırk olarak gören Emeviler, ırkçı politikalarını, işgal ettikleri tüm Arap olmayan kentlerde sergilediler. Bir İran veya Türkistan kentinde, yerli halkın, Arap işgalcilerle aynı kaldırımda yürümeleri bile yasaktı.[46] Bir Arap'ın geldiğini gören yerli, kaldırım değiştirmek zorundaydı. Emeviler için kendileri efendi, diğer uluslar köleydi. Arap olmayanlar, Arap kadınları ile evlenemezdi. Aksine davrananların kellesi uçurulurdu.

Emevi Devleti'nin yıkılmasından sonra ortaya çıkan Abbasiler, Emevileri desteklemiş olan Arap unsurlara güvenemezlerdi. Onun için kendi güvenliklerini paralı Türk askerlerine emanet etmek zorunda kaldılar. Bu zorunluluk, Abbasilerin, İslamiyet'i kabul etmeleri koşuluyla tüm milletleri Araplara eşit saymaları ödününü getirdi.

Bu arada meydana gelen bir olay, Türk-Arap yakınlaşmasına ve daha çok sayıda Türk'ün İslamiyet'i kabulüne yardımcı oldu. Orta Asya'da, Çin-Türk rekabeti yüzyıllardır sürmekteydi ve M.S. 700'lerde Çin, Batı Türkistan'ın önemlice bir bölümünü ele geçirmişti. Aradan 50 yıl kadar geçtikten sonra, Çinlilerin yeni bir saldırı başlatmaları üzerine Türkler, Abbasilerden yardım istediler. Arapların bölgedeki ordusunun yardımı ile Türk kuvvetleri, Talaş Meydan Savaşı'nda Çinlileri yendi ve Batı Türkistan Çin'in elinden kurtarıldı.

Abbasi halifelerinin paralı Türk askerlerinden meydana getirdiği ordunun başarısı, Türklere olan talebi artırdı ve bu talep, önlenemeyen muazzam bir göçün başlangıcı oldu.

9. yüzyılda Türkler, Horasan ve civarında çoğunluğa ulaşmışlardı bile. Ancak Horasan'da hakimiyet kurabilmek için bölgeye yerleşen Türkler, Müslümanlığa geçmek durumunda kaldılar. Çünkü, Müslümanlığı daha önce kabul etmiş bölge sakinleri, başka bir dinden olanları aralarına kabul etmiyorlardı. Türkler, kitleler halinde Müslümanlığa geçiyorlardı. Ancak çoğunluğu, Müslümanlığın Şaman dinine çok daha yakın olan İsmaili mezhebini seçiyorlardı. İsmaililer de bölgede son derece örgütlüydüler ve büyük bir güç halindeydiler.

Ahmet Yesevi, 12. yüzyılda, böyle bir dönemde dünyaya geldi.[47] Horasan ve civarında, İsmaili Dailerinin yanı sıra, yine aynı mezhebe bağlı Fütüvve örgütü de son derece yaygındı. Kendisi de inisiye edilmiş bir İsmaili Daisi olan Yesevi, Horasan İsmaili tekkesinin şeyhi konumuna yükseldi. Yesevi müritleri halk arasında, Horasan Erenleri ya da "Baba Erenler" olarak tanındılar.[48] Diğer İsmaili dergâhlarında olduğu gibi, Horasan tekkesinde de, müritlerin, şeyhin emirlerine kesinlikle uymaları, sembolleri ve sırları anlayabilecek olgunluğa gelmek için öğreticilerini sabırla dinlemeleri, sözlerinde ve eylemlerinde kesinlikle doğru olmaları ve ser verip, sır vermemeleri beklenirdi.

Ahmet Yesevi, her ne kadar bir İsmaili Daisi idiyse de, Şamanist gelenekler doğrultusunda kendi tekkesinde bazı değişiklikler yaptı. Mesela, altı aşamalı olan öğretiyi, Fütüvve teşkilatlarını örnek alarak dokuz aşamaya çıkardı. Yesevi müridinin şeyh unvanı alabilmesi için bu dokuz aşamayı geçmesi ve kurtuluşa ulaşması şarttı. Bu dokuz aşama şöyle sıralanıyordu:

1. Tövbe edenler,

2. Bilginler,

3. Zahidler,
4. Sabirler (Sabredenler),
5. Salihler (Kurtulanlar),
6. Raziler,
7. Şakirdler (Öğrenciler),
8. Muhibler (İstekliler),
9. Arifler (Gönül Erenleri)[49]

Her biri, birer derece niteliğinde olan bu aşamaların saliklerine verilen adlar, Yesevi'nin bir İsmaili olduğunun göstergesidir.

Yeseviliğin son basamağı olan Ariflerin hedefi, Tanrısal gerçeğe ulaşmak, ruhun tekâmülünü sağlayarak Tanrı ile bir olmaktır. Yesevi'ye göre, bunun yegâne yöntemi içe kapanmaktır. Yüce Tanrı'yı us ile anlamanın imkânı yoktur. Bunun için Arif kişi içine dönmeli ve sezgi gücüyle, kendinde var olan Tanrı'yı içinde aramalıdır. İçe kapanış, kendi benliğini bir yana atmayı, Tanrı'dan başka bir varlık düşünmemeyi ve bu düşünce akışının mümkün olduğunca kesilmemesi için elden geldiğince azla yetinmeyi gerektirir. İçe kapanışla sağlanan derin sezgi; ruhu Tanrı'ya ulaştıran sevginin uyanmasına olanak sağlar. İçe kapanan Arif (Kâmil) kişi, üç aşamadan geçer: Kendini Bilme; Gerçeği Kavrama; Tanrı'ya Ulaşma. İşte bu noktada Kâmil İnsan, artık Tanrı'yla bir olmuştur.

Yesevilik, içe kapanma yöntemini, Şamanist din adamlarından aldı ve bunu Batıniliğe uyguladı. Bu nedenle tarikat, Şamanizm'e bağlı geniş kitlelere hiç de yabancı gelmedi ve İslam'ın katı kurallarından kaçmak için çare arayan Türkler, kurtuluşu Yesevilik'te buldular. Ancak göçebe halk, İsmaililik, Yesevilik ve Fütüvve aracılığıyla Aleviliği seçerken, kentlerde bulunan yerleşik Türkler ve onların yöneticileri Sünni

görüşü tercih ettiler. Türk yöneticilerin Sünniliği seçmelerindeki başlıca etken, bu mezhebin yöntemlerinin, kitleleri yönetme ve yönlendirme açısından çok daha büyük imkânlar sağladığını görmeleriydi. Bu yöneticilerden, Sünniliğin kentli Türkler arasında tutunmasını ve kurumsallaşmasını sağlayanların başında Gazzeliler ve Selçuklular gelmektedir.

Daha önce de görüldüğü gibi, Bağdat Hilafeti, Mutezile ve İsmaili hareketlerinin baskısı altındaydı. Selçuklular güçlenip Gazzelileri ve Bizans kuvvetlerini yenince, Abbasi Halifesi Kaim, İsmaili baskısından kurtulmak için Selçuklu Sultanı Tuğrul'a bir çağrı gönderdi. Tuğrul kumandasındaki Selçuklu kuvvetleri, M.S. 1055'de Bağdat'a girdi. Ebu Hamid El Gazali gibi ünlü Sufilerin de aralarında bulunduğu Bağdat Kardeşliği İhvan-ı Sefa'ya, Mütezile'ye büyük bir darbe indirildi. İsmaili Daileri ve Sufiler, kenti terk etmeye zorlandı. Kadiri mezhebinin kurucusu Abdülkadir Cilani de Bağdat'tan ayrılmak zorunda kalan Sufilerdendi. Mutezile'ye karşı savaşa destek veren Halife Müstencid, 1150 yılında Ihvan-ı Sefa risalelerinin ve İbni Sina'nın tüm kitaplarının toplatılarak yakılması emrini verdi. Ancak risaleler ve İbni Sina'nın eserleri, El Mecriti ve El Kirmani aracılığıyla Grekçe çevirileri ile birlikte İspanya'ya kaçırıldı ve böylece günümüze ulaştı.[50]

Bu arada, Türk illerinde başlayan Moğol akınları, Türklerin büyük dalgalar halinde batıya göç etmelerine neden oldu. Türkmenlerle birlikte, Türk illerinde yaygın olan İsmaili Daileri de batıya göç ettiler. Türkmenlerin büyük çoğunluğu, Selçuklu yöneticiler tarafından, Bizans ordularının yenilmesinden sonra, iki ülke arasında tampon oluşturmaları için Anadolu topraklarına yerleştirildiler. Ancak, Sünni inançlı Selçuklu yöneticileri için kuşku uyandıran, yer yer korkulan

topluluklar oldular. Alevilerin doğal müttefiki İsmaililer ise Selçuklu Devleti'ni yıkabilmek için ellerinden geleni yapıyorlardı. İsmaililiğin son kalesi olan Alamut'tan, Hasan Sabbah fedaileri, Selçuklu yöneticilerine ve dönemin diğer önde gelen Sünni liderlerine karşı suikastlarını sürdürüyorlardı.[51] Alamut Kalesi, 1256 yılına kadar Sünnilerin korkulu rüyası olmaya devam etti. Bu tarihte, Hülagü Han komutasındaki Moğol orduları kaleyi zaptetti ve fedailerin büyük bölümünü kılıçtan geçirdi. Bu katliamdan kaçabilen İsmaillîler, Anadolu'daki yandaşlarının yanına sığındılar ve İsmaillilik önemli bir güç olmaktan çıktı.

Türklerin, Anadolu topraklarına yoğun biçimde ayak basmalarından sadece 45 yıl sonra, tüm ülke neredeyse tamamen Türk kontrolü altına geçti. Anadolu'nun doğusundan batısına bu Türk istilası sırasında, eski Anadolu halklarından en küçük bir tepki dahi doğmadı.[52] Aksine eskiler, yeni gelenlere adeta yer gösterdi.

Bu nasıl mümkün oldu?

Eskiler, Anadolu çoktanrıcılığı ve Apollon dini, Pisagor ve Saabilik öğretileriyle yoğrulmuştu. En büyük korkuları, Sünni Müslüman işgaliydi. Yeni gelenler de her ne kadar Müslümanız diyorlarsa da İslamiyet'le pek alâkaları yoktu. Eski ve yeniler, inanç bakımından birbirlerine oldukça yakındılar. Yerli halklar, Türkmenler ile uyuşabileceklerini gördüler. Ayrıca bazı tarihçiler, Anadolu'da yaşamakta olanların arasında, çok önceleri bu topraklara gelmiş Türklerin de bulunduğunu belirtmektedirler. Türklerin bir kolu olan İskitlerin, M.Ö. 4 binlerde Anadolu topraklarına yerleştikleri, ayrıca kadim Uygur İmparatorluğu'nun bir kolu olan Sümerlerin de aslen Türk oldukları sanılmaktadır.[53] Bu eski Türk boylarının varlığı, yeni Türklerin kolayca kabulünde bir etken ol-

muştur. Nitekim, aradan 100 yıl dahi geçmeden, Moğollar da güçlü ordularının ardından Anadolu'ya girmelerine karşın, Anadolu halkları tarafından kesinlikle kabul görmemişler ve büyük bir kısmı geri dönmek zorunda kalırken, çok azı Türkmenler arasında asimile olarak, bu topraklara yerleşebilmişlerdir.

Bu gelişmelerin sonucunda, Haçlı Seferleri ile birlikte, Anadolu'nun adı "Turchia" (Türk Eli) olarak telaffuz edilmeye başlandı.

Türkmen göçerler özgürlüklerine son derece düşkündüler. Aralarında ayrılık yoktu. Kabile reisi ile basit bir çoban dahi eşit ve kardeşti. Kadınları, erkeklerin bulunduğu her ortamda yer alırlar, İslam'ın gerektirdiği örtünmeye de uymazlardı. Bu tutumu, bir Türkmen ozanı olan Bektaşi Babası Künci şöyle dile getirmişti; "Arifler, namus-ı ırzın vermez; Tesettür ne demek, akıl ermez"...

Ancak, Selçukluların Türkmenlere geniş bir özgürlük tanımaya hiç niyetleri yoktu. Sünni yöneticiler, Türkmenlerin de aynı görüşe gelmelerini sağlamak için her türlü baskıyı uyguluyorlar, Aleviliği sapkınlık olarak nitelendiriyorlardı. Bu baskılardan bunalan Türkmenlerin karşısında, Moğol akınları sonucu yıkılmış Büyük Selçuklular yerine, daha zayıf olan Anadolu Selçukluları kalmıştı. Sürekli Moğol akınları, şehirlerdeki ticari hayatı felce uğratmış, Türkistan'a yayılması ile Ahilik adını alan Fütüvve kuruluşları için sıkıntılı günler başlamıştı.

İşte bu ortamda, 2. Gıyasettin Keykubat'ın sultanlığı sırasında, Horasanlı Yesevi Şeyhi Baba İlyas, halkı sultana karşı isyana çağırdı.[54] Horasan'dan Amasya'ya göç etmiş bulunan Baba İlyas'ın çağrısı, kısa sürede göçebe Türkmenler arasında büyük bir yankı buldu.

Yesevi tarikatının en üst derecesi olan "Baba"lığa ulaşmış İlyas'a göre, gerçek olan bu dünyaydı. Yaşamdan sonra, başka dünyalarda ödüllendirme ya da cezalandırma yoktu. "Şeriatın saçma hükümlerine uymaya gerek yok" diyen İlyas, toplumda, kadın-erkek ayrımı gözetilemeyeceğini, bütün insanların eşit olduğunu, ancak sultanların bu eşitliği kuvvete dayanarak bozduklarını söylüyordu. Batıni doktrinin tüm kurumlarına, ruhun ölümsüzlüğüne ve tekâmülüne, yeniden doğuşa ve son durağın Tanrı'yla birleşmek olduğuna inanan İlyas, "Herkes eşittir. Ancak, ruhunu geliştirme yolundaki tarikat erenleri, Tanrı'ya daha yakındır" demekteydi.

Baba İlyas'ın isyan çağrısına koşan göçmenlerin başında, yine bir başka Yesevi Babası olan Baba İshak bulunuyordu. Baba İshak'ın çevresinde kısa sürede Alevi Türkmenler, İsmaililer, Saabi inanırları ve Ahilerden binlerce kişi toplandı. İshak komutasındaki bu kuvvet, birçok kere, üzerlerine gönderilen Selçuklu ordularını yendi. Baba İlyas bu sırada Amasya'da, Selçukluların elinde tutsak bulunuyordu. İshak kuvvetleri onu kurtarmak üzere Amasya'ya yönelince, Selçuklular yeni bir ordu kurarak İshak kuvvetlerini yendiler ve neredeyse hepsini kılıçtan geçirdiler. Böylece, tarihe "Babailer İsyanı" olarak geçmiş olan halk ayaklanması bastırıldı.[55]

Babailer İsyanı, her ne kadar yenilgiyle sonuçlandıysa da Aleviliğin bir kurum olarak Anadolu'da ne denli yaygın ve yerleşmiş olduğunu da ortaya koydu. Daha sonraki yüzyıllarda, Selçukluların devamı niteliğindeki Osmanlılar, Yavuz Sultan Selim'in hilafeti ele geçirmesi ile Sünni İslam dünyasının lideri konumuna yükseldiler. Buna karşın Osmanlı İmparatorluğu'nda da, Alevi isyanları hiç eksik olmadı. 1519'da, Yozgat'taki Babai tekkesinin şeyhi Baba Celal'in ayaklanması ile başlayan Celali İsyanları yüzyıllarca sürdü.

Ünlü Şeyh Bedrettin ayaklanması da, Osmanlıları sarsan bir başka Batıni ayaklanmasıydı. Babailer İsyanı'nın ardından sağ kalabilen İsmaili ve Yesevi dervişlerinin büyük bölümü, Hacı Bektaşı Veli önderliğinde bir araya gelerek Bektaşilik tarikatını kurdular. Bektaşilik böylece Alevi inancın örgütlenmiş üst yapısı olarak ortaya çıktı.[56]

Alevilik öğretisi, dört ana başlık altında toplanabilir. Bunlardan ilki, tüm varlıkların Tanrı'dan sudur ettiğine inanmak; ikincisi, Kâmil İnsan teorisi; üçüncüsü, Ali aşkı ve sonuncusu da şeriatın reddidir.[57]

Aleviler, "Her şeyin, Tanrı'nın bir parçası olduğunu bilirseniz, şeriat tarafından yasaklanan şeylerden vazgeçmeye, örneğin içki içme yasağına uymaya gerek yoktur" derler. Alevilere göre, bugün kullanılan Kuran, gerçek Kuran değildir. Muhammed'in Kuran'ı, Halife Osman döneminde, Osman ve yandaşlarınca, kendi çıkarları doğrultusunda değiştirilmiştir.

Anadolu Alevileri ile İran Şiileri, birbirlerinden çok farklı inanç sistemlerine sahip olan iki ayrı topluluktur. Her iki mezhebin Ali yandaşı olmaları, onların daima aynı kampta bulundukları iddiasıyla ele alınmalarına yol açmıştır. Ancak, Zerdüşt dininin etkisinde kalan ve bu dinden bazı bölümleri İslami inanç sistemine sokan Şiilerin, zaman içinde şeriatın büyük bir bölümünü kabul etmiş olmalarına karşın, Batıni doktrin yanlısı Aleviler, şeriatı hiçbir zaman kabul etmemişlerdir.

Aleviler ve Bektaşiler, Türkçeyi tapınım dili olarak kabul etmişler ve bu sayede Anadolu'da Türk dilinin kullanılmasını, bugünlere ulaşmasını sağlamışlardır. Alevilerin Türkçeye bağlı kalmaları sayesinde, Anadolu Türk halkının Araplaşması ya da İranlılaşması da önlenmiştir.

Bektaşiliğe üye olmak, bireysel talebe bağlıdır. Dileyen herkes, uygun görülmesi halinde tarikata girebilir. Ancak Aleviliğe dışardan katılım genellikle kabul görmemektedir. Alevi toplumlarının büyük bir bölümü, Alevi olunamayacağını, Alevi doğulabileceğini savunmaktadır.

Alevi bir aileden doğan gençler, belli bir yaşa gelip kendilerini bilmeye başladıkları anda, "İkrar Töreni" adı verilen bir tören ile cemaatin yoluna girmek zorundadırlar. Çocukluktan gençliğe geçiş, yani olgunlaşma olarak da kabul edilebilecek bu tören ile cemaate katılan gencin, cemaat karşısında her türlü hakkı elde ettiği ve buna karşılık da tüm toplumsal yükümlülükleri üstlendiği kabul edilir.[58]

İkrar (onay) töreni öncesi Alevi topluluğu, bir araya geldiği bir Cem Ayini sırasında, yola girecek gençler için ortaklaşa olur verir. Haklarında olur alınan gençler, törenin yapılacağı gün, boğazlarına birer ip bağlanarak, bir rehber tarafından törenin yapılacağı Cem Ayini'ne getirilir. Burada her aday eğilerek eşiği öper. Eşik, yola girişin ve Ali'nin sembolüdür. Eşik öpme, adayların kendilerini alçakgönüllülükle teslim ettiklerinin bir işaretidir. Rehber kapıda durarak, "Hu, tarikat erenleri; şeriattan tarikata, tarikattan marifete, marifetten hakikate kurban getiriyorum. Yolumuza, erkânımıza, tarikatımıza dahil olmasını kabul eder misiniz?" diye sorar.

Toplantıyı yöneten Dede, "Ayini Cem kardeşleri, bunlar yolumuza girmeye heves etmişler. Yükümlülüklerini yüklenmeyi temin ediyorlar. Kabul eder misiniz?" diye, toplantıya katılanların tamamına sorar. Bir itiraz gelmezse, "Biz onları kardeş kabul ederiz" diyerek, yeni katılımcıları onaylar. Onayın alınması üzerine rehber, "Hu erenler, katar uzatıyorum" diye üç kez bağırır. Adaylar tören salonuna topluca girerek niyaz ederler. Rehber, adayları Mürşide teslim ederek kena-

ra çekilir. Bundan sonra, Dede Mürşit tarafından hak ve sorumluluklar yeni katılanlara anlatılır:

"Geldiğin hak kapısı. Durduğun Mansur darı. Döktüğün varsa doldur. Ağlattığın varsa güldür. Yıktığın varsa kaldır. Gelme gelme! Dönme dönme! Gelenin malı, dönenin başı bu yolda. Gördüğünü ört, görmediğini söyleme. Sır saklamasını bil. Sen, sana sahip ol. Seni senden aldık, sana verdik.

Ey can, bilmiş ol ki, Hak Ceminde ayrılık gayrılık, senlik benlik yoktur. Siz hep ana, baba, kardeşsiniz. Bu hak yolu, kıldan ince kılıçtan keskincedir. Kul kusursuz olmaz. Suçları Hak bağışlaya, esirgeye. Lakin bu yola girenler haram yemeyecek, yalan söylemeyecek, zina etmeyecektir. Eline, beline, diline sahip ol. Elinle şer işleme. Dilinle verdiğin sözden dönme. Zina yapan, yüz bin kez yıkansa, temizlenemez. Zina yapma. Aşına, eşine, işine sahip ol. Herkesi bir ve kardeş tut.

Bu yol uzun bir yoldur, gidemezsin. Demirden leblebidir, yiyemezsin. Ateşten gömlektir, giyemezsin. Geldin, gördün. Gelme, gelme, gelir isen dönme. İkrarını bozarsan, ikrarın boynuna kement olsun. İkrarınızdan dönmeyeceğinize ay, gün şahit olsun mu? Ayini Cem erenleri şahit olsun mu? Hak bildiniz mi?"

Soru üç kez sorulur. Katılımcıların sözü alındıktan sonra Dede, "Alnınız açık, yüzünüz ak ola. Hayırlı kısmet, hayırlı devlet. Nasibiniz bol ola. Gerçeğe Hu" diyerek topluluğa döner ve "Erenler Cemine yeni canlar girdi. Bunlar sizin kardeşleriniz oldu. Onları candan saklayın" diyerek adayların boynundaki ipi çıkarır, üç düğüm atar ve kuşak halinde bellerine bağlar. Bu üç düğümlü kuşak; Allah, Muhammet, Ali üçlemesini sembolize eder. Yeni katılımcılar, artık, topluluğun tam yetkili ve sorumlu birer üyesi olmuştur.[59]

Alevilik, Allah-Muhammed-Ali üçlemesine inanır. Bu inanış, Tanrı-doğa-insan birliğini kapsayan üçlemenin bir tür devamıdır. Alevilikte kadın, Sünniliğin tam aksine, kesinlikle toplumdan tecrit edilmemiştir. O, toplumun eşit bir parçasıdır. Dini törenlerde dahi başını örtmez. Bu törenlerde kadınlar ve erkekler birlikte semah ederler ve hatta topluluğa saygı kuralını gözetmek koşuluyla içki dahi içebilirler.

Aleviler, Tanrısal vahiye inanmaz. Onlara göre, Tanrı'nın en büyük vahiyi, doğa ve düşünen insandır. Şimdiye kadar yazılmış her şey insanların eseridir. Özellikle, kutsal kabul edilen metinlerin yazanları da Kâmil İnsanlardır. Bu nedenle, bu metinlerin dogmalaştırılmasına, bazı parçaları alınarak, bunlarla zorunlu bir yaşam biçimi belirlenmesine kesinlikle karşıdırlar.

Aleviler, tarihin her döneminde, dünya üzerinde 300 dolayında Kâmil İnsanın yaşadığına, bugün de üç aşağı beş yukarı aynı sayıda Kâmil İnsanın yeryüzünde bulunduğuna inanmaktadırlar. Alevilikte en önemli Batını inanç, sudur teorisi ve Kâmil İnsan inançlarıdır. Bu konular, kitap boyunca birkaç kez ele alınmış olmasına rağmen, Alevilerin düşünce yapısını daha iyi anlayabilmek için, onların bu teorileri yorumlayış tarzını incelemek yararlı olacaktır.

Alevilere göre Tanrısal sudur şöyle gerçekleşmiştir: Tanrı ilk aşamada kendi bilincinde değildi. Kendisini seven ve bilme ihtiyacı içinde olan Tanrı, üst düzeyde bir bilince ulaşmak için, kendisiyle yabancılaştı. Özünden hiçbir şey kaybetmeksizin, tüm evren, bir ışık ve sevgi yumağı olan Tanrı'dan fışkırdı.

İkinci aşamada, Tanrı'nın kişiliğinin üç farklı yönü ortaya çıktı. Hermes rahipleri bu üçlemeye Osiris, İsis ve Horus derken, Hıristiyanlar, Baba-Oğul ve Kutsal Ruh olarak kabul

ettiler. Aleviler ise daha önce gördüğümüz gibi, üçlemeyi Allah-Muhammed-Ali diye adlandırdılar.

Üçüncü aşamada, "Aklı Evvel" ortaya çıktı. Aklı Evvel, tüm evreni ve bu arada dünyayı kaostan kurtarıp düzenli bir forma sokan kutsal güçlerin bütünüydü ve niteliğinden dolayı ona, "Evreni inşa eden usta" da denilmekteydi.

Adem, yeryüzünde vücut bulan Tanrısal yansımaydı. Yani Mikrokozmos'tu. Tanrı'nın kendisini bilmesi için insana, özellikle de Kâmil İnsana ihtiyacı vardı. Çünkü Tanrısal Nur ile birleştiğinde deneyimlerinden, düşüncelerinden faydalanarak, Tanrısal bilincin artmasını sağlayacak yegâne varlık, Kâmil İnsandı.

Aleviler, Kâmil İnsan hedefine ulaşmak için Tanrı'dan fışkıran ruhların gelişmek zorunda olduklarına inanmaktadırlar. Sudurun ilk sonucu olarak, mineraller oluşmuştur. Devrin, ileriye doğru devam etmesi gerekmektedir. Minerallerden bitkiler, bitkilerden hayvanlar meydana çıkmış ve sonuçta hayvanların en üst basamağındaki insan ortaya çıkmıştır. Ruhun, Kâmil İnsan hedefine ulaşana kadar devamlı beden değiştirdiğine, insanların yeryüzündeki yaşamlarının, Kâmil İnsan hedefine ulaşmak için yegâne yol olduğuna, bu nedenle de insanların iyi ve dürüst olmaları gerektiğine inanılmaktadır.

Alevi inancına göre Tanrısal nura ulaşmadan önce her ruh, şu 14 aşamayı geçmek zorundadır:

1. Cansız maddelerin ruhu,
2. Bitkilerin ruhu,
3. Hayvanların ruhu,
4. Şeytanların ruhu,
5. Cinlerin ruhu,
6. İnanmayanların ruhu,

7. İnananların ruhu,
8. Dindarların ruhu,
9. Ermişlerin ruhu,
10. Evliyaların ruhu,
11. Peygamberlerin ruhu,
12. Meleklerin ruhu,
13. Evrensel ruh,
14. Evrensel Hikmet[60]

Alevilerin, Ali ve 12 İmam inancı, konumuzun dışındadır. Ancak Alevilerin, Ali'ye bir birey olarak değil Tanrısal Kelam olarak inandıklarını belirtmekle yetinelim ve bu kurumun, örgütlenmiş biçimi olan Bektaşiliği ve kurucusu Hacı Bektaşı Veli'yi inceleyelim.

BEKTAŞİLİK

Hacı Bektaşı Veli'nin doğduğu tarih konusunda iki farklı iddia mevcuttur. Bir iddiaya göre Veli, 1210 yılında Horasan'da doğdu.[61] Burada, Yesevi tarikatına katılan ve "Baba"lığa kadar yükselen Veli, 1240 yılında diğer Yesevi Babaları ve İsmaili Daileri ile birlikte Anadolu'ya geldi. Daha önce Anadolu'ya gelmiş olan Baba İlyas'ın yanına gitti ve Amasya'ya yerleşti. Babailer isyanı öncesinde Amasya'dan ayrılan Veli, çatışma ortamından uzaklaşması sayesinde büyük katliamdan kurtuldu. Anadolu'nun birçok yerini dolaşan Veli, sonunda Kırşehir'in Sulucakaracahöyük bucağına yerleşti ve Yeseviliğin devamı niteliğindeki öğretisini yaymaya başladı. Babailer isyanından sağ kurtulan Yeseviler ve İsmaililer, kısa sürede Hacı Bektaş etrafında toplandılar. 1271'de aynı yerde öldüğünde, çevresinde binlerce müridi vardı.

Bir diğer iddiaya göre Hacı Bektaşı Veli, 1240 yılında doğmuştur. Babası, Bel Şehri Sultanı Seyyid Muhammed İb-

rahim El Sani, annesi Fatıma Hateme'dir. Soyu, Muhammed'in damadı Ali'ye kadar dayanmaktadır ve Ali'nin 10. kuşaktan torunudur. Bektaşi Halife Babası Teoman İlhami Güre'ye göre, Veli'nin soy şeceresi şöyledir:

1. Ali
2. Hüseyin (3. İmam)
3. Zeynel Abidin (4. İmam)
4. Muhammed el Bakır (5. İmam)
5. Cafer el Sadık (6. İmam)
6. Musa Kazım (7. İmam)
7. İbrahim Mükerrem el Mucab
8. Musa-ı Sani
9. Muhammed İbrahim el Sani
10. Hacı Bektaşı Veli

Halife Baba Güre, Veli'nin doğum ve ölüm tarihlerinin özellikle saptırıldığını, Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluş yılı olan 1299'dan önce Hacı Bektaşı Veli'nin ölmüş olduğunu göstermek amacıyla, kasıtlı olarak ölüm tarihinin 1271 şeklinde değiştirildiğini söylemektedir. Güre'ye göre Veli, Babailer İsyanı sırasında henüz 4 yaşında olduğu için olaylara karışmış olması fiziken mümkün değildir ve Baba İlyas ile de şahsen tanışmamaktadır. Veli, katliamdan yıllar sonra Anadolu'ya gelmiş, 1299'da Osmanlı'nın kuruluşunda şahsen önemli katkıları olmuştur. Bursa'nın, Sultan 1. Murat döneminde 1314 yılında fethi sırasında hayattadır ve 1320 yılında, 80 yaşında ölmüştür.

"Din ayrılığı gereksiz. Dinler, insanlar arasında anlaşmazlıklara neden oluyorlar. Aslında tüm dinler, dünyada barış ve kardeşliği sağlamak içindir" diyen Hacı Bektaşı Veli, bu görüşlerini, "Velayetnâme" adlı eserinde ortaya koymuştur.

Hacı Bektaş, Tanrı'dan varolan insanları dört grupta top-

lar. Bunlar, Tanrı'ya ulaşma konusunda farklı yöntemler uygulayan insanlardır. Birinci grupta, gerçeği Tanrı'ya ibadette arayan sofu kişiler vardır ve dünya üzerindeki insanların oldukça önemli bir bölümü bu gruptandır. İkinci grupta, tarikatın yolunu uygulayan, ancak sofuluktan kurtulamayanlar; üçüncü grupta, Tanrı hakkındaki sırları bilme ayrıcalığına sahip dervişler ve nihayet sonuncu grupta da Tanrı ile birleşmiş olanlar yer alır. İşte Bektaşilikteki bu dörtlü inanç biçimine, "Dört Kapı-Kırk Makam Öğretisi" denilmektedir. Bir Bektaşi, bu kırk makam ve dört kapıdan geçmeden, Kâmil İnsan olamaz.

Bektaşiliğin son biçimi ile kurumsallaşması, M.S. 1500'lerde dönemin Bektaşi önderi, bugünkü tabiriyle Dede Babası, Balım Sultan tarafından yapılan bazı düzenlemeler neticesinde mümkün olmuştur.

Bektaşiliğin öncelikli hedefi, temelini sevginin oluşturduğu "Tanrı-Evren-İnsan" birliğini kavramaktır. İnsan, bir sevgi varlığıdır. İnsan, Tanrısal niteliklerle donatılmıştır. Başarının ilk basamağı, kişinin kendisini tanıması ve sevmesidir. "Kendini seven, Tanrı'yı da sever..."[62]

Bektaşilikteki Tanrı sevgisinin en güzel ifadelerinden birisi, şu ünlü dörtlükte ortaya konulmuştur:

"Şakirdleri taş yonarlar
Yonup üstada sunarlar
Calabın adın anarlar
O taşın her paresinde"...

Bektaşilik, evrenin Tanrı'nın sureti olduğunu, insanın da Tanrı'nın bir cüzü konumunda bulunduğunu kabul eder. Tanrı insanın içinde olduğundan, Tanrısal özellikler olan dü-

şünme yetisi, irade, eylem özgürlüğü de insanda mevcuttur. Gerçek ibadet; insanın, düşüncelerini kendisi üzerinde yoğunlaştırmasıdır. İnsanın, kendi dışındaki bir olguya ibadet etmesi gereksizdir. İnsanın kendi varlığını düşünmesi, ruhsal olarak gelişmesini sağlayacak ve birey, Kâmil İnsan konumuna ulaşabilecektir. Kâmil İnsanda Tanrı, bu evrende kendi bilincine varmanın en üst noktasına ulaşır. Ancak Kâmil İnsanlar Tanrı'ya dönebilir ve onun tarafından özümsenir.

Diğer bir deyişle Bektaşilik, zahir yüzünden halka ve batın yüzünden Hakk'a bakan, berzah noktasındaki (iki alem arası kesişme noktası) Kâmil İnsanın inanç okulunun adıdır. Bu Kâmil İnsan, batın manayı sembol ile, zahir manayı ise misal ile, yani lahutiyeti (Tanrısal alem) sembollerle, meşhudatı (görünür alem) ise misal aleminden bildirir. Bu sebeple Bektaşi, gerçeği anlatabilme yolunda, her dil ile konuşur ve her renk ile renklenir.

Tanrı-insan birliğinin ifadesi de şu dörtlükte açıkça görünmektedir:

"Allah'tır Allah,
Ademdir Allah.
Ben de inandım,
Amentü Billah..."

Diğer Batıni ekollerde olduğu gibi, Bektaşilikte de ruh ölümsüzdür. Ruh, gövdeye sonradan girmiştir ve geldiği Tanrısal kaynağa geri dönecektir. Ruh, gövdeye sadece dirilik sağlamakla kalmaz; anlayış, hatırlama, bilme, tanıma, düşünme ve akıl etme gibi yetilerin de kaynağıdır. Bektaşilik, Tanrı sıfatlarının hepsi insanda tecelli etmiş olduğu için insa-

na çok değer vermiş ve insana, "Kuran-ı Natık" (Konuşan Kuran) demiştir. İnsan, yaşadığı ortamda bağımsız bir varlıktır. Onun görevi, alçak gönüllü davranmak; özünü, sonradan oluşan kirden arındırmak, olgunlaşmak, gösterişten uzak durmak ve yüreğini doğa, insan ve Tanrı sevgisiyle doldurmaktır. İnsani bedenler, amaç için sadece birer vasıtadır. Bu nedenle, insanları kadın-erkek diye ayırmak ya da sosyal konumlarına veya ırklarına bakarak küçük görmek, yapılabilecek en büyük yanlıştır. Kadın-erkek, tüm insanlar eşdeğerdir. Tüm dinler, insanı olgunlaştırmak, barış ve kardeşliği yaymak içindir. Oysa, zamanla dinlerin bu anlamları değiştirilmiş ve katı, çekilmez kurallar getirilerek, insanların yaşamları kısıtlanmış, kendilerini geliştirme imkânlarının önüne set çekilmiştir. Gerçek yasaklar şeriatın öngördükleri değil, tarikatın temel ilkelerine aykırı davranışlardır. İslam'ın beş şartı, dinin esası değil feridir (ikincil derecede önemlidir).

Bektaşilikte ketumiyet esastır. Bektaşilerin törenleri halka açık değildir. Kitlelere kapalı, özel ritüelleri vardır ve bunlardaki "Bektaşi Sırrı" büyük bir özenle korunur. Ritüeller açısından, Bektaşi Erkânnâmesi'nin özel önemi vardır.

Bir Bektaşi müridi, öğretiyi ancak bir mürşidin yardımı ile anlayabilir. Mürşidin ve rehberin varlığı kesinlikle zorunludur. Bu nedenle yeni giren müridin, mürşidine mutlak itaati, ona tamamıyla teslim olması son derece doğaldır. Tarikatın sembollerinin ve pratiklerinin anlaşılması ancak mürşit ve rehber ile mümkün olur. Bektaşi öğretisi, müridin yaşadığı toplum içinde öğrendikleriyle genelde ters olduğu ve özellikle de şeriat öğretileriyle uyumsuz bulunduğu için, yeni gireni olası bir şoktan korumak amacıyla rehberlik sistemine büyük önem verilmiştir. Mürşit, üç sıfat ile tanımlanabilir;

Dede Baba'nın temsilcisi, öğretmen üstat ve ruhsal yaşam sanatında örnek alınacak kişi. Mürşidin varlığı ile Bektaşilik sırrı, yaşanan bir olgu haline gelir. Müritten beklenen yegâne şey, zihnini sürekli açık tutarak öğrenmesi ve öğrendiklerini en büyük sır olarak saklamasıdır.

Dünya Bektaşilerinin 36. ruhani önderi Bedri Noyan Dede Baba, tarikata giriş töreniyle ilgili olarak; "Bektaşiliğe kabul töreninin ilk adımı, adayın tövbe etmesidir. Bu tövbeye, bir daha bozulmayacak anlamında, 'Nasuh Tövbesi' denir. Tövbe eden, yeni doğmuş bir çocuk kadar masum hale gelmiştir. Tören sonrası adaya üç defa sorulur; 'Sana verilen öğütleri aldın, kabul ettin mi?' Aday üç defa 'Evet, ettim' cevabı verirse, kendisi için tayin edilen rehberi, onun önünde secde eder. Önünde secde edilen, adayın insanlığıdır. Böylece biz onu, kendinden alır ve tekrar kendisine geri veririz. O artık bir Bektaşi mürididir" açıklamasını yapmıştır.[63] Bektaşilikte de, diğer Batıni ekollerde olduğu gibi, sembolik bir ölüm ve yeniden doğuş töreni olduğu görülmektedir.

Yeniden doğuş sonrası ilk kapı, dinsel yasaların öğretildiği Şeriat Kapısı'dır. Bunu, tarikatın gizli pratik ve sembollerinin verildiği Tarikat Kapısı ve mistik Tanrı biliminin öğretildiği Marifet Kapısı izler. Bektaşi için gerçek, ancak dördüncü kapı olan Hakikat Kapısı ile gözler önüne serilir. Ancak dördüncü kapının tüm makamlarını da tamamlayan kişi, marifetiyle Hakikate ulaşmış demektir ve bulduğu bu hakikat ile de marifet göstermesi mümkündür.

Dört kapının her biri on basamaktan oluşmaktadır ve kişi, Kemale Ermek niyetindeyse, bu basamakları tırmanmak zorundadır.

Şeriat Kapısı'nda, İslam dininin temel ilkeleri, Aleviliğin genel koşulları ile "Allah-Muhammed-Ali" üçlemesinin gi-

zemi öğretilir. Bu kapının (derecenin) müridlerine "Beloğlu" ya da "Aşık" denir. Âşık, henüz nasip almamış kişidir. Şeriat Kapısı'nın 10 makamı, şöyle sıralanır:

1. İman getirmek,
2. İlim öğrenmek,
3. Namaz, oruç, hac, zekât,
4. Helal kazanç elde etmek,
5. Haramdan sakınmak,
6. Hayz ve Nifas olan kadının zevcine yaklaşmaması,
7. Şeriat evine girmek, Şeriat ehlini hakir görmemek,
8. Şefkatli olmak,
9. Temiz yiyip, temiz giyinmek,
10. Emr-i Ma'ruf ile hareket etmek (İtaat etmek).

Şeriat Kapısı koşullarını tam olarak uygulayan ve mürşidinin de onayı ile ikinci dereceye, Tarikat Kapısı'na geçen müride verilen unvan artık, "Yol Oğlu" ya da seven bir dost anlamına gelen, "Muhip"tir. Bir muhip, ilk iş olarak Pir'e bağlılık yemini etmek ve bundan önceki tüm günahları için tövbe etmek zorundadır. Bundan sonra muhip, mürşidi tarafından tarikat kuralları hakkında eğitilir ve bu kuralları anladığını, kabul ettiğini göstermek üzere saçlarını kestirerek, giysilerini sadeleştirir. Bu kapının dördüncü basamağını, çok sıkı bir çalışma ve disiplin terbiyesi, beşinci basamağını da mürşide ve tüm kardeşlere hizmet oluşturur. Altıncı basamakta muhip, alçak gönüllü davranmak ve Tanrı'dan korktuğunu ihsas etmek durumundadır. Yedinci basamakta Tanrı korkusundan, ona sığınarak kurtulan muhip için, daha sonraki sekizinci aşama, dikkatli ve ölçülü davranmayı öğrenmektir. Dokuzuncu basamakta, maneviyat ve sevgi üzerine bilgisini yoğunlaştıran muhip, son basamakta, sevginin Tanrısal yönünü tanımakta ve bir üst dereceye geçmeye hak kazanmaktadır.

Görüldüğü gibi, İslam şeriatına uyma zorunluluğu, daha ikinci derecede sona ermektedir. Kadın ve erkeklerin birlikte katıldıkları bu derecede yapılan törenlere, "İkrar Ayini" ya da "Ayin'i Cem" adı verilir.

Tarikat Kapısı'nın on makamı şöyle sıralanır:

1. Mürşitten el alıp, tövbe kılmak,
2. Talib ve mürit olmak,
3. Saçını, sakalını ve giysisini temiz tutmak,
4. Nefsine karşı mücadele etmek (Cihad-ı Ekber),
5. Hürmet etmek,
6. Havf etmek (Hakk'tan korkmayı öğrenmek),
7. Hakk'tan ümidi kesmemek,
8. İbret ve hidayet üzre olmak,
9. Cemiyet, nasihat ve muhabbet sahibi olmak,
10. Aşk, şevk, safa ve fakirlik üzre bulunmak ve şikâyet etmemek.

Üçüncü derece, Marifet Kapısı'dır. Derece saliklerine "Derviş" adı verilir. Marifet Kapısı töreninin adı, "Vakfi Vücut" törenidir. Dereceyi almak için, bazen on yıl dahi bekleyen Dervişe, bu törende tarikatın resmi tacı giydirilir. Marifet Kapısı'nda; insanın, Tanrı'nın, evrenin gizleri, değerleri ve anlamları üzerinde durulur. Doktrinin önde gelen öğretisi olan, "Birlik Yasası"nın gizemine varılır. Dervişln, bu kapıda aşması gereken on basamak şöyle sıralanır:

I. Edeb,
2. Korku,
3. Sabır,
4. Kanaat,
5. Utanmak,
6. Cömertlik,

7. İlim öğrenmek,

8. Batını bilimi incelemek (Miskinlik),

9. Batını bilimi uygulama aşamasına sokmak (Marifet),

10. Kendi özünü bilmek. (Nefsini bilen, Rabbini bildi.)

Kendisini tanıyan ve kendisini, dolayısıyla da Tanrı'yı bilen kişi, Bektaşi öğretisinin de son aşamasına geçmeye hak kazanmış kişidir. Bektaşiliğin son derecesi, Yesevilik'te olduğu gibi, Kâmil İnsan derecesi de denilebilecek, "Baba" unvanının elde edildiği "Hakikat Kapısı"dır. Hakikat Kapısı'na özel bir törenle eriştirilen Baba, Mürşit olma hakkını da elde eder. Bektaşi tekkelerinin yöneticileri, Babalar arasından tayin edilir. Bektaşi Babalarının da on görevi vardır:

1. Türab olmak (Varlık Birliği'ni öğrenmek),

2. Diğer inanç biçimlerine hoşgörülü olmak, karışmamak. 72 milleti bir görmek, kimsenin aleyhinde bulunmamak,

3. Doğayı ve doğal dengeyi bozacak eylemlerden kaçınmak, tüm canlıları Tanrı emaneti bilmek, kanaatkâr olmak,

4. Evreni tanımak ve dünya ile varlık birliğini kavramak,

5. Tanrı'nın yüceliği önünde eğilmek, sadece ondan yardım ve muvaffakiyet istemek, her işinde Allah'a tevekkül ve itimat etmek,

6. Dereceye ait sırları, yalnızca diğer Babalar ile görüşmek, nadana ve haricilere bilgi vermemek, sofudan uzak durmak.

7. Sır üzre olmak (Tanrı'yı, varlığı içinde hissetmek),

8. Teberra üzre olmak (Tanrısal Nur'u görmek),

9. Münacaat üzre olmak (Tanrısal Nur içinde erimeye çalışmak),

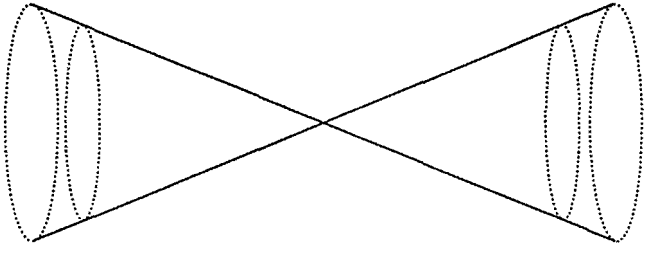
10. Şevk müşahedesi üzre bulunmak (Tanrısal Nur'la bir olmak)[64]

Bektaşilerin en önemli düsturu, "Gelme, gelme. Dönme, dönme"dir. Bu düsturdan da anlaşılacağı gibi, tarikata girecek kişi, son derece sıkı biçimde denetlenir. Bektaşi Babalarının bir diğer önemli düsturu da, "Görünmeyeni görünmeyenle, bilinmeyeni bilinmeyenle anlatmamak"tır.

Bektaşilikte iki konik sütun sembolü bulunur. Bu sembollerin düz satıhta çizimi, tabanları sonsuzlukta olan iki üçgendir. Makrokozmos ve Mikrokozmos'un sembolü olmalarının yanı sıra, kaidesi insan cemiyetini, zirvesi ise uluhiyeti remzeder. Kesretten vahdete (çokluktan tekliğe) tırmanışı ve tekrar kesrete dönüş ile beşeriyetin şiarını ifade eder. Bu sembol ile Bektaşi bilir ki hayatın müntehası, ilmin neticesi ve faziletin son bulacağı nokta yoktur. Evrensel olarak kullanılmakta olan sonsuzluk işareti ile bu sembolün benzerlikleri dikkat çekicidir.

"Çün bildik aslımız, evvel biziz, ahir biziz.
İptidayız, intihayız, batın-ü zahir biziz..."

Uhuliyet kabiliyetine sahip olan insanlardan ancak nasibi olan, idrak edip "Allah Birdir" remzinin manasını anlayabilir. Bunun için Bektaşi, "Vücut iki değil ki, Vahdet-i Vücut ol-

Uçları Birbirine Bitişik İki Koni Sembolü

sun" der ve ilave eder: "Bu durumda söylenebilecek yegâne şey, Vahdet-i Mevcut'tur"...

Kaygusuz Sultan der ki:

"Allah yolu gayet yakındır, ama gayet de müşküldür. Daima özünü, özüne ver; O zaman Hakk'ı bulur, tecelliyatına mazhar olursun. Ol vakit, seyrin arş ve ferşe kadar gider. Böylece ömrünü zayi etmemiş olursun..."

Bektaşiler için, Enel Hak sahibi Hallac-ı Mansur çok önemli bir Kâmil İnsandır. Enel Hak ilkesi için yaşamını feda etmekten çekinmeyen Mansur'a; Bektaşiler borçlarını, törenlerin yapıldığı salonun tam ortasında bulunan bölüme "Dar-ı Mansur" adını vererek ödemeye çalışmışlardır.

Bektaşilerin ibadet yerinin adı "Meydan Odası"dır. Meydan Odası, İlahi Aşk Bahçesi, Aşıkların Cenneti ve İlahi Sırların mekânıdır. İslamiyet'te, kıbleye dönük ibadet esasken, Bektaşi Meydan Odası'nda müritler, birbirlerine yüzleri dönük ibadet gerçekleştirir. Bu ibadet tarzının nedeni, insanın bulunduğu her mekânın Kâbe olarak görülmesidir. Kâbe içerisinde de müminler, kıbleye dönme söz konusu olmadığı için duvar kenarlarına dizilerek, yüzleri birbirlerine dönük ibadet ederler. Bektaşi duası olan Gülbank, "yüksek sesle Tanrı'yı anmak"dır. Eğitimde, namazda, niyazda lisan Türkçedir. Diğer Batıni ekollerde olduğu gibi Bektaşiler de birbirlerini tanımak için özel cümleler, işaretler ve semboller kullanırlar.

Allah hiçbir sınır ile sınırlanamaz, hem Yaratıcı, hem de Yaratılmıştır. Tanrı'nın Sıfatları görüntü aleminin içinde, Zatı görüntü aleminin dışındadır. Cevherle araz, birbirinden ayrılamaz. Allah ne Cevher, ne Arazdır. Hem Cevher, hem Arazdır. İkisi ayrı şeyler değildir, ancak aynı şeyler de değildir. Mertebeleri farklıdır.

Bir insanın babası Bektaşi diye çocuğu da Bektaşi olmaz. Alevilik ile en önemli farklılıklardan birisi budur. Bektaşilik kişisel talep ve seçimle; Alevilik ise Alevi bir anne-babadan doğmak ile olur. Alevilerde bir Dede ölünce, yerine oğlu geçer. Bektaşilerde ise, her göreve bir seçim sonucu atama yapılır. Dergâh mensupları arasından Derviş mertebesine yükseltilecekleri, İhvanın onayıyla Baba seçer. Baba olacak kişiyi ise Dervişler arasından Halife Baba seçer ve Dede Baba'dan onay ister. Dede Baba, Babalar içerisinden ehil olanı "Halife Baba" tayin eder. Dede Baba makamının boşalması durumunda da Halife Babalar, kendi aralarından bir Halife Baba'yı, gizli oyla "Dede Baba" seçerler.

Hacı Bektaşı Velî 14. yy başlarından 19. yy başlarına değin Yeniçeri Ocağı'nın simgesi durumundaydı. Yeniçeri Ocağı, onun adına tören düzenler, "gülbank" denen duayı okurdu.[65]

Bektaşilik, özellikle Yeniçeri örgütünün askeri gücü sayesinde, Sünni Osmanlı yönetimine dahi direnebilmiş, Yeniçerilerden çekinen Sünni Halifesi Osmanlı hükümdarları, Sultan 2. Mahmut'a kadar Bektaşi tekkelerine dokunamamışlardır.[66]

Osmanlı dönemi Bektaşi Nefeslerine iki örnek:

1. Nesimi:
"Şol kaşı çaçı büt-i mehveş gelir,
Kirpik okundan dolu tirkeş gelir,
Hak meyinden gözleri serhoş gelir,
Kirpik ü kaşı hisabı, şeş gelir.

Yar elinden çün mey-i tilkeş gelir,
İçerim Hak'tan ne gelirse hoş gelir,

Onsekiz bin alemin sırrın bilen,
Ka'beteyni atıcak, seh şeş gelir."

2. "Adem, libas-ı harf ile imlaya bir gelir,
Esma-i rumuz, sırr-ı müsemmaya bir gelir.
Her bir tamam alem-i eşyayı devr ile,
Tekmil edip, meratibin a'laya bir gelir.
Kahi basit, kah mürekkeb olur vücut,
Ahir havas-ı hamse-i ra'naya bir gelir."

Yeniçeriler, Osmanlılar tarafından işgal edilen Hıristiyan topraklarından toplanan çocuklardan kurulu devşirme bir ordudur. Ancak Yeniçeriliğe, esir edilen Hıristiyanların çocukları değil, Bektaşi düşünce yapısına yakın Hıristiyan ailelerin çocukları arasından seçilenler alınmıştır. Seçilmenin bir şartı da ailenin tek erkek evladı olmama koşuludur. Bektaşi düşünce yapısına göre İsa'ya Allah'tır demek doğrudur. Ancak Allah'a İsa denilemez. Allah, İsa ile kayıtlanamaz, ancak İsa, Allah ile genişletilebilir. Bu düşünce silsilesinde Hıristiyanlar, Bektaşiliği anlamış ve "Yeniçeri" olmuşlardır. Katı Sünni inançlara bağlanmak yerine, Bektaşilerin özgür inançlı ve her türlü hurafeden arındırılmış Müslümanlığını kabul etmişlerdir. Osmanlı ordusunun bel kemiğini oluşturan bu seçkin kuvvet sayesinde Bektaşiler, Yavuz Sultan Selim döneminde Osmanlıların, Sünni İslam dünyasının liderliğini ele geçirmiş olmalarına karşın varlıklarını sürdürebilmişler ve devlet yapısı içerisinde etkili olmayı başarmışlardır.

Bektaşilik, engin hoşgörüsü ve farklı dinlerin sembollerini reddetmeyişi ile yüzlerce yıl boyunca Balkanlarda Hıristiyanlar ile Müslümanlar arasında bir köprü oluşturmuştur. Bektaşiliğe göre, üç semavi dinden Musevilik tenzihi, Hıristiyanlık

teşbihi bir dindir. Muhammed ise zatını tenzih, sıfatlarını teşbih etmiştir.

Osmanlı yönetimince Yeniçerilere tanınan imkânların fazlalığı, Müslüman kimi tebaa arasında giderek artan huzursuzluğa ve kıskançlığa neden olmuş, Sultan 3. Murat, Yeniçeri olma hakkını seçilmiş Hıristiyan çocukların tekelinden çıkararak, çeşitli Müslüman sınıflara da kapıyı açmıştır. Şehzadeleri için yaptırdığı sünnet düğününde çok beğendiği "Zobu" denilen cambaz, parendabaz, ateşbaz, hokkabaz, düzenbaz ve çalgıcılara, ne dilerlerse yerine getirileceği sözünü veren Murat, "Yeniçeri olmak istiyoruz" talebi karşısında sözünden dönemez ve ulemanın tüm karşı çıkmasına karşın Zobulara bu hakkı tanır. Bektaşi eğitiminden geçmemiş Zobuların Yeniçeri olması ile ordu giderek bozulmuş, kadim Bektaşi kanunları yıkılmıştır. Sonradan Yeniçeri olanlar çeşitli isyanların önderliğini yapmış, halktan haraç toplamaya başlamıştır. Osmanlı'nın en büyük isyanlarından birisi olan Patrona Halil İsyanı'nın başındaki Patrona Halil de bir Zobudur. Sonradan olma Yeniçerilerin zulmü o boyutlara ulaşmıştır ki, Yeniçeriliğin lağvedilmesine halk arasında takılan isim, "Vakayı Hayriye" (hayırlı vaka) olmuştur.

Ancak Yeniçeriliğin lağvedilmesinin yegâne sebebi, halkın zulüm görmesi ya da isyanlar değildir. Başa geçen Sultan 2. Mahmut, mutlak bir istibdat yanlısıdır ve Sünni olmayan, ideallerini ön planda tutan bir Bektaşi Yeniçeri ordusunu, amaçları önündeki bir engel olarak görmektedir. Yeniçerilere alternatif olarak kurulan Nizam-ı Cedit ordusu ile Belgrad Ormanlarındaki Yeniçeri talimgâhı topa tutulur ve talimdeki Bektaşi kökenli Yeniçeriler, orman tamamen yakılarak katledilir. Bektaşi olmayan Yeniçeriler de derhal taraf değiştirerek sultana bağlılıklarını bildirir. Bektaşiler bu olayı, "Vakayı Şerriye" (uğursuz vaka) olarak tanımlamaktadır.

Yeniçeriliğin, 1826'da kaldırılması ve Bektaşi kökenli Yeniçerilerin öldürülmelerini takip eden dönemde, Bektaşi dergâhlarına da büyük darbeler indirilmiş ve tarikat neredeyse Anadolu'dan tamamıyla silinmiş, Bektaşi dergâhları Nakşibendilere devredilmiştir.[67]

Sünnilerin bu yok etme dalgasından sadece, bir bakıma Osiris Mabedi ve İskenderiye Okulu'nun da devamı sayılabilecek, Mısır'daki "Kaygusuz Sultan Dergâhı" kurtulabilmiştir. O yıllarda Mısır'ın, İstanbul'dan bağımsızlığını nispeten almış olması sayesinde, Osmanlı yönetiminin şiddet kampanyasından kurtulan Kaygusuz Sultan Dergâhı'nda çok sayıda tarihi belge saklanabilmiştir. Dergâh bugün askeri tesis olarak kullanılmaktaysa da, çeşitli Mısır müzelerinde halen Bektaşilere ait çok değerli tarihi eserler korunmaktadır.

Osmanlı topraklarındaki Bektaşiler, tekkelerinin büyük bölümü harap edilmiş olmasına karşın, iyi örgütlenmişlikleri ve toplum arasında kendilerini destekleyen önemli bir Alevi kitlesinin bulunması sayesinde çabuk toparlandılar ve çok daha zor koşullar altında da olsa faaliyetlerini sürdürdüler.

Bektaşi tarihi boyunca, Hacı Bektaş Dergâhı'nın dışında dört ana dergâhtan bahsetmek mümkündür. Bunlar, Rumeli'de Dimekota'daki Seyyid Ali Sultan Dergâhı (bugün bir Yunan askeri tesisi içinde bulunmaktadır ve kapalıdır), Irak'ta Kerbela Dergâhı (bugün Şiilerin elindedir), Alanya'da Abdal Musa Sultan Dergâhı (bugün türbe olarak halk tarafından ziyaret edilmektedir) ve Mısır Kahire'de Kaygusuz Sultan Dergâhı'dır (bugün askeri tesis olarak kullanılmaktadır). Sonradan bunlara, Göztepe'de Şahkulu Sultan Dergâhı ilave olmuştur (bu dergâh da, halen bir Alevi vakfına aittir ve Aleviler tarafından ibadet için kullanılmaktadır).

Yaklaşık 700 yıl Sünni yönetimin baskısı altında yaşayan Bektaşiler, tıpkı Aleviler gibi Mustafa Kemal ile birlikte bu

baskılardan kurtulma şansı doğunca, buna dört elle sarıldılar. Atatürk, Kurtuluş Savaşı sırasında, bir yandan İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin ardılları olan Türk subaylarınca, diğer yandan da Bektaşi ve Alevilerce desteklendi. Atatürk, milli mücadeleyi başlatmadan hemen önce, 1919 yılının 25 Aralık'ında Hacı Bektaş Dergâhı'nı ziyaret ederek, Bektaşi ve Alevilerin desteğini istedi. İnançları bakımından, laik sisteme zaten yüzyıllardır yatkın olan Bektaşiler ve Aleviler, Kuvayı Milliye'ye tam güçleri ile destek verdiler.68 Bunun da ötesinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Atatürk'ün önde gelen destekleyicileri Bektaşi ve Alevi milletvekilleriydi. Onların lehteki oyları sayesinde Hilafetin kaldırılması mümkün oldu.

Halen, her türlü tarikat faaliyetinin yasaklanmış olması nedeniyle Türkiye'de resmi bir Bektaşi dergâhı bulunmamaktadır. İbadet ve toplantıları için Bektaşiler, çeşitli mekânları kullanmaktadır. Bektaşilikle ilgili bir diğer ilginç bilgi, 1953 yılında kendisine icazet verilen Recep Ferdi Halife Baba'nın, ABD Michigan'da, Türkiye'ye bağlı bir Bektaşi dergâhı kurmuş olmasıdır. Bektaşilerin sır saklama özelliği o denli tanınmıştır ki, 2. Dünya Savaşı sırasında ABD Başkanı Roosevelt, Amerikan devlet sırlarıyla ilgili önemli görevlere Bektaşilerin getirildiğini söylemiştir.69

AHİLİK

Batıni doktrinin, Anadolu'daki bir diğer kurumlaşması da Ahilik örgütü vasıtasıyla meydana gelmiştir. Daha önce görüldüğü gibi eski Mısır loncalarının devamı niteliğindeki İsmaili Fütüvve örgütü, Türkler arasında Orta Asya'da yaygınlaşmış ve "Ahilik" adını almıştı. Örgütün yaygınlaşması ile birlikte, fütüvve ilke ve esaslarını kapsayan Fütüvvetnâmeler

yazılarak, sistemin tüm Müslüman dünyasında aynılaştırılması çabaları başladı.[70] Sözünde durma, doğruluk, güven verme, eli açıklık, alçak gönüllülük, bağışlayıcılık, hoşgörü gibi fütüvve kurallarına uymanın yanı sıra, fütüvve sahibi ve olgun kişi olma yeteneklerini artıran kuralları kapsayan ilk Fütüvvetnâme'nin, 1145 yılında İran'da doğan Abdullah es Suhraverdi tarafından kaleme alındığı görünmektedir. Bu ilk Fütüvvetnâme'de, fütüvve sisteminin kökeninin tasavvuf inancı olduğu açıkça belirtilmektedir.

Şimdiye dek ele geçen ve Çobanoğlu tarafından yazılmış olan en eski Türkçe Fütüvvetnâme'de,[71] Ahi zaviyelerinde uygulanan kurallar ortaya konmuştur. Bu Fütüvvetnâme'ye göre; Ahilere, tarih, önemli kişilerin, bilginlerin yaşam öyküleri, tasavvuf, Türkçe, Arapça, Farsça ve edebiyat öğretilirdi. Bir kişi Fütüvveye katılmadan önce, sanat, ticaret ya da bir meslek sahibi olmak zorundaydı. Bu uğraşılardan hiç birinde çalışmayan kişi, Ahi olamazdı. Bu karar daha sonra değiştirildi.

Çobanoğlu Fütüvvetnâmesi'nde, manaların, kendilerinden başkalarına gizli olduğu ve bu manalarda, "başkalarını bırakıp bize yönel" denildiği görülmektedir. Çobanoğlu Fütüvvetnâmesi'nde, yola girme (fütüvveye katılma), şed kuşanma töreninde, şakirt ağzından, nakibin okuduğu icazet tercümanlarının, hemen hemen Bektaşi nefeslerine benzediği dikkati çekmektedir. Bektaşilerde tercüman, dua demektir. Türkçe tercümanlarda, Ahilik yoluna katılanların, diğer Ahi Âşıkları'na hizmetkâr olacağı ifade edilir ve Şed (kuşak), müridin beline bağlanırken üç düğüm vurulur. Fütüvvetnâmelerde, Alevi-Bektaşi öğretileri ile Ahiliğin benzerliği açıkça kendisini göstermektedir. Bu Fütüvvetnâme'ye göre de fütüvvenin temelini tasavvuf oluşturmaktadır.

Anadolu'ya Yesevi dervişleri ve İsmaili Daileri ile birlikte gelen Ahiler, meslek örgütü mensubu olmaları nedeniyle, kırsal alanlardan ziyade şehirlere yerleştiler. Ahilik, bir meslek örgütü olmanın yanı sıra giriş-davranış töreleri ve sırları olan Batıni bir kuruluştur. Anadolu Ahilerinin örgütlü bir güç haline gelmelerini, Horasan erenlerinden olan Ahi Evren Veli sağlamıştır.[72] Bu, onun lâkabıdır. Asıl adı Nasıruddin Mahmud bin Ahmed'dir (1171-1262). Moğolların, 1220'li yıllarda Türk Harzemşahlar ülkesini yakıp yıktıkları sırada, oralardan Anadolu'ya gelmiştir. Ahi Evren, Anadolu'ya geldikten sonra Konya'ya gitmiş ve orada Mevlânâ Celaleddin Rumi'nin can dostu Şems Tebrizi'ye biat ederek tasavvuf dersi almış ve bir derviş olmuştur. Konya uleması ile arasında geçimsizlik çıkması sonucu, Ahi Evren ulemaya ve sultana gücenerek Kayseri'ye gitmiş, debbağlıkla geçinmeye başlamıştır. Ancak ardında, Selçuklu başkenti Konya'da çok güçlü bir örgüt bırakmıştır. Şems Tebrizi'nin öldürülmesinden sonra, Mevlânâ'nın en yakın dostu konumuna, Ahi Evren'in sağ kolu olan Sadrettin geçmiş ve bu dostluk neticesinde Mevlevilik ve Ahilik gibi iki Batıni ekol, Anadolu'ya damgasını vurmuştur.

Ahi Evren, yüzyıllardır savaşçılık alanında ve dini-ahlâki bilgiler vermekte büyük ve önemli görevler yerine getirmiş bulunan fütüvve teşkilatından ve Fütüvvetnâmelerden yararlanarak, Ahi teşkilatını kurmuştur. Ahi Evren, yaşadığı dönemde, ahlâkla sanatın ahenkli birleşimi olan Ahiliği öylesine itibarlı duruma getirmiştir ki, bu kurum yüzyıllar süresince Anadolu'da bütün esnaf ve sanatkâra yön vermiş, onların işleyişini düzenlemiş, Yeniçeriliğin kuruluşunda, Hacı Bektaş töreleriyle birlikte önemli rol oynamış; devlet adamları bu kuruluşa girmeyi şeref saymışlardır. Ahi Evren'in fütüvveye

getirdiği en büyük yenilik, operatif Masonların, aralarına kabul edilmiş Masonları almaları gibi bir sistemi Ahilik kurumunda uygulamış olmasıdır. Diğer fütüvve teşkilatlarında bir mesleğe üyelik zorunluluğu varken, Ahi olmak için bir meslek ya da sanat sahibi olma zorunluluğu kaldırılmıştır. Bu karar ile Ahi zaviyelerine, işçi ve çıraklardan başka öğretmenler, müderrisler, kadılar, hatipler, vaizler, emirler, yani bölgenin saygın ve ulu kişileri de devam edebildi ve kuruluşun etkinliği arttı. Ahiliğe kabul şartı, iyi ahlaklılık, yardım severlik ve cömertlik olduğundan, teşkilata girenler, temiz ahlâklı ve iyilik sever kişilerdi.[73] Ahiler arasından, üst düzey yöneticiler, tabipler, valiler, komutanlar, müderrisler ve kadılar yetişmiştir.

Ahi Evren'in şeyhliği altında, Ahilik teşkilâtı kısa sürede tüm Selçuklu şehirlerine yayılmış ve Babailer İsyanı sırasında, Batınilere elden gelen tüm yardımı yapmıştı. Ahiler, daha sonraki dönemlerde de kendilerine en yakın kişiler olarak Alevileri, Bektaşileri ve Mevlevileri gördüler. Osmanlı Devleti'nin kuruluşunda, Ahiler oldukça önemli bir rol oynadı. Bazı kaynaklar, devletin kurucusu olan Osman Gazi'nin, oğlu Orhan Gazi'nin ve 3. Sultan Birinci Murat'ın, Ahi teşkilâtı üyesi olduklarını belirtmektedir. Ancak, Osmanlı Devleti genişlemeye ve imparatorluğa dönüşmeye başlayınca, sultanlar kendilerinden önceki Türk yöneticilerinin yolunu seçmiş ve kitleleri yönetmekte yöneticilere çok daha fazla imkân sağlayan Sünni tarikatlara girmişlerdir.

Ahilikte temel ilke, örgüte üye olanların kesin eşitliğidir. Üyelerin hepsi birbirinin kardeşidir. Ancak aşama bakımından, küçükten büyüğe doğru sonsuz bir saygı vardır. Ahiliğe girecek olanlarda belli nitelikler aranır. Üyelik için kişinin, örgüt bünyesinden birisi tarafından önerilmesi zorunludur. Küçültücü işlerle uğraşanlar, çevresinde iyi tanınmayanlar,

örgüte kötü söz getirebileceği düşünülenler Ahi olamazlar. Örneğin; insan öldürenler, hayvan öldürenler (kasaplar), hırsızlar, zina ettiği ispatlananlar örgüte katılamaz. Kasapların, insan öldürenler ile aynı kategoriye konulması Batıni inançtan kaynaklanmaktadır.

Ahi örgütünün Anadolu'da yerleştirilip yaygınlaştırılmasıyla şu sonuçlar elde edildi:

1. Göçebelikten yerleşikliğe geçiş, yani Türk şehirleşmeciliği çok hızlandı.

2. 13. yüzyılın ikinci yarısına dek, büyük bir çoğunlukla Türk olmayan yerli halkın elinde ve tekelinde bulunan sanat ve ticaret işlerine Türkler de sahip olmaya, katılmaya, ticarete canlılık vermeye başladılar.

3. Türk esnaf ve sanatkârları, aralarında sağladıkları karşılıklı dayanışma ve güven sayesinde, bölgede imtiyazlı bir duruma geçti ve bunlar, yavaş yavaş şehir ekonomisinde söz sahibi oldular.[74]

Ahilik Anadolu'da ahlâkla sanatın ve insanlar arası yardımlaşmanın birleştiği sentezi, köylere dek yaygınlaştırmıştır. Ahiliğin Anadolu köylerindeki uzantısı "Yaran Odaları"dır. İran ve Arap bölgelerinde Ahiler gibi bir sınıfa, örgüte rastlamıyoruz. Oralarda, Yaran Odaları'na benzeyen yardımlaşma kurumları da yoktur. Şehirlerdeki Ahi meslek ve sanat kuruluşları üyeleri, çevrelerindeki yoksulların, kimsesizlerin her tür gereksinimlerini vakıflar kurarak gideriyorlardı. Bunlar; aşevleri, hastaneler, okullar vb. gibi şeylerdi. Salgın hastalık, kıtlık, yangınlar, askerlik gibi nedenlerle harap olmuş, yoksul düşmüş köylerin halkı, Ahilerin kurduğu "Yaran Odaları" sayesinde rahat bir nefes alabiliyordu. Bu vakıflar aracılığıyla, köy halkının, "imece" denen, topluca yapılan yardımları, daha çabuk ve daha etkin olarak ihtiyacı olana ulaştıralabiliyordu.[75]

Örgüte giriş, diğer Batıni tarikatlar gibi, özel bir tören ile olur. Törende adaya kuşak bağlanır ve tüm insanlara karşı sevgi dolu, saygılı olması, doğruluk ve yiğitlikten ayrılmaması öğütlenir. Üyelerden kesin bağlılık, sonsuz itaat ve ketumiyet istenir. Dinsizler, örgüte kesin giremez; ancak, sofuların da Ahiler arasında yeri yoktur. Ahilikte de bilgi edinme, sabır, ruhun arındırılması, sadakat, dostluk, hoşgörü, yasaklara uyma gibi vasıfların verildiği aşamalardan geçilir. Bu vasıflara sahip olmanın dışında, Ahiliğin önde gelen altı ilkesi şunlardır:

1. Elini açık tut,
2. Sofranı açık tut,
3. Kapını açık tut,
4. Gözünü bağlı tut,
5. Beline sahip ol,
6. Diline sahip ol.

Ahilikte, üç aşamalı ve 9 dereceli bir inisiasyon sistemi uygulanır. Birinci aşama olan Şeriat Kapısı'nda, müride mesleki bilgiler, Kuran bilgisi, okuma yazma, Türkçe, matematik ile örgütün anayasası niteliğinde olan Fütüvvetnâme öğretilir, ikinci aşama olan Tarikat Kapısı'nda, mesleki bilgi en üst düzeye ulaştırılır; tasavvuf bilgisi, müzik, Arapça ve Farsça üzerine eğitim yapılır. Bu aşamada mürit ayrıca, askeri eğitim de alır. Şeyh mertebesine erişilen üçüncü aşama, Marifet Kapısı'dır. Bu aşamada müritten Tanrı'ya inanması, benliğini öldürmesi, ululara hizmet etmesi ve cehalet karşısında susması istenir. Ahilik anayasasına göre, ancak bunların tamamlanmasından sonra Hakikate ulaşılması, insanın Kemale ermesi mümkün olur. Takipçisi olduğu Fütüvve gibi, Ahilik de 9 dereceli bir sisteme dayanır. Her kapı, üç dereceyi içerir. Bu dereceler şöyle sıralanır:

1. Yiğit. 2. Yamak. 3. Çırak. 4. Kalfa. 5. Usta. 6. Nakip. 7. Halife. 8. Şeyh. 9. Şeyh ül Meşayıh.

Yiğitlik ve Yamaklık, teşkilata kabul öncesindeki hazırlık aşamalarıdır. Ahilik örgütüne gerçek kabul, Çıraklık aşaması ile başlar. Operatif dereceler, Çırak, Kalfa ve Usta dereceleridir. Bundan sonraki dereceler ise Lonca teşkilâtlarının idari dereceleri niteliğindedir.

Bu basamakların, birinden ötekine geçiş süresi, fütüvvetnâmelere göre bin gün, yaklaşık üç yıla yakın sürerdi, ama yamaklıktan çıraklığa, iki yılda geçilebilirdi. Çıraklıkla kalfalık, kalfalıkla ustalık arası süre, kişinin sanatında ve mesleğinde ilerleme düzeyine göre, üç yılı da aşabiliyordu.

Ahilik teşkilâtına giriş ve derece yükseltme törenleri şöyledir:

Yiğit: İyi ailelerin, temiz ahlaklı, 10 yaşından küçük erkek çocukları belirlenerek, bunlara Yiğit lakabı verilir.

Yamak: Bir esnafın yanına yamak olarak alınmak için, en az on yaşında olunması, işe devamın baba ya da velisi tarafından sağlanması şarttır. Giriş töreninde, Ahiliğin dokuz basamağından biri olan nakiplik basamağındaki kişi, bir eline tuz alıp topluluğun ortasında duran suya salar. Bunun üzerine öteki nakipler kapıyı açarlar, geçmiş erkân erlerini birer birer anıp, dua ederler, en sonunda zaviyeye alınacak yamağı gösterirler. Bundan sonra, bir sıra törenle o genci toplulukları arasına almış olurlar. Yamağa sadece çıraklık öncesi mesleki bilgiler verilir.

Çırak: İki yıl bedava ve düzenli olarak yamaklık eden, Çıraklığa yükselir. Bu yükseliş bir törenle yapılır. Çırak olacak gencin ustası, kalfaları, velisi, esnaf loncası başkanının dükkânında sabah namazından sonra toplanırlar. Usta, yamağın işe bağlılığını ve becerisini anlatır. Loncanın nakibi, zaviyeye alınacak yamağı herkese tanıtır.

Çırakların, zaviyelerde düzenli bir kontrol altında bulundurulmaları ve güvenilir kişiler gözetiminde eğitilmeleri gerekirdi. Fütüvvetnâmelerde görüldüğü üzere, her çırak yiğidin, iki yol kardeşi, bir yol atası, bir "üstad"ı, yani sanat öğretmeni, bir de "piri" vardı. Ahilere, zaviyelerde her gece ayrı bir konuda olmak üzere, her konunun uzmanları tarafından meslek ahlâkı, genel ahlâk ve terbiye kuralları, din bilgileri anlatılırdı. Öte yandan, haftanın belli bir gününde ata binmek, kılıç, kalkan, ok ve mızrak gibi silahların kullanılması için askerlik bilgileri verilirdi.

Kalfa: Üç yıl çırak olarak hizmet eden gencin kalfalığa yükseltilmesi bir törenle lonca odasında yapılır. Törende lonca kurulu tamamen hazır bulunur. Esnafın dışında, meslekten olmayan, loncaya kabul edilmiş üstatlar da törene davet edilir. Kalfaların en kıdemlisi hizmet ve rehberlik görevini yerine getirir. Kalfalığa yükseltilecek genç, o gün esnafa mahsus elbiseyi ilk defa giyer. Kendi ustası ile başka üç usta, iyi ahlâkına tanıklık ederler. Orada bulunan bir hoca dua eder. Daha sonra, herkes ayağa kalkar, lonca başkanı şeyh, peştamal (şed) kuşatır ve kendisine, sanat ve ticaret hakkında gerekli öğütleri verir. Yeni kalfanın, üstatların ve büyüklerin ellerini öpmesiyle, törene son verilir.

Üstat: Üstatlığa yükselmek için, kalfanın üç yıl kalfalık eğitimi alması, bu süre içinde hakkında hiç şikâyet olmaması, kendine verilen görevleri dikkatle yerine getirmiş olması; özellikle, çırak yetiştirme hususunda titiz davranması, öteki kalfalarla iyi geçinmesi, sanatına bağlı olması, müşterilere karşı iyi davranması, ayrı dükkân yönetebileceği kanaatini uyandırması ve sermaye durumunun uygun olması gerekir.

Üstatlık törenleri ilkbaharda yapılır. Üstatlığa lâyık görülen kalfaya, en az otuz gün önce, yükseltilmesinin uygun

bulunduğu bildirilir ve dükkân bulmaya izin verilir. Kalfa bir dükkân bulduğunu kendi ustası aracılığı ile kahyaya bildirir ve tören günü kararlaştırılır. Törene, dahili ve harici bütün üstatlar, öteki bütün esnafın kahyaları, memleketin müftüsü ile kadısı da çağrılır.

Kahya köşkünde, esnaf kahyaları ve üstatları iki sıralı bir çember teşkil ederler. Ön sırada kahya ve onların arkasında üstatlar otururlar. Çemberin ortasına yerleştirilen yuvarlak bir sedir üzerinde de kahyaların en yaşlısı ile müftü ve kadılar otururlar. Üstat olacak kalfa, sağında kahyası, solunda ustası olduğu halde meclise girer, oradakileri selamlar. Müftünün işareti üzerine, imam bir dua (aşir) okuyarak toplantıyı açar.

Müftü, ticaret, sanat ve çalışma hakkında bazı ayetler, kadı da bu mealde birkaç hadis okuyup, anlamlarını anlatırlar. Toplantıya başkanlık eden kahya, kalkıp asasına dayanır, yeni üstadı önüne çağırıp karşısına alır. Peygamberlerin hangisinin, hangi sanatın piri olduğunu söyleyip, esnafın silsilesini pirine kadar çıkardıktan sonra, ticarette sadakat ve doğruluk, esnafa, müşteriye saygı duymak, malına hile karıştırmamak, malındaki ayıp ve noksanı, satıştan önce alıcıya bildirmek, özetle, kimsenin zararına çalışmamak gereğini anlatır. Padişaha itaati, bilginlere saygıyı, halka şefkat ve merhamet duymayı, küçükleri sevmeyi, kimseye eziyet etmemeyi, kalfa ve çıraklarına çocukları gibi bakmayı öğütleyerek sözlerini bitirir. Bundan sonra üstadı söze başlayarak, yeni bir üstat yetiştirmek amacıyla içtenlikle çalıştığını ve Tanrı'nın yardımı ile bunu başardığını, yeni üstadın her halinden memnun olduğunu bildirir. Yeni üstattan, üstat olabilecek özellikleri kazandığına Tanrı için tanıklık eder ve helallik ister. Ancak bugün toplantıda konuşabilme yetkisini alan yeni

üstat, üstadında, kendisinin bir hakkı olmadığını bildirince, üstadı, eski kalfasının arkasını sıvazlayarak şöyle der:

"Taşı tut altın olsun, Tanrı seni iki cihanda aziz etsin. Tuttuğun işte hayır gör. Geçenler, erenler, pirler daima yardımcın olsun. Tanrı rızkını bol etsin, yoksulluk göstermesin, sıkıntı çektirmesin. Bilginlerin dediklerini, kahyaların öğütlerini, benim sözlerimi tutmazsan, ana-baba, hoca, usta hakkına riayet etmezsen, halka zulüm edersen, kâfir ve yetim hakkını alırsan, hulasa, Tanrı'nın yasaklarından sakınmazsan, yirmi tırnağım ahirette boynuna çengel olsun."

Daha sonra, kalfanın belindeki kalfalık peştamalını (şed) çıkarıp, kendi eliyle üstatlık peştamalını kuşatır. Bundan sonra dua edilir. Yeni üstat, birer birer oradaki büyüklerin ellerini öper, dualarını alır. Bundan sonra, müftü ve kadılar, kollarına ikişer üstat geçtiği ve önlerinde bir kahya, yanlarında dört üstat, arkalarında on kalfa ve beş çırak bulunduğu ve en önde esnafın sancağı taşındığı halde, bir alay teşkil ederek şehirde tur atar. Tören bittikten sonra, sırası ile kalfalar, çıraklar ve yamaklar yeni üstadın elini öper.[76]

Atölyede, sanat eğitimi; Ahi zaviyelerinde, kültür ve genel bilgi alarak çifte bir eğitim gören Türk esnafı ve sanatkârı, hem aralarında güçlü bir dayanışma ve yardımlaşma kurmuş, hem de Collegia üyesi yerli Bizans sanatkârlarıyla yarışabilecek bir sanat ve meslek yeteneğine kavuşmuş oluyorlardı. Ahilik, Anadolu Türk'üne, alın teri ile geçinme, kendine güvenli yaşama yeteneği kazandırmış, bu ruhu onlara aşılamıştır. Ahiler, aralarında kurdukları güçlü ve etkili bir oto kontrol ile de standart, sağlam ve ucuz mal satarak, her dinden ve milletten kişilere, güvenli ortamda ürünlerini satarak işlerini yürütmüşlerdir.

Ahilerin ahlâk dışı saydığı; Ahi'yi, Ahilik'ten çıkaran şeyler şunlardı:

1. İçki içen, 2. Zina işleyen, 3. Münafıklık yapan, dedikodu ve iftira eden, 4. Gururlanan, kibirlenen, 5. Merhametsizlik eden, 6. Kıskanan, 7. Kin besleyen, 8. Sözünde durmayan, 9. Yalan söyleyen, 10. Emanete hıyanet eden, 11. Kişinin ayıbını örtmeyen, bu ayıbı yüzüne vuran, 12. Cimrilik, eli sıkılık eden, 13. Adam öldüren kişiler.

Ahiler, yalnızca ekonomik bir örgütlenmeyi değil, ortaçağ Avrupa'sının Şövalye Tarikatları gibi, dini-askeri bir örgütlenmeyi de gerçekleştirmişlerdi. Örgüte kabul edilen müride, bir profesyonel asker kadar değilse bile kendisini savunmayı bilecek kadar silah kullanma sanatı öğretiliyordu. Bu gelenek, Mısır'da ilk kurulan Fatımi fütüvve örgütünden bu yana devam etmekteydi.

Selçuklular döneminde, sultanların düzenli orduları dışında, ülkedeki en güçlü silahlı örgüt, genç kalfa ve ustalardan oluşan Ahi müfrezeleriydi. Moğol istilaları sırasında, sultan kuvvetlerinin yenilip kaçtığı anda, pek çok kenti Ahi müfrezeleri savunmuştu. Ahilere silah kullanma, ata binme, ok, kılıç, kalkan kullanma gibi askerlik bilgisi, bunları iyi bilen kişilerce verilirdi. Bu dersleri verecek kişide şu deneyimler aranırdı: 1. Ahi görmek, 2. Şeyh görmek, 3. Bir adayı eğitip, yetiştirmiş olmak. Ahi ve şeyh gözetiminde bu eğitimi almayanlar, bu alanda öğretmen olamazlardı.[77] Bu da Ahilerin her alanda eğitime ve deneyime ne ölçüde değer verdiklerini göstermektedir.

Tüm şeyhlerin lideri konumundaki Şeyh ül Meşayıh'ın bir diğer adı da Ahi Baba idi. Zaviyenin ve yapılan toplantıların da başkanı olan Ahi Baba seçimle başa gelirdi. Onun buyruklarına, uyarılarına kesinlikle uyulurdu. Bu başkanlar, sultanın ya da emirin bulunmadığı yerlerde, oranın bütün yönetim işlerini de üzerlerine alırlar; bu yüzden de buyrukları ve

yasakları, davranışları, ata binişlerindeki protokol kuralları, hükümdarlarınkine benzerdi.

Kendilerini paralı askerler vasıtasıyla koruyan beyler, emirler bile Ahilerden çekinirlerdi. Moğolların kesin zaferinden sonra, valilerin ve beylerin kentlerden kaçmaları üzerine onların görevlerini de Ahiler yürütmüşlerdi. Bu dönemde, Selçukluların güçlü veziri Pervane dahi Ahilerin gücü karşısında boyun eğmiştir.

Ahiler hakkında ilk defa, görgüye dayanan ve toplu bilgi veren kişi, ünlü Berberi gezgin İbn-i Batuta'dır. İbn-i Batuta, Osmanlı Sultanı Orhan zamanında (1326-1359) Anadolu'nun birçok şehir, kasaba ve köylerini gezmiş, Ahilere konuk olmuştur. Batuta, izlenimlerini şöyle anlatır:

"Bilad-ı Rum adıyla anılan bu ülke, dünyanın en güzel yeridir. Tanrı, başka yerlere ayrı ayrı verdiği güzelliklerin hepsini birden bu ülkeye vermiş. Ahalisinin yüzleri çok güzel, giysileri temiz, yemekleri nefistir. Bereket Şam'da, şefkat Rum'da (Anadolu'da) dendiği doğrudur. Yani gerçek şefkat, Anadolu halkı olan Türkmenler arasındadır. Bu bölgede hangi eve ya da zaviyeye insek, erkek ve kadın komşularımız halimizi hatırımızı sorarlardı. Burada kadınlar örtünmezler, erkeklerden kaçmazlar. Ayrılışımızda, sanki kendi halkımızdan, akrabalarımızdan birileriymiş gibi candan uğurlarlar, kadınlar ağlarlar. Ahiler, Anadolu'da oturan Türkmen kavminin her şehrinde, kasaba ve köyünde mevcutturlar. Yabancılara yardım etmek, onları konuklayıp yedirip içirmek, bütün ihtiyaçlarını görmek, zorbaların hakkından gelmek, zalim ve edepsiz tabakasını ortadan kaldırmak hususunda, bunların bir benzeri daha yoktur."[78]

Ahilik; kişiye, mesleğinde ve ahlâki davranışında yüksek fazilet ve saygınlık verdiğinden, 1230'lu yıllardan, meslek

ve sanatın her türlü kontrolünün bu kuruluştan alınıp, meslek ve sanat tutmanın serbest bırakıldığı 1860'lı yıllara dek, 630 seneden çok bir süre, Anadolu Türk'ünün sanat, ticaret ve meslek kuruluşlarını ayakta tutabilmiştir. Ahi Evren'in düzenlemiş olduğu kurallara göre, mesleklerin ve sanatların bölüştürülmesinden malların işlenişine, satılışına dek, her tür işlem inceden inceye ayarlanmıştır. Bu kurallar, hem meslek erbabı arasındaki rekabeti, hem de, üretici-tüketici sürtüşmesini, kavgayı ortadan kaldırmıştır.

Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde, Anadolu Türklerine sanat, ticaret ve ekonomi alanlarında, aşağı yukarı 630 yıl yön verip, ışık tutmuş olan Ahilik, örgüt olarak kendi kural ve kurullarıyla, Üçüncü Sultan Ahmet dönemine dek sürdü. Adı geçen bu Osmanlı sultanı döneminde, 1727 yılında "gedik" denen bir düzen uygulanmaya başlandı. Ahiler birliği mensuplarına, tezgâh başında sanat, zaviyelerde edep öğretmenin Müslümanlara özgü olarak sürüp gelmesi 17. yüzyıla kadar sürmüş, fakat Osmanlı Devleti'nin, Gayri Müslimler üzerindeki egemenlik alanı büyüyüp genişledikçe, sanat ve sanatkârlar çoğalıp, dalları arttıkça, bu Müslüman ve Gayri Müslim ayırımı daha fazla sürdürülememiş, Gayri Müslim tebaanın artmasıyla orantılı olarak, çeşitli dinlere mensup kişiler arasında ortak çalışma zorunluluğu doğmuştur. Bu, din ayırımı gözetilmeden kurulan, eski niteliğinden fazla bir şey kaybetmeyen yeni organizasyona, "gedik" denmiştir. Gedik sözcüğü Türkçedir. Tekel ve imtiyaz (ayrıcalık) anlamına gelir ki, sahiplerinin işleyeceği işi başkalarının işleyememesi koşuluyla, hükümetçe verilen beratın ya da senedin içinde yazılı olan hakların kullanılmasıdır. Gedik, sahiplerince yapılacak işi başkalarının işleyememesi ve satacağı şeyi başkalarının satamaması şartıyla, hükümet tarafından

verilen senedin içindeki hükümlerin kullanılması ve yürütülmesidir.[79]

Bu tarz esnaflık ve sanatkârlık, 1860 yılına kadar sürmüştür. O zamanlar bir kişi, çıraklıktan ve kalfalıktan yetişip de açık bulunan bir ustalık makamına geçmedikçe, yani gedik sahibi olmadıkça, dükkân açarak sanat ve ticaret yapamazdı. Ancak ellerinde imtiyaz fermanları olan kişiler sanat ve ticaret yapabilirdi. Bu fermanlar, esnafın sayılarının artırılıp, eksiltilmemesi, mülk sahiplerinin eski kiralarını artırmaması, gediği olmayanların sanat ve ticaret yapamaması, açık olan gediklerin esnafın çırak ve kalfalarına verilmesi, dışarıdan esnaflığa kimsenin kabul edilmemesi gibi hükümleri kapsarlar. Esnaftan biri sanatını bıraktığında, kendi elinde tuttuğu ustalık hakkını, esnaf içinden yetişmiş bir kalfaya verdiğinde, sanatına ait alet ve edevatı da satar ya da esnaftan birinin ölümü halinde, aletleri, varislere bir miktar para ödenerek yeni ustaya devredilirdi.

Ruslarla yapılan Kırım Savaşı'nın ardından, Osmanlı Sultanı Birinci Abdülmecid'in 1856'da yayınladığı "Islahat Fermanı" ile Osmanlı İmparatorluğu'nun bütün uyruklarının her türlü sanat, ticaret ve meslekleri özgürce yapabilmeleri kabul edilince, 1860 yılında, bütün gedik beratları sona ermiş oldu. Tanzimat'ın ilanından ve yabancı devletlerle ticaret anlaşmaları yapılmaya başlandıktan sonra, öteden beri sürüp gelen tekelcilik kuralının sanatla ticaretin gelişmesinde zararlı olduğu anlaşılmış, ticaret ve sanayiinin gelişmesi gerektiğinden ve istendiğinden, artık gedik ve tekelcilik kuralının sürdürülmesinde hükümetçe yarar görülmemiştir.

Lonca örgütünün dağılışı, Osmanlı Devleti'nce, bu sıralarda adeta onaylandı. Bozuk oldukları gerekçesiyle havai gedik mamullerinin satışı 1860'da yasaklandı. Devlet, sa-

natkârın durumunu düzeltmekle değil, Avrupa'yla uğraşmaktaydı. Bu düşünceyle çökmüş olan loncaları, gedikleri düzeltme yoluna hiç gidilmedi. 1861 yılında da tekelcilik usulü kaldırılarak yeni gedik tesis edilmemesi kanunu çıktı. Böylece, sanatkârın bu tarihi teşkilâtlanması sanatçı olmayanlara da açılmış ve yeni genişlemeler yapabilecek durumdan çıkarılmıştı. Esnaf çökmüştü. Ortada, artık işleyen tezgâh kalmamıştı. Nihayet 1912 yılında çıkartılan bir kanun ile Ahilik müessesesi tamamen kaldırıldı.[80]

İttihat ve Terakki Fırkası, Ahiliği yeniden ihya etmeye gayret etti. Bu çaba sonucunda, Esnaf Birlikleri ortaya çıktı.[81] Her birliğin başında bir kahya bulunmaktaydı. Bu kahyalar, İttihat ve Terakki ile çok yakın siyasal ilişki içinde oldular. Ancak, bu birlikler ekonomik alanda değil siyasal alanda etkili oldular ve müessese olarak Ahiliğin diriltilmesine bir etki yapamadılar. Bu esnaf birlikleri Kurtuluş Savaşı sırasında da, şehir ve kasabalarda direnme teşkilâtları kurarak bağımsızlık için savaştılar.

MEVLANA

Varlığını ve ününü bir ölçüde Ahilerin destek ve yardımlarına borçlu olan dönemin ünlü bir Sufisi Mevlânâ Celâleddin Rumi'dir.[82] Celâleddin de diğer birçok Türk mutasavvıfı gibi Horasan'dan Anadolu'ya göç etti. 1207'de Horasan'da doğdu, 1273'de Konya'da öldü. İlk derslerini kendisine "bilginler sultanı" sıfatı lâyık görülen babası, ünlü mutasavvıf Bahaeddin Veled'den aldı.

İkincisi hocası, babasından el almış olan Seyyid Burhaneddin Tırmızi oldu. Batıni doktrin ile iç içe büyüyen Celâleddin, bir İsmaili Daisi ve Ahi yoldaşı olan Şems Tebrizi ile karşılaşınca, yavaş yavaş kendi ekolüyle ortaya çıktı.[83]

Celâleddin Rumi'nin en önemli özelliği, onun, bugün dahi birçok mecliste anılmasını sağlayan, Batıni doktrini şiirlerle anlatma yöntemidir. Şiirlerinin yer aldığı eseri Mesnevi'de, Celâleddin, Tanrı, insan, evren, ruh, sevgi, ölüm ve ölümsüzlük gibi konulara sıkça yer vermiştir.[84]

Mevlânâ, Rumcayı çok iyi okuyup yazabiliyordu. Platon'un tüm yapıtlarını kendi dilinde okudu. Ayrıca, Konya'daki Rum Ortodoks Kilisesi rahipleriyle, Platon ve görüşleri üzerine pek çok tartışmada bulundu. Tasavvufun ve Batıni inancın Yunan kökeni hakkında böylesine derinlemesine inceleme yapan Celâleddin, şiirlerinde, tasavvuf sanatının doruğuna ulaştı:

"Dalı öncesizliktedir aşkın, kökü sonrasızlıkta.
Bu ululuk, şu akla, ahlaka yakışır değil.
Yok ol, varlığından geç. Varlığın cinayettir.
Aşk, doğru yolu buluştan başka bir şey değil..."[85]

Celâleddin, Tanrı'ya ulaşmak için insandaki en büyük gücün aşk olduğu fikrini daima savundu. Celâleddin'e göre, varolan her şeyin kökeni aşktır. Bir bitki, bir hayvan da sevebilir. Ancak, hem bedeniyle, hem bilinciyle, hem düşüncesiyle, hem belleği ile sevebilen yegâne varlık insandır. Aşk, ışıktır, nurdur, "Işk"tır. İşte aşkların en güzeli, bu bilince ulaşıldığı zaman, raks aracılığıyla tüm dünya ile aşkta birleşmek, onun evrensel dönüşüne ayak uydurmaktır. Semah sırasında ellerinin birinin gökyüzüne dönük, diğerinin yeryüzüne bakar durumda olması da, Tanrı'dan aldığı aşkı tüm dünyaya sunmaktan başka bir şey değildir.

Ruh, Tanrı'dan fışkırmadır, ölümsüzdür. Gövdeden önce de vardı, gövdeden sonra da var olacaktır. Ruh, ilk çıktığı

kaynağa, Tanrı'ya dönmenin özlemi içindedir. "Ney"den çıkan ses, ruhun acı dolu, yakınmalı özlemini ifade eden sestir. Ölüm, gövdeyi meydana getiren elemanların çözülmesi, ruhun kurtulmasıdır.

Dinler, içindeki çelişkiler ile Tanrısal varlıkla bağdaşmayacak kurumlardır. Mevlânâ, hac için:

"Ey Hacca gidenler, nereye böyle?
Tez gelin çöllerden döne döne,
Aradığınız sevgili burada,
Duvar bitişik komşunuz.
Durun, gördünüzse suretsiz suretini onun,
Hacı da sizsiniz, Kâbe de, ev sahibi de" demekten, kendini alamamıştır.

Tanrı önsüz, sonsuzdur. Salt ışık, salt us, salt ruhtur. Mevlânâ için:

"Hep odur, var olan da, yok olan da.
Odur, kaynağı acının da, kıvancın da.
Yok görecek göz sende, yoksa görürdün.
Yalnız o var, baştan aşağı senin varlığında..."

Evren, Tanrı'nın engin varlık alanıdır. Evreni yöneten sevgidir. Bu sevgiyi gönül gözü ile görebilen kişi kendini bilir, Tanrı'yı bilir, "Hak ile hak olur." Onun dizeleriyle; "Ey Tanrı'yı arayan, aradığın sensin"...

Celâleddin Rumi, bütün insanların kardeşliğine inanırdı. O ünlü çağrısı:

"Gel, ne olursan ol, gel.
İster Tanrı tanımaz, ister ateşe tapar.
İster bin kez tövbeni bozmuş ol.
Bizim dergâhımız, umutsuzluk dergâhı değil,
Gel, ne olursan ol, gel" dizeleri, kardeşlik inancının en güzel göstergesidir.

Dünya, tüm insanların barış içinde yaşamaları gereken bir yerdir. Bütün insanlar özdeştir. Önemli olan, insanların, insanlığın tekâmülüdür. Celâleddin'in bu düşüncesinin, insanları nasıl etkilediği ölümünde de görülmüş ve cenazesine Mevlevilerin ve Ahilerin yanı sıra, çeşitli mezheplerden Müslümanlar ile Hıristiyanlar ve Yahudiler de katılmıştır.

Mevlânâ, kadına büyük değer vermekteydi. "Fihi Ma Fih" adlı eserinde, sofu Müslümanlara bu konuda ders verirken, "Sizler, kadının kapanmasını istedikçe, herkeste onu görme isteğini kamçılamış olursunuz. Bir erkek gibi bir kadının da yüreği iyiyse, sen hangi yasağı uygulasan da, o iyilik yoluna gidecektir. Yüreği kötüyse, ne yaparsan yap onu hiçbir şekilde etkileyemezsin. Kıskançlık denen şeyi bilme. Cahillerdir kadından üstün olduklarını sananlar. Cahiller kabadır. Sevgi ve güler yüz nedir bilmezler. Bunlar hayvani niteliklerdir. Ancak hayvan erkekler, kadından üstündür. Seven erkek ise kadınla eşittir" demektedir.

Mevlânâ Celâleddin Rumi'nin, Şemsettin Tebrizi ile karşılaşması, hayatında bir dönüm noktası oldu. Bir İsmaili Daisi iken, Moğol istilası ile İsmaillilerin dağılması üzerine İran'dan ayrılan ve Anadolu'ya, Ahilerin yanına gelen ve bir Ahi yoldaşı olan Tebrizi, Ahiler arasında kendi engin bilgisini paylaşabilecek nitelikte kimseyi bulamayınca, çoktandır ününü duyduğu Mevlânâ Celâleddin'in yanına, Konya'ya gitti.[86]

Tebrizi'nin, Batıni düşüncelerindeki berraklık ve dar kafalılığın her türlüsüne karşı çılgınca mücadele etme azmi Mevlânâ'yı etkilerken, Mevlânâ'nın Tanrı ve insan sevgisi de Tebrizi'yi aynı oranda etkiledi. Hakikatin gerçek sırrına erebilen insanların az bulunabildiği ortamda iki Kâmil İnsanın bir araya gelmesi, yüzyıllar boyunca sürecek bir Batıni

ekolün de doğmasına yol açmıştı. Her ikisi de birbirlerinde kendilerini buldular. Karşısındakinin birer Tanrısal sevgili olduğunu gördüler. Ayrılmaz bir ikili oluşturmaları, yobaz kafalarca maksatlı olarak yanlış yorumlandı. Yoğun dedikodular, üzerlerinde husumet bulutları toplanmasına neden oldu. Halkın tepkisinden korkan Tebrizi, Konya'dan birkaç kez ayrıldıysa da, Mevlânâ'nın yoğun ısrarları üzerine geri dönmek zorunda kaldı. Tebrizi'nin korktuğu sonunda başına geldi ve fesat çevrelerince doldurulan Mevlânâ'nın küçük oğlu, Tebrizi'yi öldürdü.

Bu durum Mevlânâ'yı çok sarstı. Ancak bir süre sonra bir başka Kâmil İnsanla, Ahi Şeyhi Sadrettin ile karşılaşınca kendini toplayabildi. Sadrettin, Kâmil İnsan mevkiine Ahilikte ulaşmıştı. Terbizi gibi, arkası zayıf birisi değildi. Selçuklu başkenti Konya'daki Ahilerin şeyhiydi. Selçuklu yönetimi dahi onun gücünden çekinirdi. Tebrizi hakkında çıkartılan dedikodular, Saddettin hakkında çıkartılamadı. Celâleddin'in, Sadrettin ile yakın dostluğu sayesinde, bütün Ahi teşkilatı Mevlânâ'yı izledi ve ona uydu.

Moğol istilaları döneminde, Mevlânâ:

"Senin küfrüne karşı iman da neymiş?
Zümrüdü Anka, huzurunda bir sinek.
At için eğer neyse, O'dur din için de iman,
Ama neylesin atı, yolu Aşk olan"

diyerek, gerçek gücün dinde değil, halkın kendisinde olduğunu belirtti ve halka büyük moral kaynağı oldu.

Mevlânâ'nın öğrencilerine, "Kitap-el Esrar" (Sır Kâtipleri) denirdi. Bu öğrenciler arasında, her kesimden Müslümanlar, Yahudiler, Hıristiyanlar, Rumlar, İranlılar, Araplar, Ermeniler,

Türkler bulunmaktaydı. O güne kadar, bu denli farklı din ve milletten insanları mürit edinen bir başka ekol olmamıştı. Mevlânâ'nın şiirleri ve söylevleri işte bu öğrencileri, Sır Kâtipleri tarafından derlendi ve bugünlere ulaştırıldı.

Mevlânâ'nın, kendi tekkesi dışında en huzur bulduğu ortam, Sille'deki, "Bilge Platon Manastırı"ydı. Ünlü sufi, bu manastırda bazen haftalarca kalırdı.

Celâleddin, kehanette bulunur gibi "Tanrı tanığımdır, şiirlerim doğudan batıya, tüm dünyayı dolaşacak. Tapınaklarda, şölenlerde, toplantılarda her dilden okunacak, söylenecek" demişti.

Celâleddin'in ölümünden sonra, büyük oğlu Sultan Veled, babasının ekolünü kurumlaştırdı. Tarikat üyelerine, Mevlânâ'nın yazım dili olarak kullandığı Farsçada "Dönen" anlamına gelen Mevlevi denildi. Ancak, kullanılan dilin Farsça, öğretinin de zor kavranır olması nedeniyle, Mevlevilik hep aydın çevrelerinde sınırlı kaldı ve halka inemedi.

YUNUS EMRE

Batıni doktrini, halka kendi dilinde anlatan ve sevdiren, bu anlamda da Mevlânâ'nın gerçek varisi olduğu söylenebilecek kişi Yunus Emre oldu.[87]

Baba İlyas, Hacı Bektaşı Veli, Ahi Evren, Celâleddin Rumi ve Yunus Emre'nin aynı dönemin, aynı koşulların insanları olmaları tesadüf değildir. Nitekim, daha sonraki yüzyıllarda, ana kaynak değişmemesine rağmen, düşünce yapısı değiştiği için, Türkler arasından bu denli etkili düşünürler çıkmamıştır.

Hacı Bektaş'ın Baba İlyas'ı tanıdığı bilinmektedir. Yine Hacı Bektaş, Mevlânâ'yı yüz yüze tanımamış olmasına rağmen, düşüncelerini dikkatle izlemiştir. Bazı kaynaklar, Şem-

settin Tebrizi'nin Konya'ya gitmeden önce, bir süre Hacı Bektaş'ın yanında kaldığını ve onun bir müridi olduğunu öne sürmektedirler. Bu kaynaklara göre Tebrizi, Mevlânâ'nın düşüncelerini etkilemek üzere Hacı Bektaş tarafından görevlendirilmiş ve Konya'ya gönderilmiştir.

Aynı dönemin bir diğer dehası Yunus Emre de, Mevlânâ'nın ölümünden kısa bir süre önce Konya'ya gelmiş ve ondan ders almıştır. Yunus Emre:

"Mevlana sohbetinde,
Saz ile işaret oldu.
Arif maniye daldı,
Çünbiledür ferişte"

derken, Celâleddin Rumi'nin derslerine katıldığını belirtmektedir.

Ayrıca Yunus:

"Mevlana hüdavendigar, bize nazar kılalı,
Anın görklü nazarı, gönlümüz aynasıdır"

diyerek, üstadına olan saygısını ve gönül birliğini dile getirmiştir.

Yunus Emre, 1245 yılında, Ankara yakınlarındaki Sarıköy'de doğdu. Yunus Emre Horasan'da doğmamıştı ama doğduğu köyde yaşayanların hepsi Horasan'dan göç eden Yesevi tarikatına bağlı kişilerdi. Bazı kaynaklar bu köyün "Hacı İsmail Cemaati" olduğunu, dolayısıyla köylülerin Türkmen İsmaililer olduğunu öne sürmektedir. Yunus Emre'nin babasının ismi olarak yakıştırılan İsmail adı da İsmaili inancına bir atıf olarak verilmiş olabilir.[88]

İsmaili olmasa dahi Yesevi inançlarıyla büyüyen Yunus, gençliğinde tasavvuf ilmini öğrenmek amacıyla, dönemin en ünlü sufi büyüğü Hacı Bektaş'ın yanına gitti. Ancak çok yaşlanmış olan Hacı Bektaş, Yunus'u, kendisi gibi bir Yesevi Babası ve Bektaşi olan "Baba Taptuk"un, diğer adıyla Taptuk Emre'nin yanına gönderdi.

Baba Taptuk, Hacı Bektaş'ın halifesi Sarı Saltuk'tan el almıştır. Sarı Saltuk, yandaşları ile birlikte Dobruca'ya göç edince, Anadolu'daki Bektaşi tekkelerinin şeyhliğine Barak Baba ve Taptuk Emre getirilmişlerdir. Taptuk'un yanında 30 yıl geçiren Yunus, Hakikat Kapısı'ndan aynı dergâhta geçtiğini, şöyle dile getirmektedir:

"Vardığımız illere,
Şol safa gönüllere,
Baba Taptuk manasın,
Saçtık Elhamdülillah.

Taptuk'un tapısında,
Kul olduk kapısında
Yunus miskin çığ idik,
Piştik Elhamdülillah"...

Yunus'un büyüklüğü, diğer Bektaşi erenleri gibi, şiirlerinde Türkçeyi kullanması ancak bunu son derece maharetle, halkın anlayacağı kadar basit bir dille gerçekleştirmesindedir. Yunus Emre, şiir dili kullanarak, halka en derin felsefi konuları bile anlatabilmiş, felsefesinin yüzyıllar boyunca sevilmesini ve dilden dile söylenmesini sağlamış ve ayrıca, bu yolla ana dilinin, Türkçenin, yok olup gitmesini engellemiştir. Onun şiiri, Batıni doktrinin Öztürkçe ile anlatımıdır. Şiir-

leri, ölümünden 70 yıl sonra derlenmiş ve "Divan" adı altında yayımlanmıştır. Ölümü konusunda bazı çelişkiler vardır. Kimileri onun doğal yoldan öldüğünü bildirirken, kimileri de bir dini tartışma, hatta ayaklanma sırasında öldürüldüğünü iddia etmektedir.

Yunus, Taptuk Emre'nin yanında dört kapıdan geçerek Kâmil bir İnsan haline geldi. Önce Şeriat Kapısı'nda tüm dinlerin içeriğini öğrendi. Yunus bunu, "Dört kitabın manasın, okudum hasıl ettim" şeklinde ifade eder.

Mantık, felsefe, Yunan filozoflarının yapıtları, Arapça ve Farsça, Taptuk tekkesinde öğrendiği diğer bilimlerdir. Yunus, devrinin, mümkün olabilecek en iyi eğitimini almıştır. Onun, "ne elif okudum, ne cim" demesi, Batını bilimin yanında, zahiri olanlara değer vermemesinden kaynaklanmaktadır.

Yunus için Aşk, ya da onun tercih ettiği deyimle "Işk", her şeydir. Tanrı, Işk'tır. Doğa, Işk'tır. İnsan, Işk'tır. Yaşam ve ölüm, yokluk ve varlık hep Işk'ın eserleridir.[89]

"Kitap, hod Işk kitabıdır,
Bu okunan varak nedir?"

diye, gerçek kitabın Işk olduğuna, diğer tüm kutsal kitapların önemsizliğine dikkat çeken Yunus, Tanrı'yı hem seven, hem sevilen, hem de, sevginin (Işk'ın) kendisi olarak görmektedir. Ona göre kendisi Işk olan Tanrı, aşık ve maşuk olması sıfatıyla, tüm varlıkları, evreni ortaya çıkarmıştır. Bütün varlıklar gibi insan benliği de Tanrısal aşkın yansımasıdır. Varoluş, ilahi aşkın dalga dalga yayılıp genişlemesinden başka bir şey değildir ve sürgit devam etmektedir. Nitekim astronomlar, evrenin devamlı büyümekte olduğunu, günümüz teknolojisi ile de doğrulamaktadır.

Diğer sufiler gibi Yunus da, gerçek aşk sayesinde, insanın giderek Tanrı'ya yaklaştığını ve sonuçta Tanrı'yı kendi içinde bulacağını savunmaktadır. İnsan, Tanrı'yı kendi içinde görmesi ile tekâmül etmiş olur. Ruhun ölmezliğine inanan Yunus, şu çok ünlü dizeleriyle, ruhun, daima çıktığı ana kaynağa dönmesi çabası içinde olduğunu dile getirmiştir:

"Işkın aldı benden beni,
Bana seni gerek, seni.
Ben yanarım dünü günü,
Bana seni gerek, seni.
Ne varlığa sevinirim,
Ne yokluğa yerinirim.
Işkın ile avunurum
Bana seni gerek, seni.
Işkın, aşıklar öldürür,
Işk, denize daldırır.
Tecelliyle doldurur.
Bana seni gerek seni.
Işkın şarabından içem,
Mecnun olup, dağa düşem,
Sensin, dün ü gün endişem.
Bana seni gerek, seni.
Eğer beni öldüreler,
Külüm göğe savuralar,
Toprağın anda çağıra,
Bana seni gerek, seni.
Yunus durur benim adım,
Gün geçtikçe artar odum.
İki cihanda maksudum,
Bana seni gerek, seni."

İnsan-Evren-Tanrı birliğine inanan ve var olanın yalnızca Tanrı olduğunu söyleyen Yunus, çeşitliliğin sadece görüntüden ibaret olduğunu, Tanrısal sudur neticesinde ortaya çıkan evren ile insanın yapılarının, ilkelerinin özdeşliğini belirtir. Bu düşünce Yunus Emre'nin şu dizelerinde dile gelmiştir:

"Ay oldum aleme doğdum,
Bulut oldum göğe yağdım,
Yağmur olup yere yağdım,
Nur oldum güneşe geldim..."

"Nur olup güneşe (Işka) ulaşmak"... İşte Yunus'un da gerçek hedefi budur. Ölüm yoktur, yüce kaynağa dönüş vardır. Onun deyişi ile:

"İkiliğe terk et,
Birlik makamı tut.

Canlar canın bulursun,
Birlik içinde"...

Yunus Emre, yetiştiği tekkenin öğretilerine uyarak, Tanrısal imanda üç derece kabul eder. Bunlardan ilki ve en alt dereceli olanı, "İlm-el Yakin İman"dır. Akıl ve ilim yoluyla oluşur. Bu tür imanın yeri akıldır ve âlimlerin imanı bu türdendir. İkinci derece iman, "Ayn-el Yakin İman"dır. Yeri kalptir. Hakikatin nurunu henüz görmemiş olan dervişler, bu tür imana sahiptir.

Üçüncü ve en yüksek dereceli iman ise "Hakk-el Yakin İman"dır. Ruhsal sezgi gücüyle elde edilir. Sadece, Kâmil İnsanlara has imandır. Dinin, imanla hiç ilgisi yoktur, Yunus için. O:

"Din ü millet sorar isen,
Aşıklara din ne hacet.
Aşık kişi harap olur,
Işk bilmez din, diyanet" der.

Yunus için, dinsel ibadetler gereksizdir. Hatta, Tanrı'ya ulaşmayı engelledikleri için zararlıdır bile:

Oruç, namaz, gusülü hac, hicap aşıklara,
Aşık ondan münehhez, halis heves içinde.
Ey aşıklar, ey aşıklar, Işk mezhebi dindir bana,
Gördü gözüm dost yüzünü, yas kamu düğündür bana.
Oruç, namaz, zekat, hac, cürmü cinayettir,
Fakir bundan azaddır, hassı heves içinde"...

Yunus Emre, gerçeğin dinde veya onun kurallarında değil, insanın kendini bilmesinde yattığını savunur. O:

"İlim, ilim bilmektir,
İlim, kendin bilmektir.
Sen kendini bilmez isen,
Ya nice okumaktır"

diyerek, özellikle Kuran hıfzedenlere çatmıştır. Yunus:

"Dört kitabın manasın,
Okudum hasıl ettim.
Işka gelince gördüm,
Bir uzun hece imiş"

diyerek, tüm dinlerin, "Tanrısal Aşk" karşısında ne denli zayıf olduklarına işaret etmiştir.

Yunus Emre, sadece bağnazlığa ve yobazlara karşı çıkmakla yetinmemiştir. O, Tanrıtanımazları da Batıni doktrini öğrenmeye davet etmiştir.

"İnanmayan gel sineme,
Dost adını söyle, çağır.
Kefen donum pare kılıp,
Toprağından duru gelem"

diyen Yunus, beden yok olsa dahi, ruhun, her seferinde geri geleceğini, doğru yoldaysa, bu geri gelişlerin her seferinde, ruhun, daha da arınmış olacağını belirtmiştir.[90]

Türk Dili'nin yanı sıra, Türk şiir sanatı da, büyük ölçüde Alevi-Bektaşi ozanlar ile günümüze ulaşmıştır. Yunus ve Hacı Bektaş gibi devlerin yanında, onların ardılları niteliğinde olan Karacaoğlan, Pir Sultan Abdal gibi ozanların, öz dillerine sıkıca sarılmaları sayesinde Türkçe, günümüz Türkiye'sinin resmi dili olabilmiştir.

Bu kısa hatırlatmadan sonra, Anadolu Batıniliğini, gelişimini noktalayalım ve bu doktrinin batı dünyasındaki yansımalarına göz atalım.

Kaynakça

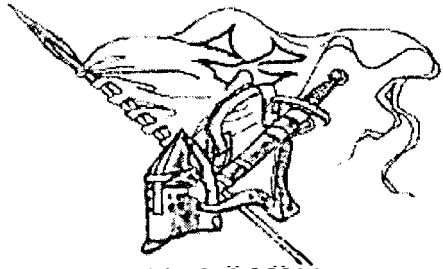
1. Erentay İbrahim, *Hiram Abif*, Irmak Yay., İstanbul 2000.
2. Gener Cihangir, *Hiram Menkıbesine Farklı Bakışlar*, Banş Yayınları, Ankara 2001.
3. August Le Plonge, *Mısırlıların Kökeni*, Ege Meta Yay., İstanbul.
4. Dursun Turan, *Din Bu*, Kaynak Yayınları, İst., 1991, Cilt 2, s. 125.

5. Sever Erol, *Yezidilik ve Yezidilerin Kökeni*, Berfin Yayınları, İstanbul 1993, s. 33.
6. Şeşen Prof. Dr. Ramazan, *Harran Tarihi,* Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 1996, s. 3.
7. Gündüz Şinasi, Saabiler; *Son Gnostikler,* Vadi Yayınları, Ankara 1995, s. 5.
8. Şeşen R., İe, s. 9.
9. Özbudun Sibel, *Hermes'ten İdris'e Bir Dinsel Geleneğin Dönüşüm Dinamikleri,* Ütopya Yayınları, Şubat 2004 Ankara, s. 211.
10. De Nerval Gerard, *Doğuya Seyahat,* Kültür Bakanlığı Yayınları Ankara 1984.
11. Şeşen R, İe, s. 41.
12. Sarıkavak Doç. Dr. Kazım, *Düşünce Tarihinde Urfa ve Harran*, Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 1997, s. 27.
13. Dursun T., İe, Cilt 2, s. 23.
14. Özbudun S., İe, s. 205
15. Şeşen R., İe, s. 17.
16. Şeşen R, İe, s. 41.
17. Şeşen R, İe, s. 44.
18. Şeşen R, İe, s. 42.
19. Şeşen R, İe, s. 49.
20. Şeşen R,İe, s. 10.
21. Özbudun S., İe, s. 246.
22. Özbudun S., İe, s. 207
23. Özbudun S., İe, s. 342.
24. Özbudun S., İe, s. 165
25. Özbudun S., İe, s. 225.
26. Özbudun S., İe, s. 227.
27. Özbudun S., İe, s. 231.
28. Özbudun S., İe, s. 279.
29. Sankavak K, İe, s. 43.

30. Sarıkavak K., İe, s. 98.
31. Eyüboğlu İsmet Zeki, *Tasavvuf; Tarikatlar; Mezhepler Tarihi*, Der Yayınları, İstanbul 1990, s. 116.
32. Tunaşar Seyhun, *Akılcı Arap Düşünürleri,* Piramit Yayınları, Ankara 2005.
33. Eyüboğlu İ.Z, İe. s.I 15
34. Eyüboğlu İ Z, İe, s. 130.
35. Şeşen R., İe, s. 46.
36. Çubukçu Prof. Dr. İbrahim Agah, *Türk İslam Kültürü,* Ankara İlahiyat Fak. Yay., Ankara 1987, s. 207.
37. Baldick Julian, *Mistik İslam,* Birey Yayıncılık, İst. 2002, s. 125.
38. Eyüboğlu Sebahattin, *Hayyam; Bütün Dörtlükler*, Cem Yayınevi, İstanbul 1991, s. 73.
39. Dursun T., İe, Cilt 2, s. 17.
40. Uraz Murat, *Türk Mitolojisi,* Mitologya Yayınları, İstanbul 1992, s. 125.
41. Ayan Tamer, *Çift Başlı Kartal*, İtidal Olgunlaşma Yayınları, İstanbul 1998, s. 199.
42. Uraz M., İe, s. 298.
43. Dursun T., İe, Cilt 3, s. 101.
44. Arsel İlhan, *Arap Milliyetçiliği ve Türkler*, İnkılap Yayınları, İstanbul 1990, s. 62.
45. Köprülü Fuad, *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar,* Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 1984, s. 13.
46. Arsel İ., İe, s. 64.
47. Köprülü F., İe, s. 6.
48. Ocak Mehmet Yaşar, *Babailer İsyanı,* Dergah Yayınları, İstanbul 1980, s. 52.
49. Eyüboğlu İ.Z., İe, s. 277.
50. Özbudun S., İe, s. 324.
51. Eyüboğlu İ.Z., İe, s. 343.

52. Dierl Anton Josef, *Anadolu Aleviliği,* Ant Yay., İst. 1991, s. 39.
53. Uraz M., İe, s. 13.
54. Çamuroğlu Reha, Tarih, *Heterodoksi ve Babailer,* Metis Yayınları, İstanbul 1990, s. 153.
55. Ocak M.Y., İe, s. 133.
56. Birge John Kingsley, *Bektaşilik Tarihi,* Ant Yayınları, İstanbul 1991, s. 48.
57. Zelyut Rıza, *Öz Kaynaklarına Göre Alevilik,* Yön Yayıncılık, İstanbul 1992, s. 27.
58. Yıldırım Ali, *Alevi Öğretisi,* Yol Bilim Kütür Araştırma Dizisi, Ankara 2002, s. 20.
59. Yörükan, Yusuf Ziya, *Anadolu'da Aleviler ve Tahtacılar,* Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1998, s. 313.
60. Dierl A.J., İe, s. 83.
61. Eyüboğlu İ.Z., İe, s. 182.
62. Birge J.K., İe, s. 109.
63. Ekonomi Politika Dergisi, Sayı 38, Ağustos 1993.
64. Sezgin Abdülkadir, *Hacı Bektaş Veli ve Bektaşilik,* Sezgin Neşriyat, İstanbul 1991, s. 155.
65. Eyüboğlu, İsmet Zeki, İe, s. 171
66. Birge J.K., İe, s. 85.
67. Birge J.K., İe, s. 97.
68. Şener Cemal, *Alevilik Olayı*, Yön Yayınları, İst., 1989, s. 135.
69. Ekonomi Politika Dergisi, İe.
70. Cumhuriyetin *50. Yılında Esnaf ve Sanatkâr*, TESK Yayınları, Ankara 1973, s. 5.
71. Esnaf ve Sanatkâr, İe, s. 14.
72. Fiş Radi, Bir Mutasavvıf, *Bir Ahi Hümanisti,* Celâleddin Rumi Mevlânâ, Yön Yayınları, İstanbul 1990, s. 218.
73. Esnaf ve Sanatkâr, İe, s. 23.
74. Neşet Çağatay, *Ahilik Nedir?*, TESK Yayınları, Ank. 1974, s. 56.

75. Esnaf ve Sanatkâr, le, s. 24.
76. Neşet Ç., le, s. 68.
77.Neşet Ç., le, s. 73.
78. Esnaf ve Sanatkâr, le, s. 32.
79. Esnaf ve Sanatkâr, le, s. 49.
80. Esnaf ve Sanatkâr, le, s. 110.
81. Esnaf ve Sanatkâr, le, s. 124.
82. Eyüboğlu İ. Z., le, s. 240.
83. Dierl A. J., le, s. 47.
84. Mevlânâ Celâleddin Rumi-*Mesnevi*, Devlet Kitaplan, İst. 1973.
85. Fiş R., le, s. 85.
86. Fiş R., le, s. 178.
87. Gölpınarlı Abdülbaki, *Yunus Emre*, Varlık Yay., İst. 1971, s. 8.
88. Ergüven Abdullah Rıza, *Yunus Emre*, Yaba Yayınları, Ankara, 1982 s. 29.
89. Bayrakdar Mehmet, *Yunus Emre ve Aşk Felsefesi*, Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara 1991, s.21.
90. Bayrakdar M., le, s. 59

X. BÖLÜM

BATI DÜNYASI ve EZOTERİZM
TEMPLİERLER

İslam dünyasında Batıniler ile Sünniler arasında yoğun bir mücadele yaşandığına daha önce değinmiştik. Doğuda bu iç savaş sürerken, batıda bambaşka bir girişim, ilk meyvelerini veriyordu. Hıristiyan dünyasının ruhani ve siyasi lideri Papalar, kutsal toprakların kâfirlerin elinden kurtarılması için bayrak açmışlardı.

İslamiyet'in ortaya çıkışından sonra sürekli yayılması ve doğudan Selçuklular ile Anadolu'ya, batıdan da Murabıtlar ile İspanya'ya kadar ulaşması, Hıristiyan dünyasında büyük bir endişenin doğmasına yol açtı. Tüm ticaret yolları Müslümanların elindeydi. Hıristiyanlar kendilerini hapsedilmiş, boğulmuş hissediliyorlardı. Nitekim Hıristiyanlar, yoğun çabalar sayesinde, Akdeniz'in, Müslümanların tekelinden çıkmasını sağladılarsa da doğu ile ticaret yollarının ellerine geçmemesi yüzünden, bambaşka yolları denemek zorunda kaldılar ve gemilerine binerek, bilinen dünyanın sınırlarını genişleten ve yepyeni bir çağın başlamasını sağlayan o ünlü keşiflerini gerçekleştirdiler.

10. yüzyılda Avrupa'da, feodal derebeyleri çok güçlüydüler ve aralarındaki çatışmalar da dur durak bilmiyordu. Tüm bu nedenlerle Papalar, uzunca süredir doğuya sefer düzenlenmesini zaruri görüyorlardı. Bu tür seferler, ekonomik hayatın canlanmasını sağlayacak, doğunun zenginlikleri batıya taşınacak ve en önemlisi de Avrupa'daki Hıristiyan çatışmaları çok daha olumlu bir yöne, kutsal toprakların kurtarılması amacına kanalize edilecekti.

Bu yöndeki ilk girişim, Papa 2. Urbanus'tan geldi. Urbanus aradığı bahaneyi Bizans ile yakaladı. Selçuklu kuvvetleri karşısında aciz kalan Bizans Hıristiyanlarına yardım göndermek için Urbanus propaganda faaliyetlerine başladı.[1]

Urbanus, Doğu Hıristiyanlarına yardıma koşanlara Cenneti vaat ederek, kısa sürede etrafına çok sayıda yandaş toplamayı başardı. Ancak bunların hemen hiçbirisi profesyonel asker değildi, işsiz güçsüz takımıydı ve en büyük hayalleri, doğudan yağmalayacakları ile ülkelerine zengin olarak dönmekti.

Papa, hedefin Kudüs'ü Müslümanların elinden kurtarmak olduğunu ilan etmişti. Papa tarafından birleştirilerek yemin eden ve geri dönene kadar mallarını ve akrabalarını Papalığın himayesi altına sokan Hıristiyanlar, yeminlerinin nişanesi olarak, giysilerine haç diktirdiler. Böylece bu kuvvetlere, "Haçlılar" denildi.

Müslüman dünyasında Sünni-İsmaili çekişmesinin devam etmesi, Fatımilerin tehlikeli bir düşman olarak tanımlanmamaları ve Büyük Selçuklu İmparatorluğu'nun dağılmış olmasından cesaret bulan haçlılar, ilk seferlerine 1095 yılında başladılar. Ancak ilk gidenler, bir ordu bile değildi. Son derece disiplinsiz olan bu öncüler, gerçek niyetlerini göstermek için, Müslüman topraklarına girmeyi dahi bekleyeme-

diler. Bizans sınırları içinde yağmaya başladılar. Bu ilk Haçlıların sonları çabuk geldi. Anadolu'ya geçtikleri anda, neredeyse tamamı, Türk kuvvetleri tarafından yok edildi. Daha düzenli birlikler, Norman kontu Baumond liderliğinde Anadolu'ya yeniden çıktılar. İznik'i aldılar ve Türklerle yaptıkları savaşı kazandılar. Türk kuvvetleri de çete savaşı sürdürerek, Haçlıları sürekli yıprattılar. Haçlılar, uzun süren bir kuşatmadan sonra Antakya'yı Selçuklulardan aldılar. Bauemond, kenti Bizans'a vermedi ve kendi egemenliğinde saklı tuttu.

1099'da, Haçlı kuvvetleri Kudüs önüne geldiler. O sıralar Kudüs, Fatımiler'in yönetimi altında bulunuyordu. Kısa süren bir kuşatmadan sonra kenti ele geçiren Hıristiyanlar, kentteki tüm Müslüman ve Yahudileri öldürdüler. Kudüs'te, Latin Krallığı kurulduğu ilan edildi. Krallığın başına Baudoin geçti. Baumond ise Antakya Prensi unvanıyla, kendi prensliğinin başına geçti. Ancak Baumond kısa bir süre sonra Türk kuvvetlerinin eline geçti ve Antakya da yeniden Türklerin oldu. Antakya prensini kurtarmak için gönderilen kuvvetlerin hepsi Türkler tarafından püskürtüldü.

Türklerle Haçlılar arasındaki mücadele bundan sonra ancak Haçlıların, Anadolu topraklarından geçmeleri sırasında yapılan muharebelerle sınırlı kaldı.

Haçlı seferleri aralıklarla, 1270'li yıllara kadar sürdü. Ancak, 1187'de Selahattin Eyyubi'nin Kudüs'ü geri almasından ve Latin Krallığına son vermesinden sonra, Haçlıların Ortadoğu'da ancak kısmi başarılar sağlayabildikleri görüldü. Haçlı seferlerinin en başarılı sonucu, Akdeniz ticaretini, Müslümanların hegemonyasından kurtarmak oldu. Avrupa'daki ticaret canlanırken, İslam dünyası giderek geriledi.

Haçlılar ile Türklerin daha sonraki karşılaşmaları, Osmanlı İmparatorluğu döneminde oldu. Osmanlıların Doğu Avru-

pa'da sürekli topraklar almaları ve Viyana'ya kadar ilerlemeleri, Avrupa'yı kutsal topraklara yönelik heveslerinden tamamen vazgeçirdi ve Hıristiyanlar, kendi topraklarını koruyabilmek için Osmanlı ordularına karşı tamamıyla Haçlı zihniyeti ve dayanışması içinde hareket ettiler. Osmanlılara karşı savaşlar, ilk tohumları Kudüs Latin Krallığında atılan, dini-askeri şövalye tarikatlarının önderliğinde yürütüldü. Bu tarikatlardan Templierler 1312 yılında dağıtıldılarsa da varlığını günümüze kadar sürdüren Rodos-Malta "Hospitalier" Şövalyeleri, Osmanlı güçleri ile 18. yüzyıl sonuna kadar mücadele ettiler.

Haçlı orduları beraberlerinde, yollarda çeşitli tahkimleri gerçekleştirmek ve nehirler üzerinde köprü inşa etmek üzere manastır dernekleri "Gilde"ler üyelerini götürüyorlardı.[2] Roma lejyonları da Gildeler'in ana kaynağı olan Collegia inşaat loncaları üyelerini, aynı amaçla, birlikte sefere götürürlerdi. Ordunun hareket kabiliyetini çok artıran bu sistem sayesinde, Gilde mensupları rahipler, zorlu yolculukları sırasında Bizans'ta Ortodoks Collegialar mensupları ile Türkler arasında güçlü olan Ahilerle ve son olarak da İsmaili kuruluşu Fütüvve mensuplarıyla karşılaştılar. Bu karşılaşmalar Gilde'lerin, doğudaki Batıni meslek loncaları ile giderek benzeşmelerini sağladı. Bu benzeşmede Gildelere en büyük etkiyi İsmaililer ile son derece iyi ilişkiler içinde bulunan Templier Şövalyeleri yaptı. Teplierler, emirleri altındaki Gilde mensuplarının, bünyelerindeki Ezoterik öğretiyi daha da geliştirmelerini sağladılar. Avrupa'ya dönen Gilde mensupları da aynı örgütün Fransa'daki, nispeten laik benzeşi olan Confreries'de (kardeşlik), benzeri gelişmelerin oluşmasına neden oldular.

Templier Şövalyeleri, 1118 yılında "İsa'nın Fakir Askerle-

ri" adı altında, Clarvaux papazı Aziz Bernard ve yeğeni Şövalye Hugs De Payens tarafından kuruldu.[3] De Payens ve farklı ülkelerden seçilen sekiz şövalye daha, kutsal toprakları kâfirlerden korumak ve muhtaç kimselere yardım etmek amacıyla 1119 yılında Kudüs'e gittiler.[4] Gerçekten de, yegane amaçları bu muydu? Dokuz kişilik bu grup, kutsal toprakları kâfirlerden nasıl koruyabilecekti? Templierler gerçekte kimdi ve Templier tarikatının kurulmasının ardındaki gerçekler nelerdi? Bu soruların yanıtlarını aramak için, Hıristiyanlığın ilk günlerinde Ezoterik ekollerin durumunun incelenmesi gerekiyor.

Mitraizmin, Hıristiyan Ortodoksluğu bünyesinde yapısının değişmesinden sonra, batı dünyasını etkileyen ilk gnostik akım Maniheizm oldu.[5] Maniheizm, MS. 214'de Bağdat'ta, Pers kraliyet soyundan geldiğini iddia eden Mani isimli birisi tarafından kuruldu. 240 yılında Mani, tıpkı İsa gibi beyaz bir cüppe giyindi ve müritlerini vaftiz ederek, elleriyle şifa dağıtarak, öğretisini yaymaya çalıştı. Taraftarları, onun bakire bir anneden doğduğunu ve "Yeni İsa" olduğunu savundular. Mani'nin diğer unvanları kurtarıcı, havari, aydınlatıcı, Rab, kılavuz, ölü diriltici ve kaptan'dı. Bu unvanların hepsinin İsa'yı betimleyen lakaplar olması dikkat çekmektedir. Mani, İsa, Zerdüşt ve Buda'nın, kendi selefleri olduğunu ve onlarla aynı kaynaktan geldiğini söylüyordu. Karanlık ve Işığın evrensel savaşına inanan Mani, ruh göçü ve ruhun yeni bedenlere girmesi gibi Ezoterik düşünceleri öğretisinde işliyordu. İsa'yı, "Dul Kadının Oğlu" olarak tanımlayan Mani, inisiasyon töreni ile aydınlanmış seçkinleri üyeliğe kabul ediyor, eğitim veriyordu. Mani'ye göre İsa, aydınlatıcı bir rehber olması nedeniyle sembolik bir ilahtı. Ölümsüz değil, bir fani idi, ancak çarmıhta ölmemiş, daha

sonraki bir tarihte hayata gözlerini yummuştu. 276 yılında hapse atıldı, derisi yüzüldü ve kafası kesildi. Ölümünün ardından, öğretileri hızla tüm Hıristiyan dünyasına yayıldı. Cathar düşünceleri, Maniheizm'den önemli ölçüde etkilendi. Mani'nin düşünceleri Cathar felsefesinin temel taşlarını oluşturdu. İtalya, İspanya, Güney Fransa ve Bulgaristan'da Manici okullar açıldı. Catharlara karşı düzenlenen Albigen saldırısı aslında, Katolik Hıristiyanlık ile Manici felsefe yandaşları arasındaki bir savaştı.

Albigen saldırısına rağmen Maniheizm tamamen yok olmadı. MS. 318 yılında, İskenderiyeli Papaz Arius da hemen hemen aynı görüşleri savunmaktaydı.[6] Arius'a göre de İsa ilahi değil, ölümlü bir varlıktı ve kendisine ilham edilen bir muallimden başka bir şey değildi. İsa'nın, ilah olduğunu düşünmek bir küfürdü. Arius, her şeye kadir, bir bedende cisimlenmeyen, yarattığı alemin elinde ölmeyen Ulu bir Tanrı'ya inandığını söylüyordu. Ariancılık da Maniheizm gibi Batı Avrupa'da yayıldı. Katolik Roma'nın artan dünyevi kudreti karşısında Ariancılık halk kitlelerinden geniş destek aldı. Ariancılık, İznik Konsili'nde mahkûm edilmesine rağmen taraftarları giderek arttı. Konstantin'in ölümünden sonra yerine geçen aynı isimli oğlunun iktidarı döneminde, Arianizm bir mezhep olarak kabul edildi. Movorenjlerin ortaya çıktığı yüzyıllarda, Hıristiyanlığın rahiplerinin büyük bir bölümü Ariancıydı.

Fransız halk efsanelerine göre Kutsal Kâse'nin, 1. yüzyıl başlarında Filistin'den Fransa'ya kaçan Magdalena tarafından Marsilya'ya getirildiğini daha önce görmüştük. Magdalena'ya ait olduğu iddia edilen kutsal kalıntılar, Hıristiyan dünyasında halen büyük hürmet görmektedir. Efsanelere göre, Magdalena'dan gelen soyun temsilcileri, kurtarıcının sırlarını

ortaya çıkarmamakla ve gizli tutmakla görevlendirilmiştir. Seçilmiş bu topluluk, Kutsal Kâse'nin sırrını, o günden bu güne kadar sakladı. Kâse, "Sang Real" olarak adlandırılmıştır. Sang Real, "Kraliyet Kanı" anlamında kullanılmıştır.[7] İddiaya göre, İsa'nın karısı olan Magdalena, çarmıha gerilme hadisesinden sonra, İsa'nın en az bir oğlu ile birlikte Franya'ya kaçırılmış ve o sırada Fransa'da bulunan Yahudi topluluğunun arasına karışmıştır. İsa'dan doğrudan gelen bir Kraliyet Kanı mevcuttur. Kutsal aile ile Visigot soyluları arasında evlilikler gerçekleşmiş ve kutsal kan, dört yüzyıl boyunca varlığını sürdürmüştür. Yine Visigot asilleri ile yapılan evlilikler sonucu ortaya çıkan Frank kökenli Movorenj hanedanı da bu kanı taşımaktadır.[8]

İlk yüzyıl tarihçilerinden Julius Africanus, İsa'nın hayatta kalan akrabalarının, Yahudi aristokratlarının secerelerini sistemli olarak yok eden Romalı yöneticilerden yakındıklarını yazmaktadır. Birinci elden olaylara şahitlik edecek bir aile, Hıristiyan Ortodoks öğretinin oluşumunda ciddi bir tehlike meydana getiriyordu. Mümkünse ortadan kaldırılması, değilse etkisizleştirilmesi gerekliydi. MS. 180 yılında Lyon Rahibi İrenaeus, "Sapkınlığa karşı" beş kitap yazdı.[9] İrenaeus'a göre, her türlü gnostik düşünce ve akım sapkınlıktı ve derhal yok edilmeliydi. Katolik (Evrensel) bir kilisede ısrar eden İrenaeus, sabit ve belirli bir kanuna ihtiyaç duyulduğunu gördü ve Ahdi Cedid Yasasını ortaya çıkardı.

İrenaeus'un, sapkınlık olarak nitelendirdiği akımların başında, Hıristiyan dünyasında oldukça yaygın hale gelmiş bulunan, kutsal ailenin destekçisi Catharcılık yer alıyordu. Cathar kelimesi, Yunanca "Arınmışlar" ya da "Saf Olanlar" anlamına gelmektedir. Catharcılık, farklı heretik mezheplere verilen genel bir addır.[10] Balkanlarda Bogomiller, İtalya'da Pa-

tarinler, Fransa'da Albigensienler, İspanya'da Arinon, Markionitler ve tüm Avrupa'ya yaygın Manikaenlerin tümü, Cathar olarak nitelendirilmiştir.

Cathar vaizlerine Parfait denirdi. Dişil bir Yüce varlığa inanılmaktaydı. Parafaitler kadın ya da erkek olabilirlerdi. Catharlar, dinde kadının haklarını savunuyorlardı. Cathar inancında Tanrı ile insan arasına hiçbir ruhban sınıfının giremeyeceği olgusu bulunduğundan, Katolik Kilise düzeninin, belirli bir doktrini olan tek bir kiliseye tabi olma fikri tamamen reddedilmiştir.[11] Yeniden doğuşa inanılan Cathar teolojisine göre, insan evrendeki iyi ve kötü güçlerin etkisi altındadır ve iyiliğin egemen olması için, insanın mistik deneyimlerden geçmesi ve kendini arındırması şarttır. Kendilerini "Işığın Çocukları", Roma'yı da "Karanlığın Çocukları" olarak tanımlayan Catharlar, mistik ve dini deneyimlerle elde edilen bilginin, kişileri Tanrı'ya yaklaştıracağı görüşüyle, irfanı her şeyin üstünde gördüler. Onlar için iyi ile kötü, ışık ile karanlık ve ruh ile madde arasında, evrenin oluşumundan bu yana sürekli bir mücadele vardı.

Maniheizm, Kabbala ve Mitra gnostizmlerinden etkilenen Cathar inanışında, evrenin iyi-kötü, nur-karanlık, ruh-madde arasındaki mücadeleler arenası olduğu, kozmolojik düalizmin, güzellik ve kuvvet gibi iki karşıt ve denk kavram üzerine kurulu bulunduğu savunulur. İlahi güç olan Güzellik, sevginin Tanrı'sıdır ve saf ruhsal bir prensip olup, her türlü maddi zaaflardan uzaktır. Yaratılmamış ya da yaratmamıştır. Buna karşılık kuvvet, maddi yaradılışın ifadesidir. Evrenin, dünyanın ve maddenin yaradılışından Kötü Tanrı sorumludur ve bu eylem, uğursuz bir eylemdir. Özünde kötü olan bu güç, dünyanın ta kendisidir. Bünyesinde olumsuzlukları barındıran bu güce, Dünyanın Kralı anlamında, "Rex Mundi"

adı verilmiştir.[12] Bir Catharın amacı, Rex Mundi'den elinden geldiğince uzak durmak, maddenin ötesine geçmek ve Güzellik prensibi ile birleşmek olmalıdır. Nihai hedef, maddilikten tamamen kurtulmak, ruhsallığa geri dönmektir. Katolik kilisesinin dogması olan Teslis inancındaki İsa yaratılan kötülük, Baba da kötünün efendisidir. Haç figürü ve çarmıhın, hiçbir kutsallığı yoktur. İsa sadece iyilik uğruna giriştiği çabalar sonucu idam edilmiş olan bir peygamberdir. Çarmıha gerilmenin, hiçbir ilahi yanı bulunmamaktadır. Ama İsa, güzellik için mücadele etmiş bir sevgi peygamberidir. Yani AMOR'dur. Amor güzelliği sembolize ederken, bunun tam tersten okunuşu olan ROMA da kuvveti, yani kötülüğü sembolize etmektedir. Katolik kilisesi, Rex Mundi'nin temsilcisidir.[13]

Seks ve doğum, ilk maddi yaradılışın devamlarıdır ve Kuvvete hizmet eder. Bu nedenle, doğum kontrolü ve kadınların düşük yapmaları kabul edilebilir olgulardır. Bu durum, Katolik kilisesi tarafından, günahkârlık olarak nitelendirilmiştir. Roma kilisesinin gözünde Catharlar, İsa'nın öldüğüne inanarak zındıklık yapıyorlardı. Catharlar, İsa'nın Tanrı'nın oğlu olduğu dogmasını reddediyorlar, İsa'yı, Tanrı'nın bir peygamberi olarak kabul ediyorlardı. İsa, günâhlardan arınma uygulamaları nedeniyle Amor'un peygamberi idi. Onlara göre, Roma kilisesi, ortaya sürdüğü dogmalar ile İsa'nın, Rex Mundi'nin temsilcisi olduğunu savunuyordu. Bu nedenle, İsa'nın çarmıha gerildiği haç, Rex Mundi'nin sembolü olarak kabul edildi ve haç reddedildi. Tıpkı, komünyon ayini, vaftiz ve şarap ile ekmek yenmesi törenleri gibi, haç çıkarmayı da reddettiler.[14]

Roma'ya göre, sapkın Cathar inançları büyük bir tehlike arz ediyordu. Kilise tarafından lanetlenmiş fikirler tüm Avru-

pa'ya, buradan yayılıyordu. Tüm bu düşünce ve uygulamalar, Katolik kilisesinin tepkisini doğurdu ve sapkın olarak nitelenen Cathar inançlarının yok edilmesi kararı, 1165 yılında alındı. 1198 yılında Papa seçilen 3. İnnocent, Cathar hareketinin merkezi konumunda bulunan Toulouse kentinin kontu 6. Raimond'dan, Catharcılığa son vermesini istedi. Raimond bu talebi reddedince, önce aforoz edildi, daha sonra da 1209 yılında oluşturulan bir Katolik ordusu ile Catharların üzerine sefer başlatıldı.[15] 30 bin kişilik bir Katolik ordusu, Papa 3. İnnocent'in emriyle, Güney Fransa'ya, Cathar yönetimindeki Languedoc bölgesine saldırıya geçti. Tüm Cathar kasaba ve şehirleri yıkıldı, ahali kılıçtan geçirildi. Albigen Haçlı Seferi diye adlandırılan savaş, 40 yıl sürdü. Papanın emri ile kırk yıllık bir süreçte, yüz binlerce Cathar inanırı katledildi. Aralarında "İyi Hıristiyanlar" bulunması ihtimaline karşı Papa, "Hepsini öldürün. Tanrı, kendinden yana olanları ayıracaktır" diyordu.

Papanın askerlerine, Dominik Guzman isimli bir İspanyol Katolik fanatiği de yardım etti. Guzman, daha sonra kendi ismiyle anılacak olan Dominiken mezhebinin kurucusuydu. 1233 yılında Engizisyonu oluşturanlar da Dominikenler oldu.[16]

13. yüzyılın başında Languedoc, Fransa'ya bağımlı olmayan bir prenslikti. Felsefe ve entelektüel faaliyetler alanında, büyük bir gelişme vardı. Bölgedeki okullarda Yunanca, Arapça ve İbranice öğretiliyor, Kabbala eğitimi veriliyordu. Avrupa'nın geri kalanında, asiller isimlerini dahi yazamazken, bölgedeki asillerin hepsi, üst düzeyde eğitim alıyordu. İslam ve Yahudi düşünceleriyle ilgili bilgiler, İspanya üzerinden gelmişti. Languedoc bölgesi, Avrupa'da Rönesans'a kadar görülmeyecek bir kültür düzeyine ulaşmıştı.

1243'e kadar, Montsegur kalesi haricinde, tüm Cathar kentleri işgalcilerin eline geçmişti. Korunaklı bir mevkideki bu kale, on ay boyunca kuşatıldı. Birçok saldırı geri püskürtülmesine rağmen, son Cathar mevzii de 1244'de düştü ve görünüşte Catharizmin varlığına son verildi.[17] Fakat fikirleri tamamen yok edilemedi. Cathar inancı, kutsal ailenin varlığını sürdürdüğü, Templier şövalyelerinin kontrolündeki Rennes şatosu ve civarında genel kabul gördü ve yaşamaya devam etti.

Catharlar, mukaddes Kutsal Kâse'nin de içinde bulunduğu bir hazineye sahip olmakla ünlüydüler. Maddi zenginlikten öte bir şey olan Cathar hazinesi, Montsegur'da saklanmaktaydı. Kalenin düşmesinden üç ay önce, iki Parfait kuşatmayı deldi ve beraberlerinde götürdükleri hazineyi, iyi korunan bir yere gizledi. Yine, kalenin düşmesinden hemen önce, dört kişi halatlarla kayalıklardan kaçtı ve hazineden son kalanları beraberinde götürdü. Bu dört kişinin beraberlerinde götürdüklerinin, son dakikaya kadar kalede muhafaza edilmeye çalışılan, ancak kalenin düşeceğinin anlaşılması üzerine kaçırılan, manevi değerleri olan şeyler olduğu sanılıyor. Bunların içinde, Catharlarda olduğu rivayet edilen Kutsal Kâse Graal'ın da bulunması, ihtimal dahilinde.

MS. 5 yüzyıl ile 7. yüzyıl arasında, bugün Fransa ve Almanya olarak bilinen bölgeye, evlilik yoluyla kutsal kanı elinde bulunduran Movorenj kralları hükmetti. MS. 5. Yüzyılda, Hunların Avrupa'yı işgali sırasında, Movorenjlerin ataları olan Sikambrianlar da Kuzey Fransa'ya yerleştiler. Roma adetlerini benimseyen bu Frank kabilesi, 5. yüzyılın sonunda Roma İmparatorluğu çöktükten sonra, Roma devlet geleneğine uyumlu bir devlet kurdu. Frank kralları olan Movorenjlerin ismi, ilk Movorenj kralı olan Merovee'den gelmektedir. Merovee, 448 yılında, Frank kralı ilan edildi.[18]

Merovve kelimesi Fransızca'da, hem Anne, hem de Deniz anlamları taşıyor. Merovee'nin ismi bu hanedanın hem anne soyundan geldiğini, hem de deniz ötesi ile ilgisi olduğunu ispatlar nitelikte. Movorenj kralları, Ezoterik bilimlerde ustalaşmış, "mucize yaratan krallar" olarak tanınıyordu. Kanlarındaki ruhani özellikten dolayı, elleriyle şifa dağıttıkları halk arasında rivayet ediliyordu. Rahip Krallar olarak bilinen Movorenjlerin, ilahi kutsal kan taşıdıkları, Tanrı'nın insan şeklindeki tezahürleri oldukları ve kafataslarında dini amaçla açılmış bir delik bulunduğu da söylentiler arasındaydı. Bu delik, Tibetli rahiplerin, kendi kafataslarında açtıkları üçüncü göz uygulamasını andırıyor ve onun soyundan gelenlerin bu uygulaması, İsa'nın, Tibet'te eğitim gördüğünün bir diğer ispatını oluşturuyor.

Movorenj Krallığında, okur yazarlık teşvik edildi, felsefe ve sanat akımları güçlendi. Movorenj kralları, birer rahip kral oldukları için, uhuliyetlerine uygun olarak, dünyevi işlerle uğraşmadılar. Hükümet ve yönetim işleri, "Saray Reisi" denilen bir idareciye bırakıldı. Movorenj yönetimi, kendi çağında rastlanmayan bir sistem ile daha çok günümüz anayasal monarşilerine benzer biçimde yönetiliyordu. Movorenj kralları, kendi soylarının Nuh'tan geldiğine inanıyorlardı. Bu tanıtım şekli, daha sonraki yüzyıllarda Masonluk tarafından da benimsenmiştir.

Merovee'nin oğlu 1. Clovis, 481 yılında tahta geçti. İktidarı döneminde Franklar, Roma kilisesine tabi olmayı kabul etti. Roma kilisesi rahibi kendisini, 384 yılında Papa ilan etmişti ancak Roma kilisesinin bu dönemde, diğer kiliseler üzerinde herhangi bir etkinliği bulunmamaktaydı. Cathar kilisesi, Papalığın ortaya çıkışında, Avrupa'da çok daha yaygın ve etkindi. Batı Avrupa'nın en güçlü kralı konumunda

olan 1. Clovis ile Roma kilisesi arasında, 496 yılında bir anlaşma yapıldı.[19] Anlaşma, Roma kilisesini en yüksek dini otorite olarak onaylıyor, kilise karşıtlarının ortadan kaldırılmasını ön görüyordu. Clovis'e de, "Yeni Konstantin" unvanı veriliyor ve Kutsal Kana sahip Movorenj kraliyet soyu, Kutsal Roma İmparatorluğu'nun siyasi yöneticileri olarak, dinen de onaylanıyordu. Bu anlaşma ile dünyevi işleri Movorenj hanedanlığı tarafından yönetilen ve Roma kilisesine dayanan, yeni bir Hıristiyan Roma İmparatorluğu'nun kurulması adımı atılmış, Roma kilisesinin statüsü, Yunan Ortodoks kilisesi ile aynı seviyeye yükseltilmiş oldu.

Clovis'in 511 yılında ölümü ile imparatorluk dört oğlu arasında paylaştırıldı. Bu dört küçük krallık arasında sürekli bir çatışma dönemi başladı. Austrasie Krallığının varisi olarak 651 yılında doğan 2. Dagobert, 671 yılında, Vizigot kralının kız kardeşi ile evlendi ve Rennes şatosuna yerleşti.[20] Catharların kutsal emanetlerini de içeren hazineler, bu şatoda toplanmıştı. Hazine ayrıca, Kudüs'teki Süleyman Mabedi'nin hazinelerinin bir bölümünü de kapsıyordu. MS. 70'de Kudüs, Roma askerleri tarafından yakıldı. Tapınaktaki değerli hazineler Roma'ya taşındı. Yahudilerce çok kutsal olan Yedi Kollu Şamdan ve Ahit Sandığının Roma'ya getirildiğine dair bir taş kabartma bulunmaktadır.[21] MS. 410'da Roma, Vizigotlar tarafından istila edildi. Süleyman'ın hazineleri, Vizigotların eline geçti. Hazine, bir Vizigot kalesi olan Rennes'de saklanıyordu ve şato, Dagobert'e evlilik yoluyla geçince, hazine de Movorenjlere ulaşmış oldu.

Vizigotların desteğini arkasına alarak güçlenen ve topraklarını genişleten 2. Dagobert, kilise tarafından sapkın ilan edilen Cathar görüşlerine daha yakındı. Uyguladığı siyaset ile Roma kilisesinin gelişimini engelledi ve kilisenin tepkisini

üzerine çekti. Dagobert, 679 yılında Roma yandaşlarınca, bir suikast sonucu öldürüldü. Papa, suikastçıların başında bulunan ve Roma ideolojisine daha yakın olan Saray Reisi Pepin'in, Frenklerin yeni kralı olarak seçilmesini emretti. Böylece, Movorenj hanedanı ile Papalık arasında iki buçuk asır önce imzalanmış olan anlaşma da feshedilmiş oldu. Bu atama sonucu Papa, Tanrı ile krallar arasında en yüksek arabulucu konumuna yükseldi. Bütün krallar ikinci adam konumuna düşmüş ve Papanın hizmetine girmişlerdi. Roma, Papanın onayı ile Batı Avrupa'nın başkenti oldu.[22]

Pepin ile birlikte kraliyet, Movorenjlerden, Karolenj hanedanına geçmiş oldu. Ancak, kutsal olarak addedilen bir anlaşmanın yok sayılması ve bir yetki gaspı söz konusuydu. Bu yetki gaspı suçlamalarından kurtulmak için, 2. Pepin'den başlayarak Karolenj hükümdarları, Movorenj prensesleri ile evlilikler yaptı. Hanedana adını veren Movorenj soyu için konulan Kutsal Roma İmparatoru unvanı 800 yılında kendisine verilen, Charlemange oldu. Charlemange'ın karısı da bir Movorenj prensesi idi. Ancak tüm bu çabalar, kraliyetin Kutsal Movorenjlerin hakkı olduğu yolundaki iddiaların sona ermesini sağlayamadı. Karolenjleri ve diğerlerini gasp ediciler olarak tanımlayan, ileride ele alacağımız Sion Manastırı gibi bazı gruplar, 2. Dagobert'in oğlu Sigesbert ile sürmekte olan Movorenj hanedanını iş başına getirmek için, çalışmalarını sürdürdüler. Papalığın entrikaları sonucu Movorenjler yok edildi ve yerlerine Papa'nın emrinden çıkmayan Karolenj Hanedanı getirildi. Tek başlılık sağlandı, ancak imparatorluk armasına dokunulmadı. Kutsal Roma İmparatorluğu'ndan sonra kurulan Kutsal Roma Germen İmparatorluğu'nda da aynı gelenek korundu ve imparatorluk arması çift başlı kartal olarak kaldı. Tüm Avrupa hanedanları kan bağı

ile Movorenjlere akrabaydı ve onların sembolü haline gelen çift başlı kartal, ülkelere ve çağlara yayılarak bugünlere ulaştı. Rus Çarları, Avusturya İmparatorları, İngiliz soyluları, binlerce yıldır imparatorların, soyluların amblemi olan hep aynı amblemi, çift başlı kartalı gururla taşıdı.[23]

4. yüzyılda, Ariancılığı benimseyerek Hıristiyan olan Vizigotlar, 480 yılında Roma'yı ele geçirdi. Vizigot yönetimi altında Ariancılık, Hıristiyan dünyasında hakim unsur haline geldi. Ancak Vizigotlar, Movorenj hanedanının yıkılması sonrasında, 711 yılında, Roma Katolik Hıristiyanlığını kabul ettiklerini ilan ettiler. Vizigot ülkesindeki tüm Yahudiler katledilmeye başlandı. Bunun üzerine Yahudiler, 711 yılında İspanya'yı işgal eden Müslümanların yanına sığındı. 758 yılında Franklar ile bir anlaşma yapan Yahudiler, Septimania'da, Karolenj hanedanına bağımlı bir prenslik kurdu. Prensliğin başına geçen ve kutsal ailenin sürdürücüsü olan Sigesbert'in soyundan gelen Aymery, bir Frank adı olan Thierıy adını aldı. Thierıy, Guillem de Galone'nin babasıydı. Galone'nin annesi de Charlemange'ın teyzesi Alda idi. Kudüs fatihi Godfroi de Bouillon, kutsal mirasın sahibi Guillem de Galone'un soyundan geliyordu.[24] Diğer bir deyişle, Godfroi de Bouillon da bir Movorej idi. Guillem de Galone, 792 yılında, Galone kentinde bir akademi kurarak, ders vermeleri için dışardan bilim adamları getirdi. Kent kısa sürede Gnostik çalışmaların merkezi haline dönüştü. Galone kenti aynı zamanda Avrupa'daki Magdalena kültünün de bilinen ilk merkezi oldu. Bu kültte, Bakire Meıyem yerine Magdalena ve onun rahmi kutsandı. Gotik katedrallerdeki bir anne ve bir çocuğu tasvir eden figürler, İsa'nın annesi yerine, eşine ve onun çocuğuna izafeten yapılmıştı.

Sion Manastırı Vesikalarına göre, Movorenj soyunu devam ettiren Sigesbert Londra'ya kaçtı ve burada Razes dükü olan amcasının lakabı Plandart'ı kendisine isim olarak aldı.[25] Rennes şatosunu da içine alan topraklara, amcasından sonra hükmetti. 790 yılında, aynı soydan gelen Gulliem de Gellone, Rennes kontu unvanını aldı. Aynı şecereye göre, Plandart soyundan gelen Godfroi de Boullion, Haçlı seferleri öncesinde Rennes Kontu idi. Godfroi de Boullion, krallık için hak iddia eden yasal bir varisti, ancak günün koşulları, bu krallığın Avrupa'da oluşturulmasına imkân tanımıyordu. Bu nedenle Boullion, Müslümanların elinde bulunan kutsal topraklarda, Kudüs'te bir krallık oluşturmak için girişimlere başladı.

Godfroi de Bouillon'un kardeşi Loren dükü Baudoin, 1. Baudoin adı ile Kudüs'ün ilk Kralı olarak seçildi. 2. Haçlı seferlerinin hazırlayıcılarından olan Bouillon'un, Avrupa'daki tüm mal varlığını satarak Filistin'e gitmiş olmasından, kendisinin Kudüs'e yerleşmeye kararlı olduğu anlaşılmaktadır. Sion Manastırına ait "Gizli Evraklara" göre, 1099'da Kudüs'ün fethinin hemen ardından, işgalci komutanlar ve din yöneticilerinden bir konsil toplanarak, tahtı Bouillon'a teklif ettiler. Bouillon, farklı görevlerini öne sürerek bu teklifi reddedince, Krallığa kardeşi Baudoin getirildi.[26]

Kudüs Hıristiyanlar tarafından Fatımilerin elinden alınmıştı. Ancak Fatımiler, bunu büyük bir kayıp olarak görmediler. Aksine, Müslümanlığın en tutucu kesimi olan Sünnilerle savaştıkları için Hıristiyanlarla ittifaka girdiler. Kudüs'ü geri alabilmek için Haçlılarla savaşanlar Sünnilerdi çünkü, Kudüs onlar için de kutsal bir şehirdi. Fatimilerin günümüzdeki ardılları olan Dürziler, mezhebe ait ritüellerde, Haçlılarla Batıni Müslümanlar arasındaki dayanışmanın örneklerini göster-

mektedir. Bu mezhebin bünyesindeki Hıristiyan kökenli bazı inanışların altında da söz konusu işbirliği yatmaktadır.

Selahattin Eyyubi'nin, 1171 yılında Fatimi devletine son vermesi, Sünni iktidarla sürekli mücadele içinde olan İsmaililer ile Haçlıların dayanışmasını daha da artırdı. İsmaililerin en radikal kolu olan Hasan Sabbah fedaileri ile Haçlıların önde gelen şövalyeler arasında, zaman içinde özel bir bağ oluştu.[27] Fedailerin Templierlere vergi verdiklerine dair kimi belgeler günümüze kadar ulaştı.

Kudüs'e gelmelerinden sonra, Kral Baudoin tarafından Süleyman Mabedini korumakla görevlendirilen ve mabedin yerinde, M.S. 540'da, Bizans İmparatoru Jüstinyanus tarafından inşa edilmiş bulunan kilisede kendilerine yer verilen "İsa'nın Fakir Askerleri", yeni görevleri nedeniyle isimlerini değiştirdiler ve "Knights Templar" (Mabet Şövalyeleri) adını aldılar. Bir süre sonra, bu şövalyelere ve örgütlerine, kısaca "Templierler" denilmeye başlandı.

Tarikatın kurucusu olan Hugues De Payens'in dedesi, lakabı Gardielli Magribi olan Tibaut De Payens'dir. Bu lakaptan, dede De Payens'in Endülüs'te yaşamış olduğu anlaşılmaktadır. De Payens kelimesinin Latincesi, Pagano'dur. Yani Pagan, Hıristiyan olmayan. Hugues De Payens, İskoç asilzadesi Catherine de Saint Clair ile evlidir. Bu isim daha sonra, Sinclair olarak değiştirilecek ve tarihte önemli rolleri olan bir aileye dönüşecektir.

Şövalye De Payens ve beraberindekiler, Kudüs'e geldikten kısa bir süre sonra İsmaililer ile karşılaştılar. Gilde mensubu rahiplerden, şövalyeler hakkında bilgi alan ve onların Hıristiyan camiası içindeki en etkili ve bilgili kişiler olduğunu öğrenen Hasan Sabbah, Mabet Şövalyeleri ile görüşmeyi özellikle istedi. Bu isteğin altında, Templierler'in eski bir Ba-

tını doktrin mabedini koruma görevini üstlenmeleri ve mabet içinde bazı kaybolmuş sırları açığa çıkarmak için yaptıkları araştırmaların da etkisi vardı. Bazı araştırmacılar, De Payens'in amcası olan Aziz Bernard'ın, mabedin temellerinde gömülü olan Ezoterik sırların ve hazinelerin yerlerini öğrendiğini, tarikatı da sırf bunların bulunması için kurduğunu ve Kudüs'e gönderdiğini öne sürmektedirler. Kimi iddialara göre, aralarında kaybolan bir kutsal kelimenin yazılı olduğu taş levha da dahil olmak üzere, sırların büyük bölümü şövalyeler tarafından, mabedin temelleri arasında ortaya çıkarılmıştır.

Tamplierlerle ilgili en dikkate değer bilgileri, 1175-1185 yılları arasında, Frank tarihçi Guillaume de Tyre yazdı.[28] Tyre, şövalyelerin, 9 yıl boyunca mezhebe yeni üye almadıklarını söylemekte. Tyre, De Paynes ve 8 arkadaşının, Kral Baudoin tarafından Süleyman Mabedi kalıntılarında görevlendirildiklerini yazarken, kraliyet tarihçisi Fulk de Chartes'in, ilk dokuz şövalye ile ilgili herhangi bir bilgi vermediği, daha ziyade, Papalıkça onaylanması sonrası, mezhebin 50 yıllık tarihini kaleme aldığı görülüyor.

12. yüzyıl ortalarında, kutsal toprakları hacı olmak için ziyaret eden Johan Van Würtzburg, Süleyman Mabedi yıkıntılarının tam altında olan ahırları ziyaret ettiğini yazdı. 20. yüzyıl başında, Kudüs'te, Herod Mabedi kalıntılarında inceleme yapan İngiliz kraliyet mühendisi Charles Wilson, Templierlerin mabet altında kazı yaptıklarını gösteren, şövalyelere ait oldukları kesin olarak tanımlanabilen çok sayıda buluntuyu ortaya çıkardı.[29] 1956 yılında bulunan Kumran Ölü Deniz yazıtlarında, Süleyman Mabedinde 24 değişik hazinenin bulunduğu yazmakta. Tapınak şövalyelerinin bu hazinelerden kalanları bulmak üzere görevlendirildikleri,

tapınağın altında yaptıkları kazılardan anlaşılıyor. Tapınak şövalyeleri, Süleyman Mabedinde bulunan hazinenin neleri içerdiğini ve nerede korunduğunu sır olarak sakladılar.

Tyre'a göre, tarikat, 1118 yılında kurulmuş ve 9 yıl boyunca yeni üye alınmamıştı. Bununla birlikte, Batı Fransa Anjoun Lordunun tarikata, 1120 yılında, Champagne Lordunun da 1124'te katıldıklarına dair belgeler bulunuyor.[30] Eğer Anjoun Lordu 1120'de üye olduysa ve tarikata gerçekten 9 yıl üye alınmadıysa, Templierlerin ilk kuruluş tarihi 1118 değil 1111 yılıdır. Nitekim 1114 yılında, Chartes rahibinin, Champagne Lorduna yazdığı bir mektupta, "Duyduk ki, Kudüs'e gitmeden önce, Hz. İsa'nın Misillerine katılmışsınız" ifadeleri yer almakta. Bu deyim, Aziz Bernard ve diğer din görevlilerinin, tarikata verdiği ad olarak biliniyor. Rahibin mektubundan açıkça anlaşılıyor ki Tapınak şövalyeleri o sırada vardı. Tarikatı kuran dokuz şövalyeden en az üçünün, Champagne Lordu ile akraba oldukları biliniyor. 1070 yılında, kendi topraklarında Kabbalistik bir okul açan Champagne Lordu, 1115 yılında, topraklarından bir bölümünü Aziz Bernard'a tahsis etti ve burada Clairvaux Manastırı inşa edildi. Champagne Lordu ve yandaşı bazı asiller, 1104 yılında özel bir toplantı yaptılar. Toplantıda bulunanlar arasında, Aziz Bernard'ın amcası olan Audre de Montbard da vardı. Bu toplantıdan hemen sonra, Champagne Lordu, görevli olarak Kudüs'e gitti. 4 yıl Kudüs'te kaldı ve 1108'de araştırmalarını bitirerek döndü. Bu olaylar, tapınak hazineleri hakkında grubun bilgili olduğunu göstermekte. İsa, Süleyman'ın soyundan geliyordu ve hazineler hakkında, miras yoluyla ailesinde bulunan bilgilere sahipti. İsa'nın soyunu devam ettiren kutsal aile de bu bilgilere sahipti ve ortaya çıkarılmaları için, Godfroi de Bouillon ve yandaşlarınca girişimlere başlandı.

On yıl gibi kısa bir sürede, şövalyelerin ünü bütün Avrupa'ya yayıldı. Avrupa'daki dini otoriteler, ne olduğu açıklanmayan, yaptıkları yüce görevden dolayı Templierleri övüyorlardı. 1128 yılına kadar, Clarvaux papazı Aziz Bernard'dan başka kimse şövalyelerin meziyetlerinden bahsetmiyordu. Bernard, "Yeni Şövalyeliğin Övülmesi" adlı risalesinde, Tapınak şövalyelerini Hıristiyanlığın en yüce mertebesine ulaşmış gösteriyordu. 1127 yılında dokuz şövalye Avrupa'ya döndü ve Aziz Bernard tarafından görkemli bir şekilde karşılandı. 1128'de, Trayes'de kilise konseyi toplandı. Bu konseyde, Tapınak Şövalyeleri, dini-askeri bir tarikat olarak tanındı. Hugues De Payens'e, "Büyük Üstat" unvanı verildi. Aynı yıl, Papa Honarius 2 tarafından, bu unvan onaylandı. 1139'da Papa 2. İnnocent tarafından, Templierlerle ilgili ikinci bir Papalık fermanı yayınlandı. Fermana göre şövalyeler, Papadan başka hiçbir dini ya da siyasi otoriteye karşı sorumlu değillerdi.[31] Latince yazılmış olan Tarikat Tüzüğü, Papalığın bu fermanının hemen ardından, içeriğinde pek çok değişiklik yapılarak, Fransızcaya çevrildi. Latince tüzükte, "Aforoz edilmemiş şövalyeler" ifadesi bulunurken, tarikat üyesi olmayanların gözünden özenle kaçırılan ve gizlenen Fransızca tüzükte, "Aforoz edilmiş şövalyelerin bir araya gelmeleri" gibi, Papalığın sapkın ilan ettiği Catharları aralarına aldıklarını gösteren ifadeler bulunuyordu.[32]

De Payens, 1130'da Kudüs'e döndü. Hugues De Payens ve diğer şövalyeler, bir davet üzerine, Hasan Sabbah'ı, Alamut kalesinde ziyaret ettiler. Burada, Sabbah'ın kurduğu sistemi gözleriyle gören şövalyeler, fedailer örgütü ve Batıni doktrin hakkında da ilk ağızdan bilgiler aldılar. Templierler, Hasan Sabbah ve Dailerini tanıdıktan, İsmaili öğretisini derinlemesine inceledikten sonra, Ezoterik doktrine olan bağlı-

lıkları arttı. 1194 yılında, Champagne Kontu Henry ile dönemin Şeyh ül Cebel'i arasında Kehf şatosunda gerçekleştirilen bir zirvenin kayıtları günümüze kadar ulaştı.[33] İsmaili örgütlenmesini örnek alarak oluşturdukları güçlü örgüt sayesinde, Ezoterizm tüm Avrupa'ya yayılırken, bu gelişme Katolik kilisesinin giderek zayıflamasına yol açtı. İsmaililerle Templierlerin ilişkisi, örgütün sonunu getiren suçlamayı da bünyesinde barındırdı. Templierleri yok etmek için bahane ararken Papalık tarikatı, "Müslümanlarla ilişki kurmak ve hatta Müslümanlaşmakla" suçladı.

Templierler, Hasan Sabbah'dan, örgütlenmenin yanı sıra bir şeyi daha öğrendiler; gerçek inançlarını saklamayı ve iyi birer Hıristiyan gibi görünmeye devam etmeyi. O kadar ki 1128 yılında Papalık, gösterdikleri yararlılıklar nedeniyle, tarikatın şubelerinin tüm Hıristiyan dünyasında açılmasına izin verdi. Yine Papalık, 1139 yılında da Templierler'in herhangi bir dünyevi ve dini otoriteye tabi olamayacağını ve sadece Papanın kendisine karşı sorumlu olduklarını açıkladı. Bu izin ile Templierler'in üzerinden her türlü şüphe ve dini baskı kalkmış oldu.

Şövalyeler, Hıristiyan görünme zorunluluğu ile Ezoterik inançlarını bir arada tutabilmek için, üzerine yemin etmek üzere Ezoterik bir yapısı bulunan, Yohanna İncil'ini seçtiler. Templierler'in bu seçimi, diğer şövalye örgütlerini de etkiledi. Her türlü girişimde Templierler'i örnek alan diğer şövalye örgütleri de aynı İncil üzerine ant içmeye başladılar. Öyle ki şövalyelik kurumunun bir diğer ünlü mümessili olan ve savaşlarda yaralananlara yaptıkları yardımlardan dolayı, kendilerine "Hospitalierler" denilen şövalyelerin, bir diğer adı da "Sen Jan Şövalyeleri" idi.

İngiltere Kralı 1. Henry tarafından, De Payens'a "Büyük

Hürmet" payesi verildi. De Payens, Filistin'e döndüğünde, 300 kişilik bir şövalye grubu Avrupa topraklarında üyeliğe alınan çırakları eğitmek üzere geride bırakıldı. Troyes Konsülünü takip eden yirmi yılda örgüt, olağanüstü bir hızla gelişti. 1146 yılında, beyaz elbisenin üzerine kırmızı Templier Haçının kullanılmasına karar verildi. Sonraki yüzyıl süresinde şövalyeler, uluslararası etkinliği olan bir kuruluş haline geldiler. Hanedanlar ve asiller arası üst düzey diplomasi, şövalyeler tarafından yürütülür oldu. İngiltere'de Tapınağın Üstadı, kralın parlamentosunun daimi bir üyesi ve tüm tarikatların lideri konumundaydı. Şövalyeler, dini otorite ile kraliyet arasında anlaşmazlık vukuunda hakem rolü üstlenirlerdi. Magna Carta, bu tür bir hakemliğin ürünü olmuştu. Templierler, İngiltere'de, toprak baronları ile Kral John arasında meydana gelen sürtüşmeler sonucu, 1215'de imzalanan ve ilk demokratik anayasa olarak tanımlanan Magna Carta Libertatum'un (Özgürlüklerin Büyük Fermanı) imzalanmasında iki taraf arasında arabuluculuk yaptılar. Templier diplomasisine güzel bir örnek olan bu anlaşma, "Baronların elde etmeyi umdukları ve efendileri Kralın, kendilerine bahşettiği konular" gibi, son derece diplomatik ve iki tarafı da rencide etmeyen bir başlık taşıyordu.[34]

Bir iddiaya göre Templier örgütü, kendiliğinden oluşmuş bir yapı değildir. Templierlerin arkasında, Tapınak Şövalyelerini askeri bir örgüt olarak kuran bir başka örgüt olan Sion Manastırı Tarikatı vardır.[35] Sion Manastırı da Templierler gibi, Büyük Üstatlar tarafından yönetilir. Templierler, 1307-1314 yılları arasında çözülerek yok edilmişken, Sion Manastırı yüzyıllarca varlığını sürdürmüştür. Sion, bugün de faaliyettedir ve Avrupa ülkelerinde iç işlerinde ve ayrıca uluslararası ilişkilerde oldukça etkili konumdadır. Sion Manastırı-

nın amacı, Movorenj hanedanının yeniden iş başına gelmesini sağlamak ve sadece Fransa'da değil, tüm Avrupa'da kan bağı yoluyla, bu hanedan mensuplarının yönetimin başına gelmelerini sağlamaktır.[36]

Sion Manastır vesikalarında, Sion Tarikatının kuruluş yılı 1090 olarak verilmektedir. Kurucusu, Godfroi de Bouillon'dur. Merkezi, 1099'da fethedilen Kudüs'teki, Sion Dağında bulunan Notre Dam Manastırı olmuştur. Notre Dam Manastırı, Bouillon'un emri ile 4. yüzyıldan kalma bir Bizans kilisesinin yıkıntıları üzerine inşa edilmiştir. Tarikatın resmi adı Kutsal Mezar Tarikatıdır. Şövalyelere de, "Notre Dam Sion Tarikatı Şövalyeleri" denilmiştir. 1125 tarihli bir beratta, Hugues De Payens'in ismi, bu tarikatın Büyük Üstadı olarak geçmektedir. Diğer bir deyişle De Payens, hem Templierlerin, hem de Sion'un Büyük Üstadıdır ve iki tarikat arasında organik bağ vardır. Sion Manastır Dökümanlarında (Prieur Documents), tarikatın kurucuları arasında De Payens'in yanı sıra, Comte De Champagne, Andre de Montbard gibi isimler de yer almakta. Aynı belgelere göre Templierler, Sion tarikatının idari ve askeri kolu olarak kurulmuştur. Andre de Montbard da, Templierlere bir süre sonra katılmış ve ardından, yeğeni Aziz Bernard, kendisine bağlı olan Cistercian tarikatının üyeleri olan rahipleri, Templierlerin emrine vermiştir.

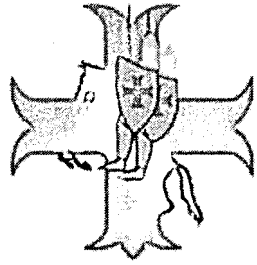
2. Haçlı seferlerinin bitiminde, 95 Sion üyesi şövalye, Fransa Kralı 7. Louis ile birlikte Fransa'ya dönmüş ve burada, Saint Jean Le Blanc'da, Sion Dağı Küçük Manastırını oluşturmuşlardır. 7. Louis'in, Sion Tarikatına gönderdiği bir berat günümüze ulaşmıştır. 1178 yılında da Papa 3. Alexander, Sion Tarikatının mal varlığını resmen onaylamıştır.[37]

1118 yılından, 1188 yılına kadar, Templierler ile Sion

mensuplarının birlikte hareket ettikleri, Büyük Üstatlık görevinin aynı kişiler tarafından yürütüldüğü görülmektedir. Ancak 1187'de, Kudüs'ün Müslümanların eline geçmesi sonucu, Sion dağındaki manastır da Müslümanlara geçmiş ve tarikat mensupları, mülteci olarak Fransa'ya sığınmak zorunda kalmışlardır. Bu gelişmeler ve belki de Kudüs'ün düşmesinden birbirlerini sorumlu tutmaları, iki tarikatın arasının bozulmasına neden olmuş, 1188 yılında, resmi bir ayrılış meydana gelmiştir. Templierler, Sion'un idari ve askeri kanadı olmaktan çıkmış, bağımsız bir örgüt haline gelmiştir. 1188'deki ayrılıktan sonra, Sion'un ilk Büyük Üstadı, Jean de Gissors'dur. Sion Tarikatı ayrıca, ismini "Sion Manastırı-Ormus" olarak değiştirmiştir.

Ormus, MS. 1. yüzyılda yaşayan, İskenderiye okulu mensubu bir bilgedir. Ormus ve altı arkadaşı, Markos'un etkisi altında kalarak Hıristiyanlığı kabul etmiş ancak, İsa'nın öğretilerini, kendi Hermetik bilgileri ışığı altında yorumlayarak, yeni bir mezhebin doğmasına neden olmuşlardır.[38] Hıristiyanlığın ilk akidelerine dayandırılan bu mezhebin öğretileri bir sır olarak saklanmış ve sadece inisiyelere verilmiştir. Rahip Clemens'in sözünü ettiği Gnostik İncillerin yaratıcısı gizli ekol budur. Bu İnciller, Hermetik dokümanlarla birlikte, Nag Hammadi'de ortaya çıkarılmış bulunmaktadır. Öğretileri, İsa'nın deyişlerinin yanı sıra, Hermetizm, Pisagorculuk, Mitraizm ve Yeni Platonculuğa dayanan ve adı, "Çıraklar Tarikatı' olan bu mezhebin sembolü, Kızıl Gül Haçtır. Tapınak şövalyeleri kızıl haçı kendi sembolleri olarak seçerken, 17-18. yüzyıllarda ortaya çıkan Rose Croix da kendi köklerini Ormus örgütüne bağlamıştır. Sion'un da kendisi için seçtiği bir diğer isimin, "L'Ordre de la Rose Croix Veritas" olması, Sion ile Rose Croix arasındaki organik bağı göstermesi açısından ilginçtir.

Sion Manastırı ile ilgili iddialara ve bu örgütün sonraki faaliyetlerine ilerde dönmek üzere, Templierleri incelemeyi sürdürelim.

Templier Haçı

Örgütlenmelerini, İsmaili teşkilatı yapısını örnek alarak gerçekleştiren Templierler, disiplin, hiyerarşi, tarikatın başkanı olan Büyük Üstada mutlak bağlılık ve itaat gibi İsmaili uygulamalarını sürdürdüler. Üç dereceli bir inisiasyon sistemi kurdular. "Mass" adı verilen ayinlerde, Kutsal Ruh'un sembolü olarak kabul ettikleri ekmeğe, kirli olabilecek elleriyle değmemek için eldiven giyen Templierlerin, önlükleri de koyun postundan yapılmıştı ve beyazdı.[39] Templierlerin, yalnızca önlükleri ve eldivenleri değil tüm giysileri beyazdı. Bu geleneği de İsmaililer'den alan Templierler, tek fark olarak, göğüslerinin üzerine, Haçlıların sembolü olan kırmızı bir Haç diktirirlerdi. Templier tarikatına üyeler, ketumiyet yemini ederek alınırlardı ve yeminini bozanlar, bunu hayatlarıyla öderdi. Şövalyeler birbirlerine, "Kardeş" diye hitap ederlerdi. Üç dereceli örgütlenme yapılarında, ilk derece sahiplerine, daha yukarı dereceli üyelere hizmet etme zorunluluğu nedeniyle, "Serving Brothers" denilirdi. İkinci derecede, birer "Chaplaini" olan tarikat üyeleri, Şövalye, "Knight" unvanını, ancak en üst derecede elde edebilirdi.

Templier tarikatına giriş töreni, adayın boynu urganla, Tau işareti oluşturacak şekilde, gönye yapacak biçimde bağlı olarak mabedin girişine, iki sütun arasına, bir şövalye eşliğinde getirilmesi ile başlar.[40] Ayaklar gönye yapacak şekilde, çaprazlanarak durulur. İbrani alfabesinin son harfi olan bu Tau işaretleri ile bir önceki yaşamda öldüğü sembolize

edilmektedir. Daha sonra aday kefenlenir ve yapılan kabul töreninin sonunda, kefeninden çıkarılarak kendisine nur verilir. Artık o, daha iyi bir yaşama doğmuştur. Templier tarikatının sırları kendisine açıklanır ve yoksulluk, iffetlilik ve itaat için yemin ettirilir. Devamlı taşıması zorunlu olan beyaz cüppesi ve pelerini takılır, kılıcı kuşandırılır. Templier şövalyeleri tüzüğü, başka tarikatların üyelerinin beyaz elbise giyinmelerini yasaklamıştır. Böylece, sadece Mabet Şövalyelerinin, Tanrılarına saf ve lekesiz bir yaşam sunmaları amaçlanmıştır. Tekris olan şövalye, ettiği fakirlik yemini gereği, tüm mal varlıklarını tarikata bağışlar. Bu uygulamayı ilk başlatan Hugues De Payens olmuştur. Şövalyeler öldüklerinde, yegane mülkleri, üzerine kılıç deseni işlenmiş, isimsiz bir dikdörtgen taştan ibarettir.

Tempierler'in bayrakları, evrende iyinin ve kötünün bir arada bulunduğunu sembolize etmek amacıyla, siyah ve beyaz renklerden oluşmuştu. Templierler de öğreticileri İsmaililer gibi yüce bir varlığa ve insanın o varlığın bir parçası olduğuna inanıyorlardı. Şövalyelerin en önemli prensibi, herkesi inançlarında özgür bırakmak, kendi inançlarını kimseye zorla kabule çalışmamak olmuştur. Bu durum, Tarikat ile Katolik kilisesi arasındaki en önemli ayrılıklardan birisi haline geldi. Kurukafa ve çapraz kemikler, Templierlerin simgesi olarak tarihe kazınmıştır. Süleyman mabedi yapımcısı Üstat Hiram'ın mezarını sembolize eden kurukafa ve çapraz kemikler, 17. ve 18. yüzyıllarda, her üstat Masonun mezarını belirten bir işaret olarak kullanılmıştır.

Templierler, tıpkı İsmaililer gibi, birbirlerini tanıyabilmek için gizli işaret, parola ve semboller kullandılar. Bu gizlilik, daha sonraki yıllarda Papalığın baskılarından kurtulmak için de işe yaradı. Templierler ayrıca İsa'nın çarmıha gerildikten

sonra öldüğünü, yani onun bir fani olduğunu savunuyorlardı. Onlara göre göğe yükselen şey, İsa'nın tekamül etmiş ruhuydu. Yani, Tanrı ile birleşen İlahi Kelamdı.

Templier tarikatında farklı sınıflar mevcuttur. Bunların başında gelen şövalyelerin asil ve Avrupalı olmaları zorunludur. Şövalyelerin yardımcısı konumunda olan Sergantlar (çavuşlar), asil olmayan Avrupalılar iken, Türkopol denilen ve Müslüman Türk ve Araplardan oluşan bir diğer sınıf da şövalyelerin emri altında savaşmıştır. Türkopollerden, paralı hafif süvari alayları oluşturulmuştur.[41] Şövalyelerin giysisi, beyaz üzerine Templier haçı, çavuşlarınki kahverengi üzerine ve Türkopollerinki de yeşil üzerine Templier haçıdır. Ayrıca, şövalyelerin yazışmalarını yürüten, hesaplarını yapan ve tercüman olarak kullandıkları Gilde mensubu Chaplein'ler (rahipler) de mevcuttur. Bunların yöneticilerine Priör ya da Preseptör denilir. Rahip sınıfını oluşturan kardeşler de şövalyeler gibi Eucharist ayininde kutsal ekmek ve şarabı kirletmemek için beyaz eldiven kullanırlar. Templierlerin kayıtlarını tutan, farklı dilleri bilmeleri nedeniyle tercümanlık yapan Chaplein'lerin, aralarındaki yazışmalarda karışık şifre kodları kullandıkları, bu sayede tarikatın gizlerinin ortaya çıkmasının engellendiği biliniyor.[42]

Tarikatın bütün asil üyeleri, beyaz rahip elbisesi ve zırh üzerine pelerin giyinmek zorundaydı. Templierlerden başka hiç kimse bu elbiseleri giyemezdi. Bir şövalye savaşta esir düşerse, merhamet dileyemezdi. Kendisi için asla fidye ödenmezdi. Ölünceye kadar savaşmak zorundaydılar. Karşılarında üç kat düşmandan daha fazlası olmadıkça geri çekilemezlerdi. Zamanın en disiplinli askeri gücü Templierlerdi. Yine çağın en üstün askeri teknolojisi onların elindeydi. Kendilerine ait limanları, askeri deniz filoları vardı. Kendilerine ait hastanelerde, emirlerindeki cerrahlar ile ameliyat ya-

pılıyor, antibiyotikler ve diğer ilaçlarla tedavi yöntemleri uygulanıyordu. Diğer Hıristiyanların aksine, temizlik ve sağlık kurallarına titizlikle uyuluyordu.

Templierler, kendi duvarcı ustalarını kullanarak, kendi kale ve külliyelerini inşa etmişlerdir. Bu yapıların mimarisi, genellikle Bizans stilidir. Bugünkü İsrail'in Athlit kentinde, dünyadaki en eski Mason mezarları olarak bilinen iki Templier duvarcı ustasına ait mezar bulunmuştur. Duvarcı ustalarının yanı sıra, farklı zanaatlardan ustaların ve Gildelerin de Templierler tarafından himaye edildikleri ve zaman içerisinde bu ustaların, Templier üyeliğine inisiye edildikleri görülmektedir. Bu ustaların sayesinde, Templierlerin, aynı örgüte aidiyet doğrultusunda, mesleki gizleri öğrendikleri, kutsal geometri ve mimarlığın sırlarına ait derin bilgiye sahip oldukları anlaşılmaktadır. Avrupa'daki Gotik Katedrallerin büyük bir bölümü, Templier mimarlar tarafından, kendi adlarına inşa edilmiştir.

Templierlerin, Kudüs'deki Büyük Üstatlarından başka, faaliyet gösterilen her ülke için, birer Büyük Üstat ve ayrıca, tüm Avrupa'dan sorumlu bir diğer Büyük Üstat seçtikleri bilinmektedir. Tüm tarikatın lideri olan Kudüs Büyük Üstadının Kudüs'te ikamet ediyor olması ve genel rahipler komünyonu tarafından seçilmesi bir zorunluluktur.[43]

Templierler, Papadan tüm Avrupa'da teşkilatlanma iznini aldıktan sonra, bir çeşit bankerliğe başladılar. Kutsal savaş veya hac için kutsal topraklara gitmek üzere yola çıkan asker ya da hacılardan paraları, ülkelerindeki Templier teşkilatı tarafından alınıyor ve buna karşılık, alınan paranın miktarının belirtildiği bir belge veriliyordu. Asker veya hacı, gittiği ülkedeki Templier teşkilatına bu belgeyi gösterdiğinde, parasını eksiksiz alıyordu. Sistemin iyi çalışması ve dürüst şöval-

yelerin elinde olması, zamanla Templierlere olan güveni iyice artırdı. Bir süre sonra, Templierler önemli miktarlarda parayı işletmeye başladılar. İşletmecilik, muazzam bir servetin birikmesine ve bu arada da duvarcı ustalarının üye bulunduğu Masonluk ile diğer mesleki kuruluşların da tamamen şövalyelerin emri altına girmelerine neden oldu.

Selahattin Eyyubi'nin, 1187 yılında Kudüs'ü ele geçirmesi ve Latin krallığına son vermesi üzerine Templierler, diğer Şövalye Tarikatları ile birlikte Kudüs'ü terk etmek zorunda kaldılar. Templierler önce Akka'ya, buradan da Kıbrıs'a geçtiler. 1187'de, Akka haricinde, tüm Filistin toprakları Müslümanların eline geçti. 1291'de Akka da düştü ve Templier merkezi, Kıbrıs'a taşındı. Ortadoğu'daki etkinlikleri azalınca, 13. yüzyılda Templierler tüm dikkatlerini Avrupa'ya yönelttiler. Baltık denizinin doğusunda, Teutonik Şövalyeleri, "Ordensland" adı altında, Roma'nın baskılarından uzak, bağımsız ve laik bir prenslik kurmuştu. Templierler de bu prensliği örnek alarak, aynı yapıyı Languedoc'da oluşturma çabasına giriştiler.[44] Catharlar ile yakınlaşan Templierler, onların azizlerinin çoğunu, tarikatın bünyesine almışlardı. Zaten örgütün kurucu üyelerinden en az birisi, Cathardı. Tarikatın dördüncü Büyük Üstadı Bertrand de Blancheford, Cathar olarak tanınıyordu. 1153 yılında Büyük Üstat olan Blancheford, Rennes şatosunun da sahibi idi. Albigen saldırısı sırasında, Templierler tarafsız gibi davranmalarına karşın, çok sayıda Cathar'ın sığınmacı olarak aralarına katılmalarına izin verdiler. Katliamdan kurtulan Catharların çoğu, Templierlere katıldı. Şövalyelerin üst düzey yöneticilerinden çoğu Catharlar haline geldi. Tapınak şövalyelerinin büyük bölümü Arapça ve İbranice biliyordu ve Arap ve Yahudi bilginleri ile ilişkilerini sürdürüyorlardı. Catharların katılımı ile Ezoterik söyle-

min düzeyi de arttı. Tapınak şövalyelerini iyi organize edilmiş, çok disiplinli hiyerarşik bir kurum haline getiren, Cathar inançlı Blancheford oldu.[45]

Kıbrıs'tan sonra Templierler, merkez olarak Londra'yı seçtiler. Yöneticilerin çoğunluğu Londra'da olmasına karşın, örgütün Paris kolu son derece güçlüydü. Kentin üçte biri Templierlerin kontrolü altındaydı ve Kral Philip'in yargılama yetkisinin dışındaydı. Yine, kuruma bağlı tüm zanaatkârlar, Papalığın kendilerine verdiği haklar doğrultusunda, özgür zanaatkârlardı ve krallıkların tüm yükümlülüklerinden muaftılar.

Güçlü örgüt yapısı ve muazzam servet, büyük bir güçle birlikte endişe ve kıskançlığı da beraberinde getirdi. 13. yüzyılın sonunda, Tarikatın Büyük Üstadı, soylu bir Fransız aileden gelen Jacques De Molay'dı. O sıralar, dönemin Fransa Kralı "Güzel Philip" güç günler yaşıyordu. Maddi sıkıntılarını atlatmak için Templierlerden büyük miktarlarda borç almıştı ve geri ödemekte zorlanıyordu. Karşısında maddi açıdan çok kuvvetli ve tüm Avrupa'ya yayılmış bir örgüt olması, Kral Philip'i, yalnız başına harekete geçmekten alıkoyuyordu. Daha önce de belirtildiği gibi, Papalık da Templierlerin Katolik kilisesini giderek zayıflattığının farkına varmıştı ve teşkilatı yok etmek için bir fırsat kolluyordu. Bu duruma bir son vermek isteyen ve bu arada Templierlere olan borcundan da kurtulmak niyetinde bulunan Kral Philip, yoğun bir kulis faaliyeti sonucu, 5. Clement'i Papalığa seçtirdi. Templierlerin uyguladığı laik sistemin Papalık için ne demek olduğunu iyi bilen ve ayrıca Kral Philip'e vefa borcunu ödemek isteyen Papa Clement, cemiyetin tüm Avrupa'da lağvını isteyen bir emirname yayınladı. Binlercesi kutsal topraklarda İsa için savaşan ve ölen Tamplierler, iki asır

sonra İsa'yı reddetmekle ve haçı ayaklar altına almakla suçlandılar. Papanın bu emirnamesini yayınlamasından hemen önce, Kral Philip, yeni bir Haçlı seferi düzenleneceği bahanesiyle Templierlerin Büyük Üstadı De Molay'i ve örgütün diğer önde gelenlerini, İngiltere'den Fransa'ya davet etti.

De Molay ve 60 Templier şövalyesi, Ekim 1307'de Philip'in çağrısına uyarak Paris'e gittiler. Philip, onurlarına düzenlediği bir yemek sırasında, De Molay ve Şövalyeleri tutuklatırken, Papalık da eş zamanlı olarak, halkı onlara karşı kışkırtmak için tüm kiliselerde Templierler aleyhine vaazlar verdirtti.[46] **Tüm Avrupa'da, büyük bir Templler avı başladı. Örgütün mal varlıklarına ve arazilerine krallıklar tarafından el konurken, taşınabilir hazinelerin bir kısmı Şövalyelerin bazılarıyla birlikte Rochelle limanından, 18 gemi ile hareket etti.** Bu hazinenin akıbeti asla öğrenilemedi. **Kayıp** hazine **ile ilgili** birçok spekülasyon yapıldı. Kimileri hazinenin, Templierlerin, Kristof Kolomb öncesi Amerika kıtasında oluşturdukları bir üsse taşındığını söylerken, bazıları da Kuzey Afrika kıtasına götürüldüğünü ve Cezayir'de saklandığını iddia ettiler. Bu iddialarına dayanak olarak, sonradan Osmanlılara bağlılıklarını bildiren, Barbarossa lakaplı Hayrettin Paşa komutasındaki Cezayir korsanlarının, sürekli olarak Katolik kuvvetlerine saldırmalarını ve bir Templier sembolü olan siyah bayrak üzerinde çapraz kemik üzerine kuru kafayı kendilerine bayrak olarak seçmelerini gösterdiler. Bu bayrağın ileride, tüm korsanların ortak sembolü olmasına da Barbarossa'nın Katoliklere saldırıları neden oldu.

Diğer iddiaya göre de Kudüs veya İskenderiye'de eski bir harita bulan Templierler, Amerika kıtasının varlığını daha 12. yüzyılda biliyorlardı. Gemilerle Amerika'ya giden Templierler, burada gizli bir askeri üs kurmuş ve çeşitli zenginlik-

leri Avrupa'ya getirmişlerdi. Portekiz'de, Templierlerin devamı niteliğindeki "Hz. İsa'nın Şövalyeleri" örgütünün bir üyesi olan Kristof Kolomb'da da bu haritanın aynısı vardı ve Kolomb, nereye gittiğini bilerek yola çıkmıştı. Kolomb'un gemilerinde, Templierlerin bildik haçı sembol olarak kullanılmıştı. Bir diğer ünlü denizci ve kaşif Vasco de Gama da aynı örgütün üyesiydi. İşte hazine, Templierlerin Amerika'daki bu gizli üssüne kaçırılmıştı.

Ortaçağın ünlü romancılarından Wolfram Von Eschenbach, "Parzival" adını verdiği ünlü romanında, Templierlerin Kutsal Kâseyi, Kâse Kalesi'ni ve Kâse Ailesini muhafaza ettiklerini yazdı. Gemilerle kaçırılan maddi hazinelerin ötesinde, manevi değerleri olan ve aralarında Kutsal Kâse'nin de bulunduğu hazinenin, Rennes şatosunda Balcheford ailesinde saklandığı iddia edilmekte.[47]

Papalığın tutumu, Templierlerle birlikte, onlarla sıkı ilişki içinde olan bir başka kuruluşun, Gildelerin de sonunu getirdi. Gilde mensubu inşaatçı rahipler, ya rahiplik mesleğini sürdürmek ya da inşaatçılığı seçmek zorunluluğu ile karşı karşıya kaldılar. İnşaatçılığı seçenler Masonlar arasında katılırken, Gildeler de tarihin karanlık sayfalarına gömüldüler.

Philip ve Papa, tarikatın üstüne gitmesi için, Philippe'nin damadı olan İngiltere Kralı Edward'a baskı yaptılar. Ancak Edward, sadece görünüşte bu istekleri yerine getirdi. Az sayıda şövalye tutuklanırken, çoğunun ülkeden kaçmasına göz yumuldu. Yakalananlar da çok hafif cezalara çarptırıldı.[48] İngiltere'den kaçan şövalyeler, İskoçya'ya sığındı. İskoçya, İngiltere ile savaş halindeydi. Papalık kararları İskoçya'da hiçbir zaman yürürlüğe konmadı ve İngiltere ile Fransa'dan gelen şövalyeler, mülteci olarak kabul edildi. Templier şövalyeleri, 1314 yılında yapılan savaşta, İskoç Robert Bruce'un yanında İngilizlere karşı savaştılar.

Almanya'da, ülkenin bir parçası olan Lorrain Prensliği Templierleri destekliyordu. Alman Templier Şövalyeleri ayrıca Hospitalierlerin ve Teutonik şövalyelerinin yanında büyük itibar gördüler. Teutonik şövalyeleri, 1522 yılında Roma ile tüm bağları kopardıklarını açıkladılar ve açıkça Martin Luther'in Protestan kuvvetlerinin yanında yer aldılar. İspanya'daki Templierler, diğer tarikatlara ve örgütlere sığınırken, Portekiz'de, küçük bir isim değişikliği ile "Hz. İsa'nın Şövalyeleri" adı altında varlıklarını sürdürdüler.

İskoçya'ya sığınan şövalyeler, artık bir örgüt olarak etkin olamayacaklarının farkındaydılar. Bu nedenle, o sıralar kendilerinden sonraki en yaygın Ezoterik içerikli teşkilat olan Masonlara katıldılar. Yalnız İskoçya'da değil, tüm Avrupa'da Mason locaları, Templier şövalyelerine kapılarını açtılar.[49] Bu katılma ile localara da büyük bir canlılık geldi. O günden itibaren Masonluk, bir mesleki kuruluş olmanın yanı sıra Ezoterik doktrinin, Avrupa'daki en güçlü uygulayıcısı ve yayıcısı konumuna yükseldi. Bu arada şövalyelerin ve Gilde mensubu rahiplerin katılımları neticesinde, localarda mesleki çalışmaların yanı sıra fikri çalışmalar da ön plana çıkmaya başladı.

Kral Philip ve Papalık tarafından yakalanan Şövalyeler, bir din adamları kurulu tarafından yargılandılar. Onlara, ahlaka aykırı törenler uygulamak, Haç'a hakaret etmek ve Salibi ayaklar altına almak, İsa'nın Tanrılığını reddetmek, Müslümanlarla işbirliğinde bulunmak ve Müslümanlığa yakınlaşmak, dini yasalardan sapmak ve sihirbazlık yapmak gibi suçlamalar yöneltildi. Hepsi, engizisyon işkencelerinden geçirildi ve itirafları zorla alındı. Örgüt, 1312 yılında resmen lağvedildi. Taşınmaz malları ve tüm imtiyazları, Katolik kilisesine daha yakın olarak tanınan Sen Jan Hospitalier Şövalyele-

rine verildi. 1530 yılında Malta Şövalyeleri adını alan bu şövalyeler, Templierlerin mallarını, kendi öz varlıklarına katmaksızın, bugüne kadar muhafaza ettiler.

De Moley ve tutsak diğer şövalyeler, yedi yıl süren hapis hayatından sonra, 1314 yılında direklere bağlanarak yakıldılar. Böylece Ezoterik-Batını doktrinler, Müslüman dünyasında Hallac-ı Mansur'dan sonra, aradan yüzyıllar geçmiş olmasına karşın, Hıristiyan dünyasından da yandaşlarını kurban vermiş oldu. Son Templier Büyük Üstadı Jacques De Molay canlı canlı yakılırken, Papa ve Fransa Kralını lanetledi ve bir yıl içinde ikisini de Tanrı'nın huzurunda kurulacak mahkemede hesap vermeye davet etti. Gerçekten de her ikisi de bir yıl geçmeden ölmüştü. Buna rağmen, Templierlerin öcünü alma arzuları devam etti ve 1789 Fransız ihtilali neticesinde, 16. Louis'in başının kesilmesinden sonra, giyotin sehpasına atlayan bir ihtilalci "Jacques De Molay, intikamın alındı" diye haykırdı.[50]

Templierlerin başına gelenler, Dante tarafından "İlahi Komedi" adı altında ölümsüzleştirildi. Viyana müzesinde bulunan bir Dante kabartmasının arkasında, "Kutsal Kadoş Tarikatından İmparatorluk Prensi Templier Kardeş" ibaresinin bulunması, aradan uzunca bir süre geçmiş olmasına rağmen, Templier teşkilatının, başka örgütler bünyesinde de olsa varlığını sürdürmekte olduğunu göstermektedir.

Dante'nin ünlü eserinin Ezoterik yorumuna kısaca bir göz atmak, Templierlerin inançları hakkında da bazı fikirler verecektir.[51]

Dante'nin, İtalya'dan çıkmış olması bir tesadüf değildir. İtalya, Papalığın ve Katolik kilisenin yanı sıra, Pisagor Enstitüsü'nün, Roma Collegialarının, Comanecilerin, Gildelerin vatanıdır. Masonluğun ana kaynağının Collegialar olduğu

düşünülürse, bu örgütün Avrupa'daki doğum yeri de İtalya olarak kabul edilebilir. Dante'nin, Templier Şövalyesi unvanını Masonluk bünyesinde alması, Ezoterik doktrinin ve tarikatın varlığının Masonluk içinde sürdüğünü göstermektedir. 1265 yılında doğan Dante, 1295'de 30 yaşındayken, doktor ve simyagerlerin çoğunlukta bulunduğu bir locaya üye olmuştur. Dante de kendisinden önceki tüm Ezoterik inançlılar gibi laiklik taraftarı olmuş ve tüm yaşamını din ile devlet işlerinin ayrılmasına adamıştır. Dante'ye göre Papalık ruhani kudretin, imparatorluk da dünyevi kudretin sahipleridir ve her ikisi de tam anlamıyla eşittir. Eşit iki kuvvet sahiplerinden kilise devlet işlerine, imparator da din işlerine karışmamalıdır.

Dante'nin, İlahi Komedi'de, bir sembolizma dili kullandığı görülmektedir. Örneğin Cehennem Kudüs'ün tam altındadır. Bu noktadan Dünyanın merkezine uzatılan hatta Araf, Cehennemle tam hizada ancak yeraltında değil, tam tersine bir dağın tepesinde Cennet bulunur. Aynı çizgi gök yüzüne devam edilirse Tanrı'ya ulaşılır.

Dante'nin en çok kullandığı semboller sayısal sembollerdir. Tanrısal teslisi ifade eden 3, bunun karesi 9 ve Pisagor öğretisini hatırlatırcasına, mükemmelliğin ifadesi olan 10 sayılarını kullanır üstat. Uhrevi alem, Cennet, Araf ve Cehennem olmak üzere, üçe ayrılır. Komedya, bu üç kısımdan oluşur. Her kısımda 33 bölüm vardır. Kitap, başlangıçtaki giriş bölümüyle birlikte 100 bölümden ibarettir. Dante, 10'un karesi olan 100. bölümde mükemmeli yani Tanrı'yı görür.

Dante, Cennet bölümünde, yedikçe daha çok acıkan bir kurdu anlatır. Bu kurt, Katolik kilisesini remzetmektedir. Üstat, Templierlerin ölümüne neden olan Papa 5. Clement'i çoban kılığında bir aç kurt olarak nitelendirir.

Dante, insan ruhlarının Tanrı'ya yaklaştıkça, giderek birer ışığa dönüştüklerini ve Tanrı'ya ulaşınca da tarifi mümkün olmayan bu İlahi Nur ile birleştiklerini yazmaktadır. Bu ifade tarzı, ruhun yegane hedefinin Tanrı'ya ulaşmak olduğunu söyleyen Ezoterik öğretinin, o dönemdeki anlatımından başka bir şey değildir.

Dante'ye göre, Tanrı'nın bünyesinde var olan üçlü ilahi kudret, Hıristiyan teslisini ve İsa'nın, hem insan hem Tanrı oluşunu izah etmektedir. Allah'ın insanı kendi suretinde yaratmış olmasını insanın Tanrısallığına bağlayan Dante, Ezoterik sırlar için, Cehennem bölümünde şöyle yazar: "Siz ki, sağlıklı bir akla sahipsiniz. Şu tuhaf mısraların arasında saklanan doktrini kavrayınız"...

Bu noktada, şunu da ifade etmek gerekir; Dante, yaşadığı dönemde aydınlar arasında çok yaygın olan, "Fedeli D'amore" (Aşk Dostları) edebi akımına da mensuptur. Ezoterik içerikli bu akım, diğer benzeri örgütler gibi başkalarınca anlaşılamayacak gizli bir dile sahiptir.

Dante, İlahi Komedi'sinde hakikati aramaktadır. Bunun için üç yolculuk yapar. İlk yolculuğu Cehennemedir ve büyük engellerle doludur. İkinci yolculuk yani Araf yolculuğu, daha kolay ve ümit doludur. Üçüncü yolculuk yani Cennet yolculuğu ise müzik, dans ve ışık eşliğinde yapılan bir yolculuktur. Bu yolculuklar sırasında Dante'ye, Virgil (Akıl), Beatris (Güzellik) ve Sen Bernard'ın simgelediği İlahi İrade (Kuvvet) rehberlik etmektedir. Seyahatlerinin sonunda Dante, İlahi Nura yani Tanrısal Hakikate kavuşmaktadır.

Dante, düşüncelerini şöyle dile getirmektedir:

"Beni meydana getiren ilahi kudret, en yüce akıl, hikmet ve ilk aşk'tır"...

Dante'nin gördüğü İlahi Nur bir üçgen şeklindedir. Diğer

bir deyişle o, Nurlu Deltayı görmüştür. Deltanın ortasında, Dante'nin kendi yansıması, yani insan durmaktadır. İnsan, Tanrı'nın bir parçasıdır ve Tanrı insanın içindedir. İnsan, kendisini yeterince araştırırsa, içindeki vasıfları geliştirirse, bünyesinde varolan sırlara erecek ve aradığı hakikatin kendisinde bulunduğunu anlayacaktır.

Templier örgütünün Masonluk bünyesinde varlığını sürdürdüğüne dair muhtelif bilgi ve belge mevcuttur. İskoçya'da, Edinburg'un güneyinde yer alan Roslin kasabası, Templierler tarafından inşa edilmiş olan Şapeli ile ünlüdür. Şapelde, bugün Masonluk tarafından kullanılmakta olan sembol ve motiflerin bolca bulunduğu görülmektedir. Yapımına 1446 yılında başlanmış ve 40 yıl sürmüştür.[52] Sinclair ailesinin himayesinde yapılmıştır. Sir William Sinclair, Şapelin yapımı için, Kıta Avrupa'sından taş ustaları ve sanatkârlar getirtmiştir. William Sinclair, 1441'de, İskoçya Kralı 2. James tarafından İskoç Masonluğunun hamisi ve koruyucusu olarak atanmış, bu görev miras yoluyla uzun süre aynı ailede kalmıştır.

Operatif Masonlukta, inşaatı gerçekleştiren Masonların başının adı "İşin Üstadı"dır. Sinclair'in, Roslin Şapelinin inşası sırasında, İşin Üstadı olarak inşaatı yönettiği görülmektedir. Sinclair'in bu görevi üstlenmiş olması, Masonların hamisi olarak atanmasının yegane nedeninin asil olmasından kaynaklanmadığını, teknik bilgisinin de yeterli olduğunu ve Mason ustalarınca da onaylandığını göstermektedir. Guise hanedanından Marie de Guise'nin, Willam Sinclair'e yazdığı bir mektupta, "Konseye bağlı gerçek ustalar olacağız ve bize verilen sırları biz de gizli tutacağız" dediği görülmektedir.

Şapeli inşa eden ustaların bir Gilde altında birleştikleri ve 1 numaralı Mary Şapeli Locası adı altında patent aldıkları bi-

linmektedir. Bugün Edinburg'da bulunan 1 No.lu Mary Şapeli Locasının en eski tutanaklarında, 1583 yılında, İngiltere Kralı 1. James'ın, William Schaw'a, "İşin Üstadı ve Masonların Genel Nazırı" unvanını verdiği ifade edilmiştir. Saint Clair Patenti isimli bir diğer belgede, William Sinclair ve varislerinin, Sanatın Ustabaşı olduklan doğrulanmaktadır.

İskoç Masonluğunun Büyük Üstatlığı unvanı, 1437-1460 yılları arasında hükümdar olan İngiliz Kralı 2. James tarafından Sinclair ailesine verildi. Masonluk hakkındaki ilk yazılı kayıtlardan biri olan ve 1601 yılından kalan bir beratta, Sinclair'lerden, "İskoç Masonluğunun Kalıtsal Büyük Üstatları" olarak bahsedilmekte.[53]

Templier geleneğinin yaşatıldığı İskoçya'da, Neo Templier örgütlerin en etkini olan İskoç Muhafız Alayı ortaya çıkmıştır. Kıta Avrupa'sında Ezoterik disiplinlerin, Masonluk bünyesinde yeniden güçlenmesini sağlayan kurumların başında da İskoç Muhafız Alayı gelmektedir. 1560 yılında İskoçya parlamentosu, çıkarttığı bir yasa ile Papa'nın ülke üzerindeki otoritesine son vermiş ve Protestan reformunu desteklediğini açıklamıştır. 1564 yılında, St. John Kilisesinin Baş Rahip Yardımcısı James Sandilands, İskoçya Kraliçesi Mary'nin tahta çıkış töreninde, kendisinin, "Süleyman Mabedi ve Kudüs Şövalyeleri dışında, hiçbir dinsel örgüte ve manastıra bağlı olmadığını" açıkça ifade etmiştir.[54]

Stuartların Fransa'ya sığınması sonucu, kendileriyle birlikte hareket eden Templierler, Stuart yanlısı bir Fransız Jakobit Masonluğunun doğmasına neden oldular. Fransa Kralı 7. Charles tarafından yeniden oluşturulan Fransız ordusunun en gözde birliği, Stuartlarla birlikte gelen İskoç soylularına dayanıyordu. İskoç birliğinin kumandanının unvanı, "Fransız Şövalyeleri Ordugahı İlk Üstadı" idi. İskoç Muhafızlar olarak

bilinen ve ordunun en seçkin sınıfı olan birlik 33 kişiden oluşuyordu. İleride alaya dönüşen İskoç Muhafız Birliği de tıpkı Templierlerin, aralarına alacakları soylulardan seçmeleri gibi, subaylarını Sinclair, Stuart, Montgomery gibi İskoçya'nın en saygın ailelerinden seçiyordu. İskoç asilleri için bir geçiş riti oluşturulmuş ve genç asiller her türlü eğitime tabi tutulduktan sonra, özel törenle alaya seçilmişlerdir. Mabet Örgütü adı verilen bu yarı Masonik, yarı Şövalyelik ritinde, çok gizli tutulan çeşitli ritüelik uygulamalar olduğu bilinmektedir.[55]

Fransa katliamından sonra, Templierlerin sağ kurtulan üyelerinin, Mason localarına dahil olmalarına karşın Papalık, Masonluğa uzunca bir süre için dokunmadı. Onlara tanınan imtiyazları kaldırmadı, çünkü Hıristiyan aleminin kilise ve katedral yapan insanlara ihtiyacı vardı. Masonlar, inşaat yapımı sırlarını büyük bir titizlikle korumuşlardı ve bu sır saklama gelenekleri, varlıklarının idamesi için de gerçek sebep oldu. Gildeler'in dağıtılmış olması, Masonluğun yaşaması için bir başka nedendi. Duvarcı ustaları, yaptıkları işin devamlı gezmelerini gerektiren türden bir iş olması nedeniyle her zaman özgür olmuşlardı. Bu gelenek, binlerce yıldan bu yana süregelmekteydi ve onların bu özgürce dolaşabilme ve örgütlenme avantajları sayesinde, birçok fikir akımı, Masonlar ile tüm Avrupa'ya yayıldı. 1315 yılında, Fransa'nın Strasbourg kentinde ilk resmi Mason toplantısı yapıldı. Avrupa'nın her yerinden gelerek toplantıya katılan Masonlar ilk kez, "Free Masons" (Hür Duvarcılar) unvanını kullandılar.[56] Yüz yıl sonra Bavyera'nın Ragensbourg kentinde ikinci bir toplantı yapılarak, ilk Masonik Federasyon kuruldu ve federasyonun tüzükleri, ritüelleri oluşturuldu.[57]

Templierlerin ve Gildelerin etkisi sayesinde, örgütlenmelerini, İsmaili zanaatkâr örgütü Fütüvveleri örnek alarak ger-

çekleştiren Mason locaları, sadece birer inşaatçı birliği değil, felsefi konuların da işlendiği birer eğitim ocağı durumundaydılar. Bu vasıfları, şövalyelerin ve Gilde mensuplarının aralarına dahil olması ile daha da güçlendi. Simya bilimi hakkında ilk bilgilerini, bu bilgileri İsmaililer'den almış olan Templierler vasıtasıyla elde eden Masonlar, Kabbalacılar ile de ilişkideydiler. Kabbala okulu mensupları ile kurulan ilişki sonucu Masonlar arasında Simya oldukça ön plana çıktı. Templierlerin dağılmasından sonra Masonluğun, Avrupa'da örgütü bulunan en güçlü Ezoterik kuruluş olarak kaldığı sırada, tüm Avrupa ülkelerinde yaklaşık 9 bin Mason locasının bulunduğu tahmin edilmektedir. Mason localarının büründüğünü yeni hüviyet, asillerin ve entelektüel çevrenin de dikkatini çekti. Örneğin, 1442 yılında İngiltere kralı 5. Henry ve saraydaki pek çok asil, kardeşlik örgütüne üye oldular.

Localarda metafizik, teoloji ve felsefe konuşuluyordu. Ancak ortaçağ Masonları, öğretileri uyarınca Roma kilisesine oldukça uzak bir mesafedeydiler. Dönemin yoğun dini baskıları, Masonların gerçek inançlarını açıkça ortaya koymalarına engel oluyordu. Esasen duvarcı ustaları, kilise ile en yakın oldukları Gildeler döneminde dahi, Papalığın tahakkümü altına girmekten özenle kaçınmışlardı. Ortaçağ Masonlarının gerçek düşüncelerini ortaya koyabilecekleri yegane yer kendi yarattıkları eserlerdi. Masonlar, eserlerinde daima Ezoterik semboller kullandılar. En büyük eserleri olan katedraller ve kiliselerde dahi, kendi sembollerinin yanı sıra simya sembollerini kullanmaktan çekinmediler. Hatta biraz daha ileri giderek, katedralleri, Papalığın resmi tutumuyla alay edercesine açık saçık denilebilecek türden heykellerle doldurdular.

Masonların, katedrallerde kullandıkları Simya sembollerine bir örnek olarak "VİTRİOL" kelimesini verebiliriz. Vitriol, Latincede "Visita İnteriora Tellus Rectifacando İnveniens Occultam Lapidem" kelimelerinin baş harflerinin birleşimi olan bir kelimedir. "Dünyanın merkezini ziyaret et. Orada gizli taşı (Felsefe Taşını) bulacaksın" anlamına gelen bu kelimenin Ezoterik açılımı, "her insanın hakikati kendi içinde bulacağı" şeklindedir. Kelime, günümüz Masonluğunca da bir sembol olarak kullanılmaktadır.

Masonluğa özgü imkânlar, büyük mimarlar ve taş ustalarının yanı sıra, dönemin filozoflarının da çok işine yarıyordu. Yol üstündeki "Ana" adı verilen hanlarda barınabilme, bu hanlardaki localarda toplantı yapma, gerektiğinde ödünç para alınarak bir sonraki locaya yolculuk etme, sağlıkla ilgili her türlü soruna çare bulma gibi imkânlar, o dönem için bulunamayacak nimetlerdi. Yaşlı ve hasta kardeşlere, dul kalan Mason eşlerine yardım eden bir sandığın bulunması, derneğin sosyal yönünün güçlülüğünü ve giderek, Hümanizm akımının ortaya çıkmasında nasıl etkin rol oynadığını göstermektedir.

15. yüzyılda krallar ve imparatorlar, derebeylerine karşı kesin üstünlük kurdular. Bunlar, Hıristiyan alemini kendi tapulu malı gibi görmeye alışmış Papalığa karşı, daha bağımsız olabilmek için girişimlerde bulunmaya başladılar. Ancak, Papalığın elinde çok güçlü bir silah, "Aforoz" tehdidi vardı. Papa, kim olursa olsun, bir kişi ya da kurumu aforoz ettiği anda, bu kişi ya da kurum toplumdan tamamıyla soyutlanıyordu. Aforoz edilen Şarlman, Papa'nın kendisini affetmesi için günlerce kilisenin önünde yalınayak beklemişti. Ancak, bu silahın olur olmaz kullanımı geri tepmesine yol açtı. Giderek, Papalara tepki olarak milli hisler güçlenmeye başladı.

Sonuçta, milli kiliseler Papalık karşısına bazı hak iddiaları ile çıktılar. Karmaşa o boyutlara ulaştı ki bir ara ortaya birbirlerini aforoz eden üç Papanın çıktığı bile oldu. Bu noktada, olayların gelişimini daha iyi algılayabilmek için Kutsal Hanedan iddiasında bulunan Sion Manastırı'nın tarihi gelişimini ve olaylar üzerindeki etkilerini irdelemek uygun olacaktır.

SİON

1956 yılında Fransa'da Catharlar, Templierler, Movorenj hanedanı, Rose Croix ve Rennes şatosu ile ilgili bir dizi kitap yayınlandı. Bu kitaplar Sion manastırının "Gizli Evrakları"nı içeren vesikalardı.[58]

Bu vesikalara göre, Sion'un 1188'de, Templierlerden ayrılıştan sonraki ilk dört Büyük Üstadı Jean de Gissors, Marie de Saint Clair, Guillame de Gissor ve Eduardo de Bar olmuştur. Sion manastırı evraklarına göre Sion Büyük Üstatları arasında Leonardo Da Vinci, Robert Fludd, Robert Boyle, İsaac Newton, Charles Radclyffe, Charles de Loraine, Charles Nodier, Victor Hugo, Claude Debussy gibi her biri kendi yaşadıkları dönemlere imza atmış ünlü isimler vardır. Ayrıca Boticelli, Dante, Shakespeare, Goethe gibi isimler de Sion üyesidirler. Bu isimlerin önemli bir bölümü, aynı zamanda Masonluk üyesidir.

Sion'un büyük üstatlığının farklı iki grup arasında el değiştirdiği görülmektedir. Bunlardan birincisi batı geleneği, tarihi ve kültüründe önemli etkileri olan Ezoterik felsefe, güzel sanatlar ve bilimde eser veren önemli şahsiyetlerdir. İkinci grup ise Movorenj Hanedanı ile kan bağı ilişkisi olan asiller ve kraliyet aileleri üyeleri olan şahıslardır. Jean de Gissors'un bir Movorenj olduğu söylenmektedir. Yine Charles

de Lorraine, aynı hanedan ile kan bağı olan İmparatoriçe Maria Teresa'nın kayın biraderidir. Listedeki isimlerin çoğunun, kan bağı ya da dostluk bağları ile Lorrain malikhanesine ve Rennes şatosuna bir şekilde bağlı oldukları gözlemlenmektedir. Rennes şatosundaki kilisenin adı Magdala kilisesidir. Magdalalı Meryem, daha önce ifade edildiği gibi, ortaçağ menkıbelerine göre, Fransa'ya Kutsal Kâse'yi getirmiş olan azizedir.

Sion Büyük Üstadı Rene D'Anjou'un unvanları (1418-1480) Anjou Kontu, Lorein Dükü ve Kudüs Kralı'dır.[59] Kudüs Kralı unvanının sembolik bir unvan olmasına rağmen, bu unvanın Godfroi de Bouillon ile kan bağını gösterdiği görülmektedir. Kristof Kolomb, D'Anjoun'un yanında çalışmıştır. Kutsal Kâse'nin D'Anjou'nun elinde olduğu, kendisine Magdalalı Meryem'den itibaren miras yoluyla geldiği söylenmektedir. Yahudi astrolojisi ve Kabbala ile yakından ilgilenen D'Anjou, İtalya'da uzun yıllar yaşamıştır. Floransa'da, Rönesans'ın öncülerinden Meddici ailesi ile yakın ilişki kurmuş, Meddicilerin tüm dünyadan tarihi öneme haiz eserleri toplamalarına ve bunların Avrupa dillerine çevrilmesine ön ayak olmuştur. Bu gelişmeler sonucu Pisagorculuk, Yeni Platonculuk, Hermetizm ve diğer Gnostik bilimler, ilk kez Floransa'da ders olarak okutulmuş, İtalya'nın her yerinde kurulan enstitüler ve akademiler aracılığıyla Rönesans ortaya çıkmıştır.[60]

1461 yılında "Kardeşlik Protokolleri" kaleme alınmış, D'Anjou vasıtasıyla bu protokoller Fransa, Almanya ve İngiltere'de yayılmıştır. Protokollerin bir Hermetik ve ezoterizm uzmanı olan ilahiyatçı Johann Valentin Andrea tarafından yazıldığı sanılmaktadır. Andrea'nın ismi de Sion Büyük Üstatları listesinde yer almaktadır.

1613 yılında Alman Asilzadesi Frederik, İngiliz Kralı 1. James'ın kızı Elizabeth Stuart ile evlendi. Bu evlilik ile Stuart hanedanı aracılığıyla Lorraine kan bağı Frederik soyuna geçmiş oldu. Frederik, kendi topraklarında Heidelberg'de bir Ezoterik felsefe okulu kurdu.[61] Kendisi de bir Mason olan ve Alman Masonluğunun başına geçen Frederik, 1618 yılında Bohemyalı asiller tarafından kral seçildi. Frederik'in kral seçilmesi, Papalık ve Kutsal Roma İmparatorluğu'nu kızdırdı. 30 yıl savaşları başladı. Roma kilisesi tarafından sapkınlık olarak nitelendirilen bilimsel gelişmelerin korunması ve desteklenmesi amacıyla, Alman Rose Croix örgütü önderliğinde, Protestan "Hıristiyan Birlikleri" oluşturuldu. Engizisyondan kaçan çok sayıda filozof, bilim adamı ve Mason için birer mülteci sığınağına dönüşen bu birlikler aracılığıyla, Avrupa'nın çeşitli ülkelerinden gelen kardeşlerin büyük kısmı İngiltere'ye kaçırıldı ve İngiltere'deki Mason localarında bir araya geldi.

Şövalye tarikatları hakkında uzman olan Rose Croix üyesi Elias Ashmole, 1646'da İngiliz Masonluğuna katılırken, Robert Boyle da Sion manastırına üye oldu. Avrupalı ve İngiliz entelektüeller, Boyle'un "Görünmez Okul" adını verdiği bir kurum oluşturdular. 1660 yılında, İngiltere Monarşisinde yaşanan revizyon sonucu bu kurum, Stuart hanedanına mensup Kral 2. Charles'ın koruması altında "Kraliyet Topluluğu"na (Royal Society) dönüştü. Bu arada, Boyle'un ardından Kraliyet Topluluğunun bir üyesi ve aynı zamanda Mason olan İsaac Newton, Sion'un bir sonraki Büyük Üstadı oldu. Manastır vesikalarına göre Newton, Charles Radclyffe tarafından bu göreve getirilmişti. Anne tarafından Stuart hanedanına kan bağı ile bağlı olan Radclyffe, 1715 yılında İskoç ayaklanmasına katıldı. İngiltere tarafından hapse atılan

Radclyffe, hapisten kaçarak Fransa'da Jakobenlere iltihak etti. 1725 yılında, Fransa'daki ilk İskoç Mason locasını kurdu. Sion Manastırının, Newton'dan sonraki Büyük Üstadı oldu. 1745 yılında yeniden İskoçya'ya dönerek, Stuart hanedanlığının tekrar tesisi için savaşa başladı. 1746'da İskoç ordusunun yenilmesinden sonra yakalanan Radclyffe idam edildi.

Loren Dükü Francois, 1735 yılında Avusturya Habsburg İmparatoriçesi Maria Teresa ile evlenerek Habsburg-Loren hanedanını başlattı ve Kutsal Roma İmparatoru unvanını aldı. Mason olduğunu ilan eden ilk Avrupalı prens olan Francois, Hollanda'nın Lahey kentini Masonik faaliyetlerin merkezi konumuna getirdi.[62] İmparatorluğunun ilanından sonra da Viyana aynı konuma ulaştı. Medicilerin son temsilcisinin ölümü üzerine, Juscany dükü unvanını da alan Francois, Floransa'da, engizisyonun Masonlara uyguladığı zulmü engelledi. Manastır Vesikalarına göre, Radclyffe'i Sion Büyük Üstatlığına getiren kişi, Francois'in kardeşi Charles de Lorraine idi. Lorraine, Radclyffe'den sonraki Sion Büyük Üstadıydı.

Bir diğer Sion Büyük Üstadı olan Charles Nodier, 1824'de Fransız Arsenal Kütüphanesi müdürü olarak atandı. Fransız devrimi sonrası, ülkedeki manastırlar yağmalanmış, tüm kitaplar ve el yazmaları Paris'te toplanmıştı. Yine, Napolyon bir dünya kütüphanesi oluşturulması amacıyla, Vatikan'ın bütün arşivlerini müsadere ederek Paris'e getirtmişti. Bu arşivler arasında, 3 bin balya oluşturan Templier vesikaları da bulunuyordu. Vesikaların bir kısmı Vatikan'a daha sonra iade edildiyse de çoğu Fransa'da kaldı. Arsenal kütüphanesindeki tüm bu kitap ve el yazmaları, bir Pisagoryen olarak tanımlanan Nodier'in başkanlığındaki bir ekip tarafından tasnif edildi. Bu sayede, gizli kalmış çok sayıda Ezoterik bilgi ve belge de gün ışığına çıkmış oldu. Balzac, Gerard de

Nerval, Musset, Dumas Pere ve Sion'un bir sonraki Büyük Üstadı Victor Hugo, Nodier'in yakın dostu ve birlikte çalıştığı kişilerdi. Bu isimler, Hermetik ve Ezoterik çok sayıda eser ürettiler.

19. yüzyıldan kaldığı iddia edilen ve 1903 yılında Çarlık Rusya'sında bir gazetede yayınlanan "Sion Ulularının Protokolleri" adlı bir vesikada, "Yeni Dünya Düzeni"nden bahsedilmekte. Bu porotokollerde, Sion kanından gelen bir kralın ortaya çıkacağı ve kurulacak yeni krallığın Kral Davud'un hanedan kökleri üzerine kurulacağı yazılı. İncillere göre İsa, Davud soyundan gelen birisi olduğuna ve "Yahudilerin Kralı" olarak tanımlandığına göre, zuhur edecek yeni kral da İsa'nın soyundan birisi olacak. 1973'de Fransa'da yayınlanan Midi Libre gazetesinde yer alan bir makalede, Fransız tahtının gerçek varisinin, Movorenj neslinden gelen Alain Poter olduğu ileri sürülmüştür. Bir diğer dergide, Sion üyesi olduğu sanılan ve ismi açıklanmayan bir kişinin, "Movorenjler olmasa, Sion da olmazdı. Sion manastırı olmasaydı, Movorenj Hanedanı yok olurdu" şeklinde beyanının bulunduğu görülmüştür. 1981'de, Fransız basınında yer alan haberlerde, Sion Meclisinin Ocak ayında toplanarak Pierre Plantard de Saint Clair'in Büyük Üstatlığa seçildiği duyurulmuştur. Aynı haberlerde Plantard'ın, Movorenj kralları soyundan geldiği de ifade edilmiştir.[63]

Sınırlı sayıda özel baskı halinde kitap olarak yayınlanan ve örnekleri halen Fransız Milli Kütüphanesinde bulunan Sion Vesikalarına göre, tarikat 1956 yılına kadar 7 dereceli bir sistem ile çalıştı. En yüksek derece olan 7. derece sadece, unvanı "Denizci" olan Büyük Üstada aitti. Hatırlanacağı üzere, İsmaililerde de en yüksek derece 7. dereceydi ve bu derece, sadece tarikatın başkanına haizdi. Sion'da, 6. Derece-

ye, "Noaşit Notre Dam Prensi" unvanlı üç kişi sahipti. Noaşit kelimesi, Nuh'a inananlar anlamına gelmektedir ve her üç semavi dinin de kabul gördüğünün bir işaretidir. 5. Derecedeki 9 kardeşin unvanları da "Sen Jan Haçlıları"dır. En yüksek üç derecenin sahibi Büyük Üstat ve 12 yardımcısı, tarikatın yönetici kadrosunu meydana getirmektedir. Sion'un yönetici kadrosunu oluşturan görevliler kurulunun adı "Gül Haç (Rose Croix) Konsili"dir. Bu anlatımdan da daha sonra ele alacağımız Rose Croix örgütü ile Sion arasında organik bir bağ olduğu sonucu çıkarılabilir.

Vesikalara göre, 1956 yılından sonra, derece sayısı 9'a yükseltilmiştir. Toplam 9.841 üyesi bulunan tarikat, 729 eyalet ve 27 nüfuz bölgesinde faaliyet göstermektedir. Sion dereceleri şu şekilde sıralanmaktadır:

1- Çıraklar; 2- Haçlılar; 3- Kahramanlar; 4- Şövalye Yaverleri; 5- Şövalyeler; 6- Komutan Yardımcıları; 7- Komutanlar; 8- Yargıçlar; 9- Denizci.

Büyük Üstat Jean Cocteau imzalı Sion Manastırı Kanunlarına göre üyeler, cinsiyet, ırk, felsefi, dini veya politik düşüncelerine bakılmaksızın kabul edilirler. Bir üye, kendisinden sonra örgüte üye olacak kişiyi belirlemek zorundadır. Kabulde yeni üyeye, insanlığın barışı için çalışacağına ve tarikata her koşul altında hizmet edeceğine dair yemin ettirilir. Bütün kabuller, Rose Croix Konsilinin onayı ile yapılır. Atamalar ve görevlendirmeler, Büyük Üstat tarafından gerçekleştirilir ve her göreve ömür boyu atama yapılır. Örgüt üyeliği, üyelerin teklif etmesi halinde, kendilerinin seçtikleri çocuklarına bir hak, miras olarak intikal eder. Ancak çocuğun bu hakkından feragat etmesi mümkündür. Bir başkası lehine feragat söz konusu değildir. Sion Manastırı Büyük Üstadının görev ve unvanları, aynı ayrıcalıklarla bir sonraki

halefine geçer. Tarikat Mirası olarak tanımlanan hazine, sadece çok gerekli olduğu anlarda ya da manastır üyeleri tehlikedeyse kullanılabilir.

Sion Büyük Üstatlığı, yüzyıllardan bu yana Movorenj soyundan gelen birisiyle irtibatlı aileler kanalıyla, nesilden nesle geçerek günümüze ulaşmıştır. Uygun bir aday olmadığı ya da kendisine teklif götürülen adayın teklifi reddetmesi halinde, manastırın yasalarında belirtilen kurallara göre, aile dışından birisinin de bu göreve getirilmesi mümkündür. Leorando, Hugo, Newton, Noudier gibi isimler, bu doğrultuda Büyük Üstat olmuşlardır.

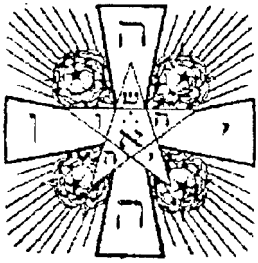
1973 yılında bir Fransız dergisi, Sion'un son Büyük Üstadı Plandart ile yapılan bir telefon görüşmesini yayınladı.[64] Plandart, bu görüşmede, Sion'un hedeflerini açıklamaktan imtina ederken, "Bulunduğum cemaatin kökleri çok eskiye dayanır. Ben sadece, dizide bir noktayım. Biz, bazı şeylerin muhafızıyız ve bunu da alenileştirmeden yaparız" diyordu. Plandart, 1947 yılında Büyük Üstat seçilmeden önce, İsviçre hükümeti tarafından ülkeye davet edilmişti. İsviçre, dünyanın her tarafından gelen Sion delegelerinin toplandığı ülkeydi. İsviçre Alpina Büyük Locası, Sion Vesikalarının bazılarının yayınlandığı merci olarak biliniyor. Bu Büyük Loca, Dünya Masonluğunun geneli tarafından, düzenli bir loca olarak kabul edilmiyor. Locanın bir yetkilisi de Sion'un bugün, modern bir örgüt olarak yaşamını sürdürdüğünü, BBC için çalışan bir İngiliz gazeteciye söyledi. Plandart, "Kutsal Kâse, Kutsal Kan" kitabının yazarları ile yaptığı bir söyleşide, Sion manastırının, Kudüs Tapınağının kayıp hazinelerini elinde tuttuğunu beyan etti. Bu hazinenin manevi bir hazine olduğunu söyleyen Plandart, tüm ısrara rağmen içeriğini açıklamadı ve bir sır olduğunu belirtti.

1959 tarihinden itibaren Fransa'da yayınlanmaya başlayan ve Sion Manastırının yayın organı olduğu anlaşılan Ciurcuit adlı derginin 4. sayısında yer alan bir makalede, "Bugün, temiz ve yeni bir Fransa'yı tekrar inşa etmek isteyen güç, biziz. Biz burada, eski bir anlayışı, felsefeyi sürdüreceğimizi beyan ediyoruz" ifadelerinin bulunduğu görüldü. Bu makaleden, hedefin Movorenj hanedan soyu tarafından yönetilen bir halk monarşisinin yeniden tesisi olduğu anlaşılıyor. Makalede, gayesi Movorenj kanalından gelecek bir halk monarşisi tesis etmek olan gizli Sion Manastırının, Movorenjlerin gizli nesline sahip olduğu, Manastırın, İsviçre ve Fransa'da çok güçlü irtibatlarının bulunduğu yazmakta.

Sion Manastırı bugün, kilise ile devlet arasında bir birlik önermektedir. Sion'a göre, devletin başına Movorenj soyundan krallar geçecek, ancak bu krallar, tıpkı Movorenjler gibi yönetim üzerinde söz sahibi olmayacaklardır. Diğer bir deyişle, Kral, sembolik bir rahip-kral olacak, yönetim başka eller tarafından yürütülecektir. Bu yeni imparatorluk, radikal anlamda revize ve reforme edilmiş kilise tarafından yönetilen bir çeşit teokratik Avrupa Birleşik Devletleri olacaktır.[65]

Sion'un Templierler ile olan bağlantılarından, birçok "Sion Ulusu"nun, aynı zamanda Mason olmalarından ve Ezoterik görüşlerin savunuluyor olmasından dolayı, Sion ile Masonluk arasında organik bir bağ bulunduğu, her iki örgütün de hedeflerinin aynı olduğu gibi iddialar ortaya atılmıştır. Masonluğun, Sionizm'in emri altında bulunduğu iddialarının kökeninde bu varsayımlar yatmaktadır. Burada ifade edilen Sionizm, İsrail devletinin kurulması ve korunmasını öngören "siyonist hareket" değil, Movorenjlerin taht talebini öne süren, farklı bir örgütün politikalarıdır. Ancak Masonlukta, kutsal bir kana sahip hanedanın iş başına getirilmesi gibi bir

amaç asla öne sürülmemiştir. Amaçlarını daha sonra ele alacağımız Masonluk, her türlü dini ve siyasi dogmanın, değil bir hedef haline getirilmesini, tartışılmasını dahi yasaklamıştır. Yine Masonlukta, herhangi bir göreve ömür boyu atama yapılması, kan bağı nedeniyle bireylerin üyeliğe alınması gibi uygulamalara rastlanmamaktadır. Nitekim Sion'un, Movorenj Hanedanını iş başına getirmek gibi sınırlı ve dogmatik bir hedefi bulunması, bu örgütün sadece belli ülkelerde ve sayısı belli üyelerle sınırlı kalmasına yol açmışken, nihai hedefini "İnsanlık İçin Ülkü Mabedi Kurmak" olarak açıklayan Masonluk, tüm dünyada yaygınlaşmış ve farklı dinlere sahip ülkelerde etkili olabilmiştir. Bu noktada, tarihte bir kez daha geriye dönmek ve Ezoterik felsefenin batı dünyasındaki gelişiminde etkili olan bir diğer ekolü, Rose Croix'yı incelemek gerekmektedir.

ROSE CROIX

İngiltere'de Müneccimler Birliği, Masonik idealler doğrultusunda 1510'da simyager bilim adamları tarafından kuruldu. Kökenini Kabbalacılardan, Kudüs'den kaçan Şark Şövalyelerinden ve Templierler'den alan bu dernek, 1570 yılında Almanya'da, "Rose Croix Kardeşleri" cemiyetinin kurulmasına ön ayak oldu.[66] Rose Croix'nın, Müneccimler Birliği'nin yan kolu olarak kurulduğuna dair bir belge, Michel Maier'e ait bir Manüskir'de bulunmaktadır ve halen, Leipzig kütüphanesinde muhafaza edilmektedir. Alman Rose Croix kardeşleri, örgütlenmeyi tüm ülkeye yaygınlaştırdı ve 30 yıl savaşları sırasında, çok

sayıda Ezoterik öğreti yanlısının İngiltere'ye kaçmalarını sağladı.

İngiliz Müneccimler Birliği bir süre sonra simyanın giderek önemini kaybetmesi nedeniyle, Robert Boyle'un "Görünmezler Okulu" kurumunun da katılımıyla, tüm bilim dallarını kapsayan, "Royal Society"e dönüştü. Çok sayıda İngiliz bilim adamının üye olduğu ve kraliyetin himayesinde olan bu kuruluş, üyelerinin akılcılığı ön planda tutmaları ile ün yapmıştı. Ancak üyeler, bilim ile sezgisel yaklaşımı birleştirmeyi de başarmışlardı.

Royal Society üyesi olmalarının yanı sıra, birer Rose Croix da olanlardan John Dury, ışığın, yani Tanrı'nın insanın içinde olduğunu yazarken, tüm modern bilimlerin babası olarak tanınan Francois Bocon ile deneysel Fiziğin kurucularından olan Robert Boyle, benzeri görüşleri içeren eserler kaleme aldılar. İsaac Newton, yer çekimi kuramını bu topluluk bünyesinde geliştirdi. Bacon, ünlü eseri "Nova Atlantis"te, Ezoterik doktrinin ön planda tutulduğu yeni bir dünyanın kurulması planları yaparken, Boyle da bu planı gerçekleştireceğini umduğu "Görünmezler Okulu"nu yaratmıştı.

Rose Croix'lar, kendileri gibi Ezoterik doktrinin savunucusu Masonlarla sürekli temas halindeydiler. Zaten büyük bölümü Mason Localarının üyeleriydi. Örneğin, Londra locaları büyük üstadı Christoper Waren, hem Rose Croix hem de Mason'du. Ayrıca, her iki kuruluşa da üye olan kimyacı ve matematikçi Robert Moray, Royal Society'nin birinci başkanıydı. Rose Croix ile Masonluk prensiplerinin aynılaşmaları, "Hermes'e tapan İngiliz" lakabı verilen Elias Ashmole ile oldu. Süleyman Evi'ni yapmayı kendisine amaç edinen bir dernek kuran, aynı zamanda Sion'un da büyük üstatlığını yapan Ashmole, bu derneğin Mason lokallerinde toplanma-

sını sağladı. Bu ilişki zaman içinde, Masonluğun aynı gayeyi paylaşması noktasına ulaştı ve dernek de Masonluk içinde eridi.

Hermes, Kabbala, Pisagor, kısaca tüm Ezoterik ekollerin bir sentezi olarak kurulan Rose Croix, Platon'un etkisiyle, Ezoterik öğreti bünyesindeki akılcılığı ön plana çıkardı. Valentin Andreae, Michael Maier, Francois Bacon, Jacob Boehme ve Robert Fluud gibi düşünürlerin eserleri ile Rose Croix tüm Avrupa'da, özellikle de Almanya, İngiltere ve Fransa'da etkili bir kuruluş haline geldi. Ancak Rose Croix, dünyanın kaderini etkileyen zirveye Martin Luther ile ulaştı.[67]

1505 yılında, Rose Croix'nın Alman örgütüne üye olan Martin Luther, 1512 yılında Teoloji Doktoru unvanını aldı ve Roma kilisesine karşı milli Alman kilisesini savunan savaşımına başladı. Tanrı'yı sevmeyi ve ona inançla sarılmak gerektiğini savunan Luther, Hıristiyanlıkta hiçbir dogmanın bulunmadığı İsa günlerine dönülmesini ve Tanrı'yı, her Hıristiyan'ın sezgisi ile bulmasını istiyordu. Roma kilisesine ve Papalığın aforoz etme ile günahları bağışlama gibi yetkileri bünyesinde toplamış olmasına kızan Luther, özellikle yapılan maddi bağışlar neticesinde insanlara günahlarının affedildiğini gösteren belgeler, cennet anahtarları verilmesini komedi olarak nitelendirdi. Luther, açıkça ifade etmekten çekinmediği bu düşünceleri nedeniyle, 1520 yılında Papa 10. Leo tarafından aforoz edildi. Bu aforoz, Luther'in, Roma'ya ve onun kutsama kuramına daha şiddetle saldırmasını sağlayan bir kamçı oldu. İnancı, gözle görülmez ve insanın içinde olan bir duygu olarak nitelendiren Luther, Papalığa karşı girişimlerine hız verdi. Ancak, Alman yöneticileri nezdinde Papalığın aforozunun büyük önemi vardı ve Luther Almanya'dan kovuldu. Luther, kendisini koruması altına

alan Frederik'in şatosuna sığındı. Alman teolog burada, şimdiye kadar sadece Latince yayınlanmış olan İncil'i, 1522 yılında Almanca'ya çevirdi. Luther, böylece Alman edebiyatına da kendi dilindeki ilk büyük yapıtını kazandırdı. İncil'in Almanca'ya çevrilmesi, Alman halkının kutsal kitabı daha iyi anlamasını ve Luther'in öğretisini desteklemelerini sağladı. Luthercilik, zamanla tüm Avrupa'ya yayıldı. Protestanlık adını alan Lutherci görüş ile Katolik kilisesinin toplumlar üzerindeki mutlak tahakkümü kırılmış oldu.[68]

1598 yılında Nantes fermanının imzalanması ile Fransa'da, Katoliklerin yanında Protestanların da yaşayabilecekleri kabul edildi. Öte yandan, coğrafi büyük keşifler ile dünya nüfusunun büyük bölümünün Hıristiyan olmadığı ortaya çıktı. Bu gerçek, halkın, Papalığa olan inancını biraz daha zayıflattı. Bu arada bilimsel ilerlemeler de durmuyordu. Polonyalı bilgin Copernic, dünyanın, hem güneş etrafında, hem kendi etrafında döndüğünü ispat etti. Dünya, Katoliklerin iddia ettiğinin aksine, evrenin merkezi değildi. Oysa Katoliklerin İncil'inde, güneşin, dünyanın etrafında döndüğünü yazıyordu.

Bu arada Rose Croix'lara, özellikle kıta Avrupa'sında, başta Cizvitler olmak üzere tüm dini kurumlar şiddetle saldırmaya başladı. Bu saldırılar 1630 yılına kadar sürdü ve Malineler Konseyi, Rose Croix'yı sihirbazlık ve dini sapkınlıkla suçlayarak tarikatın kapatılmasını, üyelerinin tutuklanmalarını isteyen bir emirname yayınladı.[69] Bu karar üzerine Templierler'in başlarına gelenler kendilerine örnek olan Rose Croix'lar, tıpkı onlar gibi Masonlara katıldılar. İki kuruluşun, bundan sonra birlikte hareket ettikleri, 17. yüzyıl ortalarında Henry Adamson tarafından yazılmış şu mısralardan da bellidir:

"Rose Croix kardeşleriyiz biz.
Mason parolasına ve sezgi özelliğine sahibiz."

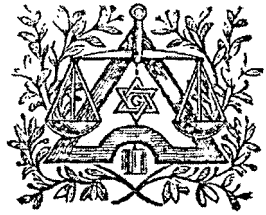
Ayrıca 1724'de yayınlanan, "Masonların Gizli Tarihi" adlı bir eserde de, "Rose Croix'lar ve Masonlar, aynı inançtaki tarikatın kardeşleridir" denilmektedir.

Kaynakça

1. Naudon Paul, *Tarihte ve Günümüzde Masonluk*, Varlık Yay., İstanbul 1968, s. 36.
2. Michael Baigent/Leigh Richard, *Mabet ve Loca (1)*, Emre Yayınları, İstanbul 2000, s. 160.
3. Baigent Michael/Leigh Richard, *Kutsal Kâse*, Kutsal Kan (2), Emre Yay., İstanbul 1996, s. 71.
4. Baigent M./Leigh R., İe (2), s. 117.
5. Baigent M./Leigh R, İe (2), s. 386.
6. Baigent M./Leigh R, İe (2), s. 387.
7. Baigent M./Leigh R., İe (2), s. 303.
8. Baigent M./Leigh R, İe (2), s. 388.
9. Baigent M./Leigh R, İe (2), s. 359.
10. Baigent M./Leigh R., İe (2), s. 56.
11. Baigent M./Leigh R, İe (2), s. 58.
12. Baigent M./Leigh R, İe (2), s. 59.
13. Baigent M./Leigh R., İe (2), s. 60.
14. Baigent M./Leigh R, İe (2), s. 61.
15. Baigent M./Leigh R, İe (2), s. 53.
16. Baigent M./Leigh R, İe (2), s. 60.
17. Baigent M./Leigh R, İe (2), s. 62.

18. Baigent M./Leigh R, İe (2), s. 232.
19. Baigent M./Leigh R, İe (2), s. 238.
20. Baigent M./Leigh R., İe (2), s. 267.
21. Baigent M./Leigh R, İe (2), s. 47.
22. Baigent MVLeigh R, İe (2), s. 241.
23. Ayan Tamer, *Çift Başlı Kartal*, İtidal Olgunlaşma Yayınlan, İs tanbul 1998, s. 282.
24. Baigent M./Leigh R., İe (2), s. 267.
25. Baigent M./Leigh R., İe (2), s. 259.
26. Baigent M./Leigh R., İe (2), s. 98.
27. Boucher Jules/Naudon Paul, *Masonluk Bu Meçhul*, Okat Yayınevi, İstanbul 1966, s. 15.
28. Baigent M./Leigh R., İe (2), s. 68.
29. Erentay İbrahim, *Hıram Abif*, Irmak Yay., İstanbul 2000, s. 34.
30. Baigent M./Leigh R, İe (2), s. 90.
31. Baigent M./Leigh R., İe (2), s. 70.
32. Erentay İ., İe., s. 38.
33. Daftary Farhad, İsmaililer; *Tarih ve Kuram,* Rastlantı Yayınları, Ankara 2001, s. 30.
34. Baigent M./Leigh R., İe (1), s. 65.
35. Baigent M./Leigh R, İe (2), s. 97.
36. Baigent MVLeigh R, İe (2), s. 228.
37. Baigent M./Leigh R., İe (2), s. 112.
38. Baigent M./Leigh R, İe (2), s. 122.
39. Baigent M./Leigh R., İe (1), s. 82.
40. Ünal Tahsin, *Ante Anne Caedo,* Gün Yay., İst. 1999, s. 41.
41. Baigent M./Leigh R., İe (2), s. 74.
42. Erentay İ., İe, s. 40.
43. Baigent MVLeigh R., İe (2), s. 128.
44. Baigent M./Leigh R., İe (2), s. 75.
45. Baigent M./Leigh R., İe (2), s. 94.

46. Baigent M./Leigh R., le (2), s. 67.
47. Baigent M./Leigh R., le (2), s. 103.
48. Baigent M./Leigh R., le (2), s. 79.
49. Boucher J./Noudon P., le., s. 20.
50. Baigent MVLeigh R, le (1), s. 113.
51. Erman Sahir, *Dante ve İlahi Komedyanın Ezoterik Yorumu*, Yenilik Basımevi, İstanbul 1977, s. 5
52. Baigent MVLeigh R., le (1), s. 138.
53. Baigent M./Leigh R, le (1), s. 140.
54. Baigent M./Leigh R, le (1), s. 122.
55. Baigent M./Leigh R, le (1), s. 128.
56. Naudon Paul, le., s. 34.
57. Akin Asım, *Tarih Boyunca Masonluk,* Hacettepe Yayınlan, Ankara 1998, s. 134.
58. Baigent MVLeigh R, le (2), s. 98.
59. Baigent M./Leigh R., le (2), s. 134.
60. Baigent M./Leigh R., le (1), s. 161.
61. Baigent M./Leigh R., le (2), s. 140.
62. Baigent M./Leigh R., le (2), s. 154.
63. Baigent M./Leigh R., le (2), s. 213.
64. Baigent M./Leigh R., le (2), s. 219.
65. Baigent M./Leigh R., le (2), s. 402.
66. Naudon Paul, le, s. 35.
67. Boucher J/Naudon P., le, s. 31.
68. Bayet Albert, *Dine Karşı Düşünce Tarihi,* Broy Yayınları, İstanbul 1991, s. 55.
69. Baigent M./Leigh R., le (1), s. 142.

XI. BÖLÜM

EZOTERİZMİN ZAFERİ HÜMANİZM ve RÖNESANS

İstanbul'un 1453'de Türkler tarafından alınması ve Bizans İmparatorluğu'nun son buluşu ile birçok Bizanslı İtalya'ya göç etti. Göç edenler arasında bilim adamları ve filozofların yanı sıra, Ortodoks Collegia kardeşleri de bulunuyordu. İtalya'daki Mason Localarına katılan bu yeni kardeşler, olayların ivmesinin tırmanmasına neden oldular. Ayrıca, Müslümanların elinde bulunan klasik ticaret yollarına karşı alternatif yolların bulunması, yeni kıtaların keşfi, Avrupa'da refahın giderek artmasıyla sonuçlandı. Artan refahla birlikte, insan hakları gibi soyut kavramlar da gündeme geldi.

İstanbul'un Türkler tarafından fethinden kısa bir süre sonra, 1460 yılında, İtalya'nın Floransa kentinde "Platon Akademisi" kuruldu.[1] Marcile Ficin tarafından kurulan bu akademide, Hıristiyan felsefesi ile ezotorik doktrin görüşleri uzlaştırılmaya çalışıldı. Aynı nitelikli çalışmalar, diğer İtalyan kentlerine de sıçradı ve Venedik, Cenova, Roma gibi kentlerde yeni akademiler kuruldu. Bu akademilerin araştırmaları so-

nucunda, Bizans manastırlarının tozlu arşivlerinde yüzyıllardır unutulmuş eski Yunan eserleri gün yüzüne çıkarıldı.

İtalya'da Platon Akademisinin önderliğindeki akademisyenlerin, Yunan klasiklerini gün yüzüne çıkarması, tüm yaşamda ve özellikle de bilim ve sanatta yeni bir atılımı beraberinde getirdi. Çeşitli eserlerde yer alan Ezoterik öğretiler, yepyeni bir dönemin başlamasını sağladı. Bu dönem, adını dahi Ezoterik öğretiden aldı: Rönesans. "Yeniden Doğuş" anlamına gelen Rönesans'ın düşünürlerinin en büyük hedefi, Yunan-Roma uygarlığı ile Hıristiyanlık arasında bir iletişim, bir ilişki kurmak ve iki uygarlığı aynı potada eriterek, yepyeni bir dünya kurmaktı.[2]

Rönesans aydınlanması sırasında, binlerce yıl boyunca Bizans kütüphanelerinde biriktirilmiş olan Hermes, Platon, Astroloji, Simya, Kabbala, Kutsal Geometri ile ilgili metinler batıya aktarılmış, Hermetika Külliyatı (Corpus Hermeticum) gibi, Bizans kütüphanelerinde saklı duran eserler çeşitli dillere çevrilmiştir. Hermetika'nın, 1549'da Fransızca baskısının yapıldığı görülmektedir. İspanya'da da Müslümanların yarımadadan atılmaları sonrasında İspanyol Krallığının izlediği baskı politikaları neticesinde, buradaki Ezoterik bilgiler kuzeye doğru akmıştır. Bu yoğun bilgi bombardımanı, batı uygarlığının yapısını değiştirmiş, Rönesans'ı kaçınılmaz kılmıştır. Ezoterik bilgilerin kaynağı artık İtalya'dır. Başta Cosimo de Medici gibi birçok İtalyan soylusu, Bizans Ezoterikası ile yakından ilgilenmiştir.[3] Bizans ve İspanya kökenli malzemeler ile Akademiler oluşturulmuş, çeviriler yapılmış ve yayınlar neşredilmiştir. Ezoterizm dalgası, bir yüzyıl boyunca İtalya'dan tüm Avrupa'ya yayılmış, akabinde mimari ve sanat akımlarının Ezoterik örnekleri yaygın olarak görülmeye başlanmıştır.

Rönesans bilim adamları, Platon'un eserleri üzerine yaptıkları incelemeler sırasında önemli bir kavramın varlığını keşfettiler; "Evrenin Mimarı." Platon, Timaeus adlı yapıtında, Yüce Tanrı'dan, zanaatkâr veya yapıcı anlamına gelen "Tekton" olarak bahsetmektedir. Platon'a göre, Arche Tekton, yani Usta Yapımcı, evreni geometri aracılığıyla yaratmıştır.[4]

Bizans'tan İtalya'ya göç edenlerin beraberinde getirdikleri Yunanca eserler ile İtalya manastırlarındaki Roma eserlerinin anlaşılır bir dille İtalyancaya çevrilmesi, ulusal bir edebiyat ve tarih anlayışının doğmasına da yol açtı. Aynı dönemde Latince İncil, İtalyancaya çevrildi ve eski uygarlıklar ile Hıristiyanlık arasında bir süreklilik olduğu ispat edilmeye çalışıldı. Bu arada matbaanın icat edilmiş olması, kitapların çok daha fazla sayıda basılmasını ve daha çok kişinin bunları okumasını sağladı. Böylece, yeni düşünceler pek çok ortamda tartışılmaya başlandı ve bu tartışmalar sonucunda yeni fikirler doğmasına imkân yaratıldı. Toplumdan ziyade birey ön plana çıktı ve giderek insani değerler, bütün diğer değerlerin üstünde tutulmaya başlandı.

Ezoterik doktrinin binlerce yıldan bu yana savuna geldiği görüşleri kapsayan bu felsefi akıma, "Hümanizm" adı verildi. Petrarca ve Boccacio gibi ezotorik düşünürler, insanın evrenin merkezinde bulunduğunu, dünyanın insan ruhunu geliştirmek için bir araç olduğunu, ruhun hedefinin Tanrı'ya ulaşmak olduğunu, kısacası Ezoterik öğretinin içeriğini kapsayan eserler yazdılar. Aynı konuları, kimisi Platon Akademisinin, kimisi diğer kardeş akademilerin üyeleri olan Manetti, Erasmus, Mirandola, Monteign gibi düşünürler de işlediler. İnsanın üstünlüğü ve saygınlığı üzerine çeşitli yapıtlar ortaya koyan bu filozoflar, insanın yeryüzünde ve daha

sonraki yaşamında kaderini belirleyecek yegane şeyin Tanrısal aşk olduğunu, insan ile Tanrı arasında bozulmaz bir birlik olduğunu ifade etmekten kaçınmadılar.

Ezoterik doktrinin böyle açıkça ortaya konulması, Rönesans şiir ve sanat eserlerini yaratan hayal gücünün de aynı biçimde serbestçe kendisine yol bulmasını sağladı. Boccacio, şiir ve dinin birbirlerini tamamladıkları iddiasıyla, kutsal kitabın aslında şiirsel bir dille ele alınmış olduğunu öne sürdü. Bu ve benzeri girişimler neticesinde, din dışı konuları işleyen şair ve yazarlar da yaratıcılık vasıfları nedeniyle kutsal bir saygınlık kazandılar ve diledikleri konularda daha rahat çalışma olanağı buldular.

Hümanizm akımı ile insana, insan olmaktan gurur duyması öğretildi. Bu düşünce tarzı Ezoterik öğretiyi bünyesinde barındıran Masonluk ile tüm Avrupa'ya kısa sürede yayıldı. Öğretinin güzellik arayışı, tüm sanat dallarına yayıldı ve mükemmelliklerine bugün dahi ulaşılamayan yüzlerce eser doğdu. Leonardo da Vinci, Michelangelo, Rafaello gibi üstatlarla, Rönesans doruk noktasına ulaştı.

Tüm bu gelişmelerin neticesinde ortaçağın durağan düşünce sistemi yıkıldı. Yerine, akılcılığı ön plana çıkaran pozitif düşünce geldi. Rönesans, felsefi bakımdan akılla inancı uzlaştıran bir sentez oldu.

Hümanizm ve Rönesans'ın etkileri, 15. yüzyıldan itibaren genişleyerek, 18. yüzyıla kadar devam etti. Bu akımların giderek kendi çıkarlarını zedelediğini ve kurulu düzene darbe indirdiğini gören Papalık, 18. yüzyıldan itibaren, özgür düşünceye karşı savaş açtı. Bilime büyük darbeler indirildi. Galile Galileo, "Yazılı hükümlere aykırı bir öğretiden yana çok etkili kanıtlar taşıyan bir kitap yazdığı" için, Engizisyon'da yargılandı ve sapkınlık içinde olduğu gerekçesiyle aforoz ve hapis edildi.

Fransa'da, Protestanların Katolikler ile barış içinde yaşamalarını öngören Nantes Fermanı yürürlülükten kaldırıldı. 1757'de yayınlanan bir kraliyet fermanı ile dine saldıran, otoriteye karşı gelen tüm yazar ve yayıncıların ölüm cezasına çarptırılacakları duyuruldu.[5]

Bu karardan on yıl sonra, sadece dini hoşgörüyü savunan Marmontel, "deizm ve ateizm gibi her çeşit suçu kışkırtıcı öğretilerin yanı sıra, Katolik kilisesinin temellerini sarsabilecek her türlü akımın bastırılması" gerekçesiyle, ölüme mahkûm edildi. Bu karar, özellikle Ezoterik doktrini mahkûm etmek için alınmış bir karardı. Ancak, ortaçağ artık bitmişti ve kilisenin karşısında suskun kitleler değil dev düşünürler vardı. Protestan liderler Calas ve Sirven'in Papalıkça mahkûm edilmeleri üzerine, Voltaire, kilisenin adaletsizliğine karşı büyük bir kampanya başlattı. Toplumda derin yankılar uyandıran kampanya sonucunda Katolik kilisesi, Protestan liderleri serbest bıraktı ve Protestanlara eski itibarları iade edildi.

Buna karşılık Papalık, Denis Diderot'un, adaleti doğruda, güzelde ve iyide arayan Ezoterik eseri Ansiklopedi'nin yakılmasına karar verdi. Voltaire, Bastil'e kapatıldı. Hakkında tutuklama kararı çıkan Rousseau kurtuluşu kaçmakta buldu. Holbach'ın "L'esprit"i (ruh), Felsefe Sözlüğü de yakılan eserler arasındaydı. İtalyan din adamı ve düşünür Geordano Bruno, Ezoterik düşünceleri nedeniyle, 1600 yılında "Baş Kâfir" olarak yargılandı ve yakılarak öldürüldü.[6]

Engizisyon, karşısındaki filozofları sindirmek için sık sık şiddete başvurdu. Bruno gibi Şövalye La Barre'in da ayin alayını selamlamamak ve Felsefe Sözlüğü gibi sakıncalı eserleri okumakla suçlanıp ölüme mahkûm edilmesi, dilinin koparılarak başının kesilmesi, cesedinin yakılması, umulanın

tam aksine filozofların birlik oluşturarak tepkilerini göstermelerine yol açtı. Voltaire, Papa için "ezelim alçağı" derken, Montequieu gibi ağırbaşlılığıyla ünlü bir adam dahi, "Papa, alışıldığı için karşısında boyun kırılan, modası geçmiş bir puttur" demekten kendisini alamadı.[7]

Masonluğun Papalığa karşı olan tutumu, Roma kilisesinin de Kardeşlik örgütü üyelerini mahkûm etmesine neden oldu. Masonluğu mahkûm eden ilk emir, Papa 12. Clemens tarafından, 1738'de yayınlandı. Bu tarihten itibaren 13 değişik papa, 1884'e kadar Masonları aforoz eden ve Masonluğu yasaklayan emirnameler yayınladılar. Papa 12. Clemens 28 Nisan 1738 tarihli emrinde, hiç kimsenin Masonluğa veya benzeri bir örgüte üye olmamasını buyurdu ve üyelerin aforoz edileceğini açıkladı. Ardından gelen Papalar da 13. Leo'ya kadar, Masonluğu lanetleyen ve üyeler üzerindeki aforozu her seferinde yineleyen emirnamelerini yayınlamayı sürdürdüler.[8]

Papa Clemens Masonluğu mahkûm ederken, bu müessesenin tüm dünyaya fenalıklar getireceği gibi anlamsız suçlamaların yanı sıra, değişik din ve mezheplerdeki kişilerin bir araya gelmelerinin önüne geçilmez tehlikeler doğuracağı gibi ancak bağnaz bir kafa yapısının ürünleri olabilecek suçlamalarda bulunuyordu. Clemens'in en önemli gerekçesi de, "kendilerince malum olan doğru ve makul sebepler" idi!

Masonluğun Papalık tarafından yasaklanması fermanı, Katolik ülkelerde dahi çok fazla işe yaramamıştır. Katolik Avustralya Kralı Franchois, Masonluğun ateşli bir savunucusu olmuş, Roma kilisesinin kaleleri olan İtalya ve İspanya'da dahi Masonik teşkilatlanmanın önüne geçilememiştir.[9] Papalığın bu fermanı, Mason localarının, kendi muhalifleri için birer toplanma mekânına dönüşmesinin ötesinde bir anlam

taşıyamamıştır. Zamanla Masonluk tüm Avrupa'da resmi kiliseye ve papaz sınıfına karşı devrimci düşünce ve eylemlerin bir odağı haline gelmiştir.

Papalar ve Katolik devletlerin kralları, Masonların birbirlerine ketumiyet yemini ile bağlı olmalarından ve toplantılarının gizli yapılmasından endişe duyuyorlardı. Bu endişelerinin yersiz olmadığını, tarihi gelişmeler ortaya koydu. Fransa'da, büyük devrimin gerçekleştirilmesi ve sistemin giderek laikleştirilmesinde, İtalya'da, Papalığın etkinliğine son verilmesi, milli birliğin sağlanması ve yine sistemin laikleştirilmesinde, hep Masonlar en önemli rolü oynadı.

Devlet yönetiminin, Papalığın ve Katolik kilisesinin etkisi altından çıkartılmasında dönüm noktası olan kararlardan birisi, 1714 yılında İngiltere'de alındı. Bir yasa çıkartılarak, herhangi bir Katolik hükümdarın İngiltere tahtına çıkması yasaklandı. Böylece İngiltere, Roma'nın yoğun baskılarından kurtulmayı başardı.[10] Yeni kanunla ortaya çıkan bu özgür ortam, Masonların kendilerini güvencede hissetmelerini sağladı ve onlar da dış dünyaya kapılarını daha çok açtılar. Bu tarihte Templierler ve diğer Şövalye örgütü üyeleri, Rose Croix'lar, Royal Society yandaşları, Mason localarına üye bulunuyorlardı. Bunlara, asli meslekleri Duvarcılık olmadığı ve örgüte sonradan katıldıkları için, "Kabul Edilmiş Mason" (Accepted Mason) denilmekteydi.

1738'de Papalığın Masonları aforoz etmesi üzerine, Voltaire, 80 yaşında olmasına karşın, kilise aleyhtarı kampanyalarda kendisine büyük destek sağlayan ve kendisiyle aynı inançları paylaşan bu insanlara, bu kez kendisi destek vermek için, "Kabul Edilmiş" unvanıyla Masonluğa girdi. Voltaire, "Hoşgörü Üstüne" adlı yapıtında insan haklarını ve bunun uzantısı olan hoş görme hakkını savunurken, herkesin

inançlarında özgür olduğunu, tüm insanların, dinleri ne olursa olsun kardeş olduklarını savundu. "Bir Türk, bir Çinli, bir Yahudi, kardeşim mi oluyor böylece?" diye soran Voltaire, kendi sorusuna, kendisi cevap veriyordu; "Elbette. Hepimiz aynı babanın, Tanrı'nın çocukları değil miyiz?"

Voltaie gibi Diderot, Montesquieu, Lafayette, Boucher, Danton ve Pastoren de dönemin ünlü Kabul Edilmiş Fransız Masonlarıydı. Bu kadar ünlü filozof ve bilim adamının bir çatı altında bir araya gelmiş olmaları, Masonluğun dine karşı laik akımı ne denli desteklediğinin bir göstergesidir.

Bir diğer ünlü Kabul Edilmiş Mason olan İngiliz filozof ve bilim adamı John Dee, 17. yüzyılda İngiltere'nin Ezoterik çalışmaların ana merkezi haline gelmesini sağlamıştır. Astroloji, simya, Kabbala ve matematik üzerine çalışmalarıyla tanınan Dee, Öklid'in, İngilizce tercümesine yazdığı önsözde İsa'dan, "Tanrısal Büyük Üstadımız" şeklinde bahsetmektedir.[11] Ona göre mimarlık, diğer tüm sanatlar arasında bu bilimin en önemli bilim olmasından ötürü son derece önemlidir. Mimar, her işi yapabilen, her şeyi kavrayabilen bir usta olmalıdır. İngiltere'de bulunan eski İncillerde de Tanrı'nın Mimar olarak resmedildiği görülmektedir. Francis Bacon ve Robert Fludd gibi Kabul Edilmiş Masonlar, John Dee'nin öğrencisidir. İngiltere ve İskoçya'nın birleşmesi neticesinde, Templier doktrinleri, İngiltere ve İrlanda'da yayılmaya başlamıştır. Yeni Kral 1. James, Operatif Masonların hamisi ve üyesidir. Böylece Masonluk ile İngiltere tahtı arasındaki bağlantı da güçlenmiştir.

İngiltere'ye Masonluğun ilk kez 10. yüzyılda Kral Athelstan döneminde, St. Amphibal tarafından getirildiği, kralın oğlu Edwyn'in, Masonluğun himayesini üzerine aldığı ve 925 yılında York kentinde bir toplantı düzenlenerek eldeki

eski rulo ve parşömenlere dayalı Masonik yükümlülüklerin bir araya getirildiği, Robert Plot'un 1686'da yayınladığı Staffordshire Tarihi adlı çalışmasında yer almaktadır.[12] Bu belgeye göre, toplantıda Edwyn'e "Büyük Mimar" payesi verilmiştir. 1150 yılında Kilwinnig'de, bir diğer Masonik toplantı daha düzenlenmiş, 1180'de de Kral 1. Henry, İngiliz Masonlarına muhtelif ayrıcalıklar tanındığını bildiren bir ferman yayınlamış ve Masonluğun ülkesinde sürekli gelişmesine ön ayak olmuştur.

Öte yandan dünyadaki teknolojik gelişmeler, Masonluğun Operatif kolunu olumsuz etkilemekteydi. İnşaat yapımı ile ilgili daha önce birer sır olarak saklanan bilgiler, giderek sır olmaktan çıktılar ve okullarda öğretilen bilim dallarının konuları haline geldiler. Bu durum, adlarına sonradan "Operatif Mason" denilen inşaat ustalarına, okul mezunu ve örgüt üyesi olmayan yeni rakiplerin çıkmasına neden oldu. Zamanla bu ustalar iş bulmakta zorlanır oldular. Operatif İngiliz Masonluğunun en son ve en etkileyici yapıtı, Londra kentidir. Operatif Masonların son büyük faaliyetleri, Londra'nın yeniden inşası oldu. 1666 yılında kentin yüzde 80'inin bir yangın ile kül olmasından sonra, Avrupa'dan gelen Operatif Masonların da yardımı ile İngiliz Masonlar kenti yeniden inşa etmiştir. Çok sayıda katedral ve sarayın da aralarında bulunduğu bu yapıların olağanüstü mimarisi sayesinde Masonluk, toplum gözünde büyük bir saygınlık kazanmıştır.[13] Toplumu birleştirici bir güç haline gelen örgüt, zaman içerisinde Anglikan kilisesinden bile etkin bir kurum olmuştur. Aristokratlar ile esnafın, aydınlar ile zanaatkârların bir araya gelebildikleri Localarda, demokrasinin temelleri atılmıştır.

Ancak Londra'nın yeniden imarından sonra, Operatif

Masonlar için yine yapılacak iş kalmadı ve Masonluğun el emeğine dayalı Operatif kolu giderek yok olmaya başladı. Bu aşamada devreye Kabul Edilmiş Masonlar girdi. Locaların fikri çalışmalarına katılan bu Masonlar, önceleri azınlıktaydılarsa da giderek sayıca çoğaldılar. Mesailerinin kol işçiliğine değil, kafa işçiliğine, yani fikri çalışmaya dayanması nedeniyle, kendilerine "Spekülatif Masonlar" adını uygun gören Kabul Edilmiş Masonlar, 1703 yılında bir karar yayınlayarak, bundan böyle Masonluk ayrıcalıklarının yalnızca yapı işçilerine özgü olmayacağını, dileyen herkesin localara üye olarak bu ayrıcalıklardan yararlanabileceğini duyurdular.

İngiltere'de Protestanlığın ağır basması ve Katolik kilisesinin baskılarının yok olmasından sonra Anglikan Masonlar, locaların düzenliliği hakkında karar verebilecek ve yeni localar açabilecek yüksek bir merci kurmaya karar verdiler. Böylece 1717 yılında dört Londra locası, İngiltere Büyük Locası'nı kurdular.[14] İngiltere'deki Mason Localarını bir çatı altında toplaması hedeflenen Büyük Loca, Templierlerce kutsal sayılan Yahya Peygamberi anma gününde, 24 Haziran 1717'de kuruldu. Loca sayısı kısa sürede hızla arttı ve 1723'de 52'ye ulaştı. Bunlardan 26'sının 1717 öncesi de var oldukları düşünülürse, loca sayısının kısa sürede ikiye katlanmış olmasından, İngilizlerin Masonluğa teveccühleri ortaya çıkmaktadır.[15]

Büyük Loca'nın yeni yasasını, bir Protestan rahibi olan James Anderson yazdı. Bu yasanın yazılmasına bir başka Protestan rahip Desagulier de yardımcı oldu. Royal Society üyesi olan bu rahip, ünlü bilgin Newton ile de yakın arkadaştı. Anderson Yasaları adıyla anılan bu yasanın ilk bölümünde, "Bir Mason, taşıdığı sıfatlar nedeniyle, ahlak kurallarına boyun eğmek zorundadır ve hiçbir zaman, bir Tanrı Tanımaz (Ateist), ya da Dinsiz (Deist) olamaz" denilmektedir.

İngiliz Masonluğu, çırak, kalfa ve üstat derecelerinden oluşan üç dereceli Masonluk iken, İskoç Masonluğu 25 derece üzerinden çalışıyordu. Yüksek dereceler denilen bu uygulama İngiliz Masonluğunca ancak, 1745 yılından sonra, Stuartların taht için tehlike olmaktan tamamen çıkması üzerine, İngiltere Büyük Locası tarafından tanınmaya başlandı ve nihayetinde 1813 yılında, her iki uygulama yöntemini de benimseyen Birleşik Büyük Loca doğdu.[116]

İngiltere Büyük Locasının İskoç Masonluğunu tanıması sonucu, İskoç Masonluğu 1761 yılında Amerika'da da yayılmaya başladı. Bu kıtada, İskoç Riti'ne sekiz derece daha ilave edildi ve tüm dünyanın da kabulü ile İskoç Riti Masonluğu, 33 derece olarak benimsendi.[117]

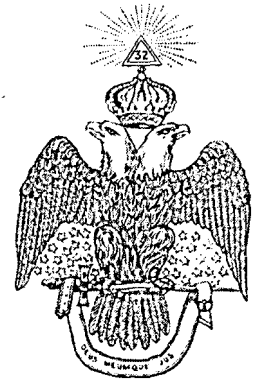
1815 yılında İngiltere'de, yeni bir Büyük Loca Yasası yayınlandı ve Tanrı ve din hakkındaki ilk bölüm şöyle değiştirildi; "Sıfatı dolayısıyla, bir Mason ahlak kurallarına uymakla görevlidir. Eğer mesleği iyi anlamışsa, hiçbir zaman, bir Tanrı Tanımaz ya da Dinsiz olmayacaktır. Tanrı'nın, her şeyi insanlardan daha başka türlü gördüğünü o, herkesten daha iyi anlamak durumundadır. Çünkü insan dış görünüşü görür, Tanrı ise gönülleri. Bir insan, dini tapınış tarzı ne olursa olsun, tarikattan çıkarılmaz. Yeter ki yerle göğün Yüce Mimarına inansın ve ahlakın kutsal görevlerini yerine getirsin."[118] Böylece Mason olmanın ön koşulu, Hıristiyan olmaktan, Noaşit olmaya evrildi. Bu yasa ile Hıristiyanların yanı sıra Noaşit, yani Nuh inanırı olan Yahudi ve Müslümanların da örgüte katılmaları mümkün oldu. Bu sayede Masonluk, özgür düşüncenin filizlendiği her ülkede varlığını gösterdi ve tüm dünyaya yayıldı.

17. yüzyılda Masonluk, kıta Avrupa'sında Fransa, İtalya, İspanya ve Almanya'da, Katolik kilisesinin yoğun baskıları

ile teknolojik ilerlemenin getirdiği işsizlik gibi nedenlerle son derece zayıflamış bulunuyordu. İngiltere ve İskoçya'da ise durum daha farklıydı. Her iki ülkede de Kabul Edilmiş Masonların fazlalığı, örgütün varlığını ve gücünü sürdürmesini sağlamıştı. 1649 yılında, İskoç kökenli Stuart Hanedanından olan İngiltere Kralı I. Charles'ın kafasının kesilerek idam edilmesinden sonra, dul eşi Kraliçe Henrietta, doğduğu ülke olan Fransa'ya döndü. Kısa bir süre sonra çok sayıda İskoç soylusu da onu takip etti. Bu soyluların büyük bölümü Kabul Edilmiş Masondu.[19] Bunlar Stuart hanedanının, İngiltere tahtını yeniden eline geçirmesi için faaliyetlerini, Fransa'da kurdukları Mason localarında yürüttüler. Bu locaların bir kısmı askeri nitelikliydi ve Stuartların İngiltere tahtına dönüş şansı kalmayınca, bu askeri localar Fransız ordusuna katıldılar. Böylece, Fransız ordusunda Masonluk yayılmaya başladı. Askeri İskoç localarının yanı sıra sivil localar da Fransa'da önceden var olan localar ile birleşerek, mesleğin tüm ülkede yayılmasını sağladılar. Eski geleneklere ve yüzlerce yıldır uygulanagelen ritüellere dayanan bu Masonluğa, Avrupa kıtasındaki yeni yayıcılarına atfen, "İskoç Masonluğu" denildi. İngiliz Masonluğu yanlısı localar, İngiltere Büyük Locasından berat alarak, düzen içinde kurulurken, İskoç locaları eski gelenekler uyarınca, herhangi bir merciye dayanmadan kendiliğinden kuruluyorlardı.

Kendiliğinden kurulan bu İskoç locaları, üst merci olarak kurulan Ulusal Yüksek Şuralara bağlı çalışıyordu. 1762'de kurulan Olgunlaşma (Perfeksiyon) Riti, 22 yüksek derece üzerinden faaliyet gösteriyordu. 1786'da Prusya İmparatoru Frederic, Berlin'de toplanan İskoç Riti'nin ilk uluslararası konvanında, daha önce imparatorluk arması olarak gördüğümüz çift başlı kartalı, ritin özel arması olarak onayladı.

Mevcut derecelere, Kabbala Ezoterizmi'nde açıklanan 10 sefirot ve 1 nihai "En-Soph" derecelerinin ilavesi ile, Ritin toplam derece sayısı 33'e çıkarıldı.[20]

İskoç Riti Çift Başlı Kartal Amblemi

İngiltere Büyük Locası'na karşılık Fransız locaları, aynı statüde bir merciye kavuşmak için, 1736 yılında Fransız Büyük Locası ayarında, "Grand Orient" adını verdikleri bir üst kuruluş oluşturdular. Fransa'da, bu bağımsız Fransız kuruluşunun yanı sıra, İngiltere Büyük Locası'ndan berat alan bir Fransız Büyük Locası da kuruldu.

O dönemde Masonluğun kökenleri hakkında en önemli konuşma, Şövalye Ramsay tarafından gerçekleştirildi. Bir İskoç soylusu olan ve Stuartlarla birlikte Fransa'ya geçen Ramsay, 1737 yılında Grand Orient'de Masonluğun geçmişi hakkında aydınlatıcı bir konuşma yaptı.[21] Masonluğun Templierlere dayandığını ve onların sayesinde kardeşlik örgütünün tüm Avrupa'ya yayılmış olduğunu söyleyen Ramsay, "Tarikatımızın kökleri, Kudüs Sen Jan Şövalyelerindedir. O gün bu gündür localarımız, Sen Jan Locaları adını taşırlar" dedi. Ramsay, ünlü konuşması sırasında, birçok Avrupa ülkesinde gerilemiş olan Masonluğun, Templierler sayesinde İskoçya'da canlılığını korumuş olduğunu da hatırlattı.

Ramsay'a göre Masonlar, sadece muhteşem mabetlere yeteneklerini ve güzellikleri aktarmış büyük mimarlar değil, Tanrı'nın yaşayan mabetlerini aydınlatan prenslerdi. Masonluğun, Kutsal Topraklarda Haçlılar arasında başlamış olduğunu iddia eden Ramsay, bir kardeşlik cemiyetinde birlik

oluşturan Hıristiyanların, Kudüs Sen Jan Şövalyeleri ile birleştiğini ve zamanla örgütün, başta İskoçya olmak üzere, Almanya, İtalya, İspanya ve Fransa'da birçok loca kurduğunu açıkladı. İskoç asilzadesi James Steward'ın, 1286'da Kilwinning'de kurulmuş olan bir locanın Büyük Üstadı olduğunu belirten Ramsay, Masonluğun çağlar boyunca İskoçya'da varlığını sürdürdüğünü ve Fransa krallarının korunmasını temin eden İskoç Muhafız Alayı ile bu ülkede tekrar geliştiğini ifade etti.

Fransız devrimi öncesi Masonluk, bu ülkede son derece yaygınlaşmış durumdaydı. Birçok aristokratın yanı sıra, burjuva önde gelenleri ve fikir adamları da localara devam etmekteydiler. Localarda yürütülen fikri çalışmalar sayesinde Masonluğun temel ilkeleri olan insanların özgürlüğü, kardeşliği ve eşitliği gibi fikirler, Fransız ihtilalinin de bayrağı haline geldiler. Devrimin fikir babaları Bailly, Talleyrand, Brissot, La Fayette, Mirabeau, Condorcet birer Masondular. Bazı kaynaklar Danton ve Robespier'in de Mason olduklarını savunmaktadır. 1789 ihtilalinde, Masonluğun örgüt olarak bir etkinliği görülmediyse de ihtilalin oluşumu için ana kadrolar dahi localarda hazırlanmıştı.[22] Devrimciler, localaların gizliliği içinde bir araya gelerek, ihtilalin alt yapısını oluşturdular. Ayrıca, localarda yapılan aralıksız laiklik propagandası da insanları dini her türlü reformu gerçekleştirmeye hazırladı. Nitekim 1793'de ülkedeki tüm kilise ve tapınakların kapatılması, bütün dini inançların önlenmesi gibi aşırı bir karar dahi alınabildi. Kilise açılmasını isteyenlerin tutuklanması, rahiplerin her türlü kamu görev ve haklarından men edilmesi öngörüldüyse de Danton ve Robespier'in girişimleri ile bu sert tedbirlerden vazgeçildi. İnanç özgürlüğüne karşı her türlü şiddet hareketinin ve baskının yasaklanması ile yetinil-

di. 1794'de devrim konvansiyonu devletle, kiliseyi ayırdı. Bir yıl sonra, isteyenlerin kiliselerden faydalanabilmeleri, dileyenlerin de her türlü dini ibadetten uzak yaşayabilmelerini öngören inanç özgürlüğü, kanuna bağlandı.

Fransa'da Katolik kilisesi karşıtı güçlü lobi, devrim sonrasında gelen direktuvarlık dönemi boyunca da etkinliğini sürdürdü. Bu dönemde Jakobinler'in, kiliseye ağır bastıkları görüldü. Napolyon'un gelişi ile durum tersine döndü. Katolikler, İmparatorluk süresince ağırlıklarını hissettirdiler. İmparatorluk sonrasında ise taraflar arasındaki mücadele, herhangi birisinin kesin üstünlüğü olmaksızın sürüp gitti. Bu arada, Fransız Mason localarındaki Katoliklerin sayısı giderek azaldı. 1877 yılında Grand Orient, locaların "Evrenin Ulu Mimarı" onuruna çalışmaları zorunluluğunu kaldırdığını açıkladı. Bu karar üzerine İngiltere Büyük Locası, Fransız Grand Orient'i ile tüm ilişkilerini derhal kesti ve bu kuruluşu düzenli olarak tanımadığını dünyaya duyurdu. Böylece Fransız Masonluğu, evrensel Mason topluluğu ile ayrı düşmüş oldu.[23]

Fransız Masonluğunun 1877 kararında, 1848 devriminin etkisi büyük olmuştur. 3. Napolyon'un düşüşünden sonra kurulan üçüncü cumhuriyette, ülkeyi yönetenlerin büyük çoğunluğu Masondur ve Katolik kilisesinin baskılarından bıkıp usanmış durumdadırlar. Fransa'da basın özgürlüğü, Masonlar sayesinde mümkün olur. Victor Hugo, cumhuriyet parlamentosunda verdiği ünlü söylevinde, tüm gücüyle ruhban sınıfına yüklenir ve "Yıldızların düşmediğini söylediği için Prinelli'yi dövdürten, kanın vücutta dolaştığını ispatladığı için Harvey'e işkence eden onlardır. Galile'yi, Kristof Colomb'u zindana attıran, Pascal'ı, Monteigne'i, Molier'i, din ve ahlak adına aforoz eden onlardır. Fransa'nın üç yüz yıldır yaydığı büyük ışık, onları rahatsız ediyor. O ışık, akıldan

müteşekkildir. Gerçek mümin benim ey rahipler, sizler dinsizsiniz" der.

İşte Fransız Masonları bu ruh hali içinde, Katolik kilisesine karşı güçlenmek için, aralarına Deist ve hatta Ateist inançta olanların da katılmasını sağlamak amacıyla, Evrenin Ulu Mimarı'na inanma zaruretini kaldıran bir kararı onaylamışlar ve Ezoterik öğretiye ters düşmüşlerdir. Ezoterik öğreti, semavi dinlerin ortodoks söylemlerinden farklı da olsa, Yüce bir Varlığın olduğunu savunmaktadır. Bu Yüce Varlığa inanma zaruretinin ortadan kaldırılması, öğretinin temelden yok olmasıyla eş değerdedir.

Tüm bu çabalara karşın Fransa'da ilk öğretimin laikleştirilmesi, ancak 1879'da mümkün oldu. Kilise'nin öğretim yapması 1904'de yasaklandı ve devlet ile din işleri de 1905'de ayrılabildi. Nihayet 1907'de de laik yasaların dokunulmazlığı kanun ile güvence altına alındı.

İtalya'da Masonluk, Fransa'dakine benzer bir yol izledi. Bruno'nun, Dante'nin, Boccacio'nun ve diğer Ezoterik doktrin yanlısı düşünürlerin yurdu İtalya'da, sırlar öğretisi bir geleneksel miras olarak Pisagor'dan bu yana varlığını sürdürüyordu. Ancak, Katolik kilisesinin merkezinin Roma olması dolayısıyla, Papalığın yoğun baskıları kendisini en çok İtalya'da hissettirdi. Rönesans'ın beşiği olan bu ülkede, 17. yüzyıla gelindiğinde, Masonluk neredeyse tamamen silinmiş durumdaydı. Masonluğun canlanışı, Fransa'da olduğu gibi İtalya'da da Stuart hanedanı yandaşlarının bu ülkeye gelmeleri ile başladı. İskoç Ritine bağlı ilk loca, bu yüzyılın ikinci yarısı içinde kuruldu. Geleneksel alt yapısı hazır olan Masonluk, İtalya'da hızla yayıldı ve Katolik kilisesinin karşısındaki doğal yerini aldı.[24]

İtalya üzerinde 1713 yılına kadar süren İspanyol ege-

menliği, Katolik kilisesinin güçlenmesine, Engizisyonun kurumsallaşmasına ve Rönesans'ın hızını yitirmesine neden olmuştu. Avusturya ve Fransa hakimiyetlerinin ardından, 1814 yılında Napolyon'un devrilmesi üzerine İtalyan devletleri yeniden ortaya çıktılar. Napoli krallığı, Sardunya krallığı ve Papalık devleti bağımsızlaştı. Ancak Toscana, Parma ve Modena, Avusturya'ya bağlı hanedanlar tarafından, Lombardia-Venedik krallığı da doğrudan Avusturya tarafından yönetiliyordu. Trentino, İstira ve Trieste gibi İtalyan toprakları ise resmen Avusturya İmparatorluğu topraklarına dahil edilmişti.

Avusturya işgaline ve müdahalesine karşı İtalyan aydınlarının kurduğu Carboneria teşkilatı ile ülkede oldukça güçlenmiş bulunan Masonlar bir ittifak meydana getirdiler ve İtalya'nın birliği ve bağımsızlığı için mücadeleye başladılar. Bu mücadele, 1848 yılına kadar sürdü. Papalık, karşısındakilerin özgür düşünceli ve laik olduklarının, kendi emirlerini kesinlikle dinlemeyeceklerinin bilinciyle, İtalyan Birliği fikrinin karşısında yer aldı. Papaların en büyük korkusu, egemenlikleri altında bulunan son toprakların da ellerinden gitmesiydi.

Papalığın yoğun baskılarının yanı sıra, Avusturya orduları ile yapılan savaşlar neticesinde Carboneria teşkilatı giderek zayıfladı ve 1831 yılında örgüt yok oldu. Örgüt mensuplarından hayatta kalanlar, dava arkadaşları olan Masonlara katıldılar ve bundan sonra, birlik için kiliseye karşı mücadeleyi tek başına Masonlar verdi.

1848'de Paris'teki Şubat devrimi, yine aynı yıl Viyana'daki Mart devrimi, İtalya'da da ulusal birlik devriminin başlamasına yol açtı. Birlik için savaşlar, 1861 yılına kadar devam etti. Bu tarihte, Fransa himayesindeki Roma-Papa devleti toprakları hariç tüm İtalyan devletleri birleştirildi ve İtalya Krallığı doğdu.

Garibaldi, Cavour, Emanuel I, Mazzini gibi birlik için savaşan liderler hep Mason'dular. Bu aydınlar, birleşmeye karşı çıkan kilisenin karşısına Masonluk ilkeleri ile çıktılar. 1786'da Papanın da desteği ile Avusturya kraliçesi Maria Teresa, İtalya'da Masonluğu yasaklamaya kalkıştı. Ancak bu ülkede, Masonluk geleneğinin temelleri çok derindeydi. Pisagor Akademisi, Roma Collegiaları, Comanige Masonları, Gilde'ler, Platon Akademisi, Rönesans hep bu topraklarda doğmuştu. Bu nedenle Masonluk, Katoliklerin yoğunluğuna rağmen halk arasında da belli bir sempatiyle karşılanıyor ve milli duygulara hitap etmeleri yüzünden de büyük destek buluyordu. Fransız Masonlarının da yardımı ile Avusturya kraliçesinin girişimi başarısız kaldı.

1848 yılında Papa 9. Pius, İtalya'nın bağımsızlığı için Avusturya'ya savaş ilanını reddedince, Masonlar Roma'da bir ayaklanma başlattılar. Papa, Roma'dan kaçmak zorunda kaldı. Ancak Fransız kuvvetlerinin Roma'yı ele geçirmelerinden sonra, Papa Pius kente geri dönebildi. 1870 yılında Fransa, Almanya ile savaşa girince, Fransız kuvvetleri Roma'dan çekildi. O tarihte kurulmuş bulunan İtalyan krallığına ait birlikler kente girdi. Roma'nın kraliyet birliklerince alınması üzerine, Papa, Vatikan şehri surlarının arkasına çekildi ancak yenilgiyi içine sindiremedi ve Masonluğu lanetleme kampanyasını sürdürdü. Pius'dan sonra Papalığa gelen 10. Leo da yeni rejimi onaylamadığını göstermek için İtalya Katoliklerine kraliyet parlamentosu seçimlerine katılmalarını yasakladı. Ancak bu karar neticesinde, Katoliklerin politik zeminde hiçbir etkinlikleri kalmamış oldu.

İtalyan birliğini sağlayan ve iktidarı ellerine alan Masonlar, başta laik bir devlet sistemi olmak üzere birçok alanda Masonik inançları yaşama uyguladılar. Örneğin, ilk demok-

ratik ceza kanunu olarak kabul edilen İtalyan Ceza Kanunu'nu hazırlayan Zanardelli bir Masondu ve hayata geçirdiği kanun, çok sayıda Masonik ilkeyi kapsıyordu. Zanardelli bu kanunla, dinler arasında hiçbir ayrım gözetmeyerek din özgürlüğünü kabul etmesinin yanı sıra, bu özgürlüğe karşı çıkacakların da cezalandırılmalarını öngörmüştür.

Papalık ile Masonluğun arası ancak 20. yüzyılda düzelebilmiş, aynı zamanda bir Rose Croix olduğu iddia edilen Papa 13. Jean, 1960 yılında, Katoliklerin de Mason olabileceklerine dair bir ferman yayınlamıştır.[25]

Masonik söylem ve idealler, Amerikan kolonicileri arasında da bağımsızlık savaşının bayrağı haline gelmiştir. Kolonilerde yaygın olan Mason Localarında çağdaş filozofların düşüncelerinin işlenmesi, Özgürlük, Kardeşlik ve İnsan Hakları gibi yüce kavramların tüm kolonilerde yaygınlaşmasını sağlamıştır. İngiltere ile başlatılan bağımsızlık savaşı 1783'e kadar sürmüş ve imzalanan Paris anlaşması ile Amerika Birleşik Devletleri doğmuştur.

Konfederasyonu oluşturan ilk 13 kolonide, Masonik federal sistem örgütlenmesi baz alınmıştır. 1787'de toplanan Anayasa Kongresi sırasında Masonluk, bağımsız kolonilerin her yöresinde işleyen yegane kurumdur. Anayasa Kongresinde, iki önemli ilke kurumsallaştırılmıştır. Bunlardan ilki, güç yetkisinin bireylerde değil makamda olması ve bireylerin belli aralıklarla, makamlara oylama yoluyla seçilmesi ilkesidir. Bu ilkenin oluşturulmasında Masonik teşkilatlanma ilkeleri ön planda tutulmuştur.[26] Nitekim Masonlukta, loca başkanları ve Büyük Üstatlar, eşitleri tarafından belirli süreler ile makamlara seçilmektedir. İkinci ilke, denetleme ve dengeleme sistemidir. Bu sisteme göre güç, iki farklı yönetimsel organ arasında eşit olarak bölünmüştür. Yürütme görevi

Başkana, yasama görevi ise Kongreye verilmiştir. Özerklikleri nedeniyle, her iki organ, bir diğerinin elinde yetkilerin yoğunlaşmasını engelleyebilecektir. Ayrıca, loca sisteminde olduğu gibi makam ile bireyin ayrıştırılması, zorunlu ve düzenli yasal seçimler ile garanti altına alınmıştır.

Bağımsızlığını kazanan, ancak henüz bütünleşmeyi sağlayamayan zayıf Konfederasyonun, Federe Devletler sistemi ile güçlü bir ulus haline dönüştürülmesi mümkün olmuştur. ABD Anayasasına, bir bakıma Masonik bir doküman denilebilir. Anayasanın arkasındaki üç isim olan Washington, Franklin ve Randolph, yönelimleri tamamen Masonluk tarafından şekillendirilmiş kişilerdir.[27] Washington, 1789'da Başkan olarak seçilmesinden sonra, Baş Yargıç olarak bir diğer Mason olan John Marshall'ı atamıştır. Yargıyı, yürütme ve yasama organları ile eşit konuma getiren isim de Marshall'dır. Böylece, çağdaş demokratik sistemlerin temeli Masonik örgütlenme biçimi göz önünde tutularak atılmıştır.

ABD'nin ilk Başkanı olan Washington'un yemin töreni, New York Büyük Locası Büyük Üstadı Robert Livingston tarafından yönetilmiştir. ABD Dolarının üzerine, Büyük Loca Mührü basılmıştır; Piramit üzerinde, üçgen içinde her şeyi gören göz. Washington'un yanı sıra pek çok ABD Başkanının Mason oldukları bilinmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri'nde Masonluk, kurulduğu gününden itibaren etkili olmuştur. Bu ülkede halen, her eyalette birer tane olmak üzere, 50 Büyük Loca ve 4 milyona yakın Mason bulunmaktadır. Masonluk Amerika'da o denli yaygındır ki Iowa eyaletinde bir kentin adı dahi "Mason City"dir. Bu ülkeyle ilgili bir diğer ilginç Masonik bilgi de astronot Edwin Aldrin'in, Ay'a bir Masonik plaket yerleştirmiş olmasıdır. Aldrin 1969 yılında, Masonluğun evrenselli-

ğinin sembolü olarak Teksas Büyük Locası tarafından hazırlanmış ve Ay'ın bu locanın Juridiksiyonu içine alındığını belirten bir levhayı, dünyanın uydusuna bırakmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda da Masonlar oldukça önemli rol oynamışlardır. Osmanlı İmparatorluğu topraklarında ilk Mason locasının kuruluş yılı olarak, 1738 tarihi verilmektedir. Bu tarihten, ilk ulusal Yüksek Şura'nın kuruluş yılı olan 1909'a kadar, Osmanlı topraklarında yabancı Büyük Loca veya Yüksek Şura'lara bağlı 23 locanın çeşitli dönemlerde faaliyette bulundukları bilinmektedir. Yabancı obediyanslara bağlı bu localarda, başta Sultan 5. Murat olmak üzere, şehzade Nurettin ve Kemalettin efendiler, Namık Kemal, Mithat Paşa, Fuat Paşa, Talat Paşa, Ahmet Vefik Paşa gibi ünlü kişiler ve sadrazamlar Masonluğa katılmışlardır.[28] Başta Mithat Paşa olmak üzere, bu kişilerin yoğun çabaları sonucunda, 1876'da Meşruti idare kurulmuştur. Ancak Sultan Abdülhamit iki yıl sonra, 1878 yılında, meclisi feshederek Meşrutiyeti yürürlülükten kaldırmış, önde gelen liderlerini, bu arada Mason ileri gelenlerini sürgün etmiştir.

Padişahın mutlak egemenliğine karşı çıkan aydınlar, 1899 yılından itibaren yurt içinde ve yurt dışında örgütlenerek, Jön Türkler adı altında muhalefete başladılar. Masonların gücünü arkasına alarak tahta çıkmış olan Abdülhamit, tüm yetkileri eline almasının hemen ardından, tam bir Mason düşmanı kesildi. Masonları, dinsizlik ve Tanrı tanımazlıkla suçlama konusunda Katolik kilisesi ile özdeşleşen Abdülhamit, yine de yönetimi süresinde Mason localarının faaliyet göstermelerine ses çıkartmadı. Bunda iki neden etken olmuştu. Öncelikle, Sultan Abdülhamit çok kuşkucu ve kurnaz bir kişiliğe sahipti ve Mason localarını kapatması halinde tüm Masonların yeraltına çekilerek, kendisi aleyhinde

daha yoğun çaba harcayabileceklerini hesaplamıştı. Bunun yerine, locaların açık kalmasını ve hafiyeleri vasıtasıyla sürekli denetim altında olmalarını sağladı. Abdülhamit'in bu yöntemi, özellikle İstanbul'da son derece etkili oldu ve İstanbul Masonları istibdat dönemi boyunca hiçbir varlık gösteremediler. İkincil olarak Osmanlı yönetimi, ekonomik açıdan dışa tamamıyla bağımlı hale gelmişti. Abdülhamit, Mason localarını kapatması halinde yabancı ülkeler Masonlarının büyük baskıları altında kalabileceğini, bunun da alınacak ekonomik yardımları etkileyeceğini hesaplamıştı.[29]

İstanbul Masonlarının pasifliğine karşın, Balkan yarımadasında ve özellikle de Makedonya'da Mason locaları son derece etkili bir konumdaydılar. Balkanlardaki karışık durum ve ulusal nitelikli ayaklanmalar nedeniyle, Sultan'ın hükmü Makedonya'da geçmiyordu. İttihat ve Terakki Cemiyeti adı altında Makedonya'da bir araya gelen Jön Türkler, Fransız devrimcilerini ve İtalyan birlikçilerini örnek alarak, toplantılarını Mason localarında yapmayı, gizliliklerinin korunması açısından daha uygun buldular. İttihat ve Terakki'nin öngördüğü program ile Masonik ilkeler arasında bir noktaya kadar uyum olması, birleşmeyi daha kolaylaştırdı. İttihat Terakki'nin önde gelenleri, başta Talat Paşa olmak üzere localarda örgütlendiler ve yönetime karşı yürütecekleri stratejiyi saptadılar.[30]

İttihat ve Terakki liderlerinin en yoğun biçimde üyesi oldukları loca, Selanik'te çalışmakta olan, İtalyan Obediyansına bağlı Makedonya Rizorta (Yeniden Doğan Makedonya) locasıydı. Kurucusu, Voltarie'ci, özgür düşünceli bir Yahudi olan Baruh Kohen'di. Yahudiler, diğer Balkan milletlerinin aksine, Osmanlı uyruğunda kalmayı kendi çıkarları açısından daha uygun buldukları için Türk aydınları ile birlikte çalışı-

yorlardı. Bu nedenle de Makedonya Rizorta locasında, İttihat Terakki üyelerinin yanı sıra çok sayıda Yahudi de vardı.

Yahudi Masonların İttihat Terakki'cilerle bu denli yakın olmaları, dinci çevrelerin tepkisine yol açtı ve Masonluğun, Yahudi amaçlarına hizmet etmekte olduğu gibi ciddiyetten uzak iddialar öne sürüldü. Musevi dininde kullanılan bazı sembollerin, aynı kökenden alınmış olması sebebiyle Masonlukta da kullanılıyor olması, bu çevreler için yeterli bir kanıttı. Böylece, İslamiyet'in Sünni kolu ile Hıristiyan Katolikleri, Masonluğu suçlama kampanyasında aynı noktaya gelmiş oldular.

Osmanlı Masonları ile Batıni doktrinlerin bir diğer savunucusu olan Bektaşiler arasında, Abdülhamit döneminde gözle görülür bir dayanışma vardı. Kendisi de bir Mason olan Sadrazam Mustafa Reşit Paşa tarafından yayınlanan Tanzimat Fermanı ile Masonlar, Osmanlı İmparatorluğu içinde güçlü bir konum elde ederken, Bektaşilik ile Masonluk arasında da güçlü bir etkileşim oldu ve önemli isimlerin her iki ekole de intisap ettikleri görüldü. Selanik'teki Masonlar, toplantıları için Bektaşi tekkelerinden yararlanırlarken, Tevfik Bey gibi bir Bektaşi Babası da Masonluğu katılarak iki örgüt arasındaki iletişimi sağladı.[31] Bugün de Bektaşi tarikatı yönetim kademesinin en üstündekilerden birisi olan Halife Baba Teoman Güre, aynı zamanda 33. dereceli bir Masondur.

İttihat ve Terakki, ordu subayları arasında hızla yaygınlaştı. İttihatçılarla yakın temas içinde olan Mustafa Kemal'in de Selanik'te bir Mason locasına katılmış olduğu, ancak devamsızlık nedeniyle bir süre sonra üyelikten çıktığı sanılmaktadır. İttihat Terakki'nin yoğun çabaları neticesinde Sultan Abdülhamit, 1908 yılında Meşrutiyeti yeniden ilan etmek zorunda kaldı. Cemiyet, aynı yıl yapılan seçimlerde

mecliste büyük çoğunluğu sağladı. Buna karşılık dinciler bir yıl sonra, 1909'da İstanbul'da bir ayaklanma başlattılar. Ayaklanmayı bastırmak için Selanik Hareket Ordusu birlikleri İstanbul'a girdi ve dinci çevrelerle sıkı ilişkide bulunan Abdülhamit tahttan indirildi. Bu arada aynı yıl, ilk ulusal Mason Yüksek Şurası kuruldu ve ülkedeki bütün localar bu Yüksek Şura'ya bağlandı.[32]

1. Dünya Savaşı sonrasında, imparatorluğun dağılma süreci içerisinde Mustafa Kemal Paşa tarafından başlatılan Kurtuluş savaşında, İttihat Terakkicilerin cemiyet olarak önemli bir fonksiyonları olmadı. Ancak, savaşın başındaki Kuvayı Milliyeci lider kadro, İttihat Terakki ve Mason ocaklarında yetişmiş kişilerdi ve aynı inancı paylaşıyorlardı: Özgürlük.

Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisi ilk Başbakanı Rauf Orbay, yine Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk başbakanlarından Ali Fethi Okyar, General Kazım Karabekir, General Kazım Özalp, Cumhuriyet Halk Partisi genel sekreteri Şükrü Kaya, ilk hükümetin İçişleri Bakanı General Refet Bele, yine Atatürk dönemi Dışişleri bakanı Tevfik Rüştü Aras, bir diğer İçişleri bakanı Mehmet Cemil Uybadın, Türkiye'nin ilk Washington Büyükelçisi Muhtar Tahsin ve Atatürk'ün yakın çalışma arkadaşlarından Milletvekili Cevat Abbas Gürür'ün birer Mason olmaları, Masonik inançların, Kurtuluş Savaşı ve sonrasında kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nde ne denli etkin olduğunu göstermektedir. Atatürk ve kadrosu, Rönesans ve Reform neticesinde Hıristiyan dünyasında gerçekleştirilen aydınlanmayı, bir Müslüman ülkede, Türkiye'de gerçekleştiren ve laik sistemi başarıyla uygulamaya koyan ilk kadro olmuşlardır. Saltanat ve Hilafet kaldırılmış, Türkiye çağdaş uygarlığı ve gerçek demokrasiyi yakalayabilen yegane Müslüman ülke konumuna ulaşmıştır. Masonluk bugün, özgür düşün-

ceye dayalı diğer demokrasilerde olduğu gibi, Türkiye'de de laik ve demokratik sistemi korumak için, üzerine düşeni yapmaktadır.

Cumhuriyetin kuruluşunda yer alan ünlü Masonları şöyle sıralayabiliriz:

- Gazeteci-Yazar, Milletvekili *Ahmet Rasim* (Vefa Locası-1924)
- İlk Dışişleri Bakanımız *Bekir Sami* (Muhibban-Hürriyet Locası 1910)
- İlk Ortaöğretim Genel Müdürü Milletvekili *K. Nazmi Duru* (Selanik, Makedonya Rezorta Locaso-1906)
- Şair, Milletvekili *Mehmet Emin Yurdakul* (1932 yılında 32. dereceye yükselmiştir.)
- Hukukçu, Milletvekili *F. Hulusi Demirelli* (Kalkedonya Locası 1918-1921 arası Büyük üstat)
- Gazeteci,Yazar, Milletvekili *Hüseyin Cahit Yalçın* (Selanik Perceveranciya "azim" Locası, 1909)
- İlk Milli Eğitim Bakanı, *Milletvekili Rıza Nur* (Murad Locası-1923)
- TBMM Başkanı, Milli Savunma Bakanı, Milletvekili *Kazım Özalp* (Selanik, Makedonya Rızorta Locası, 1909)
- Gazeteci, yazar, Milletvekili *Y. Nadi Abalıoğlu* (Murat Locası-1923)
- Milletvekili, Atatürk'ün müşaviri *Edip Servet Tör* (Makedonia Rızorta Locası, 1904-1927-1930 arası büyük üstad)
- İstiklal Savaşı mücahitlerinden, Milletvekili, Bakan *Refet Bele* (Murat Locası-1922)
- İçişleri Bakanı, Milletvekili *Şükrü Kaya* (Resne Locası, 1924)

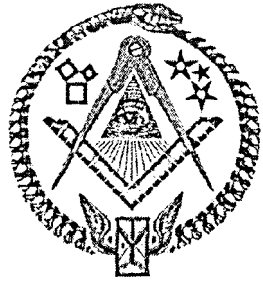
- Dışişleri Bakanı, Milletvekili *Tevfik Rüştü Aras*, (Selanik, Makedonya Rızorta Locası, 1910)
- Ankara Belediye Başkanı, Milletvekili *S. Asaf İlbay* (Selanik, sonradan Ankara Cumhuriyet Locası, 1929)
- İstanbul Vali ve Belediye Başkanı *Muhittin Üstündağ* (Ziya-ı Şark Locası, 1917)
- İstanbul Vali ve Belediye Başkanı Prof. Dr. *Fahrettin Kerim Gökay* (Necat Locası, 1926)
- Atatürk'ün özel hekimi, Milletvekili Prof. Dr. *M. Kemal Öke* (Muhibban-ı Hürriyet Locası, 1925)
- Atatürk'ün özel hekimi, Milletvekili Prof. Dr. *Neşet Ömer İrdelp* (Resne Locası, 1911)
- Atatürk'ün başyaveri, Milletvekili *Cevat Abbas Gürer* (Resne Locası 1918)
- İstanbul Vali ve Belediye Başkanı, Milletvekili, Bakan *Dr. Lütfü Kırdar* (İzmir, Güneş Locası, 1924)
- Başbakan, Milletvekili *Hasan Saka*, (İstanbul, Aydın Locası)
- Gazeteci Ahmet *Emin Yalman* (İstanbul, Necat Locası, 1916)
- Romancı, Milletvekili *Reşat Nuri Gültekin* (Muhibban-ı Hürriyet Locası-1921)
- Çağdaş Kızılay'ın ve Türk Ocaklarının kurucularından, Milletvekili *Naki Cevat Akerman* (İzmir, Güneş Locası, 1925)
- Gazeteci-Yazar Ömer *Rıza Doğrul* (İstanbul Selamet Locası, 1926 1950'den sonra Ankara Doğuş Locası)
- Milli Eğitim Bakanlarımızdan *Hasan Âli Yücel* (Vefa Locası, 1925)
- Tarihçi Prof. Dr. *Enver Ziya Karal* (Ankara Yükseliş Locası, 1957)

- Gazeteci, DP Ankara Milletvekili *Mümtaz Faik Fenik* (Rezne Locası, 1929)
- Başbakanlık Müsteşarı *Ahmet Salih Korur* (Ankara, Cumhuriyet Locası, 1950'den sonra Ankara Doğuş Locası, 1956-1960 arası Büyük üstat)[33]

Kaynakça

1. Boucher Jules/Naudon Paul, *Masonluk Bu Meçhul,* Okat Yayınevi, İstanbul 1966, s. 33.
2. Bayet Albert, *Dine Karşı Düşünce Tarihi,* Broy Yayınları, İstanbul 1991, s. 45.
3. Michael Baigent/Leigh Richard, *Mabet ve Loca*, Emre Yayınları, İstanbul 2000, s. 160.
4. Michael B./Leigh R., İe, s. 161.
5. Bayet A., İe, s. 74.
6. Michael B/Leigh R., İe, s. 164.
7. Bayet A., İe, s. 65.
8. Ülkü Faruk/Yazıcıoğlu A. Semih, *Dünyada ve Türkiye'de Masonluk,* Başak Yayınevi, İstanbul 1965, s. 55.
9. Michael Baigent/Leigh Richard, *Kutsal Kâse; Kutsal Kan,* Emre Yayınları, İstanbul 1996, s. 154.
10. Michael B./Leigh R., İe, s. 168.
11. Michael B./Leigh R., İe, s. 165.
12. Michael B./Leigh R., İe, s. 184.
13. Michael B./Leigh R, İe, s. 183.
14. Naudon Paul, *Tarihte ve Günümüzde Masonluk*, Varlık Yayınları, İstanbul 1968, s. 50.
15. Michael B./Leigh R, İe, s. 199.
16. Michael B./Leigh R., İe, s. 201.

17. Naudon P., İe, s. 76.
18. Naudon P., İe, s. 52.
19. Boucher J/Naudon P., İe, s. 21.
20. Ayan Tamer, *Çift Başlı Kartal,* İtidal Olgunlaşma Yayınları, İstanbul 1998, s. 299.
21. Michael B./Leigh R., İe, s. 211.
22. Ülkü F./Yazıcıoğlu A.S., İe, s. 47.
23. Naudon P., İe, s. 95.
24. Ülkü F./Yazıcıoğlu A.S., İe, s. 43.
25. Michael B./Leigh R., *Kutsal Kâse, Kutsal Kan,* s. 164.
26. Michael B./Leigh R., İe, s. 235.
27. Michael B./Leigh R., İe, s. 238.
28. Soysal İlhami, *Türkiye'de ve Dünyada Masonluk ve Masonlar,* Der Yayınları, İstanbul 1978, s. 382.
29. Koloğlu Orhan, *İttihatçılar ve Masonlar,* Gür Yayınları, İstanbul 1991, s. 72.
30. Koloğlu O., İe, s. 26.
31. Koloğlu O., İe, s. 41.
32. Ülkü F./Yazıcıoğlu A.S., İe, s. 294.
33. Tunaşar Seyhun, *Cumhuriyete Damgasını Vuran Kardeşlerimiz,* Mimar Sinan Dergisi, 2002, No: 126, s. 13-52

XII. BÖLÜM

MASONLUK ve EZOTERİZM

Ezoterik doktrin, Masonlukta, daha 1. derece olan Çırak derecesinde inisiyelere verilmeye başlanır. Locanın yöneticisi olan Üstadı Muhterem toplantıyı açarken, "Bir Mason ara sıra, günlük hayatın kaygılarından uzaklaşmalı ve düşünceye dalmalıdır. İşte o zaman düşüncelerimiz, Evrenin Ulu Mimarı dediğimiz Yüce Varlığa doğru yükselmeye başlar. Dileriz ki o Yüce Varlıkla aramızdaki mesafeyi daha çabuk aşabilmek için, ortak çalışmalarımız bize yeni kuvvetler versin" der. Bu açıklamadan da görüldüğü gibi, Masonlukta hedef hakikate varmak, Yüce Varlığa erişmektir.

Locanın doğusunda, Üstadı Muhterem kürsüsü arkasında bir Güneş, bir Ay ve her ikisinin ortasında da Üçgen içinde bir Göz sembolü bulunmaktadır. Naacal ve Hermes öğretilerinde gördüğümüz gibi Güneş Tanrı'nın eril sembolü, Ay da dişil sembolüdür. Üçgen içindeki göz ise Tanrı'nın gözünün daima insanlar üzerinde olduğunu remzetmektedir. Diğer Ezoterik ekollerde olduğu gibi Masonlukta da başkan, yani Üstadı Muhterem, Tanrısal iradenin, loca içerisindeki ifadesidir. Bu nedenle, kendisine mutlak itaat zaruridir. Üs-

tadı Muhterem, güneşin doğuşuna atfen, doğuda oturur. Bir loca sembolik olarak, güneşin ilk ışıklarının ortaya çıktığı, yani Tanrısal aydınlanmanın var olabildiği anda çalışmalarına başlar.

Masonlar, tüm insanlık için bir ülkü mabedi yapmak amacıyla çalışırlar. Masonluğun bu görevi, ancak tüm insanların mükemmele ulaşmaları ile son bulacaktır. Masonlara göre Tanrı'nın insanlara verdiği en büyük vasıf, Akıldır. İnsanlar akıllarını kullanarak İyiyi, Doğruyu ve Güzeli aramakla yükümlüdür. Mason mabedi, üç sütun üzerinde ayakta durmaktadır. Bunlar Akıl, Kuvvet ve Güzelliktir. Çalışmalar sona erdirilirken kardeşlerin en büyük dileği, Kardeşlik Sevgisinin tüm dünyaya yayılmasıdır.

Masonluğa giriş töreni de Ezoterik doktrin yanlılarının kendi örgütlerine girişte asırlardan bu yana kullandıkları yöntemlerin bir sentezi durumundadır. Aday önce her tarafı kapalı bir hücreye alınmakta ve düşünceleriyle baş başa bırakılmaktadır. Bu odada, eski Simyacıların ve Şövalyelerin kullandıkları "Vitriol" kelimesi dikkati çeker.[1]

Aday daha sonra gözleri bağlanarak, törenin yapılacağı mabede götürülür ve burada, Dante'nin İlahi Komedisinde anlattığı gibi üç sembolik yolculuk yaptırılır.[2] Yolculuk başlamadan önce adaya, Tanrı'ya inanıp inanmadığı sorulur. Aday ancak Tanrı'ya olan inancını teyid ederse tören devam edebilir. Aksi halde geri çevrilir. Zaten adayın Tanrı inancı, kabulü için doldurduğu istek formunda da araştırılmıştır. Tanrı'ya inanan bir insan olduğunun görülmesi üzerine, merasime davet edilir.

Mabetteki ilk yolculuk, oldukça zordur ve sonunda aday, Su sınavına tabi tutulur. Daha kolay olan ikinci yolculuğun sonunda Ateş sınavı, çok kolay olan üçüncü yolculuğun so-

nunda da Toprak sınavı vardır. Eski çağlarda son derece çetin olan bu sınavlar, uygarlığın gelişimi doğrultusunda giderek kolaylaşmış ve günümüzde sembolik birer konuma gelmişlerdir. Yolculuklardan sonra adaya, yok olmak veya ölümün ötesine geçmenin kendi elinde olduğu hatırlatılır ve kendisine verilecek tüm sırları saklı tutacağına dair yemin ettirilir. Ketumiyet yemini, her derecede yinelenmektedir. Yemin, Evrenin Ulu Mimarı'nın adını anarak ve Kutsal Kitaplar üzerine el konularak yapılır. Daha sonra, adayın gözlerindeki bağ açılır ve Hakikatin Nurunu görür. O artık, bir Çırak Masondur.

Mabedin ortasında bulunan yemin kürsüsünün üzerinde her üç semavi dinin, Yahudilik, Hıristiyanlık ve Müslümanlığın Kutsal Kitapları'ndan, en az biri açık bulunur. Bir locada üye olanların inançları doğrultusunda, kutsal kitaplardan birisi açık olabileceği gibi, her üç dinden üyelerin olması halinde, hepsinin açık bulundurulması da söz konusudur. Her üç kitabın benimsenmesi, Masonluk için dinler arasındaki ikincil farklılıkların öneminin olmadığını, yegane gerçeğin Tanrı'nın varlığına inanmak olduğunu gösterir. Kutsal Kitaplar, çalışmalar süresince açık tutulur. Bu da tüm dinlere karşı Masonluğun hoşgörüsünün bir ifadesidir. Üstadı Muhterem, çalışma başlarken, Hakikatin Nurunun çalışmaları aydınlattığını ifade eder. Kutsal kitapların varlığı, hangi dinden olurlarsa olsunlar, Masonların Tek Tanrı'ya inandıklarını gösterir.[3]

Kuruluşu itibarıyla her üç dinden kardeşlerin de bulunduğu Türk Masonluğunda, üç kitabın da yemin kürsüsünde bulundurulması gereği, zaman içinde bir geleneğe dönüşmüş ve farklı dinden herhangi birisinin bulunmadığı toplantılarda dahi, kutsal kitapların üçünün birden açık bulundurulması uygulaması sürdürülegelmiştir.

Locanın görevlilerinden Hatip, yeni çırağa hitaben yaptığı ilk konuşmada, görevinin her türlü noksanlık ve kusurlardan kurtulmak olduğunu, bunu başarmak için Masonluğun kendisine yardımcı olacağını belirtir. Birey daima kendini kontrol etmeli ve bu sayede doğruya, iyiye ve güzele yönelerek, sürekli tekamül etmelidir.

İnisiasyon töreninin amacı, yeni üyede içsel sezgiyi uyandırmak ve bilgilenmek için sürekli çaba harcaması gerektiğini göstermektir. A. Makey'in belirttiği gibi Masonluk, üyelerinin zihinlerinde varolan ışığı ortaya çıkarmak amacındadır. Bu nedenle Masonlar kendilerini, "Işığın Çocukları" olarak da nitelendirirler.[4]

Yeni Çırağa adım adım verilen öğretide Semboller Dili kullanılır. Bu çok eski ve evrensel öğretim yöntemi sayesinde, sembollere her çağda, çağın gerektirdiği anlamaların yüklenebilmesi ile Ezoterik doktrin hiçbir zaman çağdaşlıktan ve akılcılıktan uzaklaşmamıştır.

İnisiasyon töreni, Masonun Tanrı'ya ulaşmasındaki ilk adımdır. Masonluğun hedefi üyelerini tekamül ettirmektir. Ancak bu tekamül, her bireyin kendi kapasitesi ile sınırlıdır. Eski bir deyişle Masonluk bir denizdir, ancak her Mason ondan, kendi elindeki kabın büyüklüğü kadar su alabilir.

Sen Jan, "Tanrı, senin içindedir" der. Nitekim, Hıristiyan Masonlar yeminlerini, Sen Jan'ın İncil'i üzerine yaparlar. Hıristiyan dünyasında ayrıca ilk üç derece localarına "Sen Jan locaları" da denilmektedir. 1742 yılında yayınlanan bir kitapta, yabancı bir Masonu tanımak için sorulan "Nereden geliyorsun?" sorusuna verilen cevabın, "Sen Jan Locasından" şeklinde olduğu görülmektedir. Daha önce ifade edildiği gibi Yoanna İncil'i, İsa'nın öğretisinin Ezoterik yönünü bünyesinde barındırmaktadır.[5] Masonluk da ezoterizmin

her ekolünde belirtildiği gibi Tanrı'nın insanın içinde bulunduğuna inanmaktadır. İnsanın Tanrı'yla özdeşliğini savunan Masonluk, Tanrı, Evren, İnsan birliğine de inanmaktadır ve bu inanç doğrultusunda Masonluğun evrensel olduğu belirtilmektedir. Bireyin, tüm insanlıkla ve evrenle kaynaşması, aralarındaki ortak bağı, sevgi bağını bulmasını sağlar ve bu sevgi, Evrenin Ulu Mimarına ulaşmanın yegane yoludur. Kendisi de bir Mason olan Goethe, bu duyguyu şöyle dile getirmektedir:

"Gönlünü, ne kadar büyük olursa olsun,
O şey'irünmez nesneyle doldur.
Ona istediğin adı ver;
Mutluluk, Sevgi, Gönül, Tanrı...
İsim, gürültüden başka bir şey değildir.
Göklerin ihtişamını bizden gizleyen, bir sistir"...

Masonlukta üstün tutulan Tanrı'nın Yüceliği ilkesidir. Bu nedenle insanlar arasında din farkı gözetilmez. Yüce Varlığa inanmak, ancak dinlerin bünyelerindeki her türlü dogmadan uzak kalmak, Mason olmak için aranan şartlardandır.

1924 yılında, New York'ta yapılan bir Büyük Loca toplantısında, Tanrı'nın Tekliği ve tüm insanların Tanrısı olduğu, kutsal kitapların Masonlar için sadece birer ışık olduğu açıklanmıştır. Ruhun ölmezliği inancının vurgulandığı bu açıklamada, bir Masonun en önemli görevinin Tanrı'yı ve insanı sevmek olduğu belirtilmiştir. Masonluk, bedenin ölüp ruhun canlı kaldığı inancını savunmaktadır ve Mason olmak isteyenlere, tıpkı Tanrı'ya olan inancı gibi, Ruhun Ölmezliğine inanıp inanmadığı da sorulur. Bu inançta olmayanlar da derneğe alınmaz.

1875 yılında Lozan'da yapılan bir Uluslararası Masonik toplantıda, Masonik doktrinin, bir üstün kuvvetin varlığını tanımayı kapsadığı, bu varlığın "Evrenin Ulu Mimarı" adı altında ilan edildiği ve ayrıca Masonluğunun bir Kardeşlik Örgütü olduğu duyurulmuştur.

Evrenin Ulu Mimarı adının ikinci derecede, yani Kalfalıkta kullanılan ifadesi, "Evrenin Ulu Geometri Üstadı"dır. Bu ifade tarzı da Ezoterik öğreti yanlılarının binlerce yıldan bu yana kullandıkları, "Tanrısal Geometri Üstatlığı" vasfı ile uyum içerisindedir.

Çıraklıktan Kalfalığa geçiş töreninde, Kalfa adayından, tam ve kusursuz bir eser yaratması istenir. Üstadı Muhterem, "Bu öyle bir eser olsun ki adalet ve sevginin timsali olsun. Tüm insanlık ona sağınabilsin" der. Şaşıran kalfa adayına bu eserin kendisi, yani İnsan olduğu öğretilir. Bu ifade, Tanrı'nın insanın içinde var olduğunun anlatımından başka bir şey değildir. Masonluğun en önemli sembollerinden birisi beş köşeli yıldızdır. Naacallerden bu yana Hermes ve Pisagor'un da kullandığını gördüğümüz bu sembolün Masonluktaki remzi de İnsandır. Ancak Masonluk, bu yıldızın ortasına "G" harfi ilave etmiştir. Yıldız insanın kendisini, "G" harfi ise ilahi prensibi, yani Tanrı'yı simgeler. Diğer bir deyişle Tanrı, insanın içindedir. Yıldız içerisine ilk kez Birleşik Amerika'da yerleştirilen "G" harfinin, İngilizce'de Tanrı anlamına gelen "God"dan, ya da "Yüce Geometri Üstadı"ndan türetildiği sanılmaktadır. Ortasında "G" harfi bulunan bir diğer sembol de belki de dünyada en çok tanınmış Masonik sembol olan Gönye ve Pergel'dir. Gönye Tanrısal adaleti, Pergel ise sonsuzu kavrayabilecek açı olanağı ile evreni simgelemektedir. İkisinin birlikteliği aynı zamanda, Kâmil İnsan'ı da remzeder.

Üçüncü derece olan Üstatlığa yükseliş töreni, ruhun ölümsüzlüğüne olan inanca ayrılmıştır. Bu törende sembol olarak Süleyman Mabedi'ni inşa eden büyük mimar Hiram kullanılır. Hiram bir Yahudi değildir. Yani, dinin dogmatik yönünden uzaktır. Ancak, Yüce bir Varlığa da inanmakta ve onun adına mabet inşa etmektedir. Hiram'ın, Üstatlık sırlarını vermemek uğruna ölümü tercih etmesi, ketumiyet yeminin ne denli önemli olduğunu göstermektedir. Bu derecedeki törende, adayın sembolik olarak ölümü ve yeniden doğuşu canlandırılır ve bireysel çalışmaların insan ömrü ile sınırlı olduğuna, tüm insanların ortak çabası olan düşüncelerin ise ölümsüzlüğüne dikkat çekilir. Bu derecede, Tanrı'nın ifadesi "Yücelerin Yücesi" şeklindedir. Bu deyimi, Tanrı'yı anarken kullanan Pisagor, Kemale ermiş birçok Yüce insanın bulunduğunu, bu nedenle Tanrı'nın ancak, "Yücelerin Yücesi" olarak adlandırılabileceğini savunmuştur. Bu ifade tarzı dahi, Pisagor'un Ezoterik öğretisi ile Masonik Ezoterik öğreti arasındaki yakın ilişkiyi, bağlantıyı ispatlamaktadır.

Masonluğa göre doğumdan ölüme uzanan yolculuğun amacı, Tekamül olmalıdır. Tekamül yolunda bilimin, akıl ve hikmete destek olduğu, bu nedenle de Masonluğun daima akılcılık ve bilimsellikten yana olduğu da vurgulanır.

Daha yukarı derecelerde, Ezoterik öğretinin inisiyeye adım adım verilmesine devam edilir. Ünlü Mason yazar Paul Naudon, Masonik dereceleri şöyle sınıflandırır:

İlk üç derecede inisiyelere Ezoterik ilk adımlar attırılır ve ayrıca kendilerine hakim olmaları öğretilir. 4. dereceden 18. dereceye kadar olan derecelerde üyeler Evreni tanır ve sevgi yoluyla, evrenselleşme hedefi kendilerine gösterilir. 19. dereceden 30. dereceye kadar ise insanın önce evrenle sonra Tanrı ile özdeşleşmesi yolları öğretilir. Bundan sonraki üç derece, sadece idari derecelerdir.[6] Tekamül ya da olgun-

laşma dereceleri adı verilen ilk üç derecenin üzerindeki yukarı derecelere devam edip etmemek, her Masonun özgür iradesine bağlıdır. İlk üç derecede öğretinin genel bir özeti verildiği için, Tekamül derecelerine, doktrini daha yakından tanımak isteyen Masonlar devam etmektedir.

Masonluk, tabiat üstü kuvvetleri ve mucizeleri reddeder. Aklın, uygun koşullar altında, dışardan gelecek her türlü engellemeye karşın Tekamül edeceğini savunur. Akıl, tekamülün birincil aracıdır. Tekamülün amacı ise hakikati aramaktır. İnsanoğlunun bulabileceği en son hakikat, evrenin varoluşu ve yaşamın sırlarının açılımıdır. Ancak, bu sırlara ulaşabilmek için sadece akıl yeterli değildir. Akıl, insanı bir noktaya kadar olgunlaştırabilir. Bu noktadan itibaren sezgi işe başlar, çünkü bazı şeyleri izahta akıl yetersiz kalmıştır. Böylece diyebiliriz ki ruhun gerçek tekamülünün ve Tanrı'ya ulaşabilmesinin en önemli aracı Aklın rehberliğindeki Sezgi gücüdür. İnsan, Tanrı'ya ulaşma yolunda büyük bir aleve dönüşebilecek kıvılcımı, kendi varlığı içinde saklamaktadır. Önemli olan bu kıvılcımın ortaya çıkartılmasıdır. Bu da ancak, uygun yönde verilecek bir eğitimin yanı sıra sezgi gücünün tekamülüyle mümkündür.

Masonluk, eski çağlardan bu yana, dini ve siyasi her türlü yobazlığa, putlara karşı çıkmıştır ve her türlü dogmayı yıkmak en önemli görevleri arasındadır. Dar görüşlü yobaz insanlar, evrensel zekâya ancak Tanrı'nın sahip olduğu inancındadırlar. Bu zekânın aslında, insanlık tarihi boyunca tek tek bütün insanların zekâlarının birleşmesiyle üretildiğini anlayamazlar. Masonluğun dogmalara karşı çıkmakta kullandığı en güçlü silahlar, bilimin rehberliğinde akılcılık ile fikir ve inanç hürriyeti ve hoşgörüdür. Masonluk, tüm dinlere karşı hoşgörülü davranırken, üyelerinin fikir ve inanç hürriyetlerini kısıtlamamak ve hiçbir yere ulaşmayacak, gereksiz tartışma-

lardan kaçınmak için, localarda dini ve siyasi tartışmalar yapılmasını yasaklamıştır.

Masonik düşünceye göre, evrende hiçbir şeyin sonu veya başlangıcı yoktur. Her şey, sürekli bir gelişme ve değişim içindedir. Bu durum, evrene hakim olan evrim ve hareket kanunları ile açıklanabilir. Evren, bu kanunlar çerçevesinde sürekli bir devinim ve büyüme içerisindedir. İnsan, evrenin bir parçasıdır ve sadece onda hakikati kavrayacak yetenek vardır. Masonluk, yoktan var edici Tanrı fikrini kabul etmez. Tanrı, Nur'dur, Ruh'tur, Hakikat'tir, Adalet'tir, Çalışma'dır ve Aşk'tır. Tanrı, önsüz ve sonsuzdur. Hakikatin merkezidir ve kendisinden çıkmış olan tüm ruhların çekim kaynağıdır. Bütün ruhlar ölümsüzdür ve Tanrı'ya ulaşmak için sürekli gayret içindedir. Çevremizi saran uzayın, zamanın ve yaşamın sonsuzluğu ile Tanrı'nın sonsuzluğu aslında aynı şeylerdir.

Evren, Tanrı ile özdeştir. Mikrokozmosta da Makrokozmosta da O vardır. İnsanoğlu, ulaşabildiği en küçükte de en büyükte de daima Onu görmektedir. Cansız varlıklar, belirli koşulların bir araya gelmesi ile canlı varlıklara dönüşür. Mikroorganizmalar, basit hayvanlara, bu hayvanlar daha gelişmişlere ve memelilere, son aşamalar olarak, maymun türlerine ve nihayet zincirin son halkası olan İnsan'a ulaşır. Yaşamın en belirgin özelliği olan Zekâ, en basit hayvanlarda bile görünse dahi, en üst düzeydeki ifadesine insan ile ulaşır. İnsan, düşünebilen ve belli sonuçlara ulaşarak, ulaştığı bu sonuçları kendisinden sonraki nesillere aktarabilen yegane yaratıktır. Çevresindeki olağanüstü düzenin bir tesadüf olamayacağını düşünen insan, aklının ve sezgisinin yardımı ile Tanrı'nın varlığını kavrayabilmiştir.

Ancak Tanrı kavramı, çoğu zaman yozlaştırılmış, Tanrı'nın sevgi olduğu unutularak, ona korkuyla yaklaşılması öğretilmiştir. Tanrı ile alış verişte bulunduklarını iddia eden-

ler tarafından O, korkulacak bir varlık haline getirilmiştir. Bu yöndeki öğretiler, birçok dogmanın oluşmasına, akıl ve hikmetin, yerini yobazlık ve karanlığa bırakmasına neden olmuştur. İşte bu nedenle Masonların önemli görevlerinden birisi de felsefe ve dinler tarihini incelemek ve hakikatin kendisinde olduğu iddiasında olanlara karşı, gerçek hakikati ortaya koymaktır. Varlık sebeplerini mucizeler üzerine kuranlara karşı, Masonluk, dinler tarihinin, aslında insanlık tarihi olduğunu, her dinin, kendisinden öncekilerden etkilendiğini ve hepsinin ortak bir temele dayandığını savunur.[7]

Kendisinden önceki tüm Ezoterik ekoller gibi Masonluk da evreni oluşturan dört temel elemanın, Ateş, Su, Hava ve Toprak olduğu görüşünü benimser. Masonluk için, zaman içindeki kuvvet, zaman dışındaki Tanrı'nın ispatıdır. Evrende her an kuvvetten madde doğduğu gibi, madde de kuvvete, yani enerjiye dönüşmektedir. Doğa, ateşle kıvamlaşmakta ve olgunlaşmaktadır.

Yedi sayısının Masonlukta özel bir önemi vardır. Pisagor ekolünde ve Saabilikte olduğu gibi Masonlukta da bu sayı, yedi gezegeni veya evrenin yedi temel unsurunu remzetmektedir. Yedi gezegenin her birine Masonluk, simgesel birer anlam yüklemiştir. Gezegenlerin her biri Tanrısal inancın, umudun, şefkatin, iradenin, ihtiyatın, namusun ve adaletin sembolüdür. Ayrıca, 7 sayısının, yedi doğal renk ve yedi nota ile ilahi iradenin de ifadesi olduğu belirtilmektedir.

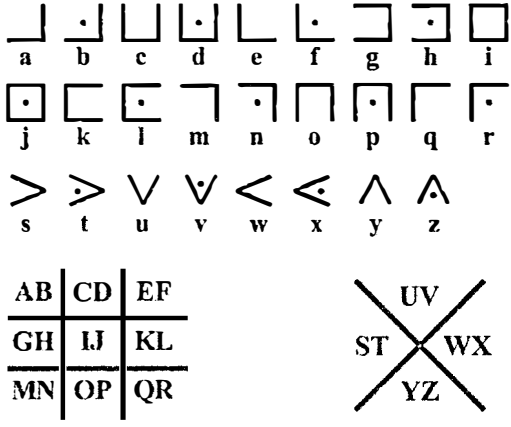
Bir diğer Masonik sembol, 3 sayısı ve üçlemelerdir. Masonluk'ta her şey, adeta 3 sayısı ve üçlemeler üzerine inşa edilmiş gibidir. Masonluk için 3. derece olan Üstat derecesi, en önemli derecedir ve öğretinin bütün sırları bu derecede gizlidir. Bu nedenle, Üstatlığa ulaşan bir Mason, olgunluğa da ulaşmış demektir. Daha önce de belirtildiği gibi, sadece daha ayrıntılı bir inceleme yapmak ve öğretiyi daha derinle-

mesine öğrenmek isteyen Masonlar yukarı derecelere devam edebilirler. Bu bir zorunluluk değildir.

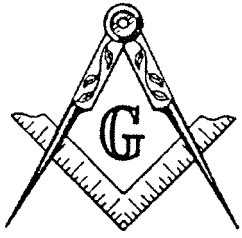
Bir loca, üç temel sütun üzerinde yükselir. Bunlar, Güzellik, Kuvvet ve Akıl sütunlarıdır. Yemin masasının üstünde Gönye, Pergel ve Kutsal Kitaplar bir üçleme oluşturur. Locayı, Üstadı Muhterem ve onun iki yardımcısı, yani üç kişi yönetir. Locada mutlak iradeyi temsil eden Üstadı Muhteremin sembolü, hemen arkasındaki üçlü ışıktır. Yine doğuda, Ay, Güneş ve Üçgen İçindeki Göz sembolleri de bir diğer üçlemeyi oluşturur.

Pisagor öğretisinde, 10 sayısı mükemmelliğin, yani Tanrı ile özdeşleşmiş Kâmil İnsan'ın sembolüdür. Masonlukta da inisiyeyi mükemmelliğe ulaştıran öğretinin en üst düzey sırları üçün on katı olan, 30. derecede verilir. Ayrıca Masonluktaki, en üst derece 33. derecedir ve her Yüksek Şura'da, sadece 33 kişiye bu derece verilmektedir.

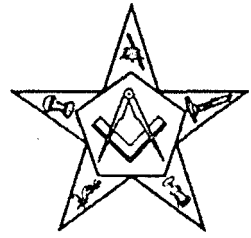
3 sayısı ve üçleme, Masonlukta daha birçok yerde kullanılmaktadır. Buna bir örnek olarak, Masonik Alfabeyi verebiliriz. Alfabe ve anahtarı şöyledir:[8]

ABD Güney Jüridisiyonu Yükek Şurası Hakim Büyük Amirlerinden Albert Pike, "Masonluğun bütün savı, ruhun, sonsuz Tanrı varlığının bir kıvılcımı olduğu ve bu nedenle ölümsüz olduğudur. İnsanda, Tanrısal nesnenin insani nesne ile birleşmiş olduğu söylenebilir" demektedir. Hermes de binlerce yıl önce, "İnsan, varoluşun aynası ve özetidir. Aşağıda olan da yukarıda olan gibidir. Evren ise büyük çapta bir insandır. İşte, birlik mucizesi budur" dememiş miydi?

Gönye-Perfel

Beş Köşeli Yıldız

Kaynakça

1- Boucher Jules/Naudon Paul, *Masonluk Bu Meçhul,* Okat Yayınevi, İstanbul 1966, s. 123
2- Erman Sahir, *Dante ve İlahi Komedyanın Ezoterik Yorumu,* Yenilik Basımevi, İstanbul 1977, s. 11
3- Ülkü Faruk/Yazıcıoğlu A. Semih, *Dünyada ve Türkiye'de Masonluk*, Başak Yayınevi, İstanbul 1965, s. 129
4- Naudon Paul, *Tarihte ve Günümüzde Masonluk,* Varlık Yayınları, İstanbul 1968, s. 139
5- Naudon P., İe, s. 121
6- Ülkü F./Yazıcıoğlu A.S., İe, s. 190
7- Naudon P., İe, s. 150
8- Boucher J./Naudon P., İe, s. 170

SONUÇ

Diğer tüm Ezoterik ekoller gibi Masonluk da evrensel olma iddiasını taşır. Bu evrensellik, tüm insanlıkla ve evren ile özdeş olmanın bir sonucudur. Doktrinin sırrına eren inisiye için bu sır, bireyin insanlıkla, insanların evrensel varlıkla özdeşleşmeleri zaruretidir. Çağların süzgecinden geçerek, günümüzde Ezoterik doktrinin en önde gelen savunucusu ve uygulayıcısı konumuna ulaşmış olan Masonluk, bu özdeşleşmenin belli bir uyum içinde nasıl sağlanacağının öğretisidir. Sion, Alevilik, Dürzilik ve İsmaililik gibi pek çok kurum da Ezoterik öğretiyi bünyelerinde halen yaşatmaktadır ancak, bu kurumlar çağın gerekleri doğrultusunda kendilerini yenileyememiş ve öğretileri de bazı noktalarda çağın gerisinde kalmıştır. Varlıklarını sürdürebilmek için kabul etmek zorunda kaldıkları bazı dini söylemler, zaman içinde dogmalara dönüşmüş ve ezoterizmin akılcılığından uzaklaşılması sonucunu doğurmuştur.

Masonluk ise kısa bir süre için, Hıristiyanlığın etkisinde kaldığı görüntüsünü vermesine karşın, bu durumdan çabuk sıyrılmasını bilmiş ve Ezoterik öğretinin yapısı uyarınca, Akıl ve Hikmeti kendisine önder yapmayı başarmıştır. Ezoterik

öğretinin sembolizma dilini kullanmayı son derece iyi başaran Masonlar, sembollere günümüz gerçeklerini ve ilerleyen bilimin ışığı altında yeni anlamlar uyarlanmasını mümkün kılmışlardır. Böylece, öğretinin sonraki nesillere aktarılmasında da Masonluk bir Mihenk Taşı olmuştur.

Ezoterizmin uygulayıcısı Masonluk, sanat, edebiyat, felsefe, din ve toplum alanlarında dünyanın çağdaş düzeye ulaşmasında son derece etkin bir rol oynamıştır. Özellikle 18. yüzyılda, Akılla mistisizmi birleştirmeyi beceren Masonluk, bu arada Mutlak'ın tek kavranış biçimi olan, Yaratıcı Sezgiyi de bünyesinde muhafaza etmeyi başarmıştır.

Evrenin sürekli bir gelişim içinde bulunduğunu, bize bilim söylemektedir. Diğer bir deyişle, evren sürekli bir büyüme, bir evrim içindedir. Evrimin varlığı, dünya yaşamının gelişimi ile de kanıtlanmıştır. Evrim, dinamik ve yaratıcıdır. Ezoterik doktrinin öngördüğü mükemmelliğe doğru yükselmenin en canlı ve kesin kanıtıdır. Evrim, Evrenin Ulu Mimarına doğru bir yükselişin ifadesidir.

Bazı düşünürler Masonluğun Deist, diğer bazıları ise tam aksine Teist olduğu iddiasındadırlar. Masonluk, Tanrı ile insan arasına hiç kimsenin girmesini kabul etmez. Semavi dinlerin hepsinde yaşamın amacı, öte dünyada ödüllendirilmektir. Tek Tanrılı dinler, inanırlarına, iyi birer insan olurlarsa cennete, aksi takdirde cehenneme gideceklerini söylerler. Masonluk'ta ise hedef, diğer Ezoterik inanç ekolleri gibi çok farklıdır. Masonluk inisiyelerini, mükemmelliğe ulaşmak için çaba göstermeleri hedefine yöneltir. Ancak iyi insanların Kâmil İnsan aşamasına ulaşabileceğini ve Tanrı'ya yaklaşacağını savunur.

Teizm'de Tanrı, her canlı üzerinde, her an tasarruf sahibidir. Ancak, semavi dinlerin hiçbiri, insanlar üzerinde bu

denli tasarruf sahibi olan Tanrı'nın tek isteği, her birinin iyi olması iken, niçin bu gücünü kullanarak, hepsini iyi olarak yaratmadığına mantıklı bir izah getirmemektedirler. Öte yandan ezoterizmde, insanların, kendi geleceklerini iradeleri ile belirlemeleri hürriyeti ve bunun sonucunda, mükemmelliğe ulaşma imkânları vardır.

Ayrıca dinlerin bünyesindeki mucizeler ve dogmalar, Masonluğun reddettiği olgulardır. Masonluk ve diğer Ezoterik örgütlerin binlerce yıldan bu yana, dinlerin ortodoks inanırları ile sürekli mücadele içinde olmaları da her iki düşünce sisteminin bağdaşmadığının en güzel örneğidir. Bu nedenlerle Masonluk kesinlikle Teizm değildir.

Öte yandan Masonluk, Deizm de değildir. Çünkü, Deist inanca göre Tanrı sadece ilk nedendir. Yaradandır ve yaratmakla işi bitmiştir. Masonluk ise Tanrı'nın yaradan değil, kendisinden var olunan olduğunu savunan Ezoterik öğretinin bir ekolüdür. Deizm, Tanrı ile evren arasında süregelen bir ilişki olduğunu reddederken, Masonluk, Tanrı-evren-insan birliğini ve evrenin sürekli Tanrı'ya doğru aktığı fikrini savunur. Deizm, yaratmakla işi biten Tanrı'nın, bu eyleminden sonra ne yaptığına veya ne olduğuna açıklık getirmez. Masonluk ise Tanrı'nın varlığını sonsuza kadar sürdüreceğini söyler. Deizm'de akılcılık ön plandadır. Masonluğun Deizm olarak tanımlanmasının en önemli sebebi, her iki inanç biçiminde de akılcılığın üstün tutulmasıdır. Ancak Masonluk, akılcılığın yanı sıra Yaratıcı Sezgiye de büyük önem verirken, Deizm bunu kesinlikle reddeder.

Deizm, sezgi gibi, bilimsel bir izahı bulunmadığı için, ruhun varlığını da kabul etmez. Masonluk'ta ise Ruhun ölmezliği en önde gelen inançlardandır. Ayrıca her Mason, ettiği tüm yeminlerde Evrenin Ulu Mimarının kendisine yardımcı

olmasını diler. Bu dilek dahi, Masonlar için Tanrı'nın işinin henüz bitmediğinin ve bir köşeye çekilmediğinin ispatıdır.

İşte bu nedenlere Masonluk, ne Teizm, ne de Deizm'dir. Felsefi bir dille ifade edilmek gerekirse; Masonluk, Panteizm'dir.

"Yorumlar, hiçbir zaman bir "Son Söz" niteliğinde veya olmak iddiasında değildir"... Bu kitabın önsözünü yazmak lütfunda bulunan, değerli büyüğüm Prof. Dr. Sahir Erman,'ın bu deyişi, hem bu kitapta yer alan tezler, hem de Masonluğun kendisi için, bir uyarı niteliğindedir.

Diğer birçok Ezoterik ekolün tarih içinde kaybolmaları gibi, Masonluk da bir gün tarihin tozlu sayfaları arasına gömülebilir. Ancak, insanlık zekâ ve sezgisini kullanarak, Ezoterik öğretiyi kendisinden sonraki nesillere aktaracak birileri, mutlaka olacaktır.

Cihangir Gener